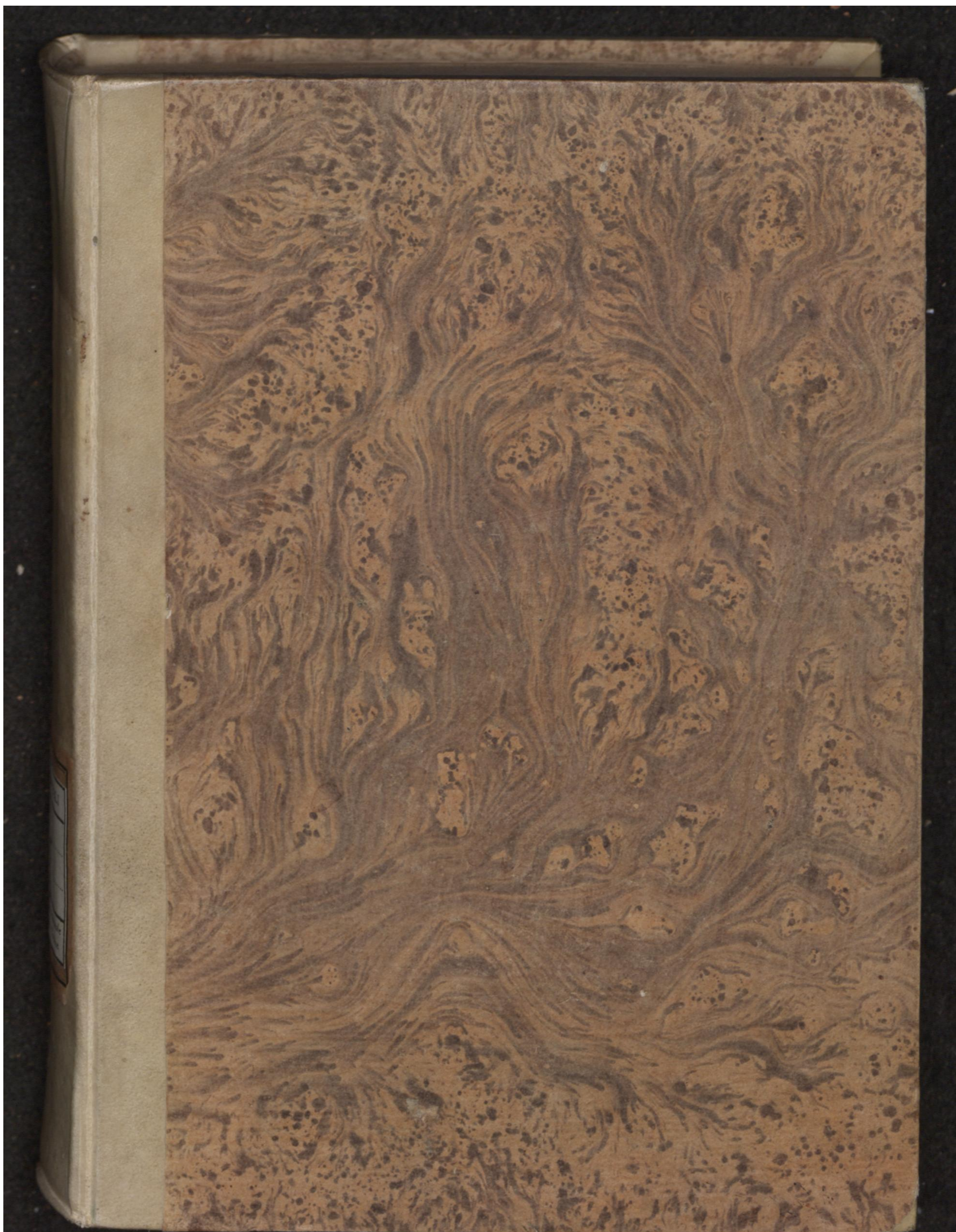

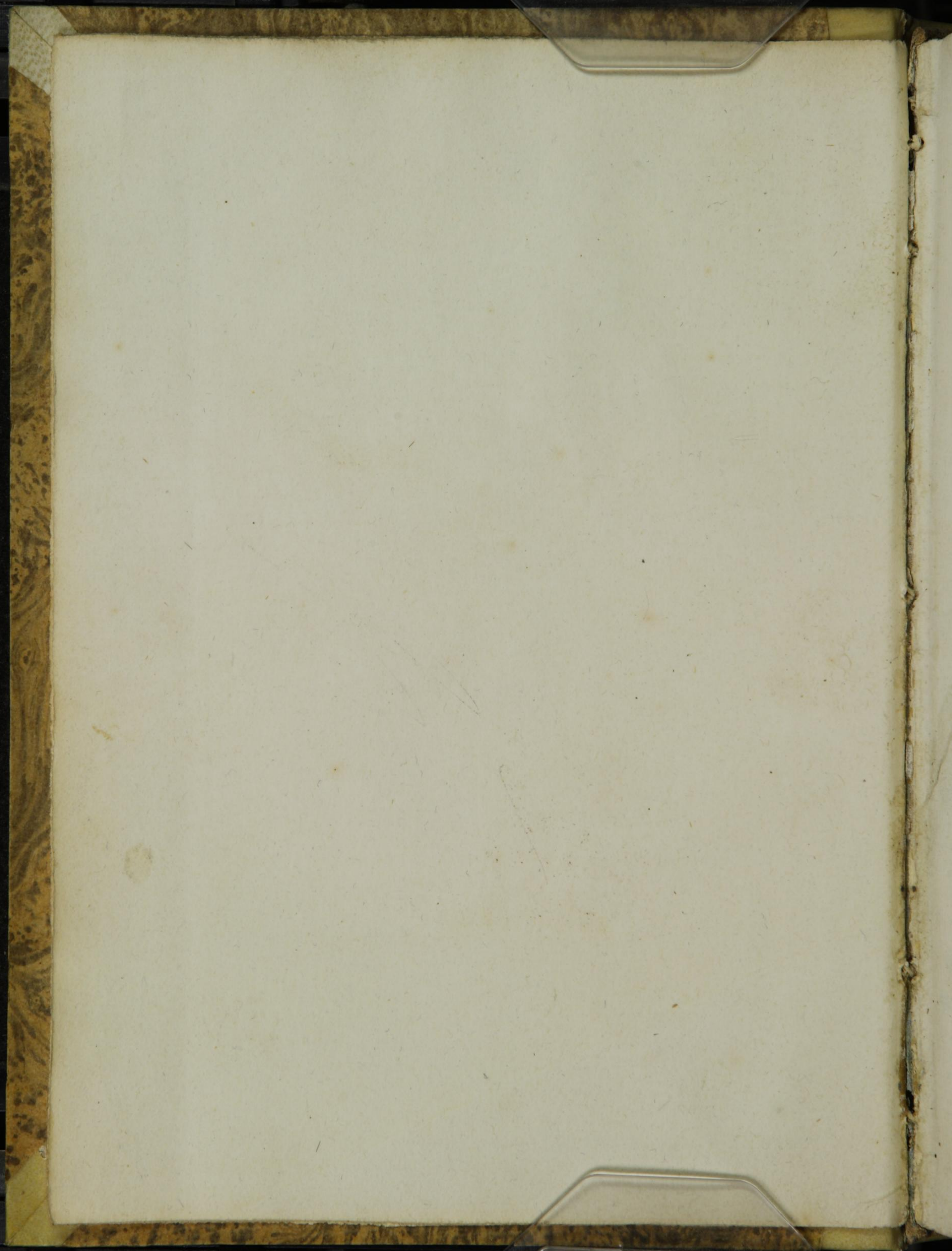

INCUNABULI
E
7
1
Biblioteca Nazionale
Centrale - Firenze

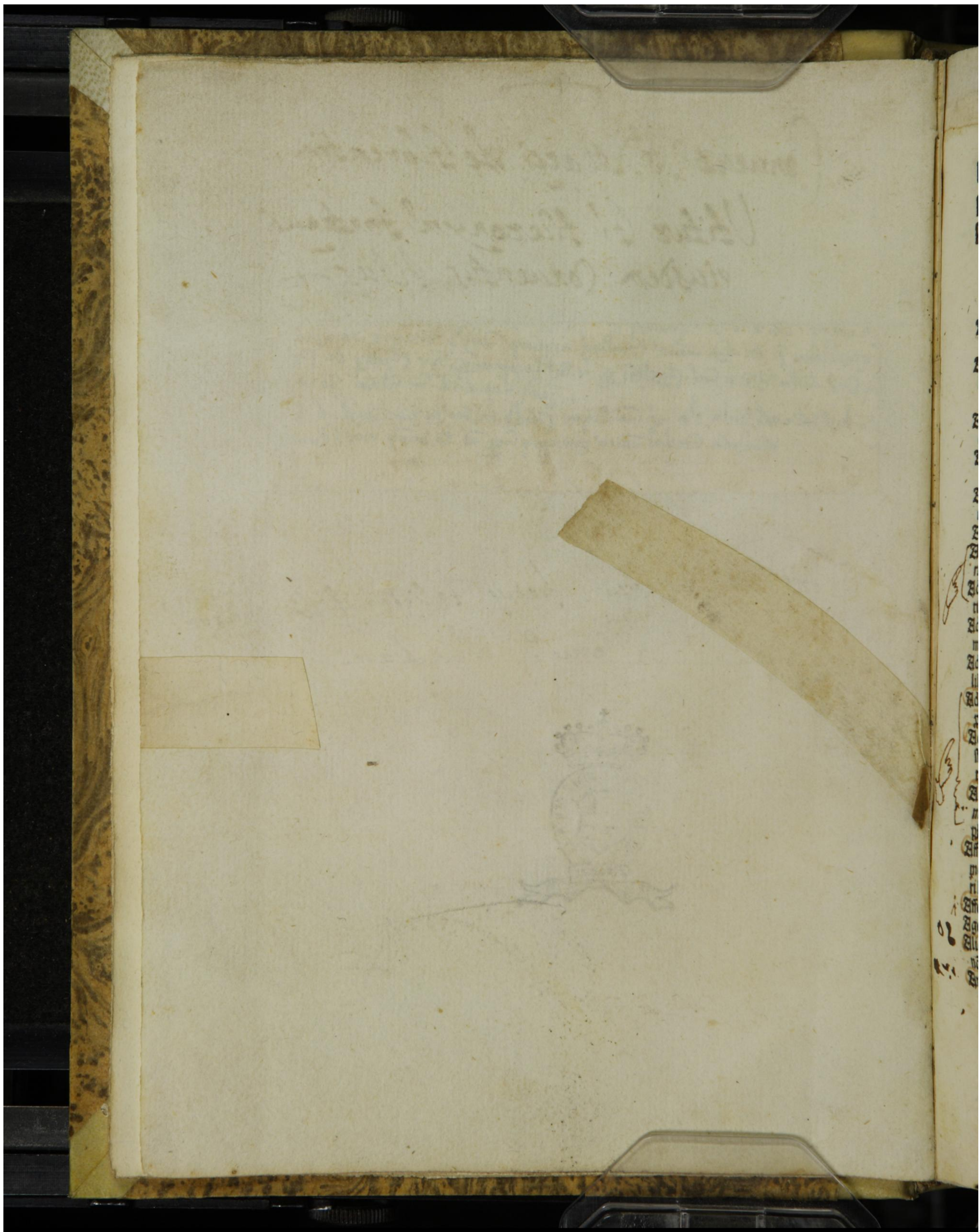

Conuent.° S.ti Marcij de Florentia.
Utitur Fr. Hieronym.° Fontanus
eiusdem Conuentus Filius

Boetius de ꝯsolatiōe philoso
phie cum cōmēto angelici do
ctoris Thome de Aquino.

Conceruus ad usu[m] fratris Felicis filij eiusdem
Conu.° S. Marci

Incipit tabula super libris Boetij de cõsolatõe philosophie ſm ordinẽ alphabeti.

a Ccidiosi tardi ⁊ vitiosi arguũtur. li. iiij. metro. vij.
Accusatio crudelis. lib. primo. prosa. iiij.
Accusatio Boetij erga regez habuit tria vitia lib. i. psa. iiij.
Act⁹ ḡlibet reqrit ordinẽ tpis ⁊ loci li. pmo. metro. vi. In vere flores et autũno vue colliguntᷣ. li. me. vt̃s.
Actus sequitᷣ cõditõem potẽtie cui⁹ est act⁹ libro. v. psa. iiij.
Admiratõis exẽplũ de septẽ stellis ⁊ eclipsi lune li. iiij. metᷣ. v.
Admirantur homines de illo qd̃ raro fit. Ibidem.
Admirari fecit senes phari. Ibidẽ.
Aduersa fortuna plus pdest q̃ pspera libro. ij. psa. viij.
Aduersa bonis: pspa malis q̃re contingãt lib. iiij. psa. vi.
Aduersa ⁊ pspera aduenĩũt bonis ⁊ malis li. iiij. psa. vij.
Aduersitas veros amicos ostendit. lib. ij. psa. viij.
Aduersitati fortune dolenduz nõ est pter quinq̃ li. ij. psa. i.
Aduersitate non debet sapiẽs molestari: nec fortis mltitudĩe hominũ terreri li. iiij. psa. vij.
Aduersitate ⁊ in psperitate vt se homo equaliter habeat hortatᷣ exemplis libro. iiij. metro. vij.
Affectões quatuor: gaudiũ: spes: timor: dolor impediũt cognitõem veri libro pmo: metro. vij.
Affect⁹ qtuor sᷣ. reqre ĩfra Cathene
Ager mẽtẽ hoĩs desigt. li. iij. metᷣ. p.
Aliena pbitas et pulcritudo hoĩem nõ decorãt li. ij. psa. v.
Amãtib⁹ q̄s dat legẽ. lib. iij. metᷣ. xij.
Amiciciam dissimilitudo dissoluit. libro pmo: psa. iij.
Amicoꝝ triplex gen⁹ li. ij. psa. iij.
Amic⁹ ver⁹: reqre aduersitas. s̃.
Amicos fortuna: infortuniũ inimicos facit li. iij. prosa. v.
Amor diuin⁹ tria facit in hominib⁹. libro. ij. metro. viij.
Anaxagoras phus stulticiã hoĩm solem p deo colentium reprehendit. libro pmo: prosa. iij.
Anni sũt q̃tuor ptes li. i. metro. v.
Anni ptes q̃tuor: reqre regimẽ dei.
Anni transformatio peior est q̃ corporis lib. iiij. metro. iiij.
Antiquoꝝ etas fuit sine cupiditate. libro. ij. metro. v.
Appetũt oĩa pmanẽ: reqre bonũ ẽ.
Appetit⁹: reqre pmanẽtia.
Appetit⁹ ẽ duplex li. iij. psa. xi.
Appetit⁹: reqre desideriũ.
Area fortune quare mũdus dicitᷣ libro. ij. prosa pma.
Arma phie li. i. psa secũda
Artes liberales dicuntᷣ lac. Ibidem
Asin⁹ ad lyrã est hõ sine attentõe verba sacra audiẽs li. pmo: psa. iiij.
Asinus dicitur piger seu tardus lib. iiij. prosa. iij.
Auari dicuntᷣ canes libro pmo: psa iiij. Et idẽ habetᷣ li. ij. metro. ij
Auari insatiabiles li. iij. metᷣ. iij
Aues tenebraꝝ: reqre tenebre
Auriga: require curr⁹
Auarus: require lupus.
Autũn⁹: reqre tẽpus autũnale.
Auxiliũ diuinũ in minimis debet inuocari li. iij. prosa. ix
Auxilij diuini inuocatio a Boetio libro. iij. metro. ix

Arbitõsoꝝ: reqre ĩsecuritas
Beate tũc respublice sunt si p sapiẽtes ⁊ studiosos regãtur libro pmo: prosa. iiii.
Beatitudo siue felicitas ẽ duplex libro scd̃o: psa q̃rta

Beatitudo nō est in dignitatibus li-
bro.ij.ꝓsa.vi.
Beatitudo siue felicitas non cōsistit
ī bonis fortuitis li.ij.ꝓsa.iiij.Et ꝓ
bat tribus rōibꝰ.Ibidē.
Beatitudinis descriptio li.iij.ꝓsa.ij
Beatitudinē ad verā oēs vocant
lib.iij.metro.x
Btitudinē attīgere:reqre ambulare
Beatꝰ oīs deꝰ est li.iij.prosa.x
Beatitudo:reqre p̄ria.Item oēs.
Itē in verbo voluptas
Bellū iustū licet li.iiij.metro.iiij
Bestie nō beatificant li.iij.ꝓsa.vij
Bibliotheca vn̄ dr̄ li.i.ꝓsa.iiij.
Boetio mlta noīa ānectūt ī ꝓhemio
Boetiꝰ ordinauit actꝰ suos ad cōem
vtilitatē pꝫ septē exēplis li.i.ꝓ.iiij
Boetius quare infirmus iudicabat
libro p̄mo:ꝓsa sexta
Bona corpis sunt vilia li.iij.ꝓ.viij
Bona hoīs sunt rō ⁊ intellectꝰ:non
tp̄alia.li.p̄mo:ꝓsa.vi
Bona tp̄alia somniant esse felicitas
libro.iij.ꝓsa prima
Bona temp̄alia qrens in varia inci-
dit lib.iij.ꝓsa.viij
Bona tp̄alia nec sufficientiā nec po-
tentiā p̄stant li.iij.ꝓsa.ix
Boni semp sunt potētes:mali xͦo ī-
potētes li.iiij.ꝓsa scd̄a
Bonū est gplex li.ij.ꝓsa sexta.
Bonoꝝ p̄mia:reqre p̄mia
Boni p̄mio hic priuant:reqre iusti
Boni veri imagines vbi inueniunt
libro.iij.ꝓsa.ix
Bonū ⁊ vnū idem sunt:reqre vnum
Bonū est qd̄ oīa appetūt li.iij.ꝓs.xi
Bonū sūmū cuilibet videt id qd̄ ap
petit li.iij.ꝓsa scd̄a
Boreas ventus significat ph̄iam li-
bro p̄mo:metro.iij
Breuitas vite hūane li.iiij.ꝓsa.iiij
Brutum.require vlixes
Calamitas vn̄ dicat li.ij.ꝓsa.i
Canis dr̄ rixosus ⁊ lupus aua
rus li.iiij.ꝓsa.iij
Caro nihil aliud est nisi sanguis co-
agulatꝰ li.i.metro p̄mo
Casus nō ē euētꝰ ꝓuisus li.v.ꝓsa.i
Casus diffinit Ibidem
Cathene ratiōis sunt quattuor affe-
ctus li.p̄mo:metro scd̄o
Causa mali:reqre nihil
Celū qre dr̄ stabile lib.i.metro scd̄o
Celū mouet duplici motore Ibideʒ
Celum quare dicit stare eiusdeʒ stel
le libro p̄mo:metro.iij
Circulo compat vita hominis libro
iij.metro scd̄o
Circe dea:require vlixes
Claritas solis:require ꝓuidētia dei
Cognitio summi boni fit per creatu-
ras gradatī trāscēdēdo li.iiij.me.i
Cognitio sequit naturam cognoscē
tis libro.v.ꝓsa.v
Cognitionis veritatis impedimēta
require turbatōes
Cognitio veri repellit cecitatē igno
rantie li.iiij.ꝓsa.iiij
Cognitiua virtꝰ alit in nobis intelle
ctiua:et alit sensitiua li.iiij.ꝓsa.iij
Cognoscit rotundū aliter visu:⁊ ali
ter tactu li.v.ꝓsa.iiij
Cognoscit hoīem aliter sensus:alit
imaginatio.aliter rō:aliter intelli-
gētia diuina Ibideʒ
Color ph̄ie li.p̄mo:ꝓsa prima
Comedere parētes ī certis ptibꝰ lau
dabile est li.ij.ꝓsa.vij.
Concordare non p̄nt mali cū bonis:
nec etiā inter se lib.iiij.ꝓsa.vi
Cōcordia elemtoꝝ:reqre regimē dei
Cōcupiscētia ērena supata hō fit di-
uinus li.iiij.metro.vij
Cōfitere nō abscōdas si mendicātis
opus expectas oportet vt vulnꝰ de
tegas li.p̄mo:ꝓsa.iiij.
Cōscientie libertas ⁊ cōscientia libe
ra libro p̄mo:ꝓsa qrta
Cōsciētia p̄ua punit malū intrinsece
si exteriꝰ nō punit li.iiij.ꝓsa.iiij

Consolatio phie li. p̄mo: ꝓsa. iij
Cōsules electi ducti in p̄torīū ḃm cō
suetudinē romanoꝝ li. ij. ꝓsa. iij
Cōtēplatio supnoꝝ ē nrm̄ ꝯ stultos
ꝓpugnaculū li. p̄mo: ꝓsa. iij
Cōtingens: reqre necessariū
Cōuictus: reqre damnari
Crapula hoīez debilitat li. ij. ꝓsa. v
Cupiditas multoꝝ malorū causa est
li. scḋo: metro. v
Cupiditas veri boni naturalr̄ est in/
serta hoībus li. iij. ꝓsa scḋa
Currus ꝑ aurigā necessario nō vehi
tur libro. v. ꝓsa q̄rta
Damnari nullus debet nisi ꝯui
ctus li. p̄mo: ꝓsa q̄rta
Dānatoꝝ pena: reqre pena
Desideriū siue appetitū eorū imple/
re soli sapiētes p̄nt li. iiij. ꝓsa scḋa
Desiderij ꝛ libidinis dr̄ntia Ibidez
Deus intuet̄ oīa li. q̄nto: ꝓsa sexta
Deo sunt p̄ces offenrende Ibidem
Deus presidet vt conditor mundi li
bro p̄mo: ꝓsa sexta
Deꝰ cōmendat̄ de gubernatōe cele/
stiū ꝛ terrestriū li. p̄mo: metro q̄nto
Deus siue summū bonū nō īuenitur
in terrenis sicut nec aurū in arbori
bus lib. tertio: metro. viij
Deus regit oīa lib. iij. metro. ix
Deus a nullo cōpulsus: sed sua bo/
nitate fecit oīa. ꝛ cōmēdat̄ ex p̄te
sapiētie sue Ibidem
Deꝰ oīa gubernat li. iij. ꝓsa xij
Deo oīa recta fiūt li. q̄rto: ꝓsa p̄ma
Deus rotat orbem dicit Permeni/
des li. iij. ꝓsa. xij
Deꝰ tonans: reqre tonitru
Deus verissime ē: reqre esse
Deus fons oīs bonitatis per om
nipotentiam: iudex equitatis ꝑ iu/
sticiam li. q̄rto: metro sexto
Dei regimen li. iiij. metro sexto
Deum eternū omnes sapientes dixe
runt lib. v. ꝓsa sexta
Deus oīa videt li. q̄nto: ꝓsa sexta
Dignitas siue potestas est duplex li
bro secūdo: ꝓsa sexta
Dignitas reddit malos peiores: vt
patet de romanis li. ij. ꝓsa sexta
Dignitas reddit peiores: vt patz de
nerone cuius ponit quatuor mali/
cias li. ij. metro sexto
Dignitas si eēt bona non adueniret
pessimis li. ij. metro sexto
Dignitas collata īprobis nō efficit
dignos: ṡ ostēdit īdignos li. ij. ꝓ. vi
Dignitas nō reddit hoīem honora/
bilē si nō ē virtuosus li. iij. ꝓsa. iiij.
ꝛ ꝓbat q̄druplici via
Dignitas prefecture: dignitas sena
toria Ibidem.
Displicere malis laudabile est libro
primo: ꝓsa. iij.
Diuitie in q̄nqꝫ ꝯsistūt lib. ij. ꝓsa. v
Diuitie dispse minuūtur: sciētia xo
dispsa augmentat̄ li. ij. ꝓsa q̄nta
Diuitie nō sunt appetende tribꝰ rati
onibꝰ ꝓbatur. Ibidez. Et ꝓpter di/
uitias multi perierūt Ibidem
Diuites soli reputantur honore di/
gni. Ibidez
Diuitie non auferunt indigentiam:
libro. iij. prosa. iij
Diuinatio quid sit li. v. ꝓsa q̄rta
Diuina ꝓuidētia: reqre ingeniū
Diuino amore tria regunt̄. scz astra
elemēta ꝛ tp̄a li. scḋo: metro. viij
Diuinus amor tria facit in homini/
bus Ibidez
Dolendū nō esse: reqre aduersitati
Dolere faciūt tria Boetiū: libro pri
mo: prosa q̄rta
Dolor ira meror li. p̄mo: prosa q̄nta
Dolia duo vini in limite Iouis lib.
secūdo: prosa secūda
Duo principia rerum: bonum ꝛ ma/
lum: require pitagorici
Durare malū: require miserior
Beatat̄ ꝛ ingrossat̄ mens hūa/
na temꝑalibꝰ li. p̄mo: metro. ij
Ebrius volens ire domū: sic errans

ad felicitatē li.iij.psa scđa
Eclipsis lune:require admirationis
Eget oīs eo qđ desiderat li.iij.p.iij.
Elemētoꝝ ɔcordia: reqre regimē dei
Eloquētia sine sapiētia et eloquētia cum sapiētia li.scđo:psa pma
Epicuri stoici lib.pmo:psa.iij
Eqliter se hēre:reqre aduersitate
Error sapiētis ē duplici de causa peior ꝙ̄ insipiētis lib.pmo:psa pma
Esse malos simplr nō cōcedit: ꝫ esse hoīes malos sic cadauer eē hoīem lib.qrto:psa secūda
Esse verissime habet primū ens.quāto ergo aliquis magis p vitia recedit a primo esse:tanto magis desinit esse li.qrto:psa secūda
Etas phie li.primo:psa pma
Etates qtuor per poetas distinguūtur li.ij.metro qnto
Eternitas deo attribuitur:perpetuitas mūdo li.v.psa sexta
Eternitatis diffinitio li.v.psa.vi.
Eternitatis cognitio habetur ex cognitione tempis Ibidem
Eternitatis vocabulo multi sūt abusi. Ibidem
Eternū triplex lib.v.psa sexta
Euenire:require liberū arbitriū
Euēt⁹:reqre casus. Itē fortuiti
Eufrates et tigris duplex origo lib. v.metro primo
Exiliū:requre miseria
Facies siue vultus phie li.primo:psa.iij
Falli non potest deus:require puidentia diuina.
Falsa felicitas dicitur mendax libro iij.prosa.ix
Fama popularis nō puenit ex recto iudicio rōnis li.iij.psa.vi
Familiaris inimic⁹ efficacissima pestis li.tertio:prosa.v
Familiares regū:reqre potens
Fatalis ordo libro.iiij.prosa.vi
Fatum duplex notificatur Ibidem
Fatum ad prouidentiā habet differentiam Ibidem
Fatum dependet a diuina prouidētia exemplū Ibidem
Fati diuerse opiniones Ibidem
Fato oīa q subsunt etiā diuine puidentie subsunt Ibidem
Fatū se hꝫ ad prouidētiā sicut ratiocinatio ad intellectū Ibidem
Fatū incipit vbi mot⁹:ꝛ quicqđ supra motū est fatuꝫ est Ibidem
Felicitas ē duplex:scꝫ politica ꝛ speculatiua lib.pmo:metro pmo
Felicitas tempalis in tribus consistit li.scđo:psa qrta
Felicitas nemī totalr adueīt Ibidē
Felicitas falsa li.iij.metro.i.
Felicitatē a vero bono errātes ī qnꝙ̄ posuerūt ɔsistere li.iij.psa scđa
Felix ꝗ̄tūcūꝙ̄ ꝗs sit:tn̄ alteri⁹ stat⁹ apparet felicior lib.ij.prosa.vi
Figura siue forma hoīs ꝛ etiā brutorum lib.v.metro.v.
Finis cū sit causa causaꝝ ideo nihil potest perfecte sciri nisi fine cognito lib.pmo:prosa.vi
Finis ꝛ principiuꝫ invnū coincidūt patet ī circulo. ergo cognito principio cognoscit finis omniū rerū scꝫ deus lib.primo:prosa.vi
Flet⁹ duplex:ver⁹ ꝛ fict⁹ siue adulatori⁹ lib.pmo:metro pmo
Fons bonitatis:require deus
Fortis:require aduersitate
Fortitudo siue potentia vera:require refrenare
Fortune bona transitoria ꝛ deceptoria nulli seruāt fidē li.pmo:met.i.
Fortuna caduca ꝓpt duo duplicē hꝫ faciē:aā albā ꝛ retro nigrā Ibideꝫ
Fortuna ceca depingit duplici fronte capillata ꝛ calua lib.ij.psa pma
Fortuna nō est in ptāte hoīs Ibidē
Fortuna depingit cū rota Ibidem
Fortuna non assuescit in oppositum nec natura Ibidem

Fortuna quelibet dupliciter cōsideratur li.iiij.ꝓsa.vi.
Fortunā esse bonā vel malā stat in volūtate hoīs li.q̄rto:ꝓsa septima
Fortuna supba quia nulla veret̄:libro secūdo:metro p̄mo
Fortuna iuebitur contra auariciam li.secūdo:metro scđo
Fortune bona non efficiūt qđ ꝓmittunt li.tertio:prosa tertia
Fortuna oīs aut iocūda aut aspera: lib.q̄rto:prosa septīa
Fortuiti euētus declarant̄ p flumīa padisi:scʒ tigrim ꝛ eufratē.q̄ꝝ duplex est origo li.q̄nto:metro p̄mo
Fuga passionum siue affectionum libro q̄rto:metro septīo
Futura ex necessitate eueniūt:require spes.
Loria mūdana non dī beatitudo li.iij.prosa.vi
Gloriandū non est in vestibus:libro secūdo:ꝓsa q̄nta
Gloriandū nō est in multitudine seruoꝝ li.scđo,ꝓsa q̄nta
Gloria sine fama nō spectat ad virtuosos li.ij.ꝓsa septīa
Gloria hūana nō est appetēda ꝓpter q̄tuor lib.ij.ꝓsa septima
Gloria vana ex nobilitate sanguinis lib.iij.ꝓsa sexta
Gubernatio celi ꝛ terre:req̄re deus
Gubernaculū quo de⁹ regit mundū est bonitas dei li.p̄.ꝓsa sexta
Gubernare oīa:req̄re deus
Erculis labores duodecim libro q̄rto.metro septimo
Homo diuinus:req̄re cōcupiscentia
Homīs bona sunt rō ꝛ intellect⁹:nō tpalia lib.p̄mo.ꝓsa sexta
Homī ꝓprīū:req̄re ratiocinatio
Hoīes mali naturā amittūt hūanā ꝛ in bruta cōuertunt̄ li.q̄rto.ꝓsa.iij
Homīs forma est sursū ad celos creata:brutoꝝ vo deorsuʒ ad terrā.libro q̄nto.metro.q̄nto
Homo nō vilis:sed nobilis ps mundi lib.p̄mo.metro.v
Homo vere scit q̄ seip̄m scit:ꝛ ignorat q̄ seip̄m ignorat li.p̄.ꝓsa.vi
Homo nō est homo nisi rationalis libro q̄rto.ꝓsa.iij
Humani actus regātur a deo:li.primo.metro.v
Gnorantia est duplex.interna siue naturalis ꝛ hec ē iuuenū. externa siue extra naturaʒ ꝛ hec est senū ꝛ negligentiū li.i.metro scđo
Ignorātia suip̄ius.req̄re homo
Ignorātia.req̄re cognitio veri
Imagīes veri boni:req̄re veri boni
Infelicissimi.require miserrimi
Inclinatio capitis signū est ꝓfunde imaginatōis li.iij.ꝓsa scđa.
Ingeniū humanū non valet ordinē diuine prouidētie cōp̄hendere.libro q̄rto.ꝓsa sexta
Impedimenta cognitiōis veritatis require turbatōes
Impunitas.require pena
Impuniti mali.require veritas
Insecuritas regie potestatis patʒ in dyonisio li.iij.ꝓsa.v
Intellectus.require sol
Inuenire deum.require deus
Iudex equitatis require deus
Inuidus compat̄ veseuo monti ardenti li.p̄mo.metro q̄rto
Ira quid sit li.p̄mo.ꝓsa.v
Iudices mouent̄ ad misericordiam duplici de causa li.i.ꝓsa q̄rta
Iudicium vulgarium dicit infortunatum miserum:fortunatū felicem lib.p̄mo.ꝓsa.iiij
Iudicium naturale ꝛ rationale differunt li.v.ꝓsa scđa
Iusticia qđ sit li.ij.ꝓsa p̄ma
Iusti siue boni nō solū hic p̄mijs priuantur:sed a malis calcantur libro iiij.prosa p̄ma
Iuuentus viridis ꝛ felix differūt:libro p̄mo.metro p̄mo

Abores duodecim: reqre hercules.
Lac: reqre artes liberales
Laborint⁹ dom⁹ multis circulis con structa li. iij. psa. xij
Laudare psentē dupliciter cōtingit: libro. ij. psa. iij
Lecto siue thoro studiū assimilatur: li. pmo. psa pma
Letargia qlis infirmitas li. i. psa. ij.
Leuia documēta pcedere debent difficilia lib. i. psa scda
Liberū arbitriū est in rōnali creatura li. v. psa scda
Liber arbitriū alit est ī angelis alit in hoib⁹ bōis: ⁊ alit in puis. Ibid.
Liberū arbitriū nō necessitat: s de⁹ oia pspicit. Ibidem
Liberū arbitriū sequūtur pmia ⁊ pene lib. v. psa. iij
Liberi arbitrij ⁊ puidētie diuine nō est discordia sicut aliqualiter apparet li. v. metro. iij
Libero arbitrio possunt res sic ⁊ aliter euenire li. v. psa. vi
Libidinis et desiderij differentia li. qrto. psa. iij
Ligat⁹ cathenis: reqre pnceps mal⁹
Lumen. require tenebre
Lup⁹ dr auarus li. qrte: psa. iij
Luxuriosi comparātur rabiei maris lib. primo: metro. iiij
Luxuriosus. require porc⁹
Agistratū quare assūpsit Boetius li. primo: psa qrta
Mala sunt in mūdo lib. qrto: psa. i.
Mali ⁊ stulti non sunt timēdi. libro primo: psa. iij
Malos esse non simpliciter conceditur: require esse
Malū posse siue velle: reqre posse
Malicia etnalr duraret li. iiij. p. iiij.
Malū nusq est li. qrto psa. vi
Manus phie lib. pmo: psa prima
Malū nihil est libro. iij. psa. xij
Medicus qualiter īuestigat morbū: libro pmo: psa secūda
Medica dr phia li. primo: psa. iij
Medic⁹ nō solū p sig vrine qrit morbū: s etiā p interrogatōes li. i. ps. vi
Memorari. require recordari
Mendaciū est triplex lib. i. psa qrta
Mendax. require felicitas falsa
Meror. require dolor
Meretrici assimilātur muse poetice: libro pmo: psa prima
Metro ⁊ prosa vtitur Boetius propter duo libro. i. metro primo
Miseria ⁊ exiliū lib. pmo: psa. v.
Misericordia. require iudices
Miser est oīs mal⁹ lib. iiij. psa qrta
Miserior tanto quis: quanto supplicio dignior. Ibidem
Miseriores essent mali si nō puniretur. Ibidem
Miserrimi sunt infelicissimi si malicia etnalr duraret lib. iiij. psa qrta
Mons ethna sp ardet li. ij. psa. v
Mors. require periodi
Mors. lib. ij. metro septimo
Mors felix ⁊ infelix sm vulgares. libro primo: metro pmo.
Mundus. require area fortune
Mundus cōpat mari li. i. psa tertia
Mundus. require deus
Mundum posuit plato incepisse. libro. v. psa qnta
Murem velle muribus domīari ridiculosum est li. ij. psa sexta
Mutabilitas rex pbat trib⁹ exēplis sc3 sole florib⁹ ⁊ mari li. iij. psa. viij
Mutabilia omnia preter deu3. libro quarto: psa sexta
Atura nō assuescit in oppositū nec fortuna li. ij. psa prima
Natura est triplex li. iij. metro scdo
Natura hūana paucis minimisq cōtenta est li. ij. prosa. v
Natura si interdū violentat: tū qnq ad id redit qd nālit sibi cōuenit: vt patet de leone: vegetabilibus: ⁊ volatilib⁹ li. iij. metro. ij.

Naturale iudicium differt a rationa li libro.v.psa scđa
Necessitare: require psentia. Itē require signum.
Necessitates sunt due li.v.psa.vi
Necessariū idē pt esse τ cōtingēs ad diuersa relatū li.v.psa.vi
Neronis quatuor malicie: rquire dignitas.
Neronis luxuria lib.pmo:met.qrto
Nescire: require homo vere
Nihil est causa mali li.iiij.psa.vi
Ex Nihilo nihil fieri quomō intelligit lib.v.psa prima
Nigromanticū psumpserūt Boetiū pter duo lib.pmo:psa qrta
Nobilis quis pter illū qui est deditus vitijs li.iij.metro.vi
Nomen significat substātiā cū qualitate li.qrto:metro qrto
Non ens est duplex li.v.psa.vi
Nouū antiquū: require pati
Nox est duplex: accidentalis τ naturalis li.pmo:metro tertio
Nediūt deo cūcta naturaliter existētia lib.qrto:metro.vi
Ociū dicitur studiū scđm vulgares: lib.pmo:psa qrta
Oculi phie rō τ intellectus: et tripli ci ratione dicuntur ardentes: libro pmo:psa prima
Odium non habet locum apud sapi entes lib.qrto:psa qrta
Oēs laborāt lʒ diuerso calle ad vnū btitudinis finē puenire li.iij.ps.ij
Oēs tēdūt ad beatitudinē vi naturali cōpulsi: ʒ varie li.iij.psa scđa
Opinio vulgariū: require veritas
Opus qđ facere vis requirit voluntas τ ptās li.iij.psa qrta
Oro siue depcatio qđ sit li.v.psa.iij
Orationes siue pces sunt deo porrigende li.v.psa.vi
Oratores qui sint li.iiij.psa qrta
Ordo debit⁹ tpis τ loci dʒ eē in qlibet opē siue actu li.pmo:metro.vi.
Ordine debito seruantur res in suo esse. Ibidem.
Ornamētis ornari ē error li.ij.ps.v
Orphe⁹ cytharista li.iij.metro.xij
Orphei fabule moralitas Ibidē
Arentes: reqre comedere
Paripotetici li.pmo:psa.iij
Passio est quidaʒ motus cellule appetitiue li.pmo:psa.vi
Passiōes animi īpediūt rectū rōnis iudiciū li.i.psa.vi. Et ibiđ.me.vij
Pati sapiētes nō est nouū: sed antiquū li.pmo:psa.iij.
Patria est beatitudo: via ad eā sūt virtutes li.v.psa prima
Pauptas duplex li.ij.metro qrto
Paulinus senator romanorū: libro secūdo:psa scđa
Pax seu tranquillitas mentis libro primo:psa.v
Peccata: require vitia
Pellēde sunt affectōes li.i.met.vij
Pena maloꝝ bona: impunitas mala: libro qrto:psa qrta
Pene dānatoꝝ siue purgādoꝝ non sunt edisserēde li.iiij.psa.qrta
Pene maloruʒ quare fieri permittūtur bonis τ malis iocunda que debent bonis li.qrto:psa.v
Pene: require liberꝝ arbitriū
Penne mentis speculatio rationis libro.iiij.psa prima
Periclitari li.i.ij.metro.vij
Periodi mortis siue mete vite libro qrto:metro qrto
Permanētia est appetit⁹ naturalis nō volūtarius li.iij.psa.xi
Piger: require asinus
Pitagorici posuerūt duo principia rerū: bonū et malū: libro.iij.psa.xi
Philosophari: require admirari
Philosophia dr mulier propter tria libro pmo:prosa pma
Philosophie statura Ibidem
Philosophie partes tres: mathematica: nālis: τ methaphisica Ibidem

Phie vestes artes liberales Ibidē
Phie vestes erant filis tenuissimis Ibidem.
Phia manibus suis texuerat vestez Ibidem.
Phie vestes obscurantur: quia non vsitata vt gladius in quiete rubiginosus erit. Ibidez
Philosophie vestis scinditur vario modo. Ibidem
Phia diuiditur in practicam ꝛ speculatiuam. Ibidem
Phia practica habet in ethica: yconomica: ꝛ politica: sed speculatiua seu theorica triplex est: scȝ phisica: mathematica: ꝛ methaphisica. ꝛ in talibꝰ ē ordo ꝑ modū scale. Ibidez
Phie ornamēta. Ibidem
Philosophie ira. Ibidem
Phia magistra oīm virtutuȝ et est a deo libro ꝑmo: ꝓsa. iij
Phia est via ad cognoscendū veruȝ lumē li. iiij. ꝓsa ꝑma
Phus fuisses si tacuisses li. ij. ꝓ. vij
Plato: require scire. Item require mundus
Poeta: require meretrici
Poetica ars a phia fugat li. ꝑ. ꝓ. i.
Popularis: require fama
Porcꝰ dꝛ luxuriosus li. iiij. ꝓsa. iij
Posse maluȝ peius est ꝙ̄ velle libro iiij. prosa. iiij. et qualiter ītelligitur
Posse maluȝ nō ē posse li. iiij. ꝓsa. ij
Posse implere: reqre desideriū
Potētia nō ꝑt in liberꝫ arbitriuȝ: vt patȝ de illo qui momordit linguaȝ libo. ij. ꝓsa. vi
Potētia vera: reqre refrenare
Potētia: sufficiētia: reuerētia: claritudo: iocunditas sunt vnū in re li. iij. prosa. ix
Potētia ligata: reqre ꝑnceps malꝰ
Potentia plꝰ: reqre actus
Potentium familiaritate Seneca ꝛ plures mortui sūt li. iij. ꝓsa. v
Potētes hvīꝰ mūdi non sunt timendi: libro ꝑmo: metro. iiij
Potēs ecōtra patit potētiā: exēplū d busiride īterfecto ab hercule Itē de regulo romano li. ij. ꝓsa. vi
Ptās regia nō ē vā ptās li. iij. ꝓ. v
Potestas gladio sup caput pendenti cōparat. Ibidem
Ptātis īsecuritas: reqre īsecuritas
Ptātes ꝯcedūt malis li. iiij. ꝓsa. vi
Potestas plus: reqre dignitas
Preces: require oratōnes
Premia nunꝙ̄ desūt bonis nec malis supplicia libro. iiij. ꝓsa. iij.
Premia: reqre liberū arbitriū.
Premiū extrīsecū nō curat bonꝰ cuȝ hēat in aīo ītrinsecū li. iiij. ꝓsa. iiij
Prescientia dei libro. v. ꝓsa. iij
Presciētia dei nullā necessitatē dei imponit futuris lib. v. ꝓsa. iiij
Prescientia dei nō mutat ꝓprietatē rei lib. v. ꝓsa. vi
Presentialr oīa sīt ī deo li. v. ꝓsa. vi
Pretorio inducebant consules romani: reqre cōsules
Principia duo: require pitagorici
Principiū malorū potētia ligata est multis cathenis li. iiij. met. ij
Prodigiū ꝗd sit li. ij. ꝓsa ꝑma
Promittere: require sapiens
Propositionū veritas est sup naturaȝ rerū li. iiij. ꝓsa. ij
Propriū bonū hoīs: reqre rō recta
Prosopopeia est fictio noue ꝑsone: libro ꝑmo: ꝓsa ꝑma
Prospera: reqre aduersa
Prouidētia dei solis claritatē excellit li. v. metro. ij
Prouidētia diuīa quo ad diuersos actꝰ hoīs nō fallit lib. v. ꝓsa. vi
Prosa ꝛ metro vtit Boetiꝰ duabus de causis lib. ꝑmo: metro ꝑmo
Prudēs tria respicit tpa li. ij. ꝓsa. i
Pulcritudo ꝗdruplex li. ij. ꝓsa. v
Pulcritudo corpis velociter rapit: lib. iij. ꝓsa. viij.
Pulcrū videri nō reddit nā: ꝫ ocu/

lo:uʒ debilitas. Ibidem exemplʒ
de alcibiade
Puniūtur alibi graui⁹ mali hic im-
puniti li.iiij.p̄sa.iiij
Puniri intrinsece: reqre ꝯscia pura
Puniri nō: reqre miserio:
Uies mētis: require pax
Quinqꝫ vnū in re: require po-
tentia.
Quid nomis ꝛ quid rei differunt li-
bro.v.p̄sa p̄ma
Ratio recta est hominē ꝑ:iū bo
num li.p̄mo: p̄sa.v
Rationalis: require homo
Reco:dari quid sit li.iiij.p̄sa.ij
Refrenare animū est potētia vera li-
bro.iij.metro.v
Regendū tria reqrunt li.ij.p̄sa.vij
Regere require deus
Regimē dei in ꝯco:dia elemētoꝝ ap
paret ꝛ i tpib⁹ āni li.iiij.me.vi
Respublica: require beate
Rixosus: require canis
Rotare o:bē: reqre de⁹ rotat
Ruge quare in senibus nō in iuueni
bus libro p̄mo: metro p̄mo
Sacrilegiū li.p̄mo: p̄sa.iiij
Sanitas co:po:is triduane fe
b:i soluit lib.iij.p̄sa.viij
Sapiēs habet se vnifo:mit advtrā-
qꝫ fo:tunaʒ li.ij.p̄sa p̄ma
Sapiēs: require tetragonū
Sapiētis nō est ꝑmittere q̄ nō pōt i-
plere li.iiij.p̄sa.ij
Sapiēs: reqre desideriū. Itē requi-
re aduersitate. Itē reqre odiū
Sapiēs nō odit stultū li.iiij.p̄sa.iiij
Sapientis est declarare difficilia li-
b:o.iiij.p̄sa.vi
Sapientū est simplicib⁹ arridere cuʒ
sapientiā acquirāt. Ibidē
Sciētia dispersa augmentat opposi
tum de diuitijs. reqre diuitie
Scientia diuina q̄lis sit nominanda
lib:o.v.p̄sa.vi
Scire: require finis
Scire seip̄m: reqre homo vere scit
Scire ꝟm platonē li.v.metro.iij
Senes q̄re rugosi li.p̄mo: metro p̄
Seniū generat tripliciter li.p̄ met.ij
Senū multa incōmoda. Ibidē
Sensualitas ꝯtrat rōni li.p̄: met.ij
Sermōes accipiēdi sunt ꝟm materi-
am subiectā li.iij.met.xij
Serenitas vesptina li.v.p̄sa.iiij
Sex dolo:osa: require dolo:e
Signū ostēdit: signatū nō necessitat
lib:o.v.p̄sa.iiij.
Socrates p̄hus in nomie vnius dei
bibit venenuʒ ꝛ nihil sibi nocuit li-
b:o p̄mo: p̄sa.iij.
Socrates docet semp pandere veri-
tatē lib:o p̄: p̄sa.iiij
Sol quādoqꝫ significat intellectum
lib:o p:imo: metro.iij
Solis calo: lib.p̄mo: metro.ij
Solis claritas: reqre ꝓuidētia dei
Spes et dep̄catio cessarent si futura
de necessitate euenirēt li.v.p̄sa.ij
Stat⁹ nō placēs: reqre felicitas
Stelle septē: require admiratōis
Stoici vnde dicant lib:o.v.me.iiij
Itē plus require epicuri
Studiū duplex: flo:ens et aridum li
b:o p̄ metro p̄mo. Itē plus reqre le
cto. Iteʒ plus reqre ociū
Stupo: quid sit lib:o p̄: p̄sa p̄ma
Stupo: Boetij Ibidem
Stupo: ꝛ pudo: differūt li.p̄ p̄sa.ij
Supb⁹ ꝯpat fulmini li.p̄mo: me.iiij
Cōtra Supbos vanā gl'iaʒ queren-
tes lib.vij.metro.vij
Supplicia: require p̄nia
Taciturnitas dupliciter ꝓuenit
lib.p̄mo: p̄sa.ij
Taciturnitas triplex li.ij.p̄sa p̄ma
Tact⁹: require cognoscit
Tardus: require asinus
Tempalia hebetāt ꝛ ingrossant mē-
tem hūanā lib.p̄mo: metro.ij
Temp⁹ vernale cōuenit vite huma-
ne. Ibidem.

Temp⁹ autūnale dat vuas. Ibidez
Tenebris assueti nō queūt lumē intueri: vt sūt certe aues li. iiij. p. iiij.
Terra habitabilis solū ad tres partes li. ij. psa. vij
Terrena bona excecant vulgares libro q̄rto: psa q̄rta
Testis ↄditōes li. p̄mo: psa. iiij
Tetragonū corpus compat̃ sapienti li. iiij. psa septima
Tigris flumen: req̄re eufratis
Tiresia vaticinauit: req̄re vaticinatō
Tonitru dr̄ de⁹ tonare vt sic diuīa p uidētia recogitet̃ li. iiij. metro. vi
Trāsformatio: req̄re animi
Trāsformatus: require vlixis
Turbatōes animi impediūt cognitionē veritatis li. p̄mo: metro. vij
Vaticinatio tiresie q̄d dicā hoc erit vel nō erit li. v. psa. iij
Ubi nunc fabricius: vbi catho libro secūdo metro. vij.
Velle malū: require posse
Venenū bibere: req̄re socrates
Venti q̄tuor principales a q̄tuor ptibus mundi q̄libet duos hz collaterales: ⁊ sic sūt duodecim li. i. me. iij
Ventoꝝ generatio li. p̄mo: metro. ij
Veritas: require socrates
Veritas q̄liter latet in p̄ncipio ī nr̄o intellectu li. iij. metro. xi
Veritatē nō oēs eodē mō capiūt. nā q̄dā demonstratiue. q̄dā autoritatiue. q̄dā p modū fabule li. iij. me. xij
Veritas ꝓpositionū: req̄re ꝓpositio
Veritas ↄriat̃ opinioni vulgariuz q̄ putāt malos impunitos felices libro q̄rto: psa q̄rta
Vertex capitis tres hz ptes. fantasia in anteriori. cogitatiua ī medio. memoratiua ī occipite li. p̄ psa p̄ma
Vesptina: req̄re serenitas
Vestib⁹ nō est gloriādū li. ij. psa. v
Via ad btitudinē: req̄re patria
Vitia sunt spernēda li. v. psa. vi
Vitia nō sūt sine penis li. iiij. psa. i.
Vitiosus: req̄re accidiosus
Videre oīa: require deus
Vini duo dolia in limite iouis: libro ij. psa scd̄a
Virtutes sunt colēde lib. v. psa. vi
Virtus interp̄tat̃ li. iiij. psa. vij
Virtutes sunt vie ad beatitudinē: require patria
Visus: require cognoscit̃
Vita hūana. require tēpus vernale
Vita virtuosa ē stat⁹ mediocris ꝓpt̃ silitudinē edificij li. ij. metro q̄rto
Vita hominis. require circulo
Vita homīs. req̄re periodi
Vlixis socij p potū circis ī bruta sūt trāsformati lib. iiij. metro. iij.
Vlixes plus: req̄re aduersitas
Vnū ⁊ bonū idē sunt li. iij. psa. xi
Vnū manet interim q̄ ē vnū Ibidez
Volitū nihil nisi cognitū li. v. me. iij
Volūtas. require opus
Volūtas ⁊ ptās req̄runt̃ ad oēz actū li. iiij. psa scd̄a
Volūtas duplex li. iij. psa septīa
In volūtate nō est btitudo. Ibidem
Voluptas cōiugalis habet anxietatem ānexā: vide exempluz notabile lib. iij. psa septima
Voluptas est sicut stimulus apuz libro. iij. metro septimo
Voluptatē q̄d mali sequit̃ Ibidem
Vulnus detegere. req̄re cōfiteri
Vultus. req̄re facies
Vultus reuerēdi dicit̃ pħia. quia sicut vultus honestus facit hominē revereri: sic philosophia amatores suos lib. p̄mo: psa prima.

Finit Registrum.

Prohemiū

Eximij ꝑclariq₃ doctoris Thome de aq̄no sup li-
bris Boetij de ꝯsolatu phico cōmentū felicit̄ incipit

Philosophie seruias oportz
vt tibi ꝯtingat vera libertas. Hec sunt v̄ba Sene. viij. ep̄la
ad lucill'. qꝛ vocari phiam sciam veritatis recte se h₃ ex. ij.
metaph. ⁊ phia affert delectatōes mirabiles firmitate ⁊ pu
ritate. ex. x. eth. Et multis visa est phia res mirabilis ⁊ diui
na ex de celo ⁊ mōdo aristo. Itē ꝙ nulla scia similis est phie q̄ clarificat aiam.
⁊ facit delectari eā in h̄ seculo. in ꝑfectione ⁊ rectitudiue. ex li. de pomo et
moꝛ. Et phia trahit hoiem ab obscuritate ignoꝛātie ad scia₃ a tenebris stul
ticie ad lucē sapie. ⁊ ad claritatē intellectus ex eodē li. Aristo. Itē qꝛ phia
a supstitiōe liberat metu moꝛtis nō ꝯturbat s̄m Tulliū in li. de finibꝰ bono
rū ⁊ mal. ideo Seneca has ⁊ ꝯsiles ꝯditiōes ⁊ effectꝰ laudabiles phie ad-
uertens: hoꝛtat̄ nos ad seruiciū phie in ꝓpōe ꝓposita sic di. Phie ser. op.
Que quidē ꝓpō pōt ꝓbari multis rōnibus. Primo sic. illi opoꝛtet fuire ꝑ
cuius seruitutē hoī ꝯtingat vera libertas. ſ; phia est h̄mōi. igit̄. maioꝛ no-
ta. qꝛ libertas est nobilissima ꝯditio quā natura hūana desiderat ⁊ affectat
Minoꝛ patet ꝑ eundē Sene. q̄ postq₃ p̄misit ꝓpōnē istā: phie seruias opoꝛ
tet. subiūgit. vt tibi ꝯtingat vera libertas. Et paucis interpositis dicit. hoc
em̄. s. ipm seruire phie libertas est. Probat̄ scdo sic. illi opoꝛtet seruire qd̄
aim ꝑficit. vitā disponit. actiones regit. agenda et omittēda demonstrat. ⁊
sine quo nemo est securus. phia est h̄mōi igit̄ ⁊c. Maioꝛ nota. nā iste cōdi-
tiones sunt de ꝑfectione hoīs. Minoꝛ declarat̄ ꝑ Sen̄. xvi. ep̄la ad lucillū
q̄ loquēs de phia dicit sic. Hec aim foꝛmat ⁊ fabꝛicat. vitā disponit. actio-
nes regit ⁊ omittenda demonstrat. sedet ad gubernandū errantia. fluctuā
tiū dirigit cursum. ſ; sine hac nemo est securus. Probat̄ tercio. Illi est fui-
endū qd̄ tradit cognitionē vltimi finis magnū incrementū. phia est h̄mōi.
igit̄ ⁊c. Maioꝛ nota. qꝛ cognitō vltimi finis magnū incrementū ꝯfert ad
vitā. ex. i. ethicoꝝ. Minoꝛ declarat̄. nam vltimus finis vite hūane est bea
titudo cuius cognitionē phia tradit. dicit em̄ phia in. iij. de ꝯsol'. ꝓsa. ij. ꝙ
beatitudo est status oīm bonoꝝ aggregatione ꝑfectus. Et in eodē. iij. ostē
dit phia in quo sit vera beatitudo. et quō ad eā ꝑueniat̄. Probat̄ quarto.
illi opoꝛtet seruire qd̄ facit hoiem parē deo. phia est h̄mōi. igit̄ ⁊c. Maioꝛ
nota de se. Minoꝛ p₃ ꝑ Sen̄. xlix. ep̄la ad lucil. q̄ dicit. Hoc em̄ mihi phia ꝓ-
mittit vt me parem deo reddit. Probat̄ q̄nto. illi est fuiendū qd̄ est mag-
stra oīm sciaꝝ. nutrix oīm virtutū. summū solaciū lapsoꝝ aioꝝ. qd̄ est p̄uiū
veri luminis. et cuius exhoꝛtatio est recta sui aucte dignissima. phia est hu
iusmodi. igit̄ ⁊c. Maioꝛ nota. qꝛ rōnabiliter ꝓpter has cōditiōes laudabi-
les alicui seruit̄. Minoꝛ declarat̄. nā phia est mḡra oīm virtutū. ex. i. de cō
so. ꝓsa. iij. Ipsa est nutrix oīm virtutū. ij. de ꝯsola. ꝓsa. iiij. Ipsa est summū
solaciū lapsoꝝ aioꝝ tercio de ꝯso. ꝓsa. i. Ipsa est p̄uia veri luminis. iiij. de
ꝯso. ꝓsa. i. ⁊ eius exhoꝛtatio est recta sui aucte dignissima. v. de ꝯso. ꝓsa. i
Sic ḡ p₃ ꝓpō declarata q̄ dic̄. Phie seruias opoꝛtet. S₃ di. q̄d mihi ꝓdest
phia si fatū est? q̄d mihi ꝓdest phia si deus rectoꝛ est? q̄d mihi ꝓdest phia
si casus impat? Ad hoc rn̄det Sene. xij. ep̄la sua. Siue inexoꝛabili lege fa-

A

cti nos stringant/siue deus arbiter vniuersis cũcta disponit/siue casus acti-
ones hũanas sine ordine ꝑmiscet: adhuc phie insistẽdũ ẽ: phia enĩ nos tu-
eri hꝫ. Hec enĩ exhortat̃ vt libent̃ deo placeamꝰ vt ipm̃ sequmur. vt ꝯtinue
fortune resistamus ⁊ vt casum feramꝰ/. licꝫ aũt oẽs hoĩes ſm Aristo. i. me-
taphi. doctrinã nã scire desiderent. tñ pauci (de q̃ dolor est) phie vacãt: qđ
ꝯtingit qꝛ pl'es omissis delectatiõibꝰ interioribꝰ ad delectatões refugiũt
corpales. nõ tñ oportet delectatiões corpales eẽ eligibiliores interioribus
qꝛ delectationes corpales ĩpediũt a sũmo bono. interiores aũt ad id ꝓmo-
uent. Vñ Boe. in tractatu de sum. bo. dicit. Dolere debent q̃ delectationi-
bus sensualibꝰ detinent̃ bona interiora omittẽdo. Nã dediti bonis sensu-
alibus sũma bona nõ attingũt. Quos hoĩes sensuales Boe. iiij. de ꝯso. ꝓ-
sa. iiij. ꝯpat vespertilionibꝰ dicens/ Nequnt enĩ oculos suos tenebris assuẽ-
tos ad lucem ꝑspicue veritatis attollere. sil'esqꝫ sunt auibus quarũ intuitũ
nox illuminat dies excecat/ Et lꝫ hoĩes sensuales ⁊ vulgares nõ magnifi-
cent nomẽ phie ꝫ magis blasphemãt: nihilominꝰ tñ ipa phia in sua digni-
tate ꝑseuerat. teste Señ. xiiij. epl'a ad Lucil'. Nunq̃ inualescet ad tantũ ma-
licia: neqꝫ ad tãtũ excedit̃ ꝯ v̄tutes. vt nõ nomẽ phie sacrũ ⁊ venerabile ꝑ-
maneat/ Sed d. philosophari nõ valeo qꝛ pauꝑ sum: ꝫ si diuitias habuerõ
totũ me phie dabo. ⁊ hoc vĩ rõnabile: qꝛ natura ꝑ se nõ est sufficiẽs ad spe-
culandũ ꝫ oportet cibũ ⁊ potũ ⁊ reliquũ famulatũ ꝑexistere/ ⁊ ꝓ tãto sacer-
dotes in egypto habitis necc̃rijs ꝓpter ãmirari ceperũt philosophari. vt di-
cit Aristo. in. i. metaph. Hec excusatio rõe pauꝑtatis nõ valet. audi Sene.
xvij. epl'a ad Lucillũ. q̃ dicit. Nõ est q̃ nos pauꝑtas a phia reuocet. toleran-
da enĩ est fames quã tolerauerũt q̃dã in obsidionibus. ⁊ q̃d aliud erat pre-
miũ patientie illoꝝ q̃ꝫ in arbitriũ nõ cadere. s. inimicorũ. q̃to magis est qđ
ꝓmittit̃ ꝑpetua libertas. nullius hoĩs timor ⁊ qđ aĩm liberat a furoribus.
multis enĩ ad philosophandũ obstitere diuitie. pauꝑtas aũt expedita secu-
ra est, si vis aĩo vacari pauꝑ sis oportet: aut pauꝑi sil'is. qꝛ nõ põt studiũ sa-
lutare fieri sine cura frugalitatis/ frugalitas aũt ẽ volũtaria pauꝑtas. h̃ se-
neca/ Verũ ẽ igit̃ ad philosophãdũ exigũt̃ necc̃ria ꝫ sufficiũt hoĩ pauca. nõ
enĩ oportet futurũ felicẽ deũ terre ⁊ maris esse. qꝛ nã paucis minimisqꝫ cõ-
tenta est. ex. ij. de ꝯso. ꝓsa. v. Proijce q̃ oĩa a te ⁊ ad phiaꝫ magno cursu to-
tisqꝫ viribus intende. h̃ Señ. xvij. epl'a ad Lucil. Phie q̃ fuias oꝫ: vt tibi
ꝯtingat vera libertas. vt tibi ꝯtingat vera securitas. vt tibi ĩnotescat felici-
tas. vt par deo fias. ⁊ ꝑcipue vt in aduersitatibus ⁊ tribulationibus posi-
tus/ ꝑ ipam verissime ꝯsuleris exẽplo Boetij quẽ phia in exiliũ relegatũ ab
oĩbus bonis pulsum. dignitatibus exutũ. multis miserijs afflictũ dulcissi-
me ꝯsolabat̃: de cuius phie ꝯsolatõe agit̃ in h̃ li. Boe. q̃ intitulat̃ liber de
ꝯsolatiõe phie. de q̃ ad p̃ñs nr̃a est intẽtio. h̃ sufficiant de introductiõe hu-
ius li. Sed añqꝫ ad l'ram accedamꝰ q̃nqꝫ sunt ꝑmittẽda/ Primũ de cau-
sa suscepti oꝑis/ Scđm de causis huiꝰ libri/ Terciũ de titulo huiꝰ li. ⁊ eius
expositione/ Quartũ de cã intitulationis p̃ñtis li/ Quintũ de generali sũ-
ma ⁊ sñia huiꝰ li. Circa ꝑmũ vlꝫ circa cãm suscepti oꝑis. q̃re Boe. hunc
li. ꝯscripsit: est sciẽdũ. q̃ Boe. vir eximiꝰ ꝯsul romanus: fide catholicꝰ exti-
tit. q̃ disputãs de fide catholica ꝯ duos hereticos. s. ꝯ Nestoriũ ⁊ Euticem
cum nullus esset qui eis resisteret Boetiꝰ ipos in cõi ꝯcilio deuicit, sicut pꝫ

Prohemiū

in li. suo de duabus naturis i xpo/ Tpe vo Theodorici regis gottoꝝ cum idē theodericus tyrannidē suā ꝯ romanos vellet exercere. ⁊ q̄slibet bonos opp̄imere. Boetius v̄tute dei armatus plꝰ oībus alijs sibi restitit. ⁊ q̄s tyrannica rabies inuaserat. Boetius amore iusticie exponēs se pīculis ip̄os liberauit/ Uidēs aūt theodericus rex gottoꝝ solū ip̄m Boe. sibi resistētem cogitabat qualiter ip̄m pderet: ⁊ cū iustā cām ꝯ eū nō īueniret duas falsas cās ꝯfinxit. dixit eñ Boe. impediuisse quēdā delatorē sibi lr̄aꝝ q̄ ꝯtinebāt accusatōem senatꝰ rōanoꝝ. vt sic senatꝰ redderet̄ reꝰ lese maiestatis. Hanc cām tāgit Boe. ꝓsa. iiij. huiꝰ p̄mi di. Delatorē ne documēta deferret q̄bus senatū maiestatis reū faceret īpedisse crimīamur/ Scdo accusabat̄ Boe. ꝙ quasdam litteras direxisset ad imꝑatorem constantinopolitanum ꝑ quas restitueret libertatem pristinam ipsis romanis. Hanc causam tangit Boetius eadem prosa sic dicens. Nam de compositis falso litteris quibus libertatem arguor sperasse romanam quid attinet dicere. His de causis Boetius ꝑ viles ꝑsonas ⁊ infames accusatus: indefensus: reus est iudicatus ⁊ a rege theoderico papie in exiliū relegatus/ Boetius aūt in exilio positꝰ p̄teritā ꝓspitatē secū reputās ⁊ p̄ntē aduersitatē ꝯsiderās. ne aliq̄s hō ī simili statu positus desꝑaret. & vt ꝯsolaret̄ hēt phicam ꝯsolationē cōposuit ꝯ mutabilitatē fortune. Ex q̄bus dictis pꝫ ꝙ cā suscepti opis ē illa q̄tinꝰ Boe. se ī exiliū relegatū ab oībꝰ bonis depulsuꝫ. dignitatibꝰ exutū ꝑ phiaꝫ se tueret̄: volens ꝯsolari quēlibet hoīem in simi statu positū. ne desperet. similiter esse ꝯtuendū/ Secundo videndū est de causis huiꝰ libri cuiꝰ cā efficiens fuit Boetius q̄ describēs materiā huiꝰ li. vtit̄ tam ꝓsa q̄ȝ metro: imitatꝰ martianū felicē capellā q̄ in describēdo nuptias Mercurij ⁊ philologie h̄ stilo vsus est. de q̄ fit mentio in Theodolo vbi dr̄. egregiā sobolez cui ꝑ stilbontis amorem. vt superū magna sociasti teste capella/ licet iste liber Boetij multū excellat librū Martiani tā nobilitate materie q̄ȝ p̄uilegio eloquentie/ Boetius eñ nec Tulio in ꝓsa nec Uirgilio in metro minor reputat̄. vtit̄ eñ Boe. in h̄ li. ꝓsa in qua ponit rōnes ad ꝯsolandū Boetiuꝫ ꝓbando ꝙ nō sit dolendū de amissiōe rerū tꝑaliū/ vtit̄ aūt metro delectabili vt dū audiat̄ meror obliuioni tradat̄/ Cā materialis huius libri ē phica ꝯsolatio ordinata ad ꝯtēptū mūdanoꝝ ⁊ ad appetitū summe felicitatis/ vel phica ꝯsolatio ꝑsuadēs neminē extolli in ꝓspis. nec dep̄mi in aduersis/ vel aliter. Cā mālis siue subiectū huius li. est status miserabilis Boetij phica ꝯsolatiōe suꝑinducta/ Cā formalis tractatus huius libri ꝯsistit in eius diuisiōe de q̄ videbit̄ post/ Cā aūt formalis tractandi ē modꝰ agendi boetij ⁊ est dyalogus. i. sermo duoꝝ/ Introducit eñ Boe. ī hoc li. duas ꝑsonas. s. seip̄m suam miseriā deplangentē/ ⁊ phiam sibi ꝯdolentē/ ⁊ ip̄m sup sua miseria ꝯsolantē ⁊ h̄ est rōnabile. Nā s̄m be. Grego. Uerus ordo ꝯsolatiōis ē vt cū volumꝰ aliquē a merore suspendere. p̄mo studeamꝰ luctui eiꝰ ꝯcordare/ Uel iō cā formalis ē dyalogus/ q2 in q̄dā ꝑte huiꝰ p̄mi li. phia ītroducit fortunam ip̄m boetium alloquentē. vbi incidit quedam figura tropi q̄ vocat̄ ethopeya. de qua dicit Grecismus ac introducit aliquos de ethopeya loquentes. vt cū fortuna loq̄t̄ Boetiꝰ ip̄a/ Uel pōt dici s̄m cōiter loq̄ntes. ꝙ cā formalis tractandi ē q̄ntuplex. diffinitiua. diuisiua. ꝓbatiua. īprobatiua. exēploꝝ positiua. sicut videbit̄ in li/ Cā finalis huiꝰ li. ē. vt ip̄o cognito, nosip̄os ⁊ quoslibet alios in aduersitatibus ⁊ tribulatōe positos phica

cõsolatiõe tueantur. Et ne extollamur in ꝓſpis ⁊ deꝓmamur in aduersis.
Tercio videndũ est de titulo huiꝰ libri ⁊ de eiꝰ expõe. Ubi sciẽdũ ꝙ titu-
lus ſm Remi. sup donato ẽ clauis siue ĩgressus opis sequẽtis. Et dr̃ titulꝰ
a titan qḋ ẽ sol. sic̃ em̃ sol illũinat mũdũ sic titulꝰ librũ. Et ꝑponit̃ ti. li. ad
ꝯsũmatiões opis ⁊ ad laudẽ autoꝝ. Est ꝗ̃ ti. pñtꝫ li. talꝫ. Auitij. manlij. torq̃
ti. seuerini. excõsulꝫ. patricij. ordinarij. Boetij viri illustris ĩcipit li. de ꝯso-
phie. Sed qr̃ quare tot noĩa ꝓpria ponunt̃ in ti.? Dicũt aliq ꝙ forte con
suetudo fuit romanoꝝ vt sic noĩa ascriberẽt suoꝝ auoꝝ ⁊ ꝑdecessoꝝ. Uꝫ ali
ter ꝑt dici ꝙ pl'a noĩa ponũt̃ in ti. ꝓpt̃ honorẽ ⁊ laudẽ ipiꝰ Boe. qr ſm Se
necã in li. de clemẽtia ad Neroñ. multa cognoĩa honori data sunt. Sic̃ em̃
vilis ꝑsona nõ vult noĩari nisi vno noĩe/ qr q̃to plꝰ noĩat̃ tanto plꝰ cogĩci
tur ⁊ tanto magis sordescit/ sic honesta ꝑsona vult noĩari pl'ibꝰ noĩbꝰ vt sic
magis ĩnotescat ⁊ clarescat alijs sua fama. Nã oẽ bonũ ĩ cõe dedu ctũ ma-
gis elucescit. Exponit̃ aũt iste ti. sic. Boetiꝰ dictꝰ auitiꝰ a q̃dã nobili ro-
mano sic dictꝰ de cuiꝰ genere ip̃e fuit/ Uel dictꝰ auitiꝰ q̃si inuictꝰ ab a qḋ ẽ
sine ⁊ vicos victoria. nũq̃ em̃ Boe. vinci potuit vt flecteret̃ a iure ad iniu
sticiã. sic̃ ip̃e testat̃. iiij. ꝓsa huiꝰ li. ꝑmi di/ Nunq̃ a iure ad iniuriã me q̃sq̃
detraxit/ Scdo Boe. dictꝰ fuit manliꝰ. qr de genere manloꝝ fuit q̃ erãt no
biles romani/ Tercio Boe. dictꝰ fuit torquatꝰ a q̃dã nobili romano sic di-
cto q̃ cũ singulare bellũ iniret cũ q̃dã de gallia ipm deuicit ⁊ torquẽ ĩ collo
hñtẽ sibi abstulit. cuiꝰ rõe dictꝰ fuit torq̃tꝰ. de cuiꝰ genere fuit Boe/ Quar-
to Boe. dictꝰ fuit seuerinꝰ a seueritate. Seuerus em̃ fuit cũ theodorico re
gi gottoꝝ se opposuit/ Uel dictus fuit seuerinꝰ q̃si seq̃ns veritatem. nunq̃
enim in iudicijs vel amore vel odio flecti potuit a veritate/ Quinto Bo-
etiꝰ dictꝰ fuit excõsul. quasi vnꝰ ex ꝯsulibꝰ rõanoꝝ/ vꝫ excõsul q̃si ex ꝯsolatũ
positꝰ quẽ ꝑus hñit. Excõsulares dicebant̃ q̃ iã deposuerãt ꝯsolatũ. ⁊ lꝫ ab
honore ꝯsolatꝰ cessarẽt. tñ postea plꝰ alijs ĩ magna reuerẽtia hẽbant̃/ Se-
xto dictꝰ fuit Patricius a nobilissimo romano sic dicto de cuiꝰ genere fuit
Boe/ Uel alio mõ patricij dicebant̃ nobiles romani q̃ ꝓuidebãt reipub/ sic̃
pr̃ filio q̃ꝝ noĩa scripta erãt aureis lr̃is/ ⁊ iõ dicebãt̃ pr̃es. de q̃ꝝ nũero fuit
vnꝰ patriciꝰ. ꝓpt̃ qḋ Boe. fuit dictꝰ patricius/ Septimo dicebat̃ ordinariꝰ
qr rẽpu. ordinauit/ Uel alit̃ ordinarij dicebãt̃ q̃ tãte dignitatꝫ erãt vt q̃libꝫ
ordine digni eẽnt. ⁊ sic fuit Boe/ Octauo noĩe ꝓꝑo dictꝰ fuit Boetiꝰ qḋ in
terꝑtat̃ adiutor. qr in nccitate paupibꝰ ſbueniebat. Quarto videndũ est
de cã intitulatõis huiꝰ li. Intitulat̃ iste liber de ꝯsolatiõe ph̃ica. Ubi scien
dũ ph̃ica ꝯsolatio dr̃ rõnabilis demr̃atio declarãs de cuiꝰ amissiõe nõ ẽ do-
lẽdũ/ ⁊ de cuiꝰ possessiõe nõ est gaudendũ. ⁊ qr h̃ ptractat̃ in pñti li. iõ sic ĩ-
titulat̃. Quinto videndũ ẽ de gñali sũma huiꝰ totiꝰ li. Ubi sciẽdũ ꝙ boe
tiꝰ in h̃ li. oñdit bona tꝑalia esse transitoria ⁊ nõ ꝯsistere totalit̃ ĩ eis totalẽ
verã felicitatẽ/ ⁊ ꝑ ꝯñs nõ est dolẽdũ de eoꝝ abñtia. nec gaudẽdũ de eoꝝ ꝑ̃
sentia/ ⁊ neminẽ debere extolli ĩ ꝓſpis. nec deꝓmi in aduersis/ Oñdit̃ etiã
ĩ pñti li. q̃d sit sũmũ bonũ. vbi sit sitũ. ⁊ quõ ad ipm ꝑueniat̃. Etiã oñdit̃ ꝙ
boni sꝑ sc̃ potẽtes ⁊ mali sꝑ sc̃ ĩpotẽtes/ ⁊ ꝙ boĩs nũq̃ desũt sua ꝑmia. ma
lis nũq̃ sua supplicia/ Pꝰ h̃ oñdit̃ q̃d sit diuĩa ꝓuidẽtia. q̃d casus. q̃d fatũ
q̃d libeꝝ ar/ Et poĩt Boe. rões q̃bꝰ ꝓbat libe. ar. nõ posse stare cũ ꝓuidẽtia
diuĩa. ⁊ poĩt q̃rũdã falsaꝫ solõnẽ ⁊ eã ĩprobat/ Postea oñdit verã solõnẽ.
quã rõnibꝰ ꝯfirmat/ Ista ⁊ alia pl'a pulcra detmĩnãt̃ ĩ h̃ li. sic̃ pꝫ ĩ seq̃ntibꝰ

Armina qui quondā. Presens liber Boetij prima sui diuisione di/uidit in quinq ꝑtes: ſm ꝙ ponit quinq libros ꝑtiales quos ꝯtinet. In primo ꝯquerit de miserijs subiectū. In secūdo ponit remedia cōsolatiua. In tercio determinat de vera felicitate in quo sit sita ⁊ quō ad eā ꝑueniat. In quarto mouet quasdā questiones ipi phie. In quinto deter/minat de ca/su ⁊ ꝓuiden/tia diuīa. Primus liber incipit hic Carmina. Secū/dus liber in/cipit ibi. P⁹ hec paulisp. Tercius ibi. Jam cantu3 illa finiuerat Quart⁹ ibi. Hec cū phia. Quintu3 ibi

Auitij Maulij Torquati Seuerini Boetij ordinarij Patricij viri exconsulis: de cōsolatiōe phie liber primus incipit.

Metrum primū.

Armina qui quonda3 studio florente pegi.
Flebilis heu mestos cogor inire modos.

Dixerat orationisq cursum. Quid et de quo agat in quolibet libro patebit loco suo. Primus liber diuidit in tredecim ꝑtes. q2 huius primi libri sunt septē metra ⁊ sex ꝓse. que partes patebunt. que aūt sit materia ⁊ intentio cuiuslibet ꝑtis: silr patebit. Notādū aūt ꝙ ꝑmū metrū hui⁹ primi li. vocat elegiacū. Est aūt metrū elegiacū qd̄ ꝯstat ex vno v̄su exametro. i. sex pedū et alio pēthametro. i. q̄nq pedū. Et dr̄ elegiacū ab eleys qd̄ ē miseria elegia eñi est miseria. Metrū eñi elegiacū inuentū fuit ꝓ describenda miseria. q̄uis eo hodie aliq̄ vtunt ad alia describenda. vnde Orati⁹. Uersib⁹ impariter iūctis querimoniā primū. Post hec inclusa est voci sententia cōpos. Quis aūt fuerit primus adinuentor talis metri elegiaci dubitat: vñ Oratius. Quis tam exiguos eleyos emiserit autor: Grāmatici certāt ⁊ adhuc sub iudice lis est. Et diuidit h̄ primū metrū in quatuor ꝑtes. Primo boetius deplangit statū sue miserie ex ꝑte ꝑmutationis studij. scd̄o ex parte defectus corꝑalis. tercio ex ꝑte ꝓlongationis vite miserabilis. q̄rto apostrophat ꝯtra suos amicos: scd̄a ibi. Glia felicis. tercia ꝑs ibi. Mors hominū felix. quarta ibi. Quid me felicem. Primo facit qd̄ dictū est. scd̄o approbat dictū suū ibi. Ecce mihi lacere. Dicit primo. Ego boetius q̄ quondā tp̄e ꝓsperitatis studio meo florente ꝑegi. i. cōposui carmina supple delectabilia ⁊ iocūda. nūc tp̄e aduersitatis flebilis. i. dignus vt defleā. vel flebilis. i. tristis cogor inire. i. inchoare mestos modos. i. tristia metra de mea miseria. Notandū sicut dictū fuit prius Boetius vtit in hoc libro tā ꝓsa q̄ metro. Metro q2 talis modus scribendi magis fuit ꝯueniēs sue materie. sicut eñi potio curatiua q̄ amara est delectabili⁹ sumit si fuerit aliqua dulcedine ꝑmixta. sic rōnes phie in ꝓsa tradite libentius a boetio suscipiūtur si fuerint iocunditate metri dulcorate. et iō Boetius nunc vtit metro: nūc ꝓsa. q2 alternatis vti delectabilius est. Uñ autor poetrie. Nō sapit in

ſipidum vicioſa frequentia reddit. Item nota ꝙ Boetius potius incipit li
brū ſuū a metro ꝙ̄ a ꝓſa. qꝛ modus ſcribendi metricus magis fuit vſitat⁹
apud antiquos ꝙ̄ ꝓſaicus / Vel iō qꝛ metrū eſt delectabili⁹ ꝓſa / vt ꝫ magis
alliciat audientes ad ſuū librū: iō in principio libri ſui vtit̄ metro / Itē no/
ta circa lr̄am ꝙ carmina vno mō dicunt̄ ſcripta metrica certis pedibus mē

Ecce mihi lacē dictant ſcribenda camene.
Et veris elegi fletibus ora rigant.

ſurata / Alio
mō dicunt̄ q
cūqꝫ dicta vl'
ſcripta etiam
ꝓſayca q ſūt
de re delecta
bili. Boetius aūt florente ſtudio compoſuit vt plurimū carmīa ꝓſaica de
re delectabili. Edidit eīn quedā carmīa phica / quedā logicalia / quedā the
ologicalia: ſicut patet reſpicienti eius diuerſos libros / Tpe aūt aduerſita
tis cogebat̄ Boe. ad cōponendū carmīa metrica triſtia. Itē nota ſtudiū
eſt vehemēs aī applicatio ad aliqͥd agendū cū bona volūtate / dico aūt bo
na voluntate. qꝛ in maliuolam aīam nō intrabit ſapīa. h̄ Salomon. Et ꝑ
fectio diſcipuli in tribus ꝯſiſtit. ex Boe. de diſci. ſco. in attentōne. docilita
te ꝛ beniuolentia / hoī eīn nolenti ſciam ꝛ vt oportet ſtudenti. impoſſibilis
eſt poſſeſſio boni. Euſtrati⁹. i. Ethicoꝝ. Itē nota ꝙ duplex eſt ſtudium.
florens ꝛ aridū / Ad ſtudiū florens tria exigunt̄. Primo requirit̄ iuuent⁹
qꝛ iuuenes ꝑſpicaciores ſunt ſenibus / ſenes aūt magis ſūt imemores / Se
cundo reqͥrit̄ habit⁹ nccarioꝝ / qꝛ natura ꝑ ſe nō eſt ſufficiens ad ſpeculan
dū. ſ; oportet neceſſaria exiſtere ex. iiij. ethi / Tercio reqͥrit̄ aī tranqͥllitas. q̄
ꝯtingit ꝑ ſedatōnē paſſionū / qꝛ aīa in qͥete ꝛ reſidētia fit prudens. vij. phi.
Vbi eīn paſſiōes dn̄ant̄. ibi intellectus obſcurat̄: hō Boe. in fine hui⁹ pri/
mi hortando nos ad fugā paſſionū dicit. Gaudia pelle: pelle timorē. Spē
ꝙ fugato nec dolor adſit. Nubila mēs eſt vinctaqꝫ frenis. Hec vbi regnāt.
Studiū aūt aridū eſt: ad qđ ꝯcurrūt oppoſite ꝯdtiones. ſ. ſenectus. neceſ/
ſarioꝝ defectus / ꝛ aī ꝑturbatio. Nota ꝙ verſus de miſeria dicunt̄ meſti
modi / dicunt̄ eīn modi a modulando. qꝛ pedibus modulant̄. ꝛ dicunt̄ me
ſti rōe materie / qꝛ ſunt de triſti materia. ſ. aduerſitatis. Nota ꝙ in ꝑmis
duobus verſibus notat̄ antitheſis. i. ꝯpoſitio. dr̄ eīn in primo verſu quon
dam pegi / cui ꝯriat̄ in ſecūdo vſu cogor inire. i. inchoare / Itē dicit̄ in pri
mo verſu: florente ſtudio. cui contrariat̄ in ſcđo. flebili. Item dicit̄ in pri/
mo verſu. carmina ſupple iocunda / cui ꝯriat̄ in ſcđo meſtos modos. / Itē
notandū ꝙ boetius rōnabiliter deplangit ſtatū ſuū ex ꝑte ꝑmutatiōis ſtu/
dij phici qđ verſum fuit in ſtudiū poeticū. q̄ nūc cogebat̄ vti. Propoſuit
eīn Boe. dolorē ſuū metrice ꝯſcribere ꝛ nō phice ꝯſolari / Nā ſtudiū phicū
eſt ſtudiū veritatis. qꝛ. ij. metaph. vocari phiam ſciam veritatis recte ſe ha
bet / Studiū aūt poeticū eſt ſtudiū falſitatis. Nam ex ꝓhemio metaph. fm
ꝓuerbiū. mentiunt̄ multa poete / Itē ꝑ ſtudiū phicū acqͥrit̄ btitudo. ex. x.
ethi / Per ſtudiū aūt poeticū falſitatis certitudo. ex. ij. metaph.
¶ Ecce mihi lacere ꝛc̄. Hic Boe. approbat dictū ſuū. dixit eīn ꝙ cogat̄ ini
re meſtos modos h̄ ipſe ꝓbat. ſecūdo rn̄det qōni. ibi. Has ſaltem. Primo
dicit. Bene dixi ꝙ cogor inire meſtos modos. Ecce demōſtratio huius ad
ſenſum, Nam camene, i, muſe poetice, lacere, i, lacerantes mētes hoīm ille

dictant mihi dicta scribenda. supple carmina metrica. ⁊ elegi. i. versus miserie quos muse mihi dictant. illi rigant. i. humectāt ora. i. faciē meā. veris fletibus. Notandū ꝙ ſm poetas. ix. fingunt̄ fuisse muse in monte Elicone iuxta fontē caballinū / de quo fonte loq̄t̄ Persiꝰ in pn̄. libri sui dicens. Fonte caballino ⁊c̄. que muse fingunt̄ poetis ministrasse scientiā cōponen-

Has saltim nullus potuit ꝟuincē terror.
Ne nostrū comites ꝓsequerent̄ iter.

di carmīa metrica. Et iste muse poetice vocabant̄ camene q̄si canentes amene eo ꝙ multū delectant hoīes rōne metri. Nota ꝙ ille muse poetice dicunt̄ lacere actiue. q᷑ lacerāt. i. distrahūt mētes hoīm subiicientes ipas diuersis passionibus nūc passioni amoris. nūc doloris: sicut pꝫ ꝑ Ouidiū de amore tractantē. ⁊ ꝑ alios poetas / Uel dicunt̄ lacere passiue rōne poematū suoꝝ. q̄ poemata dicūt̄ lacera. q᷑ nō sūt firmitate rōnū stabilita. Ubi notādū ꝙ q̄dā carmīa dicunt̄ integra. q̄dā lacera. Integra sūt carmīa ꝓhica. nulla falsitate ꝑmixta / ſ; firmitate rōnū stabilita ⁊ aīm firmāt / Lacera sꝫ carmina poetica q̄ nō instruūt hoīez / nec ꝯsolant̄. ſ; lacerāt. i. distrahūt mētes hoīm nūc r̄ducēdo hoī ad mēoriā voluptates / nūc dolorē nūc al's passiōes. / Itē notādū ꝟsus elegi ꝑncipal'r inuenti fuert̄ ꝓpt̄ miseriā describēdā. ⁊ q᷑ hos versus muse dictabāt Boetio / ꝑ q̄s boetius magis suā miseriā reduxit ad memoriā q̄ ꝑ eos ꝯsolaret̄ / iō elegi erāt cā ipi Boe. veri fletus / Itē notandū duplex est fletus: adulatoriꝰ ⁊ verus / Adulatoriꝰ q̄ est fictus q̄lis est fletus amasie / Si eñ dixerit amasius ad amasiam nō diligis me. ipa incipit flere. q̄re: vt ꝑ fletū firmius ipm possit teneri. cū aūt numos nō poterit extorq̄re ab ipo dic̄. vade gartō te nō noui vere / Aliꝰ ē fletꝰ verꝰ q̄ ex ꝟo cordis dolore ⁊ ex ꝟa pietate ꝓcedit. ⁊ ad talē fletū Boe. ꝓuocatꝰ fuit per musas dictātes sibi carmīa. Notādū ꝙ h̄ dictō elegi p̄t expōi dupl'r. vno mō ꝙ teneat̄ nomīatiue. ⁊ tūc ē sensus. elegi. i. ꝟsus miserie rigāt ora mea fletibꝰ / Alio mō ꝙ teneat̄ genitiue. ⁊ tūc ē sensus. camene rigāt veris fle. ora elegi. i. miseri hois. q᷑ elegus a. um. i. miser ra rū. ſm Hugni.

¶ Has saltim ⁊c̄. Hic boe. rn̄det tacite q̄ōi. Querēt aliq̄s quō muse dictāt tibi carmīa scribēda cū sis ī exiliū relegatꝰ q᷑ intrasti sine oī comitiua. Ad h̄ rn̄det Boe. lꝫ oēs amici mei dereliq̄rūt me ī exilio ꝓpt̄ timorē imꝑialem tn̄ has musas nullus terror imꝑialis potuit vincere quin sequerent̄ me nostrū iter vsq; ī exiliū dictātes nob̄ car. Notādū lꝫ bona exteriora possūt auferri ab hoīe ꝑ violētiā. sīc ꝑ furtū. rapinā. ꝑ īcēdiū. tn̄ scīa nō p̄t auferri ab hoīe. nō. n. scīa violētia aufert̄. nec vetustate cōsumit̄ nec tristicia minuit̄. vn̄ Sen̄. ix. epl'a ad lucil. recitat. ꝙ cū stilbon capta p̄ria: amissis liberis amissa vxore sua ⁊ aliis bonis solꝰ ab īcēdio exierat. req̄sitꝰ fuerit a demetrico nūq̄d oīa ꝑdidiss; rn̄dit nihil ꝑdidi ſ; oīa bōa mea mecū sꝫ. iustīa. ꝟtꝰ ⁊ prudētia / ⁊ h̄ innuit Bo. di. Musas se n̄ reliq̄sse. Un̄ etiā Ala. ꝺ planc. na. ꝺ scīa dic̄. Sup oēꝫ possessiōꝫ generosa emanat possessio q̄ ipsa colligit̄ erogata reuertit̄ publica suscepit īcremētū. ꝑ quā nobil' thesaurꝰ secreti penetralibꝰ nascit̄ effectꝰ et̄ne delectatōis acq̄rit̄. h̄ ē sol ꝑ quē mēs diescit a

tenebris cordis oculos deliciosa animi paradisus. Nec immortalē ex mortali facit: ⁊ caducū hoīem in deū deifice mutatiōis autoritate ꝯuertit. Nota circa hāc dictiōez saltim ꝙ tres dictiōes ꝓferri pñt ꝑ tim q̄ deberēt ꝓferri ꝑ tē. vñ ꝓferimus saltim ꝓ saltē. timpus ꝓ tēp⁹. extimplo ꝓ extēplo. qḋ ē ꝯ. Huguitionē. q̄ dicit. Tim tria detestor extimplo timpora saltim.

Gloria felicis olim viridisq̄ iuuente.
 Solant̄ mesti nunc mea fata senis.
Venit em̄ ꝓperata malis inopina senect⁹.
 Et dolor etatē iussit inesse suam.
Intempestiui fundunt̄ ṽtice cani
 Et tremit effeto corpore laxa cutis.

¶ Gloria felicis. Hic Boetius deplangit statū suū ex parte defectus corpal'. Et primo ꝓponit eū i generali. scḋo i speciali. Secūda ibi. Venit enim. Dicit primo. Quondā ꝯsolabant̄ me gloria felicis. i. ꝓspere iuuētutis. ⁊ gloria viridis iuuente. i. delectabilis iuuētutis. ſ; nūc fata. i. euentus. mesti senis. i. tristis senectutis. solant̄. i. ꝯsolant̄. mea. i. meā ptē. q. d. prius cōsolabar dulci iuu ntute. nūc aūt ꝯsolor tristi senectute. Scḋm illā sententiā sic exponit̄ lr̄a. Gloria felicis iuuente. i. ꝓspere iuuentutis. viridis. i. delectabils iuuentutis. olim. i. quondā supple ꝯsolabant̄ me. nunc fata. i. euētus mesti senis. i. tristis senectutis solant̄ mea. i. meā ptē. Notādū ꝙ cōmuiter illa lr̄a aliter exponit̄ referendo eā ad musas poeticas sic. Camene que quondam tp̄e iuuentutis erāt gloria felicis ⁊ viridis iuuētutis qḋ dicit̄ ꝓ tanto. qꝛ iuuenes olim solebant informari in arte poetica in qua ꝓficientes gloriabant̄ in vsu metroꝝ ⁊ rigmoꝝ. nunc aūt camene solant̄ mea fata inquā mesti senis. Notandū ꝙ felix iuuentus est q̄ bonis exterioribus est adornata, de quibus bonis loquit̄ Aristo. circa ꝑncipiū libri de bona fortuna dicēs. Sine reb⁹ exterioribus q̄ꝝ fortuna est dn̄a nō ꝯtingit eē felicē. Sed viridis. i. delectabilis iuuentus est illa q̄ est nature bonis decorata. s. fortitudine. pulcritudine ⁊ agilitate. Unde aristo. in Ethicis. Nō oīno felix est q̄ spē turpis aut solitarius aut carens ꝓle. Nota ꝙ Boeti⁹ repn̄tat in se statū miserie cū dicit fata mesti senis se ꝯsolari cū minime hominē ꝯsolant̄ ſ; magis ꝑturbant. etiā dicat musas poeticas se ꝯsolari siliter repn̄tat statū miserie. qꝛ muse poetice nō cedēt alicui in solaciū. ſ; poti⁹ in alimentū doloris. Itē de significationibus fati ponit huguitio duos ṽsiculos dicens. Constellatio mors ꝑce responsa duorum. Euentus rerū signat̄ nomine fati.

¶ Venit em̄ ꝓperata malis. Hic Boe. declarat in spāli defectū corpalē di. Bene dico ꝙ fata meste senectutis nūc ꝯsolant̄ me. em̄ ꝓ qꝛ senectus inopina. i. inopinata. ꝑ apocopā. ꝓperata. i. festinata venit in malis. i. cū suis malis ⁊ incōmodis. ⁊ dolor supple quē patior iussit inesse. i. induxit mihi suā etatē. ꝑ qḋ innuit̄ ꝙ nō solū etas inducit dolorē: ſ; ecōuerso dolor inducit ⁊ causat etatē ⁊ seniū. Et tūc Boe. ponit duo signa sue senectutis dicēs

aristo.

Cani supple capilli. intēpestiui. i. ante debitū tp̄s. fundanť in vertice. i. in capite meo. Aliud signū senectutl ibi q̄ cutis mea laxa. i. soluta tremit corpore. ⁊ effeto. i. carne ꝯsumpta. i. euacuata. ¶ Nota q̄ hoīem senē multa mala ⁊ incōmoda circūueniunt: nā pellis eius ꝯtrahiť. cor ei⁹ ꝯcutiť. pulmo eius debilitať. lumbi eius induranť. dorsum incuruať. mēbra tremūt

Mors hoīm felix q̄ senec dulcibus annis
Inserit: et mestis sepe vocata venit
Heu heu q̄ surda miseros auertiť aure
Et flentes oculos claudere seua negat
Dū leuibus malefida bonis fortuna fauēt
Pene caput tristis merserat ora meum
Nūc q̄ꝛ fallacē mutauit nubila vultū
Protrahit ingratas impia vita moras.

Vn̄ poeta dixit. Optam⁹ seniū cū venerit ē male vētū. Hoc ē gibbosum surdū cecūq; morosum. Propť hoc dicit Boetius q̄ senectus veīt mihi cū suis malis. Notā dū circa illaz ptē. et dolor etatē. q̄ triplex est cā senectutis. s. etas. infirmitas et aduersitas. Senect⁹ que induciť p etatē naturalis est. que aūt induciť p infirmitatē vel aduersitatē accn̄talis ēst. qualis senectus fuit in Boetio q̄ senuerat ꝓpter multitudinē doloris et tristicie. ¶ Notandū q̄ canicies Boe. fuit intempestiua Huguitio dič. Intēpestiuū est q̄ð est incōgruū. icōueniēs. inutile vł sine tē pore. Vn̄ intempestiuū dr̄ illud q̄ð nō h̄ȝ ydoneū tp̄s vel q̄ð nō est ꝯueniēs p tpe. Et q̄ꝛ boetius iuuenis erat etate et cū senuerat ex aduersitate iaȝ canicies eius fuit intempestiua. Notandū q̄ in iuuenibus cutis est densa ꝓpter multitudinē sanguinis. ex quo sanguine generať caro. ß q̄ꝛ sangnis diminuiť in senib⁹ diminuiť etiā caro in eis. iō cutis senū est laxa. Notandū circa hoc vocabulū effeto. q̄ ip̄m tractū est a mulierib⁹ pregnantib⁹ que cū peperint dicunť effete. i. fetu euacuate. Unde dicit Hugui. q̄ fetus est natus mulieris adhuc in vtero exn̄s. et dr̄ a foueo eo q̄ ibi foueať. inde fetus ta tū. i. plenus a. um. Inde effetus. i. debilis. quasi sine fortitudinē virium vel viribus euacuatus. Inde fetosus sa. sum. i. plenus fetu. Unde in ps̄. Oues eoꝝ fetose. id est plene fetu. et senes p̄nt dici effeti quasi extra fetum positi. q̄ꝛ senectus nō est apta ad generandum fetum.

¶ Mors hoīm felix. Hic Boe. deplangit statū suū ex pte duratiōis vite miserabilis. ⁊ primo p̄mittit q̄ mors hoīm sit felix ⁊ que non. et dicit sic. Illa mors hoīm est felix que nec inserit. i. nō immittit se dulcibus annis. i. temporib⁹ ꝓsperis cū delectat hoīem viuere. Similiter illa mors est felix que sepe vocata venit mestis supple annis. i. tristib⁹ annis. q̄ꝛ in annis aduersitatis miseri ꝯsueuerūt vocare mortē. Tunc ondit que mors hoīm sit crudelis dicēs. Heu q̄ surda aure. i. reclusa aure. seua mors. i. crudelis auertitur. i. spernit miseros homines. ⁊ negat. i. nō vult. claudere flentes oculos eoꝝ. quasi dicat. crudelis mors est q̄ nō ꝑmittit miseros mori. et dicit clau-

dere flentes oculos. p hoc innuēs ꝙ in morte oculi hoīm claudūť. Et tūc Boe. deplangit ꝓlongationē sue vite dicēs. Dū fortuna malefida. i. pfida mihi faueret. i. arrideret. leuibus. i. transitorijs bonis. tristis hora. supple mortis. pene merserat. i. oppͤsserat meū caput. q. d. tpe ꝓsperitatis sp accelerauit. mors oppͥmere me. nūc aūt qꝛ fortūa nubila. i. aduersa. mutauit fallacē vultū impia. i. misera vita. ꝓtrahit. i. ꝓlongat. moras. supple viuendi.

Quid mē felicem totiens iactastis amici
Qui cecidit. stabili nō erat ille gradu.

ingratas. i. odiosas mihi. qꝛ ꝓpter miseriā tedebat ipm Boetium viuere.

Notandū ꝙ lz ſm vulgares ꝛ ſm appentiā hͤ snīa de morte felici ꝛ crudeli videať vera tñ ſm rei veritatē est falsa. qꝛ mors etiā tpe ꝓspitatis pōt eē bona. Nam ſm Senecā optimū ē mori cū delectat viuere. et tpe aduersitatis pōt mors eē mala. qꝛ aduersitas sepe inducit desperationē. Boeti⁹ aūt repñtando statū miseri hoīs. hāc snīam ponit tanꝗ verā. Notandū ꝙ mors vel cōpať ad vitā pñtē vel futurā. Primo mō illa mors dr̄ felix. q fugit ptē ꝓsperitatis ꝛ accelerat tpe aduersitatis. Si autē cōpať mors ad vitam futurā. tūc ipa pōt dici bona ꝛ mala tpe ꝓsperitatis ꝛ etiā aduersitatis. qꝛ si mors ducit ad gloriā dr̄ bona. si ad penaz dr̄ mala. Notādū ſm remigiū sup donatū heu aliqñ ē monasyllabū aliqñ dissyllabū. sicut metri necessitas reqrit. vñ i ꝓposito est dissyllabū dicēdo. Heu ꝗsurda miseros auertiť aure. Notandū ꝙ hͤ ꝟbū auertor qñqꝫ est passiuū ꝯstructū cum ablatiuo mediante ꝑpositiōe vt dicēdo auertor a te ꝛ est idē qđ remoueor Aliqñ est verbū deponens cōstructū cū accusatiuo vt dicēdo auertor te. et tūc idē est qđ sperno te. ꝛ sic accipiť in ꝓposito cuz mors auertiť. i. spernit miseros. Unde ꝟsus. In vi passiui notat auertor remoueri. Si sit deponēs auertor spernere signat. Notandū Boetius appellat fortunā malefidā qꝛ est deceptiua. Uñ Seneca. Neminē aduersa fortuna cōminuit nisi quez secunda decipit. et alibi Señ. Fortuna nemini fidē seruat. nulli sil' obesse ꝯtenta est quē nemini fouet hunc stultū facit. Nota fortune bona dicūtur leuia qꝛ transitoria. nō eñ pdurant circa hoīem ſm Señ. Illud nō est tuū quod fortuna fecit eē tuū. donū eñ qđ dare potuit: potuit ꝛ auferre.

Notandū ꝙ Boe. appellat fortunā nubilā. i. obscurā siue cecā. Depingebať eñ antiquitus fortuna ceca. qꝛ ex improuiso accedit ꝛ recedit. Uel qꝛ cecū reddit hoīem extollendo eū in ꝓsperis ꝛ deprimendo in aduersis.

Notandum ꝙ Boetius dicit fortunā olim circa se mutasse fallacē vultū qꝛ fortuna olim depingebať duplici facie. anteriori alba. posteriori aūt pte nigra. p albā designabať ꝓspitas. p nigrā aduersitas. mutauit ꝗ fortūa circa Boetium fallacem vultum prosperitatis. postea ostendit ei vultum aduersitatis.

¶ Quid me felicē ꝛc̄. Hic Boe. deplangit statum miserie sue. apostrophando ꝯtra amicos dicēs. O amici mei. q̄d. i. ꝓpter quid. iactastis. i. iactando dixistis me. totiēs felicē: frustra eñ hoc dixistis qꝛ felicitas mea nō erat stabilis quod patet ex hoc quia ego cecidi. et iste qui cecidit de ꝓsperitate in

aduersitatē nō erat in stabili gradu ꝓsperitatis. ¶ Notandū duplex est felicitas. Politica q̄ ꝯsistit in bonis exterioribus. ꝛ talis nō est stabilis sicuti nec bona exteriora. Alia est felicitas speculatiua q̄ ꝯsistit in actu sapīe. s. in speculatōe sbaꝝ sepatarū. ꝛ talis felicitas est stabilis ꝛ imutabilis cū sit bonū optimū. pulcerrimū. delectabilissimū. ex primo ethicoꝝ.

Prosa prima.

Ec dum mecum tacitus ipse reputarem: querimoniamq̧ lachrimabilem stili officio designarem: astitisse mihi sup̄ v̄ticē visa est mulier reuerendi admodū vultus: oculis ardentib⁹ ꝛ vltra cōem hoīm valētiā ꝑspicacibus: colo-

Ec dū mecuȝ tacit⁹. Hic īcipit prosa prima huius primi libri ī qua boetius introducit philosophiam sup suam miseriam consolantem. Ubi nota q̧ Boetius dolens et ipsa philosophia ipsum cōsolans non sunt aliud nisi animus dolens ex oppressione sensualitatis. et ratio consolans ex vigore sapientie. Et diuidit. Primo ostendit Boe. quō p̄hia sibi apparuit. Scdo quid circa ip̄m egerit. scda ibi. Que vbi poeticas mu. Primo describit apparitionē p̄hie quo ad tp̄s ꝛ ad locū. ꝛ describit eius dispositiōeȝ quo ad vultū. quo ad aspectū. quo ad colorē et vigorē. ꝛ q̄ ad etatem. Secundo describit philosophiam q̄tum ad habitum exteriorem. Tercio q̄ ad ornamenta ꝛ insignia que manibus gestabat. Secunda ibi. Uestes erant Tercia ibi. Et dextra quidem. Dicit primo. Dum ego Boeti⁹ hec que supra in metro dixi. tacitus mecum reputarē. i. cogitarē. ꝛ querimoniā lacrimabilē. i. ꝓuocantē ad lacrimas. designarē. i. describerē. officio stili. visa ē mihi mulier astitisse supra verticem. i. supra caput. admodū id est valde. reuerendi vult⁹ oculis ardentibus ꝛ ꝑspicacibus. id est claris. vltra cōem hominum valentiam. id est vltra homines. que apparuit in colore viuido. id est delectabili. ꝛ apparuit mihi tanq̧ inexhausti. id est inconsumpti vigoris q̄uis ipsa foret ita plena eui. id est durationis. vt nullo modo crederetur esse nostre etatis. statura eius ambigue. id est dubie discretionis. id est cognitionis. Nam nunc id est aliquando. cohibebat. id est extendebat. sese ad communem hominum mensuram. id est longitudinem. nunc. id ē aliquando. videbatur pulsare. id est attingere celum cacumine summi verticis. id est altitudine capitis. que cum caput altius extulisset ipsum etiā celum sua longitudine penetrabat. Notandum q̧ Boetius describit philosophiam sibi apparuisse sub specie mulieris. quia philosophia apud grecos. ꝛ sapiētia apud latinos est generis feminini. Uel ideo. quia sicut mulier infantes lacte nutrit. sic philosophia minus ꝑfectos nutrit facilib⁹ doctrinis. Uel ideo quia Boetius erat eger. Mulier autem magis est cōpassiua ꝛ magis habilis ad consolandum egrum q̄ vir. Nam scdm Salomonē vbi non est mulier ibi ingemiscit eger.

¶ Notandū stare est erecto modo se habere. ⁊ q̄ꝛ pħia exigit hoīem ad de
lectationes intellectuales faciens cadere sensuales. iō ipa describit̄ stetis
se. Et dr̄ stetisse supra verticem. q̄ꝛ pħia est in aīa intellectiua que nō hꝫ or-
ganum in vertice. nā anime intellectiue nullius organi corꝑalis est actus.
Uel dr̄ iō stare supra verticem. q̄ꝛ de supero cardine elapsa venit. vt dic̄ bo

re viuido. atq̄ꝫ iexhausti vigoris q̄uis ita
eui plena foret vt nllo mō nr̄e crederet̄ eta
tis. Statura discretionis ambigue. Nam
nūc quidē ad cōem sese hoim mensurā co-
hibebat. Nūc vero pulsare celū sūmi verti
cis cacumine videbat̄: que cū caput altius
extulisset ipm etiā celū penetrabat: sese re-
spiciētiū hoim frustrabat̄ ituit⁹. Uestes

etius. iij. prosa huius primi. Notādū pħia dicitur reuerēdi vultus. q̄ꝛ suos possessores reuerendos facit. nā s̄m Tullium sola sapiā est que meretur honores. Itē s̄m Tullium reuerentia ē
quedā decens ac matura grauitas q̄ habet̄ ꝑ pħiam. ergo dicit̄ reuerēdi
vultus. ¶ Notādū illud qđ est ardens est penetratiuū. et q̄ꝛ ꝑ rōnē ⁊ intel
lectū q̄ sunt oculi pħie penetramus intima rex ⁊ quidditates earū. iō pħia
dr̄ appuisse ardentibus oculis. ⁊ q̄ꝛ ꝑ pħiam speculamur ea q̄ vulgares et
cōmunes nō speculant̄: ideo dicit̄ habuisse oculos ꝑspicaces vltra cōez ho
minū valentiam. ¶ Notandū color viuidus ē color naturalis pulcer ⁊ de
lectabilis. ⁊ q̄ꝛ pħia in se pulcerrima est. cum sit res mirabilis et diuina. et
delectabilis. q̄ꝛ mirabiles affert delectationes. iō describit̄ apparuisse vi-
uido colore. Item pħia apparuit inexhausti vigoris. q̄ꝛ pħia cū sit ꝑpetua
exhauriri nō pōt. Uel ideo est inexhausti vigoris. q̄ꝛ q̄tumcunq̄ hō cogno
scat de pħia: adhuc restant plura cognoscenda. qđ pꝫ ex diuersitate opinio
num in philosophia quarum vna destruit aliā. Itē q̄ꝛ pħia est eterna ⁊ pre
cesserat ipm Boetium. iō dicit eam nō fuisse sue etatis. ¶ Notandum tres
sunt ꝑtes pħie eētiales ex. vi. metaphisice. naturalis. mathematica et di-
uina. Scđm naturalem pħiam dicit̄ pħia se cohibere ad cōem mēsurā ho-
minum inq̄tum tractat de naturalibus que cōiter via sensus cognoscunt̄
inter que natura hoīs est summū ad quod ꝑuenit̄. Dicit̄ aūt pħia pulsare
celum quo ad mathematicam. i. quo ad astronomiam inq̄tū tractat de mo
tibus ⁊ figuris astrox. Dicit̄ aūt penetrare celum quo ad metaphisicaꝫ in
q̄tum dirigit in cognitionem dei: et substantiarū seꝑatax. Et dicit̄ philo-
sophia frustrare intuitum hoīm respicientiū. q̄ꝛ ꝑfectam cognitionē sƀarū
seꝑatarū in hac vita habere nō possumus: nā sicut se hꝫ oculus nocticora-
cis ad lumen solis sic intellectus nr̄ ad manifestissima in nā. ex. ij. metaph.
¶ Uestes erant tenuissimis filis. Hic Boetius describit pħiaꝫ q̄tuꝫ ad ha
bitū exteriorē. Primo q̄tum ad materiā vestium. scđo q̄tū ad picturaꝫ ve
stiū. tertio q̄tū ad violentiā vestibus illatā. ⁊ legant̄ ꝑtes simul. Dicit pri

nio. Vestes phie erant pfecte tenuissimis.i. sutilissimis filis. τ erant ex subtili artificio. τ ex materia indissolubili quas vestes ipa texuerat suis.i. proprijs manibus. vti ꝑ sicut. ego cognoui eadē phia ꝓdente.i. reuelante mihi ī tercia ꝓsa hui⁹ primi. quarū supple vestiū. speciē.i. pulcritudinē. quedā caligo.i. obscura ignorantia neglecte vetustatis.i. negligentie veterum

erant tenuissimis filis: subtili artificio: indissolubili materia pfecctecꝫ: quas vti p⁹ eadē ꝓdente cognoui suis manibus texuerat. Quarū spēꝫ veluti fumosas imagines solet: caligo quedā neglecte vetustatis obduxerat: harū in extremo margine. ꝓ. grecū: in supremo vo. Ꞇ. legebat intextū: atcꝫ inter vtrascꝫ literas in scalarū modum gradus quidā insigniti videbant. quibus ab inferiore ad superius elementū eēt ascensus. Eandē tñ vestē violentoꝝ quorundaꝫ sciderant manus: et pticulas quas quiscꝫ

obduxerat.i. obfuscauerat. veluti solet supple obducere. caligo fumosas imagines.id est stantes in fumo. Tunc ondit qd fuerit depictum in vestib⁹ ei⁹ dicēs. In extremo margine.i. in inferiori pte. harū vestiū. legebat intextum. ꝓ. id ē practica. ī supremo supple margine.i. in supiori pte vestiū. erat intextū. Ꞇ. id est theorica. qd̄ interptat speculatiua. et inter vtrascꝫ lrās. inter. Ꞇ. τ. ꝓ. erant quidam gradus insigniti.i. impressi in modū scalarū. quibus a gradib⁹ ascendebat ab inferiori lrā ad supiorē. Tūc tangit violentiā vestibus illatā di. Eandem vestem sciderant.i. lacerauerant manus quorundam hoim violētoꝝ supple facientiū violentiā: et quisqꝫ.i. vnusquiscꝫ abstulerat pticulas a veste quas poterat auferre. Notandū ꝙ ꝑ vestes phie intelligunt partes eēntiales τ artes liberales. Sicut eñ corpus vestibus ornat sic phia suis ptib⁹ decorat. Per fila aūt subtilissima intelligūt p̄cepta phicalia siue ꝓpōnes philosophicales. sicut eñ vnū filū in vestibus ordinat circa aliud. sic vna ꝓpō iuxta aliā. que ꝓpōnes dicunt subtilissime. qꝛ ꝑ eas homo subtilia inuestigat. Dicunt τ hmōi p̄cepta subtili artificio rōe ornat⁹ verboꝝ τ sententiarū. que in eis inueniunt. τ sunt ex materia indissolubili. qꝛ licet a quibusdā male exprimant. tñ in seipis hñt veritatē indissolubilem.

Notandum ꝑ manus phie ꝑ quas suas vestes texuerat. intelligunt phi ꝗ p̄cepta phicalia ꝯscripserūt. Et dicunt rōabilit man⁹ phie. qꝛ nisi fuissēt instructi p̄ceptis phicis ea exprimere minime valuissent. Notandum ꝙ vestes philosophie dicunt fuisse obducte quadam caligine. quia tpe Boetij artes ad tantam negligentiā deuenerant. qꝛ pauci eas curabant. ſꝫ Boetius eas transtulit τ exposuit siue cōmentatus est. Vel ideo vestes phie fuerūt fumose, qꝛ ab antiquis obscure fuerit tradita phia, ab Empedocle po

ētice. a Platōne enigmatice. ab Aristo. sub verboꝝ obscuritate. Notā-
dum qꝛ duo sunt ꝑtes principales philosophie. s. practica ⁊ theorica. ideo
in veste p̄hie erant due littere intexte. s. P. ⁊. T. P aūt erat in inferiori ꝑ-
te vestis. ⁊ T in supiori. ꝑ qđ innuit̄. q̄ p̄hia practica est inferior speculati-
ua ordine dignitatis. Per gradus aūt medios q̄ erant inter vtrasq̄ lr̄as
intelligūtur
scie eloq̄ntie
q̄ sūt grāma-
tica. logica.
rethorica.

Nota q̄ di
ascēsū fuisse
ꝑ ḡdus a pra
ctica ad spe-
culatiuā: ꝑ h̄
īnuit̄ q̄ hō ꝑ
dꝫ esse suffici
ent̄ īstruct᷒ i
p̄cticis vt p᷒
ascēdere va-
let ɔtēplati-
uis.

potuit abstulerāt. Et dextra q̇dē ei᷒ libel-
los: sceptrū v̄o sinistra gēbat. Que vbi po
eticas musas vidit nr̄o assistētes thoro: fle
tibusq̄ meis v̄ba dictātes ɔmota paulisꝑ:
ac toruis iflāmata lumib᷒. P. Quis inq̇t
has scenicas mētriclas ad hūcegrū ꝑmisit
accedē? Que dolores ei᷒ nō mō nl̄lis foue
rēt remedijs: verū dulcib᷒ isuꝑ alerēt vene
nis. He sī eñ q̄ ifructuosis affectuū spinis
vberē fructibus ratiōis segetē nccāt. Ho

Notādūꝫ q̇d sit scindere vestes philosophie. illi tm̄ dicūt̄ vestes scinde
re p̄hie q̄ putāt hn̄tes vnam sciaꝫ se eē ꝑfectos p̄hos sine alijs. Si aūt aliq̇
sciāt vnā artē sine alia dūmodo se cognoscāt nō eē ꝑfectos p̄hos tales non
scindūt vestes p̄hie. Uel illi scindūt vestes p̄hie q̄ ꝑ extortas expōnes tra-
hūt veras ꝓpōnes ad suas falsas opiniones.

¶ Et dextera quidē eius. Hic Bo. describit p̄hiam q̄ntū ad insignia ⁊ orna
menta q̄ manibus gestabat d. Et dextra man᷒ p̄hie gestabat libellos. sini-
stra v̄o gestabat. i. portabat sceptrū. i. v̄gā regalē. Notandū q̄ oīs cura
⁊ intētio viri sapientis versat̄ vel circa ɔtēplationē sapīe q̄ desiḡt̄ ꝑ libel
los vel circa regimen reipub. qđ designat̄ ꝑ sceptū ⁊ qꝛ ɔtemplatio sapien
tie potior est q̄ȝ regimen reipublice. ideo philosophia dicit̄ in dextra habe
re libellos. In sinistra v̄o sceptrum.

¶ Que vbi poeticas musas. Postq̄ȝ boetius ostendit quō p̄hia sibi appa-
ruit: hic ōn̄dit q̇d circa ip̄m egerit. et p̄mo ōn̄dit quō musas poeticas fuga
uit. scđo ōn̄dit quō ipse de hoc obstupuit. tercio quō p̄hia sibi appropiq̄ns
statū eius deplanxit. secūda ibi. At ego. tercia ibi. tn̄ illa. Dicit primo. que
supple p̄hia. vbi. ꝓ postq̄ȝ vidit poeticas musas assistentes nr̄o thoro. i. le-
cto. qꝛ boetius tanq̄ȝ eger in lecto decubuit. ⁊ cū vidit musas dictātes ver
ba. i. carmina meis fletibus. ipsa p̄hia paulisꝑ. i. aliquantulū. cōmota ⁊ in-
flamata. i. incēsa. toruis lumibus. i. crudelib᷒ vel terribilibus oculis. inq̇t
q̇s ꝑmisit has meretriculas. scenicas. i. vmbrosas. accedere ad hūc egruꝫ
que dolores eius nō modo. i. nō tm̄. fouerent. i. sanarent: nullis remedijs.
id est medicamentis. verū ꝓ s̄. alerent supple dolores eius dulcibus vene
nis. He sunt eñ muse q̄ infructuosis spinis affectuū passionū necant. i. suf

focant. vberem.i.fertilem fructum.rõnis fructibus.i.in fructibus suis. et
mentes hoīm assuefaciunt morbo nõ liberant. Tũc alloquit̃ musas dicẽs
O muse si vr̃e blandicie detraxissent nobis quẽ.i.aliquẽ virũ ꝓphanũ.i.il
literatũ.vti ꝑ tãq̃.solitũ.i.silꝫ.vulgo ego putarẽ id ferẽdũ.i.patiẽdũ. mi
nus moleste q̃ppe in hoc nihil lederent̃ nr̃e ope.i.nr̃e sedulitates. ſ vos al
lexistis nobis
hoīem hunc
enutriciũ stu
dijs.i.scienti
is.eleaticis.
i.aristotelicꝭ
atq̧ achade
micis.i. pla
tonicis.tunc
fugat eas di.
Sꝫ abite po
tius i.recedi
te.vos syre
nes. dulces.
vsq̧ in exitũ
i.in mortem.
et relinquite

minũq̧ mẽtes assuefaciũt morbo nõ libe-
rãt. At si quẽ ꝓphanũ (vti vulgo solitũ) no
bis blanditie vr̃e detrahẽnt. minꝰ moleste
ferendum putarẽ. Nihil quippe in eo nr̃e
ope lederent̃. Hũc vo eleaticis: atq̧ acha
demicꝭ studijs enutritũ: sed abite potiꝰ si-
renes vsq̧ i exitũ dulces: meisq̧ eũ musis
curãdũ sanãdũq̧ relinq̃te. B. His ille co-
rus icrepitꝰ deiecit humi mestior vultũ cõ
fessusq̧ rubore vẽcũdiã limẽ tristꝭ excessit.

eũ curanduꝫ meis musis.i.doctrinis salutiferis. Tũc iste chorus.i. turba
musaꝝ.increpitꝰ.i.redargutꝰ.mestior.i.tristior exñs. vultũ suũ deiecit.i.ĩ-
inclinauit.humi.i.t̃re. ⁊ rubore ꝯfessus verecũdiã tristis excessit.i.exiuit li
men.i.domũ in q̃ decubuit boetiꝰ.

¶ Notandum ꝙ ideo muse poetice dicebant̃ assistere thoro boetij.q2 boe-
tius studuit metrice dolorẽ suũ ꝯscribere. Itẽ phia dr̃ paulisꝑ ꝯmota ꝑ q̃d
inuit̃ ꝙ ira imoderata nõ dꝫ cadere ĩ virũ sapiẽtẽ: q2 virtus ꝯsistit ĩ mode
ratõe passionũ. Añ lꝫ irasci sit hoĩ naturale. tñ irasci qñ oportet: ⁊ vt opor-
tet. ⁊ quantũ oportet est hoīs virtuosi ⁊ sapientis. Añ Seneca. Quid cru
delius ira? Siliter in de virtutibꝰ cardinalibus. Esto tardus ad irã. Item
interrogatio qñq̧ fit cã igñrantie alicuiꝰ. aliqñ vt ex rñsione facta aliq̃d ꝓ-
bet̃. qñq̧ fit ꝓpter increpatiõeꝫ faciendã. ⁊ h̃ vltimo mõ phia ĩterrogat di
cẽs. q̃s has sceni. meretri. ⁊c. Notãdũ ꝙ muse poetice dicũt̃ meretricu
le. sic̃ eñ meretrix allicit hoīeꝫ delectãdo nihil sibi vtilitatis ꝯferẽdo. ⁊ cõ
miscet se cuilibet nõ ex amore ſ spe lucri. ita poete nõ scribũt amore sciẽ. ſ
vt aliq̃d laudis vel p̃mij ꝯsequant̃. ⁊ delectãt rõne metri modicũ vtilitatꝭ
ꝯferẽdo ſ diuersas passiões iducẽdo. Appellat aũt phia musas meretricu
las scenicas. q2 carmĩa poetica ĩ scena ꝯsueuerũt ꝓnunciari Ubi nota ꝙ
scena dicebat̃ locꝰ vmbrosus ĩ theatro vbi abscõdebant̃ ꝑsone ꝓnũciãtes
carmĩa trayaca vl̃ comica. vñ scena ĩterp̃tat̃ vmbratõ vl̃ vmbra. Uñ iõ mu-
se poetice dicũt̃ scenice.i. vmbratiles. q2 sũt vmbra sciẽ nõ vera sciã cũ ob-
umbrẽt mentes hominũ. Item metrica descriptio doloris nõ sanat dolorẽ
sed magis auget. q2 cõsideratio miserie ẽ ꝓuocatiua tristicie. Unusq̧sq̧ aũt
cum diligentia ꝯsiderat quod scribere vult. Item metrica descriptio dici-

tur eẽ dulce venenũ.qꝛ placet et nocet. Bõne metri placet. ſꝫ ꝓpter recorda tionẽ doloris nocet. Itẽ affectus est vehemẽs aĩ passio aĩm torquẽs. ⁊ ve rũ iudiciũ rationis impediẽs. Et sunt quatuor affectus animi gaudiuꝫ do lor. spes ⁊ timor. qui dicunt infructuose spine. qꝛ suffocant segetem ratio nis. q est scia ꝫ virtus. Item licet de omi errore dolenduꝫ sit. potius tñ de errore sapientis q̃ insipiẽtis. Nã error sapientis alios exemplo corripit. Error aũt insipientis nõ. qꝛ ab insipiente nõ trahit exemplum. ꝓpter quod dixit Salustius. Omĩa mala exempla a rebus bonis orta sunt. Ergo dicit philosophia. magis eẽt dolendũ de errore Boetij q̃ alterius ꝓphani.

At ego cuius acies lacrimis mersa caligarat: nec dinoscere possem quenam hec esset mulier tã impiose auctoritatis: obstupui visuq; in terram defixo quidnam deinceps eẽt actura: expectare tacit⁹ cepi. Tũ

Item ſm Huguitionem phanum idem est qd̃ templuꝫ Inde ꝓphanus. i. sacrilegus. quasi ꝓcul a phano. id est a templo. Prophanum etiam dicit quicquid nõ est sacrum. vnde omnes layci et illiterati dicunt ꝓphani quasi ꝓcul a phano sapientie. Item ſm huguitionem opa ope est sedulitas in rebus agendis. Opa aũt philosophie est intentio vl labor ad aliquid philosophicum addiscendum. Item eleys est ciuitas grecie in qua studuit Aristo. vnde studia sua dicunt eleatica. Achademia aũt fuit ciuitas vel villa in qua studuit plato. vnde studia sua dicunt achademica. vtrisq; aũt studijs Boetius fuit enutritus. Item phĩa musas appellat syrenes sicut em̃ syrenes dulcedine cantus attrahunt naues piclitãdo eas. sic muse delectatione metri alliciũt hoĩes vel mentes hoĩm ⁊ rationem aliquo affectu submergunt ⁊ obscurãt. Item ꝙ vna phĩa cõuentuꝫ musarum expulit signat ꝙ vnus sapiens sua virtute ⁊ sapientia infinitos errores stultorum extinguit.

¶ At ego cui⁹ acies. Hic Boetius ostẽdit quomodo obstupuit de actu philosophie dicens. Ad ego Boetius cuius acies. i. visio mersa lacrimis caligarat. i. obscura fuerat. vt nec possem dinoscere. i. inuestigare. quenã. i. q eẽt hec mulier tam impiose auctoritatis. id est potentie. ego obstupui. id ẽ miratus fui: et defixo. i. inclinato. visu in terram tacitus cepi expectare quidnam deinceps. i. ꝯsequenter esset actura circa me. Notandum qꝛ Boetius doluit de amissione reꝝ tpaliũ. eius acies. i. ratio et intellectus caligarat: ita ꝙ nõ potuit cognoscere philosophiam. Nota ꝙ licet Boetius d actu philosophie obstupuit: tamen tacitus expectauit quid deinceps facere vellet ꝑ hoc innuens se esse talem qui consolationem accipet: qui em̃ refutant alios audire: nec audita ratiõe acquiescũt nec tales sibipsos obstaculum consolationis faciunt.

¶ Tum illa ꝓpius accedens. Hic Boe. ostẽdit quõ phĩa sibi appropinqñs statum eius deplanxit dicens. Tuꝫ illa philosophia accedẽs ꝓpius ꝯsedit in extrema ꝑte lectuli. i. cordis mei. ⁊ intuẽs meũ vultũ grauẽ. i. grauatuꝫ

luctu atq₃ deiectū.i.inclinatū in humū.i.in terrā.merore.i.tristicia. ꝯque-
sta est his versibus sequentibus de ꝑturbatiōe nr̄e mētis. Nota ꝙ ph̄ia
dr̄ sedisse ī extrema ꝑte lectuli.i.cordis boe. Nā cū esset in tristicia ꝛ dole-
ret ꝓpt̄ amissionē rerū tp̄aliū parū vel nihil sapīe hēbat. et qꝛ tota cura ei⁹
erat circa terrena amissa.iō dr̄ habuissevultū merore deiectū in humum.

illa ꝓpius accedens in extrema lectuli mei
parte ꝯsedit meūq₃ intuēs vultū luctu gra
uem.atq₃ in humū merore deiectum. His
versibus de nostre menits ꝑturbatiōe cō-
questa est.

Metrum secundū primi libri.

b Eu q̄₃ p̄cipiti mersa ꝓfundo.
Mens hebet ꝛ ꝓpria luce relicta.
Tendit in externas ire tenebras.
Terrenis quotiens flatibus acta.
Crescit in immensum noxia cura.

Eu q̄₃ p̄cipi-
ti mer
sa profundo
Hic īcipitme
trum secūdū
huius primi
qd̄ vocat̄ me
trū dactilicū
a pede p̄do-
minā̄te.ꝛ d-
cit̄ thetrame
tꝝ a numero
pedū. a the-
tra qd̄ ē qua
tuor.qꝛ qua-
tuor pedes
cōtinet et di-
cit̄ ypcatha-
lecticum ꝓpter syllabā abundantē post duos pedes in medio versus. Uer-
bi gratia. Primus pes est. Heu q̄₃.secundus precipi.sed syllaba ti. huius
nominis precipiti supabundat. Tercius pes est mersa pro. quartus fun-
fundo.similiter est in alijs. In hoc ergo metro philosophia deplangit sta-
tum Boetij dolendo de ꝑturbatione sue mentis.ꝛ facit duo.primo vniuer
saliter ph̄ia deplangit ꝑturbationem mentis hoīm.secundo sp̄aliter cōuer
tit planctum suū sup boetiū.ibi. Hic quondam. Primo dicit. Heu q̄₃.i.q̄-
tū.mens hoīm hebet.id est obscuratur.mersa precipiti ꝓfundo. id est cura
rerum temporalium que precipitat hoīem.et talis mens relicta ꝓpria luce
id est contemplatione.tendit id est laborat.ire in tenebras externas. id est
in ignorantias exteriores.hoc aūt contingit homini.quotiēs supple mēs
acta.id est agitata.terrenis flatibus.id est ꝓsperitatibus vel euētibus. cu
ra.id est sollicitudo rerum temporalium.noxia.i.nociua. crescit in immen
sum.id est supra modū. Nota ꝙ in nobis est duplex virtus rationalis et
sensualis.sensus autem semp aduersatur rationi.quia caro concupiscit ad
uersus spiritum.et spiritus aduersus carnem.cum autem sensualitas vin
cit rationem.tunc homo est in malo statu regimis. ꝛ efficit̄ bestialis. Un-
de albertus sup tercio de anima dicit. Turpe est nobis abijcere regimē su-
perioris et inducere regimen inferioris virtutis quod nobis commune est
cum bestijs. Ideo scribitur tercio ethicorum.in antiqua trāslatiōe. Ualde
conandum et laborandum est nobis vt virtus nostra concupiscibilis sub-
iecta sit rationi.quemadmodum enim pueri ꝑuerse viuunt si nō a suis pe-

B

dagogis fuerint coacti ad recte viuēdū. sic appetitus sensualis ducit nos ad insolentiam. nisi regula rationis fuerit coartatus. plures aūt homines sequunt᷑ sensualitatem ꝙ rationem. insudantes bonis exterioribus & delectationibus sensualibus p q̄ impediunt᷑ in speculatione & cognitiōe summi boni. Ideo pħia hoc deplangens dicit in metro. Heu ꝙ precipiti. Itē

Hic quondam celo liber aperto.
Suetus in ethereos ire meatus
Cernebat rosei lumina solis.
Visebat gelide sydera lune
Et quecunqꝫ vagos stella recursus
Exercet. varios flexa p orbes
Comprehensam numeris victor hēbat.
Quinetiam causas vnde sonore

cū aīa ingerit se curis rerū temporalium ꝓfunde p̄cipitat᷑ & hebet qꝛ a cognitione reꝝ & sui creatoris destituit᷑ & ꝯstituta cadit in tenebras exťnas id est in ignorantias exteriores. Ubi notandum ꝙ duplex est ignorantia. Quedam naturalis que est in iuuenibus & decrepitis. et vocat᷑ ignorātia interna. qꝛ ex naturali defectu ꝯtingit. Alia est ignorantia que causatur ex negligentia hominis q̄n sollicitatur circa exteriora. & talis dicit᷑ externa. quia est extra naturam. de qua dicit᷑ ꝙ omnes hoīes naturaliter scire desiderant. Prima ignorātia cum sit naturalis nō est viciosa. quia turpes a natura nemo increpat neqꝫ bonos laudat. Secūda est viciosa cum sit p hoīs negligentiam de quo loquit᷑ Boetius secundo huius prosa quinta. Ceteris animātibus sese ignorare natura est. hominibus Ꭓo vicio venit. Item dicit noxia cura. Unde Seneca in ꝓuerbijs. Magnam partem ꝑturbationis sibi dedit q̄ exterioribus se iniecit. Itē rō et intellectꝰ dicunt᷑ lux homīs. qꝛ illūināt hoīem ad cognitiōeꝫ creature & creatoris. dicūt᷑ aūt ꝓpria lux hoīs. quia solū genus hoīm viuit arte et ratione ex ꝓhemio metaphisice.

¶ Hic quondam celo &c̄. Hic philosophia specialiter ꝯuertit se ad deplangendum Boetiū. et primo ostendit quanta contemplatōe Boetius quondam viguit. secundo ostendit quomodo destitutus a tali contemplatione solum de terrenis cogitabat ibi. Nūc iacet effeto. Primo philosophia cōmendat Boetium ab astronomia. secūdo a naturali pħia. tercio a metaphisica. secunda ibi. Quin etiam causas. tercia ibi. Quis voluat stabilē. Primo dicit Boetius quondam liber. i. solutus a cura rerum temporalium. celo sibi apto p cognitionem. suetus fuit ire p rationem in ethereos meatus id est ī motus corpoꝝ celestiū. et ipse cernebat. id est speculabat᷑. lumīa id est radios. rosei solis visebat. id est cum desiderio videbat. sydera. id est cōstellationes. gelide. i. frigide lune. et ipse boetius victor ignorantie. habebat omnem stellam cōprehensam numeris. id est certis computatiōibus. q̄cunqꝫ stella erratica. exercetur. id est opatur. vagos. i. varios recursus. nūc ꝓgrediendo nūc regrediendo, stella inq̄ flexa, id est mota, p varios orbes

idest circulos. Nota ꝙ animo liberato a curis exterioribus ꝯcessum est philosophari. ideo quedam artes dicunt̃ liberales. q̃z filij liberoꝝ. i. nobiliū q̄ erant liberati a curis tp̃alibus talibus artibus vacabant. Ideo dicit pħia ꝙ Boeti⁹ q̄ndā liber ⁊c̃. Nota ꝙ dicit celo aperto. licet homo planetas celi corporalit̃ nō attingat tn̄ speculatōe cōphēdit. Hoc pulcre tāgit

Flammina sollicitent equora ponti.
Quis voluat stabilem spūs orbem
Uel cur hesperias sydus in vndas.

Trismegist⁹ di. Magnuz miraculū est homo et aīal honorandū hic aīma intellectiua in naturam dei transit quasi ipse deus sit. Hic ꝑ naturam anime dijs est coniunctus. hic demonum genus nouit. terrā colit. elementis cōmiscet̃ acumine mentis in maris ꝓfunda descendit. celum qd̄ videt̃ altissimū aī sagacitate metit̃. intentionē aī eius nulla aeris caligo cōfundit. nec terre densitas ei⁹ opationē impedit. nō aq̄ ꝓfunditas aspectū ei⁹ obtūdit. Nota ꝙ sol in ortu suo apparet roseus ꝓpter vapores interpositos int̃ visuz nostrū ⁊ solē. Nā albū visum ꝑ fumū apparet rubeū. Etiā licet in meridie vapores sint interpositi nō tn̄ apparet tunc roseus. eo ꝙ illi vapores nō sunt grossi sed subtiliati calore solis. Nota pħia dicit lunaz eē gelidam qd̄ non est intelligendū formaliter. q̃z prime qualitates q̄ sunt calidū. frigidū humidum. siccū. nō habent locū in corꝑibus celestibus. cū nō recipiāt ꝑegrinas impressiones. sed dicit̃ luna gelida virtualter vel effectiue. q̃z frigus ⁊ etiam humores efficit in inferioribus. ꝓpter qd̄ noctes quibus luna p̄est sūt gelidiores ⁊ humidiores magis dieb⁹. Nota ꝙ planete dicunt̃ habere vagos recursus. q̃z mouentur duplici motu. s. p̄mi mobilis ab oriente ī occidentē. ⁊ ꝓprio motu ab occidente in orientē. vel ideo q̃z q̄nq̃ appent nobis stationarij. q̄nq̃ retrogradi. q̄nq̃ ꝓpinqui. q̄nq̃ aliqualiter remoti.

Nota ꝙ stella erratica dicit̃ flexa. i. mota ꝑ varios orbes circuloꝝ. s. deferentis ⁊ epicycli ratione quorū circuloꝝ nūc dicunt̃ ꝓgressiui. nūc retrogradi. nūc statiōarij vt dictū est. ⁊ hz videri ī theorica planetaꝝ vl̃ astronomia.

¶ Quinetiā causas. Hic cōmēdat eū ex ꝑte nālis pħie dicens. Quinetiā ꝓ certo. Boetius solitus fuit rimari. i. inquirere. causas vnde. i. ꝓpter quas causas. sonora flāmina. i. sonorosi venti. sollicitēt. i. ꝑturbēt. equora. i. planiciem. ponti. i. maris. q. d. Boetius sciuit causas generationis ventorum qui cōmouent ip̄m mare. Nota ꝙ ex libro metheoroꝝ patet ꝙ vent⁹ generatur ex vapore calido ⁊ sicco eleuato ꝑ calorē solis qui ꝑueniens ad locū nubiū frigiditate nubis reꝑcutit̃. ⁊ reꝑcussus fert̃ in latus ⁊ facit sonū impellendo aerem. et q̃z aqua faciliter est diuisibilis defacili cedit ⁊ reuerberat̃ ꝑ ventos. Uel aliter potest intelligi. Antiqui enim dixerunt ꝙ ideo venti turbāt mare. q̃z in ip̄o mari generant̃ venti q̄ nō exeūt. s̄ faciūt fluxū maris. lz hec opinio nō sit vera. q̃z mare fluit ⁊ refluit tp̄e determiato sicut bis in die naturali. venti aūt generant̃ tp̄e indeterminato.

¶ Quis voluat stabilē. Hic pħia ꝯmendat Boetiū ī metapħica ⁊ iterato a naturali pħia di. Boetius etiā solitus fuit rimari quis spūs. i. intelligētia voluat motu diurno stabilem orbem firmamenti. vel etiam cur sydus so-

lis vel aliud habens ortum ⁊ occasum casurum in hesperias vndas. id est in aquas maris occidentalis. surgat. id est iteruꝫ oriatur. ab ortu rutilo. id est ab oriente splendido. quasi diceret. Boetius solitus erat inquirere cur stelle que in occidente videntur occidere iterum resurgant in oriente. etiā erat solitus rimari quis tempet placidas horas veris. i. temporis verna-

Casurum rutilo surgat ab ortu
Quis veris placidas tempet horas.
Ut terras roseis floribus ornet
Quis dedit vt pleno fertilis anno
Autumnus grauidis influat vuis
Rimari solitus. atq͡ꝫ latentis
Nature varias reddere causas
Nunc iacet effeto lumine mentis
Et pressus grauidis colla cathenis.
Decliuumq͡ꝫ gerens pondere vultum
Cogitur heu stolidam cernere terram.

lis. vt ornet terraꝫ roseis floribus. q̄s dedit. id ē ordīauit. vt autumnus fertilis āno pleno. id ē fecūdo. influat. i. influentiā faciat. ḡuidis vuis. id ē botris repletis etiam erat solitus reddere. i. assigna- varias causas latēt᷑ nature. id reruꝫ naturalium. ¶ Nota omne quod mouet᷑ ab alio mouet᷑. ex. vij. phisicoruꝫ ergo celum ab alio mouet᷑. Mouet᷑ aūt celum a duplici motore ꝑ cōmentatorem. xij. metaph. ab vno cōiuncto ⁊ appropriato qui vocat᷑ intelligentia a quo mouet᷑ effectiue. ab alio motore sepato qui est de⁹ a quo mouet᷑ ī ratione finis. ¶ Item dicit orbem celestem esse stabileꝫ. licet em̄ moueatur ⁊ mutet locū ſm ꝑtes nō tn̄ ſm totū ⁊ q̄ꝫtū ad hoc dicit᷑ eē stabilis. i. immobilis. Item causa quare stelle q̄ occidūt iterū oriant᷑ nō est alia nisi motus circularis primi mobilis. qui secum rapit omnes stellas tam fixas q̄ꝫ erraticas. ¶ Itē hesperus est stella q̄ de vespe sequit᷑ solē occidentē a q̄ stella mare occidentale dicit᷑ hespericū mare. eo ꝙ sol et hesperus sibi se mergāt nō ꝙ ita sit. sed q᷑ vulgares sic opinant᷑. cum em̄ stelle occidunt ꝓpter intꝑpositionē maris inter visum ⁊ stellas vident᷑ stelle mergi ī mare. Itē tp̄s vernale dr̄ placidū. q᷑ ē ꝯueniēs vite hoīs. Est em̄ tp̄s veris calidū ⁊ hūidū in q̄b⁹ ꝯsistit vita. ex li. de morte ⁊ vita. ⁊ iō illo tp̄e ꝓducunt᷑ flores. naꝫ mā floꝝ ē hūidū aqueū sbtile. bn̄ coctū a calido aereo: q᷑ igit᷑ in vere dn̄at᷑ calidū aereū ⁊ hūidū aqueū subtile qđ ꝑua indiget digestiōe. iō ī vere cui⁹ calor tꝑatus est flores ꝓducunt᷑. ¶ Itē vitis multū abūdat de hūido aq̄o ⁊ grosso cui⁹ signū ē. q᷑ tp̄e putatiōis distillat ab eis q̄si hūidū lacrimabile tale aūt hūidū grossum multū resistit digestioni. iō vue ad maturitatē tarde ꝑueniūt. s. tp̄e autūni. Itē Boe. ꝯsueuit reddē cās latētes rerū nālīū qđ fuit īdiciū felicitatis. nā ſm Uirg. Felix q̄ potuit rex cognscere causas.
¶ Nūc iacet effeto. Hic oñdit ph̄ia quō Boetius destitutus p̄dicta specu-

latiõe cũ de terrenis cogitabat di. Nũc.i.tpe doloris.boetius tacet.i.prostratus est.effeto.id ẽ euacuato.lumine.i.speculatione mentis.ꝛ ipse pres sus colla.i.ꝺm colla.grauidis cathenis passionũ q̃ mẽtẽ grauãt. gerensq̧ delictũ vultũ.i.inclinatũ pondere amissionis rerũ tpaliũ.Heu cogit cernere stolidã terrã.i.bona terrena.que hoĩes stolidos efficiũt.

Nota cathena est ferreũ instrumentũ quo aliq̇d cõtra suã naturã detinetur. Quatuor aũtẽ affectus q̃ sunt gaudiũ spes.timor. dolor.siĩitudinarie dicũtur cathene. q2 aĩm hoĩs detinentꝛ cõtra suã naturam ꝛ rõnem ad illicita trahunt. naꝫ rõ

Prosa scunda primi libri.

SEd medicine inquit potius tempꝰ est q̃ q̃rele. B. Tuꝫ vo totis in me ĩtenta lumibꝰ. P. Tu es ne ille ait. q̇ nr̃o q̃ndã lacte nutritꝰ. nostri educatꝰ alimẽti in virilis animi robur euaseras. Atqui talia ꝯtuleramꝰ arma. que nisi priꝰ abiecisses inuicta te firmitate tuerent agnoscis ne me Quid taces: pudore an stupore siluisti: mallẽ pudore. ꝫ te vt video stupor oppressit. B

sp deprecat ad optima.ex.i.eth. Et ꝑterea Boe. in fine huiꝰ primi hortatur fugã passionũ.ibi.tu q̃ꝫ si vis. Itẽ nota nõ est estimãdũ ꝙ Boe. sic eẽt ita euacuatus lumĩe mentis sicut lr̃a sonat.q2 al's fuisset insufficiẽs ꝓ ꝯpositõne huius libri.ꝫ phia loq̇tur hoc cõpassiue. Ille eñ est meus stultus q̇ inclinat se ad terrena diligendo ipa.ꝛ nõ eleuando intellectũ suum ad speculabilia qualis nõ fuit Boetiꝰ. Vñ dic Aug. Tales sũt hoĩes qualia sũt ea que diligunt.quia dilectio transmutat diligentem in similitudinem rei quam diligit. Hec Marquardus.

Sed medicine inq̇t potius. Hic incipit scḋa ꝓsa huius p̃mi in q̃ phia inuestigat morbũ boetij ex quibusnã signis. scḋo ꝯsolat ipm ne desperet. scḋo ibi. Cunq̧ me nõ. Primo dicit phia. O Boeci ego possem multa cõqueri de ꝑturbatiõe mentis tue. sed nũc potius medicine tp̃s est q̃ querele. vo ꝓ sed.tum.i.tunc.mulier illa intenta in me totis luminibus.i.ocul'.ait.es tu ne ille q̇ q̃ndã tpe iuuẽtutis nutritꝰ nr̃o lacte.i.facilibus documẽtis in etate aũt ꝑfecta educatus.i.nutritus.nr̃is alimentis.i. doctrinis difficilioribus.tu euaseras.i.pueneras.in robur.i. in fortitudinẽ virilis animi.atqui ꝓcerto.nos ꝯtuleramus tibi arma talia.i.documẽta.que nisi prius abiecisses ꝑ obliuionẽ.ipa tuerent te inuicta firmitate. dicit phia agnoscis ne me: quid taces: siluisti ne pudore.i.verecũdia. an stupore.i.mentis alienatione.ego mallẽ.i.magis vellem te siluisse pudore.sꝫ vt ego video stupor oppressit te. Nota ꝙ phia in deplangendo Boetiũ nõ facit longã morã ne Boetius desperet sup infirmitate sua. ꝫ dicit phia magis esse tempus medicine q̃ querele. Itẽ boni medici est totis ocu

lis diligenter respicere faciē infirmi eo ꝙ in facie magis apparēt signa pre nosticatōnis infirmitatis. ideo pħia dr̄ esse intuita Boetiū totis luminib⁹

Itē p arma pħie intelligunt̄ precepta philosophicalia. que ꝑsuadent mi nime extolli in ꝓsperis nec deꝑmi in aduersis. Hortat̄ eñ nos pħia ad ma gnanimitatē. Magnanimus aūt est. qꝛ ꝯtra difformes insultus fortūe vna

Cunqꝫ nō modo tacitū sed elinguē prorsus me mutumqꝫ vidisset. admouit pectori meo lenit̄ manū. ℙ. Et nihil inqͭ piculi ē. letargū patitur. cōmunē illusarū mentium morbū. Sui paulisper oblitus est. Recordabitur facile sui siquidē nos ante cognouerit. Quod vt possit agnoscere paulisꝑ lumina eius mortaliū rerū nube calligantia

nimi mentis ꝯstantia militat. De his tersilibus preceptis pħie boeti⁹ oblit⁹ fuit ꝑpt̄ dolorē Nota taciturnitas qñqꝫ ꝓuenit ex pudore qñqꝫ est ex stupore qñ eñ manifestat̄ alicui aliqd qd vellet celari ipse efficit̄ verecundus. ꝛ oculi ei⁹ deꝑmunt̄. facies ei⁹ rubet: et auertit̄. et lingua eius in loquendo ligat̄. Nota ꝙ stupor vno mō ē abūdans āmiratio mētis. vt ibi papa stupor mūdi. Alio mō est mentis alienatio et sic accipit̄ in ꝓposito. ꝛ inducit taciturnitatē. ex quo eñ mot⁹ lingue est ſm ꝯformitatē ad fantasiam. turbata fantasia sicut ꝯtingit in alienatōe mentis. īpedit̄ lingua in loquendo. ergo dicit pħia pudore an stupore siluisti: et qꝛ taciturnitas ꝓueniens ex stupore deterior est qꝫ que causat̄ ex pudore. cum ipsa causet̄ ex aliquo defectu interiori. ideo dicit pħia mallez pudore siluisses. ¶ Nota ſm huguitionē pudor est corpis. sed pudicicia ē mentis. Est aūt pudor verecundia ex aliquo casu innata nō auferens memoriam sed impediens linguam. Stupor aūt est casus memoriam auferēs ꝛ linguā impediens. et peius est tacere stupore qꝫ pudore. qꝛ melius ē memoriam retinendo nō loqui qꝫ loqui ꝛ memoria carere. Nota pħia dicit Boetiū habuisse nutritū suo lacte. ꝑ nutrimētū lactis intelligit̄ triuiū. scꝫ grāmatica. logica ꝛ rethorica. quib⁹ iuuenes sunt seriatim informādi. tāqꝫ facilibus documentis. sicut puer lacte nutrimento molli ꝛ facilis digestionis nutrit̄. Sed ꝑ hoc qd dicit virilis aī robur euaseras. s. ad sciam mathematicā ꝛc̄. qua tanqꝫ ꝑ sciam magis subtilē hō ꝑfecte etatis efficit̄. Nota pħia cōtulit boetio arma nō corꝑalia sed spūalia. sicut sunt virtutes intellectuales quas enumerat aristo. vi. ethicoꝝ. ꝛ sunt illa. intellectus. sapientia. scia. ars ꝛ prudentia. Et similiter virtutes cardinales q̄ sunt quatuor. Prudētia. iusticia. fortitudo. tꝑantia. ꝛ dicunt̄ cardinales. qꝛ quandā ꝑncipalitatē sibi vindicāt circa materiā circa quā habent fieri. Illa eñ arma abiecit Boetius qñ tꝑalibus adhesit. appetitui sensitiuo annuēs ꝛ ab attētione celestiū sequestratus. ꝛ de istis armis dicit apl's. Abijcite ḡ opera tenebraꝝ ꝛ induimini arma lucis sic vt in die honeste ambulemus.

¶ Cunqꝫ me nō mō tacitū. Hic pħia ꝯsolat̄ Boe. ne desperet di. cū pħia vi

disset me nõ modo.i.nõ tm̃ tacitũ.sed ꝓrsus.i.totaliter elinguẽ.qꝫ ꝑ et mu
tũ.ip̃a admouit.i.apposuit pectori meo leniter manũ.⁊ inq̃t.i.dixit.nihil
ꝑiculi est circa hunc hoiem.ip̃e patit̃ letargũ.i.morbũ obliuiõis.morbum
inquã cõem mẽtiũ illusarꝫ.i.deceptarꝫ.⁊ ip̃e paulisꝑ.i.modicũ.ẽ oblit⁹ sui.
ꝟ facile sui recordabit̃.siquidẽ ꝓ certo.cognouerit nos ph̃iam.ante.i.ꝑ⁹.
qđ vt ip̃e pos
sit facere.ter
tergam⁹.B.hec dixit.Oculosqꝫ meos fle gamus lumi
tibus inundantes contracta in rugam ve- na.i.oculos
ste siccauit. Metrũ tertiũ primi libri. eius.caligan
tia nube.id ẽ
t Unc me discussa liq̃rũt nocte tenebre obscuritate.
Luminibusqꝫ prior rediit vigor. rerꝫ mortaliũ
.i.tꝑaliũ.hec
dixit ph̃ia.et
veste sua.ɔtracta.i.ɔuoluta ĩ rugã siccauit oculos meos fletib⁹ vndantes
i.hũectãtes. Nota ꝙ tacit⁹ ẽ ille q̃ nõ loq̃t̃ lꝫ hẽat ptãtẽ lingue ad loq̃n
dũ.ꝟ elinguis vel mut⁹ dr̃ ille q̃ nõ solũ nõ loq̃t̃.ꝟ non hꝫ ptãtẽ lingue ad
loquẽdũ.⁊ talis fuit Boe.ꝓpter stuporẽ.i.mentis alienationẽ. Nota ꝙ
ph̃ia innuens se eẽ bonã medicã cõsolat̃ Boetiũ di.Nihil ꝑiculi est ĩ hoie
isto qꝛ ſm Señ.in li.de clementia ad Neroñ.Mali medici est desperare ne
curet̃ eger. Nota ꝙ letargia est infirmitas causata ex oppꝛ̃ssiõe cerebri cũ
obliuiõe ⁊ iungit̃ ɔtinuo somno.⁊ sic letargus est morbus inducẽs obli-
uionẽ ⁊ somnũ.inde letargic⁹ ⁊ ẽ hõ q̃ patit̃ talẽ morbũ ⁊ dr̃ a letes qđ in-
terꝑtat̃ obliuio.et letes ẽ fluui⁹ ĩfernal̃.Boeti⁹ ꝗ patiebat̃ letargũ.i.mor
bũ obliuiõis.qꝛ si p̃cepta ph̃ie ĩ memoria hũisset nunqꝫ de amissiõe rerũ tẽ-
poraliũ doluisset. Itẽ dicit letargũ eẽ morbũ illusarũ mentiũ.qꝛ mẽs illusa
ẽ vbi rõ est ligata ꝓpter defectũ fantasie.sic̃ in freneticis vl̃ ꝓpt̃ defectũ me
morie sic̃ in letargicis. Notãdũ hõ cõponit̃ ex aĩa ĩmortali ⁊ corꝑe mor
tali.ꝟ qꝛ Boe.oblitus fuit bonorꝫ aĩe.iõ dr̃ fuisse sui oblitus nõ totalit̃ sed
paulisꝑ.qꝛ adhuc curã habuit de bonis terrenis q̃ respiciũt corpus. Itẽ
hõ ꝑ ph̃iam hꝫ suipsius ꝑfectam cognitionẽ.ad cognoscendũ aũt illud qđ
ꝑ ph̃iam cognoscit̃.oportet ꝓ ph̃iam cognoscere.iõ dicit ph̃ia recordabit̃
sui facile.si nos prius cognouerit. Item ꝑ vestes ph̃ie in rugã ɔtractas
intelligunt̃ p̃cepta ph̃icalia in vnũ volumen cõgregata.sicut ĩ illo libro q̃
bus ip̃a ph̃ia boetiũ ɔsolat̃. Nota ꝙ ad medicũ infirmũ curare volẽte
ples req̃runt̃ ɔditiões.Prio vt q̃litates ⁊ ɔditiões respiciat.⁊ vt hũores
nocẽtes cognoscat.Scđo ad loq̃ndũ eũ moueat.Tercio si ꝑ valida egritu
dine obmutescat vt manũ corꝑi infirmi adhibeat. Quarto vt eũ ṽbis ɔso
latorijs reficiat.sic ph̃ia vidẽs dolores Boe.ꝓ eũ inspexit.scđo ad loq̃ndũ
mouit.tercio manũ suã corꝑi apposuit.et quarto ṽbis ɔsolatorijs refecit.
Unc me discussa liquerũt.Hic incipit terciũ metrũ hui⁹ ꝑmi li.cui⁹ ꝑ
mus versus vocat̃ metrũ dactilicũ exametrũ.scđs dr̃ metrũ alemani
cũ ab inuẽtore.tetrametrũ a nũero pedũ.dactilicũ a pede p̃dñante.⁊ cata-
lecticũ.qꝛ nll'a syllaba abundat nec deficit.In ꝟ metro Boe.declarat ꝑ q̃d
dã sile quõ remotis ĩpedimẽtis vigorẽ cognitõis recuꝑauit.⁊ ẽ tal̃ silitudo

Sicut choro flante nubes generant.⁊ ꝑ interpositionē nubium sol et alia astra nobis occultant.sic aduersitate iminente hō afficit diuersis passionibus oscurantibus intellectū.⁊ sicut austro flante dissoluūt.⁊ radij solares reuertunt.sic aduersitate aduenīete ꝯsolatiōe phica passiones sedant.et intellectus illuminat.Dicit ġ lr̄a.Tunc cum phia tersit oculos meos te-

Ut cuz precipiti glomerant sydera choro
Nimbosisq; polus stetit imbrib⁹.
Sol latet.ac nondū celo venientib⁹ astris
Desuper in terram nox funditur.
Hanc si traicio boreas emissus ab antro
Verberet.⁊ clausum reseret diem
Emicat.⁊ subito vibrat⁹ lumine phebus
Mirantes oculos radijs ferit

nebre liquerūt me discussa nocte.i.obscuritate.⁊ p̄or vigor cognitionis redijt luminibus meis.id est oculis.vt ꝓ sicut.sol latet.i.occultatur.cuz.i.qn̄ sydera.i.stelle.glomerantur.i.inuoluantur.precipiti choro.i.tali vēto.⁊ polus.i.celū.stetit.i.stare videt.nimbosis imbribus.i.pluuijs nubilosis.ac ꝓ etiā.nox.i.obscuritas.fundit desup.i.de nubibus in terrā.nōdū.i.nō adhuc.astris.i.stellis.venīetibus.i.apparentibus in celo.Si boreas emissus ab traicio antro.i.traicie regionis.verberet.i.depellet.hanc noctem.i.obscuritatē.⁊ reseret clausum diē.tunc phebus.i.sol.emicat.i.lucet.⁊ vibratus.i.fortificatus.lumīe suo.ferit.i.ꝑcutit.oculos hoīm.mirātes subito.lumīe solis post tenebras. Nota phia trahit hoīem ab obscuritate ignorātie ad lucē sapīe.ex lib.de pomo Arist.⁊ etiā ꝑ metristā.Ars hoīem format nec sinit eē malū.Et ġ cū phia siccasset oculos Boetij.fugatis tenebris ignorantie redijt vigor intelligētie. Nota quatuor sunt venti p̄ncipales.q̄ flant a quatuor ꝑtib⁹ mundi.s.ab oriente.occidente.septētrione.et meridie.quoꝝ quilibet hꝫ duos collaterales.⁊ sic sunt.xij.venti q̄ his versib⁹ ꝯtinent.Flāt subsolan⁹ vulturnus ⁊ eurus ab ortu.Atq; die medio.nothus heret affricus austro.Circinus occasum zephirusq; fauoneus afflant.Sed veniūt aq̄lo boreas ⁊ chorus ab arcto.Chorus ġ ē ventus q̄ flante generant nubes ⁊ ꝯglomerant sydera.sic ꝙ ꝑ nubes occultant. Nota ꝙ polus ē stella q̄ sp̄ in eodē loco vr̄.s; h̄ polus ponit ꝓ firmamēto.tanq; ꝑs ꝓ toto ꝑ synodochen. Nota ꝙ polus.i.celum.dr̄ stare qn̄ est obductū nimbosis imbrib⁹.non ꝙ stet s; qꝛ mot⁹ ei⁹ tūc nobis nō apparet motū eīm celi nō ꝑcipim⁹ nisi ꝑ motum alicui⁹ stelle.cū aūt celū ē cooptū obscuris nubib⁹ nulla stella videri p̄t.

Nota s̄m Hug.Nimb⁹ ē nubiū densitas ex intēpestate orta.⁊ sic dic̄ Boeti⁹ h̄ nimbosis imbrib⁹.i.densis pluuijs.⁊ ē rō.qꝛ tenuis imber nō impedit aspectū astroꝝ. Nota ꝙ boreas dr̄ flare ab antro traicio.qꝛ forte r̄gio traicie est cauernosa de cuius cauernis exit vēt⁹ generat⁹ ex vaporib⁹ siccꝭ in terra. Nota postq; phia tersit oculos boe.⁊ eosdē a fletu lachrimaruz cōpescuit restitutus fuit pristino vigori.vn̄ oculi ip̄ius boetij vt ratio ⁊ in

tellectus obfuscati erãt tenebris ignorãtie cũ istis tpalibus adhesit ꝓpter amissionẽ reꝝ tpaliũ. diuersis fuit subiectus passionibꝰ. ẞ phia oculoꝝ caliginẽ abiecit cũ ipsius intellectũ illumiauit. tenebras ignorantie fugãdo ꝛ lumine spirituali vt scientia illuminando.

H Aud aliter tristicie nebulis. Hic incipit tercia ꝓsa primi li. in q̃ Boe. ostendit quõ phiaꝫ cognouerit. ꝛ diuidit. q꞉ ꝑ oñdit quõ phiam cognouerit. ꝛ q̃lit de p̃ntia eiꝰ admirari cepit. Et quõ phia sibi rñdit. secũdo probat phia ꝑsecutionẽ sapiẽtuꝫ a vulgaribus nõ eẽ nouam scõa ibi. Nõne apud veteres. Dicit ꝑ. Haud ꝓ non alit nebulis tristicie mee. dissolutis. id est fugatis ꝑ ꝯsolatõꝫ philosophie qm̃ sic nubes dissoluũt ꝑ flatuꝫ boree. sic ego Boetius hausi. i. respe

Prosa tercia primi libri.

H Aud aliter tristicie nebulis dissolutis: hausi celum. ꝛ ad cognoscendam medicãtis faciem mentẽ recepi. Itaq; vbi in eã deduxi oculos ituitũq; defixi. respicio nutricẽ meã. in cuiꝰ ab adolescentia laribus obuersatus fuerã phiam Et quid inquã tu in has exilij nr̃i solitudines O oĩm magistra ꝟtutũ supno cardine delapsa venisti: an vt tu q̊꞉ mecũ rea falsis criminatiõibus agiteris. P. An inq̃t illa te alũne desererem: nec sarcinã quã mei nominis ob inuidiam sustulisti. cõmunicato tecum labore partirer. Atq̃ phie fas non erat incomitatũ relinquere iter innocẽtis: meã criminationem vererer. ꝛ quasi nouũ aliquid acciderit perhorrescerem. Num enim primum censes apud improbos mores lecessitam periculis esse sapientiam.

xi. celũ. i. sursuꝫ. ꝛ recepi mẽtẽ. i. vigorẽ rõis. ad cog̃scendã faciẽ medicantis. i. medici. itaq; ꝓ g̃. vbi. i. postq̃. ego deduxi. i. ꝯuerti oculos. q;ꝓ et. defixi. i. stabiliui intuitũ in eã. respexi nutricẽ meã phiam ĩ cuiꝰ laribꝰ. id ẽ scolis. fuerã obuersatus ab adolescẽtia. i. a iuuẽtute mea. et inq̃. i. dixi. O mgr̃a omnium ꝟtutũ. q̃d. i. ꝓpter q̃d tu venisti lapsa. i. ꝓgressa. supno cardine. i. de celesti porta. ĩ has solitudines. i. loco deserta. nr̃i exilij. i. nr̃e relegationis. an. i. nũq̃d. ꝓpẽ h̃ venisti. vt exñs rea. i. tanq̃ culpabil꞉ mecum agiteris. i. manifesteris falsis crimĩatõibꝰ. Illa phia inq̃t. i. dixit. o alũne. i. ꝑ me nutrite. an. i. vtrũ te desererẽ. q. d. nõ. nec ptirer. i. diuiderẽ tecũ cõicato labore. i. diuiso labore, sarcinã. i. pondus, quã tu sustulisti ob inuidiã

mei noīs.i.rōne sapīe. Atqui ꝓ certo .nō erat fas.i.honestū. pħie relinque re iter innocentis incomitatū.i.sine comite.sup.si ego te dereliqͥssez ego vē rerer.i.timerē meā crimīationē.i.meā damnationē.ꝛ valde pho2rescerem quasi aliqͥd nouū acciderit.sup.circa te.em̄ ꝓ qꝛ.nū.i.nunqͥd. tu censes.i. iudicas.ꝑmū ipam sapiam eē lacessitā.i.manifestā.ꝑiculis.i.ꝑturbatioīb⁹

Nōne apud veteres q̄z ante nr̄i Platonis etatē magnuz sepe certamē cū stulticie temeritate certauim⁹: Eodemq́ supstite ꝑceptor eius Socrates iniuste victoriā mor

apud impro-bos mores. i.male mori-geratos ho-mines.q̄si di cat hoc nō ē nouū. Nota pħia dicit medica.sicut em̄ medicus mo2bo fugato sanitatē inducit.sic pħia ignorātia relegata vitā vtriusq́ seculi ꝯdonat. Nā hꝫ i li.de pomo aresto.q̄ pħiam inuenerit vitā in vtroq́ seculo inuenit.ꝛ alibi. Qui me inuenerit vitā inueniet: ꝛ hauriet salutē a dn̄o. Et iō dicit Boe.faciē medicantis. Notandū q boeti⁹ nō solū deduxit oculos in pħiam.ꝫ defixit in eā intuitū ꝑ qđ innuit q qui vult philosophari opo2tet se totū tradere pħie ꝑ ꝯtinuū studiū ꝛ labo2em. Nā sic vna hyrūdo adueniēs nō facit verē.nec vna dies calida facit estatē sic nec vna speculatio pħica facit pħm. Nota q tp̄s opo2tunū ad philosophandū ē tp̄s adolescētie.qđ inuēs Bo.dicit.cui⁹ larib⁹ ab adolescētia fuerā obuersatus. Nā etas hoīs assilat cere q̄ si nimis est mollis vel dura nimis.fo2mā sigilli nō recipit nec retinet.si aūt est tꝑate mollis vel dura figurā recipit ꝛ retinet. Sic silr etas nimis tenera sicut infantia non recipit doctrinā pħicam.nec etas nimiū dura sicut decrepitus.sed etas tꝑata qualis est adolescētia q̄ faciliter intelligit ꝛ intellecta memo2ie cōmēdat. Nota ꝑ lares pħie intelligunt diuerse secte pħoꝝ.sic aristo.ꝛ platonis. q̄s boetius ab adolescētia fuit obuersatus. Et dic hugui.q obuersari est idē qđ cōuersari. ¶ Notandū q pħia dr̄ mgr̄a oīm v̄tutū.qꝛ oēs v̄tutes mo2ales docet vtꝫ ex ethicis.ꝛ dico mo2ales ꝓpter v̄tutes theologicales q̄ sūt fides spes ꝛ charitas. Et dr̄ pħia delapsa a supno cardine.qꝛ oīs sapīa a dn̄o dō est. Nā sic scribit in ꝓlogo li.de regimīe ꝑncipū. Deus ē q̄ diuitias sue sapiētie influit aīab⁹.i.studentibus tribuit grām cognoscēdi cui nihil ē difficile ꝛ sine quo nihil est possibile possideri. Nota vt postea patebit q boeti⁹ false criminabat de lr̄is cōpositis ꝛ de ipedimēto delato2is. ꝛ illō qđ faciebat sapīa dicebat facere arte magica.iō dic ad pħiaz. nūqͥd venisti vt tu mecū rea falsis criminationib⁹ agiteris. ¶ Nota pħia tangit tres rōnes ꝓpter q̄s nō debuit derelinquere Boe. Pria qꝛ nutrix nō dꝫ derelinqͥre suum alūnū.scđa q̄ patit ꝓpter aliū nō decet vt deserat ab illo.tercia qꝛ non decet pħiam derelinquere innocentē. Boeti⁹ aūt fuit pħie alumn⁹.ipe patiebat iniurias ꝓpter pħiam ꝛ fuit inocēs.ꝫ ꝛc̄. Nota ſm Hug. lacesso.id est cū desiderio lacero vel vexo.vel iniurijs affligo.

¶ Nonne apud veteres q̄z. Hic pħia ꝓbat ꝑsecutionē sapiētū a vulgarib⁹ nō eē nouā.ꝛ h̄ primo ꝓbat exēplis antiq̄s. scđo magis modernis. tercio ōn̄dit q̄d sit faciendū ꝯ insultus vulgariū.scđa ibi.q si nec,tercia ibi. Qui

ri qn̄ ꝫ. Primo dicit. Bene dixi ꝙ ꝑsecutio sapientū a vulgaribus ⁊ a ma/
lis nō est noua. Nōne apud veteres ante etatē nr̄i platonis nos pħia sepe
certauim⁹ magnū certamen cū temeritate stulticie. i. cū stultis ⁊ temerarijs
hoīb⁹ eodē ꝗ platone viuente mgr̄ eius socrates iniuste ꝓmeruit victoriā
mortis me sibi astante cuius socratis. hereditatē. i. sciam hereditarie reli/

tis me astāte ꝓmeruit. Cui⁹ hr̄editatē cū de
inceps epicureū vulgus ac stoicū. ceteriꝗ
ꝓ sua ꝗſꝗ ꝑte raptū ire molirent. meꝗ re-
clamātē renitentemꝗ velut in ꝑtē p̄de tra-
herēt. vestē quā meis texuerā manibus di
sciderūt. arreptisꝗ ab ea pāniculis. totam
me sibi cessisse: credētes abiere In ꝗb⁹ qm̄
ꝗdā nr̄i habitus vestigia videbant. meos
esse familiares imprudētia rata. nōnullos
eoꝝ ꝓphane mltitudinis errore ꝑuertit. Or
si nec anaxagore fugā: nec Socratis vene-

ctā suis disci
pulis cū epi/
cureū vulg⁹
⁊ stoicū ⁊ ce/
teri moliren/
tur. i. labora
rent. ire rap/
tum. i. rape.
vnuſꝗſꝗ ꝓ
sua ꝑte ⁊ cuꝫ
ipsi traherēt
me pħiam in
ꝑteꝫ p̄de me
reclamanteꝫ
i. ꝯdicētē. ꝗ
ꝓ et. reniten
tem ipi. disci
derūt vesteꝫ
meaꝫ quā te

xuerā meis manib⁹. ꝗ ꝓ ⁊: arreptis. i. ablatis pāniculis abierūt credētes
me totam sibi cessisse. et quia in istis videbant. id est apparuerūt quedam
vestigia nostri habitus. i. prudētie. imprudentia vulgariū. rata. i. opinata.
ipsos meos esse familiares. i. meos discipulos rōe sapīe. ꝑuertit nōnullos
eoꝝ. i. aliꝗs. errore. i. ꝑsecutiōe. ꝓphane mltitudinis. i. indocti vulgi. sicut
vulgares solent ꝑuertere doctos. Nota ꝙ ante tp̄s Platonis multi sa
pientes ꝑsecuti fuerunt a vulgaribus et tp̄e Platonis: socrates magister
ei⁹ interijt ꝓpter suā sapiam. Nā ipse cognouit sua sapia eē vnū deū. alios
aūt colentes plures deos redarguit. qd̄ ꝑcipiēs dux atheniensiūū nomine
Anetus. coegit ip̄m bibere venenū ī noīe vni⁹ dei ⁊ nihil sibi nocuit. post/
ea coegit ip̄m bibere venenū in noīe pluriū deorū ⁊ īterijt. Nota mortuo
socrate discipuli sui ꝗ sciam Socratis tanꝗ hereditariā sibi vendicabant
inceperunt dissentire. in ꝗ mgr̄ eoꝝ socrates posuisset summū bonū. ꝗdā ex
eoꝝ discipuloꝝ dicti epicuri dicebāt ip̄m posuisse sūmū bonū ī voluptatib⁹
Alij sicut stoyci dicebant ꝙ in virtutib⁹ ⁊ quilibet eoꝝ ꝓ defensiōe sue opi
niōis rapuerunt auctates pħie ip̄as extorte exponēdo. ꝓpter qd̄ pħia dicit
illud reclamasse: ⁊ sic male exponendo sciderūt vestes pħie ⁊ particulas ab
stulerunt. ⁊ ꝗuis non essent veri philosophi. quia tamen videbantur esse
multi eoꝝ a vulgaribus occisi sunt.
¶ Or si nec anaxagore fugā. Hic pħia ꝓbat ꝑsecutōꝫ sapiētū exēplis magꝭ
modernis di. O Boeci si nō nouisti fugā anaxagore. nec venenū socratis.
Nec tormenta zenonis, quoniam ista sunt ꝑegrina, id est extranea et alie/

na cum tu potuisti scire canios.i.ꝑsecutionē canij.ac senecas.ac Soranos id est sequaces soranij quoꝝ memoria nō est ꝓuetusta.i.valde antiqua.nec incelebris.i.nō sine gloria.q̃s viros nihil aliud detraxit in cladē.i.ī mortē nisi ꝙ instituti.i.informati nostris moribus ipi videbanꝰ dissimilimi studijs improboꝝ.ita ꝙ nihil est.i.nō est cā.ꝙ tu admirere.i.debeas admirari.si ī

num.nec zenonis tormēta: qm̄ sᵗ ꝑegrina nouisti.ac canios:ac senecas:ac soranos: quoꝝ nec ꝓuetusta nec īcelebris memoria ē scire potuisti. Quos nihil aliud in cladē detraxit nisi ꝙ nr̄is morib⁹ īstituti:studijs īprȯboꝝ dissimilimi videbanꝰ. Ita ꝙ nihil ē ꝙ admireris:si in hoc vite salo circūflātibus agitemur ꝓcellis. quib⁹ hoc maxime ꝓpositū est pessimis displicere. Quoꝝ quidem tametsi numerosus exercitus. spernēdus tn̄ est.qm̄ nullo duce regitur.sed errore tm̄ temere ac passim limphāte raptatur.

hoc salo vite id est amaritudie nos sapientes agitemur.i.vexemur ꝓcellꝰ id est aduersitatibus maloꝝ.circūflātibus quib⁹ nobis sapiētibus maxie ꝓpositū est.i.intentio displicere pessimis. quoruʒ malorū si sit nūerosus exercitus tn̄ est spernendus: qm̄ nullo duce supple ratōnis regiꝰ ſ; tm̄ rapiꝰ errore limphāte.i.ꝑcipitāte eos ad modū limphe.temere.i.stulte.ac passim.i.vbiq;. Nota ꝙ anaxagoras stulticiam hoīm solem ꝓ deo colentiū rephendit.dicens solem nō esse deum sed lampadem ardentē.ꝓpter qđ reus iudicatus est.⁊ in fugam ꝯpulsus. ꝙ dicit phia Anaxagore fugam. Nota dicit Socratis venenum de quo dictum est supra quo veneno interijt. Similiter zeno multa tormenta ratiōe sue sapientie sustinuit. Nota ꝙ Canius. Seneca. Soranus fuerunt nobiles romani ⁊ moribus philosophie instructi ꝓpter quod interierunt. Unde Canij dicebanꝰ mutatores a magistro suo canio. Similiter Soranij dicunꝰ a Sorano qui fuit poeta ⁊ eius sequaces ab eo condemnanꝰ.

Nota de Seneca dicit Boetius in de disciplina scolarium. ꝙ Nero familiarem suum preceptoremq; Senecam ad eligende mortis arbitrium coegit. Nota ꝙ sapiētes dissimiles sunt studijs improboꝝ. Quia dicit Seneca in libro de amicicia. Dispares mores.disparia sequuntur studia.quorum dissimilitudo dissoluit amiciciam nec vnq̄ improbi probis. nec probi improbis amici esse possunt.non ob aliam causam:nisi quia tanta est inter ipos distantia quanta esse potest studiorum malorumq; morum distantia.

Nota ꝙ propositum sapientum est displicere pessimis.quia dicit Seneca in libro de remedijs fortuitorum. Malis displicere laudabile est. Et alibi dicit. Uirtus sese diligit aspernaturq; malum. Et Poeta. Opto placere

bonis prauis odiosius haberi. Nota q dicit exercitum maloꝝ esse inu-
merosum. qꝛ sm Salomonē. Stultoꝝ infinitus est numerus. ꝛ puersi diffi
ciliter corrigunt. ¶ Nota q mali nō regunt duce rōnis. qꝛ ratio depcat
ad optima mali aūt opant pessima. Ducunt enim errore sensualitatis vi-
tam bestialem ꝓsequētes. de qb⁹ dꝫ in i. ethic. Quidā sunt hoīes vitā pecudum eligentes similes sardinopolo. Et ergo dicit philosophia: q tales sunt tm̄endi. qꝛ ex quo regunt ꝑ rationē tūc eoꝝ fatuitas faciliter dissipatur.

Qui si quando contra nos aciem stru-
ens valentior icubuerit: nostra quidē dux
copias suas in arcem ꝯtrahit. Illi vero cir-
ca diripiēdas inutiles sarcinulas occupā-
tur. At nos desuꝑ irridemus vilissima re-
rum queq rapientes: securi totius furiosi
tumultus eoq vallo muniti. quo grassan-
ti stulticie aspirare phas non sit.

¶ Qui si qn̄ contra nos.

Hic phīa ondit qd sit faciendū ꝯ insult⁹ maloꝝ di. Si exercit⁹ maloꝝ incu
buerit. i. institerit. struens. i. faciens. aciē. i. bellum. ꝯ nos sapiētes. quidē
ꝓ certo. nostra dux. i. rō. ꝯtrahit. i. colligit. copias. i. sciētias ꝛ virtutes co-
piosas. in arcem. i. in altitudinē speculatiōis celestium. vero ꝓ sed. illi mali
occupant circa diripiendas. i. auferendas inutiles sarcinulas. i. diuitias
corpales. que sarcina ꝛ pondus corporis sunt inutile aīam submergentes
at nos sapientes in cōtemplatione celestium cōstituti irridem⁹ malos que
q vilissima rerū nos securi existentes totius furiosi tumultus. i. ꝯ furiosū
tumultū malorūq. q ꝓ et. sup. nos sumus muniti. eo vallo. i. munimine. q
nō sit fas aspirare. i. accedere stultitie. grassanti. i. impugnanti nos. No-
tandum Boe. hic nostram rōem appellat ducem. vnde ratio diffinit sic. est
habitus dirigens omnem actionē hūanā in vltimū ꝛ optimū finē. Item
nota ꝑ arcem ipe intelligit altitudinē speculationis celestiū ꝛ ad hanc du-
cit nos ratio. Et hoc est vltimū bonū humane vite. quod null⁹ auferre po-
test. ¶ Nota copie in hoc loco dicunt appetit⁹ sensitiui. ꝛ dicunt copie qsi
cupie. quia cupiunt res aliqñ ꝯ rōnē. et tales copias dꝫ regere ratio. ꝛ de-
bet se munire vallo humilitatis ꝛ patientie. ꝛ tūc omnes impugnationes.
aduersitates et miserias equanimiter sustinebit. ꝛ temptatiōes ꝛ delectati
ones noxias quas suggerit dyabolus. ꝛ caro impellit. ꝛ mūdus cōmouet:
nō timebit. Hec Marquardus. ¶ Item nota ille merito est deridendus q
maiori ꝛ meliori bono dimisse eligit ꝛ occupat circa bona viliora. Sꝫ sapiē
tes eligūt bona aīe que sunt maxime bona. i. Ethicoꝝ. Et vulgares eligūt
bona tpalia. que dicunt vilissima rerū: qꝛ impediūt hominē in cognitione
summi boni. ¶ Notandū arx arcis est altū edificiū in quo hostes pugnāt.
hic aūt accipit ꝓ contēplatione celestiū ꝛ spe futuroꝝ bonoꝝ. nā ꝑ hec duo
sapientes omnem aduersitatem maloꝝ supant et circa cōtemplationem di

uinoꝝ tota intentio sapientis versat᷑. vnde Boetius in tractatu de sūmo bono dicit. Phus maxime delectat᷑ in primo principio ꝛ in cōtēplatiōe sūme bonitatis. ꝛ hec sola est recta declaratio. h̄ em̄ est vita phoꝝ sine qua nemo viuit vita recta. Nota de h̄ noīe vallū dicit grecista. Est vallus pal⁹ circa castrū p̄acutus. Nexio paloꝛū sed murus sit tibi vallū. Nota aspirare ſm Huguitionē est anhelare conari vl' deuenire. Itez ſm eum grassoꝛ grassoꝛis p g. i. inuadere vel crudeliter impugnare.

Uisq̄s cōposito seren⁹ euo Hic icipit q̄rtū metrū huius primi qđ vocat᷑ metrū valenticū ab inuentoꝛe ꝛ ꝯstat ex spondeo. dactilo ꝛ tribus trocheis. Añ pōt dici metrū trochaicū a pede p̄dominante. In hoc metro phia ostendit qualiter hō se debeat habere. vt psecutiones improboꝛū nō p̄ualeāt ꝯ ipm. ꝛ hoc p̄io declarat quibusdā silibu. scđo exclamat ꝯ timētes tyrannos. scđa ibi. Quid tm̄ miseri. dicit primo. Quicunq̄ hō serenus. i. clar⁹ virtute. cōposito euo i. oꝛdinata vita. egit. i. calcauit. sub pedibus supbū fatum. i. euentū rerū tēpoꝛaliū. ꝛ quicūq̄ tuens. i. respiciens. vtranq̄ fortunā. i. psperam ꝛ aduersam. rectus. i. nō flexus potuit tenere vultum. i. aīm inuictū ita q̄ nō vincatur psperitate se extollendo nec aduersitate depꝛimendo. illū hoīez nō mouebit. i. turbabit. rabies ponti. i. inunndatio maris. agitantis. i. mouentis funditus. i. a fundo. estum versum. i. ebullationē versam. q2 in ebullatiōne maris aqua vertit᷑ p fluxum ꝛ refluxū quasi dicat. Impetus maris faciens ebullationē nō nocebit illi hoī q̄ nō extollit᷑ in psperis. nec dep̄mit᷑ in aduersis nec tali hoī nocebit ignis veseui mōtis. quotiēs ille mons toꝛquet. id est emittet. ignes fumificos ruptis caminis. i. cauernis suis. quasi dicat nec tali homini nocebit vagus veseuus suis ignibus. nec illū hominē mouebit via ardētis fulmīs. soliti. i. ꝯsueti ferire celsas turres. Nota phia tria tangit q̄ nō nocēt hoī q̄ ꝯstans est in vtraq̄ fortuna. Primū est rabies maris p quā designant᷑ luxuriosi. sicut em̄ mare sole ꝛ motu suo incalescit. ꝛ fetet. sic luxuriosi ꝯcupiscentia sua inardescūt ꝛ pacta libidine fetent. de quib⁹ dicit scriptura. Perierūt iumēta in stercoꝛe suo. tales luxuriosi non nocebunt hoī cōstanti in vtraq̄ fortuna. Scđm qđ tangit est ignis veseui montis p quē designant᷑ auari ꝛ inuidi. sicut em̄ ignis veseui montis sem

Metrū quartū primi libꝛi

Uisq̄s ꝯposito serenus euo
Fatum sub pedibus egit superbum
Foꝛtunamq̄ tuens vtranq̄ rectus
Inuictum potuit tenere vultum
Nō illum rabies mineq̄ ponti
Uersum funditus agitantis estum
Nec ruptis quotiens vagus caminis
Toꝛquet fumificos veseuus ignes
Haut celsas soliti ferire turres
Ardentis via fulminis mouebit.

peř ardet. ita auari ardẽt in cõcupiscẽtia bonorũ exteriorum. et sicut ignis eructuans qñqꜫ ꝯsumit loca vicina. sic īuidi qñqꜫ nocẽt verbis si nõ pñt factis. ꝛ tales inuidi nõ nocebũt hoĩ cõstanti. Tercium qᷦ tangit est ict⁹ fulminis ꝑ quẽ intelligunť sugbi. sicut em̃ fulmẽ generať in alto. sic sugbi alte se extollũt ꝛ mirabile videť de superbis ꝙ cũ alijs hoĩb⁹ habitare nolũt

Quid tantum miseri seuos tyrannos
Mirantur sine viribus furentes.
Nec speres aliquid: nec extimescas
Exarmaueris impotentis iram
At quisquis trepidus pauet vel optat
Qr nõ sit stabilis. suiqꜫ iuris
Abiecit clipeum: locoꜫ motus
Nectit qua valeat trahi cathenam

ꝛ tñ ad celuz volare ñ pñt tales sugbi ñ nocebũt hoĩ ꝯstanti. Alij ꝑ rabiẽ marꝭ intelligũt inuidos ꝑ ignẽ iratos ꝑ fulmen sugbos vt dictum ẽ. Alij ꝑ mare qᷦ ẽ sonorosũ intelligũt auariciã. ꝑ ignẽ penã corꝑis. ꝑ fulmẽ reꝝ ablatiõez. Nota veseu⁹ ẽ mõs ytalie ītrinsec⁹ ardẽs q̇ qñqꜫ ruptꝭ cauernis emittit ignẽ q̇ loca vicina ꝯsumit. Nota circa h̾ ꝙ dič seren⁹ euo Señ. dič. Talis ẽ anim⁹ sapiẽtis qlis est mõs suplumiat⁹. taľ aũt mõs sꝑ ẽ seren⁹. ꝛ sic anim⁹ sapiẽtꝭ ĩ vtraqꜫ fortuna sꝑ est seren⁹. Vñ Aresto. ĩ ethicis dič. Sapiẽs bene scit ferre fortũas quia se h̾z sicut tetragonum sine vitupero.

¶ Quid tm̃ miseri ꝛc. Hic pħia exclamat ꝯ timẽtes tyrãnos di. Quid. i. q̃re miseri hoĩes miraň timẽdo seuos tyrãnos furẽtes sine virib⁹. q. d. tyrãni sť ĩpotẽtes. qꝛ nõ ꝑualẽt nisi ĩq̃tũ hõ se s̄biecit eis. ꝛ addit. Nec spes aliq̇d de bonis tꝑalib⁹ nec times eos de aduersitatib⁹ tũc tu exarmaueris. i. debilitaueris. irã ĩpotẽtis tyrãni. s̄ q̇cũqꜫ hõ trepid⁹ pauet timore malorũ tꝑaliũ. vľ optat bona tꝑalia taľ nõ ẽ stabiľ. ꝛ sui iuris. i. ꝓprie libtatis. ipse abiecit clypeũ securitatis ꝛ mot⁹ a loco stabilitatis. ip̃e nectit. i. cõpõit. cathenã affectionũ. q̃ val at trahi ad tristiciã ꝛ dolorẽ mentis. Nota ptãs terrena ad nihil se extẽdit nisi ad largiẽdũ bona tꝑalia vel ad auferẽdũ ea ꝛ ĩõ null⁹ s̄biacet terrene ptãti nisi q̇ s̄pat talia bona vľ timet eoꝝ ablatiõez q̇ aũt nec timet nec s̄pet ip̃e ẽ oĩno s̄ vel ex ťrenã ptãtẽ. ꝛ ꝑ ꝯñs ťrena ptãs sibi nec ꝓficere nec obesse p̃t. ꝓpť qᷦ pħia exclamat ꝯ illos tãqꜫ miseros q̇ s̄pe bonoꝝ tꝑaliũ vľ timore ablatiõis eoꝝ subijciũt se ťrenis ptãtib⁹ di. q̇d tm̃ mifi. Nota circa illud at q̇sq̇s trepid⁹ Señ. dič ĩ li. de ꝟtu. car. Magnanimitas si ĩsit aĩo tuo mag̃ fiducia viues ĩtrepid⁹ ꝛ alacer: magni aĩ ẽ nõ facillare s̄ ꝯstare ꝛ finẽ vite ĩtrepide expectare. si magnim⁹ es nũqꜫ iudicab̾ tibi ꝯtumeliã ĩferri ab ĩimico. s̄ dices nihil mihi nocuit: s̄ aĩm nocẽdi hũit. Nota tyrãn⁹ q̇ndã dicebať q̇dã rex fortꝭ ꝛ dicebať a tyro. i. fortitudie. seu illõ nomẽ ẽ cã approꝑata ꝑncipãtib⁹ pessimis. ꝛ dicũť a tyro. i. ab angustia quã inferũt suis s̄bditis. Nota clypeus sumiť hic pro rõne hominis. quia sicut clypeus defendit nos ne ledamur a telis ꝛ a silib⁹, ita ratio hominis tuetur eũ ꝛ ꝓuidet sibi ne offendať.

Entis ne inqt hec. Hic incipit prosa quarta in qua phia pmo inqui-
rit Boetium sup attentionem predictorum ⁊ hortat ipm ad sui mor
bi reuelationem. Scdo Boetius reuelat morbum suu ibi. Tum ego
Primo dicit. O Boeci nunquid sentis .i. intelligis. ea que dicta sunt. at-
qz illabunt .i. imprimunt. animo tuo. et subiungit grecum qd in latino vz

Prosa quarta primi libri.

Entis ne inquit hec: atqz aio illabu
tur tuo? expers es lyre: als. Es ne
asinus ad lyram. Quid fles? quid lachry-
mis manas? cofiteare mihi et ne occultes
mala tua: si operam medicantis expectas
oportet vulnus detegas tuu. B. Tu ego
collecto in vires aio. An ne adhuc eget ad
monitione: nec p se satis eminet fortune in
nos seuientis asperitas. Nihil ne te ipa fa
cies loci mouet. Heccine est bibliote-

Es ne asin⁹
ad lyraz? qd
fles quid ma
nas. i. fluis.
lacrrimis. et
subiugit gre
cum qd tan-
tu valet. Co-
fiteare mihi:
ne abscodas
si expectas o
perã .i. diligẽ
tiam medicã
tis . oportet
vt detegas .i
manifestas
vulnus tuu.
Nota q p
uerbiuz erat
aput grecos cu aliquis audiuit verba alicuius ⁊ no aduertit nec curauit i-
tellectu verbo⁊ illi dicebat. Es ne asin⁹: asin⁹ ad lyram. facis em sicut asi
nus positus circa lyrã. audit sonu lyre. s no pcipit melodiã. nec pportonez
sono⁊ intelligit nec delectat in ea. Sic aliqs audiens verba ⁊ no curans
intellectu eo⁊ dr esse asinus ad lyrã. Nota si quis voluerit sanari opor
tet morbum vel vulnus suu detegere ⁊ manifestare. Vn Seneca .iij. episto
la dicit. Nemo p se satis valet vt emergat sed oportet vt manu porrigat. ⁊
alius ipm extrahat. tunc em morbi ad sanitatẽ inclinat cu ex abdito erum-
punt ⁊ vim suam pferunt.

¶ Tu ego collecto in vires aio. Hic Boe. reuelat morbu ⁊ dolorẽ suu. ⁊ p-
mo odit se eẽ pturbatu ex his q iniuriose agebant circa ipm. scdo ex his
que generaliter vidit in alijs ibi. Uidere aut videor. Primo odit se ptur
batu ex sui exilij relegatioe. Secundo ex merito⁊ suo⁊ frustratioe. Tercio
ex iniusta sui pdemnatioe. Quarto ex fame sue lesione. scda ibi. Quotiẽs
ego. tercia ibi. Quib⁹ aut. quarta ibi. At vero hic. Adhuc diuidit. primo
facit quod dictu est. scdo respodit obiectioi ibi. At q tu. dicit primo sic. Tu
id est tuc. ego Boe. collecto aio i vires .i. resumptis viribus ai. supple dixi
an ne satis eminet .i. appet. aspitas fortue seuietis i nos .i. ꝯ nos. Nunqd
adhuc eget admonitione. id est declaratione. nunquid facies .i. dispositio.
huius loci scz carceris mouet te. Heccine .i. nunquid hic est bibliotheca.
id est locus studij quem habui in patria. quam tu philosophia delegeras.
id est elegisti, tibi certissimam sedem in nostris laribus in qua bibliotheca

tunc mecum residens.i.morans vel sedens differebas.i.disputabas.de sci-
entia rerū diuinaꝝ ⁊ humanaꝝ.nunqd erat mihi tunc talis habitus.supp.
vilis.et talis vultus tristis.cū ego rimarer.i.inuestigarē.tecū secreta natu
re.cū describeres mihi vias syderū.i.cursus stellarū.radio.i. virga geome
trali.cū tu formares.i.formare docuisti.mores nr̄os.i.mores hoīm.⁊ rati
onē.i.dispo-
sitionē.toti⁹
vite ad exem
plar.i.siītu-
dinē celestis
ordinis sunt
ne ista p̄mia
q̄ referimus.
id est repor-
tam⁹.tibi ob
sequentes.i.
seruientes.

ca quā certissimaȝ tibi sedē in nr̄is laribus
ipsa delegeras.in qua mecū sepe residens
de humanaꝝ diuinarumq3 reꝝ scīa differe
bas.Talis habitus talisq3 vultus erat:cū
tecum nature secreta rimarer.cū mihi syde
rum vias radio describeres. cū mores no
stros totiusq3 vite rōnem ad celestis ordi-
nis exemplar formares. Heccine premia
referim⁹ tibi obsequentes. Atqui tu hāc
sniam Platonis ore sanxisti. btās fore res

Nota q bi
bliotheca est
locus vbi re
ponunt libri
⁊ dicit a bi-
blo.i.iunco
ī q̄ antiqui scribebāt libros.talē biliothecā hūit Boe.rome marmoreis la-
pidibus politā.in q̄ studuit de rebus diuinis ⁊ humanis. Nota Boeti⁹
dicit phiam sibi elegisse certissimā sedē in bibliotheca h̄ dic̄ p tanto.qꝛ licȝ
Bo.eēt diuersis officijs ⁊ negocijs occupat⁹.tñ nulli eoꝝ tā certis tpibus
tā certa intentione vacabat sicut studio in libris phicis quos in certo loco
repositos habuit. Nota phia tractat de rebus diuinis ⁊ hūanis.Vñ Se
neca.xxxi.Nō pōt v̄tus pfecta eē nec eq̄lis tenor vite sine phia p quā diui
na ⁊ hūana cognoscūt.qua si te occupas incipis esse deoꝝ soci⁹. ⁊ alibi dȝ
O lucille scio neminē bene viuere posse et tolerabiliter sine studio phie qꝛ
sine studio phie aīa est eger. Nota Boetius studuit ī naturali phia.ꝓpt
hoc dicit.Cū tecum nature secreta rimarer.Studuit etiā in phia morali &
dicit.Cū mores nr̄os.Studuit etiam in astrologia ꝓpter h̄ dicit. Cū mihi
syderū vias radio describeres.Ubi nota radius est virga geometralis qua
geometri describunt figuras in puluere supposito. Nota q via hūana et
mores hoīm debēt formari ad siītudinē celestis ordinis.sic eñ spere infe
riores planetaꝝ obediūt spere supiori ⁊ regunt motu firmamenti.sic v̄tus
nr̄a sensibilis dȝ obedire virtuti rōnali ⁊ regi ab ipa.turpe eñ ē abijcere re
gimē supioꝝ ⁊ induere regimē inferioꝝ.qd nobis cōe est cū bestijs. sic dic̄
Albertus sup.iij.de aīa. Nota ex quo Boe.ratiōe sue sapīe in miseriā fuit
positus iō dicit ad phiam.sunt ne h̄ premia q̄ nos referim⁹ obseq̄ntes tibi.
¶ Atqui tu hanc sniam.Hic Boe.rñdet obiectioni.posset eñ phia sibi ob-
ijcere.dicendo quale p̄miū debuisti reportare cum tu nō studuisti ꝓpt cōe
bonū sed ꝓpter vanam gloriam ⁊ ꝓpter ꝓpriam vtilitatē.cui obiectioni re-

spondet Boetius dī. O philosophia tu sanxisti. i. confirmasti hanc senten
tiam ore platonis beatas eē. i. fore respublicas. si eas sapientes regerent.
vel si rectores eaꝝ cōtigisset studere sapientie. et ꝯfirmasti ore eiusdem pla
tonis necessariū esse reipublice ꝙ a sapientibus regeret᷑. ne gubernacula.
i. regimina cōmissa improbis. qꝫ. i. et. flagiciosis ciuibus vrbium inferrent

publicas: si eas vel studiosi sapie regerēt:
vel eaꝝ rectores studere sapie cōtingisset.
Tu eiusdem viri ore: hanc sapiētibꝰ capes
sunde reipublice necessariā causam eē mo-
nuisti: nc improbis flagitiosisqꝫ ciuibꝰ vr-
bium relicta gubernacula: pesteꝫ bonis ac
ꝑnitiem inferrent. Hanc igitur autoritateꝫ
secutus. qđ a te iter secreta ocia dedicerā:
transferre in actū publice administratiōis
optaui. tu mihi ꝛ qui te sapiētiū mentibus
inseruit deus conscij estis: nullū me ad ma
gistratū nisi cōmūe omniū bonoꝝ studiuꝫ
detulisse. Inde cū improbis graues inex-
orabilesqꝫ discordie fuere ꝛ qđ ꝯscientie li
bertas hꝫ pro tuendo iure spreta potentuꝫ

pestem. ac id
est etiā. ꝑnici
em. i. damnū
bonis hoībꝰ
igit᷑ ego secu
tus hanc au
toritatem. i.
sententiā. qđ
ego didicerā
a te phia int᷑
secreta ocia.
ego optaui. i
curaui. trans
ferre. i. dedu
cere. in actuꝫ
i. ī opus. pu-
blice admini
strationis. i.
cōis vtilita-
tis. tu philo
sophia ꝛ deꝰ
qui inseruit.
. i. infudit te
mentibus sa
pientuꝫ estis
mihi cōscij. i. testes. nullū studiū me detulisse ad magistratū nisi cōe studiū
bonorū. q. d. nihil mouit me ad magistratū gerendū nisi cōis vtilitas. inde
id est ꝓpter hoc. erant mihi graues. i. difficiles. qꝫ. i. et. inexorabiles. i. inex
plicabiles. discordie cum improbis. ꝛ sꝑ fuit mihi spreta offensio potentuꝫ
ꝓ tuendo iure. i. ꝓ iusticia defendenda. qđ hꝫ libertas ꝯsciētie. i. libera cō
scientia. s. nullū timere ꝓ tuendo iure. Nota fm Platonem. beata ē res
publica cuius dominus philosophus est. ꝛ ve genti cuius dn̄s puer est. et
rationabiliter. qꝛ phia ꝛ sapientia vitam disponit. actiones regit. agenda ꝛ
omittenda demonstrat. Unde Seneca. xvi. epl'a dicit. Si vis oīa tibi subij
cere subijce te rationi. Multos eñi rexeris si rō te rexerit. Et aristo. in ꝓhe-
mio methaphice. Sapientis est regere ꝛ ordinare. ex quibus patet ꝙ regi-
men reipublice spectat ad sapientes. ꝓ tanto dicit Tulliꝰ in principio sue
rethorice. ad rempublicam plurima ꝑtinent cōmoda. si moderatrix ꝛ regu
latrix omnium rerum presto est sapientia. Nota ꝙ studiosi sapientie di-
cunt᷑ illi qui iā ꝑ studium adepti sunt sapientiam. Illi autem dicunt᷑ stude
re sapientie qui adhuc studendo acquirunt sapiam. Nota ꝙ Boetiꝰ stu

dium vocat secretum ocium. quia in studio homo ociat᷑ ab exteriori occupatione. de quo ocio siue quiete loquit᷑ Seneca. lvij. ep̄la dicēs. Nulla placida est quies nisi quam ratio cōponit. et illa vera est tranquillitas in qua mens bona explicat᷑. Nota ꝙ deus immitit sapientiā mentibus sapientuꝫ hoc scribitur in ꝓlogo de regimine principum. Deus est qui diuitias sue sapientie influit ī aīas sapientū. Nota ꝙ libertas cōscientie habet nullū metuere. qꝛ dic̄ Macrobius hoc habet libera cōscientia. ꝓpriuꝫ qd̄ siquis possideat nullum potentē metuat. Itē Seneca. liiij. Sapiens ex libero arbitrio nihil timet imbecillitatē hoīs. qꝛ securitatem dei habet. Et Seneca de quatuor virtutibus cardinalibus dic̄. vt iustus sis non sufficit ꝙ innocens sis sed vt innocentes ab iniuria serues. Et idem. Justicia est vinculum diuine ⁊ humune societatis.

semꝑ fuit offensio. Quotiēs ego Conigastum imbecillis cuiusqꝫ fortunas ipetū facientē obuius excepi. Quotiēs Triguillā regie ꝑpositū domus ab incepta ꝑpetrata qꝫ iam prorsus iniuria deieci. Quotiēs miseros quos infinitis calūnijs ipunita barbaroꝝ semꝑ auaricia vexabat: obiecta piculis auctoritate protexi. Nunqꝫ me a iure

¶ Quotiens ego conigastū. Hic Boetius oñdit se ꝑturbatū ex meritoruꝫ frustratione suoꝝ. et primo tangit merita ⁊ beneficia alijs exhibita. secundo tangit frustrationem eoꝝ ibi. Sed esse. Prima in septē partes ſm ꝙ recitat septem beneficia que patebunt. Primo dicit. Ego Boetius multotiens ipm conigastum qui fuit officialis regis Theodorici. obuius. i. cōtrarius. excepi. i. impediui ipm facientem impetum. i. insultum ꝯtra fortunas id est contra bona fortune. cuiusqꝫ hoīs imbecillis. i. impotentis resistere. Tunc ponit scdm̄ beneficium dicens. Quotiens ego deieci. i. auerti. Triguillam sic dictum prepositum regie domus. i. regalis aule. ego ipsum deieci ab incepta qꝫ. id est et perpetrata iniuria ipsis pauperibus. Tunc subiungit tercium beneficium dicens. Quotiens ego ꝓtexi miseros. i. pauperes. quos auaricia barbaroꝝ. i. crudeliū hoīm impunita. i. incastigata. vexabat infinitis calumnijs. i. miserijs. illos ego ꝓtexi auctoritate mea obiecta. i. exposita piculis. i. dānis. nūqꝫ quisqꝫ. i. aliquis. detraxit me. i. deflexit a iure ad iniuriā. Nota ꝙ Conigastus fuit quidā nobilis familiaris regꝭ theodorici ꝗ suꝰ officialis fuit ⁊ totꝰ tyrānꝰ ꝗ plēs hoīes inuasit impotentes. s. sua ipīs auferēdo. quē Boe. sibi ꝯtrariꝰ a suo īpetu iniurioso auertit talis etiā erat triguilla ꝑpositus aule regie. Nota ſm Hugui. ꝙ barbarꝰ idē ē qd̄ crudelis. incultꝰ et stolidꝰ. ⁊ ē nomē crudelitatis. vñ olim oēs ac vniuerse gentes dicte sᷓ barbare ꝑter grecos ⁊ latinos. ⁊ barbaria dr̄ qdā terra iuxᷓ greciā sita ꝓpter crudelitatis excellentiā. Nota Boe. dic̄. nunqꝫ a iure ad iniuriā. ⁊ h̄ dꝫ sic glosari. ego nec suꝫ retractꝰ a iure amore nec

odio nec timore nec ꝓprio cõmodo q̃ oĩa solent impedire verũ iudiciũ. Vñ dicit laborintus. Quẽ nũmus. ꝑsona. preces de tramite recte. Nõ ducunt iudex sydera laude ferit

¶ Prouincialiũ fortunas. Hic Boetius ponit quartũ bñficiũ dĩ. Ego 'indolui sicut illi q̃ patiebant᷑ fortunas. i. bona fortune ꝓuincialiũ. i. illorum hoĩm. q̃ tũ. i. aliqñ. pessundari. i. sbijci. ꝑuatis rapinis. i. occultis. tũ. i. aliqñ. publicis vectigalibus i. tributis. q. d. cũ prouinciales nunc spoliarent᷑: nũc in tributis bona ipo rũ auferẽdo: ego dolui tã tũ sicut q̃ patiebantur.

adiniuriã quisq̃ detraxit. Prouincialiũ fortunas: tũ priuatis rapinis. tũ publicis vectigalibus pessundari: non aliter q̃ qui patiebant᷑ indolui. Cũ acerbe famis tp̃e grauis atq̃ inexplicabilis ĩdicta coemptio ꝓfligatura inopia cãpaniam ꝓuinciã videretur: certamẽ aduersum p̃fectũ p̃torij cõis cõmodi rõne suscepi: rege cognoscente cõtendi: ⁊ ne coemptio exigeret᷑ euici. Paulinum cõsularem viꝝ cuius opes palatini ca

Nota ꝙ oẽm ciuitatẽ vl̓ regionẽ quã romani expugnauerũt fecerũt tributariã vel colonã vel ꝓuinciã. Tributariã faciebãt qñ relict[is] ĩhabitatoribus terre ad tributũ soluendũ hoĩes cõpellebãt. Colonã aũt faciebãt cũ expulsis hĩtatorib⁹ alienos instituerũt ad inhĩtandũ. Prouinciaꝫ aũt faciebãt qñ aliquẽ romanũ p̃ficiebãt illi terre. q̃ collectis redditibus eos romã mitteret. ⁊ inhĩtatores illius terre dicebant᷑ ꝓuinciales. Isti ꝓuinciales aliqñ molestabant᷑ priuatis. i. occultis. rapinis. i. exactionib⁹ suoꝝ p̃fectorũ. aliqñ publicis vectigalibus. i. tributis q̃ indebito mõ ⁊ iniusto exigebãtur ab eis de quo Boetius doluit. Nota vectigal ꝓprie dicit᷑ tributum qđ dat᷑ de vectura. Nota s̄m Huguitionem ꝓuincia est regio subiugata romanis ⁊ tributaria facta. Inde ꝓuincialis. i. tributarius.

¶ Cũ acerbe famis tp̃e. Hic ponit q̇ntũ bñficiũ dĩ. Cũ tp̃e acerbe. i. magne famis esset indicta. i. instituta. grauis coemptio. i. angaria q̃ coemptio erat ꝓfligatura. i. punitura. campaniã ꝓuinciã inopia. i. pauptate. ego Boeti⁹ suscepi certamen ꝯtra prefectũ pretorij qui indixerat istam coemptionẽ: et rõne cõis cõmodi. i. boni ego certaui rege cognoscente ⁊ deuici ne exigeretur illa coemptio. Nota ꝙ coemptio est institutio sup aliqua portiõe dãda de re emenda vel vendenda. ⁊ vocat᷑ vulgariter vngelt. ⁊ talis fuit instituta sup campaniam ꝓuinciam destruendam quã Boeti⁹ remouit.

¶ Paulinum ꝯsulareꝫ virũ. Hic ponit sextũ beneficiũ dicẽs. Ego traxi. i. liberaui. paulinum virum ꝯsularem cuius opes iam deuorassent spe ⁊ ambitione. i. cupiditate. canes palatini. i. familiares regis sĩles canib⁹ illum traxi a faucibus hyantiũ. i. appetentium opes paulini. Nota ꝙ familia

res regis qui presidebant palatis vocabat canes palatini. sicut enim canes habent ora hyantia ad cupidas escas: sic isti hyabant ad diripiedas facultates pauperu romanorum. Tunc ponit septimu beneficiu dices. Ego opposui me odijs cypriani delatoris. i. accusatoris: ne pena piudicate accusationis: corriget. i. puniret: Albinum virum osularez. Nota q Cyprianus q fuit de familia regis iniuste accusauit viru Albinu osularem q prius iudicatus fuit ad pena q accusat. z ne ista pena cui adiudicatus fuerat ipm Albinu corriperet: Boetius se opponens odijs cypriani accusatoris Albinuz saluauit.

nes iam spe atq ambitiõe deuorassent: ab ipsis hyantũ faucibus traxi. Ne albinũ cõsularẽ viꝝ p̃iudicate accusatõis pena corriperet: odijs me cypriani delatoris composui. Satis ne in me magnas videor exacerbasse discordias. Sed eẽ apud ceteros tutior debui: qui mihi amore iusticie nihil apd aulicos q̃ magis eẽm tutior obseruaui. Quibus aũt deferentib⁹ pculsi sum⁹. quorum vnus Basilius olim a regis depulsus ministerio. in delationez nostri nois alieni

Nota ex istis beneficijs enumeratis apparet q Boetius non gessit magistratum p vtilitate pria. sed p cõi bono: si em ppriam vtilitatem intendisset. vtiq odium z offensam potentũ euitasset qd nõ fecit. Et prius dixit. nunq me a iure ad iniuriã quisq detraxit. Ex quo siliter apparet ipm non qsiuisse ppriũ cõmodũ. tales em frequenter de iure deflectunt. Et subdit: nunquid videor in me. i. contra me exacerbasse. i. irritasse satis magnas discordias opponendo me potentibus. q. d. imo.

¶ Sed esse apud ceteros tutior. Hic tangit frustratione suoꝝ beneficioꝝ: dicens. Sed ego debui esse tutior apud ceteros. s. romanos quibus impendi ista beneficia z tamen nõ sum tutus: vt post videbit. licet ego nõ meruerim securitatem apud aulicos. i. familiares regis aulam inhabitantes opponendo me eis amore iusticie. Nota q vna cã pturbatõnis fuit frustratio suorum meritoꝝ: qz amicicia z gratia istoꝝ frustrabat circa ipm: quib⁹ multa beneficia impendit: z propter quos multa odia z indignationes incidit.

¶ Quibus aũt deferentibus pculsi sum[illegible]. Hic Boetius tangit suam perturbationem ex iniusta sui odemnatione: et primo facit hoc. Scdo expurgat se de quibusdam sibi obiectis. Secũda ibi. Quomodo vti. Primo ondit iniustam sui odemnationem ex accusatione psonarum vilium. Secundo ex falsitate criminis sibi im[illegible]ti. Tercio ex seueritate iudicum z puersitate. secunda ibi. At cuius crim[illegible]. tercia ibi. Et cuius vnq. Primo dicit. Nos sumus pculsi. i. pcussi: auli[illegible] deferentibus. i. accusantibus. quo

rum vnus erat Basilius qui ꝓpter maliciam suam depulsus fuerat a mini sterio regis ille compulsus pecunia susceptus est in delationem .i. accusationem nostri nominis. Alij duo accusatores nostri fuerunt opilio ⁊ Gaudẽtius quos cum rex Theodoricus ꝓpter innumerabiles fraudes ipsoꝝ ordinasset ire in exiliũ. et ipsi nolentes parere. id est obedire. sed tuerent̃. id est defenderent se intrãdo ecclesias. cũ illud esset compertũ. i. reuelatũ regi edixit. i. ꝑcepit rex vt nisi infra ꝑscriptum. i. statutum terminũ decederẽt ab vrbe Rauenna debent repelli ⁊ primo signari ĩ frõtibus cauterio sicut solẽt signari malefactores. Et dicit Boeti⁹ Quid videt̃ posse astrui.

eris necessitate compulsus ẽ. Opilionem vo atqꝫ gaudentiũ cuꝫ ob innumeras atqꝫ multiplices fraudes ire in exiliũ regia censura decreuisset. cũqꝫ illi parere nolentes sacraꝝ sese ediũ defensiõe tuerent̃. compertumqꝫ id regi foret. edixit: vt nisi infra prescriptũ diẽ a rauenna vrbe decederẽt. per notas insigniti frontibus pellerent̃. Quid huic seueritati posse astrui videt̃. Atqui eodẽ die deferentib⁹ eisdem nõis nr̃i delatio suscepta ẽ. Quid igitur. Nostre ne artes ita meruerũt. An illos accusatores iustos fecit premissa damnatio. Ita ne nihil fortunam puduit si minus accusate innocen-

id est ꝯformari huic seueritati ꝙ eodem die eisdem deferẽtibus. i. accusantibus. nos supple suscepta fuit delatio. i. accusatio nostri nomĩs. quid igitur o pħia est dicendũ meruerunt ne hoc artes nostre. quasi diceret: nõ. nũquid isti iustificati sunt ꝓpter nr̃am accusationẽ. q. d. nõ. nunq̃d nihil puduit fortunam de tali accusatione. q. d. ĩmo debuit pudere fortunã. ⁊ si nõ puduit fortunam innocentia accusati. tñ vilitas accusantiũ debuit eẽ pudor ipsi fortune. Nota hoc vocabulũ ꝑculsus dicit Huguitio ꝑcello is. ꝑculi in preterito ⁊ ꝑculsum in supino. est idem quod ꝑcutere vel poti⁹ terrefacere: sed ꝑcutere ꝑtinet ad corpus. sed ꝑcellere ad aĩam. Nota circa hoc vocabulum deferentibus ꝙ defero tria significat. Primo idem est qd̃ deporto. ĩde delator. i. deportator. Scd̃o idẽ est qd̃ honoro. inde delator. i. honoris exhibitor. Tercio. i. accuso. inde delator. i. accusator q̃ detegit qd̃ latebat: ⁊ sic vltimo mõ capit̃ hic. Unde versus. Accusat defert dat honorem fertqꝫ deorsum. Nota ad testes ydoneos septem requirunt̃ ꝯditiones que his versibus ꝯtinent̃. Etas ꝯditio sexus discretio fama. Et fortuna fides in testibus illa requires. Primo req̃rit̃ etas. q2 pueri nõ pñt eẽ testes. Secundo requirit̃ cõditio libera. ideo serui nõ possunt ꝑhibere testimoniũ. Tercio requirit̃ sexus masculinus ideo mulieres nõ possunt esse te

stes. Quarto requirit discretio. ideo furiosi ꝛ stulti non pñt testari. Quinto requirit fama ideo ꝑsone infames non possunt testificari. Sexto requiritur fortuna ꝓpter quod paupes nõ pñt testificari. Septimo requirit fides ꝓpter quod infideles non possunt ꝑhibere testimoniũ. Inter illas cõditiones due sunt viliores. s. paupertas et infamia. Boetius ergo volens ostendere suam condemnationem iniustam ex vilitate testiũ accusantium ꝓpter quã repellendi erãt a testimonio dicit ĩ vno fuisse defectuz fortune. scilicet in basilio Sed in alijs duobus. scilicet in Opilione et Gaudẽtõ dicit fuisse vicium infamie. Nota ꝙ nihil videt seuerius ꝛ nequius q̃ꝫ ꝑsonas viles ꝛ damnãdas admittere in testimonium ꝯ inocentes. qꝛ dicit Seneca in de remedijs fortuitoꝝ. Nõ põt habere vllã auctoritatẽ sñia vbi q̇ dãnãdus est male de te loquit.

tie: ꝛ ad accusantiũ vilitas pudori debuisset. At cuius criminis cã arguimur: summam q̃ris. Senatũ dicimur saluũ esse voluisse. Modũ desideras. delatorẽ ne documẽta deferret. quib⁹ senatũ lese maiestatis reuꝫ faceret impedisse criminamur. Quid igit o mg̃ra census. Inficiabimur crimen: ne tibi pudore sim⁹. At volui. nec vnq̃ꝫ velle desistã fatebimur. ꝫ impediendi delatoris opa cessabit. An optasse illius ordinis salutẽ nephas vocabo. Ille quidẽ suis de me decretis vti hoc nephas esset effecerat sed sibi semꝑ mentiens imprudentia reruꝫ merita nõ potest immutare. Nec mihi socratico decreto phas esse arbitror. vel occuluisse veritatẽ. vl ꝯcessisse mẽdaciũ. Verum id quomodo sit. tuo sapientiũq; iudicio estimandum relinquo. Cuius rei seriem atq; veritatem. ne latere posteros queat: stilo etiam memorieq; commendaui:

¶ At cuius criminis cã ꝛc. Hic Boe. ostendit iniustam sui ꝯdemnationem ex falsitate criminis sibi impositi. scđo ex dictis infert q̄ndã admirationẽ. ibi. Qua in re. Prima in duo ꝫm ꝙ duo imponebant Boetio de quib⁹ se excusat. Secunda ibi. Nam de compositis. Primũ quod sibi imponebatur fuit ꝙ impediuisset quendam nuncium deferentem regi accusationem senatus. vt senatus redderet reus lese maiestatis. Dicit ergo in littera. O philosophia tu forte queris summam. i. sñiam criminis cui⁹ criminis cause arguimur. Nos dicimur voluisse saluare senatũ forsan desideras scire ꝑ

quē modum dico ꝙ nos criminamur.i.arguimur impediuisse delatorē: ne deferret documenta.i.lr̄as regi quibus faceret senatum reū lese maiestatis Quid igit̄ o magistra censes.i.iudicas:inficiabimur.i. negabimus crimē illud ne simus tibi pudori.atqꝫ.i.sed.ego volui saluare senatum nec vnqꝫ desistā velle:sed opera.i. diligētia impediendi delatoris ista cessabit.id ē cessare debet
qꝛ nō est verꝫ
ꝙ impediue
rimus dela-
torem littera
rū. nunquid
ē nephas ap
tare salutē il
lius ordinis
scꝫ senatꝰ: q̄
si diceret. nō
est nephas.
iste ꝟo sena-
tus qui ꝯsen
sit in meā dā

Nam de compositis falso lr̄is quibus libertatē arguor sperasse romanā (quid attinet dicere) Quarꝫ fraus aperta patuisset. si nobis ipsorum confessione delatorū: que in omnibus negotijs maximas habet vires vti licuisset. Naꝫ que sperari reliqua libertas potest. Atqꝫ vtinā posset vlla. Respondissem Canij verbo. qui cum a Gayo

nationem effecerat hoc suis decretis.i.iudicijs. ac si esset nephas saluare ipsum. sed imprudentia sibipsi mentiens.i.in damnū suū mentiens nō potest immutare merita rerū:itaqꝫ illud qđ prius fuit meritoriū postea fiet demeritoriū.nec puto esse licitum ꝺm ꝑceptū socratis.occuluisse.i. occultasse.veritatem.vel ꝯcessisse mendaciū.sed quō illud sit ego relinquo tuo ⁊ sapientū iudicio.veritateꝫ aūt huius rei ne latet posteros.i.successores.ego cōmendaui.stilo.i.scripto et memorie. Nota accusatio Boetij fuit detestabilis.qꝛ facta ꝑ infames ꝑsonas.fuit irrationalis.quia de bono accusabat̄.s.de saluatiōe senatꝰ.qđ erat bonū.etiā accusatō eiꝰ fuit iniusta.qꝛ falsa.accusabat̄ eñ īpediuisse delatorē qđ falsum fuit. Nota iste dr̄ eē reꝰ lese maiestatis.q̄ ꝯ regē vel aliū principē aliq̄d malū machinat̄. Nota īficior aris ꝑme ꝯiugatiōis deponētale.i.nego.Vñ huguitio inficior aris. ꝓprie est nō fateri factū qđ verū est.sed ꝯ veritatē vti mēdatio.vel est ꝓprie inficiari ꝺm eū rē debitā denegare cū a creditore deposcit̄. ⁊ etiā.i. cōtendere vel denegare. Nota dicit in textu.nunq̄d optare saluteꝫ senatui nephas vocabo: duplex est salus.Spūalis que est aīe.tꝑalis que est corpis. Salutē spūalē tenemur oībꝰ velle:etiā malis rōe charitatis ꝑ quā etiā mali diligēdi sunt lꝫ nō in eo ꝙ mali.Salutē ꝟo tꝑalē tenemur velle oībꝰ bonis ⁊ ꝑcipue amicis.amicorꝫ ꝟo peccantiū tenemur salutē velle q̄diu sanabiles sunt vt recipent ꝟtutē amissaꝫ.ꝫ si ꝓpter magnitudinē malicie sint insanabiles dissoluit̄ amicicia nec est optāda salus.⁊ qꝛ malicia senatꝰ romanorꝫ erat sanabilis qꝛ forte senatꝰ ꝯpulsus metu regio fuit ꝯsentire ī dānationē boetij:iō optare sibi salutē nō erat nephas:lꝫ boetio turbato h̄ videret̄. Nota veritas nō ē occultāda ꝺm Socratē: nā q̄ tacet veritatem alijs nescientibꝰ mentit̄.⁊ q̄ mēdacio ꝯsentit silr̄ facit. Nota mēdaciū nō est ꝯcedēdū.qꝛ ꝺm aristo.in ethicis.mēdaciū ꝑ se prauū ē ⁊ fugiendū.⁊.i.

Elenc. duo sũt opa sapiẽtis. nõ mẽtiri de his ꝺ̃ qbꝰ nouit. ⁊ mẽtiendũ posse
¶ Nam de cõpositis falso lr̃is. Hic Boe. excusat se de secũ- (manifestare
do crimie sibi imposito: iponebat̃ eñ sibi ꝙ scripsisset lr̃as ad impatorẽ cõ
stantinopol. p liberatiõe rõanoꝝ de manu regis Theodo. vñ dic̃ in lr̃a. nã
de ꝯpositis lr̃is falso. q̃ꝛ false hoc mihi imponit̃ qbꝰ lr̃is arguoꝛ spasse ro-

cesare germanici filio ꝯscius contra se fa-
cte coniurationis fuisse diceretur si ego in-
quit scissem: tu nescisses. Qua in re non
ita sensus nostros meroꝛ hebetauit vt im-
pios scelerata contra virtutem querar esse
molitos. ꝭ ea que sperauerint effecisse ve-
hementer admiroꝛ. Nam deterioꝛa velle
nostri fuerit foꝛtasse defectus. posse autem
contra innocentiam que sceleratus quisq̃
conceperit. inspectante deo monstro simi-

manam liber
tatẽ (q̃d atti
net dicere cũ
nõ det̃ mihi
locus defen-
sionis) qua-
rũ lr̃aꝝ. fraus
.i. fraudulen
tia. patuisset
apta. i. mani
festa. si nobis
licuisset vti:
ꝯfessiõe. i. al
locutiõe. ipo
rũ delatoꝛuꝫ
.i. accusatoꝝ
qꝺ̃. s. vti exa

minatiõe accusatoꝝ: maximas vires hꝫ in oĩbꝰ negocijs. i. causis iudiciari
is. nã q̃ reliq̃ libertas spari põt romanꝰ. q. d. nulla. tñ eñ rex theodoꝛicus
inualuerat ꝙ nullꝰ potuit vl̃ audebat ꝯ̃ ipm. vtinã posset vlla libertas spe
rari vtiq̃ ita prudent̃ egissem de negotio qꝺ̃ regi nõ innotuisset ⁊ rñdisseꝫ
ṽbo canij. q̃ cũ accusaret̃ a Gayo cesare filio germanici ꝙ esset reꝰ ꝯiurati
onis facte ꝯ̃ se. rñdit Gayus. si ego scissem tu nescisses. q. d. si eẽm reus: ita
prudẽter celassem negociũ ꝙ ad tuã notitiã nunq̃ puenisset. Nota ꝙ in
causis iudiciarijs testiũ siue accusatoꝝ examiatio maxias hꝫ vires q̃ꝛ p eã
deuenit̃ ad rei veritatẽ sic̃ pꝫ ꝺ̃ daniele q̃ examinãdo duos p̃sbros false ac
cusantes Susannã ipos de falsitate accusatiõis corã oĩ pplo ꝯuicit. silr̃iter
Boe. si datꝰ fuisset sibi locus examinãdi suos accusatoꝛes vtiq̃ mẽdaces
ipos reddidisset. Nota Canius fuit q̃dã romanꝰ prudẽs ⁊ sapiẽs. acci-
dit vt q̃dã ex romanis ꝯspirarẽt ⁊ facerẽt ꝯiurationẽ ꝯ̃ Gayum cesarẽ ⁊ cũ
cesar ꝓponeret Canio ꝙ esset reus illiꝰ cõiuratõis facte. rñdit. si ego scisseꝫ
tu nescisses. Sic Boetiꝰ respondisset regi Theodoꝛico si sibi improperas-
set de lr̃is ꝯpositis sup restituenda libertate ipsis romanis.
¶ Qua in re nõ ita. Hic boe. ex dictis infert q̃ndã admiratõeꝫ. scꝺ̃o inuehit̃
ꝯ̃ senatoꝛes q̃ ꝯsenserunt in suã dãnatõem ibi. ꝭ si phas fuerit. dicit ꝑ. Ex q̃
a malis iniuste accusatus sum. q̃ in re. i. ꝓpter qꝺ̃. nõ ita. i. nõ intm̃. meroꝛ.
i. tristicia. hebetauit. i. oppressit. sensus nr̃os vt ego querar. i. cõquerar im
pios. i. malos. molitos. i. machinantes. scelera. i. neq̃ciosa ꝯ̃ virtutẽ. i. ṽ-
tuosos hoĩes. ꝭ ego admiroꝛ vehementer. i. foꝛtiter. effecisse. i. ad effectum
pduxisse. sup. illa q̃ mali sperauerũt. i. cõceperũt. Nã velle deterioꝛa. i. ma
la. foꝛtasse fuerit nr̃i defectus. i. ex nr̃o defectu. ꝭ posse sup. ꝑficere maluꝫ ꝯ̃

innocentiam.i.homines innocentes.que quisq sceleratus cõceperit.i.cogitauerit.deo hoc inspectante.sup.hoc est sile monstro.i.admirabile vnde .i.ꝑ tanto quidã tuoꝝ familiariũ.i.phoꝝ.quesiuit haud iniuria.i. nõ iniuste.siquidem ꝑ certo.deus est vnde mala supple ꝓueniunt.vo ꝑ sed.vnde .i.a quo bona si deus nõ est.quasi di.exquo iniuste a malis accusatus sum

le est.vnde aut iniuria tuorum quidam familiarium quesiuit. Siquidẽ deus inquit est: vnde mala.bona vero vnde si non est.

Sʒ si phas fuerit nepharios hoïes q̃ bonoꝝ oïm totiusq senatus sanguinẽ petũt. nos etiã quos ꝓpugnare bonis senatuiq viderãt ꝑditũ ire voluisse. Sʒ nũ idẽ de patribꝰ q̊ʒ merebamur. Meministi vt opinor qm̃ me dictuꝝ q̃d factuꝝ ve.pñs ipsa semꝑ diregebas. Meministi inquã verone cũ rex

ꝓpter hoc nõ intãtũ sũ oppressus dolore qꝛ ꝯquerar malos machinari mala bonis. ſ admiror qꝛ illi qui mala cõcipiunt ꝯ bonos pñt ꝓducere ad effectũ nã velle malum ẽ forte ex nostro defectu. sed qꝛ malus possit perficere malũ cõtra bonos deo hoc inspiciente est simile monstro. Unde quidaʒ phus non iniuste quesiuit. Si deus ẽ vnde ꝓueniũt mala. Et si deus nõ est vnde ꝓueniunt bona. Nota ex quarto huius duo requirunt ad aliquẽ effectum ꝓducendũ.s.voluntas ⁊ potestas. Requiritur voluntas qꝛ nullus aggreditur quod non vult. Requirit ptãs quia sine potestate voluntas frustrat. Qꝛ autem mali habent voluntatem offendendi bonos nõ est mirandum. sed qꝛ habent potestatem ꝓducendi ad effectum suam voluntatem deo respiciente est simile monstro. Nota simile monstro est quod contingit preter intentionem nature. Sicut ergo monstra fiunt preter intentionem nature. Sic videbatur Boetio. qꝛ mala preter ordinem diuine prudentie cõtingerent.quod non videtur rationale.cum deus sit summe bonus.qꝛ aliquo modo sit causa mala fieri.ergo mala in mundo deo inspiciẽte videtur simile monstro. Nota qꝛ deus nõ est causa effectiua mali cum sit summe bonus.licet sit cã mali ꝑmissiua.qꝛ ꝑmittit fieri malũ.⁊ sic exponit auctoritas ꝓphetie. Ego dominus faciens omnia hec faciens bonũ ⁊ creans malum supple ꝑmissiue. Aliter dicit duplex est malũ.s.pene et malũ culpe. deus est causa mali pene qꝛ punit.sed nõ est cã mali culpe.quia hic est qui peccatum non fecit.

¶ Sed si phas fuerit neharios ⁊c. Hic Boetius inuehit ꝯ senatũ q̃ ꝯsensit in suam ꝯdemnatiõeʒ tangẽdo suã beniuolẽtiã quã habuit ad eos ⁊ dic. Si phas fuerit.i.ponamꝰ phas eẽ nepharios hoïes.i.malos hoïes ꝯsulatus.q̃ oïm bonoꝝ et totius senatus.i.romane ciuitatis.petũt.i.desiderãt. sanguinẽ.i.mortẽ.nos etiã voluisse ire ꝑditũ.i.ad ꝑdendũ.q̃s viderant ꝓ

pugnare bonis hominibus. q̄ ꝓ et. senatui. Sed nū. i. nūq̄d. nos idē. s. p̄dere merebamur de p̄rib⁹. i. de senatoribus. q. d. nō. sed o philosophia meministi vt opinor quoniam me dicturum. id est volentem dicere. quid id est aliquid. ve ꝓ vel. facturum ipsa semper presens supple existēs. dirigebas. id est regebas. ergo nec verbis nec factis offendi senatū. meministi inquā

auidus cōis exitij maiestatis crimē i albinum delatū ad cunctū senatus ordinē trāsferre moliret. vniuersi innocētiā senatus. q̄nta mei p̄iculi securitate defenderi. Scis me hec τ vera proferre. τ in nulla vnq̄ꝫ mei laude iactasse. Minuit em̄ quodāmō se ꝓbantis cōscie secretū. quotiēs ostentando quis factū recipit fame precium. Sed innocentiam nostraꝫ quis exceperit euentus vides. Pro vere virtutis premijs. falsi sceleris penas subimus. Et cuius vnquaꝫ facinoris manifesta cōfessio ita iudices habuit in seueritate cōcordes. vt nō aliquos

phia: verone. i. apud veronā ciuitatem cū rex Theodoricus. auidus existens cōis exitij. id est tormenti. senatorū. cū ip̄e crimē lese maiestatis delatū in Albinū. ip̄e rex moliret. i. laboraret. trāsferre illō crimen ad totū senatum q̄nta securitate id est tutela. mei p̄iculi defenderim. id est liberauerim. innocentiam vniuersi senatus. id est totius cōsulatus. O philosophia tu scis me ꝓferre. i. loqui. vera τ nunq̄ me iactasse in vlla mei laude. em̄ ꝓ quia. minuit quodāmodo secretum ꝯscientie. ꝓbantis. i. laudantis se. quotiens quis ostentando. i. manifestando factum recipit. precium fame. i. mercedē laudis ab hominibus. Sꝫ tu phia vides q̄s euent⁹ excepit. i. liberauerit nostram innocentiaꝫ. nos subimus. i. sustinem⁹. penas falsi sceleris. i. false nobis impositi pro premijs vere virtutis. Nota f̄m Senecā dolor duplicat̄ cū ab eo a quo bonū merueras malū venit. cū igit̄ Boetius omnem beniuolentiā exhibuerit senatoribus grauius doluit de sua offensione. Nota in ciuitate verona cum albinus esset accusatus de graui crimine ita vt diceret̄ reus lese maiestatis. illud crimen rex theodoricus voluit transferre ad totum senatum τ ip̄m dampnare. Sed Boeti⁹ exponens se p̄iculis senatum liberauit. Item nota q̄ secretū ꝯscientie est virtus que minuit̄ cum aliquis virtuose opat̄ iactando se vt ꝯsequat̄ famā τ laudē ppl'i. Vn̄ Seneca. ꝯsciam potius q̄ꝫ famam attende. Et dic̄ macrobius. Sapiens gloriam suam in ꝯsciētia ponit stultus aūt in laude humana. vnde dicit Ysido. qui aliquid donū a deo largitū in laudē suā cōuertit: pculdubio virtutem in vicium transire facit.

¶ Et cui⁹ vnq̄ꝫ facinoris, Hic Boe, oñdit se ꝯturbatuꝫ ex iudicū seueritate

vel ipse ingenij error humani: vel fortune conditio cunctis mortalibus incerta submitteret. Si inflamare sacras edes voluisse.. si sacerdotes impio iugulare gladio si bonis omnibus necez struxisse diceremur pñtem tñ sententia ꝯfessum: cōuictū me punisset. Nunc vo quingentis fere passuum milibus ꝓcul moti atq3 indefensi ob studium ꝓpensius in senatum morti ꝓscriptioniq3 damnamur. O meritos de simili crimine neminē posse ꝯuinci: cuius dignitatē reatus ipsi etiam qui detulere viderunt.

et inflexibilitate di. Cuius vniq3 facinoris .i. peccati. manifesta ꝯfessio. id ē cuius vniq3 hoīs pctm̄ manifestū hūit iudices ita ꝯcordes in seueritate. vt nō aliquos eoꝝ vel ipe error hūani ingenij. submitteret .i. flecteret ad misericordiā. vel ꝯditio fortune .i. euentus fortuitus exñs incerta cūctis mortalibus sup. hoib⁹ supple submitteret aliqs eoꝝ. Si diceremur voluisse inflāmare .i. incēdere. sacs edes .i. ecclesias. ⁊ si nos dicēmur struxisse .i. procurasse necē. id est mortē bonis oib⁹. ⁊ si diceremur iugulare .i. punire sacerdotes ipio gladio. tñ ꝓ sed sñia .i. iudicium. dā nasset te pñtez ꝯuictū ⁊ ꝯfessuz crimie. ꝫ nos ꝓcul moti .i. absentes qngentis milibus passuū ⁊ indefensi ob ꝓpensius studiū .i. ꝓpter studiū intēsius. nos dānamur .i. adiudicamur in senatū morti. q3 ꝓ ⁊ ꝓscriptiōi. Et tūc exclamat dicēs. O meritos .i. dignos vel btōs. iudicio neminē posse ꝯuinci de sili crimine: sic nec ego iuste cōuictus sum. cui⁹ reat⁹ .i. crimīs. dignitatē .i īnocētiā. ipi etiā viderūt .i cognouerūt. q̄ detulere .i. accusauerūt me. Nota q̄ iudices qñq3 mouenf ad miām duplici d cā. Primo mō ꝓpter errorē hūani ingenij. qꝛ humanū ingeniū sepe fallif in iudicio qꝛ ignorat vtrū aliqñ iuste de re sentiat vel nō ⁊ timens deū ne iniuste iudicet mouef ad miscdiam ꝑcendo reo. Scdo iudices mouenf ad misericordiam ꝓpter euentū fortune q̄ incertus est hoib⁹. qd em̄ iudex ī alio dānat sibi facile ꝑ fortunam euenit. ⁊ illud debet recordari. ꝫ nulla illaꝝ causarū mouit iudices ad miserādū Boetio sed ꝯcorditer ipm dānabāt. Nota q̄ nullus debet damnari etiā ꝓ crimine q̄tūcūq3 enormi nisi sit pñs cōuictus vel crimen in iudicio cōfessus. Boetius aūt cum damnaref nō erat cōuictus nec crimen ꝯfessus ⁊ erat absens. quia in studio atheniensi: ergo iniuste erat damnatus. Nota q̄ Boetius cum damnaref distabat a loco iudicij qngētis milib⁹ passuū. ⁊ cū mille passus faciūt vnū miliare. iō bñ distabat ad qngenta miliaria. Nota Boe. dānat⁹ fuit ꝓscptiōi. Hug. dicī ꝓscptio ē iudicialis sñia lata ꝯ aliquē cui⁹ nomē ꝑ scelere de scptura table enee delebaf. Cōsuetudo em̄ romana fuit q̄ nomia senatoꝝ qꝝ ꝯsilio vrbs romana regebaf aureis literis in tabula enea scriberētur, vnde et patres

conscripti dicebant. Et dicit ꝓscriptus quasi ꝓcul a scriptura positus. Et sic Boe. erat ꝓscriptus qꝛ nomē suū deletū fuit de tabula enea.

Quā vti alicuius sceleris. Hic Boetius expurgat se de ꝗbusdā obiectis scd̃o oñdit vñ sumpta fuit ratō obiectionis. scd̃a ibi. Sed o nephas. Nota boetio obijciebat ꝙ ipse vsus arte nigromātica sacrificaret demonibus

Quā vti alicuius sceleris admixtione fuscarent: ob ambitū dignitatis sacrilegio me ꝯscientiā meā polluisse mētiti sunt. At qui et tu insita nobis omnē rerū mortaliuꝫ cupidinē de nostri aī sede pellebas. et sub tuis oculis sacrilegio phas locū eē ñ erat. Instillabas eñ auribus cogitatiōibusqꝫ ꝗtidie meis pitagoricū illō i. Enyoy benon. i. deo nō dijs seruiendū. nec ꝯueniebat vilissimoꝝ me spūum ꝑsidia captare. quē tu i hanc excellentiā cōponebas: vt ꝯsilēꝫ deo faceres. Preterea penetral inocēs dom⁹ honestissimoꝝ cetus amicoꝝ socer simmachus etiā sanctus. ⁊ eque actu ip̄o reuerē-

ꝓ dignitatibus acꝗrendis. de h̄ Boetius excusat se di. Quam sup. meaꝫ dignitateꝫ. vti pro vt. fuscarēt. i. denigrent. admixtione alicuius sceleris mentiti sunt meā polluisse ꝯscientiā sacrilegio. i. demonū obsequio ob ambitum i. ꝓpter cupiditatē dignitatis acꝗrende. atqꝫ ꝓ certe. tu īsita. i.

inserta. nobis pellebas de sede. i. de loco omnē cupidinē. i. omnē cupiditatē rerū mortaliū. ⁊ sub tuis oculis nō erat phas eē locū sacrilegio. i. cultui demonū. qꝫ ꝓ et. tu instillabas auribus. qꝫ ꝓ et cogitatiōib⁹ meis illud pitagoricū deo nō dijs seruiendū. nec ꝯueniebat me captare. i. optare ꝑsidia i. auxilia. vilissimoꝝ spūuꝫ. i. demonū. quem tu ꝯponebas. i. locabas. ī hāc excellentiā vt ꝯsilēm deo faceres. ꝑterea innocens penetral. i. vxor domus mee. cetus. i. multitudo honestissimoꝝ amicoꝝ. Et socer simachus sanctus ⁊ eqꝫ reuerendus ipso actu defendant nos ab oī suspicione hmōi crimīs.

Nota ꝙ ꝯsuetudo inuidoꝝ est cū nō pn̄t alicui suam ꝓbitatē auferre nitunt ip̄am saltem aliquo vicio denigrare. et sic fama Boetij denigrata fuit vicio sacrilegij. Nota ꝙ sacrilegiū est sacre rei furtū. ⁊ ponit sacrileg⁹ ꝓ hoīe scelerato. etiā sacrilegiū est cultura demonū siue ydoloꝝ. Inde sacrilegus. i. ydolator et sic capit in ꝓposito. Nota ꝙ ambitus media producta est cupiditas honoris. Sed ambitus media correpta est circuitus ⁊ ꝑmo capit hic. Nota ꝙ phīa repellit oēm cupiditatē bonoꝝ exterioꝝ qd̄ scribit in primo li. de plantis. ꝙ phīa tria inducit. s. mētis illustrationē. felicitatis appetitū ⁊ mollis affluentie ꝯtemptū. Nota phīa facit hoīem si

milē deo. nō ſilitudine oīmoda ſ; pticipatiua. ita ꝙ hō pticipat aliq̄d cōdi-
tionis diuine. ſ. intelligētie. Vñ Señ. Hoc mihi phia pmittit ꝙ me parem
deo reddit. ⁊ alibi dicit. Vir ſpeculatiuꝰ ē q̄ſi deus ī hūano corpore hoſpi-
tatus. Nota ſacrilegiū nō hʒ locū ſub oculis phie. qꝛ phia p ſe oīa agen
da ⁊ facienda ordinatiſſime diſponit ⁊ nō pmittit hoīem ad vana declina-
re. qꝛ dic̄ tul-
lius in li. de
finibꝰ bono
rū ⁊ malorū.
phia a ſupſti
tiōe liberat:
metu mortis
nō pturbat.
⁊ eſt ſupſtitō
vana religio
ſ. ydoloꝝ cul
tura. Nota
penetral ē ſe
creta camera
vel locus ſe-

dus: ab oī nos crimīs huiꝰ ſuſpiciōe defē
dūt. Sʒ o nephas. illi vo de te tāti crimi
nis capiūt fidē: atqꝫ hipſo videbimur affi-
nes fuiſſe maleficio: qꝛ tuis inſtituti mori-
bꝰ imbuti diſciplinis ſumus. Ita nō eſt ſa
tis nihil mihi ꝓfuiſſe tuā reuerentiaʒ. niſi
vltro tu potius mea offenſione lacereris.
At vo hic etiā nr̄is malis cumulus acce

cretus interior in domo vel in tēplo. vbi reponūt̄ clinodia vel aliq̄ talia ⁊
ponit̄ h ꝓ vxore boetij p metaphorā ponēdo ptinēs ꝓ ptēto qꝛ ipa pſuenit
morari ī penetrali. Nota ꝙ ſimachus fuit quidā nobilis romanꝰ ⁊ ſocer
boe. cuius filiam Boetiꝰ duxerat noīe Elpe. q̄ ſimachus nō fuit tm̄ ſanctꝰ
interiꝰ in affectu: etiā reuerendꝰ in exteriori actu: ſicut dicit boetius.
¶ Sed o nephas. Hic Boetius oſtendit vnde fuerit ratio ſumpta obiecti
criminis. qꝛ ex ipſa phia cui deditus erat. Vnde dicit exclamando. O ne-
phas illi ſup. mali capiūt fidem tanti criminis de te o phia. atqꝫ hoc. i. ꝓpt̄
hoc videbimur fuiſſe affines malificio ſacrilegij. quia nos ſumus imbuti:
id eſt inſtructi: tuis diſciplinis. id eſt doctrinis. et ſumus inſtituti. id eſt in
formati tuis moribus. ita non eſt ſatis tuam reuerentiam nihil mihi pro-
fuiſſe. niſi vltro. i. ſponte. tu potius lacereris ab illis mea offenſione. h di-
cit Boetius ꝓ tanto. qꝛ iniuriati ſunt ſibi ꝓpter phiam. iō magis iniuriati
ſunt philoſophie ꝙ ſibi. Nota quando Boetius vacabat ſtudio. fugie-
bat conſortia ſtultorum ⁊ querebat ſecreta loca ꝓpter ſtudiū. ideo putabāt
ipm loqui cum demonibus ⁊ eis ſacrificare. Itē quia Boetius fere om
nia que volebat facere ſua ſapientia faciebat: ideo putabant eum demonē
habere familiareʒ ſibi obſequentem ſicut Apulegius opinatus eſt de So
crate ꝙ hēet familiarē deū de q̄ fecit librū quē intitulauit de deo ſocratis.
¶ At vo hic etiam. Hic Boetius oſtendit ſe eſſe pturbatum ex fame ſue le
ſione dicens. hic cumulus. i. augmentatio. accedit noſtris malis ꝙ exiſti-
matio. i. iudicium plurimorum. i. vulgarium. non ſpectat. i. nō reſpicit. me-
rita rerū ſicut homo meretur. ſed ſpectat euentū fortune. id eſt iudicat ho-
minem ſm ꝙ fortuna ſe habet circa ipm. ⁊ ea tm̄ iudicat vulgus eſſe pro-
uiſa a deo que commendauerit felicitas. id eſt ꝓſpera fortuna. quo fit. id ē
ex quo ſequit̄, vt exiſtimatio bona deſerat infelices, vnde me piget. i. tedet

reminisci qui nunc sint rumores populi de me. ⁊ q̃ꝫ multiplices. qꝫ pro ⁊ dis sone. id est discordantes sententie sint de me. Nam quidam dicunt me reũ esse quidam non. Hoc tm̃ dixerim. i. volui dixisse. vltimam esse sarcinaz. id est grauissimum pondus. aduerse fortune. ꝙ dum aliquod crimen affigit̃. id est imponitur. miseris. id est infelicibus. ipsi creduntur meruisse supple

dit: ꝙ estimatio plurimoꝝ nõ reꝝ merita: s3 fortune spectat euẽtũ. eaqꝫ tantũ idicat eẽ ꝓuisa. q̃ felicitas ꝯmẽdauerit. Quo fit. vt existimatio bona p̄ria oim deserat ifelices Qui nunc populi rumores q̃ꝫ dissone multiplicesqꝫ sentẽtie: piget reminisci hoc tantum dixerim ego vltimam esse aduerse fortune sarcinaz. ꝙ dum miseris aliquod crimen affigitur: que perferunt meruisse creduntur. Et ego siquidez bonis oibus pulsus dignitatibus exutus. existimatõe fedatus. ob beneficiũ tuli supplicium. Videre autem videor nepharias scelerato-

illa q̃ ipsi miseri pferunt. id est patiuntur. ⁊ ego bonis omnibꝰ pulsus. quia in exilium relegatus. ⁊ exutus dignitatibus. qꝛ dãnatione proscriptus. ⁊ fedatus. id est maculatꝰ existimatione. ego qui priꝰ virtute honestus reputabar. nunc scelere ðformis reputor. ⁊ tuli. id est recepi supplicium. id est penam. ob beneficium. id est propter beneficium.

Nota ꝙ vulgares non iudicant scd̃m merita rerum. vtrum homo mereatur aliquid vel non. sed iudicant scd̃m euentũ fortune. Unde hominẽ bene fortunatum iudicant felicem. male fortunatum iudicant miserum: sed tale iudicium falsum est. Unde dicit Seneca. xlv. epistola. Non felicẽ hũc estimes: quem vulgus appellat felicem. ad quem pecunia confluxit. sed illum cui omne bonum in animo est erectum et extensum. Itez bona estimatio deserit infelices. quia primum malum quod infelices incurrunt est: ꝙ vulgus male de ipsis opinatur. credit enim vulgus ea que miseri patiunt̃ ꝙ ex merito talia patiant̃.

¶ Uidere autem videor. Hic Boetius ostendit se esse pturbatum ex his q̃ vidit in mundo generaliter. scilicet bonos deprimi et malos extolli dicẽs. Ego videor videre. i. cognoscere. nepharias officinas. id est malas societates sceleratorum hominum: fluitantes gaudio. qꝫ pro et leticia. ⁊ quemqꝫ perditissimum. id est pessimum. imminentez. id est insistentẽ. nouis fraudibus delationum. id est accusationum. ⁊ video bonos iacere prostratos. id est depressos. terrore nostri discriminis. et etiam video quemqꝫ flagitiosum. id est prauum hominem. incitari ad audiendum. i. ad p̃sumẽdũ. facinus. i. peccatũ. impunitate. i. sine pena. Ro ꝓ sed: incitari premijs ad effi-

ciendū.i.ad ꝑpetrādū.facinus.i.pctm̄.aūt ꝓ s. ego video insontes.i.ino cētes nō mō.i.nō tm̄.ꝓuatos securitate verū etiā defensiōe.itaqꝫ ꝓ ergo.li bet.i.placet mihi exclamare ad deū celi.quare talia ꝑmittat ī mūdo. vt ma li exaltent̄ ⁊ boni deꝑmant̄. Nota ꝙ boetio q̄ erat turbate mentis ⁊ in statu miserie videbat̄ ꝙ mali in hoc mūdo essent potentes ⁊ viuerēt impu niti.boni autem impotē-tes et viue-rent irremu-nerati.s phi losophia i qr to huius ipꝫ ꝯsolando. ꝓ bat malos sꝑ eē impotētes ⁊ bonos esse potentes. et malis nunqꝫ deesse suppli cia sua et bo nis nūq̄ sua ꝑmia. Nota ꝙ officine dicūt̄ dom⁹. officialiū vbi reponunt̄ ea q̄ ad ipos spe ctāt.⁊ ad eo-rū officia. sic sunt cellaria ⁊ granaria et alia hmōi. Hic aūt accipiunt̄ officine ꝓ ꝯgrega tione maloꝝ ⁊ dicunt̄ ab offielo officis quod est noceo noces.

rum officinas. gaudio leticiaqꝫ fluitantes. perditissimū quemqꝫ nouis delationū frau dibus imminentez iacere bonos nr̄ in di-criminis terrore ꝓstratos. flagitiosū quē-qꝫ ad audiēdū q̄d ē facin⁹ impūitate.ad ef-ficiēdū vo ꝑmijs incitari.insontes aūt nō-modo securitate verum ipsa etiam defen-siōe priuatos. Itaqꝫ libet exclamare ad de um celi.

Metrum quintum primi libri.

Stelliferi ꝯditor orbis
Qui perpetuo nexus solio
Rapido celum turbine versas
Legemqꝫ pati sidera cogis

o stel lifer[i] conditor orbis

Stelliferi conditor orbis. Hic incipit quintum metrum huius primi quod dicitur pindaricum ab inuentore. anapesticuz a pede predomi nante. Est autem anapestus pes contrarius dactilo constans ex primis du abus breuibus ⁊ tercia longa syllaba. et est metrum acathalecticum.i.sine defectu. In hoc aūt metro Boetius exclamat contra prouidentiaz diuinā admirans ꝙ omnia regant̄ a deo preter actus humanos. licet hoc falsum sit: tamen Boetio sic videbat̄ ꝫm statum turbatum. Et diuidit̄. Primo cō mēdat diuinā ꝓuidentiā ex gubernatiōe celestiū ⁊ terrestriū. secūdo tangit actus hūanos non regi a deo. tercio rogat deū vt regat actus hoim̄. secun da ibi. Omnia certo. tercia ibi. quisquis reruz. Prima diuidit̄. primo cō-mēdat regimen diuine ꝓuidentie circa celestia. scḋo magis circa terrestria. ibi. Tua vis varium tpet. Primo dicit. O cōditor.i.creator orbis stellife ri.i.ferentis stellas. qui nexus.i.adiunctus ꝑpetuo solio.i.eterne sedi. ver sas.i.frequenter vertis celū. rapido turbine.i.veloci motu ⁊ cogis sydera pati legem.i.debitū ordinē. vt ipa luna nunc.i.aliq̄n lucida. pleno cornu:

ſic in plenilunio obuia.i.oppoſita.totis flãmis.i. lumĩbus.fratris.i.ſolis ipa luna cõdat.i.abſcondat.minores ſtellas:q̃ in plenilunio nõ videntur ꝓpter maius lumen.et tu cogis nũc.i.aliqñ:vt ipa luna exiſtẽs pallida obſcuro cornu ipa exiſtens ꝓpior phebo.i.ſoli.ꝑdat.i.amittit.lumĩa.i.lucem. q.d.tu facis vt luna quãto magis recedit a ſole:tãto magis illumĩat:ꝛ lumine ſuo obſcurat minores ſtellas.ꝛ q̃to magis appropinq̃t ſoli:tãto pl⁹ obſcurat. et tu cogis vt heſper⁹.i.ſtella veſꝑtĩa. q̃ agit algentes.i.frigidos ort⁹.tꝑe noctis.i. ĩ crepuſculo:qđ eſt prima pars noctis ſequẽdo ſolẽ. Iſte heſper⁹ de mane lucifer dictus pallens ĩ ortu phebi

Ut nunc pleno lucida cornu.
Totis fratris obuia flãmis
Condat ſtellas luna minores
Nunc obſcuro pallida cornu
Phebo ꝓpior lumina ꝑdat.
Et qui prime tꝑe noctis
Agit algentes heſperus ortus
Solitas iterum mutat habenas
Phebi pallens lucifer ortu.
Tu frondiflue frigore bruine
Stringis lucem breuiore mora
Tu cũ feruida venerit eſtas
Agiles noctis diuidis horas

iterum mutat ſolitas habenas.i.ſolitos curſus.nam cũ de veſꝑe ſeq̃tur ſolem de mane ꝑcedit ipm.ꝛ tu ſtringis.i.coartas.lucẽ.i.diem.breuiore mora tẽpore bruine.i.hyemis.frondiflue.i.facientis frondes fluere.et cum feruida eſtas venerit:tunc tu diuidis.i.diſtinguis.agiles horas.i. breues horas noctis.q.d.tu facis ꝙ tꝑe hyemali noctes ſunt ꝓlixiores dieb⁹:in tꝑe eſtiuali ecõuerſo. Notandũ ꝙ de⁹ dĩ cõditor ſtelliferi orbis.quia ab ipo dependet celũ ꝛ tota natura ex.xij.Metaphiſ.ꝛ dĩ reſidere in perpetuo ſolio.quia in celo:qđ eſt perpetuũ.Nam celũ eſt loc⁹ deorũ ꝛ ſpirituũ.ꝛ oẽs barbari ꝛ greci ꝛ quicũq; putãt deos eſſe:eũ locũ qui ſurſum eſt deo attribuũt tanq̃ ĩmortale ĩmortali coaptãtes:ꝓ celi ꝛ mũdi. Et dĩ vertere celum rapido turbine.mot⁹ eñ firmamẽti dĩ rapid⁹.qr ſuo motu rapit ſecũ alias ſperas.Uñ nota verſo eſt verbũ frequẽtatiuũ:ꝛ ſignificat frequẽter vertere.ꝛ in hoc innuit ꝙ celũ ſemꝑ mouet et nõ ceſſabit.q̃a dicit cõmẽtator:nõ eſt timendũ ꝙ celũ ſtet.Et rõ.quia mouẽs celũ mouet ſine fatigatõe ꝛ ſine pena.xij.Methaphiſ. Itẽ deus eſt nexus perpetuo ſolio.i.ꝯiũct⁹ perpetuo celo.Uñ deus tripl'r eſt in vniuerſo.ſ. eſſential'r ſeu ꝑſential'r. ſacramẽtaliter ſeu myſterialiter.ꝛ miſericorditer. Eſſentialiter ſeu ꝑſential'r in ſua vera claritate in qua ipm homo nunq̃ vidit:ſicut dicit ꝓpheta. Deũ nemo vidit vnq̃:ſicut ipe eſt in perpetuo ſolio.Sacramẽtaliter ſeu myſterialiter

deus eſt in ſacramẽto euchariſtie q̃d rata fide credimꝰ. Sed miſericordia-
liter deus eſt vbiqꝫ: ſm ꝙ dicit ſcriptura. Miſericordia dñi plena eſt terra.
Et inde ꝓuenit dictuꝫ cõe ſm ꝙ dicit ſcriptura: deus eſt vbiqꝫ. Nota ſm
Hugui. ꝙ ſoliuꝫ eſt ſedes regalis ex ſolidis lignis facta: dicta a ſoliditate
.i. a firmitate. Nota ꝙ deus cogit ſydera pati legem: nõ violẽta nec coa
cta motõe. qꝛ
nullum violẽ
tuꝫ perpetu-
uꝫ. ſꝫ cogit ea
volũtaria or
dinatiõe obſ

Tua vis variũ tempat annum
Ut quas boree ſpũs aufert

uare legẽ. i. determinatũ motũ: vt tpe eis ſtatuto oriant̃ ⁊ occidant. No
ta ꝙ luna de ſe eſt corpus opacũ recipiẽs lumẽ a ſole: ⁊ in ea pte que ẽ ver
ſus ſolẽ illuminat̃. cuꝫ aũt directe oppoſito ſit ſoli ſicut in plenilunio: tũc
lumine ſuo obſcurat minores ſtellas: eo ꝙ maius lumen obfuſcat minus.
Sed cum luna eſt in iſta pte celi in q̃ eſt ſol ſicut cõtingit in cõiunctiõe: tũc
ſupior ps que ẽ verſus ſolẽ eſt illumĩata: et inferior ps q̇ eſt verſus nos eſt
obſcurata: ⁊ tũc nihil videmꝰ de luna. ſꝫ cũ incipit elongari a ſole: tũc pars
elõgata incipit modicũ apparere nobis: et tũc dicimꝰ eſſe nouiluniũ. ⁊ quã
to plus elongat̃: tanto plus apparet nobis illumĩata. Nota Boetiꝰ di-
cit ſolẽ eſſe fratrẽ lune. q̇a ſm fabulas iupiter cõcubens cum latona genu-
it ex ea duos gemellos. ſ. phebũ qui dr̃ ſol: ⁊ dyanam que dr̃ luna. ⁊ ſic ſm
fabulas ſol eſt frater lune. Nota ſtella que de veſpe ſequit̃ ſolẽ ⁊ de ma
ne p̃cedit hꝫ diuerſa noĩa: vt ptꝫ p verſum. Lucifer aurora venus veſperꝰ
heſperus idem. Quõ aũt ſit poſſibile ꝙ eadẽ ſtella de veſpe ſequat̃ ſolẽ et
de mane p̃cedat: dicũt aliqui ꝙ hoc nõ ꝯtingit in vna ⁊ eadẽ pte anni: ſꝫ in
diuerſis. dicũt eñ ꝙ in eſtate ſequit̃ ſolẽ ⁊ in hyeme p̃cedat. ſꝫ hoc eſt ꝯ oẽs
autores dicẽtes hoc eſſe in eodẽ tpe anni. Alij dicũt ꝙ mercuriꝰ ⁊ venꝰ ſint
ſtelle ſimilis coloris ⁊ q̃titatis: quaꝝ vna qñqꝫ ſequit̃ ſoleꝫ: alia p̃cedit. ⁊
ſic videt̃ eſſe vna ſtella q̇ ſequit̃ ⁊ p̃cedit: ſꝫ hoc nõ eſt. Hug. dicit ꝙ venꝰ eſt
altior ſole: ⁊ loquit̃ ſm antiquos aſtrologos q̇ locauerũt venerẽ ſupra ſo-
lem. Cum igit̃ cõtingit ꝙ venꝰ ⁊ ſol ſimul veniũt ad occaſuꝫ: q̇a venꝰ eſt al
tior diutiꝰ videt̃ in ſero q̃ꝫ ſol: eadẽ rõne citiꝰ videt̃ in mane: q̃uis eque ci
to diſcurrãt. nam citiꝰ vident̃ aſcẽdentia remota q̃ꝫ ꝓpinq̃: ⁊ diutiꝰ vident̃
deſcendẽtia remota q̃ꝫ ꝓpinq̃: licꝫ eq̃li motu incedãt. Sꝫ moderni aſtrolo-
gi locãt venerẽ ſub ſole. Alij dicũt ꝙ vna eſt ſtella que vno tpe ſequit̃ ſolẽ:
alio tpe p̃cedit. ⁊ dicũt ſm Ptolomeũ ꝙ illa ſtella hꝫ epiciclum: in cuiꝰ cir
cũferentia defert̃ corpꝰ eius. Eſt aũt epiciclus circulꝰ paruꝰ cuiꝰ centrũ eſt ĩ
circũferẽtia orbis deferẽtis. Nunc aũt eſt ita ꝙ epiciclus veneris ſemp eſt
cũ ſole: ita ꝙ ſi ꝓtrahat̃ linea a centro terre p centrũ epicicli veneris ad fir
mamẽtũ eadẽ linea trãſibit p cẽtrũ ſolis: vel non multũ diſtabit ab eo. Cũ
aũt venus feratur in circuitu epicicli aliqñ erit in eadeꝫ linea cum ſole ali
quãdo p̃cedit: aliquãdo ſequit̃. Item mora ſolis ſuper oriſontẽ facit dieꝫ
cum dies ſit latio ſolis ſuper terrã. mora autem ſolis ſub oriſonte facit no
ctem. Et quia ſol longiorem facit morã tempe eſtiuali ſuper oriſontẽ: ⁊ bre
uiorem ſub oriſonte. ideo dies eſtiuales longiores ſunt noctibus: in hye-
me aũt fit ecõuerſo: ꝓpter q̃d dies hyemales breuiores ſunt noctibꝰ.

¶ Tua vis variũ tempat annũ. Hic Boetius cõmendat regimen diuine p uidentie magis circa terrestria. s. circa partes ãni: dicens. O deus tua vis .i. virt⁹. tempat. i. ordinat. variũ annũ. i. diuersas ptes ãni. vt mitis zephi rus. i. vẽtus vernalis. reuehat. i. reducat. frondes q̃s aufert. i. destruit. spi rit⁹ boree. i. flat⁹ boree. ⁊ tua vis tẽperat: vt q̃cq̃z. i. quecũq̃z semĩa vidit ar ctur⁹ illa stel la illas altas segetes. i. lõ gas segetes. vrat sirius. i. stella canicl'a tempe estiua li. Et subdit.

Reuehat mitis zephirus frondes
Queq̃z arctur⁹ semina vidit
Sirius altas vrat segetes.
Nihil antiqua lege solutũ
Linquit ppie statõnis opus.
Omnia certo fine gubernas
Hominũ solos respuis actus
Merito rector cohibere modo
Nam cur tantas lubrica versat
Fortuna vices premit insontes
Debita sceleri noxia pena:
At puersi resident celso

Nihil solutũ .i. segregatũ antiq̃ lege. i. et'na lege di uine puiden tie. linq̃t. i. de reliquit. op⁹ ppie statio nis. i. ad q̃d opãdũ est sta tutũ. Nota q̃ quatuor sunt ptes ãni. s. ver. hyems. autũn⁹. ⁊ estas. In vere flat vẽt⁹ q̃ dr̃ zephir⁹: q̃ ẽ collateralis fauonij. ⁊ qr flat⁹ ei⁹ ẽ lenis: iõ dr̃ mit'l ⁊ pducit virida. In hyeme ⁊ maxĩe ĩ pncipio viget flat⁹ boree q̃ ẽ vẽt⁹ collateralis aq̃lõis: cui⁹ flat⁹ ẽ fortis ⁊ frigid⁹: ⁊ destruit virida denudãdo arbores. Nota q̃ ar ctur⁹ ẽ stella circa maiorẽ vrsaz q̃ dr̃ vidẽ semĩa. qr tpe sui ort⁹ q̃ orit' cũ sole tũc semĩat' sic in atũno. Nota siri⁹ ẽ stella q̃ alio noĩe dr̃ canicl'a. Et dr̃ si ri⁹ a siren q̃d ẽ tract⁹ ppt' lõguz tractũ caloris: ⁊ apparet cũ sol ẽ ĩ cãcro. Et dr̃ vrere segetes. i. maturare. Nota de arcturo dic̃ Ysido. ĩ li. ethimol'. ar ctur⁹ ẽ syd⁹ p⁹ caudã maioris vrse positũ: ⁊ orit' tpe autũnali. Sz Vegeti⁹ dic̃ arcturũ oriri p⁹ id⁹ septẽbris. xvij. kal'. octobris. Itẽ dic̃ Ysido. canicl'a ẽ stella: ⁊ dr̃ siri⁹ q̃ estiuis mẽsib⁹ ĩ medio cẽtro celi ẽ: ⁊ iũcta cũ sole dupli cat' calor eius. ⁊ dissoluũtur corpa ⁊ euaporãt: a q̃ stella dicunt' dies canicu lares in quib⁹ moleste sunt purgatões.

¶ Oia certo fine gubnas. In ista pte Boet'. tãgit act⁹ hoĩm nõ regi a pui dẽtia diuĩa: s3 derelictos regimĩ fortũe: dicẽs. O de⁹ tu gubnas oĩa certo fine. i. certo ordĩe ad finẽ. ⁊ respuis. i. spernis regẽ solos act⁹ hoĩm. & o re ctor de⁹ tu merito cohibẽ. i. coercear'l. cur lubrica fortuna. i. ĩstabil' fortũa. v'sat. i. v'tit'. tãtas vices. i. alt'natões. qr ipa p̃mit insontes. i. inocẽtes. no xia pena debita sceleri. i. hoĩ scelerato. ⁊ puersi mores. i. hoĩes puersi ĩ mo rib⁹. residẽt ĩ celso solio. i. alto loco. ipi nocẽtes. i. mali. calcãt sctã colla. i. colla sctõꝝ hoĩm iniusta vice. i. iniusttera alnatõe: qui sancti potius debe rent calcare colla nocentuz q̃z ecõuerso, ⁊ clara virtus, i. bonio clare virtu

tis latet cōdita.i.abscōdita. obscuris tenebris.i.ab homībꝰ vitio obscuratis.⁊ iustus homo tulit.i.sustulit.crimen iniq̄ hoīs.⁊ ꝑiuria nil nocēt ipsis iniq̄s.nec fraus compta.i.ornata. mēdacij colore.i. falsa apparētia nocet ipsis.ſ; cuȝ prauis libuit vti viribꝰ.i.exercere vires.quos prauos mntuūt inumeri populi.i.vulgares.tūc ipsi gaudent subdere.i.supplātare.sūmos reges.i.bonos ⁊ sapientes:q̄ꝝ est regere et alios gubernare.

Iteȝ deus om̄ia gubernat certo fine.q: dic̄ cōmentator.x. Methaphis. Deus ē mensura oīm ⁊ regula:et infallibiliter verū metꝝ. Et cōmentator dici ꝯprimo celi ⁊ mōi. Entia diuia nos gubernant ⁊ regūt:in nobis sūt quasi finis. Iteȝ illō qō ē sapientissimū regit certo fine cū sapiētis ē regere.ſ; deꝰ est sapiētissimꝰ:eo ꝙ sapiētia a deo ꝓcessit. Vn̄ scriptura. Omnis sapiētia a deo est. Nota Boetiꝰ vidit ī mūdo bonos deꝑmi ⁊ malos exaltari:cū tn̄ potiꝰ fieret ecōuerso. Ideo sibi videbať ꝙ actus ⁊ opatiōes hoīm non regerenť a deo:ſ; magis a fortuna:que hūc humiliat ⁊ hūc exaltat. Ideo Boetiꝰ deo cōqueritur.

Mores solio. sanctaq; calcant
Iniusta vice colla nocentes
Latet obscuris condita virtus
Clara tenebris. iustusq; tulit
Crimē iniqui
Nil ꝑiuria. nil nocet ipsis
Fraus mendacij compta colore
Sed cum libuit viribꝰ vti.
Quos innumeri metuunt populi
Summos gaudent subdere reges
O iam miseras respice terras
Quisquis rex federa nectis
Opis tanti pars non vilis
Homines q̄timur fortune salo
Rapidos rector ꝯprime fluctus
Et quo celuȝ regis immēsuȝ
Firma stabiles federe terras.

¶ O iam miseras respice terras. Hic Boetius rogat vt deus regat actꝰ hominū ⁊ hoīes sicut regit celū:dicens. O quisq̄s deus es tu q̄ nectis.i.iūgis.federa.i.cōcordias reꝝ.respice miseras terras.i.hoīes in terris habitātes. Nos em̄ hoīes nō sumꝰ vilis pars:ſ; valde nobilis:tanti tui operis.i.mūdi.nos q̄timur.i.cōcutimur.salo.i.mari:⁊ amaritudine fortune.ido tu deus cōprime.i.restringe.rapidos fluctꝰ.i.magnos impetus fortune.⁊ eo federe.i.regimie:quo regis īmensum celum tu firma.i.robora.stabiles terras.i.homies stabiles in terra. Nota Boetiꝰ dicit hominē nō esse vi-

lem partē mūdi. q2 scribit in plogo libri de pomo Aristo. Homo est dignissima creaturarū: similitudo oīm ad imaginē dei factus. Et. ij. de aīa. Quodāmodo aīa cōuenit cum oībus creaturis. cum angelis in intelligēdo. cuʒ brutis ī sentiēdo. cū plātis ī vebitādo. cū lapidib⁹ in essendo. Nota Boetius cōpat fortunā salo. i. mari. Sicut eñ nauis vndis marinis iactat in altuʒ nunc: ⁊ nūc in pfundū. sic homo per fortunaʒ nūc in psperitate leuatur: nūc in aduersitate deijcit

Prosa quinta primi libri.

b Ec vbi ɔtinuato dolore delatraui. illa vultu placido. nihilq3 meis questibus mota. P. Cum te inquit mestum lacrimantemq3 vidissem illico miserum exulemq3 cognoui. Sed q̄ longinquum esset exilium: nisi tua prodidisset oratio nesciebaʒ. Sed tu q̄ procul a patria non quidem pulsus es sed aberrasti. At si te pulsum existimari mauis: te potius ipse pepulisti. Naʒ id quideʒ de te nūq3 cuiq3 phas fuisset. Si

Ec vbi cōtinuato. Hic incipit q̄nta psa hui⁹ primi: ī q̄ Boet. ostēdit quō phia se habuit ad suā querimoniam: ⁊ quid ex ea cognouerit. Secūdo phia quedā dicta Boetij irrationabilia paruipēdit. Tertio sb breuitate recolligit ea q̄ ipʒ Boetiū pturbāt. Quarto phia dat modū remedendi ipm Boetiū Secūda ibi. Itaq3 nō tam me loci hui⁹. Tertia ibi. Et tu quidē de tuis. Quarta ibi. Sed qm plurim⁹. Dicit primo. Postq3 ego Boeti⁹ delatraui. i. cōtra rōem locutus sum. hec sup. pdicta. cōtinuato dolore. i. assidua turbatōe. illa sup. phia: placido vultu nihil mota. i. irata. meis questib⁹. i. de meis querimōijs. inqt. i. dixit. Cum. i. quādo. ego vidissem te Boetiū mestū. i. tristē. q3 p et. lacrimantē. i. flenteʒ. ilico. i. statim. cognoui te miserū. q3 p et. exulē. i. patientē exiliū. Sʒ q̄ longinquū. i. remotū esset illud exiliū ego nesciebā. i. ignorabā. nisi tua oratio. i. sermo. mihi pdidisset. i. reuelassʒ. Sʒ tu sup. Boeci. q̄dē p certe. nō es pulsus q̄ pcul. i. valde remote. a patria. i. a iudicio ratiōis. s aberrasti. i. deuicisti. At p sed. si te mauis. i. magis vis. existimari pulsum a patria potius sup. tuipe pepulisti te Boetiū. Nam p quia. quidē p certe. id sup. repellere te a pria nunq3 fuisset phas. i. licitum. cuiq3 sup. homini. Si enim reminiscaris. i. recorderis. cuius patrie. i. de qua patria. sis oriundus. i. natus. non vti p sicut. supple ciuitas Atheniensiū quondā regit impio. i. ex pcepto: multitudinis. i. multoꝝ rectoꝝ. Sequit grecū qd tm valet ī latino. sed vnus est dñs ⁊ vn⁹ rex: vnus ⁊ pnceps qui letat. i. gaudet. de frequētia. i. de frequēti inhabitatōe ciuiū. i. incolarū. ⁊ non depulsiōe. cui⁹: regis. agi. i. duci. frenis. i. pceptis. atq3 p et. obtempare. i. obedire. iusticie summa est libertas. An p nūquid. ignoras illā antiquissimā legē. i. statutū. tue ciuitatis. i. recte rationis. qua

ſancitū.i.cōfirmatū eſt:ius non eſſe.i.ad eam non ptinere.exulare.i.exiliū pati.quiſqs.i.quicūq̃.maluerit.i.optauerit.fundare.i.locare:in ea ciuitate ſedem.i.habitatōem ſuā. Nam p q̃a.q̃ ptinet.i.ↄp̄hendit.vallo ac muninine eius ſup.ciuitatis.null⁹ metus.i.timor.eſt illi vt mereat̃ eſſe exul. At p ſed.quiſqs deſierit.i.ceſſauerit velle inhabitare eam ciuitatē:pariter deſinit etiam mereri.i.meritū cōſequi. Nota ꝙ delatrare ꝓprie eſt canū.i ꝓpoſito aūt delatrare eſt vrgente dolore ↄ rōez loq̃.et ſic Boeti⁹ qr dixit act⁹ hominū nō regi a deo:ↄ rōez loq̄bat̃.ergo dicit ſe delatraſſe. Nota nō ē hoīs ſapiētis moueri ex his q̄ dicūt̃ ab inſipiēte ↄ rōem ſed magis debet inſipientē inſtruere ⁊ ip̄m cōſolari.ꝙ p̄hia nō fuit mota ex queſtib⁹ Boetij:ſ magis ip̄m cōſolabat̃. Nota p̄hia cognouit Boetiuz eſſe miſerū ⁊ exulē. Miſer eſt ille cui⁹ anim⁹ ſequit̃ mutatōem rex tempaliū:ita ꝙ extollit̃ in pſperis ⁊ deprimit̃ in aduerſis. Exul in ꝓpoſito eſt ille nō qui mutat regionē:ſ qui agit ↄ rōem. Nota ꝙ p lachrymas p̄t cognoſci ꝙ ratio hoīs eſt turbata:ſ q̄ꝫtum turbata ſit nō cognoſcit̃ niſi ſmone dolētis. Ergo dicit p̄hia.lachrymis cognoui te eſſe exulē.ſ q̄ꝫtū eēt exilium neſciebā:niſi tua oratio mihi ꝓdidiſſet. Nota ille pulſus ē a patria qui oīno rōem amittit.ſ ille aberrat qui infra patriā in aliquo rōez retinet ⁊ in aliquo amittit. Boeti⁹ aūt non erat pulſus ꝓcul a patria.qr nō totā ratōem amiſerat.credebat eñ oīa regi a deo.ſ in hoc aberrabat ꝙ act⁹ hoīm a deo regi nō putabat. Nota de p̄ria hoīs q̄ eſt recta rō loq̄tur Seneca ī de remedijs fortuitoꝝ:dicēs. P̄ria eſt vbicūq̃ hō bñ eſt. Illud aūt qđ bene in hoīe eſt nō in loco eſt.in hoīs inquā ptāte eſt:ſi ſapiēs eſt nō pegrinatur:ſi ſtult⁹ eſt exulat. Nota a patria rōis null⁹ Boetiū expulit:niſi ip̄e ſeip̄m.qr Boeti⁹ nō alieno impetu:ſ ꝓprio defectu termīos ⁊ limites rōis exiuit. Nota ciuitas athenienſiū regebat̃ impio multitudinis. P̄mo eñ eam regebāt reges.poſtea ſuccedente tempe principes.tandē p regimine eius ſingulis ānis eligebant̃.xxxviij.ſapiētes. Sz patria rōis tm̄ vno pn-

enim cuius oriundus ſis patrie reminiſcaris non vti athenienſiuz quondam multitudinis impio regitur.ſ eius vn⁹ domin⁹ eſt ⁊ vnus rex vn⁹ ⁊ princeps q̄ regit eā. Qui frequētia ciuiū nō depulſione letat̃. Cuius agi frenis atq̃ obtpare iuſticie ſūma libertas eſt. An ignoras illam tue ciuitatis antiquiſſimā legē q̄ ſancitū ē ei iuſ exulare nō eſſe q̄ſquis in ea ſedē fūdare maluerit. Nā qui vallo eius ac munimine ↄtinetur.null⁹ met⁹ eſt ne exul eſſe mereatur. At quiſquiſ inhabitare eam velle deſierit.pariter deſinit etiam mereri. Itaq̃ non tam me lo-

cipe regitur.s.deo:qui est regula recte ratōis. Nota homo dicitur oriun
dus a patria ratōis inq̄ꝫtuꝫ anima eius intellectiua que vtit̄ recta ratione
a deo oritur. Nota intantū homo manet in patria ratōis:inquātuꝫ deo
subijcit̄ ⁊ legi diuine. Et quia deus in subiectione suoꝝ delectatur.ideo le
tatur in multitudine ciuiū:⁊ non in expulsione eoꝝ. Repellitur autem ali-

**ci huius quaꝫ tua facies mouet. Nec bibli
othece poti⁹ cōptos ebore ac vitro parie-
tes q̄ꝫ tue mētis sedeꝫ reqro. In qua nō li-
bros:ſ id qđ libris p̄ciū facit libroꝝ q̄ndā
meoꝝ sentētias collocaui. Et tu q̄dē de tu-**

q̄s a pr̄ia ra-
tionis deo re
bellādo: et a
recta ratione
recedendo.
Nota q̄ ob
tempat se d̄o
est summe li-
ber.q̄a inq̄n-
tū aliq̄s agit
scd̄m rectam rōem intantū est liber.ſ ꝑ obtempare se deo homo maxime agit
scd̄m rōem.ergo talis maxime liber est. Vn̄ Seneca.lij.ep̄la dicit. Queris q̄
sit libertas.libertas vera est nulli rei p̄terq̄ꝫ deo seruire equanimiter ꝓspe
ra ⁊ aduersa ferre ⁊ fortunā in equū ducere. Nota ꝙ a ciuitate rōis nul-
lus exulat nisi ꝑ affectōem tꝑaliuꝫ.talis autē affectio est volūtaria.et ideo
sola voluntate aliquis exulat a tali ciuitate. Et quia talis affectio non po-
test hominem occupare q̄ꝫdiu est infra terminos recte rationis. Ideo dicit
ph̄ia. Nam qui vallo eius ⁊c̄.

¶ Itaq̄ꝫ nō tam me loci hui⁹. Hic ph̄ia quedaꝫ dicta irrationabilia Boetij
paruipēdit:dicens. Exquo aberrasti a pr̄ia rōnis:itaq̄ꝫ.ꝓ ergo.non tā.i.nō
tm̄:facies.i.dispositio.hui⁹ loci.i.exilij.q̄ꝫ.i.q̄ꝫtū.tua facies.i.interior di-
spositio mētis tue:mouet.i.ꝑturbat. me ph̄iam:q̄ deiecta ē aduersitate for
tune. Et q̄r supi⁹ ꝯquest⁹ fuit de carētia bibliothece libroꝝ:istā carētiā par
uipēdens ph̄ia dicit. Nec ego ph̄ia reqro.i.īuestigo. parietes bibliothece
cōptos.i.ornatos.ebore.i.ossibus elephantiū.ac.ꝓ etiā.vitro.i.gēmis p̄ci
osis.q̄ꝫ.i.inq̄ꝫtuꝫ sup.ego requiro sedē.i.trāquillitatē tue mentis.in q̄ mē
te nō collocaui.i.nō posui libros:ſ id.i.illud:qđ facit p̄ciū.i. p̄ciositatē.li
bros.s.sentētias meoꝝ libroꝝ. Nota ꝙ Boeti⁹ sup̄ ꝯquerendo de statu
suo:solū deplāxit incōmoda corꝑalia nō curās deiectōem animi sui. Unde
ph̄ia ꝯ̄ hoc solū deplāgit sui animi deiectōeꝫ ⁊ incōmoda corꝑalia paruipē
dit. Et q̄r supi⁹.iiij. ꝓsa dixit Boeti⁹. Nūquid nō mouet te facies hui⁹ lo-
ci. Ideo ph̄ia hic sibi r̄ndens dicit. Multo plus moueor ꝓpter animi tui de
iectōem q̄ꝫ ꝓpter locū exilij in quo existis.hō eīn fortis aīo oī loco vtit̄ pro
pr̄ia. Vn̄ Ouidi⁹ i li.de fastis. Om̄e solū forti pr̄ia est vt piscib⁹ eq̄r. Et q̄a
etiā ꝯquest⁹ fuit de bibliotheca:r̄ndet ph̄ia ꝙ ipsa poti⁹ deplāgat sn̄ias li-
broꝝ q̄s ꝑ obliuionē ꝑdidit q̄ꝫ carētiā bibliothece ⁊ libroꝝ.

¶ Et tu quidē de tuis. Hic ph̄ia sub breuitate recolligit q̄ Boetiū ꝑturba-
uerūt:dicēs. Et tu Boeci dixisti vera de tuis meritis.i.factis.i cōe bonū:⁊
ꝓpt̄ oīm hoīm vtilitatē.ſ sup.dixisti.pauca sup.bn̄ficia.tibi euenisse.ꝓ mul
titudine gestoꝝ.i.factoꝝ tuoruꝫ.⁊ tu memorasti.i.recitasti.nota.i.manife
sta cūctis hoīb⁹:de honestate.i.de saluatōe senat⁹.vel falsitate.i.compila

tione falsaꝝ lr̃aꝝ. obiectoꝝ. i. imputatoꝝ tibi. quidẽ. p certe. tu strictim pu-
tasti. i. existimasti. attingendũ sup. esse. recte. i. rõnabiliter. de sceleribus. i.
de vitijs. qꝫ p et. fraudibus. i. deceptõibꝰ. delatoꝝ. i. accusantiũ. q ea. i. oĩa
ista. celebrent. i. memorent meliꝰ. qꝫ p et. vberius. i. copiosius. ore. i. s̃mo
ne. vulgi recognoscentis. i. memorãtis. Omnia etiam tu Boet. increpuisti
vehement. i.

is in cõe bonum meritis vera quidẽ. ſʒ pro
m̃ltitudine gestoꝝ tibi pauca dixisti. de ob
iectoꝝ quidem tibi vel honestate vl' falsita-
te cũctis nota memorasti. de sceleribꝰ frau
dibusqꝫ delatorum recte tu quidẽ strictim-
qꝫ attingendũ putasti. q ea meliꝰ vberiuſ-
qꝫ recognoscentis ora vulgi ore celebrent
Increpuisti etiã vehemẽter iniusti factum
senatus. de nostra etiaʒ criminatõe dolui-
sti. Lese quoqꝫ opiniõis dãna fleuisti. Po
stremo ꝯo aduersus fortunã dolor incan-
duit. ꝯq̃stusqꝫ nõ eq̃ merit' p̃mia cõpensari
In extremo muse seuientis vt vtiqꝫ celum
terras q̃ʒ pax regeret vota posuisti. Sed
qm̃ plurimus tibi affectuum tumultus in-
cubuit. diuersumqꝫ te dolor. ira. meror di
strahunt. vti nunc mentis es. nondũ te va
lidiora remedia contingunt. Itaqꝫ leniori
bus paulisper vtemur. vt que in tumorem
perturbationibus influentibus indurue-
runt. ad acrioris vim medicaminis recipi
endam tactu blandiore molescant.

fortit. factuʒ
. i. opꝰ iniusti
senatꝰ sup. to
tius. et tu eti
am doluisti d
nr̃a crimina-
tõe. i. vitupa
tõe. et etiã tu
fleuisti. i. de-
fleuisti. dãna
. i. crimĩa. le-
se opinionis
i. ĩmacl'ate fa
me tue. Po
stremo. i. vlti
mo. dolor in
cãduit aduer
sus fortunaʒ
. i. ꝯtra fortu
nam. qꝫ pro ⁊
sup. tu Boe-
ci ꝯquestꝰ es
nõ cõpensari
. i. tribui. eq̃
. i. digna pre-
mia. meritis
. i. p meritis.
In extremo
. i. in fine. se-
uientis muse
. i. furiẽt' me
tri. tu posui-
sti. i. dedisti.
vota. i. p̃ces.
q ea pax sup. diuine puidẽtie regeret terras. i. homĩes terrenos. vtiqꝫ p si
cut: regit celũ. Nota q oĩa ista fuerũt causa ꝑturbatõis mẽtis Boetij. ⁊
ꝑtractant ea in. iiij. ꝓsa. ⁊ in fi. metri O stelliferi.
¶ Sed qm̃. Hic phia dat modũ medẽdi ipm Boeciũ: dicẽs. Sʒ qm̃ pluri-
mus tumultus. i. valde magna multitudo. affectuũ. i. passionũ. incubuit. i.
institit tibi. ⁊ dolor ira ⁊ meror, i. tristicia. distrahũt te diuersum. i. ad diuer

sa sup. ideo. vti ꝑ sicut. nūc mentis es: nondū cōtingunt. i. respiciūt. te validiora remedia. i. fortiora medicamēta. Itaqꝫ nos vtemur paulisp. i. modicū: lenioribꝰ sup. remedijs. vt ea que induruerūt. i. indurauerūt. ī tumorem. i. inflaturā. ꝑturbatiōibus. i. tristicijs animi. influētibus. i. euenientibus. et vt illa mollescāt. i. mollia fiāt. blandiore tactu. i. leuiori medicina. ad recipiēdā vim acrioris. i. fortior medicaminis.

Nota ꝙ boetius fuit distractꝰ multitudie affectionū. s. ira merore ꝛ dolore Naꝫ ira trahit hominē ad vindictā: dolor ad desꝑatiōeꝫ. meror ad totiꝰ mētis aggrauatiōeꝫ. Jdō dicit pħia ꝙ sua perturbatio iā nō possit sustinē fortiora remedia: sed velit sibi adhibere lenia. vt ꝑ talia ꝑparatꝰ ꝛ dispositꝰ ꝯsiter posset ꝑcipe remedia acriora.

Metrum sextum primi libri.

Cum phebi radijs graue
Cancri sidus inestuat,
Tum qui larga negantibus
Sulcis semina credidit,
Elusus cereris fide
Quernas ꝑgat ad arbores.
Numqꝫ purpureum nemus
Lecturus violas petas,
Cum seuis aquilonibus
Stridens campus inhorruit.
Nec queras auida manu
Vernos stringere palmites,
Uuis si libeat frui.
Autumno potius sua
Bachus munera contulit.

Cum phebi radijs graue. Hic incipit sextū metrū huiꝰ ꝑmi: qđ dī metrum gliconicū ab inuētore coriambicū a pede ꝑdomināte. Est autē coriambꝰ pes cōstans ex ꝑma ꝛ vltima longa ꝛ duabꝰ medijs breuibꝰ. Cuiꝰ primꝰ pes huiꝰ metri est spondeus. secūdꝰ coriambꝰ. tertiꝰ pirrichus: q̄ est pes cōstans ex duabꝰ breuibꝰ. ꝛ loco eius aliqñ ponit iambꝰ q̄ ꝯstat ex prima breui ꝛ vltima lōga. In hoc ḡ metro pħia ꝓbat dictū suū ꝑ exēpla. Dicit eñ pħia ꝙ Boetio ꝓ nūc nō cōuenirēt remedia fortia: ſ alio tpe. Probat ḡ ꝙ oīa reqrāt tpus determiatū. ꝛ si fiāt extra suū tps nō ꝓsꝑant. ꝛ hō ꝓbat tribꝰ exēplis. scđo tāgit tꝑa nō ꝑmisceri q̄ deꝰ distinxit: ibi. Signat tꝑa Primū exēplū est de semīe: qđ si semiat nō debito tpe nō ꝓfert fructū. vt si qs semīaret ī iulio vel in augusto. Unñ dicit sic in lrā. Cū ꝑ qñ. graue sydus cācri: illiꝰ signi. inestuat. i. inardescit. radijs phebi. i. solis. Tū. i. ī illo tpe. q̄ credidit. i. cōmisit. larga semīa. i. copiosa semīa. sulcis. i. cauernis terre. negātibꝰ sup. speꝫ messis, talis elusus. i. frustratꝰ. fide. i. bñficio. cereris. i.

dee frugū.pgat.i.accedat.ad arbores quernas.i.quercuū:⁊ vescat᷑ fructibus eoꝝ.Tūc ponit secundū.exēplū de florib⁹ quos hō frustra querit tempore hyemali:cū tpus eoꝝ sit in vere.Vñ dicit in lr̄a.Tu lecturus.i.collectur⁹.violas tales flores.nunq̄ petas.i.accedas.purpureū nem⁹.i.floridam siluā.cum.i.qñ.cāpus stridēs.i.sonās cāp⁹.inhorruit.i.horribiliter apparuit.seuis aquiloni b⁹.i.crudeli b⁹ vētis hyemalib⁹.Tūc ponit tertiū exēplū:et est de vuis q̄ mature sūt i autūno.⁊ tō frustra q̄rant᷑ tēpore vernali.Vñ dic̄ i lr̄a.

Signat tpa ꝓprijs
Aptans officijs deus:
Nec quas ipse coercuit
Misceri patitur vices.
Sic quod precipiti via
Certum deserit ordinem
Letos non habet exitus.

Si lubeat frui vuis nō queras auida.i.cupida manu stringere vernos palmites.i.vnales vites.q̄a bach⁹ de⁹ vini:poti⁹ cōtulit sua munera.i.vuas.autūno.i.tpe autūnali. Nota ꝙ sydus cācri dr̄ graue.qr sole existēte in cancro hoīes grauant᷑ nimio calore:quo tpe nō est semiandū.q̄a ad hoc ꝙ semen cōualescat requirit᷑ hūor q̄ calore solis feruido tpe resoluit᷑ ⁊ euaporat. Nota ſm fabulas ꝙ cū pluto rapuerat ꝓserpinā mat᷑ ei⁹ ceres querens ipam in terris ⁊ nō inueniēs:denegauit homib⁹ bñficiū frugū:⁊ tūc hoīes pgebāt ad arbores quercuū ⁊ comedebāt glādes.⁊ sic loquit᷑ ph̄ia i lr̄a. Nota de hoc ꝙ dicit stridēs cāpus.dicit Hug.ꝙ strideo des.vel strido dis.est fortiter sonare vel dētes cōcutere vel frendere.

¶ Signat tpa ꝓprijs.Hic ondit ph̄ia tpa nō pmisceri q̄ de⁹ distinxit:dicēs.Deus signat.i.ornat tpa:aptās ea ꝓprijs officijs.nec ipe deus patit᷑ misceri vices.i.alternatōes tpm:ita ꝙ tpus vni officio deputatū cōueniat alteri q̄s vices tpm ipe cohercuit.i.distinxit.Et addit.sicut q̄rēs aliq̄ tpe non debito frustrat᷑ i q̄rēdo:sic illō qđ deserit certū ordinē p̄cipiti.i.festina via:illud nō hʒ letos exit⁹.i.ꝓsperū euentū.Sic a sili si ph̄ia relicto debito tempore mīstrasset Boetio fortem medicinā:nō fuisset ꝓsperata in medicādo ipm. Nota ꝙ p debitū ordinē res ↄſuant᷑ in suo esse ⁊ i sui natura.⁊ qđ deficit ab ordine:etiā deficit ab esse.Vñ Boeti⁹.iiij.hui⁹.ij.ꝓsa.Est enim qđ retinet ordinē seruatq̄ nāʒ.qđ vo ab hoc deficit esse qđ in sui natura situm est derelinq̄t.ꝓpter qđ debit⁹ ordo in oīb⁹ est obſuād⁹.Vñ poeta.Est ordo sūma limes sapiētis in arte.Ergo dicit ph̄ia:qđ p̄cipiti via. Nota omne agens in agendo debet ↄstituere sibi bonū finem.quia ratōe boni finis agens meret᷑:⁊ ratiōe mali finis demeret᷑.Unde poeta.Non datur extimplo bona post primordia merces Cōgrua.sed rectus p̄mia finis habet.Cum igit᷑ inordinatio impediat bonitatē finis:ideo vitāda est.

Primū igitur pateris.Hec est sexta ⁊ vltima ꝓsa hui⁹ primi:in q̄ philosophia inq̄rit cām radicalē infirmitatis Boecij ex quibusdā inter

rogatõibus. Et primo phia captat beniuolentiã Boetij. Secũdo ponit ꝟu as interrogntões: ibi. Tum illa. Dicit primo. O Boeci anteq̄ꝫ adhibeã ti bi remedia: ne ꝑ nũquid pateris .i. admittis me phiam. primũ pauculis ro gatõibus .i. interrogatũibus. attingere sup. ꝑ cognitõem. atqꝫ temptare .i. rimari. statũ .i. dispositõem tue mẽtis. vt intelligã .i. cognoscã: q̄s sit modꝰ

Prosa sexta primi libri

P Rimũ igitur pateris ne me pauculis rogatõibus statũ tue mentis attingere atqꝫ tẽptare. vt qui modus sit tue curationis intelligam. B. Tu vero arbitratu inquam tuo q̄ voles vt rñsurum rogato. P. Tũ illa: hũccine inq̄t mũdũ temerarijs agi fortuitisqꝫ casibꝰ putas. An nullũ credis ei ineẽ regimẽ rõnis. B. Atqui inquam nul-

tue curatõis .i. sanatiõis. Ꝟo ꝑ ꝟ. Ego Boetiꝰ iq̄uã i. dixi. tu philosophia rogato .i. iterrogato. tuo arbitratu .i. ꝟm tuã volũtatẽ q̄ voles. vt ꝑ sicut. respõsurum .i. volentem respondere. Nota ꝙ phia more boni medici nõ solũ scrutat̃ causas doloris ꝑ signa extrinseca sicut medici ꝑ vrinã ⁊ pulsum. qꝛ hec signa q̄nqꝫ fallũt. ꝟ etiã scrutat̃ cãs doloris Boetij ꝑ rñsionẽ ad q̄stiões. Et ꝓmo captat eius beniuolentiã reddẽdo ipm attentũ ꝑ hoc ꝙ dicit pauculis rogatõibus. Nota ꝙ infirmi hñt nãlez impotẽtiã nihil patiẽdi. ꝗ ex facili cõturbant̃ nõ solũ ꝑ multas interrogatões ꝟ ex vna sola. Uolẽs ꝗ phia mouere paucas q̄stiões Boetio infirmo: primo captat eius beniuolentiã.

¶ Tum illa. Hic phia facit interrogatões. Secũdo causas totiꝰ infirmitatis ex rñsionibꝰ Boetij recolligit. Tertio ostẽdit ipm curabilem esse: dãdo modũ ꝓcedẽdi circa curatiõem eius. Secũda ibi. Quare plenissime. Tertia ibi. Sꝫ sospitatis actori. Primo phia querit de mũdi gubernatõe. Secũdo de circũstãtijs gubernatõis: ibi. Sed dic mihi. Adhuc diuidit̃. quia phia querit. Secũdo Boeciꝰ rñdet. Tertio phia eiꝰ rñsionẽ approbat. Dicens ꝗ. O Boeci putas hũc mũduꝫ agi .i. regi temerarijs. qꝫ ꝑ et: fortuitis casibus .i. euẽtibꝰ. An .i. nũquid: tu credis nullũ regimẽ rõnis .i. ꝓuidẽtie diuine inesse ei mũdo. Ego Boetiꝰ inquã .i. dixi. atqui .i. certe. nõ existimauerim .i. putauerim vllo modo: vt tam certa sup. entia. moueãtur .i. regantur. fortuita temeritate .i. improuisa stulticia. Sed scio deum cõditorem .i. creatorẽ. ꝓsidere suo operi .i. sue creatiõi. Nec dies fuerit vnq̄ꝫ .i. in aliquo tempore: q̄ dies depellat .i. remoueat: me Boetiũ ab hac veritate sententie iam dicte Tunc phia approbans eius responsionẽ: dicens. Philosophia inquit .i. dixit. ita est. Nam tu cecinisti .i. dixisti. etiam illud pauloante .i. in q̄nto metro huiꝰ primi qꝫ pro et. tu deplorasti .i. plãxisti. tm̃ .i. solũmõ ipos homines esse exortes .i. carentes vel non participes. diuine cure .i. diuine ꝓuidentie. Nãqꝫ ꝑ quia. tu nihil mouebare .i. dubitasti. de ceteris supple

creaturis: q̄n regerenť rōne sup. ꝓuidentie dei. aūt ꝑ sed. pape est interiectio admirātis. ego admiror vehemēter q̄ tu locatus .i. positus. in tā salubri sentētia. egrotes .i. langues. verū ꝑ sed. nos ꝑscrutemur alius .i. ꝓfundius. ego nescio quid .i. aliq̄d sup. sit illud. qđ ego cōiecto .i. opinor. abesse tibi Boetio.

lo existimauerim mō vt fortuita temeritate tam certa moueanť. Uerꝫ operi suo conditorē presidere deū scio. Nec vnq̄ fuerit dies qui me ab hac sentētie veritate depellat. P. Ita est inquit. Nam id etiā paulo ante cecinisti. homiesq̄ tm̄ diuine exortes cure esse deplorasti. Nam de ceteris quin ratōe regerenť nihil mouebare. Pape aūt vehemēter admiror cur in tam salubri sententia locatus egrotes. Uerꝫ altius ꝑscrutemur nescio quid abesse coniecto. Sꝫ dic mihi quoniā a deo regi mundum non ambigis quibus etiā gubernaculis regať ad

Nota q̄ infirmitas Boetij partim fuit ex ordinata affectione. in q̄ntū enī Boeti⁹ doluit de temporalium rerū amissione: ⁊ parti fuit ex falsa existimatione q̄ntuꝫ ad duo. Estimabat enim malos hoīes eē felices ⁊ potētes. Secūdo estimabat homiēs non regi a diuina ꝓuidētia. ergo phia inq̄rit cām radicalē ꝓpť quā Boeti⁹ incidit ī istas incōmoditates. Et q͛ radix toti⁹ morbi fuit ignorātia diuie gubernatōis q̄ntum ad hoīes. ideo ꝑmo querit de mūdi gubernatiōe. Nota q̄ Boeti⁹ innuit duas rōnes q̄ mūdus regať a deo. Primā ibi. Tam certa. q̄ talis est. Ea q̄ sunt certa ⁊ deťmiata nō regunť a casu et a fortuna: cū regimen taliū sit incertū. ꝫ entia hui⁹ mūdi sunt certa. q͛ a certis causis ꝓducta. Secundam rōnē innuit ibi. Uerū opi suo. q̄ talis est. Causatū regiť a sua cā. ꝫ de⁹ ē cā mūdi: cū ab ipo depēdeat celū et tota nā. g̃ ⁊c. Nota phia rōnabiliť mirať q̄ Boeti⁹ credēs mūdū regi a deo: putabat hoīes nō regi ab ipo. q̄a posset phia sic arguere. de⁹ regit mūdū ꝫm te Boetiū. ꝫ hoīes sunt ꝑncipalis ps mūdi sicut pri⁹ dixisti in metro: operis tanti pars non vilis. ergo homines regunť a deo.

¶ Sꝫ dic mihi: qm̄ a deo mūdū regi. Hic phia q̄rit de circūstātijs gubnationis mōi. Scđo q͛ res gubnate diliguť ī suū finē. iō scđo q̄rit de fine rex. Et q͛ gubnatio dei ꝫm rei ꝟitatē etiā ē circa hoīes. iō tertio q̄rit de cognitōe hoīs. Scđa ibi. ꝫ dic mihi. Tertia ibi. ꝫ h̄ q̄ꝫ. Prīo dicit. Sꝫ o Boeci dic mihi phie. qm̄ nō ambig ͭ .i. dubitas. mōm regi .i. gubnari a dō. etiā nū q̄d aduert ͭ .i. cog̃scis. q̄b⁹ gubnaculis mūd⁹ regať. ego Boeť. īquā .i. dixi. vix nosco sniaꝫ .i. ītellectū. tue rogatōis .i. tue inťrogatōis. nedū .i. adhuc n̄ q̄aꝫ .i. possū rn̄dē ad īq̄sita .i. ad inťrogata. sup. phia. īq̄t .i. dixit. n̄ fefellit .i.

decipit.me sup.phiam.abesse.i.deficere. tibi aliquid ꝑ qꝺ velut hiāte.i.patente.robore.i.firmitate.valli.i.munitōis.morbꝰ ꝑturbationū irrepserit.i.subintrauerit:in tuū animū.q.d.nūquid eñ verum fuerit qꝺ ꝑdixi tibi aliquid abesse:ꝑ qꝺ abesse siue ꝑ quē defectū dolor intrauit te sicut aptuꝫ hostiū. Nota ꝙ deus nō regit mundū aliquibus gubernaculis extrinsecis quia sic nō esset ꝑ se sufficientissimꝰ. ſ; regit ipsuꝫ sua potētia q̄ attribuitnr patri: sua sapiā q̄ attribuit̃ filio:sua pietate ⁊ clemētia q̄ attribuitur spūsctō. ⁊ de hoc patebit ī secūdo huiꝰ.

uertis. B. Vix inquā rogationis tue sententiā nosco ne dū ad inquisita rñdere queam. P. Nū me inquit fefellit abeē aliquid ꝑ qꝺ velut hiante valli robore in aīum tuū ꝑturbatōnū morbꝰ irrepserit. Sꝫ dic mihi meministi ne qs sit reꝝ finis. quoue totius nature tendat intētio. B. Audierā inquā. sed memoriā meror hebetauit. P. Atqui scis vnde cuncta ꝓcesserint. B. Noui inquam. deumqꝫ esse rñdi. P. Et quid fieri

Nota illꝺ qꝺ aliqs homo vix ītelligit: aliq̄ modo intelligit:licꝫ cū difficultate. Ex hoc ergo ꝙ Boetiꝰ dicit se vix ītelligere interrogatōem phie:innuit se aliquo mō intelligere:tñ cū difficultate ꝓpter dolorē opprimentē rōneꝫ. ⁊ ideo rñdere nō potuit. Nota qñ robur valli alicuiꝰ munitiōis hiat ꝓpter aliquā rupturā in eo factā:tūc hostes ingrediunt̃ munitiōem. Sic a sīli qñ munimen rōis quo animꝰ munit̃ tanqꝫ vallo hiat ꝓpter defectū alicuiꝰ cognitōis:tunc necesserio ꝑturbatiōes affectuum subintrant animū.

¶ Sed dic mihi:memīsti ne? Hic phia querit de cognitōe finis rerū:dicēs Dic mihi ne.i.an memīsti.i.recordaris.c̄ s sit finis rerū sup.oīm.ve ꝓ vel. quo.i.ad quē finē:intentio ſ.totiꝰ nature tēdat.i.laboret.ego Boetiꝰ inquā .i.dixi.audieram sup.olim.ſ; meror.i.perturbatio.hebetauit.i.obscurauit memoriā.i.intellectū.At q̄ ꝓ certo.scis vñ cūcta.i. oīa entia.ꝓcesserint.i. ꝑncipiū suū habuerūt.Ego Boetiꝰ inquā.i.dixi noui qꝫ ꝓ et:rñdi deū esse sup.ꝑncipiū oīm rerū.Et dicit phia.Et q̄d.i.quō ꝑt fieri hoc:vt cognito.i. noto ꝑncipio.ſ.omniū rerū ignores.i.nescias.q̄s sit finis rerū sup.oīm.verum ꝓ sed.hi mores ꝑturbationū sunt:⁊ ea valentia.i.vigor vel ptās ꝑturbationū est.vt quidē.i.certe.possint mouere hoīem loco.i.a stabilitate ꝑfecte cognitōis.autē ꝓ sed.non possint euellere sup.radicitꝰ.qꝫ ꝓ et.extirpare.i.eradicare sibi totū. Nota phia rōnabiliter querit Boetiū an cognoscat finem omniū rerum.quia finis est causa causaꝝ.⁊ est optimū cuiꝰ gratia alia fiūt.ꝓpter qꝺ ignorato fine:nihil ꝑfecte cognoscitur eoꝝ que sunt ad finem. Nam ſm exigentiā finis cetera moderātur. Nota quādo principiū ⁊ finis coincidūt in vnū sicut in circulo idem est principiuꝫ et finis.

tunc videt̄ mirabile ꝙ tunc ṗncipiū cognoscit̄ ⁊ finis ignoret̄. Cum ergo
deus sit ṗncipiū ⁊ finis oīm rez: cognito ipo sub rōe ṗncipij videt̄ etiā co/
gnosci sub rōe finis. Qꝫ aūt deꝰ sit ṗncipiū oīm ptz. q̄a ab ipo deriuatū est
singulis esse ⁊ viuere: ꝑ celi ⁊ mūdi. Qꝫ aūt sit finis oīm ptz. qꝛ grā eiꝰ oīa
fiūt ⁊ ad ipm ordinant̄. nam in rebꝰ cōstantibꝰ ex arte ⁊ natura semꝑ viliꝰ

potest vt principio cognito. quis sit rerum finis ignores. Uerum hi perturbationum mores et ea valentia est vt mouere quidez loco hominem possint: euellere autem si/biqꝫ totuz extirpare non possint. Sed hoc quoqꝫ respondeas: velim. hominem ne te esse meministi. B. Quid ni inquam memi nerim. P. Quid igitur homo sit poteris ne proferre. B. Hoccine interrogas: an es se me sciaz rationale animal atqꝫ mortale.

est ꝓpter meli
us. Deꝰ autē
ē optimū eo/
rum q̄ in na/
tura sūt: ex ꝓ
hemio Meta
phis̄. No/
ta lꝫ ꝑturba/
ti aliq̄lem co
gnitiōez rerū
habeāt: tñ i/
pediūt̄ ne ꝑ/
fecte cogno/
scāt. Licꝫ er/
go Boetiꝰ ali
q̄lit̄ cog̃uerit
deū esse ṗnci
piū rerū. tñ qꝛ turbatꝰ fuit ꝑfecte naturā huiꝰ ṗncipij non cognouit: ⁊ ideo
ignorauit ipm esse finē reruz. Nota ꝙ passio est motꝰ ꝑticule appetitiue
sub fantasia boni ⁊ mali ꝓm Eustractiū. ij. Ethic̄. ⁊ hi sunt mores passionuz
ꝙ pñt hoīem mouere a stabilitate ꝑfecte cognitōis: ꝟ totaliter ipm nō pos/
sunt euellere ab omni cognitōe.
¶ Sed hoc quoqꝫ rñdeas velim. Hic pħia facit aliā interrogatiōem de co/
gnitōe hūane nature: dicens. Sed ego etiā velim: tu rñdeas. i. rñsum des
hoc. i. ad hoc. ne ꝓ nūquid. tu memīsti. i. scis te esse hoīem. Ego Boetiꝰ in/
quā. i. dixi. quid. i. ꝓpter q̄d. ni. i. nisi. meminerim. i. sciuerim. Et q̄rit vlteri
us pħia. Igit̄ ne. i. nūquid. poteris ꝓferre. i. dicere. q̄d sit homo. i. diffini/
tōem homīs. Rñdet Boetiꝰ. Nūquid pħia tu int̄rogas me hoccine. i. hoc
an. i. vtrū. scio me esse rōnale. atqꝫ ꝓ et. mortale aīal. Ego Boetiꝰ scio ⁊ ꝯfi
teor. i. fateor. me esse id sup. aīal rōnale et mortale. Et illa sup. pħia dixit.
ne ꝓ nūquid. nihil nouisti te esse aliud q̄ꝫ aīal rōnale mortale. Dicit Boeti
us. nihil sup. pħia inq̄t. i. dixit. iam ego scio aliā causā sup. quā. ignoranti/
am diuine ꝓuidētie: vel maximā causā. cui morbi tu desisti. i. cessasti. nosse
. i. noscere quid sis. ¶ Nota licꝫ homo sit mortalis ꝓm corpꝰ: nō tñ ꝓm ani
mam intellectiuā: que est dignior pars homīs. Et q̄a Boetius dixit se esse
nihil aliud q̄ꝫ aīal rōnale et mortale: ideo non q̄siuit nisi bona mortalia: de
quoꝝ bonoꝝ amissiōe doluit: nō curās partē īmortalē. s. aīam rōne cuiꝰ de
buit appetere bona īmortalia. iō pħia dicit ꝙ Boetiꝰ se nō nouerit. No
ta ꝙ causa maxima morbi hoīs est seipm ignorare. q̄a dicit Boetiꝰ. ij. huiꝰ
ꝓsa. v. ꝙ cōditio hūane nature est cuz se cognoscat ꝙ ceteras res excellat.
Cum autē nosse desierit eadē natura infra bestias redigat̄, naz ceteris ani

mantibus sese ignorare naturaliter est. hoīb⁹ vero vitio venit. Et dicit Temisti⁹ sup de aīa. Quid turpi⁹ est aīe cū sit alioꝝ cognoscitiua ꝙ suijpi⁹ est ignara? Anima seipām ignorās quō de alijs fida putabit cognoscitiua. q. dī. nullo modo.

Scio: ⁊ id me esse confiteor. P. et illa. Nihil ne te aliud esse nouisti. B. Nihil. P. Jam scio inquit morbi tui aliam vel maximā causaȝ. quid ipse sis nosse desisti. Quare plenissime vł egritudinis tue rōnem vel aditū recōciliāde sospitatis inueni. Nam qm̄ tui obliuiōe ꝯfunderis ⁊ exulē te ⁊ expoliatū ꝓprijs bonis eē doluisti. qm̄ vero q̄s sit reꝝ finis ignoras. nequā hoīes atq; nepharios. potentes felicesq; arbitraris. Qm̄ vero quibus gubernaculis mūdus regat oblit⁹ es. has fortunaꝝ vices estimas sine rectore fluitare magne non ad mor-

¶ Quare plenissime. Hic philosophia ex dictis Boecij recolligit omnes causas totius infirmitatis eius: dicens. Quare ꝓ igitur. ego philosophia inueni plenissime: id ē perfectissime. rationem. i. causaȝ. tue egritudinis. i. infirmitatis. vł inueni aditū. i. accessū. recōciliande sospitatis. i. recuperande sanitatꝭ tue. qō declarat. Naȝ ꝓ quia. quoniā tu cōfunderis. i. confusus es. obliuione. i. ignorantia tuijp̄ius. tu doluisti te esse exulem. q; pro et. expoliatū. i. priuatum. proprijs bonis. i. diuitijs. quoniam pro quia. tu ignoras. i. nescis: quis sit finis rerum omniū. tu arbitraris. i. putas. nequam. i. malos. atq; pro et. nepharios. i. iniquos homines esse potentes. q; pro et. felices. Quoniam pro quia. tu oblitus es quibus gubernaculis. i. regiminibus: ip̄e mundus regatur. tu estimas. i. opinaris has vices. i. istas alternationes. fortunarum. i. rerum fortuitarum. fluitare. i. diuagare sine rectore. iste sunt magne cause non modo. i. nō solum ad morbum. verum ꝓ sed. sunt ad interitum. i. ad mortem vel ad perditionem anime. Nota homo seipsuȝ ignorans extra limites recte rationis positus est. et talis dicitur esse exul: vt prius visum est. Nota homo seipsuȝ ignorans tm̄ se estimādo mortalem dolet de amissione bonoꝝ mortaliū. ergo dicit philosophia. Quia tui obliuione confunderis: exulem te et expoliatum proprijs bonis doluisti. Nota ex assecutione vel perditione vltimi finis homo dicitur potens vel impotens: ex quarto huius. Quia ergo Boetius ignorauit vltimuȝ finem rerum: ideo putabat malos esse potentes. Nota Boetius ignorauit quibus gubernaculis mundus regeret ⁊ ideo ignorauit ꝙ deus sua bonitate omnia disponeret, ergo putabat vices fortunarum esse sine rectore.

bum modo: verũ ad interitũ quoqȝ cause. Sed sospitatis autori grates. ꝙ te nondũ totũ natura destituit. Habem⁹ maxim tue fomitẽ salutis verã de mũdi gubernatõne sniam. ꝙ eã nõ casuum temeritati ſ; diuine rõni subditã credis. Nihil igiť ꝑtimescas iã tibi ex hac minima scintillula vitalis calor illuxerit. Sed qm̄ firmiorib⁹ remedijs nondũ tp̄us est. vti ⁊ eã mentiũ ꝯstat eẽ naturã. vt quotiẽs abiecerint mentes veras. falsis opinionibus induanť. ex quib⁹ orta ꝑturbationũ caligo. veꝝ illũ ꝯfundit intuitũ. hanc paulisꝑ lenib⁹ mediocribusqȝ fomẽtis attenuare temtabo. vt dimotis fallatium affectionũ tenebris splendorem vere lucis possis agnoscere.

¶ Sed sospitatis autori grates. Hic pħia ostendit Boetiũ esse curabilem: dando modũ ꝓcedendi circa curatõem eius: dicens. Tu des grates autori sospitatis. i. sanitatis. ꝙ nondũ. i. non adhuc natura. i. vigor naturalis. destituit. i. deseruit. te totũ. i. totaliter. nos pħia habem⁹ maximũ fomitem. i. radicẽ. tue salutis. i. sanitatis. s. verã sententiã. i. intellectũ. de mũdi gubernatiõe. ꝙ tu credis eaȝ sup. gubernatõem. nõ esse subditã. i. ſb iectam. temeritati casuuȝ sup. fortuitoruȝ: ſ; diuine ratiõi. Igiť nihil ꝑtimescas: iaȝ tibi Boeť. ex hac mĩma scintillula. i. ꝑua veritate illuxerit vitalis calor. i. ardor mere veritatis animã viuificãs. Tũc dat modũ ꝓcedendi circa curationẽ eius: dicens Sȝ qm̄ ꝑ qͣ qͣ nõduȝ. i. nõ adhuc. est tẽpus firmiorib⁹ remedijs vti. ⁊ cõstat. i. manifestum est: eam esse naturã mentiũ vt quotiẽs abiecerint veras opiniões. induanť. i inuoluãtur falsis opiniõibus. ex quibus falsis opinionibus caligo. i. obscuritas. ꝑturbationũ. i. passionũ. orta. i. creata. cõfundit illũ verũ intuitũ. i. cognitõem mentis. ego sup. pħia. temptabo attenuare. i. remouere. paulisper. i. modicũ. hanc caliginẽ lenib⁹. i. facilibus. ꝙ ꝓ et. mediocribus fomentis. i. medicinis. vt dimotis. i. remotis. tenebris fallatiũ affectionũ. i. falsaꝝ opinionũ vel passionũ. possis agnoscere. i. intelligere. splẽdorem. i. claritateȝ. vere lucis. i. lucide claritatis. Nota sicut in morbo corporali vigente p̂ncipali mẽbro: puta corde p̄t ꝑ medicinas introduci sanitas alijs mẽbris: ſ; naturali calore destituẽte ip̄m cor frustrať spes sanitatis. Sic in morbo sp̄ũali manente in Boetio cognitõe illius principij ꝙ deus gubernet mundũ p̄t ꝓcurari salus ꝗ̃tum ad errorez in alijs. Ergo dicit pħia quasi cõgratulãdo Boetio: debes reddere grates autori sospitatis. Nota quãdo intellectus abijcit veram opinionẽ statim afficiť falsa opi

nione: qꝛ intellectus nō abijcit verā opinionem nisi ꝓpter aliquam ꝑsuasionem ꝑ ꝯriū. nihil aūt ꝯtrariaꝛ vero nisi falsum. ideo intellectus nō potest abijcere veꝝ nisi accipiendo falsū. Nota tenebre affectionū īpediūt rectū iudiciū: qꝛ tristicia stupefacit et corrūpit naturā. ex ethicis. ꝫ amor ꝛ odiuꝫ ꝑuertunt iudiciū ſm Ptholomeū in centilogio. ꝛ ire ꝛ cōcupiē venereorū maxime trāsmutant corpus. ꝛ quibusdaꝫ insanias faciunt. vij. ethicoꝝ ꝛ impedit ira animū ne possit discernere verū: ſm Catonem.

Metrum septimum primi libri

n Ubibus atris Condita nullum
Fundere possunt Sidera lumen
Si mare voluens Turbidus auster
Misceat estum Uitrea dudum
Parq serenis Unda diebus
Mox resoluto Sordida sceno
Uisibus obstat Quicq vagatur
Montibus altis Defluens amnis
Sepe resistit Rupe soluti obice saxi

Ubib⁹ atris. Condita nullū. Hic īcipit septimū ꝛ vltimū metruꝫ huius ꝑmi qd vocaꝛ metrū adonicū ab inuentore. dimetrū a nūero peduꝫ dactilicū a pede ꝑdominante. in q metro phīa ꝓbat ꝑ exēpla qd dixit. dixit em̄ phīa. q caligo ꝑturbationū impedit intuitū veritatis. hoc primo ꝓbat phīa tribus exemplis. secundo hortaꝛ nos ad fugam ꝑturbationum. ibi. Tu qꝫ si vis. prima in tres ſm tria exēpla que patebūt. dicit primo. Sydera ꝯdita. i. abscondita atris nubibus. i. obscuris nubibus. nullū lumē pn̄t fundere ad illuminadū terrā. Tūc ponit scōm exemplū. Si turbid⁹ auster. i. obscurus ventus. voluens. i. mouens mare. misceat. i. ꝯmisceat cum sceno qd est in fundo. estū. i. maris feruorē. tūc vnda maris dudū. i. ꝑus. vitrea. i. transparēs ad modū vitri. par. i. silis serenis. i. claris dieb⁹. mox. i. statim sup. illa aq̄ facta sordida ꝑ flatū venti resoluto sceno. i. eleuato luto obstat. i. resistit. visibus. i. oculis nō potētib⁹ penetrare vndā maris. Tūc ponit terciū exēplū. Amnis. i. fluui⁹ q de altis mōtib⁹ vagaꝛ. i. discurrit. ille sepe resistit. i. reflectiꝛ. obice. i. obiectione. soluti saxi. i. rupti lapidis rupe. i. de monte. Nota silitudo quā phīa ꝑtendit est ista. Sicut sydera cōsueta nobis lucere ꝛ terrā illuminare. cessant h facere ꝓpter interpositiōem nubiū obscurarū. sic intellectus ꝛ rō q lucēt ꝛ illumināt hoiem in cognitione veritatis impediunꝛ caligine ꝑturbationū. Nota q silitudo scōi exēpli in h ꝯsistit. Sicut aqua maris manēte clara ad modū vitri. visus pōt eā penetrare ꝛ videre q sunt sub aq̄. ꝫ si turbaꝛ illa ꝑ ventum tūc obstat visui. sic anim⁹ hoīs quietus nō īpedit iudiciū rōis. ꝫ si moueaꝛ ꝛ turbaꝛ affectiōe tꝑaliū. statim obsistit rōni impediēs ei⁹ iudiciuꝫ. Nota q silitudo tercij exēpli talis ē. sicut aqua currēs de altis montibus libere recto tramite ꝓcedit. ꝛ ꝑ obstaculū lapidis q resoluiꝛ de monte impediꝛ ne recte ꝓcedat. sic

ratio libera nõ impedita recte iudicat. si aũt rõ afficit̃ motibus affectuũ impedit̃ in iudicio ⁊ veritatis cognitõe. Nota ꝙ rupes est moles lapidea siue mons lapideus. sed saxum ē ps resoluta a rupe. i. a monte.

¶ Tu quoq; si vis. Hic phia hortat̃ ad fugã ꝑturbationũ siue affectionũ aĩ vi. Si tu vis cernere. i. videre vel iudicare verũ. i. veritatẽ. claro lumine

Tu q̃z si vis lumie claro cernere verꝝ
Tramite recto Carpere callem
Gaudia pelle Pelle timorẽ
Spemq; fugato Nec dolor assit
Nubila mens est Vinctaq; frenis
Hec vbi regnant

i. vera cognitione. ⁊ si vis etiã carpe. i. attigere. callem. i. viã veritatis. recto tramite. i. ꝓcessu ratõis. tunc tu pelle. i. repelle gaudia. s. q̃ sũt d̃ bonis p̃ntibus. ⁊ pelle. i. remoue a te. timorẽ supp. de futuro malo. q; ꝑ et. tu fugato spem sup. que est de bona fortuna. nec etiã assit dolor sup. q̃ ē de p̃nti amissione bonoꝝ. sup. q̃ mẽs est nubila. i. obscura vl̃ apta. q; ꝑ ⁊. ē vincta. i. ligata frenis. i. ligamĩb⁹. vbi. i. in q̃ mẽte. h̃ sup. p̃dicta regnãt. i. dñant̃. s. gaudiũ de p̃ntib⁹ boĩs. timor de futuro malo. spes de futuro bono. dolor de p̃nti malo. Nota sic ꝑus tactũ ē. affectõ ē mot⁹ ꝑticl'e sensitiue sb̃ fantasia boni vl̃ mali. aĩm afficiẽs ⁊ rectũ iudiciũ rõis iped. ẽs. Et sũt q̃tuor affectões tales p̃ncipales ad q̃s oẽs alie reducunt̃. s. gaudiũ. spes. timor ⁊ dolor: q̃rũ sufficiẽtia sic accipit̃. Oĩs passio vl̃ ē respcũ boni vel mali. si respcũ boni h̃ dupl'r. vel respectu boni p̃ntis: sic ē gaudiũ q̃d est de p̃nti bono. vel ē de respectu boni absentis. sic est spes q̃ est de futuro bono. Si aũt passio ē respectu mali: hoc dupl'r. vel respectu mali p̃ntis sic est dolor q̃ est de p̃nti malo. Si ē respcũ mali abñtis sic ē timor q̃ ē de futuro malo. Nota ꝙ iste passiones nõ sunt pellẽde vt nõ sint in aĩo hoĩs. q: vix ĩuenit̃ hõ sine ipĩs. s; sic sunt pellẽde vt nõ dñent̃ in hoĩe. vñ sedare hmõi ꝑassiões vt nõ dñent̃ est hoĩs virtuosi. q: ꝟtus ꝯsistit in moderatiõe passionũ. Si aũt regnãt ⁊ dominant̃ in hoĩe. tũc ĩpediũt iudiciũ rõnis. ꝓpter q̃d dixit Eustrati⁹ sup li. ethicoꝝ. oportet reluctari ꝯ passiões sensitiuas q̃ si p̃ualuerint impediunt vires aĩe. Nota iste passiões. ⁊ affectiões si ordinant̃ ad terrene. sic sunt nociue. attñ p̃nt eẽ meritorie ⁊ virtuose si fuerint ad debitas fines ordinate. Vñ Richardus in li. xij. patriarchaꝝ dic̃. Ordinatũ ⁊ verũ gaudiũ tũc habemus qñ de veris ⁊ eternis bonis gaudem⁹. Etiã timor ē virtuosus si fuerit ad deũ ordinatus. q: scriptũ est. Inictũ sapiẽ timor dñi. Et idez Rich. dic̃. Pria ꝟtutũ ꝓles sine q̃ ceteras hr̃e nõ põt: ē timor dei. Itẽ spes vt dic̃ idẽ Rich. efficit̃ ordinata si de indulgẽtia venie generat̃. vñ dic̃ vere ⁊ absq; dubio. q̃to quis frequẽti⁹: q̃toq; vehemẽti⁹ de suo reatu int̃no dolore afficit̃. tanto certior tantoq; securior ꝑ spez de indulgẽtie venie efficit̃. Similit̃ dolor est virtuosus qñ fit ad deplangendũ culpã. vñ Rich. Quanto q̃s vehemẽti⁹ metuit penã quã meruit: tãto acerbi⁹ plãgit culpã quã fecit.

Explicit liber primus.

Ost hec paulisper obticuit. Hic est secūdus liber Boetij de ꝯsolatiōe phie q̄ ꝯtinuat ad li. p̄cedentē in hūc modū. Postq̄ phia in primo li. inuestigauit cās radicales infirmitatis Boet. in h̄ scd̄o ꝓcedit ad eius curationē. primo adhibēdo sibi remedia leuia. secundo remedia validiora in libris ꝯsequentibus. Hūc eñ modū medican-

Incipit prosa prima scd̄i libri

p Ost h̄ paulisꝑ obticuit. atq̄ vbi attētōnē meā modesta taciturnitate collegit. sic exorsa est. P. Si penitus egritudinis tue cās habitūq̄ cognoui. fortūe prioris affectu desiderioq̄ tabescis. ea tm̄ animi tui statū sicuti tibi fingis mutata ꝑ

di phia ꝓniꝰ sit Boetio. ꝛ diuidit iste liber in. xvi. ꝑtes. qꝛ sc̄. vtij prose et octo metra huius secūdi. q̄ partes patebūt. quid aūt ī q̄libet pte agatur silr videbit. Prima ꝓsa diuidit. primo ōndit Boe. q̄d phia egerit post p̄dicta ꝛ resumit vnam causam doloris Boetij. scd̄o phia ponit quendā effectū fortune. tercio excusat se de quodam. quarto tangit opportunitatem medendi Boetiū. quinto procedit ad leuia medicamenta eius. secunda ibi. Intelligo. tercia ibi. Sꝫ vt arbitror. quarta ibi. Sed tempus est. quinta ibi. Quid est igit o homo. Primo dicit. Post hec que dicta sunt philosophia obticuit. i. tacuit paulisper. id est modicum. atq̄ ꝓ et. vbi. id est postq̄. collegit. i. intellexit. meam attentionem. id est diligentiam. modesta taciturnitate. i. temperato silentio. exorsa est. id est incepit loqui. sic. id est taliter. si ꝓ quia. ego cognoui causas. i. rationes radicales. q̄ ꝓ et. habitum. i. dispositionem. tue egritudinis. i. infirmitatis. tu Boeci tabescis. id est tristaris. affectu. q̄ pro et. desiderio prioris fortune que fuit tibi ꝓspera. ea fortuna mutata. id est variata. apud te. ꝑuertit. i. mutauit. statum. id est dispositionem. tui animi. id est tue mentis sicuti tu tibi fingis. Notandum ꝙ philosophia post predicta obticuit. vt Boe. magis aīo deliberato verba phie colligere posset ꝛ sibi rn̄dere. qꝛ ꝺm Sene. in ꝓuerbijs. Deliberare vtilia mora tutissima est. Deliberandū est diu q̄cq̄d faciēdū ē. semel discute q̄d audias: ꝓba q̄d credas. Et iō phia obticuit tāq̄ lassata ex q̄ōibꝰ p̄us motis. Vn̄ Sen̄. in li. de ꝟtu. carō. Nō sꝑ in actu sis ꝫ intr̄dū aīo tuo reqēm dato ꝛ reqes illa plena sit sapiā. Nota de hoc qd̄ dicit modesta taciturnitate. duplex ē taciturnitas. quedā moderata. alia suꝑflua. Moderata taciturnitas est qn̄ tacetur qn̄ tacendū est. de qua loquit Seneca in ꝓuer. dicēs. Tene sꝑ vocis et silētij tꝑamētū. tn̄ in h̄ libētiꝰ icūbe vt libētiꝰ audias q̄ loq̄ris. q̄ eñ nescit tacere nescit loq̄. Suꝑflua taciturnitas ē qn̄ tacet cū loquendū est. de qua dicit poeta. Nam nimium tacuisse nocet. Nota ꝙ Boetius in statu miserie non erat magnanimus. qꝛ habuit aīm ꝑuersum fortuna. Magnanimꝰ enim est. qui contra difformes insultus fortune vnanimi mentis ꝯstantia militat: ꝺm Albertū suꝑ primo li. ethicoꝝ. Et Seneca. i. epistola ad Lucil

lum dicit. Primũ argumẽtũ composite mentis existimo posse ꝯsistere ⁊ secũ morari. Nota ꝙ phia dicit fortunam eẽ mutatã circa boetiũ sicut ipe fingit. hoc dicit ꝑ tanto. qꝛ ẜm rei veritatẽ fortuna nõ erat circa ipm mutata: sicut philosophia infra probabit.

¶ Intelligo multiformes. Hic phia ponit quendã effectũ fortune di.

uertit. Intelligo mltiformes illius ꝓdigij fucos. ⁊ eousq̃ cuz his quos eludere nititur blandissimaz familiaritatẽ exercet. Dũ intolerabili dolore cõfundat eos quos inspata reliquerit. Cui⁹ si naturã. mores ac meritum reminiscare. nec habuisse te in ea pulcruz aliq̃d. nec amisisse cognosces. Sz vt arbitror haud multũ tibi hec in memoriam reuocare laborauerim. Solebas eñ pñtem q̊z blandientẽ virilib⁹ incessere verbis. eãq̃ ↄ̃ nr̃o aditu ꝓlatis isectabare sen

Ego itelligo.i. cognosco. multiformes. fucos.i. deceptiones. illius ꝓdigij.i. fortune. ⁊ eousq̃.i. tãdiu.s. ipa fortuna: exercet blandissimã familiaritatẽ cum his q̃s nitit̃.i. laborat. eludere.i. ↄ̃cipere. dũ.i. donec. ꝯfundat.i. ꝯtrahat. itolerabili dolore eos quos fortuna inspata.i. sine spe reliquerit.i. dimiserit. cui⁹.s. fortune. si tu Boeci remiscare.i. recorderis. naturã mores. ac ꝓ etiã. merituz.i. dignitatẽ. nec etiã cognosces te Boetiũ in ea fortũa habuisse aliq̃d pulcrũ nec amisisse. ⁊ ꝑ ꝯñs de amissione eius nihil est dolendũ. Nota ꝙ ꝓdigiũ est miraculũ p̃ter solitũ cursum nature ꝓueniẽs. ⁊ dr̃ ꝓdigiũ q̃si porro ꝓducẽs hoies in admirationẽ. Uel ẜm Hug. ꝓdigiũ ẽ mõstrũ ad vastãdũ patũ dictũ a ꝓdigo gis. qđ est vasto stas. Fortuna aũt põt dici ꝓdigiũ primo qꝛ ducit hoĩes in admirationẽ. eo ꝙ bonis mala. ⁊ malis bona tribuit. Uel dr̃ ꝓdigiũ secundo modo. qꝛ vastat animũ hoĩs. ꝓspera eñ fortuna vastat aĩm hoĩs ꝑ nimiam sollicitudinẽ. aduersa ꝑ nimiã desolationem.

Nota fucus in vna significatiõe dr̃ color suppositus naturali colori. et ponit̃ ꝓ deceptione. qꝛ talis color decipit visum cũ facit mulierẽ deformẽ apparere pulcrã. Nota fortuna sua familiaritate decipit hoĩem ⁊ ꝯfundit. qꝛ dicit Señ. in li. de ꝯsolatiõe filij elye. Neminẽ aduersa fortuna ꝯminuit nisi quẽ fecunda decepit. Et dicit in ꝓuerbijs. Fortuna quẽ nimiũ fouet hũc stultũ facit. Fortuna nulli semel obesse ꝯtenta est. Fortuna vitrea est. dum splendet frangit̃. Et Seneca. iiij. epl'a dicit. Neminem eo fortũa ꝓuexit vt nõ tñ illi minaret̃ q̃tũ ꝓmiserat. noli hui⁹ tranq̃llitati ꝯfidere. memẽto ꝙ mare euertit̃ ⁊ eodẽ die vbi luserũt nauigia absorbent̃.

¶ Sed vt arbitror haud. Hic phia excusat se de quodã di. Sz vt ego phia arbitror.i. opinor. haud multũ.i. nõ multũ. laborauerim reuocare.i. reducere. tibi h̃ sup. p̃dicta de moribus fortune i memoriã. eñ ꝓ qꝛ. tu solebas

.i.consuetus fuisti.presentem.i.astantem fortunam.quoqȝ.i.etiã.blandiẽtem incessere.i.arguere.virilib⁹.i.asperis verbis.qȝ ꝓ et insectabaı e ꝑseq̃baris.eam fortunã.de nr̃o aditu.i.nostra informatione.ꝓlatis.i.ꝓnunciatis sententijs.verũ ꝓ sed.oĩs subita.i.festina mutatio.nõ ꝯtingit.i.aduenit.sine quodã ꝯflictu.i.turbatione aĩoꝝ.sic.i.taliter factũ est.s.de te.vt tu tu discesseris paulisꝑ.id ẽ modicũ a tua trãq̃llitate.i.a tua mentis q̃ete. Nota ꝙ sapientis et magnanimi est ꝯ͞ fortunã ꝯstanter militare ⁊ nõ pusillo aĩo succumbere. Unde Seneca.in libro ꝺ̃ clementia dicit. O mag̃s viros q̃ maligne fortune

tentijs. Uerꝝ omnis subita mutatio rerũ non sine quodam quasi ꝯflictu ꝯtingit aĩorum. Sic factũ ẽ vt tu q̃ȝ paulisꝑ a tua tranquillitate discesseris Sȝ tp̃s est haurire te aliquid ac degustare molle. atqȝ iocũdũ qꝺ̃ ad interiora transmissum validioribus haustib⁹ viaȝ fecerit. Assit igitur rethorice suadela dulcedinis. que tũc tm̃ calle recto ꝓcedit cũ nostra instituta nõ deserit Cũqȝ hac musica laris nostri vernacula nunc leniores: nunc grauiores modos succinat.

succumbere nesciunt. ⁊ aduersas res sue virtutes expimenta faciũt.nã ꝯm aristo.1.ethi. Sapiẽs scit bene ferre fortunã.q̄ꝛ hȝ se sine vituꝑio. sic̃ tetragonũ. Corpus eñ tetragonũ q̃cunqȝ ꝓijcit̃ firmiter stat.sicut anim⁹ sapiẽtis ꝯstans ꝑmanet quacunqȝ fortuna ĩminente. Nota ꝙ quies animi fit ꝑ sedationem passionum que causatur ex ordinatione rationis. cum deliberatione.sed subite mutationes ꝑ̃ueniunt deliberationem rationis. ideo mutant ⁊ turbant animũ: ꝓpter quod dicit philosophia. Oĩs subitã mutatio rerũ nõ ꝯtingit sine ꝯflictu animorum.

¶ Sed tp̃s est haurire. Hic pħia tangit opportunitatẽ medẽdi ip̃m Boetiũ di. Sȝ tp̃s ẽ.i.ĩstat te boetiũ haurire.i.recipe ac ꝓ etiã.ꝺ̃gustare aliq̃d molle.i.facile.atqȝ ꝓ et.iocũdũ.i.delectabile.qꝺ̃ sup.leue vel delectabile. trãsmissum ad interiora.s.tui animi.fecerit viam validioribus haustibus.id ẽ fortioribus remedijs.igit̃ ꝓ g̃.suadela.i.ꝑsuasio.rethorice dulcedinis. i. rethorice ornatus.assit.i.presens sit.q̃ rethorica ꝓcedit tm̃.i. solũmõ tunc recto calle.i.recta via.cũ nõ deserit.i.derelinq̃t.nr̃a instituta.i.documẽta. Cũqȝ hac.s.rethorica musica.i.ars metrica.ꝟnacula.i.famula.nr̃i laris.i.nr̃e domus.s.assit ⁊ succinat.i.decantet.nũc.i.aliqñ.leuiores modos.i.faciliores ꝟsus.et nunc.i.aliqñ grauiores.i.difficiliores. Nota ꝙ pħia inuitat duas scientias ad curationẽ Boetij.s.rethoricã ⁊ musicã. Rethoricã inuitat ratione ꝓse in qua vtit̃ rationibus ꝑsuasiuis rethoricis coloribus adornatis. Musicã ĩuitat ꝓpter metrũ.nã sicut in musica vtimur arsi ⁊ thesi.i.ꝯcordi eleuatiõe ⁊ depssione vocis.sic similiter in metro vtimur eleua

tione. quando pducte syllabe eleuant. et vtimur depressione qn breues syllabe deprimunt quada scordia pporcionali. Nota dicit Tullius in phemio rhetorice sue q eloquentia sine sapia plerunq obesse potest. nunq autem pdesse. Cu igit rhetorica sit scia eloquendi ornate. ipa no pdest sine sapia ideo dicit phia q rhetorica tuc pcedit recto calle qn no deserit nostra instituta q sut isti tuta et docmenta sapientie.

¶ Quid est igit o homo Hic phia adhibet boetio leuia medicamenta. Ubi nota q leuia medicamenta siue remedia dicuntur ratiões sumpte sm cõem vsum hoim psuadetes no esse dolendu

Quid est igitur o homo quod te in mesticiam luctumque deiecit. Nouu credo aliquid inusitatumque vidisti. Tu si fortunam putas erga te esse mutatam: erras. Hi semp eius mores sunt: ista natura. Seruauit circa te ppriam potius in ipsa sui mutabilitate cõstantiam. Talis erat cum blandiebatur cu tibi false illecebris felicitatis alludet. dephendisti ceci numis ambiguos vult9: q se se adhuc velat alijs tota tibi prsus inotuit

de aduersitate fortune. Remedia aut validiora sunt rões que sunt ctra cõmunem opinionem hoim. ostendentes quid sit summu bonu: et in quo consistat: et quomodo ad ipsum pueniat. et q mali sunt impotentes et boni potentes et silia. Primo ergo ondit phia non esse dolendum de fortuna: quia seruat ppriam naturam circa ipm. et h ostendit quinq ronibus psuasiuis. Secundam ponit ibi. Si probas. Terciam ibi. An vo. Quartam ibi. q si nec. Quinta ibi. Postremo equo rc. Prima ro talis est. Null9 in mesticia et luctu deijcit nisi pter aliqd nouu vel inusitatu ctingens circa ipm. sed mutatio fortune no est aliquid nouu vel inusitatu, g eius mutatio nullum dz deijcere in dolore. Dicit g in lra. Igit o homo. i. tu Boeci qd e illud qd deiecit. i. pstrauit te in mesticiam. q p et luctum. ego philosophia credo q tu Boeci vidisti aliquid nouum. q p et inusitatum. i. inconsuetum sup. cõtingere circa te. tu Boeci putas. i. estimas. ipsam fortunam esse mutatam. i. puersam a sua natura. erga. i. circa te. erras. i. false estimas. qr hi semper sunt eius mores. ista est natura eius. q nunc sit aduersa nuc pspera ipa fortuna seruauit circa te potius ppriam cstantiam in ipsa sui mutabilitate. qr mutatio fortune est sua cstantia. talis em erat. s. mutabilis. cu tibi blandiebat. i. adulabat. cum tibi alluderet illecebris. i. delectationibus. false felicitatis. i. prosperitatis. tu deprehendisti. i. cognosti. ambiguos vultus. i. dubias facies. ceci numinis. i. cece dee fortune. que scilicz fortuna. adhuc velat. i. occultat. sese. i. seipsam. alijs supple hominibus. tamen applaudedo eis psperitate ipsa tibi tota innotuit. id est manifesta est. prorsus. id e omnino. s. psperitate et aduersitate. Nota q illecebra bre. est delectato

carnalis illicita hominem alliciens. licet inueniatur pro quacunq; alta delectatione. Nota sicut bestia vel auicula vel piscis delectationis spe decipit᷑. sic homo delectatione ꝓsperitatis fortune fallaciter irretit᷑. Vñ Seneca. viij. epl'a. Clamo vitate quecunq; casus tribuit ad omne fortuitũ bonum suspitiosi pauidiq; subsistite. Nam fera et piscis spe aliqua oblectante decipitur.

Si probas vtere moribus ne queraris
Si ꝑfidiam ꝑhorrescis: sperne atq; abijce
perniciosa ludentem. Nam que nunc me-
roris tibi causa tanti est: hec eadẽ trãqlli-
tatis esse debuisset. Reliquit enim te quã
nõ relicturã nemo vnq; poterit eẽ securus

Nota delectationes fortune sunt false. nã sm bea. Augus. Prospa huius mũdi ꝓsperitatẽ habent veram. iocunditatẽ falsaz. certũ dolorem. incertam voluptatem.

Nota pħia appellat fortunam cecum numen. Huguitio dicit ꝙ numen est virtus dei vel ipse deus vel dei potestas siue maiestas. Hic aũt accipit᷑ ꝓ dea. q̃ antiqui fortunã colebant pro dea. Nota ꝙ fortunam dicit esse cecam: dicit Tulli⁹ in li. de amicicia. fortuna vt medicus ignarus multos excecauerit. nõ ꝙ ipsa ceca sit sed eos cecos plerunq; efficit quos complexa est. Nota ꝙ fortuna antiquitus depingebat᷑ duplici fronte. calua ⁊ capillata. ꝑ caluã designando aduersitatẽ. ꝑ capillata ꝓsperitatem. ꝫ dic̃ pħia. depħẽdisti ambiguos vult⁹ fortune
¶ Si ꝓbas vtere moribus. Hic ponit scd̃am rationem que talis est. de illius amissione nõ est dolendum quod est ꝑnitiosuz. ⁊ q̃ habito hõ nũq; ẽ securus. fortuna est hm̃õi vt tangit ĩ lr̃a. ꝫ ⁊c̃. Dicit ꝫ. Si ꝓbas. i. approbas fortunam. vtere moribus eius. ne queraris. i. ꝯqueraris. si ꝑhorrescis. i. ꝑtimescis. ꝑfidiam eius sperne atq; abijce fortunã ludentẽ. i. ludendo inferentem. tibi ꝑniciosa. i. damnosa. Nam fortuna que nũc est tibi cã tãti meroris ꝑ sui absentiã. hec debuit esse tibi cã tranquillitatis. i. securitatis per sui presentiam sed nõ fuit. eñ ꝓ q̃. fortuna reliquit te. quã nõ relicturã nemo vnq; poterit esse securus. Nota circa h̃ qđ dicit ꝑniciosa ludentẽ dicit Seneca. Ludit fortuna cũ suis moribus. et que dedit aufert. ⁊ que abstulit reddit. nec vnq; tutius est illam expiri q̃; sũ locum iniurie nõ habet.

Nota ꝙ securitas maxime hominem delectat propter quod est appetenda. Vnde Senec. vi. epl'a Nec me res vlla delectabit licet sit eximia et salutaris q̃; ꝙ mihi vni secur⁹ sum. Nota ꝙ ꝓsꝑitas fortune nõ reddit hoĩem securũ. q̃ dic̃ Señ. Munera fortune amica putatis insidie sũt. q̃sq; vrm̃ tutã vitã agere volet. q̃; plurimũ p̃t fortũe bñficia deuitet. ĩ q̃b⁹ miserrimi fallunt᷑. Habere putam⁹ honores in precipitia cursus iste deducit. Nota Seneca in de remedijs fortuitoꝝ. Exonerauit te fortuna si intelligis ⁊ tutiore loco posuit damnum putas remedium est clamaꝫ ꝙ opibus expoliatus es tuo vicio ista tibi iactura tamgrauis est non tammoleste ferres si tanq; ꝑditurus habuisses.

¶ An vero tu preciosam estimas. Hic pbia ponit terciā rōnē que talis ē. istō nō est putandū preciosum ⁊ carū quod nō est mansurū ⁊ suo recessu est afflicturū. sed fortuna est hmōi. ḡ nō est reputanda preciosa ⁊ cara. ⁊ ꝑ consequens nō dolendū de eius amissione. nec gaudendū de eius possessiōe. vñ dicit in lr̄a. vero ꝓ sed. an tu estimas felicitatē abituram. i. recessuraȝ. suple. esse preciosā.

An vero tu preciosam estimas obituraȝ felicitatem: et cara tibi est fortuna presens nec manendi fida: ⁊ cū discesserit allatura merorem. Qꝫ si nec arbitrio retineri potest: ⁊ calamitosos fugiens facit. Quid est aliud fugax quā future quoddā calamitatis indicium. Neqꝫ eñ qđ ante oculos situ͂ est: suffecerit intueri. Verū exitus prudentia metit̄: eademqꝫ in alterrutro mutabilitas: nec formidandas fortune minas: nec exoptandas facit esse blandicias.

⁊ fortuna p̄sens est cara tibi nec est fida manendi ⁊ cū discesserit est allatura i. adductura merorem. q. d. nō debꝫ estimari preciosa. Nota ꝙ appellat fortunā felicitatē. qꝛ ꝭm Aristo. fortuna vel est felicitas vel ē ꝓxima felicitati. Unde in li. de bono fortu. dicit Aristo. ꝙ nō ꝯtingit eē felicem sine rebꝰ exterioribus quarū fortuna est dn̄a ⁊ hoc est intelligendū de felicitate politica ⁊ nō speculatiua q̄ ꝯsistit in actu sapīe. Nota fortuna discedēs inducit merorem. qꝛ dicit Seneca in li. de tranq̄llitate aī. Letiores reliquit quos fortuna nunq̄ respexit q̄ q̄s deseruit. Et Boetiꝰ postea dicet ꝙ infelicissimū genus infortunij est felicem fuisse.

¶ Qꝫ si nec ex arbitrio retineri. Hic ponit quartam rōnē q̄ talis est. Illud qđ est iudiciū future miserie nec est carū nec preciosū nec ꝑ ꝯñs de ipso dolendū. fortuna est hmōi sicut tangit in lr̄a. Unde dicit ꝙ fortuna si nec pōt retineri. i. haberi ex arbitrio. i. ꝭm voluntatē. ⁊ ipsa fugiens. i. recedens facit calamitosos. i. miseros. quid aliud est. sup. fortuna fugax q̄ quoddā indicium. i. signū future calamitatis. i. miserie. eñ ꝓ qꝛ. neqꝫ sufficit intueri. i. inspicere. illud qđ situm est. i. positū ante oculos. i. qđ ē p̄ñs. verū ꝓ sed. prudentia. i. homo prudens. metit̄. i. mensurat. exitus. i. fines reꝝ. qꝫ ꝓ et. eadē mutabilitas. i. instabilitas. ī alterutro. i. in aduersitate et ꝓsperitate. nec facit minas. i. insidias fortune eē formidandas. i. timendas. nec facit blandicias eē exoptandas. i. desiderandas. Nota calamitas est miseria cū aliquis nihil hꝫ nec in re nec in spe. ⁊ est dicta a calamo qui est vacuus ⁊ inanis. Nota ꝙ nō sufficit intueri solū p̄ntia sed etiā futura. qꝛ licꝫ qñqꝫ prima salua fiant iudicia vltima tñ alteriꝰ saporis inq̄namenta ꝑmanebūt ꝭ in fine de disci. scho. et Tulliꝰ. ij. rheto. dicit. Errāt q̄ in ꝓsperis oēs impetus fortune putāt effugisse sapienē. cogitāt in tꝑibꝰ ꝓsꝑis causas aduer

ſas reformidant. Et Seneca in de quatuor virtutib⁹ car. dicit. Si prudẽs es animus tuus tribus tpibus diſpenſet. pñtia ordina. futura puide. ⁊ p̃terita recordare. nã qui nihil de p̃terito cogitat: pdit vitã. qui nihil de futuro p̃meditat̃ p oĩa incautus incedit. pone ãn aĩm tuũ mala futura ⁊ bona vt iſta poſſit ſuſtinere ⁊ illa moderari. ⁊ Gamfredus in poetria. Exempla ſyrenes habe docearis ĩ ill'. Sub meliori ſtatu ſp peiora caueto. Nulla fides rerũ ſe q̃t pt⁹ mella venenuz. Et claudit nox atra diem nebuleq; ſerenum.

Poſtremo equo animo toleres oportet: quicquid intra fortune aream gerit: cũ ſemel iugo eius colla ſubmiſeris. Q ſi manendi abeundiq; ſcribere legẽ velis ei quã tu tibi dñam ſponte elegiſti: nõne iniurioſus fueris: et impatientiam tuam ſortẽ exacerbabis quã pmutare nõ poſſis. Si vẽtis vela committeres: nõ quo volũtas peteret: ſed quo flatus impelleret pmouereris. Si aruis ſemina crederes feraces in-

¶ Poſtrẽo equo animo Hic poit q̃ntaz rõnẽ que talis eſt. quicũq; alterius iugo ſe ſubmittit. oportet q mores ei⁹ patienter ſuſtineat. ſ; homo affectiõe tpaliũ ſubmittit ſe iugo fortune. ẽ oz q mores fortune patient̃ teleret. Vñ ſicut iniuſte agit q̃ vult imponere legem domine ſue ita volens imponere legem fortune agit iniuſte. hãc rõem p̃tendit ĩ lr̃a. Scd̃o declarat dictum ſuũ p quedã ſĩl'ia ibi. Si ventis. Primo dicit. Poſtremo. i. vltimo dicã q oportet vt toleres. i. patiaris equo aĩo. i. pſtãti aĩo. q̃cq̃d gerit̃. i. fit. intra areã fortune. i. intra mũdũ. cũ ſemel ſubmiſeris. i. ſubiugaueris. colla. ſ. tua iugo fortune appetendo tpalia tanq; p̃mia tuoꝝ meritoꝝ. q p ſed. ſi velis ſcribere. i. ſcribendo imponere. legẽ manendi ⁊ abeundi ei quã tu tibi dñam ſponte elegiſti. nõne fueris iniurioſus et impatiã. i. p tua impatiãm. exacerbabis. i. argues ſortẽ. i. fortunã quam nõ poſſis pmutare. Nota q pħia mundũ appellat areaz fortune. qr ſicut in area tritulando torquent̃ manipuli. ſic fortuna in mũdo torquet hoĩes. nũc pſperitate. nũc aduerſitate rotando. Notandũ circa hoc qd̃ dic̃ nõne iniurioſus fueris q iuſticia eſt libertas animi. tribuẽs vnicuiq; qd̃ ſuũ eſt ſm ſuam dignitatẽ. deo amorẽ ⁊ obedientiã maiori reuerentiã. pari concordiã. ⁊ minori diſciplinã. Si ẽ famulus velit imponere legẽ dñe ſue cui tenet̃ exhibere reuerentiã. oparet̃ ꝯ iuſticiã. Nota quicũq; afficit̃ boĩs exterioribus ⁊ mutat̃ ſm mutationẽ coꝝ dĩ eẽ ſubiect⁹ fortune ⁊ colla ſua iugo eius ſubmittere. qr fortuna eſt dña bonoꝝ exterioꝝ. talis aũt fuit Boetius. ẽ iniuriabat̃ fortune. volẽs ſibi imponere legẽ manẽdi ⁊ recedẽdi. ¶ Si ventis vela cõmitteres. Hic pbat dictũ ſuũ p quedã ſimilia. ſ. q fortuna nõ ſit in ptãte hoĩs. dicit. Si cõmitteres vela ſup. nauis ventis. tu pmouereris. i. ducereris. nõ quo voluntas tua peteret. i. deſideraret. ſ; q̃ fla

tus venti te impelleret. Si crederes.i.cōmitteres. semina arvis.i. agris. tu pensares.i.iudicares.annos feraces.i.fertiles.ꝗꝫ pro.ꝛ.steriles inter se ita ꝙ non haberes illos annos in ptāte tua.a simili tu dedisti te regenduꝫ fortune.oportet ꝙ obtempes.i.obedias.morib⁹ dñe, vero ꝓ ħ.tu conaris. i.laboras.retinere impetuꝫ.i.cursum.voluentis rote.i.mobilis fortune ꝛ frustra laboras.

ter se annos sterilesꝗꝫ pensares. fortune te regendum dedisti. domine moribus oportet obtempes. Tu vero voluentis rote impetum retinere conaris. At omnium mortalium stolidissime si manere incipit sors esse desistit.

Metrum primum secundi libri.

h Ec cum supba verterit vices dextera.
Et estuantis more fertur euripi.

O stolidissime.i.stultissime.oīum mortaliū. nescis tu qd̄ si sors.i. fortuna.īcipit manere.i. stabil eē. qd̄ tūc desistit.i.dsinit eē sors. Sic em̄ nō simul stant ꝙ aliqs sit hō ꝛ nō sit rōalis. sic nō stant simul ꝙ sit fortuna ꝛ non sit mutabilis. Nota ꝙ sicut cōmittēs velum vento amplius nō est in ptāte sua duci quo vult.ꝫ ꝫm impetū venti ducitur.et sicut committens semina agro non est in potestate eius ꝙ ꝓueniant anni fertiles vel steriles.sic a simili qui committit se fortune nō est in potestate sua vt habeat fortunam ꝓsperam vel adversaꝫ. Nota circa ħ quod dicit voluentis rote ꝙ antiquitus rota depingebatur cum rota hac ratione. Nā in rota sūt quatuor diversitates. Una ps ē sūma. Alia infima Tercia q̄ de sūmo descendit ad imū. Quarta q̄ de imo ascēdit ad summū. Similiter in hominibus inveniunt quatuor varietates.quidā em̄ sunt in summa ꝓsperitate.tales sunt elevati in rota fortune. Alij sunt ī summa adversitate tales iacent deiecti sub rota. Tercij declināt de ꝓsperitate in adversitatē tales descendūt de summitate rote. Quarti ꝓcedūt de adversitate in ꝓsperitatē tales ascendūt rotaꝫ fortune. vn̄ elevatus in rota fortune dicit. Glorior elat⁹. descendens dicit. Descēdo mortificatus. deiectus dicit. Infimus axe rotor. ascēdens dicit. Letus ad alta vehor. Nota ꝙ natura nō assuescit in ꝯtrarium. nam si lapis millesies ꝓijciat sursum nō assuescit ascendere sursum cum natura eius sit descendere. Sicut ergo esset stolidissimus qui laboraret alicui auferre sui naturam. sic stolidus est q̄ laboret fortune auferre mutabilitatem que est eius natura. ergo dicit philosophia. At omnium stolidissime.

Ec cum supba verterit vices dextra. Hic incipit primū metrū huius secundi quod dicitur yponauticum ab inventore. qꝛ labor nautaruꝫ cantu huiusmodi metri sublevat.et dicit metrū iambicum a pede predominante. Est autem iambus pes contrarius trocheo constās ex prima brevi ꝛ vltima longa.et dicitur metrum trimetrum. licet em̄ hoc metrum ha-

beat sex pedes tamen computando duos pedes ꝓ metro erit metrum trimetrum. In quo metro ph̄ia describit mores fortune dicens. Cum hec. scꝫ fortuna verterit vices .i. alternatiões ꝓsperitatis τ aduersitatis sup̄ba dextra τ cum ferẗ more euripi .i. maris estuantis .i. inundantis. tunc fortuna seua .i. crudelis. ꝓterit .i. ꝯculcat reges. dudum tremendos .i. metuen-

Dudum tremendos seua proterit reges.
Humilemq́ꝫ victi subleuat fallax vultuꝫ.
Non illa miseros audit. haud curat fletus
Ultroq́ꝫ gemitus. dura quos fecit ridet
Sic illa ludit. sic suas probat vires
Magnumq́ꝫ suis monstrat ostentum
Si quis visaẗ. vna stratus ac felix hora.

Prosa secũda secundi libri.

Ellem aũt pauca tecum fortune ipsius verbis agitare. Tu igiẗ an ius po

dos; τ ip̄a fal
lax subleuat
de aduersita
te hũilẽ vul
tum. victi .i.
depressi. nec
ipsa audit fle
tus nec curat
miseros. id ẽ
aupes. τ ip
sa existẽs du
ra qꝛ non fle
ctitur ad vo
luntatem; ho
minuꝫ. ridet
.i. deridet. vl
tro .i. sponta

nee. gemitus supple miseroꝝ quos fecit. sic illa ludit sic ꝓbat .i. experitur. suas vires. et ipsa monstrat suis magnum ostentum .i. miraculum. si quis visaẗ vna hora stratus .i. aduersitate depressus. ac felix .i. ꝓsperitate eleuatus. q. d. fortuna videtur exhibere suis .i. hominibus: qui bonis eius inhiant magnum miraculũ. qñ aliquis subito videtur mutari de aduersitate in ꝓsperitatem τ econuerso. Nota ꝙ fortuna dr̄ sup̄ba eo ꝙ nullũ veretur nec aduertit ꝓbitatẽ nec maliciã alicui⁹ τ si vocaẗ more sup̄boꝝ obaudit.

Nota ꝙ eurip⁹ ẜm aliq̄s ẽ vẽt⁹ turbinis. τ dr̄ eurip⁹ q̄si eur⁹ rapid⁹ τ ẽ eurus nomẽ vẽti. Scḋm alios aũt τ forsan meli⁹ eurip⁹ ẽ brachiũ vl' sin⁹ maris cui⁹ decursus est incert⁹ τ ꝓpẗ incertitudinẽ sui cursus freq̄nẗ ꝑiclitãẗ ibi naues. et dr̄ ab eu qḋ est bonũ. τ ripa q̄si bona ripa ꝑ ꝯ̄riũ. sic ĝ cursus euripi estuantis est incert⁹. sic τ mutabilitas fortune. Nota ꝙ de opatõne fortũe q̄l'r hos eleuat τ hos deprimit loq̄ẗ Ala. in anticlau. dicẽs. Precipitẽ mouet illa rotã motusq́ꝫ laboꝝ. Nulla q̄es claudit nec sistũt ocia motu. hos premit hos eleuat. hos deijcit. erigit illos. Cogit τ ĩ varios hoĩes descẽdere casus. Et samaritẽsis al'. pau. hein. Quicq̄d agas. q̄cq̄d dicas q̄cq̄d patiaris. Nõ facis vt retrahas q̄ mea dextra trahit. Sic ĝ ꝑmatũ venerandaq́ꝫ sceptra tenebo. Et ꝓ velle meo mel tibi felq́ꝫ dabo.

Ellẽ aũt pauca. Hic incipit ꝓsa scḋa hui⁹ scḋi in qua ph̄ia ꝓbat Boetio nõ eẽ ꝯquerẽdũ de fortuna. qꝛ nihil sibi abstulit. τ ĩtroducit fortunã alloq̄ntẽ Boetiũ. Et diuidiẗ. qꝛ primo ꝑsuadet Boetio introductionem fortune. Scḋo introducit eã ibi. quid tu o homo. primo philosophia diẗ. O Boeci ego ph̄ia vellẽ tecũ pauca agitare .i. discutere v̄bis ipi⁹ fortune. tu v̄o aiaduerte an ius .i. iusticia postulet hoc. Nota ꝙ silitudo

orationis q̃n̄q₃ generat fastidiũ. iõ q̄n̄q₃ ipam oportet mutari. Vñ tullius
iiij. li. rheto. dic̄. Sermonẽ in dicẽdo cõmutari o₃ vt facile satietas varieta
te vitet̄. iõ phia hic variat orõnẽ ꝑ introductionẽ noue ꝑsone vtendo ꝓso
popeya. que figura a Tullio vocat̄ ꝯformatio. Persuadet igit̄ phia Boe
tio introductionem fortune dicit. Vellem aũt ⁊c̄.

stulet animaduerte. Quid tu o hõ reã₃ me
q̃tidianis agis q̃relis. quã tibi fecim⁹ iniu
iuriã: q̃ tibi tua detraxim⁹ bona: q̃ vis iu-
dice de opũ dignitatumq₃ mecum posses-
sione contende. Et si cuiusq₃ mortalium
ꝓpriu₃ q̃d hoꝝ eẽ mõstraueris: ego ea tua
fuisse q̃ repetis spõte ꝯcedã: cũ te mr̄is vte
ro natura ꝓduxit nudũ rebus oĩb⁹ inopẽ
q₃ suscepi: te meis opib⁹ foui: ⁊ q̃d te nũc i-
patiẽtẽ nr̄i facit: fauore ꝓna indulgentius
educaui: ⁊ oĩm q̃ mei sunt iuris affluẽtia et
splẽdore circũdedi: nunc mihi retrahẽ ma
nũ libet: habes gr̄as velut vsus alieis: nõ
habes ius querele tã q̃₃ ꝓrsus tua ꝑdider
Quid g̊ ingemiscis: nulla tibi a nobis

¶ Quid tu o
hõ. Hic phia
ĩtroducit for
tunã alloq̄n-
tẽ boetium q̄
ostendit q̄ri-
moniã ipius
esse iniustam
q̄a nihil sibi
abstulit. pri-
mo ꝙ fortũa
ostẽdit ꝙ ni-
hil Boettio
iniuste abstu
lit. scd̄o quã
dã r̄n̄sionem
boetij exclu-
dit ibi An tu
mores. ꝑmo
facit q̃ð dc̄m
est. Scd̄o r̄n̄
det tacite q̃õ
ni ibi. an ego
Primo dicit
fortũa ad bo
etiũ O tu hõ quid agis. i. vexas vel facis me reã q̃tidianis. i. assiduis q̃re
lis. q. d. facere nõ deberes. quã tibi fecimus iniuriã? q. d. nullã. q̃ bona tua
tibi detraximus? q. d. nulla. ꝯtende mecũ in iudicio de possessione opum ⁊
dignitatũ corã quocũq₃ iudice. et si monstraueris aliq̃d eẽ ꝓpriũ hoꝝ bono
rũ cuiusq₃ mortalium. ego sponte cõcedam tibi ea que repetis fuisse tua. ꝙ
aũt nõ sunt tua nec alicuius hoĩs ꝓpria: ꝓbo tibi. q: cum natura ꝓduxit te
de vtero matris ego suscepi te nudũ ⁊ inopem. i. carentẽ oĩbus reb⁹. ⁊ fouĩ
te meis opib⁹. ⁊ ego ꝓna. i. ꝓmpta educaui. i. nutriui te. ĩdulgẽti⁹. i. clemẽ
ti⁹. fauore. i. gr̄a mea. q̃d te nũc facit ĩpatiẽtẽ nr̄i? i. ꝯ nos. q: si Bo. a ꝑnci-
pio nõ fuisset nutrit⁹ ꝓspitate fortune nõ fuisset ĩpatiẽs de amissiõe ei⁹. Et
sb̄dit. ego circũdedi te affluẽtia ⁊ splẽdore oĩm bonoꝝ q̃ sũt mei iuris. i. po
testatis. nũc aũt libet. i. placet mihi retrahere manũ tu hẽs gr̄am. i. mihi re
ferre g̃tes tã q̃₃ vsus alienis nõ hẽs ius q̃rele tanq₃ tua ꝑdideris.
¶ Quid igit̄ ingemiscis querulando nulla tib a nobis illa ẽ violentia ⁊c̄.
talium sunt mei iuris. id est potestatis. ⁊ famule mee. s. honores ⁊ potesta-
tes. cognoscunt me dominam. mecum veniunt. me abeũte discedunt. i. re-

cedunt. audacter affirmẽ si tua forẽt que ꝯquereris amissa nullo mõ ea ꝑdidisses. Nota ꝙ tota rõ fortune in hoc ꝯsistit. nulli manet rõnabilis q̄rimonia de eo q̄ nihil aliorum aufert. sed ꝓpria ꝓ suo libito disposuit. sed fortũa nihil abstulit qd̄ erat Boetij sed ꝓpria disposuit ꝓ suo libito. & cetera. Nota de hoc ꝙ dicit que tibi tua. Señ. dicit in de remed. Nõ est tuũ qd̄ fortuna fecit eẽ tuum. Alienuz ẽ oẽ q̄cquid optãdo euenit. Et nihil ipsi⁹ ꝓprium putari lz qd̄ eripi potest.

illata est violentia. Opes: honores: cete-
raq; taliũ mei sũt iuris. Dñam famule co-
gnoscũt: mecũ veniũt: me abeũte discedũt
Audacter affirmẽ si tua forent que amissa
ꝯquereris nullo mõ ꝑdidisses. An ego
sola meũ ius exercere ꝓhibeor. Licet celo
proferre lucidos dies: eosdẽq; tenebrosis
noctibus condere. Licet anno terre vultũ
nũc floribus frugibusq; redimere: nũc nim
bis frigoribusq; ꝯfundere. Jus ẽ mari nũc
strato equore blandiri: nũc ꝓcellis ac flu-
ctibus inhorrescere. Nos ad ꝯstantiã no

Nota q̄a hõ ꝓducitur nudus ex vtero mr̃is. ꝑ hoc innuit magna ei⁹ miseria. si em̃ hõ nud⁹ nascit̃ et nullo indigeret: min⁹ eẽt miser. sed q̄a nud⁹ nascit̃ nihil possidẽs et plurib⁹ indigẽs. iõ magis miser est. Vñ paup Henricus. Primit⁹ in mũdo tecũ tua q̄ta tulisti. Nudus eras primo et postea nud⁹ eris. Nota ꝙ bona exteriora nõ sunt ꝓpria hoĩs. q2 dicit Seneca. Nihil ꝓpriuz dicas qd̄ mutare põt fortuna. reposcit qd̄ dedit donũ qd̄ dari potuit auferri potuit. et qd̄ fortuna nõ dedit nõ eripit.

¶ An ego sola meũ ius exercere. Hic rñdet tacite questioni. Diceret aliq̄s fortune. lz bona exteriora sint tua: tñ postq̄ ea hoi ꝯtulisti nõ deberes amplius auferre. Huic q̄õni rñdet fortuna dicẽs. ꝙ hoc eẽt ꝯ ius et ꝯ naturaz suam. quã nullus dz sibi auferre immo dz vti sicut et cetere res vtũt̃ sua natura. Unde dic̃. Nunq̄d ego sola ꝓhibeor exercere ius meũ: cũ oĩa alia exercẽt naturã suã. qd̄ declarat. q2 licet. i. licitũ est. celo ꝓferre lucidos dies et eosdẽ ꝯdere. i. abscondere tenebrosis noctib⁹. et licz anno redimere. i. ornare. vultum. i. supficiem terre. nũc. i. aliq̄n floribus. sicut in vere. nũc frugibus sicut in estate. nunc ꝯfundere eã nimbis. i. pluuijs et frigoribus sic̃ in autũno et hieme. Jus. i. natura est mari. nũc. i. aliq̄n. s. tp̄e sereno blandiri. i. blanduz eẽ. equore strato. i. pacificato. sed tp̄e tempestatis inhorrescere. i. horridum apparere. ꝓcellis ac fluctibus. i. inundatiõib⁹. nunq̄d inexpleta. i. insatiabilis. cupiditas hoĩm. alligabat nos ad ꝯstãtiã alienã nostris moribus. q. d. nõ em̃ hec est nostra vis. i. naturalis ptãs. hũc ludũ ꝯtinuũ. i. oĩ tp̄e vel ꝯtinue ludimus. rotam versamus volubili orbe. i. veloci circu-

latione. et nos gaudemus mutare infima .i. aduersa. summis .i. psperis. et summa infimis .i. pspera aduersis. Tu Boeci ascende rotã nrãz (si placez) sed ea lege .i. pditiõe. vti ne putes tibi fieri iniuriã si ptingit te descendere. cũ rõ mei ludicri .i. ludi iocosi hoc poscet. Nota q quelibet res ĩ sua naturali opatione delectat. frustra g laborat q naturã rei auferre conat. cum natura nõ assuescat in cõtrariũ. Unde paup Henricus. Nonne sua licet quiuis sic vtitur arte. Quod sibi sors dederit vtit omis homo. Miles equis Piscat aqs et cleric9 himnis. Nauta fretis. pugiles marte potete metrl. rustic9 arua parat. numerat mercator aurũ. Uirgo legit flores stult9 amator amat. Seminat in spinis nature iura retractans. Nota q dicit cupiditatem hominũ esse inexpletam qr dicit aristo. ij. pollit. Infinita est pcupiscẽtia hominũ ad cuius repletionem multi viuunt. Et Seneca. xvi. epla. Naturalia desideria finita sunt ex falsa aũt opinione nascentia vbi desinãt nõ habent. et. lxij. epistola. Omnia aliquis contemnere potest omnia autẽ habere non potest.

stris moribus alienam inexpleta hominũ cupiditas alligabit. Hec nr̃a vis est. Hũc cõtinuuz ludum ludimus: rotam volubili orbe versam9 infima summis: summa infimis mutare gaudemus. Ascende si placet s ea lege ne vti cũ ludicri mei ratio poscet descendere iniuriam putes. An tu mores ignorabas meos. Nesciebas Cresum regem lidorum Cyro paulo ante formidabilem: mox deinde miserandũ rogi flãmis traditũ misso celitus imbre defensum. Nũ te preterit: paulum persi regis a se capti calamitatibus pias impendisse lachrymas. Quid tragediarũ clamor aliud defleat: nisi

¶ An tu mores ignorabas meos. Hic fortuna excludit quandã responsionem Boetij. Posset enim dicere Boetius. O fortuna ego cõquestus sum de tua mutabilitate quia ignoraui mores tuos. hanc responsionem excludit fortuna p plura nota Boetio ex quibus poterat ppendere mores et stabilitatẽ suã. et dicit. Nũquid tu ignorabas mores meos. quasi diceret. nõne sciebas quomodo Cresus rex lidorum qui prius erat formidabilis Cyro regi persarum. sed postea captus fuit a Cyro et traditus ignibus ad cremãdum. sed imbre misso celitus fuit defensus et euasit. Nunquid etiam preterit te quomodo paulus consul romanus fudit pias lachrymas super calamitatibus .i. miserijs persi regis quem captiuauerat. quid enim aliud deflet clamor tragediarum .i. poematum reprehendentiũ vicia hominuz. nisi

me fortunam subuertentem felicia regna indiscreto ictu.i.incerto euentu. nonne existẽs adolescẽtulus didicisti iacere in limĩe.i.in domo iouis duo dolia vini vnum bonum aliud malum.de quibus oportuit vnũquẽqꝫ intrantem gustare.quid ꝯquereris si vberius de bonoꝝ parte sumpsisti quid ꝯquereris si a te nõ tota discessi:quid ꝯquereris si hec ipsa mei mutabilitas est tibi iusta causa sperandi meliora.i.ꝓspera. tamẽ ne pro nõ ꝯtabescas i.deficias animo.ꝛ tu locat⁹ intra cõmune regnũ oib⁹.s.i mũdũ desideras viuere ꝓprio iure. qꝛ hͦ eẽ nõ põt vt eximaris a communi lege hominum.

indiscreto ictu fortunã felicia regna vertentem. Nonne adolescẽtulus ayon eyo eyot .i.duo dolia vini:alterũ quidẽ malum:aliud aũt bonũ:in iouis limine iacere didicisti. Quid si vberius de bonoꝝ pte sumpsisti. Quid si a te nõ tota discessi. Quid si hͦ ipsa mei mutabilitas iusta tibi cã est sperãdi meliora.tñ ne aio ꝯtabescas et intra cõmune omnibus regnum locatus ꝓprio iure viuere desideras.

Nota qꝫ cũ cresus rex lidorũ esset pugnaturus ꝯtra regem ꝑsarum ipse cõsuluit Appollinem de successu pugne qui respondit sibi huiõi versiculo. Cresus pdet alim transgressus plurima regna. Alim est fluui⁹ quidã.quez versiculũ cresus sic intellexit.qꝫ Cresus transgressus alim pdet.i. destruet plurima regna ipi⁹ Cyri. hͦ appollo sic intellexit. Cresus trãsgressus alim pdet.i.amittet plurima regna sua.et hoc contigit.nam ipe cũ trangressus esset alim vict⁹ ẽ a Cyro ꝛ in ignẽ positus.sed tanta inundatio pluuie facta fuit.qꝫ extinctus fuit ignis ꝛ euasit.de quo cum multum gloriaretur dixit filia sua nomine fama. O pater expecta vltimũ diem ante quem non est gloriandum. Quadam vero nocte vidit Cresus in somno.qꝫ esset super altam arborem vbi iupiter eum rigabat.ꝛ phebus eum siccabat. quod somnium cum retulisset filie sue.respondit filia. Tu eris captus a Cyro ꝛ i cruce suspensus.vbi iupiter.id est pluuia te rigabit.et phebus.id est sol te siccabit.quod ad vltimum contigit.ex quo potest perpendi mutabilitas fortune. Notandum qꝫ paulus consul romanus missus fuit pugnare contra regem persarum:qui erat superbissimus hominum. cũ aũt ipm deuicisset considerans prosperitatem preteritam ꝛ aduersitatem presentem eius: motus pietate fleuit super ipsum et dimisit eum. ex quo similiter perpenditur mutabilitas fortune. Nota qꝫ tragedia est carmen reprehensiuum viciorum.incipiens a prosperitate:desinẽs in aduersitate. Et dicitur a tragos grece qḋ est birc⁹ latine et odos cant⁹.qꝛ cant⁹ huiõi carminis hirco remunerabat.inde dicũt tragede poete.q̃ antiq̃ gesta ꝛ facinora sceleratoꝝ regũ luctuoso carmie pplo spectãte.i.respiciẽte ꝯcinnebãt. sic dic ysidor⁹

li. ethimo. Nota Homerus volens ondere mutabilitatẽ fortune descri-bit in domo iouis iacere duo dolia vini. vnũ bonũ aliud malũ. ꝛ oẽs intrãtes domũ de vtroqꝫ oportebãt gustare. ꝫ q̃dã plus de bono. q̃dã vo plus de malo. ꝛ h̃ descriptio publice depingebat̃ athenis in tẽplo iouis: vbi boetius studuit existens adolescens sicut ipe testat̃ in de scholariũ disciplina

Metrũ scd̃m libri secundi.

s I quantas rapidis flatib⁹ incitus
Pontus versat arenas:
Aut quot stelliferis edita noctibus
Celo sidera fulgent:
Tantas fundat opes nec retrahit manum
Pleno copia cornu.
Humanum miseras haud ideo genus
Cessat flere querelas.
Quãuis voto libens excipiat deus
Multi prodigus auri:
Et claris auidos ornet honoribus:
Nil iam parta videntur.
Sed quesita vorans seua rapacitas.

Per domuz aũt iouis homerus significabat mundũ. ꝑ duo dolia ꝓsperitatẽ ꝛ aduersitatẽ. ꝛ om̃es q̃ viuũt ĩ mũdo de vtroqꝫ gustãt. q̃daz plus de ꝓsperitate. q̃dam pl⁹ de aduersitate. Nota dicit fortunã subuertẽtẽ felicia regna. dic gamfredus in poetria. h̃ vnuz prescire potes: q̄ nulla potestas Esse morosa põt: q2 res fortuna fecundas. Impat esse breues. si vis exẽpla ꝑ ores. Respice fortunas. enarrat illa priorũ. Florida ꝓsperitas minos subuertit athenas. Ilion atrides: magne carthaginis arces. Scipio. sed multi romani sunt alia fati. Tpa versa breui breuis est distantia leti. Om̃is et mesti nox ẽ vicina diei. Hec aliena docent ꝛ te tua fata docebũt.

I quantas rapidis ꝛc̃. Istud ẽ. ij. metrũ hui⁹ scd̃i qd̄ dr̃ asclepiadiũ ab ĩuẽtore. coriambicũ a pede ꝑdn̄ante. q̃s sit pes coriãbus ꝑus habitũ est. ꝛ ↄstat illud metrũ ex ꝑ spondeo et duob⁹ coriãbis ꝛ pyrricheo vel iãbo. q̃le metrũ est illi⁹ ymni. Sctõꝝ meritis. Scd̃m metrũ dr̃ ferregratium ab inuentore. ↄstãs ex ꝑ spõdeo. scd̃o dactilo. tercio spondeo vel trocheo. In h̃ ĝ metro fortuna ↄquerit̃ de inexpleta cupiditate hoĩm dr̃. Si copia .i. fortuna. quã gẽtiles deã copie appellabãt. pleno cornu fundat hoĩb⁹ tãtas opes q̃tas arenas v̾sat. i. voluit pontus. i. mare. incit⁹. i. cõmot⁹. rapidis flatib⁹. i. impetuosis ventis. ꝛ si fundat tãtas opes q̃t sydera fulgent ĩ celo edita. i. orta. stelliferis noctib⁹. ꝛ ipa copia nõ retrahit manũ auferendo opes. haud ꝑ nõ. iõ hũanũ gen⁹ cessat flere. i. flendo ꝓponere miseras q̃relas. ꝛ q̃uis deus ꝓdig⁹. i. diues multi auri. i. ad modũ ꝓdigi multũ aurꝫ

diffundens: ipẽ deus libẽs excipiat vota hoim. ⁊ ornet auidos. i. cupidos claris honorib⁹. tñ iã parta. i. acqsita ⁊ possessa nil videnẽ eis: ß seua rapacitas vorãs qsita. i. acqsita. pãdit. i. manifestat: alios hiat⁹. i. receptacula cupiditatis. ⁊ tũc qrit fortuna q iã frena retentẽt. i. detinebũt: certo fine cupidinẽ. i. auariciã hoiz. pcipitẽ. i. pcipitãtẽ hoiez. cũ sitis. i. desideriũ hñdi fluens larg. munerib⁹ ardescit i hoie Et iõ ille qui trepid⁹ terrore aduersitatis et gemẽs credit sese egẽtẽ: ille nũq̃ diues agit i. vitã ducit.

Alios pandit hiatus.
Que iam precipitem frena cupidinem.
Certo fine retentent.
Largis cum potius muneribus fluens
Sitis ardescit habendi.
Nunq̃ diues agit qui trepidus gemens
Sese credit egentem.

Prosa tertia secundi libri.

b His igitur si p se tecuz verbis fortuna loqueref: q̃d pfecto cõtra hisceres nõ

Nota circa hoc q dicit: pleno copia cornu. q cuz hercules quodã tpe luctaref cum achileo ⁊ achile⁹ mutaret se i thaurũ: hercules apphẽdẽs ipm p cornu efregit illud: ⁊ repletũ pomis et florib⁹ odoriferis sacrificauit illõ fortune. qd cornu dr fortuna qbusdã ppinare plenũ: qbusdã vacuũ: qbusdã semiplenũ: fm diuersuz statũ pspitatis ⁊ aduersitatis hoim. Nota q fortuna iuehit 9 auariciã hoim: qd Tulli⁹ in li. tusculanarũ qstionũ dicit. Auaricia studiũ pecunie hz quã nemo sapiẽs 9cupiuit. Ea em qsi malis venenis imbuta corp⁹: aimq̃ virilẽ offendit. ipa em insatiabilis manẽs: neq̃ copia neq̃ inopia minuif. Et i eodẽ hoc dicit. Quid est q multi cupiditate pecunie feruntf: quoꝝ ita pturbanf animi vt non multũ absint ab insania. Et dicit Seneca. lxxvi. epl'a. Auaricia nullũ hz magis malũ nisi q ingrata est. Et. lxxij. epl'a auaros 9pat canib⁹: dicẽs. Vidisti aliquẽ canẽ missum a dño panis frusta aut carnis apto ore captãtẽ: quicqd arripit ptinus integrũ deuorat: ⁊ sp ad spem futuri inhiat. Idẽ. Euenit nobis quicqd nobis fortuna expectãtib⁹ porrigit: illud sine oi volũtate dimittim⁹: ⁊ statim ad rapinã alteri⁹ erigimur. Nota q credit se egentẽ nõ est diues: ß paup. qr dicit Senec. pma epl'a. Non q parũ hz: ß q pl⁹ cupit paup est. Quid em refert quãtum illi i archa: quãtuz in horreis iaceat: si alieno hiatu iminet.

Nota q diuitie nõ tollũt auariciã: ß augmẽtãt. Vñ Señ. xvi. epl'a dicit. Cõgeraf in te quicqd locupletes possiderũt vltra priuatũ pecunie mc duz Fortuna te puehat: auro tegat: purpura vestiat: terrã marmorib⁹ abscondat. Accedãt statue ⁊ picture ⁊ quicqd vlla ars elaborauit: maiora cupere ab his desistes. Vñ Iuuenal. Interea pleno dũ turget saccul⁹ ere. Crescit amor nũmi quãtuz pecunia crescit.

His igitur si p se tecũ fortuna. Hic incipit tertia psa hui⁹ secũdi. In q

ꝑhia ꝓbat Boetiū nō debere cōqueri de fortuna. qꝛ multa bona sibi ꝯtulit.
Et ꝑ inqrit ꝑhia ꝗd sentiat de dictis fortune. Scđo bona fortune sibi col-
lata enūmerat: ibi. Uerūtamen. Primo oñdit ꝑhia ꝙ Boeti⁹ nihil habeat
loqui ꝯ fortunā. Secūdo Boeti⁹ rñdet. Tertio ꝑhia ei⁹ rñsionē approbat.
sicut patebit. Dicit ꝑmo. Si fortuna loqret tecū his ꝟbis ꝓse. ꝓfecto: pro-

habeeres. Aut si ꝗd est quo q̄relaꝫ tuā iure
tuearis: ꝓferas. oportet. dabim⁹ tibi dicē
di locū. B. Tum ego. Speciosa q̄deꝫ ista
sunt inquam. oblitaqꝫ rhetorice ac musice
melle dulcedinis: tuꝫ tantū cū audiunt ob
lectāt. sed miseris maloꝝ altior est sensus.
Itaqꝫ cū hec aurib⁹ insonare desierint: in-
sit⁹ aīm meror ꝑgrauat. P. Et illa. Ita est
inq̄t. Hec eñ nōdū morbi tui remedia: sed
adhuc ꝯtumacis aduersū curatōem dolo-
ris fomēta q̄dā sunt. Naꝫ q̄ in ꝓfundū sese
penetrēt: cū tempestiuū fuerit admouebo.

certe. tu non
habēs ꝗd cō
tra hiscēs. i.
non haberes
vñ apires os
ad rñdādum
fortune. Aut
si ꝗd ē q̄ tuaꝫ
q̄relā iure tu
earis: oportꝫ
. i. necesse est
vt ꝓferas. da
bim⁹ tibi lo-
cuꝫ dicendi.
Tūc ego Bo
eti⁹ inquā. i.
dixi vel respō
di. Speciosa
q̄dē sunt ista
q̄ fortuna di
xit: ⁊ sunt oblita. i. delinita. melle. i. delectatōe rhetorice dulcedinis. s. ꝗtū
ad ꝓsam. ac ꝑ et. musice dulcedinis. s. ꝗtum ad metrū. ⁊ tantū tum. i. tunc.
oblectant. i. delectant animū meū: cum audiūtur. sed sensus. i. ꝑceptio. ma
loꝝ est altior. i. ꝓfundior miseris ꝗ ista possint attingere. q. d. ꝗuis verba
fortune supficialiter me delectent: tamē ad ꝓfunditatē mei doloris nō at-
tingūt. Itaqꝫ. i. ergo: cuꝫ hec verba fortune desierint. i. cessauerint. insona
re aurib⁹ meis: meror insitus. i. īmissus. ꝑgrauat animū meuꝫ. Tunc ꝑhia
approbat respōsionē Boetij: dicens. Ita est. hec eñ verba fortune nō snnt
remedia tui morbi: sed sunt quedā fomēta. i. lenimēta: aduersum curatōeꝫ
. i. cōtra sanatōem cōtumacis doloris. Nam remedia que penetrēt. i. īmit-
tent: sese in ꝓfundū ꝑturbationū: expellendo causam radicaleꝫ tui morbi.
ista admouebo. i. apponam: cū fuerit tempestiuū. Nota ꝙ Boeti⁹ nihil
habuit loqui cōtra verba fortune. quia verū dixit: ⁊ cōtra veritatē nō est lo
quēdū. Nam vero oīa ꝯsonāt: ⁊ veritas sibiipꝰi attestat̄ ꝟm Aristo. No-
ta hisco est verbū inchoatiuū: ⁊ ꝓfertur per sincopā. qꝛ regulariter deberet
dici hiesco. vnde hiscere est hiatuꝫ inchoare: cum aliquis apit os. Nota
ꝙ oblitus altera ꝓducta est participium verbi obliuiscor. ꝟ oblitus altera
correpta descendit a verbo obliuio. ⁊ oblitus. i. maculatus. Uñ ꝟsus. Im
memor oblitus notat: oblitus est maculatus. Nota circa hoc ꝙ dicit in
situs meror animū aggrauat. ꝙ quis nō doleret de infortunio. nulli conti-
git nisi aīo multū eleuato sup fortunā. Quia dicit Seneca. lxv. epl'a. Pl⁹

equo te dolere nolo:sed vt non doleas vix exigere audeo. Nulli autē ista firmitas animi contingit nisi multum supra fortunam eleuato. Et subdit. Illud agamus vt iocūda nobis fiat amissoꝝ recordatio. nemo libenter ad id redit qđ non sine tormēto cogitatur⁹ est. Nota ꝙ ꝑ rhetoricā ⁊ musicam dulcedinē fortune Boeti⁹ adhuc nō fuit restitutus virtuti ⁊ sapiētie: qđ attestatur ei⁹ meror aggrauās aīm. Nā virt⁹ ⁊ sapientia dolorē ⁊ merorē oppīmit. Unde Sene. lxv eplā. Quemadmodū minuta lumīs claritas sol' obscurat: sic dolores mesticias iīurias sapiētia et virtus sua magnitudine elidit atq; opprimit.

Verūtamē ne te miserū existimari velis: an numerū modūq; tue felicitatis oblitus es: taceo ꝙ desolatū parente summorū te viroꝝ cura suscepit. Delectusq; in affinitatē principū ciuitatis: qđ ꝓciosissimū ꝓpinquitatis gen⁹ est: pri⁹ car⁹ q̄ꝫ ꝓxim⁹ eē cepisti. Quis nō te felicissimū: cū tāto splēdore soceroꝝ: cum cōiugis pudore: cum masculine quoq; ꝓlis opportunitate predicabit.

¶ Uerūtamen ne te existimari miserū velis. Hic phia enumerat bona fortune Boetio collata ratione: quoꝝ non debuit se estimare miserum. Et ꝑmo enumerat bona ꝓterita que ipsum felicem fecerunt. Postea enumerat in quarta prosa bona que ipsum in presenti felicē ostendunt. Primo igitur philosophia describit felicitatem suam preteritā. Secundo excludit quādam obiectiōem: ibi. Q⁊ si idcirco. Primo enumerat quedam bona cōmunia. Secundo magis specialia. Secūda ibi. Preterea libet. Primo dicit. O Boeci ne. i. non. velis te existimari miserum. nūquid oblitus es numerum. q; pro et. modum felicitatis tue. taceo. i. pertranseo. ꝙ te desolatū. i. priuatum. parente. i. patre et matre. cura summoꝝ virorum. i. consulum romanorum te suscepit. et tu delectus. i. de alijs electus in affinitatem principum ciuitatis cepisti prius esse carus q̄ꝫ proximus: quod est ꝓciosissimū genus ꝓpinquitatis. Quis non predicabit felicissimū: cum tanto splendore tuorum socerorum: cum tanto pudore cōiugis. i. vxoris. et cum oportunitate. i. oportuna felicitate masculine prolis. q. d. nullus est qui non iudicauerit te felicem in his. Nota ꝙ triplex est genus ꝓpinquitatis. Primū quod contrahit' ex genealogia: ⁊ in tali ꝓpinquitate aliquis simul efficitur proximus ⁊ carus. nam frater fratri est carus ⁊ ꝓpinquus. Alia est ꝓpinquitas que cōtrahitur ex matrimonio ⁊ vocatur affinitas. ⁊ in tali propinquitate aliquis prius efficitur ꝓpinquus q̄ꝫ carus. Tertia ꝓpinquitas cōtrahit' ex bonis morib⁹ ⁊ virtutib⁹. ⁊ hoc ē ꝓciosissimū gen⁹ ꝓpinqtatis ⁊ in tali aliqs pri⁹ efficit' car⁹ q̄ꝫ ꝓpinqu⁹. Et sic Boeti⁹ pri⁹ fact⁹ fuit romanis ꝑncipib⁹ car⁹ rōe virtutis q̄ꝫ ꝓpinqu⁹ mrimoniū ꝯhēdo cū eis. Nota ꝙ phia dic' Boetiū fuisse felicē splēdore soceroꝝ ī plurali: cū tñ nō habue-

rit nisi vnũ socerũ. Nam socer dz cui⁹ filiã aliq̃s ducit. ꝛ nõ legit̃ q Boeti⁹ habuit duas vxores. Ad hoc p̃t dici q hic accipit̃ socer large. nõ tm̃ p p̃re vxoris: s̃ etiã p fratre: q̃ large etiã p̃t dici socer. g̃ dicit pluraliter soceroꝝ.

Nota q ex trib⁹ pħia dicit Boetiũ felicez fuisse: ex honestate soceroꝝ: ex pudore cõiugis: ex oportunitate masculine ꝓlis .i. suoꝝ filioꝝ.

¶ Preter̃eo. libet enim p̃terire cõmunia. Hic philosophia enumerat q̃dam bona sp̃alia ex quib⁹ Boetius non dz se estimare miserum. Et dicit. Ego p̃tereo .i. ꝑtransi revolo. q2 mihi libet p̃terire cõia sup. bona. et delectat me venire ad singl̃arem .i. sp̃alez cumuluz tue felicitatis. s.

Pretereo. libet eñ p̃terire cõmunia assumptas in adolescentia negatas senib⁹ dignitates: ad singularẽ felicitatis tue cumuluz venire delectat. Si q̃s rerũ mortaliũ fructus vllũ beatitudinis põdus habet: poterit ne illi⁹ memoria lucis quãtalibet ingruentiũ maloꝝ mole deleri. Cum duos pariter cõsules liberos tuos domo ꝓuehi: sub frequẽtia patrũ: sub plebis alacritate vidisti. Cum eisdem in curia curules insidentibus: tu regie laudis orator ingenij gl̃ia z facũdie meruisti. Cũ in circo duoꝝ medi⁹ cõsiliuz circũfuse multitudinis expectatiõem

ad sumptas dignitates in adolescẽtia negatas senibus. Et subdit. Si q̃s fruct⁹ reꝝ mortaliũ hz vllum põdus beatitudinis .i. si ꝓpter aliq̃d tp̃ale bonum homo debet dici felix. poterit ne memoria illi⁹ lucis .i. tue felicitatis quã iam dicã deleri quãtalibet mole .i. quocũq; pondere ingruentiũ malorum. q. d. nõ p̃t deleri. Et q̃ est illa felicitas: cũ tu vidisti liberos tuos .i. filios tuos. pariter cõsules .i. in consules electos. ꝓuehi .i. duci de domo tua sub frequẽtia .i. diligentia. patruz .s. senioꝝ. et sub alacritate .i. sub gaudio plebis. Et cum tu eisdez filijs tuis insidentibuz curules .i. sedes iudiciarias. orator .i. p̃dicator regie laudis meruisti gloriã ingenij ꝛ facundie. Cuz tu medi⁹ in circo .i. in circũdatõe duoꝝ cõsulum .s. filioꝝ tuoꝝ satiasti expectatõem circũfuse multitudinis: triũphali largitõe .i. victoriali triũphatõe vt ego opinor: tu dedisti v̓ba .i. deceptões fortune duz te illa demulcet: dũ te fouet vt suas delitias tu abstulisti mun⁹ q̃d nunq̃ cõmodauerat vlli .i. alicui. priuato .i. extraneo. Vis ne ergo cum fortuna ponere calculuz .i. cõputatõem. nũc ipa fortuna primũ ꝑstrinxit te oculo liuẽti .i. iuido. Si cõsideres numeꝝ ꝛ modũ letoꝝ. ve ꝓ vel: tristiũ .i. ꝓsperitatis et aduersitatis: adhuc nõ possis te negare felicẽ. Nota pħia ꝑ hoc q dicit p̃tereo ꝛ pri⁹ dixit taceo: vtit̃ quodã colore rhetorico q̃ dz occupatio: ꝛ diffiuit̃ sic a Tullio. Occupatio est cuz dicimus nos p̃terire: aut nescire: aut nolle dicere il-

lud qd tñ maxie dicim⁹ Nota q mos erat romanoꝝ añ.xxx.annos nulli
ꝯferre aliquã dignitatẽ:nisi ꝑpt singularẽ dignitatẽ vel ꝓbitatẽ:vel ꝓpter
publice rei euidentẽ vtilitatẽ. Boeti⁹ aũt in adolescẽtia ante.xxx.ãnos ele
ctus fuit in cõsulẽ.⁊ hoc phia vocat felicitatẽ cõem.nõ q cõiter oĩbus hoc
cõcederet: ꝫ qꝛ nõ solũ Boetio ꝫ alijs paucis hoc accidit. Refert eñ Tul
li⁹ i li.de amicicia q Scipio ante.xxx ãnos bis factus est ꝯsul. Silr germanic⁹ iuuenis ꝯsul fact⁹ est ante.xxx.annos. ꝫ singularẽ felicitatẽ Boetij tãgit dicẽs. Cũ duos pariter ꝯsules. Nota q ẽm ysido.in li. ethimol.

triũphali largitiõe satiasti. Dedisti vt opinor verba fortune duʒ te illa demulcet:dũ te vt suas delitias fouet. Munus qd nulli vnq̃ꝫ priuato commoderaucrat:abstulisti. Uis ne ergo cum fortuna calculuʒ ponere Nunc te primuʒ liuenti oculo perstrinxit. Si numerũ modumq̃ꝫ letoꝝ tristiũue cõsideres:adhuc te felicem negare nõ possis.

Q? si idcirco te fortunatum esse nõ estimas:quoniã que tunc leta videbant abie-

mol. curules erant sedes in quibus magistrat⁹ sedentes iura reddebãt. Et
dicunt curules a curru.qꝛ tali sede vtebant in curru iudices quo vehebã-
tur:vt expediti⁹ populo iudicia reddernt. Nota q cõsuetudo erat apud
romanos in electõe cõsulũ habere sermonẽ ad populũ de laudibus regũ ⁊
electoꝝ in magistratũ.⁊ si bene p̃dicauit:inde gloriã ꝯsequebat. hmõi ser
monẽ fecit Boeti⁹ in electõe suoꝝ filioꝝ in cõsules.⁊ exinde sua gloria fu-
it gemiata. Et qꝛ cõsimilis sermo cõsueuit fieri in triũphis in laudẽ eoꝝ q
obtinnerãt victoriã:ideo hmõi sermonẽ vocat triũphalẽ largitiõeʒ. No
ta qui bonũ aliqd ꝓmittit ⁊ nõ adimplet:ille dat verba ⁊ nõ rem:⁊ sic deci
pit.ergo dicit phia.dedisti fortune verba.i.deceptões:ꝓmittendo ei aliqd
boni q ipa te ita fouet. Nota q calcul⁹ in vna significatõe est paru⁹ la-
pillus q calcãdo non ledit. Et qꝛ talibus lapillis vtebant antiqui in com
putãdo.ideo calculare vel calculũ ponere ponit ꝓ cõputare vel ratõem fa
cere.ergo dicit phia. Uis ne cum fortuna calculuʒ ponere.q.d.nõ debes ſi
cõputabis cũ ea:ipa inueniet te multo feliciorẽ q̃ꝫ miserũ.
¶ Q? si idcirco te fortunatũ esse. Hic phia excludit quãdam obiectõeʒ.pos
set aliqs dicere.hec p̃dicta bona nõ faciũt me felicẽ. qꝛ sunt ꝑtrãsita.hanc
obiectõem excludit phia:dicens. Q? ꝓ sed.si non estimas te fortunatuʒ.i.
felicem.quoniã illa abierũt que tũc videbant leta.etiam nõ est qd.i.ꝓpter
qd.tu putes.i.estimes te miserũ.qm que nũc credunt.i.vident mesta p̃te-
reunt. An nũc ꝓ nũquid.tu venisti primũ in hanc scenã.i.vmbrã vite subi-
tus.i.improuisus.q̃ꝫ ꝓ et.hospes.i.aduena:tu ignoras que gerant in hac
vita.ne ꝓ nũquid.reris.i.opinaris.vllam cõstantiam inesse hũanis rebus
cum ipm hominem sepe dissoluat velox hora mortis. Nam si fortuitis re-

dūs est fides ꝑmanendi (licȝ rara) tamē vltimus dies vite est quedā mors fortune etiam manētis fortune. Quid igitur putas referre .i. distare. ne .i. an. tu deseras illam fortunaȝ moriendo. an ꝓ vel. illa te deserat fugiendo. q. di. nihil refert q̄ʒtū ad incōstantiaȝ fortune: siue fortuna hominē deserat siue deseratur: manifestū est ꝙ ꝑmanere nō potest. Notandū ꝙ in rebus humanis nō est cōstantia. Cui⁹ ratio ē. In isto qd̄ ē genitū nulla est cōstantia. qꝛ nihil ē genitum qd̄ nō sit corruptibile ⁊ non ꝑmanēs. sed res hūane sūt genite ⁊ producte. ergo ⁊c̄. Notandū ꝙ non est durabilis fortune ꝓsperitas qꝛ ipsam cito fugat aduersitas. Unde Gāfredus in poetria. Omnibus ne crede tuis si tpe paruo. Illuxere tibi mox sunt clausura serenum Nubila fata diem: inducētq̄ʒ crepuscula noctē. Propter qd̄ non est adhibenda fides rebus fortuitis. Nota ꝙ phia tangit vnā ratōem ꝙ fortuna nō sit cōstans: que talis est. Homo nō est cōstans: ergo nec fortuna. Antecedens patȝ. qꝛ hoiem sepe dissoluit velox hora mortis. ꝯsequētia ꝓbatᷣ ex hoc. qꝛ fortuna nō hȝ esse nisi circa hoiem: cū sit in agentib⁹ a ꝓposito .ij. Phisicoꝝ. ergo dicit phia. Nihil differt quo ad inconstantiā fortune: siue fortuna derelinquat hoiem fugiēdo: siue homo derelinquat ipam moriendo. quocūq̄ʒ modo fiat sꝑ ipa est incōstans ⁊ nō ꝑmanens.

runt. Non est ꝙ te miserū putes: quoniaȝ que nūc mesta credūtur p̄tereunt. An tu in hanc vite scenā nunc primū subit⁹ hospesq̄ʒ venisti. Ullam ne humanis reb⁹ inesse cōstantiam reris: cum sepe ip̄m hominē velox hora dissoluat. Nam etsi rara est fortuitis manēdi fides: vltimus tamē vite dies mors q̄dā fortune est etiā manētis. Quid ergo referre putas. Tu ne illam moriendo deseras: an te illa fugiēdo deserat.

Metrum tertium secūdi libri.

Cum polo phebus roseis quadrigis
Lucem spargere ceperit:

Cum polo phebus roseis q̄drigis. Istud est metrū tertiū hui⁹ secūdi. cui⁹ primus versus dr̄ saphicus ab inuētore: trochaicus a pede p̄domināte. Metrū aūt scd̄i ꝟsus dr̄ gliconicū ab inuētore: coriambicū a pede p̄dn̄ante. In hocergo metro phia declarat tribus exemplis mutabilitateȝ mundanoꝝ. Primū exempluȝ est de corꝑibus celestibus tale. Sole lucente in celo tunc obscuratᷣ lumen aliaꝝ stellaꝝ. Ecce mutatio stellarū quo ad lumen: qd̄ tamē prius apparebat temꝑe noctis. sed sole nobis lucente nō apparet. Unde dicit in lr̄a. Cum phebus .i. sol. ceperit .i. inceperit. spargere .i. emittere: lucem roseis quadrigis .i. roseo curru. stella hebetata .i. obscurata. flamis .i. luminib⁹ solis premētibus. ipsa pallet .i. pallida fit scd̄m

albentes vultus. Secundum exemplũ eſt in terrenaſcentibus tale. Zephiro flante terra oꝛnatur floꝛibus: ſed auſtro flante floꝛes deficiũt. Ecce mutatio in terrenaſcẽtibus. Unde dicit in lr̃a. Cum. i. quãdo. nemus irrubuit vernis. i. vernalibus roſiꝫ. flatu zephiri tepentis. i. calentis. ſi auſter nebuloſus. ſpiret. i. flare inceperit. inſanum. i. inſane. iam decus roſaruꝫ abeat ſpinis: id eſt recedat ꝺ ſpinis. Tertiuꝫ exemplũ eſt de mari: tale. Quando mare non agitat̃ vẽtis apparet trãquillum. ſed ventis agitatum efficitur tẽpeſtuoſuꝫ. Ecce mutabilitas maris. Unde dicit ĩ littera. Sepe mare radiat. i. ſplẽdet. tranquillo ſereno. i. ſerena tranquillitate. immotis: id eſt nõ motis. fluctibus ſepe aq̇lo ꝯcitat. i. ꝓuocat. feruentes ꝓcellas. i. tempeſtates. verſo equoꝛe. i. moto mari. Tunc hoꝛtatur philoſophia ne credamus bonis foꝛtune: dicens. Si mundo conſtat. i. permanet: ſua foꝛma rara: vt ex dictis patet. et ſi mundus variat tantas vices. i. alternationes: tunc crede caducis. i. tranſitoꝛijs foꝛtunis hominum. i. noli credere. Et loquitur yronice. debet enim intelligi per cõtrarium. crede. i. noli credere bonis fugacibus: qualia ſunt bona foꝛtune. qꝺ patet ex hoc. quia conſtat: id eſt manifeſtum eſt. et eſt poſitum: id eſt ſtabilitum. eterna lege: id eſt diuina lege. vt nihil genitum conſtet. i. ĩmutabiliter permaneat. q Nota ꝙ poete attribuũt ſoli quadrigam: dicitur a numero quatuoꝛ equoꝛum. Poete enim fingunt currum ſolis trahi quatuoꝛ equis pꝛopter quatuoꝛ diuerſitates ſolis. Nam ſol cum oꝛitur eſt rubeus. hoꝛa tertia ſplendens. hoꝛa meridiei eſt feruẽs. ſed hoꝛa veſpertina eſt tepens. Lune xͦo attribuũt bigã ꝓpter duas ꝓpꝛietates lune. Nã luna xͤtualr̃ ẽ frigida ⁊ hũida. Nota circa h̃ ꝙ dic̃ crede foꝛtuit. bõis Sene. dic̃ in li.

Pallet albentes hebetata vultus
Flamis ſtella ꝓmentibus.
Cum nemus flatu zephiri tepentis
Uernis irrubuit roſis:
Spiret inſanũ nebuloſus auſter,
Iam ſpinis abeat decus.
Sepe tranquillo radiat ſereno
Immotis mare fluctibus:
Sepe feruẽtes aquilo ꝓcellas
Uerſo concitat equoꝛe.
Rara ſi cõſtat ſua foꝛma mundo,
Si tantas variat vices:
Crede foꝛtunis hominũ caducis,
Bonis crede fugacibus.
Conſtat eterna poſitũq; lege eſt,
Ut conſtet genitum nihil.

de cōsolatōe filij helye. Nunq̄ ego fortune credidi: q̄ cū mecū viderer̄ pacē agere: oīa quecūq̄ in me indulgētissime ꝯferebat. pecuniā. honores glām eo loco posui vnde possz sine motu meo repetere. Interuallū magnū inter me ꝛ ipam habui. itaq̄ nec illa abstulit: nec effulsit. Neminē aduersa fortuna cōminuit: nisi quē fecūda decepit. Fortūa fortes metuit. ignauos expauit. opes auferre pt: animū aūt surripere non potest. Nota ꝙ phia bona fortūe appellat caduca. q̄a dicit Sene. lxviij. epistola. Omnia ista ī q̄ fortuna dhium exercet sua sunt sicut pecunie. honores imbecilla sunt. fluida mortalia sr̄. et passiōes incerte. Nota dicit nullū genitū esse cōstans. dicit Senec. epl̄a pallegata. Oīa mortalia minuūtut. cadūt. deferunt̄. decrescūt. exhauriuntur. itaq̄ ī illis in sorte causa īcerta ineq̄litas ē. diuiorꝫ aūt vna natura est.

Prosa qrta libri secundi

Cum ego vera inquā commemoras. O virtutum omnium nutrix: nec inficiari possum prosperitatis mee velocissimum cursum. sed hoc est quod recolentez vehemētiꝰ coq̄t. Nā ī oī aduersitate fortune īfelicissimū genꝰ ē infortunij fuisse felicē

Cum ego. vera inquā. Hec est q̄rta ꝓsa huiꝰ secūdi: in q̄ phia ꝓbat Boetio nō esse cōquerendū de fortuna ꝓpter p̄sentia bona que sibi dereliquit. Et p̄mo Boetius cōfitet̄ se fuisse felicē: deplangēs p̄ntē īfelicitatē Secūdo phia ostendit ipm esse felicem in p̄nti. ibi. Sed ꝙ tu. Dicit ḡ Boetius. O phia nutrix omniū virtutū: tu cōmemoras vera: nec possum inficiari. i. negare. velocissimuz cursum. i. recessum mee ꝓsperitatis. ꝫ hoc est qḋ coquit. i. anxiat vehemēter me recolentē p̄teritā ꝓsperitatē. Nam in oī aduersitate fortune infelicissimū genꝰ infortunij est fuisse felicē ꝛ iam nō esse.

Nota phia dr̄ nutrix oīm virtutū. q2 oīs virtꝰ cōsistit in medio. medium nō attingit̄ nisi recta rōne: q̄ recta rō est sapie ꝛ phie. Itē cū phia diuidat̄ in practicā ꝛ speculatiuā: ipa includit prudētiā que est recta rō agibilium: ex. vi. Ethic̄. prudētia aūt colligata est oībus virtutibꝰ: ex eodē. vi. ꝓpterea phia dr̄ nutrix oīm virtutū. Nota ꝙ recordatio p̄terite felicitatis coquit hominem. ideo dicit Seneca. lxv. epl̄a. Illud agamus vt iocunda nobis fiat amissorꝫ recordatio. hoc aūt cōtingit cuz animꝰ p̄paratus est ad amissionē eorꝫ. Nota ꝙ duplex est infortuniū. quoddā cōtinuū: aliud īterpolatū siue discōtinuū. Primū infortuniū est infelix. secundū est infelicissimū. Infortuniū em̄ cōtinuū ex cōsuetudine minꝰ nocet. q2 dicit Seneca in li. de trāquillitate aī. Tolerabiliꝰ ē bona nō acq̄rere: q̄ꝫ acq̄sita amittere. ideoq̄ letiores videbis quos fortuna nunq̄ respexit q̄ quos deseruit. Idem dicit in li. de cōsolatōe filij helye. Unū habet bonū assidua infelicitas ꝙ illos indurat quos vexat. Infortuniū aūt discōtinnū est cum aliq̄s mutat̄ de aduersitate ī ꝓsperitatē: ꝛ iterꝫ de ꝓsperitate ī aduersitatē. ꝛ tale est infelicissimū genus. quia sepe deijcit hoīem in desperatiōem. Unde Sa

marlensis al's Pau. heinri. O bona p̄speritas vbi nūc es: nunc mea versa est In luctū cythara fit lachrymosa lira. O mala dulcedo subitoq̧ sumpta venenas. Que vere recōpensas mellea felle graui.

¶ Sed q̄ tu inq̄t false opinionis. Hic ph̄ia ostendit Boetiū in p̄senti eē felicem p̄pter multa bona que adhuc possidet. Secūdo p̄bat felicitatē fortuitā nulli posse total'r euenire. Tertio p̄bat verā felicitatē in bonis fortuitis non cōsistere Secūda ibi. Quis est em̄ tertia ibi. At q̧ vt agnscas. Primo pōit ph̄ia q̄ nō debet querulari Boeti⁹ de īfortunio: cū abundet adhuc plib⁹ bonis. ⁊ illa bona ph̄ia enumerat. Secūdo ipsa consolat̄ eū: ibi. Cū igit̄. Dicit primo. O

P. Sed q̄ tu iq̄t false opīonis supplicium luis id reb⁹ iure īputare nō possis. Nā si te hoc inane nomē fortuite felicitatis mouet: q̄ plurimis maximisq̧ abūdes mecū reputes lz. Igitur si q̄d in oī fortune tue censu p̄ciosissimū possidebas id tibi diuinit⁹ illesum adhuc inuiolatūq̧ s̄uat. Poteris ne meliora q̄q̧ retinēs de īfortunio iure causari. Atq̄ viget incolumis illd̄ p̄ciosissimū hūani generis decus. Symachus socer ⁊ qd̄ vite p̄cio nō segnis emeres. vir totus ex sapētia virtutibusq̧ factus suaꝝ securus: tuis ingemiscit iniurijs. Uiuit vxor ingenio modesta. pudicitie pudore precellēs. ⁊ vt oēs dotes eius breuiter īcludā: patri si

Boeci q̄ tu luis. i. patiaris. supplicium false opinionis id ē illd̄ nō possis iure imputare rebus. nam si mouet te inane nomē fortuite facilitatis. licet. i. licitū est. vt tu reputes. i. cōputes mecū q̄ plurimis. q̧ p̄ ⁊. maximis bonis abundes. si igit̄ illud bonū tibi seruat̄ diuinituus illesuz. q̧ p̄ ⁊ inuiolatum qd̄ tu possidebas preciosissimū in oī censu. i. thesauro tue fortune. poteris ne retinens queq̧ meliora iure causari. i. cōqueri de infortunio. q. d. nō. Tūc enumerat bona eius. at qui p̄ certe. illd̄ preciosissimū decus humani generis. s. symach⁹ socer tuus. iste viget. i. floret vel viuit. incolumis. i. sanus. qd̄ supple decus nō segnis. i. nō tardus. emeres p̄cio vite. q. d. tu tantū diligis eū q̄ vitā tuā p̄ eo exponeres. Symachus vir totus fact⁹ ex sapīa ⁊ virtutibus. ille securus suaꝝ supple iniuriaꝝ. ingemiscit de tuis iniurijs. viuit vxor tua modesta ingenio. precellens pudore pudicitie. ⁊ vt includā breuiter omnes dotes. i. virtutes ei⁹. ipsa est sil'is patri suo. s. symacho. ⁊ ipsa existens exosa. i. tediosa huius vite. tm̄ tibi seruat spm̄. i. tm̄ ipsa viuit p̄pter te. quo. i. in quo vno. ego cōcesserīz tuā felicitatē minui. supple q̄ vxor tua tabescit. i. tristat̄ lacrimis ac dolore desiderio tui (quid dicā)

liberos tuos cõsulares: quoꝝ specimen .i. similitudo ingenij paterni .i. tui
vel auiti .i. aui ipsoꝝ .s. symachi: qui fuit auus ipsoꝝ ex parte matris. elucet
vt in id etatis pueris. q. d. liberi tui sunt similes patri ꝛ auo ipoꝝ in prudẽ
tia incõptuz etas pmittit. Notandũ sicut inferius pbabitur ꝙ in reb⁹ for
tuitis nõ potest cõsistere vera felicitas. ideo illi qui adeptõe talium rerum
felices se exi
stimabant: ꝛ
ex amissione
earum infeli
ces falsa opi
nione decipi
ebant. Et li-
cet ĩ opinio-
ne eoꝝ sic es-
set: nõ tamen
erat ĩ re. ideo
dicit philoso
phia ad Bo-
etiũ. ꝙ tu fal
se opinionis
suppliciũ lu-
is .i. reb⁹ im-
putare nõ possis. Nota suppliciũ false opininnis est in animo: nõ in re.
Vñ Seneca. xvij. epl'a. Multis parasse diuitias nõ fuit finis miseriaꝝ: sed
mutatio diuitiaꝝ. Nec hoc miror. non eñ in rebus est vitiũ: sed in aĩo. se-
pius eñ opiniõe ꝙ̃ re laboram⁹. Ergo infortuniũ Boetij nõ erat imputan
dum rebus: qꝛ nõ erat: ß imputandũ fuit sue false opiniõi. Nota ꝙ phia
ostendit p̃sentẽ felicitatẽ in tribus cõsistere. s. in amicis. in vxore pudica. ꝛ
filioꝝ suoꝝ prudentia. Primo eñ ad felicitatẽ requirũtur amici. Nã ami-
cus est p̃ciosissimũ genus diuitiaꝝ: ex. viij. p'sa hui⁹ secundi. Et Aristo. ix.
Ethic̃. Nemo eligit viuere sine amicis habens reliqua bona. Et ꝺm Tul-
lium in li. de amicicia. Qui amiciciã tollit de mũdo: solẽ tollere videt᷑. Et
Senec̃. de remedijs fortuitoꝝ. Nihil est peius ꝙ̃ amicos nõ habere. si ami
cum pdidisti aliũ quere. ꝛ ibi eũ queras vbi ĩuenias. quere inter artes libe
rales: inter recta ꝛ honesta officia. q̃re in laborib⁹ ad mensam. ista res non
querit᷑. Secũdo requirit᷑ ad felicitatẽ polliticaz vxor pudica que rara est.
Vñ Señ. in de remedijs fortuitoꝝ. Multe inter pbas matrimonialis ordi
nis ceperũt esse exempla meretriculaꝝ. ꝙ̃ multas ex cõiugib⁹ optimis pes-
simas videm⁹: ex diligẽtissimis dissolutissimas: ex liberalissimis rapacissi-
mas. Etiã si bonã vxorẽ habuisti: nõ potes affirmare eã esse pmãsurã in il-
lo pposito. nihil tã mobile: nihil tã vagũ ꝙ̃ femiaꝝ volũtas. Tertio reqrit᷑
ad felitatẽ politicã ples. qꝛ ꝺm Aristo. p̄ Ethic̃. Non oĩno felix est q̃ specie
turpis ẽ: aut solitari⁹: aut ple carẽs. Nota ꝺm Huguic̃. specimen ẽ pul-
chritudo vel silitudo: vel signũ vl' imago: vel noticia vel expimentũ: vl' bo
ni opis documentũ. Sꝫ ĩ pposito accipit᷑ p silitudine. Itẽ ꝺm eũdẽ aui-
tus ta. tum. i. ab auo habitus vel possessus vel ad ipsum pertinens, ꝛ poni
tur. quãdoꝙ pro antiquo,

milis. Viuit inquã tibi q̃ tm̃ vite hui⁹ exo
sa spiritu seruat. Quo vno felicitatẽ minui
tuam: vel ipsa cõcesserim: tui desiderio la-
chrymis ac dolore tabescit. Quid dicã li-
beros cõsulares: quoꝝ iam vt in id etatis
pueris vel paterni vel auiti specimen elu-
cet ingenij. Cum igit᷑ p̃cipua sit mortali-
bus vite cura retinẽde: o te si tua bona co-
gnoscas felicẽ: cui suppetũt etiam nũc que
vita nemo dubitat esse cariora. Quare sic-

¶ Cũ igiť p̃cipua mortalibꝰ. Hic phia ex dictis ꝯsolať Boetiũ: dicẽs. Ex quo hoibꝰ est p̃cipua cura. i. maxima cura. retinẽde vite. i. saluãde vite. o te felicẽ si cogĩscas tua bona cui etiã nũc suppetũt. i. abũdãt talia bona. q2 nemo dubitat eẽ cariora ip̃a vita. q̃re iã sicca lachrymas ⁊ noli flere. nõdũ em̃ om̃is fortuna ẽ tibi exosa. i. aduersa ad vnũ. i. oĩno. nec tibi ĩcubuit. i. instetit. tempestas aduersitatis nimiuꝫ valida. q̃niã tenaces anchore. i. amici ĩsep̃abiles herẽt. i. firmiter manẽt. q̃ s. anchore nõ patiantur tibi abeẽ solamen p̃sentis tp̃is nec speꝫ futuri temporis. Et dicit Boetiꝰ. precor vt hereãt. i. maneãt ille ãchore. q̃s ip̃is manentibus vtcũqꝫ. i. q̃litercũqꝫ

ca iam lachrymas: nondũ est ad vnũ om̃is exosa fortuna. Nec tibi nimiũ valida tempestas incubuit: quoniã tenaces herẽt anchore: que nec p̃sentis solamen: nec futuri spem temp̃is abesse patiãtur. B. Et hereant inquã p̃cor. illis nãqꝫ manẽtibꝰ vtcũqꝫ se res habeãt humane enatabimus. Sed quãtum decus ornamentis nostris decesserit: vides. P. Et illa. Promouimus inquit aliquãtulum si te nondũ totiꝰ tue sortis piget. Sed delitias tuas ferre non possum qui abesse aliquid tue beatitudini tam luctuosus atqꝫ anxiꝰ ꝯqueraris. Quis est enim tam composite felicitatis: vt non

res se habeãt: nos enatabimꝰ euadẽdo aduersitatẽ fortune. ẞ o phia tu vides q̃tuꝫ decꝰ nr̃is ornamẽtis bonoꝝ exterioꝝ q̃bꝰ ornabamur decesserit. Subiũgit phia. Nos p̃mouimꝰ aliq̃tulũ aĩm tuũ ad ꝯsolatõeꝫ si nõdũ piget te totiꝰ tue sortis. q2 maior ps salua tibi manet. ẞ nõ possum ferre tuas delitias: q̃ taꝫ luctuosus. i. plenꝰ luctu: atqꝫ anxiꝰ ꝯq̃reris aliq̃d abesse tue beatitudini. i. tue felicitati. Nota ꝙ sicut mors ẽ oĩm amarissima. q2 oĩa abscidit: oĩa deuorat. Et q2 aliq̃ iudicãt se nõ timere mortẽ: et tñ timẽt ẞm Señ. ĩ de remedijs fortuitoꝝ. sic vita ẽ oĩm dulcissima. Oĩa em̃ appetũt eẽ ⁊ viuere. iõ vnũq̃dqꝫ nãliť nitiť ad saluãdũ vitã: q̃ nihil ẽ cariꝰ. Si ĝ Boetiꝰ possedit bona q̃ cariora sunt vita nõ debuit se estimare miserũ: ẞ magis felicẽ. Nota ꝙ phia amicos appellat anchoras. sic em̃ tẽpestate ĩcũbẽte p̃ anchorã nauis retineť ⁊ a p̃iclitatõe saluať: sic ĩminẽte aduersitate fortune hõ fidelibꝰ amicis ne succũbat infortunio s̃bleuať. Fideles em̃ amici retinẽt hoĩeꝫ impetu fortune agitatuꝫ ne totaliter deijciať a sua stabilitate.

Nota ẞm Huguiť. suppetere. i. subministrare vel sup̃abundare. ẞ pigere est piger esse vel penitere: vel grauare vel offendere.

¶ Quis ẽ ei tã ꝯposite. Hic phia p̃bat felicitatẽ nulli posse totalr̃ euenire. Scd̃o oñdit ꝙ q̃nto aliq̃s ẽ felicior: tãto leuiori aduersitate p̃sterniť. Tertio ꝯcludit ex his felicitatẽ fortuitam amarã esse ⁊ miseram. Quarto inue

bitur cõtra hoies. Secũda ibi. Adde ꝙ felicissimi. Tertia ibi. Quãmult⁹. Quarta ibi. Quid igiť o mortales. Primo dicit. Quis est hõ tam cõposi te felicitatis .i. tãcopiose felix: vt nõ rixeť .i. discordet ex aliq̃ parte: cũ qua litate. i. cũ dispositõe sui status. i. sue fortune. q. d. nullus est ita felix. quia cõditio. i. stat⁹ hũanoꝝ bonoꝝ: est anxia res. i. misera res: que nunꝗ̃ homi ni tota ꝓueniat: vel nunꝗ̃ ꝑpetua sb sistat. Tunc d̃clarat ꝙ nõ tota ꝓueniat hoi. q̃a huic .i. alicui hoi exuberat cen sus. i. abunedat pecunia. sed aliud sibi deficit. q̃a degener sanguis. i. ignobilitas ẽ sibi pudori: hũc sup. aliũ hominẽ nobilitas facit notũ. ſ ip̃e iclusus angustia reifamiliaris. i. pauptatis. mallet. i. magis vellet esse ignot⁹. Ille. i. alter hõ. circũflu⁹. i. circũdat⁹. vtroqꝫ. i. tã diuitijs ꝗ̃ nobilitate. ip̃e deflet celibem vitã. i. castã vitã. qꝛ nõ p̃t forsan ducere vxorẽ. Ille. i. alť felix nuptijs scꝫ hñdo vxorẽ. orb⁹. i. carẽs. liberis. i. pueris. ip̃e nutrit. i. ꝯgregat. censũ alieno heredi. Alius aũt letat⁹ ꝓle: ip̃e mest⁹ illachrymat. i. ingemiscit. delictis. i. ꝑ crimĩb⁹ filij vel filie sue. Idcirco nemo facile cõcordat cum cõditione sue fortune. Inest eñi singulis sup. hoib⁹: aliq̃d qđ ip̃e inexꝑt⁹ ignoret. vel exꝑt⁹ ip̃m exhorreat: ⁊ sic rixať cũ q̃litate sui stat⁹ Nota ꝙ ñ ẽ hõ tã felix q̃n ĩueniat aliquã ꝯditõez ĩ se quã vellet ñ hr̃e. ꝓpť qđ misera ẽ ꝯditio hũanoꝝ bonoꝝ. qꝛ nũꝗ̃ hoĩ tota ꝓuenit. qꝛ aliq̃s ꝯtẽnere oĩa p̃t. ſ oĩa hr̃e nemo p̃t. Et eliciť vna rõ ex lr̃a. Illi ꝯditõ hũanoꝝ bonoꝝ nõ tota ꝓuenit cui suus stat⁹ ĩ aliquo displicet. ſ null⁹ ĩueniť tam felix cui status suus non displiceat in aliquo: sicut declarat in lr̃a. ergo ⁊c̃. Item sanguis seruilis conditõis dicitur degener. quia homines naturaliter liberi sunt: ſ ꝑ seruitutẽ degenerant a natura. Nota vita casta dr̃ vita celebs: quasi celestis. quia in carne viuere p̃ter carnem est vita celestis ⁊ angelica. Nota ẽm Huguiť. illachrymari est intus lachrymari: vel cũ dolore lachrymari. ⁊ est deponẽtis generis: licꝫ ẽm aliquos ĩueniať neutri⁹ generis. et sic Boeti⁹ ponit hic in neutro genere cũ dicit: mest⁹ illachrymat.

aliqua ex ꝑte cũ status sui qualitate rixeť. Anxia. n. res est hũanoꝝ ꝯditio bonoꝝ. et q̃ vel nunꝗ̃ tota ꝓueniat: vel nũꝗ̃ ꝑpetua subsistat. Huic census exuberat: sꝫ ẽ pudori degener sanguis. Hũc nobilitas notũ facit: sꝫ angustia reifamiliaris iclusus eẽ mallet ignotus. Ille vtroqꝫ circũfluus vitã celibẽ deflet. Ille nuptijs felix: orbus liberis alieno censuꝫ nutrit heredi. Alius prole letatus: filij filieue delictis mestus illacrimat. Idcirco nemo facile cũ fortune sue conditione ꝯcordat. Inest. n. singulis: qđ inexpertus ignoret: expertus exhorreat.

¶ Adde q̄ felicissimi cuiusq̄. Hic ostendit p̄hia q̄ homo magis felix leuiori aduersitate ꝯsternit̄: cū hoc cōpando Boetiū ad alios. Et dī. Adde p̄dictis q̄ sensus cuiusq̄ hoīs felicissimi .i. fortunatissimi. ē delicatissim⁹ .i. impatientissim⁹: nisi ad nutū suū cūcta suppetāt .i. abūdent. ip̄e erit insolens .i. impatiēs oīs aduersitatis. ꝛ ꝯsternit̄ a sua felicitate quibusq̄ minimis

Adde q̄ felicissimi cuiusq̄ delicatissim⁹ sensus est. et nisi ad nutū cūcta suppetant: oīs aduersitatis insolēs minimis quibusq̄ ꝯsternit̄. Adeo ꝑexigua sunt q̄ fortunatissimis summaʒ beatitudinis detrahunt. Quāmultos esse cōiectas q̄ sese celo ꝓximos arbitrent̄: si de fortune tue reliquijs pars eius minima ꝯtingat. Hic ip̄e locus quē tu exiliū vocas incolentibus p̄ria est. Adeo nihil ē miserū: nisi cū putes. Cōtra q̄ beata sors oīs est eq̄nimitate tolerātis. Quis ē ille tā felix: qui cū dederit impatientie manus: statū suuʒ mutare non optet.

aduersitatibus: adeo ꝑexigua sūt .i. valđ exigua. q̄ fortunatissimis detrahunt .i. auferunt. sūmā .i. ꝑfectiōem beatitudis. O Boeci q̄multos esse cōiectas .i. opinaris: q̄ sese arbitrent̄ ꝓximos esse celo .i. deo: si eis cōtingat mīma ps de reliquijs .i. đ ꝑticulis tue fortune. Hic locus quē tu vocas exiliū: est patria incolētibus .i. habitātib⁹. ꝛ ita eorum iudicio spectat ad felicitatē. Uniuersaliter ergo de reb⁹ fortuitis cōcludit. Adeo nihil est miseꝝ nisi tu: cū putes .i. nisi ex reputatōe animi tui estimes q̄ ꝑ et: cōtra .i. ꝑ cōtrariū: omīs sors est beata eq̄nimitate .i. patiētia animi tolerātis. Quis est ille tam felix: q̄ cū dederit man⁹ impatiētie .i. cū fuerit fact⁹ impatiēs: q̄n ip̄e nō optet mutare statū suum. q.d. null⁹ est tam felix.

Nota q̄ forsan aliquis diceret. nulli homī placet status suus si deest sibi magnū fortuniū: ꝫ defect⁹ modici boni nō impedit cōplacentiā stat⁹ q̄n homo totalit̄ sit felix. hoc excludit p̄hia: dicēs. Quāto aliq̄s est felicior: tāto est delicatior. et q̄nto ē delicatior: tāto magis grauat̄ ex defectu modici boni: ꝛ sic felicissimis detrahit̄ complementū beatitudinis. Notanduʒ q̄ vna et eadē res est quā vnus iudicat spectare ad miseriaʒ: alius iudicat spectare ad felicitatē. Ergo dicit p̄hia: locus quē tu exiliū vocas incolētibus est patria. Notandū quātūcūq̄ sit homo abundās reb⁹ fortuitis: si aliq̄d displicet sibi in statu suo: ip̄e optat statū suū mutari: cōmendādo statum alteri⁹. Un̄ miles emeritus laudat statuʒ mercatoris. ecōtra mercator expt⁹ ꝑicula marina laudat militiā. Silr̄ legisꝑiti laudāt agricolas: ꝛ agricole vrbanos. Silr̄ exemplū ꝑtʒ in Boetio de scholariū disciplina de filio incōstantie: qui habens displicentiā vni⁹ status: semꝑ aliū ꝛ aliū assum-

psit. Nota ꝙ dicit nihil est miserū nisi cū putes. Unde dicit Sene.ix.ep̄la Miser est qui se beatū non iudicat: licz mūdo imperet. non est beatus qui se beatum esse non putat.

¶ Quāmultis amaritudinibꝰ. Hic ph̄ia oñdit fortuitā felicitatē eē amarā ꝛ miseraz: dicēs. Quāmultis amaritudinibꝰ dulcedo hūane felicitatis est

Quāmultis amaritudinibꝰ hūane felicitatis dulcedo respersa est. Que si etiā fruenti esse iocūda videat: tñ quo minus cum velit abeat: retineri nō possit. Liquet igit ꝙꝫ sit mortaliuz rerum misera beatitudo: q nec apud eq̄nimos ꝑpetua ꝑdurat: nec anxios tota delectat. ¶ Quid igitur o mortales extra petitis intra vos positā felicitatem. error vos insciciaqꝫ cōfundit. Osten

respsa.i. pmixta. q etiaz si videat iocūda hoī fruenti: tñ nō possit retineri q̄ minꝰ put homo abeat eā cū velit.i. nō potest retineri ad volūtatez homis. ꝛ liquet.i. manifestū est ꝙꝫ misera sit beatitudo rerū mortaliū: q nec ꝑpetua ꝑdurat apud eq̄nimos.i. apud cōstātes vl' patiētes nec ipa tota.i. simul. delectat anxios.i. miseros. Nota ꝙ felicitas ꝛ dulcedo hūana nō est sine amaritudine. qꝛ dicit btūs Bern. Nunqꝫ in honore sine labore. nunq̄ in ꝑlatōe sine tribulatōe. nunqꝫ in sublimitate sine vanitate q̄s esse p̄t. Itē Alanꝰ in anticlaudiano dicit. Sz nihil īuenio qđ in oī parte beate viuat q̄n multas nobis deferre querelas possit si nostraz velit accusare mineruam.

¶ Quid igit' o mortales. Hic ph̄ia īuehit' ꝯ hoīes: ꝛ dicit sic. O mortales: q̄re petitis.i. q̄ritis. extra.i. ī rebꝰ exterioribꝰ felicitatē positā. intra vos error ꝛ inscicia.i. igrātia ꝯfūdit vos. Oñdā tibi breuit' cardinē.i. radicē summe felicitatis. Est ne aliq̄d tibi p̄ciosiꝰ teip̄o: nihil inq̄es. Si igit' fuer' cōpos tui ꝑ trāquillitatē animi: tu possidebis q̄ nunq̄ amittere velis.s. delectatōez ī opatōe ꝑfecte virtutis. nec fortuna poterit tibi resistere. Nota ꝙ duplex ē beatitudo. ꝑfecta: ꝛ imꝑfecta. Perfecta beatitudo habet' post hāc vitā. ꝛ est vita et'na. de q̄ loq̄tur btūs Johēs: dicēs. Hec ē vita eterna vt cognoscāt te solū veꝝ deū: ꝛ quē misisti ihesuz xp̄m. Alia ē beatitudo imꝑfecta: q p̄t esse ī p̄nti vita. quā ph̄i posuerūt ꝯsistere ī opatōe optime virtutis. Unde radix talis beatitudinis ē trāquillitas animi ex moderatōe ꝛ sedatōe passionū ꝑ hitū ꝟtutis. ꝑ talē aūt trāquillitatē hō efficit' sui ꝯpos vt nō deijciat' passiōibꝰ. Ista aūt trāquillitas nō ē q̄rēda ī rebꝰ exterioribꝰ: ſꝫ solum hꝫ eē in aīo hoīs. de q̄ beatitudine ꝛ trāquillitate hic loq̄tur ph̄ia: dicens. Quid igit' o mortales ꝛc̄. Et Señ. loquēs de eadē felicitare.ix.ep̄la dicit. Sūmū bonū extrinsecꝰ instrūta nō q̄rit: domi colit'. ex se totū est. incipit fortune eē subiectū: si quā ꝑtē sibi foris q̄rit. Itē Señ.xxiij.ep̄la. Felicitatis auiditas tuta est, q sit aut vñ ꝑueniat q̄ris: ex bona ꝯscia, ex bone

tis ꝯsilijs. ex rectis actõib⁹. ex ꝯtẽptu fortuitoꝝ. Et. xxxi. epl'a dic̃. Illō bonum est querẽdũ qḋ nõ fiet de die in diẽ peius. Quid est hoc: anim⁹. s; hic rect⁹: bon⁹: magn⁹. Quid aliud voces hũc aĩm q̃ȝ deũ in corpe hũano hospitatũ. Et. xli. epl'a dicit. Lauda bonũ in hoĩe qḋ eripi nõ p̃t: qḋ est ꝓpriuȝ hoĩs. Queris qd sit illud: aĩm⁹ ꝛ rõ pfecta. rõnale nãq; aĩal est hõ.

dam breuiter tibi summe cardinem felicitatis. Est ne aliq̃d tibi teipso p̃ciosi⁹. Nihil inquies. Igit si tui cõpos fueris: posside bis ꝙ nec tua vnq̃ȝ amittere velis: nec fortuna possit auferre. Atq; vt cognoscas in his fortuitis reb⁹ beatitudinẽ cõstare non posse: sic collige. Si beatitudo est summuȝ nature bonũ rõe degẽtis: nec illud est summũ bonũ qḋ eripi vllo modo potest. quoniam precellit id quod nequeat auferri: manifestum est ꝙ ad beatitudinem percipiendã fortune instabilitas aspirare nõ possit.

¶ Atq; vt cognoscas in his. Hic pҍia probat verã felicitatẽ nõ posse ꝯsistẽ in reb⁹ fortuitis tribus rõnibus. Secũdã ponit ibi. Ad h̃. Tertiaȝ ibi. Et qm̃. Prima rõ talis ẽ. In illo nõ cõsistit felicitas bonis qḋ p̃t auferri ab homine. s; bona fortuita sunt hmõi. g̃ ꝛc̃.

Maior nota. qꝛ sũmũ bonũ ẽ ꝓpriũ hoĩs. bonũ aũt qḋ auferri p̃t nõ ẽ sũmũ bonũ. qꝛ illō qḋ auferri nõ p̃t meli⁹ ẽ eo qḋ auferri p̃t. Minor ptȝ. bõa fortuita p̃nt auferri cũ sint mutabilia. Vñ dic̃ i lr̃a. Ut agnoscas beatitudineȝ nõ posse ꝯstare i reb⁹ fortuitis: sic collige ꝑ tales rões. Si beatitudo ẽ summũ bonũ nãe degẽtis rõe. i. nãe rõnalis: nec illud ẽ sũmũ bonũ qḋ vllo mõ p̃t eripi. i. auferri. qꝛ illud. s. bonuȝ. qḋ neq̃at. i. nõ p̃t auferri: hoc p̃cellit. i. meli⁹ est eo ꝙ p̃t auferri. s. ex q̃ manifestũ ẽ ꝙ instabilitas fortune nõ possit aspirare. i. accedere ad beatitudinẽ accipiẽdã. ¶ Nota ꝙ beatitudo ẽ summũ bonũ. qꝛ in. iij. hui⁹. ij. ꝓsa dĩ ꝙ beatitudo ẽ stat⁹ pfect⁹ aggregatõe oĩum bonoꝝ. Et beatitudo ẽ sũmũ bonũ nãe degẽtis. i. viuẽtis. rõe. i. nãe rationalis sicut hoĩs. qꝛ hoĩm gen⁹ viuit arte ꝛ rõne: ex ꝓhemio Metaphis. Nullũ eñ alioꝝ aĩaliũ est felix: ex. x. Ethicoꝝ. Bruta eñ aĩantia nemo felicitabit: ꝑ Ethic̃. Et talis beatitupo nõ cõsistit i bonis exteriorib⁹: s; i actu sapiẽtie. qꝛ dicit Aristo. in li. Polit. Testis mihi est deus ꝙ in bonis exterioribus nõ cõsistit summũ bonũ. Et idẽ. In eisdẽ nos sum⁹ felices et dij. dij aũt nõ sunt felices bonis exteriorib⁹. g̃ nec hoĩes. ¶ Nota licȝ i bonis exteriorib⁹ fortuitis nõ cõsistat felicitas formalr̃ ꝛ eẽntialr̃: tñ felicitas cõsistit i eis organice. qꝛ defuiũt ad felicitatẽ verã. Sine eñ reb⁹ exteriorib⁹ q̃ꝝ fortuna dña est nõ ꝯtingit esse felicẽ sup. organice. ex li. de bõa fortuna ꝛ ex. x. Ethic̃. Op⁹ ẽ exteriori ꝓspitate oĩ enti. natura eñ ꝑ se nõ ẽ sufficiẽs ad speculãdũ. s; oportet cibũ potũ ꝛ reliquũ famulatũ p̃existere.

¶ Ad hec quē caduca ista felicitas vehit. Hic phīa ponit secūdā rōem: que talis est. Ille q̄ felix est fortuita felicitate: aut scit eā mutabilē esse: aut nescit. si nescit est ignorās: ꝛ ꝑ cōsequēs nō est felix. si scit eā esse mutabilē: necesse est ꝙ timeat ne eā amittat. Cui aūt inest cōtinuus timor felix esse nō pōt. Vñ dicit in lr̄a sic. Ad hec. s. p̄dicta addā aliā rōem. Homo quē vehit. i. ducit. ista caduca. i. fortuita felicitas: vel scit eā eē mutabilē: vl' nescit. si nescit q̄nā sors beata. i. que felicitas btā potest esse cecitati igr̄antie. q. di. nulla. si scit eā eē mutabilē: necesse est vt metuat ne amittat illud qd̄ non dubitat posse amitti: q̄re cōtinu⁹ timor nō sinat ipm esse felicem. Et forsan diceres. homo non timet amissionem fortune q̄a non curat vtrū eā amittat vl' nō. hō excludēs phīa dicit. Si amiserit bonū fortuitū: ꝛ putat illud negligendū. i. non curandū tunc illud bonū erit valde exile qd̄ amissuz ferat̄ equo animo. i. equali animo sicut cōseruatum: et ꝑ cōsequens illud nō est summū bonū. Nota ex tertio hui⁹ ꝓsa. ix. Vera ꝛ pfecta felicitas facit hoīem potentē: reuerendū: celebrē ꝛ letū. Ergo vera felicitas excludit timorē: ꝛ ꝑ cōsequēs cōtinu⁹ timor q̄ excludit leticiā nō sinit eē felicē. Vñ Señ. ix. epl'a. Ille beatissim⁹ ē ꝛ secur⁹ sui possessor q̄ crastinū diē sine sollicitudine expectat. Itē nota ex q̄ felicitas ꝯsistit ī speculatōe dei ꝛ substātiaꝝ sepataꝝ: ipa excludit cecitatē ignorātie: in q̄ ignorātia felicitas esse nō potest.

Ad hec quē caduca ista felicitas vehit vel scit eaz: vel nescit esse mutabilē. Si nescit: quenaz beata sors eē p̄t ignorātie cecitati. Si scit metuat: necesse est ne amittat quod amitti posse nō dubitat. Quare cōtinu⁹ timor nō sinit esse felicē. an vl' si amiserit: negligendū esse putat. Sic quoqꝫ perexile bonum est qd̄ equo aīo ferat̄ amissum. Et q̄m tu idē es cui ꝑsuasuz est: atqꝫ insitū ꝑmultis demōstratiōib⁹ scio mētes hoīm nullo esse modo mortales. Cūqꝫ clarū sit fortuitam esse felicitatē corpis morte finiri: dubitari neq̄t si hec afferre beatitudinez pōt: q̄n omne mortaliū gen⁹ in miseriā mortis fine labat̄. Q̄ si multos scim⁹ nō morte soluz: verū etiā dolorib⁹ supplicijsqꝫ beatitudinis fructū quesisse: quonā modo p̄sens vita facere beatos potest: que miseros trāsacta non efficit.

¶ Et q̄m tu idē es. Hic phīa ponit tertiā rōem: q̄ talis ē. Si beatitudo ꝯsi-

fieret ī rebus⸗ fortuitis.cū bona fortuita finiunť morte hoīs:sequiť ꝙ oīs hō in morte fieret miser.qḋ nō est veꝝ.qꝛ multi per mortē ꝯsecuti sunt felicitatē.sicut martyres ⁊ alij sancti:q̇ perpessi sūt maxia tormēta vt sequerētur btītudinē in aīa.dicit ergo sic in lrā. Qm̄ tu idē es hō cui ego scio esse ꝑsuasum ꝑmultis.i.valde multis demōstrationibus,mētes.i.aīas hoīum nullo modo eē mortales Et cū sit clarum.i.manifestū.fortuitam felicitatem finiri.i.ťminari morte corpis hominis.neq̄t i.non potest dubitari si hͣ fortuita felicitas pōt afferre.i.dare beatitudinē quin oē genus mortalium.i.hoīm labatur in miseriam in fine mortis.Sed si scim⁹ multos.s.sanctos.quesisse fructum beatitudinis nō soluꝫ morte:verumetiā doloribusq̄.i.⁊ supplicijs.quonaꝫ modo.i.per quē modū.p̄ns vita supple bonis fortuitꝭ ornata.p̄t facere btōs.q̇ vita trāsacta.i.ťminata.nō efficit miseros.q.d.nullo mō. Nota cui⁹ p̄ntia ē cā felicitatis:ei⁹ absentia ē cā miſie ⁊ ifelicitatis.Sic̄.n.nauta ꝑ sui p̄ntiaꝫ ē cā felicitatꝭ nauis:sic ei⁹ absentia ē cā piclitationis eius:ex.ij.phicoꝝ.Si ergo bona fortuita ꝑ sui p̄ntiam essent cā beatitudinis.ꝑ sui absentiā eēnt causa miserie. Cuꝫ autē in morte hoīs bona fortuita relinquunt hoīem fugiendo:⁊ homo relinquat ea moriēdo oīs homo post mortem eēt miser ⁊ infelix.qḋ falsum ē.nam multi post mortem consequentur beatitudineꝫ.⁊ qꝛ forsan aliquis diceret mortuo homine moritur ⁊ anima eius.⁊ sic post mortē homo nullam consequetur beatitudinē.hoc excludens phīa dicens ad boetiū. tu es idē ille cui persuasum est multis demonstrationibus animas oīum esse immortales. Nota ꝙ omnes leges in hoc conueniunt ꝙ aīa ītellectiua hominis sit immortalis sepatur enim ab alijs sicut perpetuū a corruptibili ex.ij.de aīa. ⁊ hoc ē rationabile:qꝛ anima ītellectiua īmaterialis nō est educta de potentia materie.ꝫ ab extra.s.a deo. Ipsa enī ꝫm beatū Agu.creando infundiť: ⁊ infundēdo creať.ꝓpter quod cū abscisio materie sit causa ꝑpetuitatis ꝑ cōmētatorē ꝑmo celi ⁊ mūdi.aīa intellectiua īmaterialis existens:ipa ē īmortalis

Metrū quartū libri secūdi.

q Uisquis volet perhennem
Cautus ponere sedem.
Stabilisq̄ nec sonori
Sterni flatibus euri:
Et fluctibus minantem
Curat spernere pontum:
Montis cacumen alti
Bibulas vitat arenas.
Illud proteruus auster

Uisquis volet perhennē.Hic incipit quartū metrū huius scdī.quod dr̄ metꝝ anacremicū ab īuētore.iābicū a pede ꝑdn̄ante.dimetꝝ a nūero pedum,cathalecticum qꝛ deest vna syllaba ad complementū metri.hu

metro adiungit metrũ feregratium: sic dictũ ab inuentore. de quo superius dictũ est. In hoc ergo metro phĩa cõmendat vitã mediocrẽ per talẽ meta- phoram. Edificiũ ꝯstructũ in loco nimis alto vrgetur tẽpestatibus ventoꝝ ꝛ fundatũ in loco arenoso defluit. ß fundatũ in loco humili ꝛ saxoso vtrumqꝫ vitat incõmodũ sic vita pñs nimiũ eleuata ꝓsperitate vl' nimiũ depssa ad uersitate frequent euẽtu inopinato calamitatibus defluit. mediocris aũt secura ꝑmanet Dicit ꝙ i lra. Quisqs hõ cautus volet ponere sedez ꝑhennẽ. i. firmã mãsionẽ ꝛ ipe stabilis existens. nec velit sterni. i. deijci. sonoris flatibꝰ euri illius vẽti. ꝗsquis curat spernere pontũ minantez fluctibꝰ. i. mare fluctuans. ille vitet cacumẽ. i. sũmitatẽ alti montis. ꝛ vitet arenas bibulas. i. siccas. Tũc assignat casuz q̄re debeat vitari in edificãdo cacumẽ alti montis. qꝛ illud. s. cacumẽ alti mõtis vrget. i. infestat auster ꝓteruꝰ. i. vẽtus ĩpetuosus. Tũc assignat cãm q̄re dbeât vitari arene. qꝛ he. s. arene solute. i. disiuncte ꝑ siccitatẽ. recusant ferre. i. nolũt portare. pẽduluz põdus. i. labile põdus. Tu ergo fugiẽs ꝑiculosam sortẽ. i. euẽtũ. amene sedis. i. amene mãsionis. ꝛ certꝰ existẽs memẽto figere. i. stabilire domũ tuaz in hũili saxo. i. depsso lapide. ꝗuis vẽtus miscẽs eq̃ra. i. voluẽs maria. tonet. i. seuiat. ruinis. i. flatibꝰ ruinosis. tu felix cõditus robore. i. firmitate. ꝗeti. valli. i. munitiõis. ꝛ tu serenus. i. trãquillus. duces. i. ages euũ. i. vitaz tuã. ridẽs. i. deridẽs ꝛ ꝓ nihilo habẽs. iras. i. ꝑsecutões etheris. i. aure vel venti seuiẽtis. ¶ Nota ꝙ oĩs virtꝰ supfluitate corrũpit̃. cũ virtꝰ ꝯsistat in medio. Est. i. n. ṽtus hitus electiuꝰ ĩmedtate ꝯsistẽs recta rõe determinatꝰ. iõ oĩs supfluitas tanqꝫ viciosa vitãda ẽ. Phĩa ꝗ docet vitare supfluã ꝓsperitatẽ: quã designat ꝑ cacumẽ alti montis. q̄ ꝓspitas plerũqꝫ ĩpugnat̃ inuidia ꝛ potẽtia magnatũ. q̄ ꝑ vẽtũ ĩpellẽtẽ ꝺsignat̃. Docet etiã vitare nimiã pauptatẽ: quã desiḡt bibula arena. q̄ pauptas r̃cusat ferre ĩdigẽtiã nccioꝝ q̄ ꝑ põdus pẽdulũ desiḡtur. Indigẽtia. n. ḡuat hoĩez ad modũ pẽduli ponderis. Nota securitas ꝭz tulliũ in retho. sua. est virtꝰ incõmoditates in

Totius viribs vrget.
He pendulum solute
Pondus ferre recusant.
Fugiens periculosam
Sortez sedis amene:
Humili domum memento
Certus figere saxo.
Quamuis tonet ruinis
Miscens equora ventus:
Tu conditus quieti
Felix robore valli:
Duces serenus euum
Ridens etheris iras.

minētes τ inchoate rei affines nō formidās. q̄ securitas maxīe appetēda ē. ꝓpter qđ phia docet appetere vitā mediocrē q reddit hoīez securū: ſm illđ poeticū. Medio tutissim⁹ ibis. τ catho. Tuta mage pupis ē modico q̄ flumīe fert. Quā vitā mediocrē desigt p hūile saxū: in q̄ edificiū īpetu vēti nō ðijcit nec inūdatōib⁹ tanq̄ bibula arena dissoluit.

Prosa quinta libri secundi

Sed qm̄ rōnū iam in te meaꝝ fomenta descendunt: paulo validioribus vtendum puto. Age. n. si iā caduca τ momentanea fortune dona nō essent. Quid in eis ē quod aut vestruz vnq̄ fieri queat aut non perspectum consideratumq̄ vilescat.

Nota ꝙ duplex ē paupertas. voluntaria τ leta: alia īuolūtaria τ tristis. ꝑma paupertas ē appetēda. scđa fugienda. De prima loqtur seneca in epl'a. Honesta res est leta paupertas paupertas enim expedita secura est Et. xviij. epistola. O lucille incipe cū paupertate hr̄e commerciū. aude ꝯtēnere opes. nemo alius ē deo dignus: q̄z qui opes ꝯtēpserit. Scđa paupertas. s. inuolūtaria τ tristis fugienda ē. qꝛ mortalis est: τ rōe tristicie stupefacit τ corrumpit naturam.

Sed qm̄ rōnum iam in te. Hic incipit q̄nta ꝓsa huius scđi: in q̄ phia ponit remedia magis mouentia boetiū ad ońdendum ꝙ bona fortune sūt cōtēnenda: τ minus eē dolēdū de amissiōe eoꝝ. Ista aūt remedia sūt rōnes sumpte ex ꝯditōe pticularium bonoꝝ fortune. s. diuitiaꝝ. bonoꝝ. potestatū τ gl'ie. Et primo ońdit hoc de diuitijs. ꝙ nō sūt magnoꝑe appetēde ponēdo vnā rōnē generalē respiciētez oīa bona fortune. Scđo ponit rōes de diuitijs. ibi. Diuitie. Primo intendit talē rōnē. Null⁹ magnoꝑe dz illđ appetere ꝙ nō pōt eē suū: τ qđ in se ꝯsideratū ē vile. ſ; oīa bona fortuita sūt hmōi: qꝛ sūt mutabilia. iō nō pn̄t eē ꝓpria hoīs. τ in se ꝯsiderata vilescūt. & cē. vn̄ dicit in l'ra. Qm̄ fomenta. i. medicamenta meaꝝ rōnū. ī te descendūt qꝛ ego video te paulatim fortunā ꝯtēnere. puto eē vtendū paulo validioribus supple rōnibus. i. magis mouentib⁹. Age est aduerbiū hortādi. si enī dona fortune non essent caduca id est causalia. τ momētanea id est trāsitoria ad modum momenti. quid est in eis quod vnq̄ queat fieri vestrum aut perspectam τ in se consideratum non vilescat: quasi diceret nihil.

Nota ꝙ bona fortune sūt caduca τ transitoria. quia dicit seneca. lxxvi. epl'a. Oīa bona fortūe nobis accidunt sed non adherēt. τ si abducantur sine vlla nostri lacrimatione discedunt. ex quo patet: si mutabilia sunt ꝙ non sunt propria bona hominis: quia ſm eundez senecam. Nihil propriū dicas quod mutari potest. Nota ꝙ bona fortuita in se considerata vilescant: quia dicit Johannes crisostimus. Bona fortune in seipsis veterascunt et consumūtur: aut ab extraneis dolo vel violentia vel calumnia diripiuntur.

¶ Diuitie ne vel vrī vel sui natura. Hic pħia ponit rationes de diuitijs in speciali q̧ non sint magnopere appetende. Scđo ꝓbat hoc generaliter de diuitijs. ibi. Quid autē. Prima diuiditur in quinq̧ ꝑtes fm q̧ quinq̧ sūt genera diuitiaꝝ. que ꝓbat nō mltū eē appetēda. s. pecunia. gēme. possessiones. vestes ꝛ famuli. Prio ostendit ꝓpositū de pecunia. secundo de gemmis. ibi. An gemmaꝝ tercio de possessionibꝰ. ibi. An vos. q̄rto de vestibꝰ ibi. Jam xo quinto de famul. ibi. An xo. Primo duabꝰ rōibꝰ probat diuitias non mltum esse appetēdas. secūda ibi. At

Diuitie ne vl vestri vel sui natura p̄ciosa sunt. Quid earū potius: aurū ne an vis congeste pecunie. Atqui hec effundendo magisq̧ coaceruando melius nitent. Siquidem auaricia semper odiosos: claros largitas facit. Qz si manere apud quenq̧ nō potest quod transfertur in alterum: tūc est preciosa pecunia cū translata in alios vsu largiendi desinit possideri. At eadez si

eadez. Pria rō talis ē. Jlla nō sūt multū appetēda: q̄ nec ex sui natura nec ex natura vtentis sunt preciosa. diuitie sunt hmōi ergo ꝛc. maior nota: qꝛ nihil appetitur nisi bonū ꝛ preciosum. Minor declaraē. diuitie non sūt bone ex sui natura: qꝛ non faciūt bonū eū cui adueniunt. nec sunt bone ex ꝑte vtentis: qꝛ non inquātū cōseruāē. sic. n. faciunt hoiem auarū. nec inquātum distribuunē: qꝛ sic relinquūt hoiem. dicit eni in lrā. Diuitie vel sunt p̄ciose sui natura: aut natura vestri vtētium eis. ꝛ quid eaꝝ est potius. i. preciosius. an aurum aut vis congeste pecunie. i. congregate. Atqui ꝓcerte. hec. s. diuitie nō sunt preciose ꝯseruando eas: qꝛ melius nitent effundēdo. i. distribuendo eas q̧ coaceruando. i. retinēdo eas. siquidē auaricia que pecuniā coaceruat: semp facit hoies odiosos. ꝛ largitas que pecuniā effūdit: facit claros. i. honestos. Subdit. ꝛ si illud qđ transfertur in alterū nō potest manere apud quenq̧: tunc ē preciosa pecunia loquēdo ironice. cum ipsa vsu largiēdi trāslata ī alios desinit possideri. Notādū q̧ aliqđ ē bonū dupl'r vl' ex natura sui: vel ex natura vtētis. Jllđ dī bonū ex natura sui: qđ a se vel ī se hz vñ sit bonū. ꝛ cuicūq̧ aduenit facit ipm bonū sic rō recta. par ꝛ filia. Sed illud dī bonū ex parte vtentis: quo si aliquis conuenieter vtaē aliqđ bōi ide ꝓuenit. Vñ nota fz beatū Bern. Solꝰ error hoim facit q̧ aurum ꝛ argentum reputantur preciosa: cū sint nisi terra rubea ꝛ alba. ¶ Nota q̧ seneca. lxxxviij. eplā ꝓbans diuitias non esse bonas sic arguit. Quod bonum est bonus facit. diuitie non faciunt bonos. ergo diuitie bone nō sunt. Jtem illud quod potest contingere contemptissimo ꝛ turpissimo bonum nō est. diuitie aūt ꝛ lenoni ꝛ laniste contingunt. ergo bone nō sunt. Jtem bonū ex malo non fit. diuitie autem fiūt ex auaricia q̄ mala ē. ergo bone non sunt. At eadē si apud vnū. Hic ponit scđam rōem q̄

talis est. Illa nõ sũt mltũ appetẽda q̃ a plibus nõ pñt possideri: et nõ trã-seũt ad aliũ sine pauptate alioꝝ. diuitie sũt hmõi. ꝙ ⁊c̃. vñ dic̃ in lr̃a. Si ea-dẽ pecuia quãta ẽ vbiqꝫ gẽtiũ. i. apud oẽs gẽtes. si illa ꝯgerat̃ apꝰ vnuꝫ ho minẽ: ipsa fecerit ceteros hoĩes ĩopes sui. i. carẽtes. ⁊ vna vox piter tota. i. sil̃. replet auditũ ml̃toꝝ. diuitie aũt ñ pñt trãsire ĩ pl̃es nisi ꝯminute. i. diui se ĩ ptes. qd̃ cũ factũ ẽ. s. ꝙ cõminute trãseunt ĩ ali os: nc̃ce ẽ vt illos faciant pauperes q̃s reliquũt. Et tũc exclamat ꝯ diuitias di cens. O igit̃ supple dico diuitias esse ãgustas. i. ar tas. qꝫ ꝑ ⁊ in opes. q̃s ñ lꝫ plibꝰ hr̃e to-tas. ⁊ q̃ nõ ve niũt ad quẽ-libꝫ sine pau ptate cetero-rũ. i. alioꝝ hoĩm.

apud vnum quanta est vbiqꝫ gentium con geratur: ceteros sui inopes fecerit. Et vox quidẽ tota: tota pariter multoꝝ replet auditum. Uestre vero diuitie nisi commi nute in plures transire nõ possunt. Quod cum factum est: pauperes necesse est vt fa-ciant quos relinquunt. O igitur angustas inopesqꝫ diuitias quas nec habere totas pluribus licet. ⁊ ad quemlibet sine cetero rum paupertate non veniunt. An gem-marum fulgor oculos trahit. Sed si quid est in hoc splendore precipui. gemmarum

Nota ꝙ diuitie ñ veniũt ad quẽlibꝫ sine alioꝝ paupta te qꝛ dicit seneca in de remediꝫ Pecuniã ꝑdidisti: quã vt hr̃es aliꝰ añ te ꝑ didit. ꝑdisti pecuniã: habes vno piculo minꝰ q̃ te felicẽ si cũ illa auariciã ꝑ didisti. Et idẽ. lxxxviij. epl̃a dic̃. Diuitie aĩos ĩflãt. supbiã pariũt. ĩuidiã ꝯ-hũt. mentẽ alienãt. timorẽ inducũt ĩsolẽtiã faciũt. nihil aũt aliud ĩsolẽtia ẽ q̃ spes false magnitudinis. ꝙ diuitie bone non sunt.

¶ An gemmaꝝ fulgor oculos trahit. Hic oñdit phia ꝙ gẽme nõ sũt appe-tende tanq̃ ꝓpriũ bonũ hoĩs. intẽdẽs talẽ rõnẽ. Quicq̃d bonitatis vl̃ pre ciositatis ẽ in gẽmis: hoc cõsistit in luce ⁊ splẽdore gẽmarum. sed lux gem maꝝ nõ ẽ ꝓpriũ bonũ hoĩs. ꝫ est bonũ ipsaꝝ gẽmaꝝ. ꝙ ⁊c̃. vnde dicit in lr̃a. An fulgor gẽmaꝝ trahit oc̃los hoĩm. supple ad ꝯcupiscẽdũ eas tãq̃ ꝓpriũ bonũ. ꝫ si quid ẽ ꝑcipui. i. ꝑciositatis in h̃ splẽdore. illa lux ẽ gẽmaꝝ ⁊ ñ ho minũ. q̃s quidẽ gẽmas vehemẽter admiror hoĩes mirari. i. mirãdo deside rare tanq̃ bonũ suũ. q̃d eni est carẽs motu aĩe atqꝫ ꝯpage. i. cõiunctiõe mẽ broꝝ. q. d. quid reperitur in rebꝰ inanimatis qd̃ iure videatur. i. vide-ri debeat. ec̃ pulchꝝ rei aĩate. qꝫ ꝑ ⁊ rõnabili nature. q. d. nihil. q̃ gẽme tã-etsi ꝑ q̃uis trahunt. i. recipiant. aliq̃d postreme pulchritudinis. opa. i. di-ligẽtia ꝯditoris. qꝫ ꝑ ⁊ sui distinctõe. i. specifica formatõe. tñ ipse collocate infra vestrã excellentiã. i. dignitatẽ. nullo mõ merebant̃ vr̃am admiratõem
Nota ꝙ non est gl̃iandũ de gemmis tanq̃ de ꝓprio bono. qꝛ dicit seneca

xli. epl'a. Nemo gloriari debz nisi de suo. q̄d. n. ē stultius q̄z in hoīe aliena laudare. q̄d ē eo demētius q̄ ea miraē q̄ ad aliū transferre ptinus possunt nō faciūt equū meliorē aurei freni. ¶ Nota q̄ quadruplex est pulchritudo pria ē aīaliū rōnaliū. scd'a ē brutoꝝ sensibiliū. tercia plantaꝝ vegetabiliū. quarta ē reꝝ inaīatarum. in quo genere gēme collocanē, ppt' qd dic̄ phia. si gemme trahūt aliq̄d postreme pulchritudinis. .i. vltime pulchritudinis. ¶ An vos agroꝝ pulchritudo. Hic pbat phia idē de possessiōibꝰ sic̄ d agris ꝛ intēdit hāc sniam. Bonitas agroꝝ vl' ꝯsistit in pulchritudīe eorūz que delectāt aspectū

est lux illa: non hominum. Quas quidem mirari homines vehementer admiror. Quid est enim carens anime motu atq̄ membrorum compage: quod animate rationabilisq̄ nature pulchrum esse iure videatur. Que tametsi cōditoris opera suiq̄ distinctione postreme aliquid pulchritudinis trahunt infra vestraz tamen excellentiam collocate admirationem vestram nullo mō merebanē. An vos agroꝝ pulchritudo delectat. B. Quid ni. Est enim

ꝛ talis pulchritudo nō magis, ē ipsius hoīs q̄z pulchritudo floꝝ vel stellaꝝ q̄ ēt delectant aspectū hoīs. ꝛ tn̄ nihil ad hoīem pulchritudo istoꝝ vel bōitas agroꝝ ꝯsistit in vtilitate eoꝝ q̄ ē ad sustētatōem hoīs. sz hec possessio agroꝝ nō ē multū appetēda vt sit ampla: qz natura paucis ē ꝯtenta. vn̄ dic̄ in lr'a. An pulchritudo agroꝝ delectat vos vt gaudeatis de ea tanq̄ de bono vr̄o. ꝛ dic̄ boeciꝰ. q̄d ni. i. quare nō delectaret. ē em̄ pulchra portio opis pulcherrimi. i. mūdi. sic nos gaudemꝰ facie. i. aspectu. maris sereni. i. trāq̄lli sic. i. eadē rōe miramur celū. sydera. solē. q̄ p ꝛ lunā. Rn̄dit phia. Num. i. nūquid aliq̄d hoꝝ attigit te tāq̄ ppriū. q. d. nō. nūquid audes gl'iari splēdore alicuius taliuz tanq̄ tuo. q. d. nō. nūquid tu ipse distingueris. i. ornaris vernis floribus. q. d. certe non. nunquid tua vbertas. i. fertilitas. intumescit. i. superbit in estiuos fructus id est per estiuos fructus. q. d. non. quid raperis. i. circundaris. inanibus gaudijs. supple reputando ista eē tua bona. quid amplexaris externa bona p tuis. q. d. frustra hoc facis: qz fortuna nunq̄ faciet esse tua que natura rerum a te fecit esse aliena. Tunc dicit philosophia. non nego quin ista possunt tibi esse vtilia. fructus enim terraruz proculdubio debentur alimentis animantium. i. animalibꝰ p alimētis. sz si velis replere indigentiam nature. q̄ satis est. i. ad sufficientiā nihil est. i. non oportet q̄ petas. i. desideres. affluentiam fortune supple ad dilatandum ꝛ ampliandum agros. natura. n. paucis contenta est. cuiꝰ satietatem si velis vrgere. i. cogere. supfluis supple cibis ꝛ potibus. illud qd̄ infuderis ventri superfluum, aut fiet iniocundū. i. triste aut fiet noxiū. i. periculo

sum. Nota ꝙ ex lr̃a põt formari talis rõ. Si illud qd̃ videtur magis inesse nõ inest: nec illõ qd̃ min⁹. ſ3 magis videt̃ ꝙ hõ debꝫ gl'iari de pulchritudine celi ⁊ stellarum ⁊ nõ dꝫ. q2 nihil hoꝝ est suũ. ergo min⁹ dꝫ gl'iari de pulchritudine agroꝝ ⁊ aliarũ possessionũ. Nota ꝙ natura nõ est oneranda superfluis: sed est alenda paucis. quia paucis contenta est. Unde seneca.

pulcherrimi operis pulchra portio. Sic quondam sereni maris facie gaudemus: sic celum. sydera. solem. lunamq̃ miramur. P. Num te horuꝫ aliquid attingit. Nuꝫ audes alicuius talium splendore gloriari. An vernis floribus ipse distingueris. aut tua in estiuos fructus intumescit vbertas. Quid inanib⁹ gaudijs raperis. Quid externa bona ꝓ tuis amplexaris. Nunq̃ȝ tua faciet esse fortuna: que a te natura rerũ fecit aliena. Terraruꝫ quidem fructus animantium ꝓculdubio debentur alimentis: Sed si qd̃ nature satis ē replere indigẽtiã velis: nihil est qd̃ fortune affluentiã petas. Paucis enim minimisq̃ȝ natura contenta est. Cui⁹ satietatẽ si sup̃fluis vrgere velis: aut iniocundũ qd̃ infuderis fiet aut noxiũ

xvi. epistola Si ad naturã vixeris nũq̃ȝ eris paup̃ si ad opinionẽ nũq̃ȝ eris diues Exiguum natura d̃siderat: opinio ꝟo immẽsum. Et beatus Augustinus dic̃. Sumẽda sũt alimenta tanq̃ȝ medicamenta. Et Gregorius. Dũ venter nimia satietate extenditur: aculeꝰ libidinis suscitatur. Nota ꝙ Aresto. in quadã epistola ad alexandruꝫ dicit Qui transgreditur debitum modũ in pleno ⁊ invacuo: non poterit euadere furorem egritudinis ⁊ molestias infirmitatum. Qui ergo appetit viuere et dominare: renunciat desiderio proprie voluptatis. Nec comestionem comestioni superaddat. quia omnis incontinens voluntarie est ergotans secundo Ethicorum. Et subdit. Audiui ab ypocrate ꝙ conseruauit dietas pro quibus debilitatem corporis sustinebat. Cui dixit suus discipulus. Doctor egregie si velles bene comedere: non sustineres tantam corporis debilitatem. Cui respondit ypocrates. Ego comedam vt viuam non viuo vt comedam. Unde dicit Aresto. ibidem Alimentũ propter durabilitatem est querẽdũ: non durabilitas ꝓpt̃ alimentũ. Subdit Multos noui q̃ diminuerũt de alimẽto ⁊ come

ſtione abſtinentes a ſuis appetitib⁹ ꝛ pcentes gule viuētes tpate ꝑ dietas qui fuerunt ſaniſſimi corporis longioris vite ꝛ bone appetitus.

¶ Iā vo. Hic pħia oñdit ꝙ nō ſit gaudendū de pulchritudie veſtiū tanꝗ̄ de ꝓprio bono. ꝛ arguit ſic. De illi⁹ pulchritudie nō eſt gaudendum q̄ non ē hois pulchritudo. ſ; pulchritudo veſtiū nō ē hois pulchritudo. ſ; ē ipārū veſtiū. igitur ꝛc̄. vñ dicit ī lr̄a. Jam putas pulchrū eē. i. tue pulchritudini aſcribēdū. fulgere variiſ veſtib⁹. q. d. ñ debes ħ putare. q̄ꝝ. ſ. veſtium. ſi ſpēs. i. pulchritudo. eſt ḡta. i. delectabil' in tuitu. ego mirabor naturā materie veſtium. aut mirabor ingeniū. i. ſubtilitatē artificis veſtē formātis nihil aſcribē do tibi. No ta ꝙ ſplēdor hitus exterioris ñ fac hominē meliorez: niſi fulgeat hitus mentis interior in eo. vñ ſeneca. Null⁹ dicit gladiū eē bonū ſi baltheus eius de aurat⁹ ē. ꝛ vagina gēmis diſticta. ſ; gladi⁹ bonus ē qui bñ incidit ꝛ bonū acumen hʒ. ꝛ mucro bon⁹ ē q̄ oē munimē rupturus ē. vñ ſunt vſus. Aurea nobilitas luteā ſi veſtiat ollā. Nō tō ſequitur hāc minus eē luteā. Itē poeta inquit. Cinge caput lauro. tege corp⁹ gemmis ꝛ auro. Si fueris pridem remanebis ruſticus idem

Jam vo pulcꝛ variis fulgere veſtib⁹ putas. Quaꝝ ſi grata ītuitu ſpēs eſt: aut materie naturā: aut ingeniū mirabor artificis An vo te longus ordo famuloꝝ facit eē felicē. qui ſi vicioſi morib⁹ ſint: pnitioſa domus ſarcina ꝛ ipſi dño vehemēter inimica Si vero ꝓbi ſint: quonā mō in tuis opib⁹ aliena probitas numerabitur. Ex quib⁹ oībus nihil hoꝝ que tu in tuis computas bonis: tuuʒ eſſe bonum liquido monſtratur. Quib⁹ ſi nihil ineſt appetēde pulchritudinis: quid eſt ꝙ amiſſis doleas vel leteris retentis. Or ſi natura pulchra ſunt. quid id tua refert. Nam hec per ſe a tuis quoqꝫ opibus ſequeſtrata placuiſſent. Neqꝫ eni idcirco ſunt precioſa ꝙ in tuas venere diuitias. Sed quoniaʒ precioſa videbantur: tuis ea diuitiis annumerare maluiſti.

¶ An vo tē lōgus ordo famuloꝝ. Hic pħia oñdit ñ eē gl'iādū de m'ltitudie famuloꝝ tanꝗ̄ de ꝓprio bono. ꝛ arguit ſic. Famuli aut ſūt pueri ī morib⁹ ꝛ ſic ſūt nociui. aut ſūt bene moriginati. tūc nihil ad te. q2 hec ꝓbitas ē famuloꝝ ꝛ nō tua. vñ dicit in lr̄a. An vo longus ordo famuloꝝ facit te eē felicem. qui. ſ. famuli ſi ſint vicioſi morib⁹: tunc ſūt ſupnitioſa ſarcina. i. piculoſum pondus ipſius domus. ꝛ ſūt vehemēter inimica ſarcina ipſi dño

sit v̄o sint ꝓbi. quam p mō. i. ꝑ quē modū. aliena ꝓbitas nūerabit̄. i. ꝯputabitur in tuis opibꝰ. q. d. nullo mō. ⁊ tunc ꝯcludit de oībus p̄dictis dicēs. Ex quibꝰ oībꝰ p̄dictis mōstrat̄ liq̄do. i. apte. nihil hoꝝ ē bonū tuū que tu cōputas in tuis bonis. q̄bꝰ si nihil inest appetēde pulchritudīs supple q̄ tibi ascribi poterit. q̄d ē. i. q̄re ē. ꝙ tu doleas de amissis. vel leteris retētis. ꝙ ꝓ

Quid aūt tanto fortune strepitu desideratis. fugare credo idigētiaꝫ queritis copia. Atqui hoc vobis in ꝯriū cedit. Pluribus quippe adminiculis opus est ad tuendaꝫ preciose suppellectilis varietatē. Verū𝔮 illud est. permultis indigere eos: qui permulta possident. Contra𝔮 minimo indigere q̄ abundantiam suam nature necessitate non ambitus sui superfluitate metiantur.

s. si predicta sit pulchra natura. i. ꝓpt̄ naturā ꝓpriam. quid refert id tua. i. q̄d ptinet s ad te. q. d. nihil. nam hec seq̄strata. i. diuisa a tuis opibꝰ. ꝑ se placuissent. n̄ enī idcirco sit p̄ciosa ꝙ i tuas venere diuitias. s qm̄ tibi videbant̄ p̄ciosa iō maluisti ea annūerare tuis diuitijs. Nota ꝙ fui puersi i moribꝰ sūt familiares inimici dn̄i ⁊ totiꝰ domꝰ de q̄bꝰ postea dicet̄ ℓcio huiꝰ. q̄nta ꝓsa. Nō ē pestis efficatior ad nocēdū q̄𝔮 familiaris inimicꝰ ⁊ si videt̄ aliq̄n amici. s ē rōe vtilitat̄. n̄ rōe v̄tutis de q̄bꝰ loq̄t̄ seneca i de remedijs. dicēs. Mel musce sequūt̄. cadauera lupi. frumēta formice. p̄dā seq̄t̄ ista turba. n̄ hominē. Itē seneca dic̄. xli. ep̄la. In hoīe illō laudādū ē qō ipius ē. si familiam formosam hꝫ ⁊ domū pulchrā. si m̄ltū serit si m̄ltū veneratur. nihil horuꝫ in ipso est. sed circa ipsū. lauda in illo quod propriū est. quod nec auferri nec eripi potest.

¶ Quid autē tanto fortune strepitu. Hic pħia oñdit generaliter diuitias non esse appetendas magnopere. Et facit hoc tribus rationibus. Secundam ponit ibi. Ita ne. terciam ibi. Ego vero nego. Prima ratio est ista. Illa non sunt multū appetenda ꝑ que homo non cōsequitur ea ꝓpter que appetuntur. sꝫ ꝑ diuitias homo nō ꝯsequit̄ ea propter que diuitie appetunt̄. appetunt̄ enim diuitie propter fugam indigentie. quam fugam indigentie homo non consequitur per diuitias. sicut declarat in littera dicens. Quid auteꝫ tanto strepitu. i. labore. desideratis. i. cū desiderio insistitis fortune credo vos q̄ritis fugare indigentiā copia. i. diuitijs. q. d. iō desideratis diuitias vt suppleatis vestrā indigentiā. s hoc cedit vobis in contrariuꝫ. qꝛ luribꝰ adminiculis. i. adiutorijs. est opus ad tuendaꝫ veritatem preciose suppellectilis. i. possessionis. verum𝔮 illud est perm̄ltis eos indigere qui permulta possident. ⁊ etiam contra. i. per contrarium. illi minimo indigēt qui metiantur. i. mensurāt suā abundantiaꝫ. non superfluitate ambitus. i. cupiditatis. sed necessitate nature. Nota s̄m senecaꝫ. permultis indigēt qui perm̄lta possident. ꝓpter quod multe diuitie non fugant indigentiaꝫ.

sed magis excIcāt. vnde poeta. Nulla dītari ratione potestas auari. Uos faciunt inopes. quas cumulatis opes. Nota circa hoc ꝙ dicit. nimiū in digent. dicit seneca. lxij. epl'a. Thaurus paucissimoꝝ iugerum pascuis impletur: ⁊ vna silua pluribus elephātibus sufficit. hō terre pascitur ⁊ mari. quid igitur tam insatiabilem ventrem natura dedit nobis: cum tam modica corpa nobis dederit: vt fastissimorum edacissimorūqꝫ animalium auiditatē vinceremus. quantulum enī est qꝺ nature datur: puo illa educat. non fames nr̄i vētris nob̄ magno ꝯstat. sꝫ ambitio. ventri āt obediētes loco aīalium numeremur nō hominum.

Ita ne autem nullum est proprium vobis atqꝫ insitum bonum: vt in externis ac sepositis rebus bona vestra queratis. Sic rerum versa conditio est: vt diuinum merito ratōis animal: non aliter sibi splendere nisi ianimate suppellectilis possessione videatur. Et alia quidem suis rebus contenta sunt. vos autem deo mente consimiles: ab rebus infimis excellentis nature ornamenta captatis. nec intelligitis quantam conditori vestro faciatis iniuriam. Ille genus humanum terrenis omnibus prestare voluit. vos dignitatem ve

¶ Ita ne autem nullum. Hic ponit scd̄am rationem. secundo concludit manifestum errorem hominum ibi. ꝙꝫ vero late. Et ratio talis est. Illa non sunt appetenda quibus appetitis homo putans se talibus ornari facit iniuriā suo creatori. sed bona exteriora sicut diuitie sunt huiusmodi. vt declarat in littera. ergo ⁊c̄. Et dicit O homines nunquid nullum bonuꝫ est proprium atqꝫ insitum id est naturale ⁊ intrinsecum vobis. ita vt queratis bona vestra in externis rebus id est intrinsecis rebus. ⁊ in rebus sepositis id est a vobis seorsum positis. q. d. immo in vobis est bonum si considerare vultis. sed sic est versa id est mutata conditio rerum vt animal diuinuꝫ scilicet homo qui est similis deo. non aliter videatur sibi splendere nisi in possessione suppellectilis inanimate id est bonorum exterioꝝ que sunt inanimata. ⁊ alia quidem ab hoīe contenta sunt suis bonis: vos autem homines deo consimiles mente captatis. i. queritis ornamenta vr̄e excellētis nature a reb⁹ infimis. s. inaīatis. quod ē erroneū. nec intelligitis quātā iniuriā faciatis vr̄o ꝯditori supple ꝑuertēdo ordinē ab eo institutū. Ille. n. ꝯditor voluit hūanum genus prestare. i. ꝓcellere oībus terrenis. ꝟ vos detruditis vr̄am dignitatem infra queqꝫ rerum infima. quod ꝓbatur ex hoc. Nam omne bonum est preciosius eo cuius est bonum. cum vos iudicatis vilissima rerū: sicut sunt bona fortune, esse vr̄a bona, vos submittitis, i, subijcitis vosmet

ipsos eisdem vestra existimatione.i.opinione.⁊ hoc nõ imerito cadit.i.ac-
cidit homini. Nã illa est conditio hũane nature.q tũ.i.tũc.tm̃ excellat ce-
teris rebus:cum se cognoscit,eadẽ tamẽ natura hũana redigatur infra be
stias si desierit se nosse. Nam ceteris animantibus natura ẽ ignorare sese.
ꝫ hoĩbus venit.i.prouenit ex vicio. Nota q homini est insitũ propriuꝫ

stram infra queqꝫ infima detruditis.

Nam si omne cuiusqꝫ bonum eo cuius est constat esse preciosius:cum vilissima rerum vestra bona esse iudicatis.eisdeꝫ vosmetipsos vestra existimatione submittitis. quod quidem haud immerito cadit. Humane quippe nature ista conditio est. vt tum tantum ceteris rebus: cum se cognoscit excellat. Eadem tamen infra bestias redigatur si se nosse desierit. Nam ceteris animantibus sese ignorare natura est:hominibus vero vicio venit. Quam vero late patet vester hic error qui ornari

bonuꝫ quod
ẽ recta ratio:
que semp de
precat ad op
tima. in cui⁹
actu ⁊ specu
latione cõsi-
stit fecilitas.
q sapiẽs ma
xime est felix
.x.Ethico.et
homo curãs
itellectũ deo
amantissimu⁹
videt ibideꝫ
ideo non est
querẽdũ bo-
nũ hominis
in reb⁹ exter
nis. Nota
q hõ mẽte ⁊
ratiõe ẽ silis
deo.quia ꝫm senecam.Rõ nihil aliud est q̃ pars diuini spũs.mersa in cor-
pus hũanũ.Et dicit idẽ.q animus rectus est quasi deus in hũano corpo-
re hospitatis.Et idem dicit. Disce potius animũ extollere in imensum:no
bilis enim ⁊ generosa res ẽ. Nota q hõ seipsum ignorans deterior ẽ be
stia.vnde boeti⁹ in tractatu de summo bono.allegãs cõmẽtatorem dicit.
Ue vobis hominib⁹ qui de numero bestiarũ computati estis. diuinũ qd in
vobis ẽ nõ cognoscentes.ꝑpter qd ad supiora ascenditis.⁊ deo siles estis
Et subdit. Diuinũ autem i homine vocat itellectũ ⁊ rõnẽ. Nota q nihil
ꝓhibet vnũ ⁊ idẽ rẽ nobili⁹ ⁊ ignobili⁹:qd diuersificat scdꝫ ꝯditõeꝫ seu ꝯsi
deratõem. Unde q̃uis hõ scdm se ⁊ simpliciter sit nobilior bestijs.tamen
inq̃tuꝫ deficit ab aliquo qd sibi debet ꝫm naturã:scꝫ cognoscere se:qd nõ
debet bestijs sic est ignobilior bestia.
¶ Quã vero late patet. Hic philosophia concludit manifestũ errorem ho-
minum dicens. O homines q̃ late patet vester error. qui existimatis ali-
quid posse ornari ornamentis alienis.ꝫ illd fieri neqt. Nã si aliqd luceat
ex appositis sibi ⁊ non ex pulchritudine ꝓpria tunc apposita illa laudan-
tur sed illud quod est velatum ⁊ tectum appositis illis.illud nihilominus
perdurat id est perseuerat in sua feditate id est turpitudine. Nota si ali-
quid est fetidum in se,eius feditas non tollitur per ornatum extrinsecum

vnde dicit poeta. Aurea nobilitas luteam si vestiat ollam. Nō ideo sequitur hanc minus esse lutum. Et quidā clericus respondēs mulieri querenti vtrum esset pulchra: dixit. O dn̄a pulchra sūt tibi appensa.
¶ Ego vero nego illud esse bonū. Hic pōit terciā rationē q̄ tal' est. Illud non ē mltū appetēdū qd nocet possidēti. ſ; diuitie sepe nocuerūt possidētibꝰ qd declarat ex duobus. Primo qꝛ diuitie faciūt possidētes de se falsa opinari vł existiare. Secundo. qꝛ faciūt possidētes amissa securitate timere. vn̄ dicit i lr̄a. Ego philosophia nego illud eē bonuz qd noceat hn̄ti. num id mētior. inqdes minime. atqui ꝓ certe diuitie ꝑsepe nocuerūt possidentibꝰ. qꝛ quisqꝫ hō eo ꝙ ipe est auidus magis alieni eris. ipse putat illum hominem solū dignissimū. qui habet. i. possidet. quicquid vsqꝫ est auri ⁊ gemmarum. Tu igitur homo qui in diuitijs constitutus nūc ꝑtimescis gladiū qꝫ pro ⁊ contum. si intrasses callem. i. semitam huius vite. tanqꝫ viator vacuus coram latrone securus cātares. Tunc inuehitur ꝯ diuitias. O preclara btitudo opū mortaliū. ⁊ loquit' ironice. q. d. minime p̄clara. quā tu hō adeptꝰ fueris securus eē desistis. Nota diuitie nocēt hn̄ti. vn̄ arist. i. ethi. dicit. Talez qd errorē hn̄t bōa. ꝙ mltis ꝯtingūt detrimēta ex ꝓpis. mlti. n. ꝓpt' diuitias ꝑiert. Nota ꝙ mali tm̄ diuites reputāt eē dignos. vn̄ di. ambro. Ita icubuerunt mores hoīm i admiratōe diuitiaꝝ vt nemo nisi diues putet' dignꝰ. Nota diuitie n̄ reddūt hoīez secuꝝ. vn̄ Juuenal' poeta Pauca lz portes argētivascula puri. Nocte iter igressus cōtū gladiūqꝫ timebis. Et mote ad lunē trepidabis arūdinis vmbrā. Cātabat vacuꝰ corā latrone viator. Et Sen̄. xiiij. epis. dic̄. Nudū latro trāsmittit etiā i obsessa via paupi pax ē. ⁊. lxxiiij. epis. dicit Quisqs se multum fortune dedit. ingentē sibi materiā ꝑturbatōis fecit vna hec via ē ad tuta vadendi externa despicere. ⁊ honestū ꝯtentū esse.

posse aliqd ornamētis existimatis alienis At id fieri neqt. Nā si qd ex appositis luceat: ipsa qdē q̄ sīt apposita laudāt'. illud vero his tectū atqꝫ velatū in sua nihilominꝰ feditate ꝑdurat. Ego vero nego illud eē bonuz qd noceat habēti. Nuz id mētior. minime inqdes. Atq̄ diuitie possidētibꝰ ꝑsepe nocuerūt. Cū pessimꝰ quisqꝫ eris alieni magis auidꝰ: quicqd vsqꝫ auri gēmarūqꝫ ē: se solū q̄ hz dignissimuz putat. Tu igitur q̄ nūc cōtuz gladiumqꝫ sollicitus ꝑtimescis: si vite huius callem vacuꝰ viator intrasses: corā latrone securus cātares. O preclara opū mortalium beatitudo: quā cum adeptus fueris securus esse desistis.

Elix nimiũ prioꝛ etas. Hic incipit quintum metrũ huius ſcđi: qđ dr̃ pentitacuȝ ab inuentoꝛe. anapeſticũ a pede predñante. ⁊ eſt dimetꝝ: qꝛ quatuoꝛ pedũ. nam duo pedes vnũ metrũ ꝯſtituunt. ⁊ eſt catalecticũ: qꝛ in quarto pede vna ſyllaba deficit ad cõplemẽtũ metri. In ꝗ metro phĩa cõmẽdat primã etatẽ que erat ſine cupiditate diuitiaꝝ: deplangẽdo pñtẽ etatẽ in ꝗ dñat ⁊ regnat auaricia. Prio ergo commẽdat etatẽ antiqꝝ. ſcđo noſtrã etatẽ deplangit: ibi. Utinam mõ.

Metrũ quintũ libri ſecundi.

f Elix nimiũ prioꝛ etas.
Contenta fidelibus aruis.
Nec inerti ꝑdita luxu.
Facili que ſera ſolebat
Ieiunia ſoluere glande.
Nec bachica munera noꝛat
Liquido confundere melle.
Nec lucida vellera ſerum
Tyrio miſcere veneno.
Somnos dabat herba ſalubres.
Potum quoqꝫ lubꝛicus amnis.
Umbꝛas altiſſima pinus.
Nondum maris alta ſecabat
Nec mercibus vndiqꝫ lectis

Prio dicit. prioꝛ etas nimiũ felix fuit ꝯtẽta fidelibus aruis. i. fideli agricultura. nec fuit perdita. i. depꝛauata inerti luxu. i. graui ſuperfluitate. que etas ſolebat ſoluere. i. remouere. ſera. i. tarda ieiunia. facili glande. i. vili fructu. nec illa etas noꝛat. i. nouerat. ꝯfundere. i. miſcere bachica mũera. i. vina. liquido melle ad faciendũ mellicratũ: ſicut mõ fit. nec etiã nouerat miſcere. i. intingere. lucida vellera. i. albã lanã. ſerum. i. illoꝝ ꝑplᷓoꝝ. tyrio veneno. i. ſanguine ꝯchilioꝝ: quoꝛuȝ copia apud tyrum inuenitur ad faciẽdum purpureũ coloꝛẽ. Herba dabat eis ſalubꝛes ſomnos. non enĩ doꝛmiebãt in lectis eburneis: ſ; in herbis. ⁊ lubꝛicus amnis id eſt labilis aqua: dabat eis potuȝ. ⁊ pinus illa arboꝛ altiſſima dabat eis vmbꝛas. i. vmbꝛoſas habitatões. nõ eñ in domibus ⁊ in curioſis edificijs habitabant. Nõdum hoſpes aliquis exñs ſecabat. i. diuidebat nauigando. alta. i. ꝓfunda maris. qꝛ adhuc nõ erat vſus nauiũ: nec mercibꝰ vndiqꝫ lectis. i. collectis viderat noua littoꝛa. i. alienas terras qꝛ manebãt in pr̃ia tũc in illa etate tacebãt ſeua claſſica. i. tube vl̄ coꝛnua vocantia hoĩes ad bellũ. dcã claſſica a calo qđ ẽ voco. neqꝫ cruoꝛ fuſus acerbis odijs tinxerat. i. madidauerat hoꝛrida arma: qꝛ tũc nõ erat vſus armoꝝ. ꝗd eñ. i. ꝓpter ꝗd. hoſticus furoꝛ vellet prioꝛ arma mouere cũ videret ſeua vulnera. nec videret vlla p̃mia ſanguis: qꝛ nihil erat ꝓ ꝗ pugnarẽt. Nota. circa h̃

Noua littora viderat hospes
Tunc classica seua tacebant:
Odijs neqꝫ fusus acerbis
Cruor horrida tinxerat arma.
Quid enim furor hosticus vlla
Vellet prior arma mouere:
Cum vulnera seua videret
Nec premia sanguinis vlla
Utinam modo nostra redirent
In mores tempora priscos
Sed seuior ignibus ethne
Feruens amor ardet habendi
Heu quis primus fuit ille
Auri qui pondera tecti
Gemmasqꝫ latere volentes
Preciosa pericula fodit.

ꝙ dicit prior etas: q̄tuor etates distiguūt̃ ſm poetas. In pria fuer̃t hoīes boni ⁊ simplices paucis ꝯtenti: q̄ comedebāt glandes. bibebāt aquā. n̄ colebāt vineas. hāc etatē vocabāt poete aureā. ⁊ erat ſb saturno. de q̄ boeti⁹ loq̄tur in lr̃a. Scd̄a etas dicebat̃ argentea: q̄ erat sub ioue cū hoīes magis astuti inuenerūt agirculturā. ⁊ ceperūt inhabitare domos ⁊ plātare vineas. Terciam etatem vocabāt eneā: ī q̄ hoīes ꝓpter ꝓpriam curā rerū ceperūt alios depellere: ⁊ se aliq̄lit̃ malicie dare. Quartam etatē vocabāt ferreā: qn̄ intm̄ abūdabat malicia et auaricia hoīm: ꝙ nec fides nec iusticia mansit ī terra. in q̄ etate nos sumus: quaꝫ in fine boetius ꝯplangit. Nota circa h̄ ꝙ dicit inerti. luxu. ꝙ inertia ⁊ ociū sūt cā luxurie. vn̄ poeta. Ocia si tollas ꝑiere cupidinis artes. Itē horatius. Querit̃ egistus q̄re sit factus adulter. In ꝓmpto cā est qꝛ desidiosus erat. Est aūt triplex luxuria ex de scholariū disciplia. q̄dā ꝯsistit in coitu. q̄dā in crapula: ⁊ q̄dā investitu: ⁊ q̄libet ē fugiēda. Nota circa h̄ ꝙ dicit: lucida vellera serū: seres sūt q̄dā hoīes apud q̄s ꝯtexit̃ lana de arboribus. fila ḡ q̄ a vermib⁹ q̄ dicunt̃ bombices oꝑant̃: illa vocat h̄ lucida vellera. Nota ꝙ thirus ē vermis venenosus in cui⁹ sanguīe ītingit̃ purpura. Alij dicunt ꝙ sit gen⁹ ꝯchilioꝝ: in quoꝝ sanguīe ītingit̃ purpura. quoꝝ ꝯchilioꝝ copia inuenitur apud thirū in insula.

¶ Utinam mō nr̄a redirēt. Hic ꝓhia deplāgit p̄ntem etatē dicēs. Utinā nr̄a tp̄a. i. ꝯditōes nr̄i tp̄is. redirēt mō. i. redigerēt̃. in priscos mores. i. ī mores antiquos. ſ; heu nō ē ita: ſ; amor. i. desideriū habēdi feruēs seuior. i. ꝑiculosior. ignibus ethne illi⁹ mōtis ardet. Heu quis fuit ille q̄ p̄m⁹ fodit. i. effodit. pōdera tecti auri. i. abscōditi. ⁊ effodit gēmas volentes latere q̄ sunt p̄ciosa ꝑicula: qꝛ ml'ti ꝓpt̃ eoꝝ p̄ciositatē ꝑicula īcidūt. Nota Seneca in

li. de diuisiõe sciaꝝ cõmēdãs priorē etatē dicit. O felix prior etas q̄ tot ptu lit sapiētes: q̄bus velut stellis fulgētibus mūdi tenebras irradiaret. ſ heu nūc alij terrenis curis inseruiūt: alij tpal' dignitatis ambitõe ĩardescãt oēs fere circa studiũ sapīe elanguescũt. Nota ꝙ ethna est mõs sicilie q̄ frequēter ignibꝰ ĩardescit: ad cuiꝰ sĩl'itudinē h3 se auaricia ⁊ cupiditas hoīm q̄ ĩsatiabilis nunꝗ̄ penitꝰ extinguitur. Unn̄ tulliꝰ in li. de finibus bonoꝝ ⁊ maloꝝ dicit. Cupiditates hominũ sũt ĩsatiabiles: q̄ n̄ mõ singulares: ſ vniuersas familias euertunt. Ex cupiditatibꝰ eni odia seditiões discordie bella nascũt: ex q̄bꝰ

Prosa sexta libri secundi.

q Uid autem de dignitatibꝰ potentiaꝗ̄ disseram: quas vos vere dignitatis ac potestatis inscij celo exeq̄tis. Que si in improbissimu3 quenꝗ̄ ceciderint: que incendia flamis ethne eructuantibꝰ: qđ diluuiu3 tantas strages dederint. Certe. vti meminisse te arbitror. ꝯsulare imperiũ. qđ libertatis principium fuerat. ob suꝑbiam ꝯsulum vr̄i veteres abolere cupierũt Qui ob eandem suꝑbiam prius regium de ciui

vitã amarissimam necesse est effici.

Uid aũt de dignitatibꝰ. Hec est sexta prosa huiꝰ scđi: in q̄ pħia oñdit ꝙ dignitates ⁊ ptãtes n̄ sũt magnoꝑe appetēde. Et p̄io ꝓbat intētũ de dignitate ⁊ ptãte sĩl'. Scđo de ptãte diuisim. ibi: Que vo. tercio iterato sĩl' de dignitate ⁊ potestate. ibi: ad hec. Primo intendit rationē talem. Illa non sunt multum appetenda que cum adueniunt malis faciunt ipsos deteriores: ⁊ bonos non efficiunt meliores. sed dignitates et potestates huiusmodi sunt: sicut declarat in littera. igitur ⁊c̄. Unde dicit sic. Quid disseram. i. dicam. de dignitatibus. ꝗ̄ pro ⁊. potentia. quas vos inscij id est ignari. vere dignitatis ⁊ potestatꝭ exequatis. id est assimilatis. celo. id est summo bono. que si ceciderint in quēꝗ̄ improbissimũ. i. viciosissimu3. que incendia ethne illius montis. dederint tantas strages. i. ꝑicula flamis eructuantibꝰ. i. exeuntibus. ⁊ qđ diluuiũ dederit tantas strages sicut illi mali q̄bus adueniũt dignitates. q. d. pl'a mala ꝓueniũt ex dignitatibꝰ ⁊ ptãtibꝰ maloꝝ ꝗ̄ ex incēdio ignis vl' diluuio fluuij. ⁊ sb̄dit pħia. vti ꝓ sicē arbitror te meminisse vr̄i veteres. i. antiq̄ores romani. cupiert abolere. i. ꝺlere. ipsũ ꝯsulare. i. dignitatē ꝯsularē ꝓpt' suꝑbiam consulu3 quod imperium consulare fuerat principium libertatis. quia romani liberius viuebant sub consulibus ꝗ̄ sub regibus quia romani etiam prius abstulerant de ciuitate nomen regium propter eandem superbiam scilicet regum. Ex quo patet ꝙ dignitates faciunt malos deteriores. Si autem potestates ⁊ dignitates deferantur probis (qđ graꝝ est) q̄d in eis aliđ placet dignitatibꝰ ꝗ̄ ꝓbitas

vtentium. quasi dicat: nihil. ita fit. i. ꝓpter hoc fit vt virtutibus nõ accedat honor ex dignitate: ꝫ honor accedit dignitatib⁹ ex ṽtute vtentiũ eis. ita ꝛ dignitates nihil boni adijciũt ipsis bonis. Nota duplex ẽ dignitas ꝛ potestas. q̄dã mundana siue tp̄alis que ꝯsistit in bonis tp̄alibus exteriorib⁹: ꝛ in tali nõ ꝯsistit vera felicitas cũ sit respersa multis amaritudinib⁹. Alia

tate nomẽ abstulerat. At si quãdo: qđ prarũ est: probis honores deferant. quid in eis aliud q̄ꝫ probitas vtentiũ placet. Ita fit vt nõ virtutibus ex dignitate: sed ex virtute dignitatibus honor accedat. Que ṽo est ista vestra expetibilis ac p̄clara potentia. Nõne o terrena animalia cõsideratis quib⁹ presidere videamini. Naꝫ si inter mures vidẽs vnũ aliquẽ ius sibi ac ptãtẽ p̄ ceteris vẽdicãtẽ: q̄nto moueris cachinno.

est dignitas ꝛ ptãs aie siue spũalis q̄ ꝯsistit in sciẽtijs ꝛ virtutibus: ꝛ illa sꝫ potest superari vicio nec aduersitatibus nec ꝓsperitatibus in qua ꝯsistit beatitudo ꝛ beata vita. Vñ ambro. in li. de offi. dicit: Dico beatã vitã consistere in altitudine sapiẽ: in suauitate conscientie ꝛ in ṽtutis sublimitate. Nota ꝙ inscij dignitates ꝛ ptãtes mũdanas adequãt celo: q̄ꝛ non recte iudicant. iudicant eñ ꝫm ꝯcupiscentiã ꝛ nõ ꝫm rei ṽitatẽ. iperiti eñ velut a longe distãtes a ṽitate speculant. primo elencoꝝ. Nota ꝙ mali dignitatibus ꝛ ptãtibus prediti plus nocent q̄ꝫ ignis vel diluuiũ aquarũ: q̄ꝛ mali dignitate sua ꝛ ptãte extollunt in supbiam: alios iugo seruitutis opprimendo: ꝑ quo exequendo mouentur bella quib⁹ humanũ genus pl⁹ offenditur q̄ꝫ igne vel diluuio. Nota ꝙ ciuitas romana a tempe romuli sui cõditoris a regibus erat gubernata: postea romani exigente malicia et superbia regum ipsos deleuerũt ꝛ cõsules instituerũt qui etiam ꝓpter eoꝝ supbiam erãt abiecti. ex quo pꝫ ꝙ dignitas ꝛ ptãs malorũ eos efficit peiores. Nota ꝙ honor nõ debet alicui rõe dignitatis. ꝫ potius rõne virtutis. Vñ aresto. iiij. ethi. Nõ erit vtiq̄ꝫ dignus honore prau⁹ existens. Ṽtutis eñ premiũ honor est. Vñ ꝫm veritatẽ solus bonus est honorandus.

¶ Que ṽo ẽ ista vestra. Hic ꝓbat spãliter de ptãte ꝙ nõ sit multũ appetenda duabus rõnibus. scđa ibi. Quid auteꝫ ẽ. Rõ talis est. Illa ptãs nõ est multũ appetenda q̄ nõ est magne ꝛ fortis reputatõis: ꝫ tñ ẽ fragilis ꝛ imbecillis. ꝫ ptãs tp̄alis est hmõi: q̄ꝛ per eã homo nõ põt supra aiam: ꝫ tñ supra corp⁹ ꝛ sup ea bona que corpis sũt. hũano aũt corpe nihil est ĩbecilli⁹. Dicit ergo in lr̃a: Que est ista vestra expetibilis. i. desiderabilis. ac preclara. i. nobilis potẽtia. quasi diceret nulla ẽ. nõne ꝯsideratis terrena aĩalia quibus videamĩ presidere. i. preesse. si enĩ inter mures videres vnũ pre ceteris. sibi vendicantẽ. i. vsurpantẽ. ius ac ptãtem sup alios mures. o quanto cachinno. i. risu tu mouereris q̄ꝛ derisibile esset. ꝛ talis est ptãs terrena

Quid ꝟo ſi ſpectes corp⁹ imbecilli⁹ hoīe repꝑire queas:quos ſepe muſcularū q̄ꝫ vel morſus:vel in ſecreta queqꝫ reptantiū necat introitus. Quo ꝟo quiſq̄ȝ ius aliqͦd in quēpiā:niſi ī ſolū corpus ⁊ qͦd eſt infra corpus:fortunā loquor:poſſit exercere. Nunquid vnq̄ȝ libero impabis aīo. Num mentem firma ſibi rōe coherentē de ſtatu ꝓprie quietis amouebis. Cū liberū quēdāꝫ virū ſupplicijs ſe quidā tyrān⁹ adacturū putaret:vt aduerſuꝫ ſe facte cōiuratiōis ꝯſcios ꝓderet:linguam ille momordit atqꝫ abſcidit:⁊ ī os ſeuiētis tyrāni abiecit. Itaqꝫ cruciat⁹ q̄s putabat tyrān⁹ in materiā crudelitatis vir ſapiēs fecit eſſe virtutis. Quid aūt eſt ꝙ in aliū quiſq̄ȝ poſſit facere:qͦd ſu-

ſcꝫ deriſibilis q̄ nō extēdit ſe niſi ad corp⁹. Quid ꝟo ſi tu ſpectes.i.cōſideres corp⁹ ē.imbecilli⁹.i.debili⁹ hoīe.q.d.nihil.q̄s hoīes ſepe necat.i.interficit.morſ⁹ muſclaꝝ.i.ꝑuoꝝ ꝟmiū.vl' etiā ītroit⁹ ī ſecreta.i.ī interiora hoīs q̄qꝫ reptātiū.i.ſerpētiū. Quo ꝟo.i.quō q̄ſq̄ȝ poſſit exercere ius aliqͦd ī quēpiā:niſi ī ſolū corp⁹ ⁊ ī fortunā.i.ī bōa fortune:q̄ ſūt īfra corp⁹.q.d. nullo mō. Nūquid tu vnq̄ȝ īꝑabis libo aīo.q.d.nō. Nūquid tu amouebis de ſtatu ꝓprie quietis mentē ſibi firma ratione coherentem.q.d.nō. Et hoc ꝓbat exēplo cuiuſdam pħi:qui nullis tormētis ad h̄ potuit ꝯpelli vt illud faceret qͦd ratō naturalis iudicabat nō faciēdum. Vñ dicit. Cū q̄daꝫ tyrann⁹ putaret ſe adacturum.i.ꝯpulſurū:ſupplicijs quēdaꝫ liberū virū.i.pħm.vt ipe ꝓderat cōſcios facte cōiuratōis aduerſum ſe:ille liber homo linguā momordit atqꝫ abſcidit:⁊ abiecit eā in os.i.in faciē ſeuiētis tyrāni. Ita illos cruciat⁹ quos tyrānus putabat eſſe materiā.i.cām crudelitatis.vir ſapiēs fecit eſſe materiā virtutis q̄ꝛ hoc ꝓ virtute:nō ꝓ crudelitate ei reputatū eſt. Nota ꝙ muſcula eſt diminutiuū hui⁹ noīs muſca.⁊ ꝑ muſculā dat ītelligere quecūqꝫ aīalia venenoſa vel vermes venenoſos.⁊ ab iſto loco recepit autor floꝝ cū dixit:debili⁹ q̄d ſit mare q̄s nece muſcula ꝑdit. Nota ꝙ aīm⁹ homīs liber eſt ⁊ cogi nō p̄t. Vñ Señ. Errat ſi quis ſuitutē credit trāſire in totū hoīeꝫ.nō eñ trāſit ī aīam.q̄ꝛ libertas eſt aīa. Nota ꝙ hō liber ⁊ ꝯſtās nullis ſupplicijs vinci p̄t.q̄ꝛ dicit Señ.in li.de clemētia. Magni animi ꝓpriū ē placidū eſſe ⁊ trāquillū:⁊ iniurias ⁊ offenſiōes ſuꝑbe deſpicere. Et.xxviij.ep̄la:triginta tyrāni ſocratē circūſteterūt:nec potuerūt aīm ei⁹ infringere.

¶ Quid aūt eſt. Hic pħia ponit ſecūdā rōem:que ē talis. Illa poteſtas nō ē multū appetēda ꝑ quā nemo p̄ot facere qͦd ali⁹ nō poſſit ī ip̄m qͦd ip̄e p̄ot

in aliū. ꝫ potestas tempalis est hm̄oi: sicut in lr̄a declarat ponens duo exē-
pla de busiride ⁊ regulo. Primū exemplū est de busiride. Busirides fuit fi-
lius neptūni ex matre libia: q̄ hospites suos mactabat. Hercules aūt apud
ip̄m hospitat⁹ ip̄m ecōtra mactabat. Secundū exemplū est de regulo. Re-
gulus fuit cōsul roman⁹: q̄ cum multa bella gessit cū carthaginēsib⁹ mul-
tos ex eis ca
ptiuauit: sed
tandē̄ ab eis
fuit captus.
Ex q̄ patet ꝙ
q̄cq̄d p̄ot ali
q̄s in aliū fa
cere: p̄t etiaꝫ
illud ab alio
pati. Vñ Ca-
tho. Victorē
a victorē. Et
ꝑ ꝯseq̄ns nul
la est potētia
hūana q̄ hoc
inc̄cipe nō p̄t
Unde dicit i
lr̄a. Quid est
ꝙ quisq̄ pos
sit facē i aliū
quod ipse nō
possit sustine
re ab alio. q. d. nihil. qđ declarat. Nos accepim⁹. i. cognouim⁹. busiridē so-
litū. i. cōsuetū necare hospites: ip̄m fuisse mactatū ab hercule hospite sup.
suo. Aliud exemplū ponit. Regulus cōsul roman⁹ plures penoꝝ. i. cartha-
ginensiū captos bello cōiecerat. i. posuerat in vincula. ꝫ mox ip̄e p̄buit ma
nus cathenis victoꝝ. i. carthaginensiū. Nūquid igit̄ vllā putas esse hoīs
potentiā q̄ non possit efficere: ne alius valeat in se qđ ip̄e p̄ot in alio. q. di.
nulla reputāda est hec potentia.

**stinere ab alio ip̄e non possit. Busiridē ac-
cepim⁹ necare hospites solituꝫ ab herculē
hospite fuisse mactatū. Regul⁹ plures pe-
noꝝ bello captos in vincula cōiecerat: sed
mox ip̄e victoꝝ cathenis man⁹ p̄buit. Vl-
lam ne igit̄ eius hoīs potentiā putas: qui
qđ ip̄e in alio p̄t: ne id in se alter valeat effi
cere nō possit. Ad hec si ip̄is dignitatib⁹
ac potestatib⁹ inesset aliq̄d naturalis ac ꝓ-
prij boni: nunq̄ pessimis peruenirēt. neq̄
eñ sibi solent aduersa sociari. Natura re-
spuit vt cōtraria queq̄ iūgant̄. Ita cū pes-
simos plerūq̄ dignitatib⁹ fungi dubiū nō**

¶ Ad hec si ip̄is dignitatib⁹. Hic ꝓbat ph̄ia simul de dignitatib⁹ ⁊ potesta
tibus ꝙ nō habent in se aliqđ naturale bonū ꝓpter qđ sint appetende. Se-
cūdo ostendit ꝙ ideꝫ p̄t cōcludi de oībus bonis fortuitis: ibi. Postremo.
Primo facit qđ dictū est. Secūdo ostēdit falsam noīatōem exterioꝝ bono
rum: ibi. de quib⁹ etiā illud. Ratio quā intēdit est illa. Illud qđ in se natu
raliter est bonū nō p̄ot adiūgi pessimis. ꝫ dignitates ⁊ potestates pessimis
adueniūt. ergo ⁊c̄. Maior declarat̄ in lr̄a. Vñ dicit. Si ip̄is dignitatib⁹ et
potestatib⁹ inesset aliquid naturalis ⁊ ꝓprij boni: nunq̄ ꝑuenirēt pessimis
Neq̄ eñ aduersa. i. opposita: solent sibi sociari. q̄ natura respuit: vt que-
q̄ cōtraria iungātur. i. stent simul. Cū ergo nō sit dubiuꝫ pessimos plerūq̄
fungi. i. vti dignitatibus: illud etiā liquet. i. manifestū est: ip̄a non esse bo-
na sui natura. que si pessimis patiātur herere. i. cōmanere: qđ quidē dictuꝫ

de dignitatibus ⁊ potestatibus dignꝰ potest existimari de cunctis muneribus fortune: que. s. munera vberiora. i. copiosiora: ꝑueniūt ad quenꝫ improbissimū. Nota ꝙ duplex est bonū. Unum qd̄ cōuertitur cum ente: et sic dignitates ⁊ potestates licȝ malis adueniāt: tamē sunt bone. Aliud est bonū qd̄ est quedā qualitas derelicta ex bonis operatōibꝰ: ⁊ vocat̃ bonū

sit: illud etiā liquet natura sui bona nō esse que se pessimis herere patiant̃. Qd̄ quidē de cūctis fortune muneribꝰ dignius existimari pōt: q̄ ad improbissimū queꝫꝫ vberiora ꝑueniunt. De quibꝰ etiam illud considerandum puto ꝙ nemo dubitat esse fortem: cui fortitudinem inesse cōspexerit. Et cuicūꝫ velocitas adest: manifestum est esse velocem. Sic musica quidem musicos: medicina medicos: rhetorica rhetores facit. Agit enim cuiuscūꝫ rei natura qd̄ ꝓprium est: nec cōtrariaꝝ rerū miscet̃ effectibꝰ

moris. et sic dignitates ⁊ ptātes bone nō sunt. quia vt plʼimū pessimis sociantur.

¶ De qbꝰ etiaȝ. Hic phia ꝓbat ꝙ bōa fortuita non pñt ī suū effectū: et sic per cōsequēs habent falsā denoīatōem arguēdo sic. oē qd̄ ē naturalit̃ bonū efficit qd̄ ē ei ꝓpriū ⁊ expellit cōtrariū. sicut fortitudo facit fortē. velocitas velocē. ſ bona fortune nō efficiūt qd̄ videtur esse ꝓpriū. q2 diuitie nō faciūt diuitē: cū non restringāt auariciam: nec potētia facit potentē: nec dignitas dignū. ꝓpter qd̄ diuitie false nomiant̃. Unde dicit in lr̃a. De quibꝰ bonis fortuitis illō etiam puto cōsiderandū ꝙ nemo dubitat illū esse forteȝ cui cōspexerit inesse fortitudinē: ⁊ illum esse velocem cuicūꝫ adest velocitas. ⁊ sic musica facit musicos: medicina facit medicos: rhetorica rhetores. Natura enim cuiuscūꝫ rei agit qd̄ sibi est ꝓpriū: ⁊ non miscetur effectibus cōtrariarū rerū. ⁊ vltro. i. sponte repellit q̄ sunt aduersa. i. cōtraria. Atqui ꝓ certe. nec opes. i. diuitie. queūt. i. possunt: restringere inexpletā auariciam hominū. i. insatiabilem. nec potestas facit illum cōpotem sui. i. potentem: quem vitiose libidines retinent astrictum insolubilibus cathenis. i. passionibus. ⁊ dignitas collata improbis nō modo. i. non tm̄ non effecit dignos: sed prodit et ostētat indignos. Cur ita ꝑuenit ꝙ bona fortune non efficiūt qd̄ videt̃ eis esse ꝓpriū. hoc est ideo. vos hoīes gaudetis res sese aliter habētes q̄ꝫ videantur cōpellare. i. denoīare falsis noībꝰ: que noīatōes facile redarguūtur effectu ipaꝝ rerū. Itaꝫ nec ille diuitie iure pñt appellari cū nō faciūt diuitem: nec illa potētia: nec hec dignitas iure appellari pōt. Nota ꝙ diuitie nō faciūt diuitē. q2 nō restrīgūt auariciā. nā diuitie ſm Sen̄. xxvij. eplʼa sunt cōposita pauptas ī lege nature. talis aūt pauptas ſm legē nature excludit auariciā que insatiabilis est. Natura em̄ paucis ꝯtēta est. Nota

ꝙ dignitas improboꝝ oſtētat improbos. qꝛ improb⁹ tanto a pluribus cognoſcit̃: quāto magis ĩnoteſcit eius vitiū. ꝛ quāto aliqͥs ĩ maiori dignitate cōſtituit̃: tanto pl⁹ cognoſcit̃. Propter qđ dixit Senec̃. in ꝓuerbijs loco ignominie apud indignū eſt dignitas.

ꝛ vltro q̄ ſunt aduerſa depellit. At qui nec opes inexpletā reſtinguere auariciā queūt Nec poteſtas ſui cōpotē facit quē vicioſe libidines inſolubilib⁹ aſtrictū retinent cathenis. Et collata improbis dignitas nō modo nō efficit dignos: ſꝫ ꝓdit poti⁹ ꝛ oſtētat idignos. Cur ita ꝓuenit. Gaudetis em̄ ſeſe res aliter habētes falſis cōpellare nominib⁹ q̄ facile rerū ipſaꝝ redarguūtur effectu. Itaqꝫ nec ille diuitie: nec illa potētia: nec hec dignitas iure appellari pōt. Poſtremo idē de tota fortuna cōcludere licet: in q̄ nihil expetendū: nihil nature bonitatis ineſſe manifeſtū eſt. q̄ nec ſe bonis ſemper adiūgit: ꝛ bonos quibus fuerit adiuncta non efficit.

Metrū ſextū libri ſecūdi.

n Quim⁹ quātas dederit ruinas.
Urbe flamata patribuſqꝫ ceſis.
Fratre qui q̄ndā ferus interempto.
Matris effuſo maduit cruore.

¶ Poſtremo idem de tota fortuna. Hic phia oſtendit idē poſſe cōcludi de oib⁹ bōis fortuitis: dicēs Poſtrēo. i. finalit̃. licet ħ idē ꝯcludere de tota fortuna: in q̄ nihil ē expetēdum. i. deſiderandū: nihil ĩeſſe ſibi nature bonitatis. i. nālis. manifeſtū ē que fortuna non adiūgit ſe ſꝑ bonis: ꝛ quib⁹ fuerit adiūcta bonos non efficit. Nota ꝙ bonum fortune facit illđ bonū cui addit̃ ſic̃ muſica facit muſicū: et virt⁹ facit virtuoſuꝫ. Sed qꝛ fortūa malos q̄bus aduenit non facit bonos patet. quia nihil nāe bonitatis ſibi ĩeſt. q̄lit̃ aūt mali malos faciūt bonos patebit ĩ. iiij. hui⁹. ꝓſa. vi.

Quim⁹ quātas dederit ruinas. Illud eſt ſextū metꝝ hui⁹ ſcđi: qđ dꝛ ſaphicū ab ĩuētore: trochaicū a pede ꝑdn̄ante. ꝛ eſt vndecaſyllabuꝫ qꝛ q̄libet ꝟſus cōtinet. xi. ſyllabas. ꝛ eſt acatalecticū. qꝛ nulla ſyllaba deficit ad ꝑfectiōem metri. In quo metro phia declarat ꝑ exēplū ꝙ dignitates ꝛ ꝑtātes malis aduenictes nō faciūt eos bonos. ꝛ hoc declarat ꝑ Neronē q̄ quāto fuit potētior: tāto fuit peior. Tāgit aūt phia q̄tuor malicias Ne-

: crudelitate ne

ronis in hoc metro. Prima est ꝙ vrbem romanā incēdit que arsit septē diebus ⁊ septē noctibꝰ: vt spectaculo illiꝰ ignis cognosceret quātꝰ olim fuerat ignis qñ troya capta arserat. Secūdū malū ē ꝙ nero magnā ꝑtē senatꝰ sine vlla causa īterfecit. Tertiū ē ꝙ ꝓpriū frēm occidit vt solꝰ securꝰ regnaret. Quartū ē ꝙ mr̄ez suā occidi fecit vt videret locū vētris in q̄ iacuit. Dicit ergo ī lr̄a.

Corpus ⁊ visu gelidum ꝑerrans.
Ora nō tinxit lachrymis: sed esse
Censor extincti potuit decoris.
Hic tamē sceptro populos regebat.
Quos videt cōdens radios sub vndas.
Phebus extremo veniēs ab ortu.
Quos premūt septē gelidi triones.
Quos nothus sicco violentus estu
Torret: ardentes recoquēs arenas.
Celsa non tandē valuit potestas.
Vertere praui rabiem Neronis:
Heu grauē sortem quotiens iniquꝰ
Additur seuo gladius veneno.

Nouimꝰ q̄ntas ruīas. i. quāta ꝑicula dederit Nero vrbe sup. romana. flamata. i. incēsa. ꝗꝫ ꝓ et. cesis. i. occisis. patribꝰ. i. senatoribus. q̄ Nero q̄ndaꝫ ferꝰ. i. crudelis: interempto fr̄e. Ipse etiaꝫ maduit cruore matrꝭ effuso: ⁊ designās eiꝰ crudelitatem circa matrē dic̄.

Et ip̄e Nero ꝑerrās. i. trāsiēs: visu gelidū corpꝰ. i. infrigidatū corpꝰ mr̄is. nō tinxit. i. madidauit. ora. i. faciē suā lachrymis. ſ; ip̄e potuit sine oībꝰ lachrymis esse censor. i. iudex extincti decoris. i. īterfecte matris q̄ decora fuit. Tamē hic Nero licꝫ ita malꝰ eēt: regebat populos sceptro. i. imꝑiali dignitate. hos inquā ppl̄os rexit quos phebꝰ. i. sol. veniēs ab ortu extremo videt cōdens. i. abscōdens radios suos sub vndas. Et loquit᷑ more poetarum. q. d. ip̄e rexit oēs ppl̄os q̄ erāt ab ortu solis vsꝗꝫ ad occasuꝫ. silr̄ regebat populos quos septētriones. i. septē stelle q̄ sunt in maiori vrsa: q̄ dicūtur triones q̄si teriones. qꝛ illā plagā terūt. gelidi. i. frigidi. premūt. plaga em̄ septētrionalis frigida ē. q. d. regebat oēs populos aq̄lonares. et istos regebat quos nothꝰ. i. ille ventꝰ collateralis austro. violentꝰ existens: torret. i. cremat. sicco estu. i. calore nothus. inquā recoquēs ardentes arenas. i. calidas. venit em̄ ille ventꝰ a torrida zona. et ideo calidꝰ est. q. d. Nero etiā regebat oēs populos australes. ⁊ sic ꝑ q̄tuor plagas mūdi ostēdit eiꝰ potestatē suꝑ oēs populos. tandē celsa potestas. i. magna. nō valuit vertere. i. mutare. rabiē. i. crudelitatē praui Neronis. Et tūc deplāgit ꝯiūctiōem ꝑtātis cū magna malicia. qꝛ multa mala ex ea ꝓueniūt: dicēs. Heu sup. dico esse grauē sortē. i. euentū. quotiēs iniquꝰ gladius. i. iniq̄ ꝑtās: addit᷑ seuo veneno. i. venenose crudelitati. Nota ſm Aristo. v. Ethic. ꝓncipatꝰ

virū ostēdit. Malicia em̄ hoīs vel pbitas ostendit principatu: sicut p̄z in Nerone: cui⁹ malicia ⁊ crudelitas in impio sue dignitatis apparuit. Pro pter qd̄ dicit Aristo. Seuissima ē iniusticia habēs arma. Et. vij. Ethi. dicit Sil'e est igit̄ cōpare iniusticiā hoī iniusto. est em̄ deterior bestia decies milies. plura em̄ vtiq̄ mala faciet homo mal⁹ q̄ bestia. Nota p̄ter hec mala Nerōis q̄ tāgūtur in lr̄a: multopl'a ip̄e perpetrauit. Nā dic̄ pħia iij. hui⁹. v. p sa. Nero Senecā familiarem suū p̄ceptorem ad eligende mortis coegit arbitriū. Et q̄a nero fuit crudelissim⁹ hominū. iō Seneca scripsit quēdā libellū ad ip̄m q̄ intitulat̄ liber de clemētia. in q̄ hortatur eū ad fugā crudelitatis ⁊ ad vsuʒ clemētie: q̄ liber sic incipit. Tibi scribere de clemētia Nero cesar institui ⁊c̄.

Prosa septima secūdi libri.

t Um ego scis inquā ipsa minimū nobis ambitōeʒ mortaliū rerū fuisse dominatā: sed materiā gerēdis rebus optauimus: quo ne virt⁹ tacita cōsenesceret. P. At illa. Atqui hoc vnū est qd̄ p̄stātes quidem natura mentes: s3 nondū ad extremaʒ manū v̄tutū pfectōe pductas allicere possit: glorie scʒ cupido ⁊ optimoꝝ in rempu-

Um ego scis inquā. Hic incipit septima p̄sa hui⁹ secūdi. In qua ostēdit pħia q̄ gloria mūdana nō sit multum appetēda. Et p̄mo inducit Boetiū cōfitentē se nō desiderasse multū p̄dicta. s. potestates ⁊ dignitates nisi inq̄ntū sunt materia rerū gerendarū. Secūdo ostēdit pħia q̄ gloria sit pexile bonū: ⁊ sit nō multū appetēda. Secūda ibi. Et illa. Dicit p̄mo. Tuʒ p tunc. ego Boeti⁹ inquā. i. dixi. o pħia: tuip̄a scis ambitōem. i. cupiditatē rerū mortaliū: de quib⁹ dixisti mīmū nobis fuisse dn̄atā. s3 bn̄ optauim⁹ materiam rebus gerēdis. quo ne p vt non. cōsenesceret in nobis virtus tacita. i. nō excitata. Nota q̄ in sapiente nō dn̄atur cupiditas rerū tpaliuʒ. q̄a pħia īducit mobilis affluētie ɔtēptū: ex li. de plātis. Et Socrates cū athenis ad studiū pgeret: magnū pōdus auri ī mare piecit: dicens. Mergaʒ te ne mergar a te. Nota q̄ materia reꝝ gerēdaꝝ sunt ista sine q̄b⁹ res cōuenieter geri nō p̄nt. Et sunt tria. sapia. autoritas. ⁊ potētia. Sine em̄ sapia nihil cōueniēter gerit̄: vt de se p̄z. Res etiā gerenda autoritate ornat̄. q2 hō autētic⁹ libēti⁹ audit̄ ⁊ facili⁹ ei credit̄. Potentia v̄o mali depmunt̄ et boni extollunt̄. Hāc mā3 Boeti⁹ desiderās: potētiaʒ ⁊ dignitatē quesiuit.

Nota q̄ Boeti⁹ mām dignitatis ⁊ ptātis ideo q̄siuit: ne virt⁹ sua tacita ɔsenesceret. i. nedū ip̄e ad senectutē pueniret virt⁹ sua tacita eēt: dū null⁹ aliq̄d loq̄ret̄ de laude sue v̄tutis vel scriberet. Tūc em̄ virt⁹ tacita ɔsenescit q̄n nō agit aliq̄s vn̄ alij loquant̄: ⁊ dū nihil scribit̄ de suis bn̄ficijs. q2 virtus habentē pficit: ⁊ opus ei⁹ laudabile reddit. v. ethi q

¶ At illa. atqui hoc vnū est. Hic pħia ōndit gl'iaʒ mūdanā nō eē appetēdā

Et p̄mo p̄mittit q̄ cupido glie ml'tos allicit. Scd̄o ꝓbat eā eē exilē ⁊ vanā: ibi. Oēȝ t're ambitū. Primo dicit sic. Exq̄ Boeti⁹ qn̄qȝ q̄siuit dignitates ⁊ ꝑtātes: ne virt⁹ sua tacita cōsenesceret: videt̃ q̄ ista ꝓpter laudē ⁊ gl'iaȝ q̄si uit. Jdeo dicit ph'ia. Hoc vnū est. s. cupido gl'ie ⁊ fama optimorū meritorū in rempublicā: q̄ fama possit allicere mētes hoīm natura p̄stātes. i. excellē tes. sed non-duȝ. i. nō ad huc. ꝑductas ad extremam manū perfe-ctiōe virtutū. i. ad summā perfectōeȝ. q̄ fama et gl'ia ꝙ sit exilis ⁊ vacua totius pōderis. i. p̄-ciositatis. sic ꝯsidera ex se quentibus.

blicā fama meritoꝝ. Que ꝙ sit exilis ⁊ to-
tius ponderis vacua sic cōsidera. Om-
nem terre ambitum: sicuti astrologicis de
monstratiōibus accepisti: ad celi spacium
puncti constat obtinere ratiōem: id est vt si
ad celestis globi magnitudinē conferat̃: ni
hil spacij prorsus habere iudicetur. Hu-
ius igitur tam exigue in mundo regionis
quarta fere portio est: sicut ptolomeo pro-

Nota q̄ cupido vane gl'ie multos allicit ⁊ delectat. Vn̄ Sen̄. lxi. ep'la dicit. Jllud p̄ci pue nos impedit qd̄ cito nobis placem⁹: si īuenim⁹ q̄ nos bonos viros di cant: q̄ prudētes: q̄ sāctos nō sum⁹ modica laudatōe cōtenti. quicq̄d ī nos adulatio sine pudore cōgesserit: tanq̄ȝ debitū putam⁹. optimos nos esse sa piētissimosqȝ affirmantib⁹ assentim⁹: cū sciam⁹ nos sepe multa mētiri. adeo quoqȝ indulgem⁹ nobis: vt laudari velim⁹ in id cui ꝯriū maxime facimus.
Nota q̄ duplex est bonitas mētis. s. naturalis: et acq̄sita. Naturalis bo nitas est s̄m quā aliq̄ natural'r sunt pij: māsueti: sobrij: et casti. S̄ hec boni-tas si nō emendat̃ virtute ⁊ sapiētia cito extollit hoīeȝ ad īanē gl'iaȝ. Alia est bonitas acquisita exercitio virtutū ⁊ sciētiaꝝ que nō ꝑmittit hoīem ex-tolli vana gl'ia. q̄ꝛ sapiens fructū suū ponit in cōsciētia. stult⁹ aūt in laude s̄m Macrobiū. Jdeo dicit ph'ia q̄ cupido gl'ie allicit mētes natura p̄stan-tes nondū adhuc virtutib⁹ ꝑfectas. Nota q̄ fama est frequēs laus opti moꝝ meritoꝝ in rēpublicā. S̄ gloria est clara noticia cū laude. vel gloria est late patens p̄contū. i. annūciatio.
¶ Omnē terre ambitū. Hic ph'ia ostēdit gl'iam mūdanā esse exilē: nec mul-tum appetendā. Primo ostēdit hoc ex ꝑte spacij in quo dilatat̃. Secūdo ostēdit hoc ex diuersitate nationū ad quas non diuulgat̃. Tertio ostendit idem ex diuersitate morum propter quos de eodē cōtrarie iudicat̃. Quar to ostendit idem ex breuitate durationis: propter quam non perpetuatur. Secunda ibi. Adde q̄ hoc. Tertia ibi. Quid q̄ diuersarum. Quarta ibi. Sed q̄ȝ multos. Primo intendit talem rationem. Latitudo fame consistit in latitudine terre super quam dilatatur. sed terra non est lata super quam fit dilatatio fame: sicut declarat in l'ra. ergo fama late non potest diffundi: ⁊ ꝑ ꝯsequēs est exilis nec multū appetēda. Vn̄ dicit in l'ra. Tu accepisti. i.

didicisti astr logicis demõstratõibꝰ omnẽ ambitũ terre. i. spaciũ terre. obti nere. i. hr̃e rõem pũcti. ad spaciũ celi. i. ad magnitudinẽ celi. Q̃d magis ex ponẽs dicit. vt si terra ꝯferat. i. ꝯparet: ad magnitudinem celestis globi: ipa iudicet ꝑrsus nihil spacij hr̃e. Huiꝰ igit tã exigue regiõis. i. terre. ĩ mũ do fere q̃rta portio. i. q̃rta ps est q̃ incolat. i. inhabitat. ab aĩantibꝰ nobis

bante didicisti: que a nobis cognitis aĩan tibus ĩcolat. Huic q̃rte si quãtũ maria pa ludesq3 premũt: quãtũq3 siti vasta regio di scendit cogitatione subtraxeris. vix angu- stissima inhabitãdi homibꝰ area relinquet In hoc minimo igit puncti quodã puncto circũsepti atq3 cõclusi de puulganda fama de ꝓferendo nomie cogitatis. At quid ha bet amplũ magnificũq3 gloria tã angustis exiguisq3 liminibus artata. Adde ꝙ hoc

cognitis: si- cut tu didici sti a Ptolo- meo ħ ꝓbãte. Si sbtraxeris cogitatõe hu ic quarte par ti terre q̃tuz maria ⁊ palu des ꝑmũt. i. occupant. et q̃tuz vasta. i. ãpla regio d stendit siti. i. siccitate: tũc vix reliquet hoibꝰ angu- stissima area. i. artissimꝰ locꝰ inhabitãdi. In hoc g̃ quodã mĩmo pũcto: pũ- cti. i. mĩma portõe terre. vos hoĩes circũsepti atq3 cõclusi cogitatis de per- uulgãda fama: de ꝓferẽdo. i. extollẽdo. noĩe. i. fama. et hoc fit ĩutiliter. Sz quid habeat. i. p̃t hr̃e: gloria amplũ. q3 ꝑ et. magnificũ: q̃ artata est tã angu stis ⁊ exiguis limitibꝰ. i. termĩs. q. d. nihil hz magnificũ. Nota terra re spectu celi nõ est alicuiꝰ quãtitatis sensibilis: ſ3 hz se sicut pũctꝰ. q2 orizon q̃ termĩat visuz nr̃m diuidit celũ in duo media: qd̃ nõ esset si terra ĩ ꝯpatõe ad celũ hr̃et aliquã quãtitatẽ. Itẽ si terra esset alicuiꝰ quãtitatis sensibi lis respectu celi: tũc stelle nõ semꝑ apparerẽt nobis eiusdez quãtitatis: qd̃ ptz falsuz. q2 in ea pte vbi terra esset magis gibbosa ⁊ ꝓpinq̃or celo appare rent stelle maiores ⁊ opposita pte minores. Itẽ mĩma stella fixa visu no tabilis ẽ maior tota terra. Si g̃ talis stella apparet nobis existẽtibꝰ ĩ terra sicut pũctꝰ: multomagis terra respectu celi erit sicut pũctꝰ. Itẽ punctꝰ est quoddã indiuisibile: a q̃ linea eq̃liter distans facit circulũ. Et q2 celũ ex oĩ pte eq̃liter distat a terra: iõ terra respectu celi hz se sicut pũctꝰ. Nota ꝙ tres ptes terre sunt inhabitabiles. Una ꝓpt nimiũ calorez. due ꝓpter ni miũ frigꝰ. Sz q̃rta ps q̃ est tpata ĩ caliditate ⁊ frigiditate a nobis inhabi- tat. Sz q2 adhuc nõ tota inhabitat ꝓpter maria ⁊ paludes ⁊ ꝓpter nimiaz siccitatẽ. iõ dicit pħia ꝙ q̃rta ps fere ẽ habitabilis. Uel dicit fere ſm alios q2 estꝰ solis nõ facit torridã zonã totalr̃ inhabitabilẽ: cũ q̃dã ciuitas dicta zenit: suꝑ quã ptolomeꝰ dr̃ fundasse astrolabiũ directe, sit sub eq̃noctiali. ſ3 dicit inhabitabilis q2 ẽ grauis inhabitatõis. ſ3 vltra eq̃noctialẽ oĩno ẽ in- habitabilis ꝓpt nimiũ calorẽ. Itẽ dicit q̃rtã ptẽ terre inhabitari ab aĩan tibꝰ nobis cognitis. ħ forsan dicit ꝓpt antipedes si sũt: q̃ nobis sũt ĩgti.

¶ Adde q҄ hoc ip̄m. Hic ph̄ia ostendit gloriā non esse appetendā ex diuersitate nationū ad q̄s nō diuulgat̄ intēdens talā rōem. Diuerse natōes ꝛ diuersa idiomata nō solū impediūt ꝓmulgatōem fame hoīm: ſ etiaʒ vrbiū. ſ ī terra hītabili sunt diuerse natōes diuersoꝝ idiomatū. ergo ꝓmulgatio fame ꝑ talia īpedit̄: ꝛ ꝑ ꝯn̄s nō ē multū appetēda. Vn̄ dic̄ ī lr̄a. Adde p̄dicte rōi q҄ hoc ip̄m

ip̄m breuis habitaculi septū plures incolunt natōes: lingua moribus toti⁹ vite ratione distantes: ad quas tū difficultate itinerū tum loquēdi diuersitate: tum cōmercij insolentia. Non modo fama hoīm singuloꝝ: sed ne vrbiū quideʒ ꝑuenire queat. Etate deniq҄ Marci Tullij: sicut ip̄e quodam loco significat: nondū caucasuʒ montem ratiōe reipublice fama transcēderat: ꝛ erat tunc adulta parthis: etiam ceterisq҄ id locoruʒ gentibus formidolosa. Vides ne igitur q҄ sit angusta: q҄ cōpressa gloria: quā dilatare ac ꝓpagare laboratis. An vbi romani nominis transire fama nequit. Romani hominis gloria progredietur.

q҄ hoc ip̄m septū. i. spaciū breuis habitaculi. i. parui spacij. ī q҄ nos habitam⁹. incolunt. i. inhabitāt. pl'es natiōes. i. gentes. distātes. i. differentes. lingua. i. idiomate ꝛ moribus ꝛ ratiōe toti⁹ vite. i. rōe modi viuendi: ad q̄s nō p̄t ꝑuenire. nō modo. i. nō tm̄. fama singuloꝝ hoīm: ſ etiā nec fama vrbiū. tum. i. tā difficultate itinerū. i. viarū. tū. i. tā diuersitate loquēdi. i. idiomatū. tum. i. tā insolētia. i. incōsuetudine cōmercij. qꝛ aliq̄ hoīes nō cōsueuerūt cū alijs cōicare in cōmercijs. qꝛ etate. i. tp̄e Marci tullij: sicut ip̄e Marcus tulli⁹ significat. quodā loco. i. in q̄busdā suis scriptis: fama romane reipubli. nondū trāscenderat caucasuʒ montē: ꝛ tn̄ fama romanoꝝ erat adulta. i. ab antiquo nota. etiā formidolosa parthis: talib⁹ hoīb⁹. ꝛ ceteris gētib⁹: id ē locoꝝ circa caucasuʒ montē. Vides ne igit̄ q҄ angusta sit gl'ia: q҄ cōpressa. i. in modicū redacta: quā laboratis dilatare ꝛ ꝓpagare. an ꝑ nūquid. gl'ia vni⁹ hoīs romani illuc ꝓgrediet̄. i. ꝑueiet. vbi fama romani noīs. i. romane vrbis: nequit trāsire. q. d. non. Nota partē terre habitabilē vocat septum qꝛ est septa. i. circūdata mari. Vn̄. Linconiensis in tractatu suo de spera: et etiā Macrobi⁹ dicūt q҄ quarta portio nostra habitabilis vndiq҄ cingit̄ mari. Nota q҄ insolētia s̄m Senecā est species false magnitudinis. ſ scd̄m Huguic̄. insolētia ē suꝑbia vel fatultas. In ꝓposito aūt pōt exponi ꝑ incōsuetudine. ꝛ tūc dicit̄ ab in qđ est nō ꝛ soleo: qđ ē cōsuesco. Nota q҄ caucasus est mons quidaʒ situs in ꝑte septētrionis: ad quē nō ꝑuenerat fama

romane vrbis: licz parthis ⁊ alijs gentibus assistētibus fama romanoꝛuz erat formidolosa .i. formidabilis.

¶ Quid si diuersaꝝ. Hic oñdit gl'iam mūdanā esse exilē ex parte diuersitatis moꝝ: ꝓpter q̊s de eodē apud diuersos ꝯrie iudicat̃. ⁊ intēdit talē rōez: Cōtrarietas institutionū ⁊ legū impediūt fame dilatatōem. ẽ hoies ꝯriaꝝ īstitutionū ⁊ legū terrā inhabitant. ergo diuersitas īstitutionū ⁊ legū īpediūt dilatatōez fame: ⁊ ꝑ consequēs non est multū appetēda. Vñ dicit in littera. Quid sup. ē iudicāduz ꝙ mores ⁊ instituta et leges diuersaꝝ gētiū inter se discordāt: vt illud qđ apud alios iudicet̃ dignū laude: apud alios iudicetur dignū supplicio. quo fit .i. ꝓpter qđ. vt si p̄dicatio .i. dilatatio fame delectat qnē .i. aliquē: nullo mō cōducat .i. laboret. ꝓferre nomē .i. fam ā suā in plurimos ppl'os. q2 licz ab aliq̄b9 laudaret̃: ab alijs tñ vituparet̃. Erit igit̃ q̄sq ꝯtētus gl'ia ꝑuagata .i. dilatata inter suos. et illa p̄clara īmortalitas fame. Et loquit̃ yronice. q2 nō est p̄clara: ⁊ īmortalis illa coartabit̃ .i. ꝯstringetur. intra terminos vni9 gentis .i. vni9 idiomatis. Nota ꝙ tanta est diuersitas moꝝ in gentib9 ꝙ illud qđ reputat̃ apud alios laudabile: apđ alios reputat̃ vituꝑabile. Reputat̃ eñi apud syrios laudabile comedere parētes mortuos ne comedant̃ a vermib9 ī terra: qđ apud alios extraneos est execrabile. Sil'r apud iudeos reputat̃ laudabile ducere vxores cōsanguinitate ꝓximas: qđ apud xp̄ianos ꝓhibet̃. Itē in triuallis laudabile est occidere patrē sexagenariuz ⁊ cōcremare ip̄m: qđ apud alios est vituꝑabile. Vñ dicit poeta. Sunt loca sunt gentes q̄b9 est mactare parētes. Est phas ⁊ pietas dum longa suꝑuenit etas.

Quid ꝙ si diuersarum gentiuz mores inter se atq3 instituta discordant: vt qđ apud alios laude: apud alios supplicio dignum iudicetur. Quo fit: vt si quē fame p̄dicatio delectat: huic in plurimos ppl'os nomē ꝓferre nullo modo cōducat. Erit igit̃ ꝑuagata inter suos gloria quisq3 cōtent9: et intra vni9 gentis termīos p̄clara illa fame īmortalitas coartabit̃. Sed cū multos clarissimos suis tꝑib9 viros scriptoꝝ inops de-

¶ Sz cū multos clarissimos. Hic phia oñdit exilitatē gl'ie ex breuitate durat ōis: ꝓpter quā nō perpetuat̃. Et diuidit̃ ī tres ꝑtes. Primo oñdit hoc ex hoīm obliuiōe. Secūdo ex tꝑis breuitate: ibi. Vos vo. Tercio ostendit gl'iaz a viris virtuosis nō esse appetēdā: ibi. Vos aūt. Primo dicit ꝙ fama ⁊ gl'ia nō sit īmortalis. patz. q2 cū multos viros clarissimos .i. gl'iosos: suis tꝑib9 deleuit inops .i. defectuosa obliuio scriptoꝝ. quā q3 etiā ip̄a scripta ꝓficiāt q̄d .i. parū. q̄ scripta longioꝛ ⁊ obscura vetustas tꝑis p̄mit .i. cōsumit: cū suis autoꝛib9 quoꝝ sunt scripta. Nota ꝙ ꝑ scripturā fama gestoꝝ trās

mittit ad posteros. talis aũt scriptura qñq3 deficit vl' pter inopiã scriptoꝝ vel q2 ipa scripta in se vetustate cõsumũtur. ⁊ ideo fama ⁊ glia in obliuionem pueniũt. Vñ Salusti⁹ in catilinario ꝯquerit res gestas romanoꝝ minus esse famosas pter inopiã scriptoꝝ. athenienſiũ ꝟo maioris fame ꝙ romanoꝝ pter scriptoꝝ copiam.

leuit obliuio. Quãq3 quid ipa scripta pfici unt q̃ cu3 suis auctorib⁹ pmit longior atq3 obscura vetustas. Vos ergo imortalitatem vobis ppagare videmini: cum futuri fama3 tpis cogitatis. Qd si ad eternitatis infinita spacia ptractes; quid habes quod de tui nois diuturnitate leteris. Vni⁹ em̃ hora momẽti si decẽ milib⁹ cõferat annis: qm̃ vtrũq3 spacium diffinitũ est minimã licet: habet tñ aliqua3 pportiõem. At hic ipe numer⁹ ãnoꝝ eiusq3 quãtũlibet multiplex ad inẽmiabilẽ diuturnitatẽ nec ꝯpari q̃de3 pt. Etem̃ finiti ad seiuicẽ fuerit q̃dã: infiniti ꝟo atq3 finiti nulla vnq3 poterit eẽ collatio Ita fit vt q̃nticũq3 plixi tpis fama si cũ in-

¶ Vos g̃ immortalitatẽ. Hic philosophia ostẽdit famã ⁊ gliã nõ esse durabilẽ ⁊ imortalẽ ex tpis breuitate: dicẽs Vos g̃ homines videmini vobis ppagare. i. facẽ. i mortalitate3 cum cogitatis fama3 futuri tpis. et ĩ h̃ frustra cogitatis. quia exilis ẽ duratio fame p tẽpus. qd. s. tẽp⁹. si pertractes. i. cõpares ad infinitate. i. tue fame. q. d. nihil est.

ta spacia eternitat'. q̃d habes qd leteris de tui nois diuturnitate. i. tue fame. q. d. nihil est. Etem̃ mora vni⁹ momẽti si cõferat. i. cõpet. dece3 milib⁹ ãnis h3 aliquã pportõe3: lic3 mĩmã. i. valde paruã. qm̃ vtrũq3 spaciũ tpis ẽ diffinitũ. s̃ hic numer⁹ ãnoꝝ. s. decẽ milia: vel eius numeri q̃tũlibet multiplex: sicut duplũ vel triplũ. nõ pt ꝯpari ad inẽmiabilẽ diuturnitatẽ que est eternitas. Etem̃ p q̃a. finitis ad seiuicẽ fuerit q̃dã collatio. i. ꝯpatio. ĩfiniti ꝟo ⁊ finiti nulla vnq3 pt eẽ collatio. i. ꝯpatio. Ita fit vt fama tpis q̃ticũq3 plixi si cogitet ꝯpãdo: cũ ĩexhausta. i. infinita eẽnitate: ipa v ideat nõ parua: s̃ plane nulla eẽ. Nota q̧ oẽ qd incipit esse in tpe: necessario h3 finẽ ĩ tpe: cũ tps sit causa corruptõis tpaliũ. iiij. Ethi. Cũ igit' fama sit tpalis incipiẽs ĩ tpe: ipa desinet ĩ tpe: ⁊ p ꝯñs nõ ẽ ppetua. Nota q̧ tps q̃tũcũq3 magnũ ꝯpatũ ad eẽnitatẽ mĩmũ reputat' ⁊ q̃ñ nulli⁹ momẽti. Licet eni3 finitoꝝ ad seiuicẽ possit eẽ ꝯpatio: ⁊ int' ipa pt eẽ pportio: tñ finiti ad infinitũ nulla pt eẽ ꝯpatio. Cũ igit' eẽnitas sit duratio infinita tota sił existẽs. ⁊ tps q̃tũcũq3 magnũ sit finitũ: tps nullã habebit pportõe3 ad eẽnitatẽ. et p ꝯñs fama q̃ticũq3 plixi tpis ꝯpata ad eẽnitatẽ nulla videt' esse.

¶ Vos aūt nisi ad populares aures. Hic phia ostēdit gloriā a viris virtuosis nō eē curādam: ⁊ hoc duabꝰ rōnibꝰ. Secūda ibi. Quid aūt est. Prima rō est illa. Illud qḋ spectat ad leuitatē arrogātie a sapiētibꝰ nō est curādū. ſ̃ gloria ꝓpter quā homo recte facit ꝓpter laudes hoīm illa spectat ad leuitatē arrogātie: ⁊ est digna derisiōe. ꝙ ⁊c̃. Qꝛ aūt talis arrogātia sit quedaꝫ derisio declarat ī lr̃a: et dicit. Vos homines nescitis recte facere: nisi ad populares aures. i. ad populorū complacentias ⁊ ad īanes rumores ⁊ laudes. Et vos postulatis. i. desideratis: pmia de sermūculis alienis. rlicta. i. postposita. pstantia: id est dignitate vīe ꝯsciē ⁊ virtutis. ꝓpt̃ quā ꝯberet̃ recte opari. Accipe. i. ꝯsidera q̃ festiue. i. gl̃ie. aliqs illuserit. i. derisit q̄ndā dicentē se esse phm ī leuitate hmōi arrogātie. Nā cū qdā tyrānꝰ eēt adorsus ꝯtumelijs. i. incepissꝫ alloq̄ ꝯtumeliose q̄ndā homieꝫ q̄ īduerat. i. vsurpauerat: sibi falsū nomē phi: nō advsū vere ꝟtutis: ſ̃ ad supbā gl̃iaꝫ. ⁊ tyrānꝰ adiecisset. i. dixissꝫ. se iā sciturū an iste eēt phus. siq̄dē illatas sibi īiurias: patiēter leuit̃q̃ tolerasset ille q̄ dixit se phm paulisp patiētiā assūpsit. s. ī pncipio. q̃ p et. accepta ꝯtumelia a tyrāno: velut sibi insultās inq̄t ad tyrānū. ītelligis ne me eē phm: tūc ille tyrānꝰ mordacit̃ inq̄t. ītellexerā te phm eē si tacuisses. Nota ſm ꝯmētatorē ī ꝓlogo. viij. Phis̃. verꝰ phus dꝫ eē pfectꝰ oībꝰ generibꝰ ꝟtutū: ⁊ p ꝯñs dꝫ eē magnanimꝰ. ſ̃ ſm Señ. in li. de clemētia. magnanimi ē iniurias ⁊ offensiōes supbi despicē: ⁊ p ꝯñs ꝟbis ꝯtumeliosis ꝓuocari nō dꝫ. Iteꝫ veri phi ē nō vinci a passiōibꝰ: ſ̃ potiꝰ dꝫ moderare ⁊ refrenare passiones: cū virtꝰ ꝯsistat ī moderatōe passionū. Vñ Aristo. iiij. Ethic̃. dic̃. Mansuetꝰ vult impturbatꝰ eē ⁊ nō duci a passiōe. Vñ q̄dā phus ꝯtumeliose sibi insultāti dixit. Tu didicisti maledicere: ſ̃ ego didici maledicta ꝯtēnere.

exhausta eternitate cogitet̃: nō parua ſ̃ plane nulla esse videat̃. Vos aūt nisi ad populares aures inanesq̃ rumores recte facere nescitis: ⁊ relicta cōscientie virtutisq̃ pstātia de alienis pmia sermūculis postulatis. Accipe in hmōi arrogātie leuitate q̃ festiue aliqs illuserit. Nam cū quidā adorsus esset hoīeꝫ ꝯtumelijs: q̄ nō ad vere virtutis vsum: ſ̃ ad supbam gloriā falsum sibi phi nomē induerat: adiecissetq̃ iam se sciturū an ille phus esset: siquidē illatas iniurias leuit̃ patient̃q̃ tolerassꝫ. Ille patiētiā paulisper assūpsit: acceptaq̃ ꝯtumelia velut insultans: iam tandeꝫ inquit intelligis me esse philosophū. Tum ille nimiū mordaciter. Intellexeram inquit si tacuisses.

¶ Quid aūt ē qꝺ ad ꝑcipuos. Hic pħia pōit ſcꝺaꝫ rōeꝫ q̄ talꝭ ē. Hoīes ꝟtuoſi vꝉ totalꝛ moꝛiūtᷣ corpe ꝛ aīa: vel aīa viuit pꝰ moꝛtē. Si totalꝛ moꝛiūtᷣ: nihil ſpectat ad eos ꝺ gl'ia pꝰ moꝛtē. Si aīa eoꝝ viuit pꝰ moꝛtē: illa petit celū ſpnēs oē t'rene negociū: ꝛ ſic nihil ad eā ꝺ t'rena gl'a. ꝙ apꝺ ꝟtuoſos hoīes nulla ꝺꝫ eē cura de gl'ia. Dicit ꝙ in lr̄a. Quid ē qꝺ ad ꝑcipuos.i.ad ꝟtuo-

Quid autē eſt qꝺ ad ꝑcipuos viros: de his eñ ſermo eſt: qui virtute gloriā petūt. Quid inꝗꝫ eſt qꝺ ad hos de fama poſt reſolutū moꝛte ſupma coꝛpꝰ attineat. Naꝫ ſi qꝺ noſtre rōnes credi vetāt: toti moꝛiūtur hoīes nulla eſt oīno gloria: cū is cuiꝰ ea eē dicitᷣ non extet oīno. Sin ꝟo bñ ſibi mens cōſcia terreno carcere reſoluta celū libera petit. Nōne oīe terrenū negociū ſpernet q̄ ſe celo fruēs t'renis gaudet exēptā.

Metrū ſeptimū ſecūdi libꝛi.

q Quicūqꝫ ſolā mentē ꝑcipiti petit
Summūqꝫ credit gloꝛiam

ſos viros attineat de fama pꝰ reſolutum corpꝰ extrema moꝛte q.d. nihil. de his eñ viris eſt ſermo noſter q̄ petunt .i. q̄rūtᷣ gl'iaꝫ virtute.i.opibꝰ virtuoſis. Nā ſi homines toti moꝛiuntᷣ corpoꝛe ꝛ aīa vt q̄dā putāt: qꝺ tñ nr̄e rōnes i.philoſophice rōnes. vetāt.i. ꝓhibēt credi. q̄a ſm pħiam aīa intellectiua eſt īmoꝛtalꝭ. nulla ē oīno gloria poſt moꝛtē: cum iſte oīno non extet.i.non ſit cuiꝰ ea gloria eſſe dr̄. Sin ꝟo mens bñ ſibi cōſcia .i. illeſa. reſoluta.i. liberata. terreno carcere.i. a corpe poſt moꝛtem: libera petit celū. Nōne ipa aīa q̄ celo fruēs gaudet ſe exemptā terrenis: ipa ſpernet oē terrenū negociū: ꝛ ꝑ ꝯñs terrenā gloꝛiā. q. di. ſic. Nota ꝙ ad virtuoſos nihil ſpectat de fama nec in p̄ñti vita: nec in futura. Non in p̄ſenti qꝛ dicit Sene. in ꝓuerbijs. ꝙ plurimi curāt famā: pauci aūt cōſciētiā. Et tales pauci curātes cōſcientiā ſunt virtuoſi ꝛ pħi: de quibꝰ loquitᷣ Boetiꝰ in fine tractatꝰ de ſummo bono: dicēs. Pauci ſunt viri honorādi ſicut pħi: q̄ cōtemnūt deſideriū ſenſus: ꝛ ſequūtur deſideriū intellectꝰ. Plurimi autē ſunt q̄ curāt famā: ſicut ſunt vulgares: q̄ relicta virtute cōſciētie ꝓpter laudes hoīm recte faciūt. de quibꝰ dicit ſcriptura. Amē dico vobis: receperūt mercedē ſuā. Nec etiā fama ſpectat ad viros virtuoſos in futura vita. qui virtuoſi ſi totaliter moꝛiūtur: nihil ad eos de fama. Si auteꝫ aīa viuit poſt moꝛtē: iſta euolat ad celū ꝛ nihil curat de fama. ſpernit oīe terrenū negocium: ꝛ potius gaudet quia eſt exempta a curis terrenis: et gaudio celeſti fruitur ineternū.

Quicūqꝫ ſolā mentē ꝑcipiti petit. Hic incipit metrū ſeptimū huiꝰ ſecūdi: qꝺ dr̄ archiloycū ab inuētoꝛe: iambicū a pede ꝑdñante. ꝛ conſtat

ex pmo versu trimetro: secūdo dimetro. In quo metro phia docet quō gloria sit cōtemnēda ex cōsideratōe amplitudinis celi ꝛ strictitudinis terre: dicens. Quicūq petit. i. desiderat. pcipiti mēte solā gloriā: ꝛ credit istaz esse summū. i. pcipuū inter appetenda: iste cernat. i. ꝯsiderat plagas etheris. i. partes celi late patētes. et cernat artū situm terrarū. i. strictū spaciuz terre

in ꝯpatōe ad celū: ille pudebit. i. vere cūdabit. aucti noīs. i. aucte fame sue: nō valētis replere breuez ābitū. i. puuz spaciū terre. Et tūc exclamat: dicens. O ꝓpter hoc miror. qd. i. ꝓpter qd supbi gestiūt. i. cupiunt. frustra leuare. i. extollere. colla sua mortali iugo: id est mortali fama Licz ei fama diffusa meās. i. trāsiens. p remotos populos explicet se linguas. i. p linguas populoꝝ.

Late patētes etheris cernat plagas
Artumq terrarum situm
Breuē replere nō valentis ambitū
Pudebit aucti nominis.
Quid o superbi colla mortali iugo
Frustra leuare gestiunt?
Licet remotos fama p populos means
Diffusa: linguas explicet
Et magna titulis fulgeat claris dom⁹
Mors spernit altam gloriam
Inuoluit humile pariter ꝛ celsum caput
Equatq summis infima
Ubi nūc fidelis ossa fabricij manent:
Quid brutus aut rigidus catho:
Signat supstes fama tenuis pauculis
Inane nomen litteris.

Et licz magna domus tua. i. nobilis parētela: vel familia tua fulgeat claris titulis. i. laudib⁹: tamen mors spernit altā gloriā. ꝛ mors pariter. i. simul. īuoluit hūile caput. i. miserū hoīem. ꝛ celsū. i. nobilē vel diuitē. ꝛ mors equat infima summis: nulli parcēdo. qō declarat: dicens. Ubi nūc manēt ossa fidelis fabricij? Quid brut⁹ aut rigid⁹ catho sup. est. q. d. qd manet de gloria eoꝝ post mortē? vtiq modicū. s. illud manet qō tenuis fama. i. exilis. supstes. i. manēs. signat inane nomē eoꝝ pauculis lr̄is scriptis in epithaphijs eoꝝ. Sz qd. i. ad qd nouim⁹ decora vocabula scripta. Nūquid ītelligit p ea ipos eē ꝯsumptos. i. mortuos. q. d. imo. Jacetis ḡ mortui prorsus igrabiles: nec fama efficit vos notos. Et q2 aliqs diceret. licz ipi sint mortui corpe: tamē viuūt sm famā. Dicit phia. Si putatis vitā vestrā longi⁹ trahi. i. plōgari. aura mortalis noīs. i. splēdore mortalis fame. cū sera. i. vltima dies. vobis hoc rapiet. i. famā auferet. iā vos manet. i. expectat: secunda mors. q. d. si estis prius mortui corpe ꝛ fama manēs est vita vr̄a: illa cessante secūdario moriemini

Notandū fabrici⁹ fuit cōsul roman⁹. q̄ cū mitteret̄ ꝑ ugre ꝯ pirrū regem epirotarū: rex ꝓmisit sibi ptē regni sui vt trāsiret ad ipm. qd̄ fabrici⁹ cōtempsit. sequēti āno pirr⁹ obtulit sibi magnā pecuniā auri vt traderet sibi romanū impiū. cui ait fabrici⁹. Roma nō vult aurū: ſ vult impare hn̄tib⁹ aurū. Propt̄ h̄ ipe dict⁹ fuit fidelis fabrici⁹. Dr̄ etiā de fabricio q̄ cū q̄dā ad eū venisset ꝓmittēs se pirrū regē occisuruꝫ si fabrici⁹ sibi pecuniā aliquā dare vellꝫ. Ipe ꝟo fabricius hunc traditorē ligatū misit ad pirrū ꝓ tali scelē puniendū. Cui tūc pirrus dixit. Possibilius est soleꝫ a suo tramite deuiare q̄ fabriciū a via recte rōis discedē. Nota q̄ brut⁹ fuit p̄m⁹ ꝯsul roman⁹ q̄ amore libtatis ⁊ iusticie ꝓpt̄ stupꝝ lucrecie plīma egit ⁊ mlt̄a bella ꝓ romanis inijt: ꝓpt̄ qd̄ etiā famosus fuit. Nota q̄ catho dict⁹ ē rigid⁹ ꝓpt̄ rigorē animi: q̄ ad nihil turpe flecti potuit. ⁊ tāte iusticie fuit vt lucan⁹ ipm dijs ꝯparet ī iudicāda cā: q̄ fuit int̄ iuliū cesarē et pōpeiū: dicēs. Victrix causa dijs placuit: ſ victa cathoni. Et de hoc magis patebit in quarto hui⁹ ꝓsa sexta.

Sed quid decora nouimus vocabula
Num scire cōsumptos datur:
Jacetis ergo prorsus ignorabiles
Nec fama notos efficit
Qꝫ si putatis longius vitam trahi
Mortalis aura nominis
Cum sera vobis rapiet hoc etiam dies
Jam vos secūda mors manet.

Prosa octaua libri secūdi.

S Ed ne me inexorabile cōtra fortunaꝫ bellū gerere putes: est aliqn̄ de hominibus illa fallax: non nihil bene mereatur. tum scilicꝫ cum se apit: cū frontem detegit:

Sed ne me iexorabile. Ista ē octaua ⁊ vltīa ꝓsa hui⁹ scdi. Et qꝛ pħia ōndit bōa fortūe nō mlt̄ū eē appētēda: aliq̄s putaret q̄ ī fortuna nihil eēt bōi. iō iā ōndit pħia cuiusmodi bonū sit ī fortūa. ⁊ ꝓbat fortunā aduersam pl⁹ eē bonā q̄ ꝓspā. Et ꝑ p̄mittit suā ītētōeꝫ. Scd̄o ꝓbat ītētū: ibi. Illa em̄. Prīo dic̄. O Boeci ex dictis pꝫ q̄ fortūa ē ꝯtēnēda. ſ ne putes me gerē. i. facē. bellū iexorabile. i. īplacabile ꝯ fortunā sup. scias qd̄ aliqn̄ ē. i. ꝯtigit. q̄ ipa fortūa fallax nō nihil. i. aliq̄d bn̄ mereat̄ de hoīb⁹. eo q̄ aliqd̄ bonū euenit hoīb⁹ ꝑ eā. tuꝫ. s. cū fortūa se apit manifestādo suā falsitatē: cū detegit frōtē ꝑ sui aduersitatē: cuꝫ ꝓfitet̄ mores suos ꝑ instabilitatē. Et subdit pħia. Nōdū forte ītelligis q̄d loq̄r. qꝛ mirū est qd̄ ego gestio. i. cupio dicē. eoq̄. i. ideo. vix queo explicare sentētiam verbis. Etem̄ ego reor. i. opinor aduersam fortunā plus ꝓdesse homībus q̄ ꝓsperam. Nota quādocūq̄ in aliquo dicto videt̄ esse repugnātia: illud videt̄ mirabile dictuꝫ. ſ dicere

fortunā aduersam hoībus ꝓdesse videt̃ esse quedam repugnātia in dicto. Nā esse aduersum alicui: ⁊ sibi ꝓdesse adinuicē repugnāt. Ideo dicit ph̄ia Mirū est qđ gestio dicere. s. fortunā aduersā magis ꝓdesse q̄ꝫ ꝓsperā.
¶ Illa eī sꝑ specie felicitat̃. Hic ph̄ia ꝓbat intentū ꝙ fortūa aduersa meli or sit q̄ꝫ ꝓspera trib⁹ rōib⁹. Scđa ibi. Postremo. Tertia ibi. An h̄. Prio dic̃.

moresqꝫ ꝓfitet̃. Nondū forte quid loquar intelligis. Mirū est qđ dicere gestio: eoqꝫ sententiā verbis explicare vix queo. Etenī plus reor hoibus aduersā q̄ꝫ ꝓsperā ꝓdes se fortunam. Illa eīn semꝑ specie felicita tis cū videt̃ blanda mentit̃: hec semꝑ vera cū se instabilē mutatōe demōstrat. Illa fal lit: hec instruit. Illa mēdaciū specie bono rum mētes fruentiū ligat: hec cognitōe fra gilis felicitatis absoluit. Itaqꝫ illā videas ventosam fluentē: suiqꝫ semꝑ ignarā. hanc sobriā succinctāqꝫ: ⁊ ipi⁹ aduersitatis exer citatōe prudentē. Postremo felix a vero bono deuios blandicijs trahit. Aduersa

Illa for tuna ꝓsꝑa sꝑ mentit̃ cū vi det̃. i. appa ret blāda spe cie felicitat̃: id ē ꝓsperita tis. ꝫ hec. i. fortūa aduer sa. semper ve ra est cuꝫ de mōstrat se eē īstabilem sui mutatione. Ostēdit eniꝫ se esse talē q̃ lis ē: et ita ꝑ eā nō decipi unt̃ hoīes. ꝫ illa. s. prospe ra fortūa: cō fidētes in se fallit. h̄ autē aduersa fortuna hoīem instruit: ostendēdo ꝙ nō sit ꝯfidendū ꝓspere fortu ne ꝓpter ei⁹ mutabilitatē. Illa. s. ꝓspera fortuna. ligat. s. fallēdo mētes fru entiū hoīm specie bonoꝝ mēdaciū. hec. s. aduersa fortuna. absoluit. i. libe rat. s. mētes hoīm cognitōe fragilis. i. trāsitorie felicitatis. Et tunc recolli git effect⁹ vtriusqꝫ fortune: dicēs. Itaqꝫ illā. s. ꝓsperā fortunā videas ven tosam. i. suꝑbā. fluentē. i. ꝓdigā ⁊ suijp̄ius ignarā. Nam hoīes in ꝓspitate cōtinua seipos nō cognoscūt. hāc. s. diuersā fortunā tu videas sobriā ⁊ suc cinctā. i. hūilē: nō suꝑbā. ⁊ prudentē exercitatiōe aduersitatis. Nota ꝙ ex ista lr̃a pn̄t formari tres rōes ꝙ fortuna aduersa melior sit ꝓsꝑa. Prima rō est ista. bona fortune in specie vere felicitatis decipit hn̄tē ipaꝫ. ꝫ fortu na aduersa nō decipit: ꝫ vera est: ostēdens se talē q̃lis est. ergo aduersa meli or est q̄ꝫ ꝓspera. Secūda rō est. ꝓspera fortuna ligat mentes hoīm mēdaci bus bonis. ꝫ aduersa liberat mētes a falsa felicitate. ergo est melior. Ter tia rō. ꝓspera fortuna reddit homīes sui ignaros: ꝫ aduersa facit hoīes sa piētes. ergo melior est q̄ꝫ ꝓspera.
¶ Postremo felix a vero bono. Hic ph̄ia ponit secūdaꝫ rōem: que talis est Quecūqꝫ fortuna trahit ad inquisitōem veri boni illa melior est q̄ꝫ que re trahit a vero bono. ꝫ fortuna aduersa est hmōi. ergo ⁊c̃. Unde dicit in lr̃a.

Postremo felix.i.ꝓspera fortuna cū suis blāditijs.trahit deuios.i. errantes a vero bono.ꝭ aduersa fortuna plerūqꝫ retrahit vnco.i.tenaculo.reducens ad vera bona. Nota ꝙ qꝛ ꝓspera fortuna videt̄ eē ꝓpīqua felicitati.eo ꝙ sine bonis fortune nō ꝯtingit eē felicē ex de bona fortuna. iō suis blāditijs trahit hominem sensualē a vero bono. qō ꝯsistit in speculatōne

pleruūqꝫ ad vera bona reducēs velut vnco retrahit. An hoc inter minima estimādū putas ꝙ amicorū tibi fideliū mentes hec aspera.hec horribilis fortuna detexit. hec tibi certos sodalium vultus ambiguosqꝫ secreuit:discedens suos abstulit: tuos reliquit. Quāti hoc integer ⁊ vt videbaris tibi fortunatus emisses. Desine nūc amissas opes querere quod preciosissimū genus diuitiaꝝ est amicos inuenisti

dei. aduersa autē fortuna qꝛ ōndit prosperam fortunā esse mutabilē: ipsa reducit hoīem ad veꝝ bonū qō est īmutabile.

¶ An h̄ inter minima estimādū putas. Hic phīa ponit vltimā rōnē que talis est. Illa fortuna est melior ꝑ quā cognoscunt̄ veri amici.ꝭ aduersa fortuna ē tal' ergo ⁊c̄. Ūn̄ dicit in lr̄a. An pro nūquid.putas hoc eē estimādū inter minima bona.ꝙ hec aspa.i.aduersa fortuna.detexit.i.monstrauit.tibi mētes.i.corda fideliū amicoꝝ.q.d.illō ē bonū de maximis bonis.⁊ hec supple ꝓspera fortuna.secreuit.i.distinxit.tibi certos amicos ⁊ ambiguos vultus sodaliū.i.amicoꝝ.q.d.aspera fortuna docuit te discernere inter ꝟos amicos ⁊ falsos.qꝛ ꝓspera fortūa'a te discedēs abstulit suos.i.qui erāt amici rōe ꝓspitatis.⁊ reliquit tuos amicos q̄ te dilexerūt nō ꝓpter tua. O quāti.i.quāto ꝑcio.tu emisses h̄ integer.i.in integritate fortune ꝯstitutus. cū videbaris tibi fortunatꝰ vt potuisses cognoscere ꝟos amicos.nunc desine.i.cessa.q̄rere opes.i.diuitias amissas.qꝛ inuenisti ꝟos amicos qō est ꝑciosissimū genus diuitiaꝝ. Nota in aduersitate falsi amici fugiūt.ꝭ ī tp̄e ꝓspitatis manent. Ūn̄ Seneca in lib.de remedijs. Quē tu felicē credis illū multi comitant̄ vt mel musce sequūtur.cadauera lupi.frumēta formice.predā ista turba sequit̄ nō hoīez. Nota ꝙ aduersa fortuna ōndit fideles amicos. Ūn̄ Seneca.xx.ep̄la. Turba familiaris cū a te pasci desierit ipsa te nō pascet.⁊ qō tu bn̄ficio tuo scire nō poteras pauꝑtate scies.illa veros amicos retinebit.discedit quicūqꝫ nō te ꝭ aliō sequebat̄. Est aūt ꝓpt̄ hoc vnū amāda pauꝑtas ꝙ a q̄bꝰ ameris ōndit. Ūn̄ pauꝑ henricus. Preualet h̄ solo mala sors ꝙ mōstrat amicos. Qui boni q̄ mali mōstrat vtrāqꝫ viā. Itē poeta. Tp̄e felici non cognoscunt̄ amici. Sorte patet misera q̄ sit dilectio vera. Itē alibi. Cuz fueris felix multos numerabis amicos Tp̄a si fuerīt nubila solus eris. Itē Thobias. Fluctuat ad censū venalis amicus egenū. Sed verus refouet vt fabricatus amor. Nota ꝙ fidelis amicus ē ꝑciosissimū genus

diuitiaꝝ: qꝛ amicus. ix. ethi. est alter ego. i. amicoꝝ est idẽ velle ꝛ nolle. Ne mo eñi eligit viuere sine amicis hñs reliq̃ bona. Et Seneca. ix. epl'a. dicit. Sapiens ꝛ si ɔtẽtus sit seipso tñ amicũ habere vult. ꝓpter nihil aliud nisi vt exerceat amiciciã: ne tã magna virtus lateat. Et Tullius in lib. de officijs dicit. Honores diuitie ꝛ dignitates nunq̃ sunt amicicie anteponende

Quod mundus stabili fide. Hic icipit octauũ ꝛ vltimũ metꝝ huius scđi. qđ dr̃ gliconicũ ab iuentore. ãphymacrũ. a pede p̃dominãte. ꝛ est ãphymacrꝰ pes antiquorum ɔstãs ex pria et vltia longa ꝛ duabus breuibꝰ medijs. dictꝰ ab amphy. qꝛ est circum. ꝛ macros longũ. quasi habens circumquaqꝫ longã syllabã.

Affectus amoris hic a boetio optime explicatur diui[?] atque humani

Metrum octauum libri secundi

q
Quod mũdus stabili fide
Cõcordes variat vices
Q' pugnantia semina
Fedus perpetuum tenent.
Q' phebus roseum diem
Curru prouehit aureo.
Ut quas duxerit hesperus
Phebe noctibus imperet.
Ut fluctus auidum mare.
Certo fine coerceat.
Ne terris liceat vagis
Latos tendere terminos.
Hanc rerum seriem ligat
Terras ac pelagus regens
Et celo imperitans amor.

In quo metro phia cõmendat amorẽ ex quo dixit q̃ amici sũt preciosissimũ genus diuitiaꝝ. Et primo cõmẽdat amorẽ diuinuz. Scđo ostendit quõ hũana natura amicicia ɔfuat. ibi. Hic sctõs. Primo facit h̃ qđ dictum ẽ. Scđo oñdit q̃ ablato diuino amore oĩa corrũpũt. ibi. Hic si frena. Primo dicit amor diuinus regens terras ac pelagus. ꝛ iperitãs. i. frequenter imperans celo. ille amor ligat hanc seriẽ. i. ɔcordiã rerũ. q̃ mundus stabili fide variat ɔcordes vices. i. alternatões tẽpoꝝ animi noctis ꝛ diei. et q̃ semina pugnantia. i. elemẽta ɔ̃ria. tenent ꝑpetuũ fedus. i. cõcordiã. ne vnũ totaliter aliud corrũpat q̃ phebus. i. sol. curru aureo ꝓuehit. i. ꝓducit. roseũ. diẽ. i. claꝝ diẽ. idẽ amor facit vt phebe. i. luna. imperet. i. presit noctibꝰ quas noctes hesperus. i. stella vespertina. duxerit. i. adducit. ꝛ vt auidũ mare ad exeundũ coerceat fluctus suos certo fine. i. determiato fine. ne liceat sibi tendere. i. extendere latos terminos. vagis terris. i. amplis terris supple totaliter cooperiẽdo terrã. Nota q̃ Tullius loquẽs de amicicia dicit Amicicia est virtus mouẽs supiora ad ꝓtectionẽ inferiorũ. ꝛ inferiora ad

ſublectionē ſupioꝝ. Amicicia eñi ſublata oīs in vita tollitur iocūditas. Nota ꝙ elemēta appellat ſemina. qꝛ ex ipſis tanꝗ̄ ex ſeminib⁹ elemēta ꝓducūᷣ. ſicut eni ſemē ē pricipiū fruct⁹. ſic elem̄ta ſꝫ pncipia corporū mixtoꝝ ⁊ dicit elem̄ta pugnātia ꝓpt ipſoꝝ ꝯrietatē. nā aliq̄ ſūt calida: alia frigida: q̄dā hūida: q̄dam ſicca. Hec elemēta diuino amore ordināte tenent ꝓprium

Hic ſi frena remiſerit
Quicquid nunc amat inuicem
Bellum continuo gerit
Et quam nūc ſocia fide
Pulchris motibus incitant.
Certāt ſoluere machinam.
Hic ſanctos pplos quoqꝫ
Junctos federe cōtinet
Hic et cōiungij ſacrum.
Caſtis nectit amoribus
Hic fidis etiam ſua
Dictat iura ſodalibus
O felix hominū genus
Si veſtros animos amor
Quo celum regitur. regat
Liber ſcd̄s de ꝯſolatōe phie finit

fedus qꝛ grauitas inferiorū nō aufert leuitatē ſupiorū. nec econuerſo ⁊ ſimul totalit̄ ſe nō corrumpunt ¶ Hic ſi frena remiſerit. Hic oñdit ꝙ amore diuino ſubtracta oīa corrūpūtur dicēſ. Si hic amor diuin⁹ remiſerit frena. i. legeꝫ gubernādi res. quicq̄d nūc amat īuicē. i. ꝯcordat illud cōtinuo geret bellū. ⁊ ipſa elem̄ta certāt. i. litigāt. ſoluē. i. ꝺſtruē machinā. ſ. mūdanā. q̄ꝫ nūc ſocia fide i. ꝯcordi federe. īcitāt pulchris motib⁹. i. faciāt ordiate mouē Nota ꝙ ſb̄lato amore ⁊ ꝯcordia oīa diſſoluūt. Vñ Alan⁹ ī anticlaudiano: loquēs ī ꝑſona amoris ⁊ ꝯcordie dic̄. Si mea iura meas leges mea federea mūd⁹. | Olī fuaſſꝫ vl' adhuc fuaret amor. Vicula ñ tātl gemeret ſb̄ claudib⁹ orbiſ ¶ Hic ſctōs pplos q̄ꝫ. Hic oñdit phia quō ꝑ amorē ꝯſuat ⁊ ꝯciliat amicicia hūana dicēs. Hic autor ꝯtiet. i. ꝯſuat. ſctōs. i. v̓tuoſos ⁊ pplos iūctos federe. ſ. amicicie. ⁊ h̄ amor nectit ſacꝝ. i. ſacrm̄ ꝯiugij caſtis amorib⁹ viri ⁊ vxoris. ⁊ h̄ amor dictat iura ſua. i. īponit legē amicicie fidis ſodalib⁹. ⁊ qꝛ iſta ꝓueniūt ab amore diuino tanꝗ̄ a ſuo pricipio. iō ſubiūgit. O felix genus hoīm ſupple dico. ſi amor. ſ. diuin⁹. q̄ celū regit̄ regat aīos vr̄os. ſupple cauſādo ī eis ꝯcordiā amicicie. Nota ꝙ amor dictat iura fidis ſodalib⁹. iura aūt amicoꝝ ⁊ ſodaliū inuit Seneca. iij. epl'a dicēs. Diu cogita an aliquis in amicū ſit tibi recipiendus. ſed cū placuerit fieri toto illuꝫ pectore admitte tam audacter cuꝫ illo loquere q̄ꝫ ipe tecum. Tu q̄deꝫ ita viue vt nihil tibi cōmittas niſi qđ etiam amico tuo cōmittere poſſis. Cū amico tuo

oēs curas. oēs cogitatōes misce si fidelē putaueris. Sūt eñ idā q̄ q̄ ami-
cis sc̄ tm̄ cōmittēda oīb⁹ narrāt. q̄dā carissimoꝝ ꝯsciētiā reformidāt nulli
credituri: neutrū faciēdū ē. vtrūqꝫ enī viciū ē ⁊ oīb⁹ credere ⁊ nulli. Nota circa p̄dicta ꝙ amicicia ꝓprie dicta tm̄ inuenitur in reb⁹ rōnalib⁹ ⁊ vt sic amicicia ē par volūtas bonoꝝ int̄ aliqs: ſ larGe accipiēdo amiciciā sic et ē in irrōnalib⁹ ⁊ vt sic amicicia ē ꝯcordia diuersaꝝ rerū ad inuicem.

Iam cātuz illa finierat Iste est tercius liber Boetij

Incipit liber tercius. Prosa prima.

Iam cantū illa finierat: cū me audiendi auiduz stupentēqꝫ arrectis ad hec aurib⁹ carmīs mulcedo defixerat: itaqꝫ paulopost o inqꝫ sūmū: lapsoꝝ so

tij de ꝯsolatōe phie. ⁊ ꝯtinuat̄ ad libros p̄cedētes in hunc modū. Postqꝫ phia in primo libro scrutata ē cās doloris Boetij. ⁊ in scd̄o libro adhibuit sibi remedia facilia. In p̄nti libro ⁊ in seq̄ntib⁹ phia adhibet Boetio remedia grauiora. sunt aūt remedia grauiora rōnes ꝯ cōem opinionē hoim. ꝓbantes ꝙ in bonis exteriorib⁹ nō ꝯsistit vera felicitas. ondēdo in quo sita sit felicitas vera. ⁊ quō ad ipam ꝑueniat̄. Et diuiditur iste liber in. xxiiij. ꝑtes. quia huius libri sunt. xij. ꝓse ⁊. xij. metra. q̄ partes patebūt in processu libri. q̄d aūt ⁊ de quo determinet̄ in q̄libet istarū partiū sil̄r patebit. Pria prosa huius tercij diuiditur in tres partes. Primo ostendit Boetius quo modo post predicta allocutus fuerit phiam. Secundo ponit responsionē phie. Tercio Boetius dirigit quandaz petitionē ad ipsam. secūda ibi. Tū illa. tercia ibi. Tū ego. Dicit primo. Iam illa phia finierat cantuz. i. metrū qd̄ erat de cōmēdatione amoris diuini ⁊ amicicie. ⁊ cum ego Boetius eēm allectus dulcedine metri ad audiendū cū auiditate ⁊ admiratōe v̄ba phie auribus arrectis. ego dixi. O philosophia que es summū solamen animorum lassorum quantū me reuocillasti tuis prosis ⁊ metris intantuz ꝙ tam bene possum resistere insultibus fortune. ⁊ ideo dicit. remedia q̄ prius dixisti eē grauia non timeo ſ ea audire diligenter aspecto. Nota ꝙ Boetius metrum vocat cantū. sicut enim in cantu est eleuatio ⁊ depressio vocis. sic similiter in metro ratione quātitatis correpte ⁊ producte syllabarum attenditur quedā eleuatio ⁊ depressio. quia ratōe quantitatis ꝓducte fit eleuatio. ratione quantitatis correpte fit depressio. Item q꞉ metrū est subtilius ⁊ delectabilius prosa. iō aīum demulcet. Unde autor poetrie metrum cōparat domicelle. d. Vultqꝫ venire metrū tanqꝫ domicella compto crine ⁊ nitente gena: subtili corpore: forma egregia. Ideo dicit Boetius mulcedo carminis. i. metri. Item homo debet esse auidus ⁊ stupens circa philosophiam. Auidus inqꝫ. quia dicit Seneca. xvij. epistola. Proijce omnia ista si sapis imo vt sapias ⁊ ad phiam magno cursu totisqꝫ viribus tende. Etiā hō dꝫ eē stupēs. i. admirās de phia. q꞉ ipa ē res mirabilis ⁊ diuina ſm Aristo. in principio libri sui de mōo. ⁊ phia ꝯfert mirabiles delectatōes. ⁊ ethicoꝝ. Itē aī lassi sunt graui cura: vl̄ aduersitate aliq̄ oppssi boꝝ philo-

sophia est summũ solamẽ. qꝛ ipsa persuadet magnanimitatẽ qua ꝯ aduersitates fortune hõ cõstãter dꝫ militare. Itẽ per phiam homo bene põt resistere ictibus fortune. qꝛ prĩo ethicoꝝ dicit Arestoteles. Sapiẽs bene scit ferre fortunas. ⁊ hꝫ se sine vituperio sicutitetragonũ. Vñ dicit in littera. Iam illa supple phia. finierat cantũ. i. metrũ de amore diuino. ⁊ cum mul-

lamẽ aioꝝ: quãtũ me vel sniaꝝ põdere: vel canẽdi etiam iocũditate refouisti: adeo vt me iaꝫ posthac imparẽ fortune ictibꝰ nõ arbitrer. Itaqꝫ remedia q̃ pauloante acriora eẽ dicebas: nõ mõ nõ phorresco: sꝫ audiẽdi auidꝰ vehemẽter efflagito. P. Tũ illa sensi inq̃t cũ ꝟba nr̃a tacitus attentusqꝫ rapiebas: cũqꝫ tue mẽtis habitũ vł̃ expectaui: vel qꝺ ẽ verius ipsa ꝑfeci. Talia sunt q̃ppe q̃ restãt: vt degustata q̃dẽ mordeant: interius autem recepta dulcescant. Sed ꝙ tu te audiendi cupidum dicis: quãto ar

cedo. i. suauitas carminis ꝯfixerat. i. stabilierat me auidũ. i. cupidũ audiendi. qꝫ ꝑ et. stupẽtem. i. admirãtem. supple ꝟba phie. auribus meis arrectis. i. eleuatis ad hec. s. ꝟba itaqꝫ paulopost ego inq̃. i. dixi o sũmuꝫ solamen lassoꝝ aiorũꝫ supple per aduersitateꝫ q̃ntum me refouisti pondere sententiaꝝ supple prose. vel etiã iocunditate canendi. i. metri. adeo. i. intantũ. vt iam posthac nõ arbitrer me eẽ imparẽ. i. dissimilẽ. in resistendo. ictibꝰ. i. insultibus fortune. Itaqꝫ remedia illa que pauloante dicebas eẽ acriora. i. grauia nõmõ. i. non tm̃. nõ phorresco. i. nõ timeo. ꝟ ego auidus audiendi supple ea vehementer efflagito. i. expostulo

¶ Ubi sciendũ ꝙ ꝫm huguitionem efflagitare est valde flagitare: expostulare petere: cum clamore poscere.

¶ Tum illa sensi inquit. Hic ponit responsionem philosophie dicens. Ego bene sensi illud cum tu tacitus ⁊ attentus recepisti verba nostra. ⁊ cuꝫ ego perfeci mentem tuã. talia enim sunt remedia que adhuc restant. vt ipsa degustata primo sint amara sed postea dulcẽscant. Sꝫ quia tu dicis te esse cupiduꝫ audiendi verba nostra. O quanto desiderio arderes si cognosceres quo laboramus te ducere: ⁊ dicit Boetius Quo vis me ducere? Respondet philosophia. ad cognitionem vere felicitatis quã animus tuus quasi somniando adhuc vix cognoscit quia est occupatus imaginibus false felicitatis. Nota ꝙ Boetius tacitus ꝟba phie rapiebat cõsilio Senece dicentis. Esto verboꝝ tacitus auditor auditorum ꝓmptus repetitor. Nota ꝙ precepta phicalia primo sunt amara: postea dulcescunt. ꝫm illud poete. Discere fit carũ q̃uis prĩo sit amarũ. Et Eustratiꝰ prĩo ethicoꝝ dicit. Sciunt docti qm̃ laboriosa ẽ possessio ꝟtutũ. ꝟ ꝓpt̃ eiꝰ amaritudinẽ phia nõ est abijciẽda. qꝛ nõ ẽ dignus dulcoris acumĩe: q̃ amaritudĩs neq̃t inuiscari gra

dore flagrares: si q̃ nã te ducere aggrediamur agnosceres. B. Quonã inquã. P. Ad verã inquã felicitatẽ quã tuis q̃ȝ somniat aĩus: ſ occupato ad imagines visu: ipã ȝ illã nõ potes ĩtueri. B. Tũ ego fac obsecro: ⁊ q̃ illa vera sit: sine cunctatione demonstra. P. Faciã inq̃t illa tui cã libenter ſ q̃ tibi cã notior ẽ eã prius designare verbis atq̃ informare conabor: vt ea ꝑspecta cũ in ꝯtrariam partẽ flexeris oculos: vere specimẽ beatitudinis possis agnoscere.

uamine ſm Boetiũ in de disciplina scolariũ. Nota sicut somnians putat fantasmata sibi occurrentia eẽ veras res de quibꝰ somniat. ⁊ tñ nõ sũt ipe res. sic Boetius in istis tꝑalibus putauit eẽ verã felicitatẽ q̃ tñ nõ ẽ. ſ tñ sunt quedã similitudines vere felicitatis. sicut fantasmata somnioꝝ sũt similitudines reꝝ. Nota ꝙ bona exteriora vocat imagines fere felicitatis. sicut enĩ imago est rei imitago ⁊ non est ipã res. sic bona exteriora videntꝰ exprimere formam vere felicitatis. ſ vera felicitas nõ ẽ i ipĩs. Unde dicit in littera. Tũ pro tũc. illa supple phĩlosophia inquit. ego sensi. id est noui supple intentõeȝ tuã. cũ tu tacitꝰ. qꝫ ꝑ et. attẽtus. rapiebas vba nr̃a qꝫ ꝑ et. cũ ego expectaui. alia lr̃a hȝ expetiui. i. reuocaui habitũ tue mẽtis. Uel qđ est verius dicere. cũ ego ipsa habitũ tue mẽtis perfeci. q̄ppe mirũ talia sũt supple remedia. q̃ restãt supple sumẽda vt ipsa quidẽ degustata prĩo mordeãt. i. displiceant interiꝰ aũt recepta dulcescant. ſ ꝙ tu dicis te cupidũ audiẽdi supple illa remedia. Q̃nto ardore. i. desiderio flagrares. i. arderes. si agnosceres. q̃nam. i. ad quẽ locũ aggrediamur. i. incipimꝰ te ducere. Ego Boetiꝰ inquã. i. dixi quonã supple vis me ducere. inquit supple phĩa ad verã felicitatẽ quã tuꝰ animus somniat. i. ĩꝑfecte cognoscit. ſ visu. i. cognitõe occupato ad imagines. i. ad bona tꝑalia: q̃ sũt imagĩes ⁊ sĩlitudines vere felicitatis. tu nõ potes intueri. i. inspicere. ipsam supple verã felicitatem.

¶ Tũ ego fac obsecro. Hic Boetius dirigit petitionẽ phĩe. ⁊ ponit ꝯsensũ sue petitõis dicẽs. O phĩa rogo vt sine delatatõe demonstres mihi q̃ sit vera felicitas. ⁊ phĩa ꝯsentiẽs dicit: libenter faciã tui cã. ſ priꝰ ego oñdã tibi falsaȝ felicitatẽ tibi notiorẽ vt illa cognita ꝑ ꝯ̃rariũ possis postea agnoscere verã felicitatẽ. Nota circa h̃ ꝙ dicit faciam tui cã libenter. ꝙ phĩa petitõẽs hoĩm admittit. Unñ Seneca. Nulli preclusa ẽ virtꝰ sapiẽtie oĩbꝰ patet. oẽs inuitat. oẽs admittit: non eligit domũ neqꝫ censũ: ſ nudo hoĩe cõtenta est.
Nota innata est nobis via ꝓcedendi ex nobis magis notis ad minꝰ nota primo phĩsi. ⁊ secundo de aĩa. Cũ igitur bona exteriora sint magis nobis nota in quibus aliqui posuerũt cõsistere felicitatẽ q̃ȝ bona interiora. ideo phĩa prĩo vult determinare de falsa felicitate nobis magis nota q̃ ponit in

bonis exterioribus ipsam extirpando. vt ꝑ eã agnoscamus verã felicitatẽ tanq̃ ꝑ ꝯ̃riũ. Nota ꝙ Seneca in de virtu. cardina. dicit. Scire debes ꝙ q̃dã nõ videntᷣ eẽ bona ꝛ sunt. quedã videntᷣ bona ꝛ nõ sunt: quecũq; aũt ex rebus trãsitorijs possides nõ hec magna existimes nõ mireris q̃ȯ caducum est. Ex quo pꝫ ꝙ vera felicitas nõ ꝯ̃sistit in bonis exteriorib⁹. q̄ vidẽtᷣ eẽ v̄a bona ꝛ tñ nõ sũt. Vñ dic̃ ĩ lr̃a. Tũ pro tunc. ego supple Boeti⁹ dixi. o philosophia obsecro. i. peto. fac. i. duc me ad illã felicitatẽ. ꝛ demõstra mihi sine cũctatiõe. i. sine mora. q̄ sit illa vera supple felicitas.

Metrũ primũ tercij libri.

q Ui serere ingenuũ volet agrũ
Liberat arua prius fruticibus
Falce rubos filicemq; resecat
Ut noua fruge grauis ceres eat.
Dulcior est apiũ mage labor
Si malus ora prius sapor edat.
Gratius astra nitent: vbi nothus
Desinit imbriferos dare sonos.

Illa phia inq̄t. faciã libẽter tui cã. ꝟ ego pri⁹ conabor. i. laborabo. tibi designare v̄bis. atq; ꝓ et. ĩformare q̄ cã. i. q̄ felicitas habẽs rõnẽ cãe finalis. sit tibi notior. i. manifestior. vt ea supple falsa felicitate. ꝓ̃specta. i. cognita. possis agnoscere. specimẽ. i. silr̃itudinẽ. vere btĩtudinis. cũ flexeris oculos supple cognitõis. in ꝯ̃riam partẽ false felicitatis.

q Ui serere ingenuũ volet agꝝ. Istud ẽ primũ metꝝ huius tercij q̃ȯ dr̃ metꝝ choristũ ab inuẽtore. Dactilicũ a pede p̃dominãte. ꝛ primus v̄sus huius metri ẽ ypcatalecticus. qꝛ post primũ pedẽ abundat vna syllaba. s. re. in hac dictõe serere. ꝛ qꝛ phia p̃dixit ꝙ prius cẽt oñdẽdũ q̄ sit falsa felicitas. ꝛ postea q̄ sit vera. iõ phia in ꝟ metro cõmendat hũc ordinẽ ꝑ exempla quatuor. Primũ ẽ: q̄cũq; vult seminare bonũ agꝝ oꝫ pri⁹ extirpare nociuas herbas: vt ager bñ fructificet. Silr̃ aliq̄s volẽs cognoscere veraꝫ felicitatẽ oportet prius extirpare falsaꝫ. Vñ dicit in lr̃a. Qui volet serẽ agrũ ingenuum id est nobilẽ. prius liberat arua id ẽ agros. fruticibus id est radicibus que impediunt ne semen crescat. ꝛ ille resecat id est prescindit rubos. i. ꝑuas arbores. q; ꝓ et. filicẽ. i. herbã inutilẽ. falce. i. falastro. vt noua ceres eat. i. ꝓficiat. grauis. i. onusta fruge. Scd̃ꝫ exẽplũ est. Sic̃ p̃gustãdo aliquod amaꝝ mel apparet dulcius. sic ꝓpter cognitõeꝫ false felicitatis magis cognoscitᷣ v̄a felicitas. Vñ dicit in littera. Labor apiũ ẽ mage dulcior. i. mel ẽ magis dulcis. si malus sapor prius edat. i. inficiat ora. Terciũ exemplũ est. Sicut post tp̃us nebulosũ gratior ẽ serenitas. sic post cognitionẽ false felicitatis gratior ẽ cognitio vere felicitatis. Vñ dicit in lr̃a. Ubi ꝑ postq;. noth⁹. i. ventus australis. desinit. i. cessat. dare imbriferos sonos. i. flat⁹ ꝓducẽtes imbres. tũc astra nitẽt grati⁹. i. delectabilius. Quartũ exẽplũ ẽ. sic̃ pulchra dies seq̄tᷣ tenebras noctꝭ. sic cognitio vere felicitatꝭ seq̄tᷣ

cognitionē false felicitatis. Vñ dicit in lr̄a. Ut. i. postq̄. lucifer. i. stella matutina. pepulerit. i. fugauerit. tenebras noctis tunc pulchra dies agit. i. ducit. roseos equos solis. tunc applicat exempla ad ꝓpositū dicēs. Tu prius debes ↄsiderare falsa bona ꝛ extirpatis ipsis debes cognoscere vera bona in qb⁹ ↄsistit felicitas. Vñ dicit in lr̄a. Tu quoq; prius tuēs. i. respiciens.

Lucifer vt tenebras pepulerit
Pulchra dies roseos agit equos
Tu quoq; falsa tuens bona prius
Incipe colla iugo retrahere.
Vera de hinc animum subierint.

Prosa secunda libri tercij

c Um ↄfixo paululū visu: ꝛ velut ī angustāue mētis sedē r̄cepta: sic cepit. P.

falsa bona. incipe retrahere colla iugo. i. iugo false felicitatis. debic. i. postea vera bona subierit. i. sbintrabūt aīum tuum.

Nota q̄ sicut pri⁹ extirpanda sūt vicia: ꝛ postea īferēde virtutes. sic ager p̄us est purgandus ꝛ postea seminandus. Vñ Thobias. Spinis ꝛ tribulis purgari noualia debēt agri ꝛ semē fructificari q̄at. Nota q̄ frutex s̄m huguitōez ē dēsitas ꝟgulaꝝ vl' arboꝝ vl' spinaꝝ. Al' s̄m alios frutex ē arbor ꝑua q̄ terrā fronde tegit. Nota q̄ filix est īutilis herba habēs folia admodum filoꝝ. de qua dicit persius. Non tamē ista filix vllo mansuescit ī agro

Nota q̄ post amaritudinē dulcedo est gratior ꝛ sensibilior. Vñ poeta. Dulcia non meminit qui nō gustauit amara. Namq; ꝑ oppositū noscit' oē bonū. Hec paup hēricus. Nota q̄ Boetius hic dicit. apiū ꝓ apū in gt̄o plurali. qd̄ ē ↄ Alex. q̄ dic̄. Um dat apis ꝛc̄. Et q̄ hic dicat' apiū ꝛ nō apū. p3 per metrū qd̄ sꝑ ↄstat ex trib⁹ dactilis cōtinuis. Si aūt poneretur apum nō essent tres dactili cōtinui. posset tñ dici q̄ cā metri ponit' apiū pro apū.

Um defixo paululum visu. Hic est prosa sc̄da hui⁹ tercij. in qua phia ponit diuersas opiniones circa falsaz felicitatē. ꝛ p̄io Boetius oñdit quō se phia habuit post predicta. sc̄do phia oñdit q̄ oēs hoies nitunt' ꝑuenire ad btītudinē quā ipsa diffinit. tercio oñdit q̄ hoīes sepe abducūtur a vera felicitate diuersis erroribus. quarto pōit errores siue opiniones circa felicitatem. secunda ibi. Omnis mortaliū. tercia ibi. Hūc vti. quarta ibi. Quoꝝ quidem. Dicit primo. Postq̄ phia premisit ordinē procedēdi de falsa felicitate ad veram. tum pro tunc. ipsa paululū defixo visu id est inclinatis oculis. ꝛ recepta velut in angustam id est nobilem sedem mentis sue. sic cepit id est incepit loqui. Nota q̄ capitis inclinatio est signum subtilis imaginationis propter quod subtiliter ꝛ profunde imaginantes caput inclinant. et quandoq; non vident delata coram oculis. Ideo philosophia volens subtiliter speculari de felicitate. cuius speculatio difficilis est ipsa inclinato visu contraxit se in nobilem speculationem sue mentis.

¶ Ois mortaliū cura. Hic pħia oñdit ꝙ oēs hoīes nitunt̄ ꝑuenire ad vnū finē btītudinis: quā btītudinē ipa etiā diffinit: ⁊ dicit sic. Ois cura. i. sollicitudo. mortaliū. i. hoīm. quā curā exercet labor multipliciū studiorum. qꝛ aliqui studēt in litteratura: aliqui in mercantia. ⁊ sic de alijs. illa cura procedit. diuerso calle. i. diuerso modo viuendi. sed tamen nititur perueni-

Ois mortaliū cura quā mltipliciū studiorum labor exercet: diuerso quidē calle ꝓcedit: sed ad vnū tn̄ btītudinis finē nititur ꝑuenire. Id autē ē bonū: quo quis adepto nihil vlteriꝰ desiderare q̄at. Qd̄ q̄dē ē oīm sūmū bonoꝝ: cūctaq₃ intra se ꝯtinēs bona Cui si quid abforet: sūmū bonū esse nō posset: qm̄ relinqueretur extrīsecus quod posset optari. Liquet igitur esse beatitudinez statum bonorū oium cōgregatione ꝑfectū

re ad vnū finem btītudinis. Illd̄ aūt ad qd̄ hoīes nitunt̄ ꝑuenire est tale bonū. quo q̄s adepto nihil vlterius q̄at ꝯsiderare qd̄. s. bonū ē sūmum omniū bonorū cōtinens ītra se cuncta bona cui. scilꝫ bono. si q̄d id ē aliquid abforet. i. deesset nō possꝫ eē sūmuz bonū. qꝛ relinqueret̄ aliq̄d extrinsecus. i. extra illd̄ bonū qd̄ posset optari Ex q̄bꝰ dictis pħia ꝯcludit diffinitōez btītudinis dicēs. Liq̄t. i. manifestū ē. btītudinē eē statū ꝑfectū cōgregatōe oīm bonoꝝ. ¶ Nota cognitio vltimi finis magnū īcremētū ꝯfert ad vitā ꝓmo ethi. qꝛ ſm exigētiā finis cetera moderant̄ ſm linconiensem ꝓmo posterioꝝ. Jō pħia tradit nobis cognitōez vltī finis. s. btītudīs. Nota finis ē magis eligēdus his q̄ sūt ꝓpter finē vt pꝫ ꝑ Arest. tercio topicorū. Itē ibidem: cuius finis est bonū ipsū quoq₃ bonū. Item oīa denoīanda sunt a fine. Vñ poeta. Si finis bonus est totū laudabile tūc phas est.

Nota finis in agibilibus habet se sicut principium in speculabilibꝰ. sic ergo intellectus noster naturaliter adheret primis pricipijs. sic appetitus noster naturaliter adheret vltīo fini qui ē sūmū bonū. ¶ Nota ꝙ duplex ē finis. s. finis quo: ⁊ finis gratia cuius oīa fiunt. Ille est enī vnus sicut deꝰ vel beatitudo. ⁊ iste finis appetitur ab omnibus sub vna ratione inq̄ꝫtum est bonuz satians appetitum hoīs. Finis autē quo est operatio qua hoīes nitūt̄ adipisci finem gratia cuius: ⁊ talis finis nō est vnus. sicut non ē vna operatio oīm. Jō dicit pħia ꝙ cura hoīm ꝓcedit diuerso calle ad cōsequēdū vltimū finē. Nota illud ad quod oēs hoīes nitunt̄ ꝑuenire ē bonuz. quia bonū est qd̄ omnia appetunt primo ethi. ¶ Nota quia beatitudo habet rationem vltimi finis ipsa est tale bonū quo adepto nihil vlterius desideratur. nam de ratione finis est esse vltimum ⁊ vltra illd̄ qd̄ est vltimū nihil ē. ergo etiā oportet illud eē sūmū bonum. quia illud quo adepto nihil vlterius desideratur est summum bonum. tale est autem beatitudo. Nota quia beatitudo est bonū optimū pulcherrimū ⁊ delectabilissimū. iō bea

titudo ē stat⁹ ꝑfectus ꝯgregatōe oīm bonoꝝ ꝯtinens in se oīa bona. si enī aliqđ bonū sibi deficeret nō eēt sūmū bonū.

¶ Nūc vti diximus. In ista ꝑte ōndit ph'ia ꝙ hoīes a vera felicitate diuersis erroꝝb⁹ abducunt' dicēs. Nūc. s. statū btitudinis. oēs mortales sic diximus: conant' adipisci diuerso tramite. i. diuersa via. qꝛ cupiditas. i. appeti

Nūc vti dixim⁹ diuerso tramite mortales oēs conāt' adipisci. Est. n. mētib⁹ hoīm veri bōi nāl'r īsita cupiditas: ſʒ ad falsa deui⁹ error abducit. Quoꝝ qđē alij sūmū eē bonū nihilo indigere credētes: vt diuitijs affluāt elaborāt. Alij vo bonū qđ sit dignissimū veneratōe iudicātes adeptis honorib⁹ reuerēdi ciuib⁹ suis eē nitūt'. Sūt q sūmū bonū in sūma potētia eē ꝯstituāt. Hi vl' regnare ipi volūt: vl' regnātib⁹ adherē conāt'. At qb⁹ optimū qddā claritas vi. hi vl' belli vl' pacis artib⁹ gl'iosū nomē ꝓpagare festināt. Plimi vo bōi fructū gaudio leticiaqꝫ metiūt'. Hi felicissimū putāt voluptate dif

tus. veri bōi nāl'r ē īserta mētib⁹ hoīm ꝗ btītudo est veꝝ bonū qꝛ sūmū. ſʒ deuius error abducit hoīes ad falsa bōa. Nota quia btītudo aggregat in se oīa bona. iō eius cupiditas nāl'r ē hominib⁹ inserta. Ubi tñ sciendū ꝙ btītudinē ꝯtinere oīa bōa pōt intelligi dupl'r. Uno mō formalit' sic non ꝯtinet oīa bona: qꝛ felicitas formalit' ⁊ essentialit' pōt eē sine bōis exterioribus vt sine diuitijs ⁊ ceteris bōis. Alio mō ītelligit' ꝯtinere ea virtualit' er ita ꝙ btītudo excellat oīa bōa ⁊ sic ē vera. Nota ꝙ ph'ia hic vtit' qđā figura que dr̄ epithetō dicēdo deuius error. null⁹ enim error est qui nō sit deui⁹. Vñ poeta. Fiet epithetō si dicas tristia bella. Nota cū mēs hūana nāl'r ꝯsideret veꝝ bonū. nūqꝫ tēdit ī falsū bonū: nisi inqꝫtū ipm estiatur eē veꝝ bonū. talis aūt estimatio ē deui⁹ error. ꝗ deui⁹ error ad falsa abducit.

¶ Quoꝝ qđē alij sūmū bonū eē. Hic ph'ia ponit diuersas opiniones circa felicitatē: ōndens quō hoīes ꝑ errorē ad falsa bona ducebant'. scđo ōndit ꝙ in talibus bōis posuerūt btītudinē. tercio ōndit ꝙ natural'r eoꝝ ītentio tēdebat ad verā btītudinē scđa ibi. Quibus oībus. tercia ibi. Sʒ ad hoīm studia ꝓrio ōndit quō hoīes errabāt circa falsa bona statuēdo in eis finē secundo ōndit qūo quidā fines adinuicē permutabāt. tercio alia bona fortuita reducit ad predicta. scđa ibi. Sunt etiā. tercia ibi. In his igit'. ꝓrio dicit. Quorum supple hoīum qui ducūtur ad falsa bona. alij credētes summū bonū eē nihilo indigere: ipsi elaborant vt affluant. i. abundēt diuitijs ponēdo oēm sufficientiā esse in diuitijs ⁊ ī hoc errabāt. Alij vo sūmū bonū iudicātes qđ dignissimū sit veneratōe. i. honore, tales adeptis honoribus

nitunt̄ eē reuerendi suis ciuibus:putātes in honorib⁹ tꝑalib⁹ verā dignitatē consistere:⁊ in hoc errabāt. Sūt alij q̄ summū bonū ꝯstituant in sūma potentia. hi vel ipi volūt regnare:vel conant̄ adherere regnātib⁹ tanq̄ꝫ cōsiliarij vel familiares eoꝝ:ꝑ hoc putātes se eē vere potētes ⁊ in h̄ decipiūt̄ ꝗ quibus claritas.i.fama.videt̄ eē optimū bonū.illi festināt ꝓpagare.i.di

latare.gliosū nomē.i. pulchram famaꝫ artib⁹.i. studijs. belli sīc viri militares vel artib⁹ pacis sicut sapientes mundi

fluere. Sūt etiā q̄ hoꝝ fines causasq̄ꝫ alterutro ꝑmutāt:vt qui diuitias ob potētiā voluptatesq̄ꝫ desiderāt:vel q̄ potētiaꝫ seu pecunie causa:seu ꝓferēde nōis petunt.

credentes se per hoc acquirere gloriam immortalē:⁊ decipiunt̄ ꝑ h̄. Plurimi vero.id est multi.metiunt̄.i.mensurant fructū boni: gaudio ⁊ leticia exteriori.hi putant.i.estimant.felicissimū diffluere.i.abundare.voluptate .i.delectatōe corporali.estimātes in hoc ꝯsistere veꝝ gaudium quod ē erroneum. Nota quinq̄ꝫ sūt in quibus errantes a vero bono posuerunt consistereꝫ vera felicitatē scilicet diuitie:honores:potestates:gliaꝫ ⁊ voluptates Quoꝝ sufficiētia sic accipit̄. Cū finis habeat rōneꝫ boni ꝭm diuersitatem boni diuersificat̄ finis. Est autem triplex bonum:vtile.delectabile:et bonū honestum.⁊ illi qui intendebant bono vtili posuerunt felicitateꝫ in diuitijs.sed qui intendebant bono delectabili ponebant voluptates. ⁊ in illis posuerunt finem ⁊ felicitatem. Qui autem intendebant bono honesto:isti diuersificabantur:qꝛ bonuꝫ honestum est bonum ꝭm rationem. Ratio autem est duplex scilicet speculatiua ⁊ practica.de bono honesto quod consistit in speculatione non loquebantur isti.quia tale bonum est latens. ipsi aūt posuerunt felicitatem in bono honesto:quod est bonum rationis practice.tale ergo bonū vel consistit in opinione hominum: ⁊ sic est gloria vel consistit in exercitio actus realis.⁊ hoc est dupliciter. vel enī existit in exercitio proprij actus circa alios:⁊ sic est potestas.vel cōsistit in exercitio actus aliorum circa se.⁊ sic est honor.

¶ Sunt etiā qui hoꝝ fines. In ista parte ostendit quō quidam istorū fines iam dictos ꝑmutabant ⁊ dicit. Sūt etiā aliqui qui fines.q̄ꝫ ꝓ et. causas finales ꝑmutāt alterutro.i.adinuicē desiderātes vnū ꝓpter alterū.nam quidam desiderant diuitias ⁊ voluptates ob.i. ꝓpter potentiam.⁊ sūt alij qui potentiā petunt.i.desiderant.cā pecunie.i. ꝓpter diuitias.vel cā proferendi nōis.i.cā dilatatōis fame. Nota ꝭm Aresto.iij.ethi. Qualis vnusquisq̄ꝫ est talis finis videtur ei.ꝭm ergo diuersam dispōnem hoīm diuersi fines eligunt̄. Illud aūt eligitur ꝓpter aliquē finem ꝑ qd aliquis videtur posse consequi illum finem. cum igitur ponentes finem esse diuitias magis putabant se diuitias ꝯsequi per potentiā ipsi appetebāt potētiā ꝓpter diuitias.⁊ ecōuerso q̄b⁹ videbat̄ se posse ꝯseq̄ potētiā ꝑ diuitias:ipsi appetebāt diuitias ꝓpter potētiam.Et sic posuerunt permutationem istorum finium adinuicem,

¶ In his igitur ceterisqꝫ talib⁹. Hic pħia reducit oīa bona fortune in qb⁹ ponunt hoīes felicitatez ad p̄dicta quinqꝫ. ꝛ dicit In his igit̄ qnqꝫ bonis qꝫ ꝑ et. ceteris talib⁹. s. reducibilib⁹ ad p̄dicta. versatur intētio actuū hūanorū ꝛ votoꝝ. i. desierioꝝ. ꝛ māifestat exēplariter ꝙ alia reducātur ad ipa dicēs. veluti nobilitas. qꝫ pro ꝛ. fauor popularis que videtur cōpare q̄ndā

In his igitur ceterisqꝫ talibus hūanorū actuū votorūqꝫ versat̄ intētio: veluti nobilitas fauorqꝫ popularis: q̄ vident̄ quādam claritudinē cōparare. Vxor ac liberi q̄ iocunditatis gr̄a petunt̄. Amicorū vero qd̄ sanctissimū quidē genus est: nō in fortuna sed in virtute nūerat̄. Reliquū vero vl̄ potētie cā: vl̄ delectatōis assūit̄: iā ꝟo corporis bona ꝓmptū ē: vt ad supiora referant̄. Robur eni magnitudoqꝫ videtur p̄star e valentiā: pulchritudo atqꝫ velocitas celebritatem: salubritas voluptatē. Quibus omnibus solā btitudinem desiderare liquet.

claritatez. i. glīam. iō supple reducūt̄ ad glīaz vxor autē ꝛ liberi. i. filij sunt q̄ petūt̄ gr̄a iocūditatis. i. cā voluptatꝭ iō ad voluptatē reducuntur. s3 sanctissimuz genus amicoꝝ non numerat̄ int̄ bona fortūe sed nūeratur in virtute Reliquum vero qd̄ cadit sub exteriori fortuna illō assumitur vel cā potētie: sicut ē administratio officioꝝ. vl̄ assumit̄ cā delectatōis: sicut exerciciū ludoꝝ. ꝫ bona corporis ꝓmptū ē vt referant̄. i. reducantur etiaz ad supiora bona. qr robur qꝫ ꝑ et. magnitudo que ē signū fortitudinis corpalis. vidētur prestare valētiā. i. potētiā ꝛ sic ad potetiā reducūt̄ sic pulchritudo ꝛ velocitas videt̄ prestare celebritatē. i. gliaz ad quā reducūt̄. salubritas aūt. i. sanitas. videt̄ ꝯferre voluptatē ad quā reducit̄. ꝛ sic oīa bona fortūe reducunt̄ ad predicta qnqꝫ. ¶ Nota indigētia alicui⁹ boni auget desideriū illius boni. iō ꝑm variā indigētiā hoīm variat̄ eorū desideriuz. Vn̄ Arest. pmo ethi. dicit. ꝙ egrotās sanitatē medicus diuitias. ꝯscij aūt sibiipsis ignorātie eos q̄ magnū aliqd̄ habēt supra se admirant̄. ꝑm ꝙ diuersam dispōnez hoīm felicitas ponebat̄ in diuersis bonis fortune. q̄ tn̄ sub predictis bonis qnqꝫ cōprehēdunt̄. ¶ Nota l3 amici afferant iocunditatē. tn̄ nō sunt cōputandi īter bona fortune. cū eñ amicicia sit virt⁹. oportet ꝙ amici virtute acquirantur. qd̄ aūt virtute acq̄rit̄ ꝑ virtutē cōseruat̄ ꝛ tale n̄ p̄t eē bonū fortuitū. ¶ Itē amicicia fūdata sup bono honesto ē sctissima ꝛ ī virtute nūerat̄. ꝫ amicicia fūdata sup bono vtili ꝛ d̄lectabili fortuita ē ¶ Quib⁹ oībus solā beatitudinē. In ista pte ꝓbat pħia ꝙ oēs p̄dicti q̄rebāt btitudinē ī his bonis ꝛ dic. Oib⁹ desiderātib⁹ p̄dicta bōa liq̄t. i. māi

festū est. ipsos desiderare beatitudinē. naꝫ illud bonū qđ quisqꝫ petit. i. desiderat ꝑ ceteris. illđ iudicat eē summū bonū: ꝫ nos diffinimꝰ summuꝫ bonū eē btītudinē. q̄re statū illū quē q̄sqꝫ desiderat ꝑ ceteris iudicat eē statū beatū. i. btītudinē. Et tūc recolligit bōa false felicitatꝭ dicēs. habes añ oculos tuos ꝓpositā formā hūane felicitatꝭ. s. opes: honores: potētiā gl'iaꝫ: volu-

Nam qđ q̄sqꝫ ꝑ ceteris petit id sūmū eē iudicat bonū. Sꝫ summū bonū btītudinē eē diffinimꝰ. Quare beatū iudicat esse statuꝫ quē ꝑ ceteris quisqꝫ desiderat. Habes igitur añ oculos ꝓpositam fere formā felicitatis humane opes: honores: potentiā: gloriā: voluptates. Que quidē sola ꝯsiderās Epicurus: ꝯñter sibi sūmū bonū voluptatem eē ꝯstituit: ꝙ cetera oīa iocūditatē animo videant afferre. Sꝫ ad hoim studia revertor quoꝝ animus ꝛ si calligāte memoria: tamen bonū summū repetit: sed velut ebriꝰ domū quo tramite revertat ignorat.

ptates. q̄ cōsiderās epicurus cōstituit voluptatē eē sumū bonuꝫ eo ꝙ oīa cetera videant affere. i. dare aīo iocūditatem. Nota ꝙ omnes appetēs predicta bōa appetebant btītudinē. nā quicq̄d aliq̄s eligit ꝑ alijs ħ videt sibi eē sūmuꝫ bonū ꝫ aliquis ꝑ ceteris eligit diuitias. ꝫ diuitie videbātur sibi summū bonū: aliq̄s honores: ꝛ sic de alijs. ꝫ oēs ꝓdicti appetebāt beatitudinem. Nota quia predicta bona videntur conferre aliquā iocunditatem omnia videntur esse ordinata ad iocunditatem tanq̄ꝫ ad finem. et quia in voluptatibus est maxima iocunditas. ideo epicuri posuerunt felicitatem consistere in voluptatibus.

¶ Sed ad hominum studia revertor. Hic ostendit philosophia ꝙ licet homines in predicto modo errent: tamē eorum intentio semper fertur ad veram beatitudinem. secundo ostendit vnde hoc proveniat. ibi In quo quāta sit. Primo premittit intentū suū. secūdo declarat. ibi. Num eniꝫ. Primo dicit. Ego revertor ad studia. i. ad intentiones hominū quorū animꝰ: etsi pro q̄uis memoria colligante. i. obscurata supple desiderio pñtiuꝫ bonorum. tamen semper repetit per naturalem inclinationem summū bonuꝫ sed ignorat q̄uo illud repetat velut ebrius qui ignorat quo tramite. i. qua via revertat domum. Nota sicut ebrius scit se habere domum: sed propter defectum rationis nescit quomodo ad eam redeat. sic homines aliquo modo in generali sciunt ꝛ cognoscunt summum bonum: ꝛ naturaliter inclinātur ad illud tanq̄ꝫ ad principiū a quo processerūt. ꝫ inebriati amore temporaliū bonorum nesciunt quomodo ad id perveniant.

Num enim videntur errare hi q̃ nihilo indigere nitunt͛. Atqui nõ est aliud qd̛ eq̃ pficere beatitudinẽ possit: q̃ copiosus bonorum oĩm status: nec alieni egens: sed sibi ipse sufficiens. Num vero labunt͛ hij q̃ quod sit optimũ id etiam reuerentie cultu dignissimum putant. Minime. Neq̧ eniȝ vile quiddam contemnẽdumq̧ est qd̛ adipisci oĩum fere mortalium laborat intẽtio. An in bonis nõ ẽ nũerãda potẽtia: Quid igitur. Num imbecillũ ac sine viribus estimandũ est: qd̛ oĩbus rebus ꝯstat eẽ prestãtius. An claritudo nihilipendẽda est. sed seq̃strari nequit q̃n oĩe qd̛ excellẽtissimuȝ sit: id ẽt videat͛ esse clarissimũ. Nam nõ eẽ anxiã tristẽq̧ btitudinẽ: nec doloribꝰ molestijsq̧ subiectã. Quid attinet dicere. q̃si in

¶ Num enim vident͛ errare hi. Hic declarat intentũ suũ. s. q̧ omnes q̃rentes p̃dicta bona querebãt aliquid qd̛ ꝓprie ꝯuenit sũmo bono. ꝛ p̃io ostẽdit hoc de diuitijs dicens. Num ꝓ nũquid. isti vident͛ errare p̱ intentionẽ a summo bono: qui nitunt͛ nihilo indigere rõne cuius q̃rebant diuitias. q. d. non errant a summo bono quia nihilo indigere maxime spectat ad sumnũ. Unde dic Atqui ꝓ certe nõ est aliḋ qd̛ eque possit p̱ficere btĩtudinẽ q̃ stat' copiosus oĩum bonoruȝ: nec alieni egens s̱ sibi ipe suffi ciens. Tunc oñdit ideȝ de bonoribꝰ dicens. Nũ vo labũt͛ supple ab intentione summi boni: qui illḋ qd̛ sit optimũ putãt id etiam eẽ dignissimũ cultu reuerentie. i. honoris. rñdet. mĩme supple labũt͛. neq̧ eniȝ est vile ꝛ ꝯtẽnendum quod intẽtio oĩm mortaliũ laborat adipisci. ꝛ sic q̃rẽtes honorẽ querebãt aliq̃d qd̛ ẽ in sũmo bono: eo q̧ sũmũ bonũ ẽ honorabilissimũ. Tũc oñdit idẽ de potẽtia dicẽs. An ꝓ nũq̃d. ĩ bõis. i. int͛ bõa. nõ ẽ nũerãda potẽtia. q. d. sic. Quid igit͛ ẽ dicẽdũ nisi q̧ q̃rẽtes potẽtiã etiã tẽdũt ad sũmũ bonũ cũ sũmũ bonũ sit potentissimũ. nõ enim istud ẽ estimandũ imbecillũ ꝛ sine viribus. i. sine potentia. qd̛ ꝯstat esse prestãtius. i. potẽtius oĩbus rebus. Tunc oñdit idẽ de gl'ia dicẽs. An claritudo. i. gl'ia. est nihilipẽdẽda ita vt q̃rẽtes gl'iam nõ tẽdũt ad sũmũ bonũ. q. d. nõ ẽ nihilipendenda. s̱ neq̃t. i. nõ p̃t. seq̃strari. i. negari. quin oẽ qd̛ sit excellentissimũ. illud etiã videat͛ eẽ clarissimũ. i. gloriosissimũ. Tunc oñdit idem de voluptate dicẽs. Quid attinet dicere. q̃si diceret. de se manifestũ ẽ beatitudinẽ nõ eẽ anxiã ꝛ tristẽ: nec subiectã doloribus ꝛ molestijs. sed supple magis est plena voluptate ꝛ iocunditate. ꝛ per ꝯñs querentes voluptateȝ ꝛ leticiam tendunt ad summũ bonuȝ.

M aūt iocunditas ⁊ voluptas includat̄ in bono summo ꝓbatur ꝑ locuʒ a minori.ꝺi. Q̄n minimis reb⁹.s. appetādis pʒ : q̄ aliq̄d appetit̄ qđ ꝺelectat habere ⁊ ipso frui. Hec igit̄ sunt q̄ hoīes volūt adipisci. ⁊ ea ꝺ cā ꝺesiderāt .i.cupiūt vel q̄rūt. ꝺiuitias:ꝺignitates regna gl'iam ⁊ voluptates. q̄z ꝑ hec credūt eē venturā sufficiētiā:reuerentiā:potentiā:celebritatē ⁊ leticiā.

minimis q̄ʒ reb⁹ id appetit̄ qđ habere frui q̄ ꝺelectet. Atqui hec sūt q̄ adipisci homines volūt eaq̄ꝫ ꝺe causa ꝺiuitias:ꝺignitates:regna:gloriā: voluptatesq̄ꝫ ꝺesiderāt q̄ ꝑ hec sibi sufficientiā:reuerētiā: potentiā.celebritatē:leticiā:credūt eē vēturam. Bonū est igit̄ qđ tā ꝺiuersis stuꝺijs hoīes petūt. In quo quāta sit nature vis facile mōstratur.cū licet varie ꝺissidētesq̄ꝫ sentētie:tñ in ꝺiligēdo boni finem consentiunt.

bonū igit̄ ē qđ hoīes petūt ꝺiuersis stuꝺijs.i.intentionibus.

Nota q̄ ex tota ista lr̄a potest formari vna rō.s.q̄ querētes preꝺicta bona q̄runt btituꝺinē. Rō ē ista Illi tendunt ad btituꝺinē q̄ tendūt ad sufficientiaʒ reuerētiā.potētiā.celebritatē ⁊ leticiā.sʒ appetētes p̄ꝺicta bōa.s. ꝺiuitias.regna.gl'iaʒ ⁊ voluptates tēdūt ad sufficiētiā reuerētiā ⁊ sic ꝺe alijs.ergo tendūt ad btituꝺinē Maior ē nota.q̄z sufficientia reuerentia sunt ꝯditiones btituꝺīs:q̄ perfectissime reperiunt̄ in btituꝺīe. Querētes ꝑ proprietates btituꝺinis tēdūt ad btituꝺinē.mior pʒ ex lr̄a. Nota q̄ q̄rentes ꝺiuitias ꝓpter sufficiētiā ferebāt̄ in sūmū bonū naturali appetitu q̄z i sūmo bono ē v̄a sufficientia ⁊ i h̄ n̄ errabāt. s̄ q̄z sufficiētiā q̄ ē nulli⁹ iꝺigētie putabāt sibi ꝓueire ꝑ ꝺiuitias in hoc errabāt. Silr̄ q̄rentes ꝺignitates ꝓpter reuerētiā naturali intētōe ferebant̄ in btituꝺinē eo q̄ btituꝺo ē reuerēꝺissima. s̄ q̄z summā reuerētiaʒ putabant sibi subuenire ꝑ ꝺignitates tp̄ales.iō in hoc errabant ⁊ sic intelligitur ꝺe alijs.

¶ In quo quāta sit nature vis. Hic oñꝺit pħia vñ hoc ꝓueniat q̄ quātūcūq̄ꝫ intentio hoīm sit ꝺiuersa:tñ intēꝺit in btituꝺinē. ⁊ oñꝺit q̄ h̄ ꝓuenit ex vi naturalis inclinatōis q̄ nulli auferri pōt. ⁊ ꝺic̄. In quo.s.appetitu boni vl' btituꝺinis facile mōstrat̄ q̄nta sit vis nature. cū licerit sit varie ⁊ ꝺissiꝺentes.i. ꝺiscordantes sn̄ie hoīm ꝺe sūmo bono.tñ hoīes consentiūt .i. concordant.in ꝺiligendo.i.ꝺiligēter appetendo.finē boni.i.btituꝺinē.

Nota q̄ fine existente vno pn̄t ꝺiuersificari actōes tendētes in illū fineʒ si eni ꝓpter ꝺiuersitatē actionū esset ꝺiuersitas finium non esset euenire ad vnū finē. s̄ proceꝺeretur in infinitū in finibus.qđ patet falsū ex secūꝺo metaphisice. ⁊ hec est verū ꝺe fine cuius gratia oīa fiunt q̄ ille est vnus ⁊ non ꝺe fine quo vt prius visum est.licet ergo sint ꝺiuerse sententie ⁊ stuꝺia hominū:tñ ꝯueniunt in appetenꝺo vnū finē.s.beatituꝺinē.

Qvantas rerū flectat habenas. Hic incipit scđm metrū hui⁹ tercij: qđ dicit᷑ pindaricū ab inuētore. anapesticū a pede ꝑdominā̄te. ⁊ est di-metruꝫ: qꝛ ꝯstat ex q̄tuoꝛ pedib⁹ quoꝝ duo ꝯstituūt vnū metrū. Jn ꝗ metro qꝛ pħia supꝛa dixerat ꝙ vis nature opatur. ꝙ intentio hominū semꝑ tendit in bonū. iđ hic cōmēdat vim nature ostēdēs: ꝙ tanta ē vis nature ꝙ quātū-

Metrum scđm libꝛi tercij.

q Vantas rerū flectat habenas
Natura potens: quibus immensum
Legibus oꝛbem pꝛouida seruet:
Stringatqꝫ ligans irresoluto
Singula nexu: placet arguto
Fidibus lentis pꝛomere cantu.
Quāuis peni pulchꝛa leones
Vincula gestent: manibusqꝫ datas
Captent escas: metuantqꝫ trucem
Soliti verbera ferre magistrum.

cūqꝫ abducatur res assuefactōe vl᷑ violentia ad aliquid qđ ē sibi pꝛeter naturaꝫ. tñ sibi ipsi derelicta semper redit ad illđ quod inest sibi ꝺm naturam. ⁊ ꝑmittit suā intentionē. secundo manifestat ꝓpositūꝫ ibi. Quā uis. Pꝛimo dicit᷑. Mihi pħie placet pꝛomere. i. manifestare. cantu arguto. i. sonoꝛo. lentis fidibus. i. coꝛdis lente sonantibus. q̄ntas habenas. i. naturales inclinationes. potens natura flectat. i. regat. quib⁹ legibus ꝓuida natura seruat. i. ꝯseruat. īmensum oꝛbem. ⁊ quibus legibus natura stringat ligans singula irresoluto nexu. i. ꝯiunctōe indissolubili. Nota triplex est natura. natura naturās sicut est deus a quo dependet celuꝫ ⁊ tota natura. Alia ē natura naturans ⁊ naturata simul sicut celū qđ dr̄ natura naturata inq̄ꝫtum depēdet a deo. ⁊ dicitur natura naturans inq̄ꝫtum influit naturis istoꝛum inferioꝛū. Alia est natura naturata tm̄. quam beatus Augu. sic diffinit. Natura ē quedam vis ⁊ potentia diuinitus insita rebus creatis que vnicuiqꝫ rei suum eē tribuit. qua cum quisqꝫ male vtitur malus esse iudicatur. Jn pꝛoposito dictū pħi potest intelligi de natura tercio modo dicta: lꝫ quidam exponant ꝓ natura pꝛimo modo sumpta. Jtem leges nature hic vocat determinatōes ⁊ pꝛopꝛietates naturales cuiuslibet rei a deo sibi constitutas.

¶ Quamuis peni pulchꝛa leones. Hic pħia manifestat ꝓpositū per quatuoꝛ exempla. secundo generaliter concludit similiter esse in oībus alijs ibi. Repetunt. Pꝛima in quatuoꝛ partes ꝺm quatuoꝛ exempla que patebunt. Pꝛimum exemplū eīt de quadrupedibus sicut de leonibus qui lꝫ ex quadaꝫ assuefactiōe domentur. ita vt mitescant metuendo suū magistrū. tamē si multum offendantur redit eoꝛum crudelitas naturalis. ita vt pꝛimo lacerant dentibus magistrum suū. Unde dicit in littera. Quāuis leones peni. i. libici gestent. i. poꝛtent pulchꝛa vincula. i. cathenas in collo. ⁊ captent.

.i.recipiãt.escas datas.i.prectas eis:manib⁹ sui magistri.Et ꝗuis metuãt trucẽ.i.crudelẽ magr̃m.leones inquã soliti ferre.i.pati verbera magrĩ ꝑ si cruor tinxerit.i.madidauerit.horrida ora.i.colla leonũ ꝑ nimia verbera.tũc animi leonũ resides.i.quieti redeũt ad naturalẽ crudelitatẽ:et leones meminere sui.i.nature.graui fremitu.i.magno rugitu:ipĩ laxãt.i.soluũt colla

Si cruor horrida tinxerit ora.
Resides olim redennt animi.
Fremituq́ꝫ graui meminere sui.
Laxant nodis colla solutis.
Primusq́ꝫ lacer dente cruento
Domitor:rabidas imbuit iras.
Que canit altis garrula ramis
Ales:cauee clauditur antro.
Huic licet illita pocula melle
Largasq́ꝫ dapes dulci studio
Ludens hominũ cura ministret.
Si tamen arto saliens tecto.
Nemorꝫ gratas viderit vmbras.
Sparsas pedibus ꝑterit escas.
Siluas tm̃ mesta requirit.
Siluas dulci voce susurrat.

so-lut⁹ nodis.i.ruptis vinculis.et ꝓmus su⁹ domitor scꝫ magr̃.ille imbuit.i.recipit.lacer.i.laceratus rabidas iras:cruento dente.s.leonis. Nota scd̃m ysid.li.ethimol.peni sũt homies carthaginenses Est autẽ carthago ciuitas lybie:ꝓpter qd̃ leones lybie vocat leões peni.Et huiusmodi leones lybie facilius domant. Nota quãtũcũq́ꝫ leones domenť et assuefactiõe ducanť a sua crudelitate:si tm̃ afficianť cruore vel sãguine redeũt ad nãlẽ crudelitatẽ.

¶ Que canit altis garrula ramis. Hic ponit secundũ exemplum:qd̃ est de volatilibus.ꝛ est tale.Auicula capta que ꝑter naturam domesticať:quantumcũq́ꝫ foueať delitijs hominũ:tamen habita opportunitate redit ad siluestritatẽ.Unde dicit in lr̃a.Ales garrula que canit altis ramis:si illa capta claudiť in antro cauee.i.domũcule.sup.vt ibi maneat ad solacium hominũ.licꝫ ludens circa hoĩm ministret huic aui pocula illita.i.linita melle.q́ꝫ pro et.largas dapes ministret dulci studio.si tamen illa auis saliens ex arto tecto.i.ex arta domũcula:viderit gratas vmbras nemorꝫ:ipã ꝑterit pedib⁹ suis escas sparsas.ꝛ ipã mesta:qꝛ fuit detenta requirit siluas.ꝛ dulci voce susurrat.i.cantat in siluis. Nota natura non assuescit in contrarium.si em̃ lapis centies millesies ꝓijciatur sursum non assuescit ascendere sursum.licꝫ ergo aliqua cõsuetudine vel violẽtia natura possit ad tẽpus impediri:tm̃ semꝑ inclinať ad ꝓpriũ opus.

¶ Ualidus quondã viribus acta. Hic ponit tertiũ exemplũ de vegetabili-bus sicut de virga crescẽte: qð tale ẽ. Licz virgula erecta p violentiã incur-uetur: tñ relicta ꝓprie nature ipa sursuz erigit. Uñ dicit in lr̃a. Uirga q̃ndã acta. i. coacta. validis viribus sup. hoĩs incuruãtis eam: ipa flectit pnũ ca-cumen. ß si de-xtra curuãs remisit: hanc ipa spectat. i. respicit celũ recto ver-tice. q. di. de-posita violẽ-tia icuruãtis vga redit ad naturalez re-ctitudinem. ¶ Nota licet natura reruz inaĩatarũ nõ facile assue-scat in ↄriuz tñ in hoĩbus ratõnabilib⁹ multuz facit assuescẽdo vl' ↄsuescendo. q2 licet aliq̃s sit male ↄple-xionatus: tñ pvsum ⁊ cõ-suetudĩez a-bilitat: ⁊ cõplexio mutat. Uñ Sen. Cõsuetudo est altera natura.

Ualidis quondã viribus acta
Pronũ flectit virga cacumen.
Hanc si curuans dextra remisit
Retro spectat vertice celum.
Cadit hesperias phebus in vndas.
Sed secreto tramite rursus
Currum solitos vertit ad ortus.
Repetunt ꝓprios queqꝫ recursus.
Redituqꝫ suo singula gaudent.
Nec manet vlli traditus ordo.
Nisi ꝙ fini iunxerit ortum.
Stabileqꝫ sui fecerit orbẽ.

¶ Cadit hesperias pheb⁹ in vndas. Hic phĩa pbat intẽtũ suũ ponẽdo q̃r-tũ exẽplũ in corpib⁹ celestib⁹. ⁊ est tale. Sol mot⁹ ab oriẽte in occidentẽ ca-dit in mare hespericũ: ß naturali ĩclinatiõe redit ad orientẽ sub nostro emi-sperio. Uñ dicit in lr̃a. Pheb⁹. i. sol. cadit in vndas hesperias. i. occidẽta-les. ß secreto tramite. i. secreta via. s. sub terris. rursus. i. iterũ. vertit currũ. i. cursũ suũ. ad solitos ortus. i. ad ptes orientales. ¶ Nota ꝙ Boeti⁹ hic loquit more poetarũ: q̃ dicebãt solẽ tpe vesptino descẽdere in mare occidẽ-tale vt ibi lauaret a sordib⁹ ⁊ a puluere quo maculat⁹ fuit existẽs in nostro emisperio. ß hoc nõ est verũ. q2 sic apparet ruditati hoĩm.

¶ Repetũt ꝓprios queqꝫ recursus. Hic phĩa cõcludit idẽ eẽ in oĩbus alijs entib⁹: videlicet ꝙ oĩa entia quocũqꝫ modo p violentiã seu assuefactõez a sua abducãt natura: tñ sibi derelicta semp redeũt ad illud qð inest eis per naturã. Uñ dicit in lr̃a. Queqꝫ. i. q̃libet entia. repetũt ꝓprios cursus. i. na-turales mot⁹. ⁊ singula. i. oĩa entia. gaudent suo reditu sup. redeũdo ad il-lud sup. qð ↄueĩt ei ɓm nãz. nec vlli manet. i. adest tradit⁹ ordo: nisi qð suo fini iunxerit ortũ. i. principiũ. ⁊ fecerit stabilẽ orbẽ. i. circulatõem sui ↄiun-gendo finẽ principio. ¶ Nota ꝙ orbis in ꝓposito est circulus vel linea cir-cũducta rediens ad idẽ punctuz vñ incepit eq̃liter distãs a medio. facit au-tem hõ stabilẽ sui orbẽ ꝓcedens a deo tanq̃ a suo principio trãsit p tpalia

in quib⁹ nō sistit: ꝫ redit ad deū tanq̄ ad suū finē ꝑ ꝯtemplatōem mētis.

Os quoq o terrena aīalia. Ista est tertia ꝓsa hui⁹ tertij: in q̄ ⁊ ī alijs sequētibus ostēdit ꝙ vera felicitas nō cōsistit in illis: que quidā putauerūt esse summa bona: ꝫ tñ est falsa felicitas in ipsis. Et p̄mo ph̄ia ea q̄ dicta sunt in metro adaptat specialiter ad homīes: ⁊ cum hoc ꝓponit inten-

Prosa tertia libri tertij.

Os q̊z o terrena aīalia tenui licʒ imagine: v͛m tñ principiū somniatis: verūq illū beatitudinis finē: licʒ minime perspicaci. Qualicūq tñ cogitatōe ꝓspicitis: eoq vos ⁊ ad verū bonū naturalis ducit intētio ⁊ ab eodē multiplex error abducit. Cōsidera nāq an per ea quibus se homines adepturos beatitudinē putant: ad destinatū finē valeant ꝑuenire. Si enim vel pecunia vel honores ceteraq tale quid afferant cui nihil bonoꝝ abesse videatur: nos q̊z fateamur fieri aliquos hoꝝ adeptione felices. Q⁹ si neq id valēt efficere qd ꝓmittūt bonisq pluribus carent: nōne liquido fal-

tum suū. Secūdo ꝓbat intentum: ibi. Primū igitur. Dicit primo. Dictuʒ est ꝙ oīa repetunt suū finē. vos q̊z o terrena aīalia. i. vos homīes q̄ estis dediti terrenis. somniatis. i. imperfecte cognoscitis vestruʒ p̄ncipiū: licʒ tenui imaginē. i. exili similitudīe. et prospicitis illum veruʒ finēʒ beatitudinis licʒ cognitione minime ꝑspicati: tamē q̄licūq cogitatiōe. eoq. i. ideo. naturalis intētio ducit vos ad verū bonū. ⁊ multiplex error ab eodem vos abducit. Et tūc ꝓponit intentū suū: dicēs. Cōsidera nāq o Boeci an hoīes valeāt ꝑuenire ad destinatū finē. i. ad beatitudinē ꝑ ea quib⁹ putant se adepturos beatitudinē Si enim pecunia vel honores ceteraq afferūt quid. i. aliq̄d tale: cui nihil bonoꝝ videatur abesse: nos fateamur aliquos fieri felices adeptōe hoꝝ bonoꝝ. ꝫ si nō valēt efficere. i. facere qd ꝓmittūt. et carēt plurib⁹ bonis: nōne liquido. i. manifeste: falsa species beatitudinis in eis deꝑhenditur. q. d. sic.

Nota principiū oīm rerū qd est de⁹ est vera beatitudo: vt postea patebit tale principiū q̄si somniādo cognoscitur ⁊ difficulter ad ip̄m deuenitur. Non eñ ꝑfecte in p̄nti statu ip̄m cognoscim⁹. qꝛ intellect⁹ noster hʒ se ad ipsum sicut oculus noctue ad lumē solis: ex. ij. Metaph̄isice. Etiam ad talē beatitudinem cum difficultate ꝑuenitur. Unde Alan⁹ in anticlaudiano dicit. Difficilis accessus ad hāc: facilisq recessus. Accessus paucis casus ꝑʒ oīb⁹. In quā vix aliq̄s trāsire p̄t. Ualet oīs ab illa decliare via. Que paucis ꝑuia multis clauditur arta, Animis intanti larga ruine,

¶ Primũ igiť teipm. Hic phia pbat intentũ suũ ꝙ ista bona nõ efficiãt qd pmittũt: ⁊ ꝑ cõsequẽs in eis ẽ falsa beatitudo. Et pmo ostẽdit hoc de diuitijs. post idẽ de alijs bonis. Primo ꝗ pbat ꝙ diuitie nõ cõferũt sufficiẽtiã quã videnť pmittere ⁊ ꝓpter quã appetunť. Scdo pbat ꝙ diuitie cõferũt indigentiã. Tertio pbat ꝙ indigẽtiã nõ auferũt. Secũda ibi. Atqui. Tertia ibi Quis aũt modus.

sa in eis beatitudinis species dephendiť.
Primuȝ igiť teipm ꝗ pauloante diuitijs affluebas interrogo: inter illas abũdantissimas opes nunꝗ̃ ne animũ tuũ ꝯcepta ex ꝗ̃libet iniuria cõfudit anxietas. B. Atqui inquã tã libero me fuisse aio: ꝗn aliꝗd semper angerer reminisci nequeo. P. Nonne ꝗa vel aberat qd abesse nõ velles: vel aderat qd adesse noluisses. B. Ita est inquã. P. Illi⁹ igiť p̃sentiã: hui⁹ absentiã desiderabas. B. Cõfiteor inquã. P. Eget ṽo inquit eo qd ꝗ̃sꝗ desiderat. B. Eget inquã.

Primo intẽdit talẽ rõeȝ. In illis non cõsistit ṽa felicitas ꝗ non reddũt hominẽ sibi sufficienteȝ. ß diuitie sũt hmõi. ꝗ ⁊c̃. Maior ẽ nota. qꝛ felicitas ẽ bonũ sufficiẽtissimũ nullius egẽs. Minorem declarat in lr̃a. Et ꝓcedit philosophia more didascolico. i. interrogãdo ⁊ rñdẽdo. Et dicit sic. Primũ igitur teipm Boetiũ interrogo: ꝗ pauloante diuitijs effluebas. i. abundabas nunꝗ̃ ne anxietas. i. tristicia. cõcepta ex ꝗ̃libet iniuria cõfudit aĩm tuũ inter opes abũdantissimas. Et rñdit Boeti⁹. Atqui ꝓ certo. ego nequeo reminisci me fuisse tã libero aĩo ꝗn semꝑ angerer. i. offenderer aliquo. Et dicit phia. Nõne tibi aliꝗd aberat qd abesse nõ velles: vel tibi aliꝗd aderat qd adesse noluisses? Rñdit Boeti⁹. Ita est inquã. Tunc phia cõcludit: dicens. Ideo illi⁹ qd aberat p̃ntiã desiderabas: hui⁹ aũt qd aderat desiderabas absentiã. Dicit Boeti⁹. Confiteor inquã. Et phia inꝗt. Eget ṽo. i. caret quod quisꝗ desiderat. Dicit Boeti⁹. Eget. Et phia. Qui ṽo eget aliꝗ nõ est vsꝗquaꝗ sibi sufficiẽs. Dicit Boeti⁹. Minime sup. est sufficiẽs. Et phia. Tu itaꝗ hanc insufficientiã sustinebas plen⁹ opib⁹. Cõcludit ergo phia ex cõcessis dicens. Igiť opes nequeũt facere nihilo indigentẽ ⁊ sibi sufficienteȝ: ⁊ hoc erat qd pmittere videbanť. ¶ Nota ꝙ oĩs appetit⁹ est rõne carentie. Unde illud qd quis habet ꝓprie nõ desiderat: ß magis amat. Unde Augus. ix. li. de trini. dicit. Idem appetitus quo quis inhiat rei cognoscẽde: fit amor rei cognite. Ideo dicit phia. Eget ṽo qd quisꝗ desiderat. ¶ Nota phia dicit. Qui eget nõ est sibi sufficiẽs. Cõtra hoc diceret aliquis. sapiens eget: qꝛ indiget bonis exteriorib⁹ sine quib⁹ viuere nõ põt. ⁊ tamẽ sapiẽs est sibi sufficiens: ꝑ Senecã ix. epl'a: qui dicit. Sapiens seipo cõtentus est. Ad hoc dicendũ ꝙ sapiẽs indiget quibusdã ad viuendũ: sed

aug.

ad beate viuēdū seipo cōtent⁹ est. Vn̄ dicit Seneca. ix. ep̄la. Sapiēs seipo cōtent⁹ est ad beate viuendū: ſ nō ad viuenduꝫ. Ad viuendū eīm multis rebus illi opus est: sed ad beate viuendū tm̄ cōtentus est animo sano et erecto ⁊ despiciente fortunā.

¶ Atqui hoc quoqꝫ. Hic ꝓbat ph̄ia ꝙ diuitie cōferunt indigentiaꝫ: ⁊ ꝑ ꝯsequēs nō cōsistit in eis felicitas: cū felicitas sit bonū sine oī idigētia. Probat autē ī lr̄a ꝙ pecūia cōfert idigētiā ꝑ hoc qꝛ pecunia facit vt homo īdigeat alieno p̄sidio q̄ pecuniam suā tueatur: ne ꝑ violētiā auferatur. Vn̄ r̄ndit in lr̄a. Atq̄ ꝓ certo. ego puto hoc maxime cōsiderādū ꝙ pecūia nihil habeat suapte natura. i. ī sua natura: vt nequeat auferri his iuitis. i. nolētib⁹ a quib⁹ possidet̄. Dicit Boetius. Fateor inquā. Et ph̄ia. Quid ni fateare. q. d. oportet vt fatearis. cū quotidie aliq̄s valētior. i. fortior: eripiat eā iuito. i. nolēti. Vn̄ eīm sunt q̄rimonie forēses. i. iudiciales: nisi ꝙ pecunie erepte vi vel fraude repetūtur ī iudicio. R̄ndit Boeti⁹. Ita est inquā. Et ph̄ia. Egebit igit̄ quisqꝫ p̄sidio. i. auxilio extrinsec⁹ petito: quo tueat̄ suā pecuniā quā posset amittere. Respōdit Boeti⁹. Dubitari neq̄t. Tūc ph̄ia cōcludit ex dictis: dicēs. Igitur res est relapsa. i. mutata in contrarium. Nam opes que putabantur sibi facere sufficientes: faciunt potius indigentes alieno presidio. ¶ Nota illud quod per violentiam acquiritur: per violentiaꝫ potest auferri. sed pecunia per violentiam acquiritur. quia dicit Aristotiles p̄mo Ethicorū ꝙ omnis pecuniosus est violentus. Ergo violenter aufertur pecunia: propter quaꝫ violentiam fiunt querimonie forenses. Ubi sciendum ꝙ foruꝫ est locus rerum venaliū. sed forus est locus exercendarū litiū corā iudicio. Inde forēsis qd̄ idem est ꝙ iudicialis.

P. Qui vero eget aliquo non est vsqꝫquaqꝫ sibi ipse sufficiens. B. Minime inquā. P. Tu itaqꝫ hāc insufficiētiā plen⁹ inq̄t opib⁹ sustinebas. B. Quid ni inquā. P. Opes igitur nihilo indigētem sufficientemqꝫ sibi facere nequeūt: ⁊ hoc erat qd̄ ꝓmittere videbant̄. Atqui hoc q̄ꝫ maxime cōsiderādū puto ꝙ nihil habeat suapte natura pecunia: vt his a quib⁹ possidet̄ iuitis neq̄at auferri. B. Fateor inquā. P. Quid ni fateare: cū eā q̄tidie valētior aliq̄s eripiat iuito. Vn̄ eīm forēses q̄rimōie: nisi ꝙ vel vi vel fraude a nolētib⁹ pecunie repetunt̄ erepte. B. Ita est inquā. P. Egebit igit̄ inquit extrinsec⁹ petito p̄sidio q̄ suā pecuniā q̄sqꝫ tueat̄. B. Quis id inquaꝫ neget. P.

Atqui nõ egeret eo: nisi possideret pecuniam quã possit amittẽ. B. Dubitari inquã neq̃t. P. In cõtrariuz igit̃ relapsa res est. Nã q̃ sufficiẽtes sibi facẽ putabant̃ opes: alieno potius presidio faciũt indigentes.

Quis aũt modus est quo pellat̃ diuitijs indigẽtia. Num eñ diuites esurire nequeunt. Nũ sitire nõ pñt. Num frig⁹ hybernũ pecuniosoꝝ mẽbra nõ sentiũt? Sz adest inquies opulẽtis quo famez satiẽt: quo sitim frigusq̧ depellãt. Sed hoc modo cõsolari quidẽ diuitijs indigẽtia potest: sed auferri penitus non põt. Nã si hec hians semꝑ atq̧ aliq̃d poscẽs opib⁹ explet̃: maneat necesse est que possit expleri. Taceo ꝙ nature minimũ: ꝙ auaricie nihil satis est. Quare si opes nec sũmouere indigentiã pñt: ⁊ ipe suam faciũt: quicq̃d est ꝙ eas sufficientiaz ꝑstare credatis.

¶ Quis aũt modus est. Hic phia ꝓbat ꝙ diuitie nõ auferũt indigentiaz: ⁊ sic ꝑ cõsequẽs nõ cõsistit in eis felicitas. Et dicit. Quis est modus quo idigentia pellat̃ diuitijs? Nũquid diuites nequeũt esurire. q. d. sic. Nũquid non pñt sitire. q. d. imo. Nũquid mẽbra pecuniosoꝝ nõ sentiũt frig⁹ hybernum. i. hyemale. q. d. sic. Sz tu inquies. i. dices. opulẽtis. i. diuitib⁹. adest aliq̃d quo famem satient sitimq̧ ꝓ et. frigus depellant. Respõdit phia. hoc modo idigẽtia põt ꝯsolari diuitijs: ſ penit⁹ auferri nõ põt. Nã sic hec. s. idigẽtia. sẽꝑ hians. i. desiderãs ⁊ poscẽs aliq̃d explet̃ opibus. Necesse est tñ vt maneat indigentia q̃ possit expleri. qz quãtũcũq̧ sitis diuitis vl̃ fames mitigetur adhuc diues post sitiet ⁊ esuriet. et qđ nature minimũ ẽ auaricie nihil satis est: quare si opes nõ pñt ibidẽ sũmouere. i. repellere indigẽtiã: ſ faciũt indigẽtiã. qđ est. i. quõ eẽ põt ꝙ credatis eas ꝑstare. i. dare sufficiẽtiã. q. d. nullo mõ debet credi. Nota ꝙ oĩs indigẽtia vel est indigẽtia nature: vl̃ auaricie. Indigẽtia nature paucissimis suppleri põt: eo ꝙ natura paucis minimisq̧ cõtenta est. Vñ ꝓpter naturã non oportet multũ querere diuitias: nec ꝑ diuitias idigẽtia nature amoueri põt: sicut nec ipa natura mutari põt. Indigẽtia vero auaricie est q̃ nullo mõ expleri põt: ⁊ ita diuitie eã amouere nõ pñt. ideo pl⁹ augent. qz dr̃. Auar⁹ nõ implebit̃ pecunia. Nota ꝙ diuitie nõ solũ nõ inducũt sufficientiã: ſ nec inducũt sapiam. qz dicit Señ. Quid ꝓsunt stulto multe diuitie: dũ ꝑ eas nõ possit fieri sapiẽs.

Uamuis fluẽte diues auri gurgite. Istud est tertiũ metrũ hui⁹ tertij: qd̃ dr̃ archiloycũ ab inuẽtore: iambicũ a pede p̃dñante. cui ↄiungit̃ metrũ elegyacũ. In quo metro phĩa ĩuehit̃ ꝯ̃ auaros quos in p̃nti vita sol licitudo diuitiaꝝ affligit: ꝛ ĩ morte derelinq̃t. Et dicit. Quãuis diues sup. auarus. fluẽte. i. abũdante. auri gurgite. i. multitudine. cogat. i. cõgreget.

Metrũ tertiũ libri tertij.

p Uãuis fluẽte diues auri gurgite.
Nõ expleturas cogat auarus opes
Oneret q̃ baccis colla rubri litoris.
Rura q̃ centeno scindat opima boue
Nec cura mordax deserit supstitem
Defunctũ q̃ leues nõ comitant̃ opes.

Prosa quarta libri tertij.

s Ed dignitates honorabilem reuerendum q̃ cui ꝓuenerint reddũt. Nuz vis ea est magistratibus vt vtentium mentibus virtutes inserant: vitia depellant.

opes. non expleturas suã cupiditatẽ. ꝛ q̃uis diues oneret. i. premat colla sua baccis. i. gẽmis p̃ciosis. rubri litoris. i. rubri mar̃ qꝛ gẽme colligunt̃ ĩ litore rubri maris. Et q̃uis scindat. i. diuidat: arãdo rura opima: id ẽ agros fecũdos. centeno boue: id ẽ cũ centũ bob⁹. adhuc cura mordax. i. sollicitudo. nõ deserit ip̃m superstitẽ. i. viuẽtẽ. ꝛ leues opes q̃ leuiter trãseũt. nõ comitant̃ ip̃m defunctũ. i. mortuũ. Nota ꝙ circa l̃ram gurges ẜm Huguit̃. ꝛ Ysido. li. ethimo. est loc⁹ altus. i. ꝓfund⁹ in flumĩe. ꝛ in ꝓposito signat abũdantez affluentiam auri.

Itẽ ẜm Huguit̃. bacca ꝑ duplex c. ĩuenit̃ positũ ꝓ fructu oliue vel lauri: vel ꝓ quolibet fructu. Aliq̃ñ autem ĩuenit̃ ꝓ gẽma p̃ciosa. ꝛ sic sumit̃ hic.

Itẽ diues auar⁹ duplici malo p̃mit̃. In p̃nti vita semꝑ sollicitat̃: ꝛ post mortẽ nihil ip̃m de diuitijs comitat̃. De q̃ diuite loq̃tur Alan⁹ in li. de plãctu nature: dicens. Ut loculis varia nũmoꝝ fercula donet. Imponit ꝓprio diues ieiunia ventri. Item iocular̃ ocellis diues in argẽto: sed venter philosophari cogitur.

Ed dignitates. Ista est q̃rta ꝓsa hui⁹ tertij. in q̃ ꝓbat phĩa ꝙ dignitates tp̃ales nõ ↄferũt honorẽ ꝛ reuerẽtiã quaz ꝓmittere vident̃. et ꝑ ↄñs nõ est ĩ eis vera beatitudo. Et p̃mo ꝓponit ꝙ dignitates faciũt honorabilẽ. Scd̃o ĩprobat illd̃: ibi. Nũ vis. Prĩo dic̃. ꝙ dignitates reddũt hominẽ honorabilẽ ꝛ reuerẽdũ cui ꝓuenerit. Nota honor ẽ exhibitio reuerẽtie alicui ĩ testimõiũ ꝟtut̃: sic̃ accipit̃ ex. iiij. Ethi. vl̃ alit̃ honor ẽ opinionis bñfactiue signũ. vt dic̃ Aris. li. rhetoꝛ. qñ ei opinamur nob̃ posse bñ fieri ab aliq̃ ip̃z honoram⁹. Sꝫ reuerẽtia ẽ decẽs ac matura g̃uitas ẜꝫ Tull̃.

¶ Nũ vis ea ẽ m̃gr̃atib⁹. Hic phĩa ĩprobat ꝓpositũ q̃druplici via. s. ꝙ dignitates ñ ↄferũt honorẽ ꝛ reuerẽtiã: p̃ qꝛ mal̃ sepe eueniũt, scd̃o qꝛ ꝑ dignita

Atqui nō fugare:ſꝫ illuſtrare potiꝰ nequiti
am ſolent. Quo fit vt indigemur eas ſepe
neq̄ſſimis hoībꝰ ꝯtigiſſe. Vñ catulꝰ licꝫ in
curuli Noniū ſedentē: ſtrumā tñ appellat
Vides ne quātū dedecus malis adijciāt
dignitates. Atqui minꝰ eoꝝ patebit indi-
gnitas: ſi nullis honoribꝰ inclareſcāt. Tu
quoqꝫ num tandē tot ꝑiculis adduci potui
ſti: vt cū decorato gerere magiſtratū puta
res: cū in eo mentē nequiſſimi ſcurre dela-
toriſqꝫ reſpiceres. Nō eñ poſſumꝰ ob ho-
nores reuerētia dignos iudicare: q̊s ipſis
honoribꝰ iudicamꝰ indignos. At ſi quē ſa
pientia ꝑditū videres: num poſſes euꝫ vel
reuerētia: vel ea q̄ ꝑditus eſt ſapīa non di-
gnū putare. B. Minime. P. Ineſt eñ di
gnitas ꝓpria virtuti: quā ꝓtinꝰ in eos qui-
bus fuerit adiuncta trāſfundit. Qđ qꝛ po-
pulares facē nequeūt honores: liquet eos
ꝓpriā dignitatis pulchritudinē nō habē.

tes vitia improboꝝ īnoteſcūt. Tertio qꝛ opinione hoīm vileſcūt. Quarto
qꝛ tēpoꝝ mutatōe ſplēdere deſinūt. Secūda ibi. In quo. Tertia ibi. Atqꝫ
vt agnoſcas. Quarta ibi. Sꝫ hoc apud. Primo dicit. Num .p nūquid. ea
vis .i. talis virtus eſt magiſtratibꝰ .i. dignitatibꝰ. vt inſerāt virtutes menti
bus vtētiū eis: vt depellāt vitia. q. d. nō. Vñ ſubdit. Atqui .p certe. dignita
tes nō ſolent
fugare neq̄ti
am: ſed poti
us illuſtrare
.i. manifeſta
re. q̄ fit. i. ꝓ-
pter qđ fit vt
nos indigne
mur eas ſepe
cōtigiſſe hoī
bꝰ neq̄ſſimis
Vñ Catulꝰ q̄
erat vir ſapi
ens ⁊ virtuo
ſus: Noniuꝫ
q̄ erat hō vi-
tioſus appel
lat ſtrumā: lꝫ
viderit ipſuꝫ
ſedentē ī cu-
ruli. i. ī ſede
dignitatꝭ iu-
diciaria. Vi-
des igiť q̄n-
tuꝫ dedecꝰ di
gnitates ad-
ijciant malis
hoībꝰ. ⁊ ma-
nifeſtant eos
eos eē cōtem
ptibiles a bo
nis. Atqui .p
certe. indignitas .i. malicia eoꝝ minꝰ patebit: ſi nullis honoribꝰ īclareſcāt
.i. ſplendeāt. O Boeci num .i. nūquid. tu potuiſti tot ꝑiculis adduci .i. af-
fligi. vt cū Decorato .i. tali viro magiſtratū gereres: cū in eo reſpiceres mē
tem neq̄ſſimi ſcurre ⁊ delatoris. q. d. nō. Nūquid poſſumꝰ iudicare dignos
reuerētia ob honores .i. ꝓpter dignitates q̊s iudicamꝰ indignos ipīs ho-
noribꝰ .i. dignitatibꝰ. q. d. nō. At ſi quē videres ꝑditū ſapīa: licꝫ nō hr̄et di
gnitatē: nūquid poſſes eū nō putare dignū reuerētia vel ſapīa q̄ ꝑditꝰ eſt.
q. d. nō poſſes eū iudicare indignū ſapīa ⁊ virtute ſua. qꝛ ꝓpria dignitas ī-
eſt virtuti: quā virtꝰ trāſfundit in eos q̄bꝰ fuerit adiūcta. Et qꝛ populares

honores hoc facere nequeũt. liquet. i. manifestũ est: eos ꝓpriã pulchritudi-nem dignitatis nõ hr̃e. Nota ex lr̃a pt formari talis rõ. Illud qd̃ adue-niẽs alicui nõ cõfert ⁊ nõ adueniẽs nõ aufert honorẽ: illud non facit vere honorabilẽ. ſʒ dignitates nõ ꝯferũt honorẽ cui adueniũt: nec tollũt si non adueniũt. ergo ⁊c̃. Minor ꝓbatᷣ. qꝛ honor seq̃tur virtutẽ: ex. iiij. Ethi. Unde vi-tiosũ nll'o ho-nore dignuꝫ reputamꝰ ĩ q̃cũqꝫ dignita-te fuerit: ſʒ so-lũ virtuosuꝫ: etiã si nõ sit ĩ dignitate. cũ igitᷣ dignita-tes tempora-les nõ confe-rant virtuteꝫ nec tollãt vi-tia: manife-stum est ꝙ honorabilẽ nõ faciũt.

In quo illud ẽ aĩaduertẽdũ magis. Nã si eo abiectior est quo magis a pluribꝰ quisᷣ qꝫ cõtemnitᷣ: cũ reuerẽdos facere nequeat. Quos pluribꝰ ostentat: despectiores po-tius improbos dignitas facit. Uerum nõ impune. Reddunt nãqꝫ improbi parẽ di-gnitatibꝰ vicem: q̃s sua cõtagione cõmacu-lant. Atqꝫ vt agnoscas verã illã reueren

Nota Catulꝰ erat vir sapiẽs ⁊ virtuo-sus: q̃ Noniũ sedentẽ in curuli ex animi indignatõe vocabat strumã: eo ꝙ viro tã malicioso collata fuit dignitas. Est aũt struma cõgeries humoꝝ in collo. Sub hac aũt siĺitudine ip̃m appellabat strumã. qꝛ in pectore habuit cõgeriẽ vitioꝝ. Nota ꝙ rex Theodoricꝰ voluit quẽdã nomĩe Decoratũ violẽter intrudere in magistratũ: vt vnacũ Boetio rẽpublicã regeret. cuiꝰ nequitiã Boetiꝰ detestatꝰ recusauit sibi associari. ꝓptᷣ qd̃ Boetiꝰ multis i-iurijs afflictꝰ fuit a rege Theodorico. Nota ꝙ scurra ſm Huguitᷣ. idẽ ẽ qd̃ leccator vel vaniloquꝰ. ꝓprie aũt dꝛ q̃ seq̃tur curiã grã cibi. Nota ꝙ virtꝰ facit hoĩeꝫ reuerẽdũ ⁊ nobilẽ: nõ dignitas. qꝛ dicit Sene. xliiij. epl'a. Uirtꝰ nõ accepit platonẽ nobilẽ ⁊ reuerẽdũ: ſʒ fecit. Quis ẽ enĩ generosus ꝟtuosus ⁊ dignꝰ: nisi q̃ ad ꝟtutẽ ẽ bñ dispositꝰ? Non facit hoĩem nobilẽ atriũ plenũ famosis imaginibꝰ ⁊ nũmis: ſʒ aĩmꝰ ⁊ ꝟtꝰ sup̃ fortunã surgẽs.

¶ In q̃ illud ẽ. Hic pћia ꝓbat scd̃a via ꝙ dignitates nõ faciũt hoĩeꝫ nobi-lẽ ⁊ honorabilẽ. qꝛ vitia ĩprob oꝝ manifestãt: dicẽs. In q̃. s. ꝙ dignitas ad-uenit malis: illud ẽ magis aĩaduertẽdũ. ꝙ si aliq̃s ẽ eo abiectior. i. vilior. q̃. i. q̃tomagis ꝯtẽnitᷣ a pl'ibꝰ: cũ dignitas neq̃at facẽ ĩprobos reuerẽdos ĩpos facit despectiores q̃s pl'ibꝰ ostẽtat. Uerꝫ ꝓ sed. h̃ nõ ẽ impune. i. digni-tas nõ facit h̃ impunita. Nãqꝫ ꝓ q̃a. ĩprobi parẽ vicẽ reddũt dignitatibus q̃s ĩpi cõmaculãt sua ꝯtagiõe. q. d. sicut dignitas maculat ĩprobos: qꝛ eoꝝ maliciã manifestat. sic eꝫ ĩprobi cõmaculãt dignitates. Nota ꝑ dignita-tes vitia ĩproboꝝ ĩnotescũt. qꝛ p̃ncipatꝰ virum ondit. Cuꝫ igitᷣ vitiũ faciat hoĩeꝫ ꝯtẽptibilẽ tꝑalis dignitas adueniẽs ĩprobis facit eos despectiores Unde Iuuenalis poeta. Omĩe animi vitiũ tãto despectiꝰ in se crimẽ hꝫ: q̃nto q̃ peccat maior habetᷣ. Et Senẽ. Loco ignominie apd̃ ĩdignũ ẽ dignitas.

¶ Atqꝫ vt agnoscas. Hic pћia ꝓbat tertia via ꝙ dignitates nõ faciũt reue-rendũ. qꝛ opiniõe hoĩm vilescũt. Qui enĩ dignitatibꝰ funguntᷣ: quis a su

ls honorent: tñ apud extraneos hoies nõ curant: vt ab illis q̃ sunt alteri
us diocesis. Vñ dicit. Atq₃ p certe. vt tu agnoscas verã reuerẽtiã q̃ est bea
titudo: nõ posse ꝯtingere alicui hoi ꝑ has dignitates vmbratiles. i. trãsito
rias ad modũ vmbre: sic collige. Si qs hõ funct⁹. i. vsus. multiplici cõso-
latu. i. dignitate. deuenerit forte ĩ barbaras natõnes. i. extraneas gentes:
faciet ne ho-
nor cõsulat⁹
ipm venerã-
dũ barbaris.
q. di. nõ. Atq̃
pro certe. si
h̃. s. facere re
uerendũ bar
barl: foret. i.
naturale mu
n⁹ dignitati-
b⁹: nullo mõ
cessarẽt ab of
ficio suo. q̃q̃
.i. q̃cũq₃ loco
gentium. Si
cut ignis vbi
q₃ terrarũ nũ
q̃₃ desistit ca-
lere. i. crema
re. Sz qm̃ id
.s. reuerẽduz
facẽ: eis an-
nectit fallax
opinio hoim

tiam ꝑ has vmbratiles dignitates nõ pos
se cõtingere: sic collige. Si quis multiplici
cõsolatu funct⁹ in barbaras natõnes forte
deuenerit: venerandũ ne barbaris honor
faciet. Atqui si hoc naturale mun⁹ dignita
tibus foret: ab officio suo quoq̃ gentiũ nul
lo modo cessarẽt. Sic ignis vbiq₃ terrarũ:
nunq̃₃ tñ calere desistit. Sed qm̃ id eis nõ
ꝓpria vis: ſ3 hoim fallax ãnectit opinio. va
nescunt ilico cũ ad eos venerint q̃ dignita
tes eas eẽ nõ estimãt. Sz hoc apud exte
ras natões. Inter eos xo apud quos or-
te sunt nõ ꝑpetuo ꝑdurãt. Atqui p̃fectura
magna olim ptãs: nũc inane nomẽ ⁊ sena-
torij cẽsus grauis sarcina. Si quis q̃ndaz

⁊ nõ ꝓpria vis ilico. i. statim vanescũt: cũ ad eos venerint q̃ nõ estimãt eas
eẽ dignitates: sic sũt natões barbarice. i. extranee. Nota q̧ res nõ desti-
tuit a sua ꝓpria opatõe. Cũ em̃ opatio sit finis hñtis opatõez. ij. celi ⁊ mun
di. res destituta a sua opatõe destitueret a suo fine: ⁊ sic eẽt frustra. Si ḡ fa
cere reuerẽdũ eẽt nãlis opatio dignitatũ: vbiq₃ gẽtiũ facerẽt hoiez reuerẽ
duz. ſ3 videm⁹ q̧ dignitates que faciũt aliquẽ reuerendũ apud suos: apud
extraneos nõ faciũt ipm reuerendũ.
¶ Sed hoc apud exteras natões. Hic phia ꝓbat q̃rta via q̃ sumit ex hoc q̧
dignitates tpm mutatõe sordescũt. Qđ em̃ magna olim fuit dignitas mo
derno tpe ꝓ nihilo reputat. Vñ dicit. Sz h̃ qđ dixi ver̃ ẽ apud exteras na
tões. i. extraneas. ſ3 int eos apud q̃s dignitates orte sunt nõ ꝑpetuo durãt
Atq̃ p certe. Naz p̃fectura olim erat magna ptãs apud romanos: ſ3 nũc est
iane nomẽ. et cẽsus. i. p̃ciositas senatorij nũc ẽ grauis sarcina: q̃ olim erat
magna dignitas. Et si q̃s q̃ndã curasset ãnonã ppl'i q̃ dicebat p̃fect⁹ anno
ne: ille magn⁹ habebat. nunc ea p̃fectura q̃d est abiecti⁹. q. d. nihil. At em̃
pauloante diximꝰ, nihil em̃ hz ꝓprij decoris qđ opinioẽ extentiũ nũc accipit

splẽdorẽ: nũc amittit. Et tũc epilogat: dicens. Igit̃ si dignitates nequeũt facere reuerẽdos: vt ptz ex p̃ma via. si sordescũt cõtagiõe. i. vitio improborum: vt ptz ex secũda via. si desinũt splẽdere mutatõe tpm: vt docet quarta via. si vilescũt estimatõe gẽtiũ: vt ptz ex tertia via. q̇d est qȯ habeãt ĩ se expetẽde. i. desiderãde pulcritudinis: nedum alijs p̃stẽt. q. di. nihil hñt in se pulcritudinis: ⁊ ideo nec eã alijs p̃stare pñt.

populi curasset annonã: magn⁹ habebat̃. nũc ea p̃fectura q̇d abiecti⁹. Ut em̃ paulo ante diximus: qȯ nihil habet ꝓprij decoris opiniõe vtentiũ nũc splendorẽ accipit: nũc amittit. Si igit̃ reuerẽdos facere nequeũt dignitates. si vltro improboꝝ ꝯtagiõe sordescũt. si mutatõe tẽpoꝝ splẽdere desinũt. si gentium estimatiõe vilescunt: quid est q̃ in se expetende pulcritudinis habeant nedum alijs p̃stent.

Metrũ quartũ tertij libri.

Q Uãuis se tyrio supbus ostro
Comeret: ⁊ niueis lapillis.
Inuisus tamẽ om̃ibus vigebat.
Luxurie Nero seuientis.

Nota q̃ p̃fectura quondã erat mag̃ dignitas apud romanos. et dr̃ ille p̃fect⁹ q̇ ceteris magistratib⁹ p̃fuit. Et omnes dignitates ĩ ciuitate romana antecellebat. s̃ postq̃ Juli⁹ cesar impiuz inuaserat: talis dignitas ad impatorẽ trãsferebat̃. ⁊ diminuebatur ei⁹ potestas ita q̃ nomen illi⁹ dignitatis mã sit sine re.

Item senatoria dignitas magna fuit apud romanos. quia officium senatoruz pri⁹ fuit honestũ: scilicz vtilit̃ ꝯsulere reipublice. s̃ postea cõpulsi fuerũt senatores ad seruiendũ volũtati principis in damnũ reipublice.

Uamuis se tyrio supbus ostro. Hic incipit quartum metrũ hui⁹ tertij qȯ dicit̃ metrũ valẽticũ ab inuẽtore: dactilicũ a pede p̃dñante. tetrametꝝ a numero pedũ. In quo metro ph̃ia ꝯfirmat per exemplũ q̃ dignitates non faciunt vere reuerendũ: ⁊ per cõsequens non est beatitudo querenda in eis. quia dignitates adueniebãt Neroni qui pessimus erat: et ab eo alijs conferebantur. Unde dicit in littera. Quãuis superbus Nero seuientis luxurie comeret: id est ornaret. se ostro tyrio: id est purpura tincta in sanguine tyri. ⁊ q̃uis comeret se niueis lapillis: id est albis margaritis tamen ip̃e vigebat omnibus inuisus: id est odiosus. Nam improbus Nero dabat verendis patribus: id est reuerendis senatoribus curules: id est tales dignitates ꝓpter quas sedebant in curulibus indecores. quia ab indigno dabantur. Quis igitur putet. i. reputet illos honores beatos quos

miseri.i.improbi ⁊ vitiosi tribuūt.q.d.nullꝰ. Nota dicit Neronem seuientis luxurie.qꝛ ep̄us linconiēsis noīe Presulus narrat ꝙ Nero oīa theatra italie et grecie ꝑlustrans assumpto vario decoꝛe vestitus cytharistas: tragidas ⁊ aurigas sepe supasse visus est.tantis libidinibꝰ exagitatus:vt nec a matre nec a soꝛoꝛe abstinuisse videbatur reuerentia cōsanguinitatis Virū in vxorē duxerat et ipe a viro in vxoꝛez receptus est.⁊ fuit luxurie taz ieffrenate vt rhetibꝰ aureis piscaretur que purpureis funibꝰ extrahebanť.⁊ lauabant ea frigidis ⁊ calidis vngentis que nūꝗ̄ minꝰ ꝗ̄ mille talētis cōfecit:⁊ nihilominꝰ ipe Nero tā vitiosus dignitatē ipialē adeptꝰ ē:imo etiā alijs dignitates largitꝰ ē.

Sed quondā dabat improbus verendis.
Patribus indecoꝛes curules.
Quis illos igitur putet beatos
Quos miseri tribuūt honoꝛes.

Prosa quinta tertij libꝛi.

a An vero regna regūꝗ̄ familiaritas efficere potentē valēt. Quid ni:qn̄ eoꝛuz felicitas perpetuo perdurat. Atqui plena est exemploꝛū vetustas. Plena etiam presens etas qui reges felicitatem calamitate mutauerint. O p̄clara potētia: que nec ad cōseruatōem quidē sui satis efficax iueniť.

An vero regna. Hic est ꝗnta ꝓsa huiꝰ tertij.in q̄ ostēdit pħia ꝙ regnuz ⁊ regni familiares nō cōferāt verā potentiā quā ꝓmittūt ⁊ ꝓpť quaz appetunť.Et p̄mo ostendit verā potentiā nō esse in regnātibꝰ. Secūdo ꝙ nō in regū familiaribꝰ:ibi. Nam quid ego. Qꝛ aūt in regnātibus nō sit vera potētia ⁊ ꝑ cōsequēs nec beatitudo:ꝓbat q̄tuoꝛ vijs. Prima sumiť ex paruitate duratōis regnantiū. Secunda sumiť ex ꝑuitate extensiōis. Tertia ex ānexione timoꝛis. Quarta ex defectu securitatis. Secūda ibi. Qꝛ si hec. Tertia ibi. Exꝑtus soꝛtis. Quarta ibi. Atqui vellent. Primo ꝓponit intentū per modū questiōis:dicens. An regna ⁊ regū familiaritas valēt efficere potentē. Et rn̄det yronice. Quid ni.i.quare nō efficerēt potentē:qn̄ eoꝝ felicitas.i.ꝑtās:ꝑpetuo ꝑdurat.qḋ sup.nunꝗ̄ cōtingit. Vn̄ sb̄dit. Atꝗ̄ ꝓ certe.vetustas plena ē exēploꝝ.et etiā p̄n̄s etas q̇ reges mutauerint suā felicitatē calamitate. Et subdit. O p̄clara est potentia:loquēdo yronice:q̄ nec iueniť satis efficax ad ꝯſuatōez sui. Nota nulla felicitas ꝑpetuo ꝑdurat saltē tꝑalis.h̄ patuit ꝑ̄us exēplo vetustatis posito de Creso rege lidoꝝ. Hoc etiā ꝑꝫ exēplis eoꝝ q̇ erāt tꝑe Boetij:sicut de imꝑatoribꝰ romanis:q̇ crebꝛo circa tempa sua mutabanť nūc bellis:nūc insidijs opp̄ssi:vel alio mō obiecti. Et idē testať Gāfredꝰ ī poetria:dicēs. Hoc vnū p̄scire potes ꝙ nulla ꝑtās. Esse moꝛosa pōt si vis exempla ꝑ̄oꝛes. Respice foꝛtunas emicuit illā pꝛioꝝ. Floꝛida ꝓſꝑitas minos subuertit athenas.

¶ Qu si hec regnorum potestas. Hic ondit quod potestas regia non est vera potestas nec beatifica propter paruitatem extensionis eius: dicens. Quod si hec potestas regnorum est autor.i. causa beatitudinis: nonne si qua parte defuerit regia potestas ipsa minuat felicitatem: et importet.i.inducat.miseriam.q.d.sic. Sed quamuis humana impia late tendantur: tamen necesse est plures gentes relinqui: quibus quisque regum non imperet. non enim potest esse quod vnus omnibus imperet quare ex parte desinit potestas faciens beatos. Hac parte subintrat impotentia que facit miseros. Hoc ergo modo necesse est in regibus esse maiorem portionem miserie quam felicitatis cum in maiori parte sint impotentes. Nota si potestas regia efficit beatum: quod vbi est defectus potestatis regie: ibi erit defectus beatitudinis. cum igitur plures sint gentes super quas non est potestas vnius regis quam que subiaceant sue potestati: sequitur quod rex in maiori parte erit miser et non beatus. igitur in potestate regia non consistit vera beatitudo.

Qu si hec regnorum potestas beatitudinis autor est: nonne si qua parte defuerit felicitatem minuat: miseriam importet? Sed quamuis late humana tendantur impia: plures necesse est gentes relinqui quibus regum quisque non imperet. Qua vero parte beatos faciens desinit potestas: hac impotentia subintrat que miseros facit. Hoc igitur modo maiorem regibus inesse necesse est miserie portionem. Expertus sortis sue periculorum tyrannus: regni metus pendentis supra verticem gladii terrore simulauit. Que est igitur hec potestas. que sollicitudinum morsus expellere: que formidinum aculeos vitare nequit. Atqui vellent ipsi vixisse securi: sed nequeunt Dehinc de potestate gloriantur. An tu potentem censes quem videas velle quod non possit efficere.

¶ Expertus sortis. Hic ondit quod in regnantibus non sit vera potestas propter annexionem timoris per exemplum: dicens. Quidam tyrannus.s.dyonisius expertus sue sortis.i.fortune quantum esset anxia periculum metus.i.timoris sui.tempore simulauit.i. similitudine demonstrauit terrore gladii super verticem pendentis. Que est igitur hec potestas que nequit expellere morsus.i.corrosiones sollicitudinum.nec potest vitare aculeos.i.stimulos formidinum.i.timorum.q.d.exilis.i.parua est talis potestas. Nota quod dyonisius fuit quidam rex: qui cum requireretur ab quodam suo familiari quare semper tristaretur: cum tamen semper haberet beatam vitam. Iste dyonisius volens sibi designare causam sue tristicie iussit eum poni inter epulas lautas: et sibi super verticem iussit suspendi gladium acutum tenui filo. Iste viso gladio perterritus epulari nec letari potuit. Cui dixit dyonisius Talis est enim vita mea quam tu beatam putabas. semper enim mortem mihi iminentem paueo. Considera igitur quomodo felix esse poterit qui timere non desinit.

¶ Atqui vellent ipsi. Hic phia ondit idem quarta ratione que sumitur ex defectu securitatis: dicens. Atque per certe. ipsi reges vellent vixisse securi: sed nequeunt.i.non possunt

dehinc. i. ex quo seqꝇ ꝙ securi esse nō possunt: quō gloriant̄ de sua potestate: qḋ nō est faciendū: qḋ ꝓbat dicēs. An. i. nūquid. tu potentē cēses. i. iudicas illū quē videas efficere. i. ꝑficere velle qḋ nō potest. q. d. nō est potens. An. i. nūquid. illū censes potentē: qui ambit. i. circūdat latꝰ suū satellite. i. multitudine: ꝗ plꝰ metuit illos quos ip̄e terret: ꝗ vt videat̄ potens sitꝰ. i. locatꝰ ē i manu seruientiū. q. d. nō ē potens. Nota ex littera pōt formari talis rō Illud qḋ nō facit hominē securū h̄ non facit vere beatū. ħ potentia tempalis est hmōi. igitur ⁊c. Cōsequētia ē nota. quia q̄to maior potentia tāto mīor securitas.

Potentē censes qui satellite latus ambit: qui quos terret ip̄e plꝰ metuit. Qui vt potens esse videat̄ in seruientiū manu sitꝰ est.

Nam q̄d ego de regum familiaribꝰ dissseram: cū regna ip̄a tante imbecillitatis plena demōstrē. Quos quidē regia potestas sepe incolumis: sepe autem lapsa ꝓsternit. Nero Senecā familiarē: p̄ceptorēq̄ suuz ad eligēde mortis coegit arbitrium. Papinianū diu inter aulicos potentē militū gladijs Anthoniꝰ obiecit. Atqui vterq̄ po-

Nota reges securi esse nō possunt. q̄ incōmoditates iminentes nō possunt nō formidare. Narrat eñ Valeriꝰ de Dyonisio sup̄dicto ꝙ intantū timuit tonsores barbarum ꝙ filias suas docuit detōdere barbas. ip̄is aūt senescētibꝰ p̄cepit vt barbā ⁊ capillos sibi aburerēt: ⁊ lectū cubicularem in lata fossa fecit in quē se ligneo ponte recepit. quia satellites ⁊ barbaros timuit.

¶ Nam quid ego de regū. Hic pħia ostendit ꝙ in familiaribꝰ nō cōsistit vera potētia. Secūdo excludit quādam obiectiōem: ibi. An p̄sidio. Probat ꝙ familiaritas regū nō facit eē vere potētē: cū hmōi familiaritas nō possit retineri ad nutū. ⁊ ip̄a retenta frequēter vergit in nocumētum. Dicit ergo Nam quid ego disserā. i. dicam: de familaribꝰ rgū: cum ip̄a regna demōstrē esse tāte imbecililtatis: quos. s. familiares reguz regia potestas incolumis. i. sana sepe ꝓsternit. ⁊ ip̄a regia potestas lapsa etiam ꝓsternit ipsos. Quomō autez regia potestas incolumis destruat suos familiares: docet p exempla dicēs. Nero coegit Senecā familiarē suū p̄ceptorē. i. magistrū ad arbitriū eligende mortis. Anthoniꝰ impator obiecit gladijs militū Papinianum suū familiarē diu potentē inter aulicos. Atqui ꝓ certe. vterq̄ Seneca ⁊ Papinianꝰ voluerūt renūciare sue potentie ꝓpter crudelitatē principum voluerūt se subtrahere ab eis. quoꝝ duoꝝ Seneca conatꝰ est opes suas tradere Neroni vt ip̄m placaret. ⁊ voluit se cōferre in ociū. i. in vitā solitariā. Sz dū ip̄a moles. i. magnitudo potētie: trahit ip̄os ruituros. i. casuros: neuť effecit qḋ voluit. Que est ġ ista potētia quā hn̄tes ꝑtimescūt:

tentie se renũciare voluerũt: quoꝝ Seneca opes etiã suas tradere Neroni: seq͡ȝ in ocium cõferre conat⁹ est. ꝫ dum ruituros moles ipa trahit: neuť qđ voluit effecit. Que est igiť ista potentia quã ꝑtimescũt habentes: quã nec cũ hr̃e velis tut⁹ sis: ꝛ cuȝ deponẽ cupias vitare nõ possis. An ꝑ̃sidio sunt amici: quos nõ virt⁹ sed fortuna cõciliatur. Sed quẽ felicitas amicũ fecit: infortuniũ faciet inimicũ. Que ꝟo pestis efficacior ad nocendũ q̃ familiaris inimic⁹.

quã cũ hr̃e velis nõ sis tut⁹. ꝛ cũ deponẽ cupias vitare nõ possis. vt patuit de Seneca ꝛ Papiniano. ¶ Nota Nero fingebat se magistrũ suũ Senecã timẽ postq͡ȝ impator fact⁹ est sicut in puericia. Vñ mãdauit sibi vt gen⁹ mortis eligeret: q: viuere nõ posset. Seneca cibo ꝛ potu satiatus apire fecit venã: ꝛ bibẽs de anulo venenoso interijt. Antiq͡ȝ eñ potẽtes ꝛ nobiles sb gẽma anuli venenũ portabant: vt si quid aduersi eis cõtigisset ad mortẽ cõfugerẽt. Itẽ Antoni⁹ existẽs impator i suos tyrãnizauit: q̃ Papinianum suũ familiarẽ diu inť aulicos potẽtem gladijs militũ occidi fecit. Ex quib⁹ pȝ quõ regia ptãs icolumis sepe suos familiares ꝓsternit. Quõ aũt regia ptãs lapsa ꝓsternat suos familiares: ex hoc patet. Cũ eñ familiares innitanť regiã potestatẽ: necesse ẽ vt ipa deficiẽte etiã ipi familiares deficiãt.

¶ An ꝑ̃sidio sunt. Hic ph̃ia excludit obiectõeȝ. Posset eñ aliq͡ȝs dicẽ q͡ȝ hõ ꝑt ꝯſuari i sua potẽtia ꝑ amicos. Vñ q͡ȝ aliq̃ ꝑdũt ptãtẽ est ꝓpť defectũ amicoꝝ. Hoc excludit ph̃ia: dicẽs q͡ȝ hoc nõ ꝑt eẽ verũ de amicis q̃ fortuna ꝯciliant. De amicis aũt q̃ ꝟtute cõciliant nõ est hic loquẽdũ: cũ nõ cõputent inter bona fortune de q̃b⁹ hic loq̃mur. Vñ dicit in lr̃a. An ꝑ̃sidio .i. auxilio sunt amici q̃s nõ virt⁹: ꝫ fortuna cõciliat. q. d. nõ hoc ꝓbat ꝑ locũ ab oppositis sic. Quẽ felicitas .i. fortuna fecit amicum: illũ infortuniũ faciet inimicum. Que ꝟo pestis est efficacior ad nocenduȝ q̃ familiaris amicus. q. di. nulla. quia inimiciciã illius cauere non possum⁹: cum ei cõstent secreta nostra ꝓpter familiaritatẽ. Nota de amicis sophisticis loquiť Seneca. ix. ep̃la. Qui vtilitatis causa assumpt⁹ fuerit: tamdiu placebit q͡ȝdiu vtilis fuerit. Amicoꝝ turba florẽtes circũsedit: sed circa euersos solitudo est. Vnde poeta. Nam ꝑ̃cio quesit⁹ amor cũ munere cedit. Inq͡ȝtuȝ durat largitio durat amic⁹. Alter poeta. Dũ fortuna tonat fugiẽtes terret amicos. Nam quis amet: q̃s nõ: vera ꝓcella docet. Et alter poeta. Dũ zephir⁹ flabat multis comitabar amicis. Ast oĩs aquilo turbine flãte fugat. Et Orati⁹. Horrea formice nunq͡ȝ ad inania tendunt. Nullus ad amissas ibit amic⁹ opes. Q: aũt familiaris inimic⁹ multũ noceat: dicit poeta. Pl⁹ nocet vt nostis ad cũcta domestic⁹ hostis. Et res ipa docet q̃liter ipe nocet.

Ui se volet esse potentē. Hic incipit metruz q̄ntū hui⁹ tertij qđ dicit pamanciū ab inuētore. anapesticū a pede p̄dn̄ante. catalecticū: quia vna syllaba deficit ad metri pfectōem. In quo metro phia oñdit quō vera potētia sit acq̄rēda: dicēs ꝙ vera potētia cōsistit in repmēdo vitiosos motus vel cōcupiscētias īordinatas. qꝛ sine hoc null⁹ est vere potens q̄ꝫtumcūq̄ dn̄etur.

Metrū quintū libri tertij.

q Ui se volet esse potentem.
Animos domet ille feroces.
Nec victa libidine colla
Fedis submittat habenis.
Etenim licet indica longe
Tellus tua iura tremiscat
Et seruiat vltima tile
Tamen atras pellere curas.
Miserasq̄ fugare querelas
Non posse: potentia non est.

Prosa sexta tertij libri.

s Loria vo q̄ꝫfallax sepe q̄ꝫturpis est. Unde nō iniuria tragicus exclamat (O gloria: gloria in millib⁹ mortaliū nihil aliud facta nisi auriū inflatio magna) Plu

Dicit ḡ. Ille q̄ volet se esse potētē domet aīos feroces. i. crudeles. qꝛ crudelitate homo assilat̄ feris. nec submittat colla victa libidine. i. concupiscētie. fedis habenis. i. vitiosis motibus. licet em̄ tellus indica. i. terra idie: tremiscat tua iura longe. i. licꝫ potestas tua extendat se ad indiam ⁊ licꝫ tibi seruiat vltīa tile q̄ est insula vltra britaniā: vbi sol facit solsticiū estiuū ⁊ vltra nō pgreditur. tn̄ nō posse pellere atras curas. i. obscuras sollicitudīes. et fugare miseras q̄relas puenītes ex aduersitate fortune nulla est potentia. Nota ꝙ vere potēs est q̄ sensualitatē subijcit rōni. Un̄ Sen̄. Si vis oīa subijcere tibi: subijce te rōni. multos em̄ rexeris si rō te rexerit. Et Aristo. iij. Ethic. Queadmodū puerū oportet viuere fm p̄cepta pedagogi: ita oportet cōcupiscibile cōsonari rōni. Itē Sen̄. Magnū impiū regit q̄ sibijpi dn̄at̄. Fortior est q̄ cupiditatē vincit q̄ꝫ q̄ hostē subijcit. Est em̄ difficillimū vincere seipm. Et Salon. Fortior ē expugtor animi expugtore vrbiū.

Loria vo q̄ꝫfallax. Ista ē sexta psa hui⁹ tertij: in q̄ phia oñdit ꝙ gloria mūdana nō spectat ad verā beatitudinē: nec facit vere beatū. Et pmo oñdit hoc de glia pprie v̄tutis. Scđo de gloria q̄ puenit ex nobilitate sāguinis: ibi. Jam vo. Primo oñdit intentū de gloria q̄ puenit ex laude false virtutis. Secūdo de illa gloria q̄ ex veris meritis pcedit: ibi. Que si etiā. Primo inducit talē rōem. Illud qđ ē fallax nō spectat ad beatitu-

dinem. nec facit beatũ. sed gl'ia false acquisita est fallax: igitur ꝛc. Vñ dicit in l̃ra. Gl'ia vo q̃ꝫ fallax est ꝛ q̃ꝫ turpis supple satis pꝫ. ꝙ aũt sit fallax ꝓbat autoritate cuiusdã poete. q̃ tragedias cõposuit dicẽs. Vñ tragicus q̃dã exclamat ꝛ ponit autoritatẽ eius in greco qd̓ tm̃ sonat i latino. O gl'ia gl'ia ĩ millibus mortaliũ nihil aliud facta es q̃ꝫ magna auriũ inflatio. qd̓ manifestat dicens.

res eni magnũ sepe nomẽ. falsis vulgi opinionibus abstulerunt. quo quid turpi⁹ excogitari pōt. Nã qui falso predicant. suis ipsi necesse ē laudibus erubescant. Que si etiam meritis ꝯquesite sint. quid tamen sapiẽtis adiecerint ꝯscientie. qui bonũ suũ nō populari rumore. ſ ꝯscie veritate metit. Q' si hoc ipsum ꝓpagasse nomen nomen pulcrum videtur. ꝯsequẽs est vt fedum nō extendisse iudicetur. Sed cum. vti pauloante disserui plures gẽtes necesse sit eē ad quas vni⁹ fama hois nequeat ꝑuenire. fit

Plures eni magnum nomen. i. gl'iam abstulerũt. i. false receperũt. falsis opinionib⁹ vulgi. Et oñdit ꝙ hmõi gl'ia sit turpis dicens. Quo. s. iam dicto scꝫ habere gl'iaꝫ falsis opinionib⁹. q̃d turpius excogitari. p̃t. q. d. nihil. Nam q̃ falso predicatur. i. laudandant. necesse ē vt ipsi erubescãt suis laudib⁹. Nota ꝙ ſm Tulliũ. gl'ia ē frequẽs fama cũ laude. Et est duplex vana ꝛ vera. Vana gl'ia ē q̃ nullo conficiente ꝓcedit ineẽ. Vera ē q̃ nullo cõficiẽte nõ ꝓcedit ineẽ. Fama aũt ē cognitio alicui⁹ nõ solũ in ꝓpinq̃: sed etiã in remoto. Nota ꝙ fama inducit gl'iaꝫ falsam. gl'ia falsa erubescentiã. Nã erubescentia ē crimẽ ingl'iatõis. causatũ ex aliq̃ turpi ꝑpetrato. Cũ aũt aliq̃s se cog̃scat false acq̃sisse gl'iaꝫ. tũc h̓ timet manifestari ex cui⁹ manifestatõe incidit gl'iationẽ ꝛ verecũdiã. ¶ Que si etiã meritis ꝯquesite. Hic ph̓ia ꝓbat ꝙ gl'ia meritis acq̃sita non spectat ad btitudinẽ. intẽdẽs talẽ rõem. Illud nõ spectat ad btitudinẽ de quo nulla ē cura sapienti: ſ de gl'ia etiã meritis acq̃sita nulla ē cura sapienti: ergo ꝛc. Maior ē nota. Nã sapiẽs maxīe curat btitudinẽ cũ sit maxīe felix. x. ethi. minorem ponit in l̃ra dicẽs. Que. s. laudes spectantes ad gl'iaꝫ. lꝫ sint ꝯquisite meritis. q̃d tñ adiecerint ꝯscientie sapiẽtis. qui bonũ suũ metitur nõ rumore populari ſ veritate ꝯscie. q. d. nihil. Scd̓o ꝓbat idẽ ꝑ locũ ab oppositis dicens. Qd̓ si pulchrũ est propagasse nomẽ. ergo miserum ē nomẽ nõ ꝓpagasse. ſ cũ ꝑ magna parte terraꝝ necesse sit nomẽ nõ eẽ ꝓpagatũ. necesse ē ꝑ maiori ꝑte miserũ eẽ. dicit ergo. Qd̓ si h̓ipm pulcrũ videt. s. ꝓpagasse. i. diuulgasse. nomẽ. i. gl'iaꝫ. ꝯñs ē vt iudicet fedũ nõ extẽdisse nomẽ. lꝫ sic̃ pauloãte disserui. necesse sit eẽ plures gẽtes. ad q̃s fama vni⁹ hois neq̃at ꝑuenire. fit. i. ꝯtigit. vt ꝑ maxīa ꝑte terraꝝ ille videat iglorius

quem tu estimas gl'iosum. Et qꝛ aliquis diceret sufficit ad btĩtudinẽ ꝙ hõ sit gl'iosus in ppl'o suo habẽdo fauorẽ ppl'i. Dicit pħia ĩter hec bona q̃ sũt in opatione virtuosa nõ puto gratiã popularẽ dignaȝ cõmemoratõe. q̃ nec iudicio recte rõnis ꝓuenit: nec vnq̃ȝ firma ꝑdurat. Nota ꝙ sapiẽti nõ est cura de gl'ia. qꝛ dicit Macrobius. Sapiẽs fructũ in ꝯscientia ponit. stultꝰ

vt quẽ tu estimas eẽ gl'iosum eẽ ꝓ maxima pte terraꝝ videat̃ inglorius. Inter hec vo popularẽ gr̃am nec ꝯmemoratõe q̃dẽ. dignam puto. q̃ nec iudicio vero ꝓuenit. nec vnq̃ȝ firma ꝑdurat. Jam vo q̃ȝ sit inane q̃ȝ futile nobilitatis nomen. quis non videat. que si ad claritudinem refert̃: aliena est. Videtur nanq̃ȝ esse nobilitas quedam de meritis veniens laus parentum. Qꝰ si claritudinem predicatio facit. illi sint clari necesse ẽ qui predicant̃. Quare splẽdiduȝ te si tuã nõ habes: aliena claritudo nõ efficit Qð si q̃d ẽ in nobilitate bonũ. id eẽ arbi

aũt ĩ gl'ia. Et Señ. Cõsciẽtiã potius q̃ȝ famã attẽde sȝ pleriq̃ȝ famã. pauci cõsciam verent̃. Nota ꝙ fama popular' nõ ꝓuenit ex recto iudicio rõnis. plꝰ eñi ppl'us sequit̃ ĩclinationem sensus q̃ȝ iudicium rõnis. Nec etiaȝ fama eoꝝ ꝑpetue durat. qꝛ s̃m diuersas passiones vulgi variat̃ fama ppl'i. Qñ vulgares iudicãt s̃m cõcupiscẽtiã nõ s̃ȝ rei veritatẽ. Pro tãto sil'es sũt auibus q̃ꝝ intuitũ nox illũinat ⁊ dies cecat. ex q̃rto huiꝰ ꝓsa q̃rta.

¶ Jam vo q̃ȝ sit inane q̃ȝ futile. Hic ꝓbat ꝙ gl'ia ꝓueniẽs ex nobilitate sanguĩs. ñt nõ spectat ad verã btĩtudinẽ Et p̃rio oñdit vanitatẽ hmõi gl'ie. scũdo oñdit q̃d boni sit in nobilitate ibi. Qð si q̃d. dicit p̃rio. Jã vo q̃s nõ videat q̃ȝ inane q̃ȝ futile. i. labile sit nomẽ nobilitatis. q. d. manifestũ ẽ. q̃. s. nobilitas. si refert̃ ad claritudinẽ. id ẽ ad gl'iam. aliena ẽ ab illis q̃ se nobiles eẽ gl'iant̃. qð ꝓbat ꝑ diffinitõeȝ nobilitatis dicẽs. Nãq̃ȝ nobilitas vĩ eẽ q̃dã laus veniẽs de meritis ꝑentũ. ꝙ si p̃dicatio. i. laus. facit claritudinem necesse ẽ vt illi sint clari. q̃ p̃dicant̃. i. laudant̃. hmõi aũt sũt ꝑentes nõ tu. q̃re si nõ habes tuã claritatẽ q̃ ex laude tua ꝓueniat. aliena claritudo nõ efficit te splẽdidũ. i. gl'iosũ. Notãdũ ꝙ nobilitas sanguĩs ẽ inane ⁊ futile nomẽ. qꝛ nihil vere nobilitat hoĩeȝ nisi vtus. Vñ Alanꝰ ĩ li. de planctu nature. Quid tibi nobilitas: q̃d claꝝ nomẽ auoꝝ. Si fuus vicijs factꝰ ẽ ipe tuis. Itẽ nobilis ẽ eñi siq̃s vtute refulget. Degener ẽ solus cui mala vita placet. Et paup Hẽricus. Nõ p̃signe genꝰ nõ preclaꝝ nomẽ auoꝝ. Sed ꝓbitas vera nobilitate viget. Et Seneca. Nemo est melior altero nisi q̃ rectiꝰ ingenium habet altero. ⁊ ad bonas artes aptius.

¶ Qð si q̃d ẽ in nobilitate. Hic oñdit cuiusmõi bonũ sit ĩ nobilitate dicẽs

Si quid bonū ē in nobilitate. illō solū eē arbitror. vt nobilib⁹ videat͛ iposi-ta necessitudo. ne a v͛tute maiorꝝ. i. ꝓgenitorum. degenerēt supple ꝑ mores viciosos. meli⁹ ē em̄ a pr̄e ignobili descendere ⁊ morigeratū eē. q̄ꝫ a nobili ⁊ ꝑ vicia degenerare. Notādū ꝙ gl'iandū nō ē de nobilitate. q2 dic̄ Seneca. Si pulcher es lauda naturā. si nobilis lauda parētes. si v͛tuosus ⁊ sapi-ens lauda te ipm̄. si diues lauda fortu-nā. si potens expecta pau-lisper ⁊ nihil eris. Notā-dū s̄m Tul-lium optima hēditas a pr̄i-bus traditur liberis. oī pa-trimonio pre-stātior. s. glo-ria virtutum ⁊ decor rerū gestarum.

tror solū. vt imposita nobilib⁹ necessitudo videatur. ne a maiorū virtute degenerent

Metrum sextum libri tercij

o Omne hūanum genus in terris
Simili surgit ab ortu.
Unus enim rerum pater est
Unus qui cuncta ministrat.
Ille dedit pehebo radios
Dedit ⁊ cornua lune.
Ille homines etiam terris
Dedit ⁊ sydera celo
Hic clausit membris animos
Celsa sede petitos

Omne gen⁹
Istō ē sextū metrū huius tercij qd dici-tur alemanicū ab īuētore. Dactilicū a pede ꝑdn̄ante. trimetrū a nūero pe-dū. ypcatalecticū q2 vna syllaba supabūdat. In q̄ metro ph'ia ꝓbat oēs ho-mies eē nobiles p̄terviciosos dicēs. Omne gen⁹ hoīm ī terris cuiuscūq₃ sit ꝯditōis. surgit ab ortu simi q2 s̄m aīm oēs sꝫ ab vno creatore. vnus em̄ ē pr̄ rerꝫ. i. vn⁹ creator supple nobil' q̄ cūcta. mīstrat supple gubernādo. ille vn⁹ pr̄ dedit phebo radios suos. dedit lune cornua: dedit hoīes terris. i. habi-tare in terris. dedit celo sydera ꝓpter ornatū ei⁹. Hic pr̄ clausit aīos mēbris supp. corporeis aīos ī quā petitos. id ē acceptos. celsa sede. i. in celo. Igit͛ nobile germen. id est nobile principiū. edit. i. producit, cunctos mortales. id ē hoīes. O hoīes quid. i. ad q̄d. strepitis. id ē cū strepitu iactatis. gen⁹ vr̄m ⁊ ꝓauos vr̄os. si enī tu spectes. i. ꝯsideres. autorē deū ⁊ ꝑmordia vr̄a. null⁹ extat. i. est. denegener. i. ignobilis. nisi fouēs. i. opans peiora vicijs suis deserat ꝓpriū ortū. i. deū a q̄ ꝓcessit. Nota ꝙ oēs hoīes ex ea ꝑte qua sūt hoīes. sūt eq̄ nobiles. cū em̄ nobilitas sit quedā excellentia contracta ab origine. nobilitas hoīs precipue d3 attendi ex ea parte qua est hō. s. ex ꝑte aīe. Cū igitur in oībus hominib⁹ sit eadem origo aīe. q2 om̄es anime sūt a deo: om̄es hoīes sunt eque nobiles. Solum aūt illi sunt ignobiles. qui degenerāt a suo origine anima autem a sua origine producta est a deo ⁊ ē similis deo. ideo illi soli a nobilitate degenerāt. q̄ viciosis morib⁹ silitu

dinē del deturpant: quā ex origine ꝯtraxerūt. Nota dicit aīos celsa sede petitos: hoc loquit̄ more platonico. q̄ voluit oēs aīas simul eē creatas in celo ⁊ postea mitterent̄ in corpa: qḋ nō est vex. sed aīe creant̄ in corpib⁹. ꝫ loquitur more platonico ꝙ deus aīas receptas in celo clausit mēbris corporeis ⁊ de hoc magis videbit̄ nono metro hui⁹ tercij. Nota ꝙ oīm hominū est vna origo. qꝛ a deo sūt creati. quē p̄rem oīmes vocamus. ⁊ oīmes aīe sūt a deo: ergo null⁹ est nobilior alio ſm creationē lꝫ ſꝫ ingeniū bn̄. qꝛ soli illi sunt ignobiles q̄ degenerāt suā genealogiā cum descendūt a virtutibus ⁊ adherēt vicijs.

Mortales igitur cunctos
Edit nobile germen.
Quid genus ⁊ proauos strepitis.
Si primordia vestra
Autoremq̄ꝫ deum spectes.
Nullus degener extat
Ni vicijs peiora fouens.
Proprium deserat ortum.

Prosa septima libri tercij.

q Uid aūt de corporis voluptatibus loquar. quarū appetentia quidem plena est anxietatis. satietas vero pnie. Quātos ille morbos. q̄ꝫ itolerabiles dolores quasi quendam fructum nequitie fruenti-

Uid āt de corporis voluptatibus. Ista ē psa septima huius tercij in q̄ phīa oñdit btitudinē non eē in voluptate. Et prio oñdit hoc de voluptate generalit̄. scōo de quadā voluptate spālr. scōa ibi. Honestissima quidē. Primū ꝓbat duplr ſm ꝙ ponit duas rōnes: scōa ibi. Quesi btōs. Prio intēdit talē rōnē. In illis nō cōsistit btitudo ad q̄ sequūtur multe incōmoditates. ſꝫ ad voluptates sequuntur mlte incōmoditates. sic declarat in lr̄a: ⁊ dicit. Quid loquar de voluptatib⁹ corpis. i. delectatōib⁹ corpalib⁹ quaꝝ appetētia. i. cupiditas plena est anxietatis. qꝛ hō anxiatur cum caret eo qḋ cupit. satietas v̄o. i. plenitudo voluptatū. plena ē penitentie. i. pene. cū igitur voluptatib⁹ sit ꝯiūcta anxietas ⁊ penitētia ī eis nō cōsistit btitudo. ⁊ addit quātos morbos ille voluptates. ⁊ q̄ꝫ itolerabiles dolores solēt referre corpib⁹ fruētiū eis. q̄si quēdā fructū nequitie supple satis pꝫ q̄ꝝ voluptatū mot⁹. i. affectus. q̄d hēat iocūditatꝭ. i. voluptatꝭ ignoro. q̄squis aūt volet reminisci suaꝝ libidinū. i. voluptatū. ipse intelliget. i. cognoscet exit⁹. i. fines voluptatū eē tristes. Nota ꝙ duplex ē voluptas. s. itellectual' ⁊ corpal'. Pria ē ꝓsequēda. s. itellectual'. qꝛ ꝯsistit ī speculatōe aīaꝫ btificās. Scōa ē fugiēda. qꝛ ꝯsistit ī delectatōe sensuali: corp⁹ mortificans. Uñ Seneca. lij. epl'a dicit. Uoluptates p̄cipue extirpa. q̄ latronuꝫ more nos amplectunt̄ vt strangulēt. ⁊ Tullius: voluptas impedit omne

cōsiliū. atq; (vt sic dicā) oculos ꝯstringit mētiū. τ inimica ē rōi. nullū vult cū virtute hr̄e cōmerciū. Nota ꝙ voluptas plena ē pnīa. Narrat em̄ Valerius. ꝙ cū Demostenes ph̄s q̄reret amorē Thaydis mētricis vt ꝯsensuʒ ferret ei. centū talēta petēs. Demostenes aspiciēs in celū rn̄dit ꝓ tāto ꝓcio nō emam tantū pnīe. sciebat em̄ ꝙ voluptatē īsepabilit̄ sequit̄ pnīa. Nota ꝙ voluptates multos morbos afferunt. q2 dicit Seneca quadā epl'a. multos morbos multa fercula fecerūt. Et vult Arestoteles in ethicis. ꝙ laborātes in passionib⁹ veneris τ crapule maxime trāsmutant̄ ſm corpus. crapula enī plures occidit q̄ gladius.

um solent referre corporib⁹. quaꝝ motus q̄d hēat iocūditatis ignoro. Tristes ṽo eē voluptatū exitus. q̄sq̄s reminisci libidinū suaꝝ volet. itelliget. Que si btōs explicare pn̄t. nihil cāe ē quin pecudes q̄ʒ btē eē dicātur. quarum oīs ad explendam corporalem lacunaʒ festinat intentio. Honestissima quidem coniugis liberorumq; foret iocunditas: ſ; nimis e natura dictum est. nescio quem filios inuenisse tortores. quorū q̄ʒ sit mordax quecunq; conditio. neq; al's expertum te. neq; nunc anxium necesse est admonere. In quo euripedis mei sniam probo. qui carentem liberis infortunio dixit esse felicem.

¶ Que si beatos. Hic philosophia probat cōclusionē prius positā alio mō deducendo ad inconuenientēs. Et ē rō ista. Si in voluptatib⁹ ꝯsisteret btitudo. seq̄ret̄ ꝙ pecudes eēnt btē qđ ē falsū. pecudes em̄ laborāt ad explēdā corꝑis voluptatē. vn̄ dicit. Que voluptates si pn̄t explicare btōs. nihil cause ē. i. nihil ipedit. quin pecudes dicant̄ eē beate. quarū oīs intentio festinat ad explendā corꝑalez lacunam. i. ingluuiem ventris. Notandū ꝙ cū felicitas sit bonum nature rōnalis. nullus bestias felicitabit. quia tm̄ genus hoīm viuit arte τ rōe. Notandū ꝙ ad fugam bestialiū voluptatū hortatur Arestoteles alexandrum quadā epistola dicēs. O alexander declina a conatib⁹ bestialiū voluptatū. que corruptibiles sunt. carnalis enī appetitus inclinat ad corꝑales voluptates q̄ ꝯtristāt intellectū. Et subdit. Conatus voluptatū generat carnalē amorē. Hic generat auariciā. hec generat desiderium diuitiarū. que generant inuerecūdiaʒ inuerecūdia ꝓsumptionē. presumptō infidelitatē. infidelitas latrociniū. ꝓpter que mala vitanda est voluptas.

¶ Honestissima q̄dē ꝯiugis foret. Hic ph̄ia oñdit ꝙ btitudo nō ꝯsistit in q̄dā ſpāli voluptate. s. ī matrimonio. q̄ licita ē ꝓpt̄ generationē ꝓlis. itēdēs

talez rōnē. In illa voluptate nō ꝯsistit felicitas q̄ hꝫ anxietatē sibi annexā sꝫ voluptas mr̄imonij ē hmōi sicut tāgit in lr̄a. Vn̄ dicit iocūditas ꝯiugis ⁊ liberoꝝ foret honestissima: ſ nimis ē extra naturā dictum. qꝛ natura abhorret qđ volo dicere. qꝛ nescio. i. taceo. quē. i. aliquē. inuenisse. i. habuisse filios tortores. quorū filioꝝ q̄ꝫ sit mordax. i. anxia. q̄cūqꝫ ꝯditio siue bona siue mala neqꝫ necesse est te admonere al's expertuꝫ ē neqꝫ neces-se ē admonere te nūc anxium. in q̄ ego probo sniām Euripedis mei phi. q̄ dixit: carētē liberis infortunio felicē eē. Notādū ꝙ anxietas inest pr̄ibus ꝓpt̄ malliciā filioꝝ. Narrat em̄ Euripedes tropius in historia romanoꝝ ꝙ demetrides in suos seuiēs filios. duos ex eis īterfecit. ⁊ cū ꝑsequeret̄ terciū. ille ꝯgregato exercitu obsedit patrē. Pr̄ aūt vidēs se nō posse euadere seipsū īterfecit. Etiā pr̄ anxiatur de bonis filijs ꝓpter incensam dilectionē eoꝝ ⁊ ꝓmotionē. quibus si aliquid aduersi contigerit. pater reputat se infelicē. Ex quo patet ꝙ voluptas ꝯiugalis hꝫ anxietatē sibi annexam.

Metrum septimum libri tercij.

h Abet hoc voluptas omnis.
Stimulis agit fruentes
Apiumqꝫ par volantum.
Ubi grata mella fudit.
Fugit. ⁊ nimis tenaci
Ferit icta corda morsu.

Abet ħ voluptas oĩs. Istđ ē metrū septimū hui⁹ tercij qđ dr̄ anacroanticū ab inuētore. Iambicū vel anapesticū a pede ꝑdominātē. qꝛ hꝫ primū pedē anapestū ⁊ reliquos iambos. ⁊ est dimetrū. i. quatuor pedū. catalecticū quia deficit syllaba. nā post tres pedes remanet vna syllaba de quarto pede. In quo metro phia oñdit q̄d mali ꝯsequat̄ oēm voluptatē. oĩs em̄ voluptas p̄ter anxietatē sibi annexā ē transitoria. qđ ꝯfirmat per quoddam exēplū dicēs. Oĩs voluptas hꝫ hoc qđ dicam. qꝛ voluptas agit. i. vexat. fruentes stimulis. i. punitionibus ⁊ est par. i. similis stimulis apiū volantū. vbi pro postq̄ꝫ apis fudit grata mella. fugit ⁊ ferit corda icta. i. ꝑcussa anxietate. nimis tenaci morsu. q. d. iocunditas voluptatis nimis ē transitoria. ſ anxietas quā affert nimis ē permāsura. Notādū licet oĩs voluptas corꝑalis primo delectet ⁊ postea pūgat ad modū apū. cū ħ maxime inuenit̄ in voluptate venerea. ad cuius fugā Arestoteles hortat̄ alexandrum dicēs. O clemēs imꝑator noli te multū inclinare ad coytū. quia coytus ē quedā ꝓprietas porcoꝝ. que igitur tibi gl'ia si exerceas viciū bestiarū. ⁊ actus brutoꝝ. Crede mihi indubitanter ꝙ coytus est destructio corporis. abbreuiatio vite. corruptio virtutū. legis trāgressio. ⁊ generat feminеos mores. Qualiter aūt sit fugiēda delectatio venerea docet Alanus in de planctu nature dicēs. Si venerē fugare vel'. loca tpa vita. Nam loc⁹ et tp̄s pabula donāt ei. Et pauꝑ Henric⁹ loquēs de amore dic̄. Proscribas igit̄ gladijs ⁊ fustibus ipsū. Et fugiēdo fuga quē fuga sola fugat.

Nihil igitur dubiū ē. Ista est octaua ꝓsa hui⁹ tercij. In q̄ phia oñdit quātis malis sint implicata p̄dicta bona in qb⁹ aliq̄ posuerūt felicitatē. scd̄o oñdit q̄ exilia sūt corpis bona ibi. Jam xo Prīo dicit. Nulli dubiū ē p̄dicta ꝯsideranti quin he vie quibus nitunt̄ hoīes ad btitudinē ꝑuenire sint q̄dā deuia. nec valeant quenꝗ̄ ꝑducere eo. i. illuc ad qđ ꝓmittūt se eē ꝑducturas quantis vero malis sint implicate breuissime monstrabo. Quid eī supple istorū est sine malo .q.d. nihil vn̄ sb̄dit. Pecuniā cōgregare ne conaberis. i. laborabis. s̄ eripies id ē recipies habēti. et ita implicaberis malo violentie. velis fulgere dignitatib⁹ dāti supplicabis. ⁊ q̄ cupis ceteros p̄ire honore. tu vilesces humilitate poscendi potentiam ne desideras. subiacebis periculis subiectorum. gloriā petis: sed ꝑ aspera distractus securus esse desistis. Voluptariaꝫ vitā degas. sed quis nō spernat atꝗ̄ abijciat tanꝗ̄ contēptibilem seruū vilissime ꝗ̄ ꝓ et fragilissime rei. .corporis. Notandū ꝙ homo querens pecuniam incidit in malum violesntie quia omnis pecuniosus est violentus primo ethicorū. Sed querens dignitates ⁊ honores humiliando se alijs supplicabit. Sed dicit Seneca in li. de beneficijs. Molestum est verbum ⁊ onerosum dimisso vultu dicere: rogo. Querens autem potentiam ⁊ gl'iam: oportet ꝙ ꝓpter potentiam ⁊ gloriam defendendam persecutōibus improborū se obijciat. ⁊ sic securus esse desistit. Querens autem vitam voluptuosam oportet ꝙ corpori seruiat. Sed dicit Seneca. Maior sum ⁊ ad maiora genitus sum ꝗ̄ ꝙ sim mancipium. i. seruus mei corpis qđ non aliter aspiciam ꝗ̄ aliquod vinculuꝫ mee liberati circumdatum.

Prosa octaua libri tercij

n Nihil igitur dubium est quin he ad beatitudinem vie deuia quedam sint nec perducere eo quenꝗ̄ valeant. ad quod se perducturas esse promittunt. Quantis vero implicate malis sint breuissime monstrabo. Quid enim. pecuniam ne congregare conaberis. sed eripies habenti. Dignitatibus fulgere velis. danti supplicabis. Et qui preire ceteros honore cupis: poscendi humilitate vilesces. Potentiam ne desideras. subiectorum insidijs obnoxius. periculis subiacebis. Gloriam petis. sꝫ per aspera queꝗ̄ distractus: securus esse desistis. Voluptariam vitam degas: sed quis non spernat atꝗ̄ abijciat vilissime fragilissimeꝗ̄ rei corporis seruum.

¶ Jam vero. Hic phia pbat in spali q vilia sūt bona corpis que aliq repu- tāt eximia bona. scdo breuiter recolligit sup dicta ibi. Ex qbus oibus. Prio ōndit intentū de magnitudine. fortitudie et corpis agilitate. scdo de pul- chritudine ibi. Forme vero. Prio ōndit q homo nō dz mirari de magnitu- dine fortitudine et agilitate corporis qr illa excellentius inueniunt in bru tis q i homi- nibus dicens Jam vero q fe- runt. i. cupiūt bōa corpis p se id ē gra sui tanq sūt opti ma. q exigua .i. valde vilia q fragili pos sessione nitun tur. i. laborāt Num eni ele phantes mo- le. i. magnitu die supare. i. excedere pote ritis. nec thau ros robore. i. fortitudine. Nū tigres pi bit velocitate

Jam vero q bona p se corpis ferūt. q exi- gua q fragili possessiōe nitunt. Nū em ele phātes mole. thauros robore supare pote ritis. Num tigres velocitate preibitis. Respice celi spaciū. firmitudinē. celerita- tē et aliqn desinite vilia mirari. Qd qdē ce- lū nō his poti ē: q sua q regit rōne miran dum. Forme vero nitor vt rapid ē: vt ve- lox. et vernalium florū mutabilitate fugati or Q si. vt Arestoteles ait. linceis oculis hoies vterētur vt eorū visus obstantia pe netraret. nōne introspectis visceribus illd Alcibiadis superficie pulcerrimū corpus

Respice spacium. i. magnitudinē celi. firmitudinē. i. fortitudinē celi. celeri tatē. i. velocitatē ei. et aliqn desinite. i. cessate. mirari vilia. i. inferiora bo- na. qd quidē celū nō his pdictis poti imo mlto minus mirandū ē. q sua rōne. i. intelligētia qua regit. sic silr in hoie multomagis laudanda sūt bo na rōnis q bona corpis. Nota q bona corpis sic magnitudo. fortitudo agilitas. Nō mltū sunt mirāda. qr dicit Seneca. Nō magnitudie et corpis velocitate magne res gerunt s vtute. Un catho. Cōsilio pollet cui vim na tura negauit. Itē Seneca. Excellentia ingenij pt latere sub quacūq pelle. Nota sm Isidor in libro ethymologiar. Elephātē greci a magnitudine corpis putāt dictū. eo q formā mōtis pferat. Apd indos vero dr barro eo q vox ei barrit dr. dentes ei ebur. rostr ei pmosade dr. Nota sm Isido rū Tigris ē bestia varijs colorib distincta. mirabilis velocitatis. ex cui noie qdā fluuius. tigris appellat. q rapacissim ē oīm fluuior. Et sciendū q p bestia dr hec tigris in genitiuo tigris vl dis. sed pro fluuio dicitur tm hic tigris et in genitiuo huius tigris.

¶ Forme vero nitor. Hic phia ōndit intentū de pulchritudine forme supple q sit exile bonū qr ē trāsitoria. et qr ē tm supficialis. Et dic. Uero p s. nitor .i. pulchritudo forme. vt. i. q rapid ē. vt. i. q velox. i. velocit est transiens et ē fugatior, i, mutabilior, mutabilitate flor vernaliū, qsi dicat satis ē cui-

turpiſſimu𝔷 videreẗ. Igiẗ te pulchrum vi-
deri. non tua natura. ſed oculorū ſpectan-
ciū reddit infirmitas. Sed eſtimate ꝙ vul
tus nimio corporis bona. du𝔷 ſciatis hoc
quodcunqꝫ miramini. triduane febris igni
culo poſſe diſſolui. Ex quibus oībus illud
etiā i ſūmā redigere licet. ꝙ hec q̄ nec p̄ſta-
re q̄ pollicēẗ bōa p̄nt. Nec oīu𝔷 bonoꝝ cō
gregatōe pfecta ſī. ea nec ad btitudinē q̄ſi
quidam calles ferūt nec btōs ipa pficiūt.

Metrum octauū libri tercij:

b Eu heu q̄ miſeros tramite deuio
Abducit ignorantia:
Non auꝝ in viridi queritis arbore:

dēs. Vñ ſi hoīes vterēẗ linceis oculis. vt ait Areſ. ita vt eoꝝ viſus penetra
ret obſtātia. ſ. corpa. nōne illō corp⁹ Alcibiadis ſupficie pulcerrimū intro-
ſpectis viſcerib⁹ turpiſſimū videreẗ. q̄ſi dicat ſic. Ex q̄ ꝯcludit pħia. Igiẗ
te pulchrum videri. non reddit id eſt facit tua natura. ſed infirmitas ocu-
lorum ſpectantium Et ſubdit. Sed eſtimate ꝙ nimio vultus bona cor-
poris. du𝔷 ſciatis h̄ qđcū-
qꝫ fuerit de bonis corpis
poſſe diſſolui igniculo. id ē
calore febris triduane. fe-
bris enī acuta ſm̄ medi-
cos q̄ñ𝔷 tercia die pimit
Et tūc breuiẗ recolligit ſu-
pradicta dicēs. ex q̄bus
oīb⁹ l𝔷 redigere in ſum-
mā. ꝙ hec. ſ. p̄dicta bona
nō p̄nt p̄ſtare ea q̄ pollicēẗ
id eſt promit
tṗut. nec pfecta ſunt cōgregatōe oīum bonoꝝ. nec ad btitudinem ferunt.
q̄ſi q̄dā calles. i. vite. nec ipſa pficiūt btōs. Notādū ꝙ pulcritudo corpo
ris nō ē durabiľ. qꝛ dicit virgilius. O formoſe puer nimiū ne crede colori.
Alba liguſtra cadūt vaccina nigra leguņẗ. Notādū ꝙ cōiter dr̄ ꝙ viſus
linceus obſtātia corpa penetrat: ꝫ illud nec ab areſtotele neqꝫ ab aliq̄ autē
tico inueniẗ. vñ Iſidorus i li. etymologiaꝝ loq̄ns de lince. dicit. ꝙ linx di-
ctus ē qꝛ in lupoꝝ genere nūeratur. beſtia maculis diſtincta. tergo vt par-
dus ꝫ ſilis lupo cui⁹ vrinā ꝯuerti in duriciē p̄cioſi lapidis dicūt q̄ liguri⁹
appellatur. Nihil aūt dicit Iſiō. de penetratōe viſus. Nota ꝙ Alcibia-
des mľr fuit pulcerrima quā vidētes q̄dā diſcipľi Areſto. duxerūt eam ad
Areſt. vt ipſam videret. q̄ viſa dixit. Si hoīes linceos ocľos haberēt vt q̄-
qꝫ obſtantia penetrarent. introſpectis viſcerib⁹ corpus quod apparet pul
cerrimum turpiſſimum videretur.

Eu heu q̄ miſeros tramite deuio. Iſtō ē octauū metꝝ hui⁹ tercij cui⁹
prim⁹ v̾ſus dr̄ metrū aſclepiadiacū ab inuētore. coriābicū a pede p̄-
dominātē. Scđus v̾ſus dr̄ metꝝ archilogicū ab inuētore. iambicū a pede
p̄dñante. In q̄ metro pħia deplāgit errorē hoīm q̄ i q̄rēdo minima bōa ſūt
prudētes. ꝫ in q̄rēdo ſummū bonū abducunẗ igrantia. Prio facit h̄ ſcđo

precatur vt hoies tediati falsis bonis redeant adverum bonū. secūda ibi. Quid dignū. Dic ꝙ. Heu est interiectio dolentis ⁊ ē dissyllaba ꝓpter metꝝ que ignorantia abducit miseros deuio tramite. i. trāsuersa via supple a vero bono. vos hoies nō queritis aurū in viridi arbore. nec carpitis gēmas in vite. vos non abditis. i. nō absconditis. laqueos pro captura pisciuꝫ in altis mōtib⁹

Nec vite gemmas carpitis
Non altis laqueos montibus abditis.
Ut pisce ditetis dapes.
Ne vobis capreas si libeat sequi
Tyrrhena captatis vada.
Ipsos quientiam fluctibus abditos
Norrunt recessos equoris.
Que gemmis niueis vnda feracior
Vel que rubentis purpure
Necnon que tenero pisce: vel asperis.
Prestent echinis littora.
Sꝫ quonā lateat qȯ cupiūt bonū
Nescire ceci sustinent.
Et qȯ stelliferū trans abijt polum
Tellure demersi petunt.
Quid dignū stolidis mentib⁹ imprecer.
Opes honores ambiant.
Et cū falsa graui mole pauerint.
Tum vera cognoscant bona.

parauerint

vt ditetis dapes pisce. ⁊ si vobis libeat seq̄ capreas. nō captatis. i. nō accedítis vada tyrrhena. i. mare tyrrhenuꝫ qȯ ē in italia q̄n ēt ꝑ certe hoies norūt. i. nouerunt. ipos recessos abditos. i. abscōditus fluctibus eq̄ris etiā hoies norunt q̄ vnda sit feratior. i. abundantior. niueis gēmis. i. margaritis. vl' q̄ vnda sit feracior rubētis purpure. i. cōchilioꝝ q̄ruꝫ sanguine fit purpura. Et hoies norūt q̄ littora p̄stēt. i. abūdent. tenero pisce. vl' asperis echinis. i. talib⁹ piscib⁹. ꝭ quonā. i. vbi lateat. bonū. s. btīficū. qȯ cupiunt nescire sustinēt ceci existētes. ⁊ illȯ bonū qȯ abijt trās polū stelliferū. illud hoies dimersi cecitate ig̃rantie. petunt tellure. i. q̄rūt in terra Notādū ꝭꝫ Isiȯ. li. ethym. caprea est agrestis capra. q̄ q₂ acutissime videt greci eā midercuscepon. i. dorcas appellauerant Notandum ꝭm Isido. ꝙ echinus est piscis puus semi pedalis qui adherēdo videtur retinere nauē. ⁊ ē piscis asperrimus ad modum ericij ad edendum satis suauis

¶ Quid dignū stolidis. Hic precat̄ phia vt p⁹ tediū falsoꝝ bonoꝝ. hoies redeant ad verū bonū. Et dicit. Quid dignū ego imprecer stolidis mentibus hoim, q̄si dicat nihil aliȯ nisi h̄ ꝙ hoies ābiāt ipos honores ⁊ opes ⁊

cū parauerint.i.acquisiuerint sibi falsa bona.graui mole id est tediosa selli citudine.tandē tedio ducti cognoscant vera bona. Notādū q̄ ista depre catio phie nō est ex maliuolētia.ſ ex benignitate.ꝛ iō non optat q̄ hoīes ꝑ maneāt in desiderio bonoꝝ tꝑaliū.ſꝫ vt illō desideriū magis sit eis mediuꝫ ꝑducendi ad verum bonū nec ipsa imprecatᷣ cupiditatē vel ambitionē honoris adesse sed vt quib⁹ adest ꝑ h̄ ad veꝝ bonū deducantᷣ.

Prosa nona libri tercij.

b Acten⁹ mēdacis formā felicitatis osn̄disse suffecerit.quā si ꝑspicaciᷣ ītueris ordo ē deīceps q̄ sit v̄a mōstrare. B. Atq̄ video inquā.nec opib⁹ sufficiētiā. nec regnis potētiā.nec reuerētiam dignitatib⁹. nec celebritatē glīa. nec leticiā voluptatib⁹ posse ꝯtingere. P. An ēt cās cur id ita sit deꝑhēdisti. B. Tenui q̄dē.veluti rimula mihi videor ītueri.ſ ex te ꝯgnoscē apti⁹ malim. P. Atq̄ ꝑmptissima rō ē. Qđ eī simplex ē indiuisūq̄ natura. id error hūan⁹ seꝑat.ꝛ a vero atq̄ ꝑfecto:ad falsuꝫ im-

Acten⁹ mendacis. Ista est nona ꝑsa huius tercij ī q̄ phia vult osn̄dere q̄ sit v̄a btitudo Et p̄mo cōtinuat dicta dicēdis scđo assignat cām false felicitatis. Tercio osn̄dit que sit vera felicitas. scđa ibi. Quod enim tᷣcia ibi. Habes igiᷣ inq̄t ꝛ formā. Prīo dicᷣ Hacten⁹.i. hucusq̄ suffecerit osn̄disse formā mēdacis felicitatis.i.false.quā si ꝑspicaciter intueris.i. ꝯsideres.ordo est.i.restat monstrare.deīceps.id ē postea .q̄ sit vera felicitas. Et dicit Boeti⁹.Ego video.nec opib⁹ sufficiētiā posse ꝯtigere.nec regnis potētiā nec dignitatib⁹ reuerētiā.nec celebritatē glīa. nec leticiā voluptatib⁹ q̄ tn̄ videntᷣ ꝑmittere.Et sic falsa felicitas ē ī eis. Et dicit phia Nūq̄d tu deꝑhēdisti causas cur illō ita sit.Et dicᷣ Boetᷣ.Ego videor ītueri. i. cognoscere.tenui rimula.q.d.nō plene ſ īꝑfecte video illas cās.ſ apti⁹ cognoscere malim.i.magis vellē ex te. ꝛ dicit phia.Atq̄ ꝑ certe. rō.i.cā false felicitatis ꝑmptissima ē. Nota q̄ falsa felicitas dr̄ mēdax eo q̄ nō adimplet qđ ꝑmittit.diuitie enī ꝑmittūt.sufficiētiā.dignitates.reuerentiā. quā nō ꝯferunt sicut pꝫ ex p̄dictis. Nota q̄ ꝯgnitio false felicitatis vtilis est q̄ꝛ cognitio mali expediēs ē ad cautelā ſꝫ Alanū ī de plactu nature. q̄ꝛ malū nō vitatᷣ nisi cognitū.ꝛ q̄ꝛ noticia mali ducit ī cognitionē bōi ꝑ oppositū igiᷣ vult phia p̄ assignare cās false felicitatꝭ.ꝛ tūc osn̄dere q̄ sit v̄a felicitas ¶ Quod enim simplex est. Hic phisophia assignat causam false felicitatis . et declarans eam ostendit.q̄ sufficientia.potentia et reuerentia. gloria ꝛ leticia sint vnū in re.scđo osn̄dit quō hoīes ista seꝑant ab inuicē: scđa ibi.Hoc igiᷣ qđ est vnū. Prīo dicit q̄ cā false felicitatis ē.q̄ error hūan⁹

p̄fectū́qꝫ traducit: An tu arbitraris h̄ qđ nihilo indigeat egere potētia. B. Mime inquā. P. recte tu q̄dē. Nā siq̄d ē qđ i vl al re imbecillioris valētie sit: in hac p̄sidio necesse ē egeat alieno. B. Ita ē inquā P. Igit̄ sufficientie potētieqꝫ vna eadēqꝫ est natura. B. Sic vr̄. P. Q' v̄o hmōi sit spernēdū ne eē cēses. An ꝯ rex oīm veneratōe dignissimū. B. At hoc iquā. nec dubitari q̄dē p̄t. P. Addamus igitur sufficientie potentieqꝫ reuerentiam. vt hec tria vnum esse iudicemus. B. Addam⁹ si quidem vera volum⁹ ꝯfiteri. P. Quid vero inquit. obscurū ne hoc atqꝫ ignobile cēses

id qđ est simplex ⁊ indiuisum natura sepat. i. diuidit. ⁊ error hūan⁹ traducit a vero bono ⁊ p̄fecto ad falsū ⁊ ad ip̄fectū bonū. Et tūc declarat istā cāz ōndēs q̄ reuerētia. potētia ⁊ oīa talia sūt vnū ⁊ idē in re. ⁊ p̄mo ōndit potētiā idē eē cū sufficiētia: ⁊ dic̄. An tu arbitraris illđ qđ nihilo īdigeat illđ egere potētia. Et r̄ndet Boetius. Mime inquā. Phia approbat dicēs. Recte tu q̄dē r̄ndes Nā siq̄d ē qđ sit valētie ībecillioris. i. potētie debilis. ī vlla. i. ī aliqua re. necesse est q̄ h̄ egeat alieno p̄sidio Et dicit Boetius ita ē inquā. Concludit ꝫ phia dicēs. Igit̄ vna ⁊ eadē ē natura sufficientie ⁊ potētie: ⁊ dicit Boetius. sic videtur Tūc phia ōndit dignitatē eē eādē cū p̄dictis dicēs. Qđ v̄o hmōi sit. s. sufficiēs. ⁊ potēs. ne. i. nūquid illđ censes. i. iudices spernēdū tanqꝫ īdignū. an ꝯ nō spernēdū. ꝫ dignissimū veneratōe oīm rex. R̄ndit Boetius. Nō p̄t dubitari q̄n hoc sit dignissimū omi veneratōe. ⁊ phia. addam⁹ ꝫ sufficiētie ⁊ potētie reuerētiā. q̄ hec tria vnuz iudicem⁹. ⁊ dic̄ Boet̄. addam⁹ ꝫ si volum⁹ v̄a ꝯfiteri. Notādū q̄ potētia idē ē sufficiētie. q̄ ei aliq̄d oīno sit sufficiēs. ita q̄ nll'i⁹ egeat ⁊ cū careat potētia. ꝯdictionē īcludit. si careret potētia respectu alicui⁹ possibil̄ nō eēt oīno sibi sufficiēs Notādū cuicūqꝫ īest sūma sufficiētia ⁊ sūma potētia. eidē īest ⁊ sūma reuerētia. inq̄tū ei aliq̄d h̄z rōnē p̄ncipij. ītantū ē dignū reuerētia. vn̄ filij reuerent̄ p̄res. q2 sunt principiū eē eox. ⁊ serui dn̄os. q2 sunt p̄ncipia fuox ī mandato mouētia eos p̄ ip̄eriū. ⁊ reueremur viros virtuosos. q2 sunt principia gubernātia vitā pollitică. Potētia aūt dic̄ rōnē p̄ncipij. vn̄ illud ē maxime p̄ncipiū qđ ē potentissimum. ⁊ iđ tale reuerēdissimum. ¶ Quid v̄o inq̄t. Hic ōndit p̄dictis eē annexā gl'iaz ⁊ leticiā. dicēs. Quid v̄o cēses. i. iudices. Illđ qđ ē sufficiētissimū. potētissimū. reuerēdissimū est ne hoc obscurū ⁊ ignobile. vl' ē clarissimum omni celebritate id est gloria. Respondit Boetius. Ego confitear illud esse celeberrimū id est gloriosissimum sicut est. Tunc phia concludit dicens. Consequens igitur est vt fa-

teamur claritudinē.i.glīaʒ.nihil differre a trib⁹ supiorib⁹.Et dicit Boeti⁹ Conqsef inquā.Tunc phīa oñdit idē de leticia:dicēs. Illđ qđ nulli⁹ alieni egeat.ꝛ qđ cuncta suis viribus possit qđ sit reuerendū ꝛ clarū.nonne h est letissimū.respōdet Boetius.non possum cogitare.vnde tali vllus meror obrepat.id est intret.

eē.an oī celebritate clarissimū. Considera vo ne qđ nihilo indigere.qđ potētissimuʒ qđ honore dignissimū eē ɔcessum ē.egere claritudīe.quā sibi prestare nō possit. atq ob id aliq̄ ex pte videat abiecti⁹.B. Non possū inquā.q̄n h vti est.ita ēt celeberrimū eē ɔfitear.P.ɔn̄s igit ē vt claritudinē supiorib⁹ trib⁹ nihil differre fateamur. B. Cōsequit inquā. P. Qđ igit nulli⁹ egeat alieni.qđ suis cūcta virib⁹ possit.qđ sit clarum atq reuerēdū.nōne h etiā ɔstat eē letissimū.B. Sed vn̄ huic inquā tali meror vllus obrepat.nec cogitare quidē possum Quaꝝ plenū eē leticie siquidē supiora manebūt necesse ēɔfiteri.P.Atqui illud q̄ʒ p eadem necessariū est.sufficientie.potentie. claritudinis.reuerētie. iocunditatis.noīa q̄dē esse diuersa.nullo vo modo discrepare substantiam.B. Necesse est inquam.

¶ Tūc ɔcludit phīa dicēs Si superiora manebūt vera necesse est illđ plenuʒ eē leticie. ꝛ p eadē ɔcessa necesse ē eē noīa diuersa sufficientie. potētie claritudīs. reuerētie ꝛ iocūditatis. ꝫ substātiā eoꝝ nullo mō discrepare.quod cōcedens Boetius dicit. necesse est iquā. Notandū ꝙ oēs creature cōpanf ad deū sic effect⁹ ad suā cām. ꝛ q꞉ noticia cuiuslibet cāe relucet in suo effectu . necesse ē ipsi⁹ dei hr̄e noticiā p effectum ꝛ noticiā cum laude.q꞉ effectus dei repn̄tant ipsum sub rōne bonitatis et perfectōis que est materia laudis.cū aūt glīa sit clara cū laude noticia necesse est principiū oīum rerū.qđ est sufficientissimū.potētissimū ꝛ reuerendissimū.etiam eē glīosissimū. Notandū ꝙ sufficientissimo nullum bonum deest.ꝛ tale habeꝫ appetitum quietatū in bono adepto. quies aūt appetitus in bone adepto est leticia.ergo bonū sufficientissimuʒ etiā est letissimū. Notandū ꝙ omīa ista sufficientia.potentia.reuerentia.glīa ꝛ leticia.sunt vnum in substantia.Nō aūt sūt vnum in substantia sicut aggregatū ex diuersis reb⁹.tūc ei eēt ibi ɔpositio.qđ repugnat potētissimo ꝛ dignissimo.eo ꝙ simpliciora digniora sť cōpositꝭ.ꝫ de h postea meli⁹ patebit.

¶ Hoc igit̄ qđ est vnū. Hic pħia oñdit qͤr hoĩes illđ qđ est vnū rediuidūt. Scđo mouet dubitatõez ibi. Quid igit̄ inquã. Prio oñdit quō hoĩes diuidunt illđ qđ ē vnū: ⁊ dicit. Illđ qđ ē vnū ⁊ simplex natura. illud disptit. .i. diuidit prauitas hūana. .i. prau⁹ error hoĩm querēdo vnū sine alio. ⁊ dū hoĩes conant̄ id ē laborāt adipisci partē rei. que ptib⁹ caret bō nō assequitur vllaz portionē. .i. ptem nec ipsam rē integrã quaz affectat ⁊ querit Boetius. quo nã mō diuidũt hoĩes ista. Dic̄ philosophia. qui petit diuitias pter fugaz penurie id ē cause sufficiētie. nihil laborat de potentia. ꝯ mauult. .i. magis vult. eē vilis .i. indign⁹. ⁊ obscurus. .i. ĩglorius ⁊ ita nihil curat de dignitate et gl'ia. tal' etiã subtrahit sibi mlt̄as voluptates naturales. ne amittat pecuniã quã parauit. .i. lucrat⁹ ē. ꝯ hͦ mō ne sufficientia ꝯtingit ei. quē valētia. .i. potētia deserit. quē molestia pūgit. quē vilitas. .i. irreuerētia abijcit. quē obscuritas. .i. infamia recōdit. q̄si dicat nō. Tūc oñdit de potētia idē dicēs. Qui vo solū desiderat posse. .i. potētiã ille pfligat. .i. dispgat opes despicit voluptates. ⁊ honorē carē tē potētia. ⁊ nihilipēdit gl'iam. ꝯ vides hūc supple potētē q̄ mlt̄a deficiant fit eñi aliqñ vt tal' egeat necessarijs. vt mordeat̄ anxietatib⁹. ⁊ cū neq̄at ista depellere. etiã illđ qđ maxīe petebat. desistat eē potēs. Silr̄ lz rōcinari de alijs trib⁹. .s. de honorib⁹. de gl'ia. de voluptatib⁹ sic̄ de p̄dictis duob⁹. naz cū vnūqđq̄ hoꝝ pfecte acceptū sit. idē qđ cetera vt declaratū ē. q̄sq̄s petit aliq̄d hoꝝ sine ceteris nō apphēdit illđ qđ desiderat. Notãdū q̄ q̄rit ptez rei ĩdiuisibil' ptē nō inueniet nec ipsaz rē cui⁹ ptē q̄rit. q2 ĩ reꝝ natura ĩdiuisibile ptē nō hꝫ. cunq̄ igit̄ p̄dicta q̄nq̄. .s. sufficiētia. reuerētia ⁊c̄. ex pte rei sint vnū ⁊ ĩdiuisibilia lz differāt noĩb⁹. q̄ q̄rit vnū sine alio nō ĩueniet. Notãdū q̄ ista q̄nq̄ ꝓut ĩueniūt̄ in reb⁹ sensibilib⁹ in q̄b⁹ habēt eē mō ĩpfecto

P. Hoc igit̄ qđ est vnū simplexq̄ natura prauitas hūana dispartit. ⁊ dū rei que partib⁹ caret ptē conat̄ adipisci. nec portionē q̄ nulla ē. nec ip̄am quã mĩme affectat assequtur. B. Quo nã mō inquã. P. Qui diuicias inq̄t petit penurie fuga de potētia nihil laborat. vilis obscurusq̄ eē mauult. mlt̄as etiã sibi naturales q̄z subtrahit voluptates: ne pecuniã quã parauit amittat. Sz hoc modo nec sufficientia quidē ꝯtingit ei quē valentia deserit. quem molestia pungit. quē vilitas abijcit. quē recondit obscuritas. Qui vero soluz posse desiderat. profligat opes. despicit voluptates. honorem q̄ potentia carentem. gl'iam q̄z nihilipendit. Sed hunc quoq̄ q̄ multa deficiant vi

⁊ diminuto sic vnū inuenit sine alio. inq̄ʒtū aūt accipiūt ₰m eē pfectū ⁊ ₰m eē sūmū ꝓut inuenit in btitudine. sic sūt idē indiuisibiliter. ⁊ vnū nō inuenit sine alio. q̄ꝛ sūma sufficiētia ē btitudo. sūma reuerētia ē btitudo. sūma potētia ē btitudo ⁊ sic de alijs. Notandū ꝙ q̄ꝛ hō naturalr desiderat btitudinē. tūc vnūquodꝗ̄ p̄dictoꝝ q̄nꝗ̄ desiderat ₰m qd̄ spectat ad btitudinē. H

des. fit enim vt aliq̄n necessarijs egeat. vt anxietatibꝰ mordeat. Cunꝗ̄ hec depellere nequeat. etiā id qd̄ maxie petebat potēs eē desistat. Silr ratōcinari de honoribꝰ. glia voluptatibus licet. Nam cū vnūquodꝗ̄ horum idem quod cetera sit. quisquis horum aliquid sine ceteris petit. nec illd̄ quidem qd̄ desiderat apprehendit. B. Quid igitur inquam. P. Si quis cūcta simul cupiat adipisci. summā quidē beatitudinis velit. sʒ num in his eam reperiet q̄ demōstrauimus id qd̄ pollicent: non posse ꝯferre. B. Minime inq̄. P. In his igit que singula quedā expetendorum prestare creduntur btitudo nullo mō inuestigāda est. B. Fateor inq̄ ⁊ hoc nihil veriꝰ dici pōt

aūt ē ₰m esse pfectū inq̄ʒtū eadē sūt btitudini. et q̄ꝛ btitudo cum sit deꝰ ē indiuisibil. oīa q̄nꝗ̄ p̄dicta sūt vnū indiuisibilit. Ex quo pʒ ꝙ q̄ꝛ hoīes q̄runt ista sʒ qd̄ impfecta inq̄ʒtū sunt ī sensibilibꝰ. ⁊ tñ desiderāt ea sʒ pfectionē. iō hoīes nō assequūt p ea qd̄ desiderant. ¶ Quid igit in quam. Hic phia. mouet dubitatōem. q̄ꝛ dictū ē iaʒ ꝙ hō q̄rēdo singulū hoꝝ diuisim ip̄e frustrat btitudine. pt g̃ dubitari. vtrū q̄rēdo oīa sil̄ q̄rat btitudo. dicit g̃ Boetiꝰ in lr̄a. Quid igit īquā q̄si dicat lʒ nō q̄rat btitudo q̄rēdo vnūqd̄ꝗ̄ diuisim. q̄d igit erit si q̄s sil̄ cūcta cupiat adipisci. nunq̄d ille sic velit summā btitudinis. nūq̄d btitudinē reperiet in his bonis q̄ demōstrauimꝰ nō posse ꝯferre. qd̄ pollicent. i. ꝓmittūt. Et rn̄det Boet. Mīme īquā. Cōcludit g̃ phia dicēs. In his g̃ nllo mō ē iuestigāda btitudo. q̄ credūt p̄stare singula expetēdoꝝ. i. desiderandoꝝ. Qd̄ Boetiꝰ ꝯcedit: dicēs. Qd̄ fateor. i. affirmo inquā ita eē. ⁊ hoc nihil veriꝰ dici pōt. Notādū si aliquis q̄rit oīa q̄nꝗ̄ sil̄ ille querit btitudinē in vniuersali. sʒ errat ī ꝑticulari q̄rēdo eā in istis tpalibus bōis in quibꝰ nō inuenit non enī sūma sufficiētia nec potētia inuenit in eis. ⁊ sic pʒ ꝙ querēs vnuʒ illoꝝ vel oīa simul ₰m quod inueniuntur in rebus sensibilibus cū habeant eē in eis mō imperfecto nō consequit btitudinē. querens aūt vnum istorū ₰m esse perfectum cum omnia sint vnū indiuisibiliter omnia querit ⁊ querit beatitudinem,

¶ Habes igit̃ inquit. Postq̃ phia assignauit causam false felicitatis. Hic ondit q̃ sit vera felicitas. Scdo ondit in quo sit ꝯstituta ibi. Quoniam igit̃ agnouisti. Primo phia dicit. Habes igit̃ iã causas ⁊ formã false felicitatis. nunc deflecte ĩtuitũ mentis tue in aduersũ. i. in ꝯtrariũ false felicitatis. Hoc est ad verã felicitatẽ. ibi statim videbis veram felicitatẽ quã ꝓmissimus. Et dicit Boetius. At q̃ ꝓ certe. Vera btitudo perspicua est id est manifesta ex dictis etiã homini ceco. q. d. tam manifesta ẽ vera btitudo ex dictis q̃ etiã ceco si aliq̃d posset videre pateret. ⁊ tu pauloante monstrasti eã supple verã felicitatẽ. dũ conabaris aperire. i. declarare. causas false felicitatis. ⁊ dic̃ Boetius Nisi ego fallor ea ẽ vera ⁊ ꝑfecta felicitas. q̃ ꝑficiat superficientem. potentẽ ⁊ reuerendũ. celebrẽ ⁊ letũ. vt etiã tu phia cognoscas me Boetiũ interius. i. plenius. aĩaduertisse q̃ sit vera felicitas. ego sine ambiguitate cognosco hãc eẽ plenã btitudinẽ. q̃ vnũ horuꝫ scꝫ predictoꝝ. veraciter põt prestare. quoniam idẽ cũcta sũt. ⁊ dicit phia quasi cõgratulando Boetio. O alumne hac opinione te felicẽ. supple dico. siquidẽ h adieceris supple qđ mõ dicã. Et dicit Boetius. Quidnã inquã. i. dicam Dicit phia. Putas ne aliq̃d eẽ in his rebus mortalibus ⁊ caducis. id ẽ transitorijs. qđ possit afferre. i. dare hmõi statũ Rñdet Boetius. mĩme puto ⁊ illđ ostensũ est a te vt nihil amplius desideret̃ btitudine. Cõcludit ergo phia dicens. Hec igit̃. s. sufficiẽtia. reuerẽtia. ⁊c̃. que in rebus caducis inueniunt̃ vel sũt imagines. i. siĩlitudines veri boni. ⁊ videt̃ dare mortalibus ĩꝑfecta bona. veꝝ aũt ⁊ ꝑfectũ bonũ ꝯferre nõ pñt. ⁊ dic̃ Boetius assentior ĩquã. Nota sufficiẽtia ĩꝑfecta q̃ ꝯsiderat̃ in rebus tpalibus nõ ẽ vera sufficiẽtia. ſ tm̃ siĩlitudinaria. Sufficientia aũt ꝑfecta ĩcludit oĩa alia q̃tuor ⁊ singulũ alioꝝ q̃tuor ꝑfecte alia ĩcludit, ⁊ iõ illđ qđ dat vnũ ꝑfectũ dat oĩa, sꝫ illđ qđ dat om

P. Habes igit̃ inquit ⁊ formã false felicitatis ⁊ causas: deflecte nũc in aduersũ mẽtis intuitũ: ibi eni verã quã ꝓmisimus stati videbis. B. Atqui hec inquã vel ceco ꝑspicua est eamq̃ tu pauloante mõstrasti: duꝫ false cãs apire conabaris. Nã. nisi fallor. ea vera est ⁊ ꝑfecta felicitas. q̃ sufficiẽtẽ potentẽ. reuerẽdũ. celebrẽ. letũq̃ ꝑficiat. Atq̃ vt me iterius aĩaduertisse cognoscas. q̃ vnũ hoꝝ. quoniam idẽ cũcta sunt. veraciter ꝑstare põt. Hanc eẽ plenam btitudinem sine ambiguitate cognosco. P. O te alũne hac opinione felicem siquidem hoc inquit adieceris. B. Quid nam inquã. P. Esse ne aliquid in his mortalibus caducisq̃ rebus putas q̃ huiusmodi statuꝫ possit afferre. B.

nia facit vere pfectũ. Ergo dicit Boetiꝰ. Illud qđ p̃t veraciter vnũ conferre: illud cognosco esse beatitudinẽ. Item assentior est verbũ deponẽtale: ꝛ idẽ significat cũ verbo neutrali qđ est assentio.

¶ Q̃m igit̃ que vera. Hic ostẽdit phia ĩ quo vera felicitas sit cõstituta. Et p̃mo tangit ordinẽ huiꝰ ptis ad p̃cedẽtia. ꝛ docet diuinũ auxiliũ eẽ implorandũ: vt cognoscat̃ in q̃ sit vera beatitudo. Secũdo ĩuocat diuinũ auxiliũ. Tertio ostẽdit intentũ ĩ quo sit v̾a beatitudo. Secũda ibi. O qui ppetua. Tertia ibi. Quoniã igitur. Primo dic̃ phia. O Boeci q̃m agnouisti q̃ sit vera beatitudo: ꝛ agnouisti q̃ mẽtiantur beatitudinẽ: nũc supest vt agnoscas vñ illa3 verã beatitudinem petere possis. Et dicit Boetiꝰ

Minime inquã puto: atq3 a te nihil vt amplius desideret̃ ostẽsu3 est. P. Hec igit̃ vl̃ imagines veri boni: vel impfecta q̃dã dare bonis mortalibꝰ vident̃. veru3 aũt atq3 pfectũ bonũ cõferre nõ possunt. B. Assentior inquã. P. Quonia3 igit̃ agnouisti q̃ vera illa sit: que aũt beatitudinẽ mentiantur: nũc supest vt vnde veram hanc petere possis agnoscas. B. Id quidã inquã iam dudũ vehemẽter expecto. P. Sed cũ vti in thimeo platoni inq̃t nostro placet: in minimis quoq3 rebus diuinu3 p̃sidiu3 debeat implorari. Quid nũc faciendum censes vt illius summi boni sedem repire mereamur. B. Inuocandũ inquã rerum omniũ patrem, quo p̃termisso nullum rite fundatur exordiũ. P. Recte inquit: ac simul ita modulata est.

Illud iamdudũ a te vehemẽter expecto. Et dicit phia. Cũ diuinũ p̃sidiũ. i. auxiliũ in minimis rebus debeat implorari (sicut placet platoni nr̃o in thimeo) quid nũc censes faciendũ sup. in tã arduo negocio. Rñdet Boetius. Inuocãdũ sup. censeo p̃re3 oĩm rerũ. s. deũ sine quo nullũ exordiũ rite fundatur. Quod approbat philosophia: dicens. Recte tu inq̃t censes: ꝛ simul sine interuallo philosophia ita modulata est: id est ꝓposuit inuocatõe3 dei metrica modulatione. Nota q̃ ĩ om̃ibus diuinũ auxiliũ ẽ implorandũ q2 deus ẽ q̃ diuitias sue sapĩe influit in aĩas sapientũ. ꝛ tribuit studentibꝰ grãm cognoscẽdi: cui nihil est difficile ꝛ sine quo nihil possibile ẽ possideri. ita scribit̃ in ꝓlogo de regimĩe principũ. Et om̃e datũ optimũ: ꝛ om̃e donum pfectũ desursũ est: descẽdens a p̃re luminu3. vt dicit alia scriptura. Et dicit beatꝰ Augus. Nemo tam eruditus, nemo tam doctus: qui supna illu

ſtratiõe non indigeat. Et beatꝰ Grego. Niſi intus ſit q̄ doceat: inuanũ lin-
gua doctoris laborat. Ideo pħia volens oñdere in q̄ ſit vera btitudo inuo-
cat diuinũ auxiliũ. q̄ ꝑtermiſſo nullũ rite fundat̃ exordiũ.
Ui ꝑpetua mũdũ rõe gubernas. Iſtud eſt metrũ nonũ huiꝰ tertij: qđ
dĩ omericũ ab inuẽtore. qꝛ omerꝰ ipm adiuenit. ⁊ dĩ eroicũ a materia
q̄a geſta he-
roum. i. viro-
rũ illuſtriũ h̄
metro deſcri-
bebant̃. ⁊ dĩ
dactilicum a
pede ꝑdomi-
nãte: exame-
trum a nume-
ro peduȝ. q̄a
cõſtat ex ſex pedibꝰ. In quo metro pħia inuocat diuinũ auxiliũ ad oſtenden-
dum in q̄ ſit vera beatitudo: ⁊ quõ ad ipam ꝑueniat̃. Primo ẞ pħia captã-
do beniuolentiã dei: ipm multiplr̃ cõmẽdat. Scđo petitõeȝ ſuã exꝑmit: ibi
Da pr̃. Circa ꝑmũ ſciẽdũ ꝙ tria req̄runt̃ ad petitõeȝ exaudiẽdã ꝑmo req̄ri-
tur potẽtia exaudiẽdi. Scđo volũtas. Tertio ſciẽtia. De ꝑmis duobꝰ dĩ ĩ
q̄rto huiꝰ ꝓſa. ij. Duo ſunt in quibꝰ oĩs hũanoꝝ actuũ effectꝰ cõſtat. volun-
tas ⁊ ptãs. quoꝝ ſi alteꝝ deſit nihil eſt qđ explicari queat. De ſciẽtia pȝ. qꝛ
ſine ea nihil rõnabiliter gerit̃. Uolens ẞ pħia oñdere ꝙ deꝰ poſſit: velit: ſci-
at exaudire ſuã petitõem: oñdit ipm eſſe potentẽ ex mũdi gubernatõe: ex ce-
li ⁊ terre creatõe: ex tp̄is ꝓductõe. Scđo oñdit ipm volentẽ ſiue beniuoluȝ
ex ſui bonitate ⁊ clemẽtia q̄ ꝓduxit cũcta. Tertio oñdit ipm eẽ ſapientẽ ex
quorũdã effectuũ ſpecialiũ ꝓductõe. Scđa ibi quẽ nõ externe. Tertia ibi.
Tu numeris. Primo dicit. O pr̃ q̄ gubernas mundũ ꝑpetua rõne. i. perpe-
tua ꝓuidẽtia tua. q̄ es ſatoꝛ. i. creatoꝛ terraꝝ ⁊ celi. q̄ iubes tp̄s ire. i. ꝓcede-
re. ab euo. i. a ꝑpetua tua duratiõe. tu manẽs ſtabilis. i. ĩmutabilis. das. i.
facis cũcta moueri. Notandũ ꝙ tota iſta lr̃a Qui ꝑpetua: vſq3 ad illam
ꝑtẽ Da pater. debet legi ſuſpẽſiue. et ꝑt o hic teneri vocatiue: admiratiue
vel deꝓcatiue. Notandũ ꝙ gubernare eſt res in debitũ ſui finẽ ordina-
re: qđ ſpectat ad diuinã bonitateȝ. Regit aũt ꝑma cauſa oẽs res ꝑter h̄ qđ
cõmiſceat̃ cũ eis: influẽdo ſuꝑ eas virtutẽ vite et bonitatis ẜm auctoreȝ li-
bri de cauſis. Notandũ ꝙ mũdus ẜm Ariſto. in li. de mũdo ẽ cõſtitutio
ex celo ⁊ terra ⁊ naturis q̄ in eis ſunt. quẽ mũdũ deꝰ gubernat ꝑpetua rõe
. i. ſua ꝓuidẽtia ꝑpetua: q̄ nõ eſt trãſitoria ſicut ꝓuidẽtia hũana. ẜ ꝑmanet
duratõe infinita. Notandũ ſicut aliq̄s dĩ ſatoꝛ q̄ ſemĩa plãtaꝝ ⁊ arborũ
ꝓijcit: ſic deꝰ dĩ ſatoꝛ inq̄ʒtũ celũ ⁊ terrã creauit ⁊ ꝓduxit. ꝑ celũ aũt ⁊ terrã
etiã ĩtelligunt̃ elemẽta q̄ ſunt in medio. Dicit aũt terraꝝ ponẽdo numerũ
pluralẽ ꝓ ſingulari ꝑ antiteſim. Notandũ ꝙ tp̄us eſt duratio ſucceſſiua
cũ ſit numerꝰ motꝰ ẜm ꝑus ⁊ poſteriꝰ: ex. iiij. Phiſic. q̄ duratio ꝓcedit ab
euo. Ubi notandũ ꝙ euũ eſt duratio ꝑmanẽs tota ſimul nullã habẽs ſuc-
ceſſionẽ vel mutabilitatẽ ãnexaȝ. ⁊ eſt idẽ qđ eternitas q̄ eſt ꝓpria duratio
dei: ẜm quã deꝰ eſt cauſa tp̄is. Sicut eñ deꝰ ꝑ ſuũ eẽ eſt cã cuiuſlibet eẽ: et

Metrũ nonũ libri tertij.

q

Ui perpetua mũdũ rõe gubernas.
Terraꝝ celiq3 ſatoꝛ: q̄ tp̄us ab euo
Ire iubes: ſtabiliſq3 manẽs das cũcta mo- (ueri
Quẽ nõ externe pepulerũt fingẽ cauſe

ꝑ suā bonitatē est causa cuiuslibet boni: ita ꝑ suā duratōez est causa cuiuslibet duratōis. Notandū ꝙ deꝰ est stabilis. i. īmutabilis. qꝛ nulla specie motꝰ mouet̄. nō generatōe ꝛ corruptōe: cū sit ingenerabilis ꝛ incorruptibilis. nec augmētatōe ꝛ diminutōe cū nō sit q̄tꝰ. nō alt̄atiōe nec loci mutatione cū sit impꝑtibilis. Et ꝓbat Aristo. viij. Phis. ex ordine mouentiū ꝛ mobiliū necesse ē deueīre ad aliqđ primū oīno īmobile ꝛ ꝑ se ꝛ per accidens.

Materie fluitātis opꝰ: vex insita summi
Forma boni liuore carēs: tu cūcta supno
Ducis ab exēplo: pulcrū pulcerrimꝰ ipse
Mūdū mēte gerēs: siliq̄ȝ imagie formās.
Perfectasq̄ȝ iubes ꝑfectū absoluere ꝑtes.

Notandū ꝙ oīa a pmo sunt mutabilia vel sm eē vl' sm opatōez. Si sm eē hoc ē dupl'r. vl' sm esse sbale: sic entia gn̄abilia et corruptibilia. vl' sm eē accn̄tale: sic corpa celestia q̄ lȝ nō mutent̄ gn̄atōe et corruptōe; tn̄ mutant̄ sm eē locale. Si aūt ē mutatio sm opatōez sic itelligētie sunt mutabiles. qꝛ i ipis ē successio itellectionū. lȝ ꝗ nō mutent̄ q̄ ad eē: tn̄ q̄ ad opatōez. Alit̄ exponit̄. Stabilisq̄ȝ manēs das cūcta moueri. vl' oībꝰ spēbꝰ motuū vl' aliq̄bꝰ spēbꝰ motꝰ. accipiēdo motū stricte vl' large. Aliter exponit̄. Stabilisq̄ȝ manēs das cūcta moueri. nō ꝙ oīa moueant̄: ꝟ q̄c q̄d mouet̄ te dāte mouet̄. Et sil'e genꝰ locutōis hī Jo. ꝑ. Illuiat oēȝ hoīeȝ veniētē i hūc mōȝ. nō ꝙ oēs sil' illumient̄: ꝟ oēs q̄ illuīant̄: a dō illuīant̄. ¶ Quē nō ext̄ne. Hic pħia oñdit deū eē beniuolū ex bōitate clemētie q̄ oīa ꝓduxit. Et dic̄. Quē. s. deū. ext̄ne. i. extrīsece cāe. nō pepulert̄. i. nō coegert̄ fingē. i. ꝯponē. opꝰ. i. creaturā. fluitātis māe: q̄ fluit de eē ꝛ nō eē: ꝛ ecōuerso de nō eē ad eē forme. Vex ꝓ ꝟ. insita. i. itrīseca forma sūmi boni. i. sūme tue bōitatis. s. sup. pepulit te fingē opꝰ fluitātis māe. Opꝫ tu ducis. i. ꝓducis cūcta ab exēplo supno. i. ab exēplari ꝑpetuo. tuipe pulcerrīmꝰ ab oī deformitate elōgatꝰ. gerēs mēte. i. mēoria: plenū mūdū seu pulcrū mōȝ. s. architicū. ꝛ formās. i. ꝓducēs: ipȝ mōȝ sensibilē. sili imagie sic ꝑfuit i mēte tua ꝛ tu iubes mōȝ ꝑfectū. i. ꝑfecte ꝓductū. absoluē. i. absolutū tenē sine defectu alicuiꝰ. ꝑfectas ꝑtes. i. elemta ꝛ elemtata q̄ spectāt ad itegritatē mōi

Notādū ꝙ oē qđ necessitat̄ a cā extrīseca: necessitat̄ ab efficiēte vl' a fine qꝛ n̄ sūt pl'es cāe extrīsece. Efficiēs āt necessitat dupl'r. vl' violētiā inferēdo: vt ꝓiiciēs lapidē sursū. vl' aliq̄d ꝯferēdo q̄ nāl'r moueat̄: sic gn̄ās formaȝ dās leuitatis mouet ignē sursū ō nc̄citate nāe. deꝰ āt nō nc̄citat̄ ab efficiete ꝑ mō. s. nc̄citate violētie: cū nihil sit potētiꝰ eo. nec necessitate scđo motum nihil ab alio recipiat. nec etiam necessitat̄ necessitate finis. quia quod necessitat̄ ab alio tanq̄ȝ a fine compatur ad ipm sicut imperfectū ad perfectum: eo ꝙ finis est bonuȝ ꝛ perfectio illius qđ est ad finem. deus autem a nullo extrinseco perficit̄. Notandū ꝙ sola bonitas diuina coegit ipsuȝ ad ꝓducendū opus fluitātis materie: nō aūt coegit ipm necessitando: ꝟ libere mouēdo. Notandum ꝙ īuidia facit ꝙ aliquis bonū alteri non cōmunicat. quia inuidia est tristicia de bono alterꝰ. Et quia talis inuidia in

deo nō est: ideo summā bonitatē p creatōez alijs cōmunicauit. Unū dicit plato in thimeo. Ab optima inuidia longe relegata est: ꝛ p cōsequens sibi dissimilis, put naturalr cuiusqꝫ capax beatitudinis esse poterat: efficiqꝫ voluerit. Notandū ꝙ sicut in agētibus p naturam forma rei fiende p̄existit in agente ſm esse reale: sic in agētibus ſm intellectū forma rei pducēde p̄existit ſm eē intellectuale. sicut artifex volens pducere domuz: oportet formā domus pmo in mēte p̄existere tāqꝫ exēplar: ad cui⁹ imitatōem faciat domū in materia. Cum igit deus sit agens p intellectum pducens mundū: ipse p̄habuit in mente sua exēplar mūdi ꝛ oīm partiū ei⁹ ad cui⁹ imitatōem pduxit mundū extra. supple qui mūdus in mente diuia p̄existens dī architypus: ab archos qḋ est princeps ꝛ typos silitudo: quasi pncipalis silitudo. cui⁹ imago dī iste mūdus sensibilis.

Tu nūeris elemēta: ligas vt frigora flāmis
Arida cōueniāt liqdis: ne purior ignis
Euolet. aut mersas deducāt pōdera tras.
Tu triplicis mediā nake cūcta mouentē
Cōnectēs aīam p cōsona mēbra resoluis

¶ Tu numeris elemēta ligas. Hic p̄hia cōmendat deū ex pte sapie quo ad specialē effectuū pductōem. Et pmo ex pductōe elementoꝝ. Secūdo ex pductōe aīe mūdi. Tertio ex pductōe aīaꝝ nostraꝝ. Secunda ibi. Tu triplicis. Tertia ibi. Tu causis. Primo dicit. O pater tu ligas elemēta numerl. i. pportōibus numerabilib⁹. vt elementa frigida cōueniāt. i. cōcordāt flāmis. i. calidis elemētis. ꝛ vt arida. i. sicca elemēta. cōueniāt liquidis. i. humidis elementis. ne ignis purior inter elemēta euolet. i. exeat speram suaz magis ascendēdo. ꝛ ne ponderā. i. grauitates. deducant. i. magis deorsum ducāt. terras mersas. i. depssas. ¶ Notandū ꝙ elemēta habent pportōem numeralē inter se. Sicut em̄ duo numeri quadrati cōueniūt in vno numero medio pportionali: sic duo elemēta cōtraria in duab⁹ qualitatib⁹ cōueniunt in vno elemēto medio pportionali vtraqꝫ. Verbi gratia. numerus quadratus est qui cōstat ex ductu suijpsius in seipm. dicendo bis duo: ter tria. bis duo in q̄ternariū: ꝛ ter tria in nonerariū. ꝛ accipe vnū numerū mediuz pportionabilē. s. senariū: q ſm eandē pportōem excedit q̄tuor in qua excedit a nouē. Sicut em̄ nouē cōtinēt sex ꝛ mediā ptē sex: ita sex ɔtinēt q̄tuor ꝛ mediā ptē q̄tuor. Sic silr est in elemētis. nā ignis ꝛ aq̄ in duab⁹ qualitatibus ɔ̄riant. Ignis em̄ est calidus ꝛ siccus: aqua frigida. Et que colligātur vno medio sup. aere: qui cōuenit cū igne in caliditate ꝛ cū aqua in humiditate. silr est de aere ꝛ terra respectu aque. Scdm hanc sententiā lra sic exponit. Tu ligas elemēta numeris. i. pportōib⁹ numerabilibus. vt frigora. i. aque que frigide sunt. cōueniāt flāmis. i. ignib⁹ qui calidi sunt p vnū elementū mediū qḋ est aer. ꝛ arida. i. terre que aride sunt: ɔueniant liqdis. i. ptib⁹ aeris q hūide sunt p elementū mediū qḋ est aq̄.

¶ Tu triplicis mediā nature cūcta mouentē. Hic p̄hia oñdit sapiam ex aīe mūdi pductōe. Ubi sciendū ꝙ ista lra cōiter exponit ad intētiōez platonis

lñ thimeo. Sꝫ qꝛ iſta expoſitio eſt difficillima ⁊ modice vtilitatis: ego eaꝫ ꝑtrãſeo ⁊ ponã facilẽ expoſitõeꝫ q̃ eſt de mẽte Ariſto. Ad cuiꝰ euidentiã eſt notandũ ꝙ ꝑ aĩam mũdi hic, intelligiť intelligẽtia mouẽs orbẽ: q̃ ꝑ motũ virtutẽ ſuã influit inferioribꝰ. ⁊ hec intelligẽtia dꝛ media inter deũ et aĩaꝫ hũanã. Sicut em̃ ĩ dignitate ⁊ ꝑfectõe excediť a deo: ſic ipa excedit animã nr̃aꝫ.

Que cũ ſecta duos motũ glomerauit ĩ or-
In ſemet reditᵃ meat: mẽtẽq; ꝓfũdã (bes
Circuit. ⁊ ſilĩ ↄuertit imagine celũ
Tu cauſis aĩas paribꝰ vitaſq; miores
Prouehiſ. ⁊ leuibꝰ ſublimes curribꝰ aptãs
In celũ terrãq; ſeris: q̃s lege benigna
Ad te cõuerſas reduci: facis igne reuerti.

Notandũ ꝙ ĩtelligẽtia hmõi dꝛ eſſe triplicis nature ꝓpter tres operatões q̃s hꝫ ſcꝫ mouẽ orbem: ĩtelligẽ deũ: ⁊ intelligere ſeipam. Notandũ ꝙ orbes celeſtes dicunť cõſona mẽbra intelligẽtie. qꝛ ꝑ ipos tanq; ꝑ organa ⁊ inſtrumẽta intelligẽtia influit inferioribꝰ. Licꝫ em̃ intelligẽtia pꝛima intẽtõe moueat ꝓpter ſe: tñ ſcd̃a intẽtõe mouet ꝓpť inferiora. His p̃miſſis lr̃a plana erit. Vñ dicit ſic. Tu deꝰ aĩam ſup. mũdi q̃ eſt intelligẽtia. mediã ſup. inť deũ ⁊ aĩam hũanã. triplicis nature. i. triplicis opatõis. mouentẽ cũcta ſup. inferiora ꝑ influxũ illũ tu cõnectẽs. reſoluis. i. diſtinguis: eam ꝑ cõſona mẽbra .i. ꝑ cõuenĩetes orbes. q̃ aĩa cũ ſecta. i. diuiſa q̃tũ ad opatões. glomerauit .i. impſſit. motũ ĩ duos orbes ſup. in orbẽ p̃mi mobilis: ⁊ in orbẽ planetaꝝ ipa reditura. i. reflexa. meat. i. ꝓcedit. in ſemetipam ſup. intelligẽdo qd̃ eſt vna opatio. ⁊ ipa circuit mentẽ ꝓfundã. i. mentẽ diuinã: deũ intelligẽdo q̃ eſt alia opatio. ⁊ ipa cõuertit. i. mouet. celum ſilĩ imagine. i. intellectõe: qd̃ eſt tertia opatio eiꝰ. ¶ Adhuc nota. licꝫ corꝑa celeſtia ſint diuerſa: tñ rõne vnitatis ordinis pñt dici vnũ corpus. Silr̃ intelligẽtie licꝫ ſint diuerſe: tñ pñt dici vna intelligẽtia ꝓpter vnitatẽ ordinis in opatõe mouẽdi. ergo dicit in ſingulari aĩam ⁊ nõ aĩas.

¶ Tu cauſis aĩas paribꝰ vitaſq; minores. Hic pħia cõmẽdat ſapiaꝫ dei ex aĩaꝝ nr̃aꝝ creatõe: dicẽs. O pꝛ: tu ꝓuehis. i. ꝓducis aĩas hoĩm. et mĩores vitas. i. aĩas brutoꝝ ⁊ plantaꝝ paribꝰ cauſis. q̃bꝰ aĩam mũdi ꝓduxiſti. ſ. tu aptãs. ſublimes. i. aĩas rõnales hoĩm leuibꝰ curribꝰ. i. celeſtibꝰ ſtellis. tu ſeris eas ĩ celũ ⁊ terrã. i. in corꝑa terrena. q̃s aĩas ↄuerſas reduci igne. i. charitate reducẽte: facis reuerti ad te benigna lege. i. ordinatõe tua. Nota ꝙ aĩe beſtiaꝝ ⁊ plãtaꝝ dicunť mĩoris vite reſpectu aĩe hoĩs: eo ꝙ non hñt tot nec ita ꝑfectas opatões vite ſicut aĩe hoĩm. Nota ꝙ ꝑ leues currus ſm̃ ĩtẽtõeꝫ platonicoꝝ ĩtelligit ſtellas cõpares curribꝰ. Dixerũt em̃ platonici ꝙ deꝰ oẽs aĩas ſilr̃ creauerit: ⁊ ſemĩauerit eas ĩ celo delegẽdo eos ſtellis ↄparibꝰ a q̃bꝰ poſtea dilabanť ĩ corꝑa. Sꝫ hec opinio nõ valet. ſ. ꝙ oẽs aĩe ſilr̃ ſint create: ĩmo oĩ die de nouo creãť: ⁊ create corꝑibꝰ infũdunť. Dicunť aũt aĩe ſeri ĩ celũ ꝓpť v̾tutẽ celeſtẽ: ex q̃ vnio aĩe ad corpꝰ ↄ̃bit ſuã pe-

ꝓductū: licꝫ aīa a deo ꝑducat̄ in corpe: tñ vnio ex pte dispositionū corpaliū dependet a ꝟtute celesti. iō dicit eas seri ī celū ⁊ terrā. qꝛ aīe nō coaptātur corꝑibꝰ nisi mediāte ꝟtute celesti. Añ. ij. Phis. Hō em̄ hoīem gnāt ⁊ sol.

Da pat̄ augustā mēti cōscēdere sedē.
Da fontē lustrare boni. da luce repta
In te cōspicuos animi defigere visus.
Dissice terrene nebulas ⁊ pōdera molis.
Atq; tuo splēdore mica: tu nāq; serenū.
Tu reqes trāquilla pijs. te cernere finis.
Principiū. vector. dux. semita. t̄minꝰ idē.

Nota q̄ deꝰ aīas creatas aptat leuibꝰ curribꝰ. i. stellis cōparibꝰ: qđ sic pt ītelligi. qꝛ aīa creata cōparitatem ⁊ silitudīnē hꝫ cū stella. Sicut em̄ stella ē nobilior ps sui orb: et ē ꝑpetua: sic aīa rationalis perpetua exñs ē nobilior ps hominis. Uel pōt sic ītelligi q̄ deꝰ aīas creatas aptat leuibꝰ curribꝰ. i. rōni et ītellectui: q̄ dicunt̄ currꝰ aīe q̄ ducūt hoīem ī cognitōeꝫ rex̄. q̄s aīas serit in celū ⁊ terrā. qꝛ aīa rōe ⁊ ītellectu hꝫ cognitōem celestiū ⁊ terrestriū. Nota q̄ ꝑ ignē reducere ītelligit ardorē charitatis: q̄ hoīem auersū a deo vitijs facit ipm redire virtutibꝰ. Nisi em̄ hō deū amet: ipm non q̄rit. nisi q̄rat nō īueniet. nisi īueniat ad ipm nō reuertet̄.

¶ Da pr̄ angustā. Postq̄ phia captauit beniuolētiā dei: ipm multiplr̄ cōmēdādo. hic exprimit suā petitōem: dicēs. O pr̄: q̄ facis oīa ꝑdicta. da. i. ꝯcede. mēti. sup. hūane. cōscēdere angustā sedē. i. nobilē sedē sūmi boni. da lustrare. i. īuestigādo īuenire. fontē boni. i. deuꝫ: q̄ est fons oīs boni. da luce repta. i. cognitōe ꝑhabita in te defigere. s. ꝑ amoreꝫ. cōspicuos visus. i. claros ītuitꝰ. animi. i. rōis ⁊ ītellectꝰ. O pr̄: tu dissice. i. dispge. nebulas. i. obscuritates. ⁊ pōdera. i. grauitates. terrene molis. i. dilectōis terrene. atꝫ mica. i. resplēde tuo splēdore. tu nāq; es serenū quo sup. oīa illustrant̄. Tu es trāquilla reqes pijs sup. mētibꝰ. te cernere. i. videre. est finis sup. oīm. tu idē existēs es ꝑncipiū. qꝛ origo oīm rerū. tu es vector. qꝛ vehis nos per grām q̄ ꝑuenire nō possumꝰ ꝑ nām. tu es dux ducēs ab errore ignorātie ad veritatē sapīe. tu es semita: cū sis via ⁊ veritas: ⁊ ꝑ te ad teipm ꝑuenit̄. tu es terminꝰ vltra quē nihil q̄rit̄: cū sis sūmū ⁊ ꝑfectum bonū. Nota q̄ sedes sūmi boni dr̄ angusta. i. subtilis. qꝛ vix magno labore ad ipaꝫ ꝑuenit̄. vel dr̄ angusta. i. nobilis. qꝛ nihil sibi cōpari pt. Itē deū vocat fontē sūmi boni. sicut em̄ riuuli hn̄t existere ⁊ fluere a fonte ⁊ ipse a nullo: sic a deo oē bonū hꝫ eē: ipe aūt a nullo. Nota ad hoc q̄ sedes sūmi boni cōscēdatur oportet q̄ īuestiget̄. Et qꝛ nō sufficit īuestigare si nō īueniat̄. nec īuenire si nō diligat̄. iō phia petit ꝑ amorē defigi visū animi. s. rōeꝫ ⁊ ītellectū in sūmū bonū. Nota q̄ qꝛ ītellectꝰ ⁊ rō īpediunt̄ ⁊ obscurant̄ ꝑ affectiōem ⁊ desideriū terrenox̄. qꝛ corpꝰ qđ corrūpit̄ aggrauat aīaꝫ qñ corpi ē subiecta. iō phia petit fugari nebulas terreni molis. Et qꝛ nō sufficit fuga tenebrax̄: nisi assit lux illuminās. iō petit illumiātōem dicēs. Atq; tuo splēdo-

re mica. Itẽ dissico.cas.i.dispgo vel remoueo. Et dr̄ a dis ꝑpositõe inseꝑabili ⁊ a verbo ico icis.

Q[u]oniã igit̃ q̃ sit iꝑfecti. Ista ẽ decima ꝓsa hui⁹ tertij: in q̃ ph̄ia oñdit vbi v̄a btitudo sit cõstituta. Et ꝓ cõtinuãdo se ꝓbat btitudinẽ ꝑfectã eẽ in reꝝ nã. Scdo oñdit in q̃ sit v̄a btitudo: ibi. Quo v̄o. Prio dicit. O Boecı: qm̄ vidisti ĩ p̄cedẽtib⁹ q̃ sit fořa iꝑfecti bõi: ⁊ q̃ sit forma ꝑfecti bõi nũc reor .i. opinor eẽ demõstrãdũ: q̃nã.i.vbi. h̃ ꝑfectio felici tatis.i.perfecta felicitas sit ꝯstituta. I q̃ sup. iuestigando: illud ego arbitror primũ eẽ inq̃rendũ: an aliq̃d hmõi bonũ ꝑfectũ: q̃le pauloante scz octaua ꝓsa diffinisti:

Prosa.x.libri.iij.

q Q[u]oniã igit̃ q̃ sit impꝑfecti: q̃ etiam ꝑfecti boni forma vidisti. nũc demõstrãdũ reor q̃nã hec felicitatis ꝑfectio ꝯstituta sit. In q̃ illud primũ arbitror inq̃rendũ: an aliq̃d hmõi bonũ: q̃le pauloante diffinisti: in reꝝ natura possit existere: ne nos p̄ter h̃ iecte rei v̄itatẽ cassa cogitatõis imago decipiat. Sȝ q̃n existat: sitq̃ȝ h̃ veluti q̃dẽ oĩm fons bonoꝝ negari neq̃t. Oẽ eñ q̃d impfectũ dicit̃ eẽ: id diminutiõe perfecti imperfectũq̃ȝ esse perhibet̃. Quo fit: vt si in quolibet genere imperfectum quid esse videatur. in eo perfectum quoq̃ȝ aliquid esse ne-

possit existere in rerũ natura. ne cassa.i.vana.imago.i. species cogitatiõis nos decipiat p̄ter veritatem subiecte rei.i.existẽtis rei. ß nequit negari q̃n existet in rerũ natura perfectum bonũ ⁊ perfecta felicitas. ⁊ hoc bonuȝ sit veluti fons oĩm bonoꝝ. Et tunc ꝓbat ip̄m esse tali ratõe. In quocũq̃ȝ genere est reperire imperfectũ: in eodẽ est reperire perfectũ. sed in genere reruȝ est reperire imperfectũ bonũ ⁊ imperfectã felicitatẽ. vt ptȝ ex p̄cedẽtib⁹. ergo in rerum natura erit dare perfectuȝ bonũ ⁊ perfectã felicitatẽ. Hanc ratõem ꝑtractat in l̃ra ⁊ dicit. Om̄e q̃d dr̄ esse impꝑfectũ: illud ꝓhibet̃ imperfectum diminutõe.i.ex defectu perfecti. quo fit: vt si in q̃libet genere videatur esse q̃d.i.aliq̃d impꝑfectũ: in eo genere necesse sit aliq̃d esse perfectuȝ. Etem̄ sublata.i.circũscripta ꝑfectõe nec fingi p̄t vñ extiterit.i.esse hẽat q̃d ꝓhibet̃ impꝑfectũ. Neq̃ȝ em̄ natura cepit exordiuȝ a diminutis et incõsũmatis.i.ab impꝑfectis: ß nã ꝓcedẽs ab ĩtegris ⁊ absolutis.i.ꝑfectis. dilabit̃ ĩ hec extrema.i.inferiora. atq̃ȝ effeta.i.infructuosa. Ex hoc g̃ accipit̃ maior rõis in q̃cũq̃ȝ repit̃ aliq̃d impꝑfectũ: in eodẽ repit̃ ꝑfectũ. Tũc subiũgit minorẽ: dicẽs. Sicuti pauloante demõstrauim⁹ que est fragilis boni ⁊ imperfecta felicitas. Et ponit cõclusionẽ: dicẽs. Ergo dubitari nõ p̄t esse aliq̃uã solidã ⁊ ꝑfectã felicitatẽ. Q[uo]d ꝯcedẽs. B. dic̃. Firmissime ⁊ verissime ꝯclu

sum est. Notandū ꝙ in tꝑalibꝰ ⁊ sensibilibꝰ nō pōt esse sūmū ⁊ ꝑfectū bonum. Et qꝛ multi sunt q̄ nō putāt esse alia bona p̄ter sensibilia. ideo ne aliquis putet nullū eē ꝑfectū bonū in rerū natura: ph̄ia p̄mo anteq̄ ostendat vbi sit sitū ꝑfectū bonū ꝓbat ip̄m esse. Notandū ꝙ res subiecta est de q̄ habet̄ sermo ⁊ cognitio. ſ dū cogitamꝰ de re q̄ nō est: tūc est cogitatio cassa p̄ter veritatē sbiecte rei decipiens nos ne autē talis cognitio videat̄ eē sūmi boni. iō p̄mo ꝓbat ip̄m eē in rerū natura. Notandū ꝙ imꝑfectū nō p̄t esse principiū rerū. q̄a ꝑfectū p̄us est. imꝑfecto principio autē nō est aliq̄d prius: ex q̄ seq̄t̄ ꝙ vbi est imꝑfectū: ibi est reꝑire ꝑfectū. Notandū ꝙ est deuenire ad aliq̄d ꝑfectū a q̄ natura īcipiēs ꝓgredit̄ ad posteriora imꝑfecta: cuiusmodi sunt hec inferiora q̄ dicunt̄ extrema ⁊ effeta. q̄a sunt vltima causatoꝝ: nō causa alijs inferioribus.

cesse sit. Eteñ ꝑfectōe sublata. vñ illud qđ imꝑfectū ꝑhibet̄ extiterit: ne fingi quidem potest. Neq̄ eñ ab diminutis incōsūmatisq̄ natura rerū cepit exordiū: sed ab integris absolutisq̄ ꝓcedēs in hec extrema atq̄ effeta dilabit̄. Qꝰ si: vt pauloante monstrauimꝰ: est quedā boni fragilis imꝑfecta felicitas: esse aliquā solidā perfectāq̄ non potest dubitari. B. Firmissime inquā verissimeq̄ cōclusū est. P. Quo vo inq̄t habitet ita cōsidera. Deū rerū oīm principē bonū esse cōmunis hūanoꝝ cōceptio ꝓbat animoꝝ. Nam cū nihil deo meliꝰ excogitari queat: id quo melius nihil est bonū es

¶ Quo vo inq̄t. Hic ph̄ia oñdit in quo ꝑfectū bonū siue felicitas sit sita. Scđo cōcludit q̄ddā corolariū. Tertio mouet dubitatōem. Scđa ibi. Super hec. Tertia ibi. Atq̄ hoc q̄ꝫ. Primo dicit vel oñdit ꝑfectā felicitatē esse in deo cōstitutā. Scđo oñdit ꝑ quē modū sit in deo: ibi. Sꝫ q̄so. Primo ponit vnā ꝓpositōem notā. Scđo ex ea probat intētū: ibi. Ita vo. Primo dicit. Iā ꝓbatū est ꝙ ē dare ꝑfectū bonū. q̄ vo. i. in q̄ habitet illud ꝑfectum bonū ita ꝯsidera. Et tūc subiūgit ꝓpositōeꝫ. Oīs ꝯceptio cōis hūanoꝝ aīorū. ꝓbat. i. cōcedit deū eē bonū p̄ncipē oīm reꝝ. Et ꝙ deꝰ sit q̄ddā bonū ꝓbat ꝑ hoc. qꝛ deo nihil meliꝰ excogitari p̄t. Et q̄s dubitat illud eē bonū: q̄ meliꝰ nihil ē. q. d. nullꝰ. Notādū ꝙ deū eē principē oīm rerū oēs ꝯcedūt Sꝫ qꝛ pitagorici duo posuerūt eē p̄ncipia rerū. vnū bonū. aliud malū. Ne ergo aliq̄s occasiōe huiꝰ negaret deū eē bonū: ideo hoc ꝓbat ex eo ꝙ nihil p̄t meliꝰ excogitari deo. Vñ dicit beatꝰ Augus. i li. de doct. xp̄iana. Oēs latine lingue sciētes cū aures eoꝝ sonꝰ tetigerit q̄ ꝓfert̄ deꝰ: mouent̄ ad cogitandū excellētissimā q̄ndā īmortalē naturā. Ita autē cogitat̄ deꝰ vt ali-

quid quo nihil ſit melius.
¶ Ita vero bonũ eẽ deũ. Hic ꝓbat intẽtũ ꝙ beatitudo ſiue ꝑfectũ bonũ ſit ſi‑tum in deo tali rõe. Perfectũ bonũ eſt vera beatitudo. ſed in deo eſt ꝑfectum bonũ. ergo in deo eſt vera beatitudo. Ideo dicit in lr̃a. Ratio iſta demõſtrat deum eſſe bonũ vt cõmunicat. i. infallibiliter cõcludat: in eo eẽ ꝑfectum bonũ.

ſe quis dubitat? Ita vero bonũ eſſe deum ratio demõſtrat: vt perfectũ quoq bonum in eo eſſe cõmunicat. Nam ni tale ſit: rerũ omniũ princeps eſſe nõ poterit. Erit enim eo ꝓſtantius aliquid perfectũ poſſidẽs bonum: qđ hoc prius atq antiquiꝰ eſſe videatur. Omnia nanq ꝑfecta minꝰ integris priora eſſe claruerũt. Quare ne in infinitũ ratio ꝓdeat: cõfitendũ eſt ſummũ deũ ſummi perfectiq boni eſſe pleniſſimũ. Sed perfectum bonũ veram eſſe beatitudinẽ cõſtituimus. Verã igitur beatitudinẽ in ſummo deo ſitam eſſe neceſſe eſt. B. Accipio inquã. nec eſt qđ cõtradici vllo modo queat. P. Sed queſo inquit te. vide ꝗ id ſancte

Nã ni. i. niſi deꝰ ſit tale. ſ. ꝑfectum bonũ: nõ poterit eſſe princeps oĩm rerũ. ſi enĩ non ſit ꝑfectũ bonum: erit aliqđ ꝓſtãtiꝰ eo poſſidẽs ꝑfectũ bonũ. quia oĩa ꝑfecta claruerũt: id eſt manifeſta ſunt eẽ priora minꝰ integris. i. imperfectis. quare ne ratõ ꝓdeat. i. ꝓcedat in infinitũ. ꝯfitendum eſt ſummũ deum eſſe pleniſſimũ

ſummi ⁊ perfecti boni. Et ſic patz minor ratõnis. ſ. ꝙ in deo eſt ꝑfectũ bonum. Tũc ꝓbat maiorẽ: dicẽs. Sz cõſtituimꝰ. i. ꝓbauimꝰ nona ꝓſa: ꝑfectũ bonũ eẽ verã btitudinẽ. Igitur reſtat cõcludere ꝙ neceſſe eſt verã beatitudinem ſitã eſſe in ſũmo deo. Cui Boetiꝰ ꝯſentiẽs dicit. Accipio. i. cõcedo inquã. nec eſt qđ vllo mõ queat cõtradici. Notandũ ꝙ ſi deꝰ nõ eſſet perfectũ bonũ ſed imperfectũ: ꝓcederet in infinitũ: ſic arguendo. Deꝰ vel eſt ꝑfectũ bonũ: vel imꝑfectũ. Si ꝑfectũ habet ꝓpoſitũ. Si imꝑfectũ erit aliquid priꝰ eo: cum ꝑfectũ ſit priꝰ imꝑfecto. Illud ergo priꝰ vel eſt ꝑfectũ bonũ: vel imꝑfectũ. Si ꝑfectũ illud erit deꝰ: ⁊ habet ꝓpoſitũ. Si imꝑfectũ erit aliqđ priꝰ eo: cum perfectũ ſit priꝰ imꝑfecto. Iterũ queritur de illo priori. vel ẽ ꝑfectũ bonũ vel imꝑfectũ: ⁊ ſic ꝓcederet in infinitũ. vel dabitur deũ eſſe ꝑfectũ bonũ. Et hoc innuit in lr̃a cum dicit. Quare ne in infinitũ rõ ꝓcedat.
¶ Sz q̃ſo te inq̃t. Hic ꝓbia oñdit ꝑ quẽ modũ vera btitudo ſit ĩ deo. quia nõ ẽ ĩ deo tanq aliqđ diſtinctũ ab ipo ſicut accidens a ſubiecto: ſed eſt idẽ cũ ipo. qđ ꝓbat q̃tuor ratõibus. Secũda ibi. Poſtremo. Tertia ibi. Omino enĩ. Quarta ibi. Reſpice inq̃t. Primo ꝓmittit intentũ ſuũ cũ quadã diuiſiõe.

cuiꝰ mēbra improbat: dicens. O Boeci queso te: vide q̄ȝ id sancte .i. firmi-
miter ⁊ iuiolabiliter ꝓbes ꝙ diximꝰ summū deū esse plenissimū summi bo-
ni. Et dicit Boetiꝰ. Quonā modo sup. hec ꝓbat᷑. Tunc ponit ph̄ia diuisi-
onem: dicens. Presumas .i. putas ne hunc patrē oīm rerum accepisse ex-
trinsecꝰ illud summū bonū: quo perhibet᷑ esse plenus. vel p̄sumas ita natu
ralit᷑ h̄re a se illud bonuȝ: q̄si cogites diuersaȝ eē substātiā dei habētis ⁊ beatitudīs habite. Et tūc improbat mēbra. p̄ ꝙ deꝰ non accipit summū bonum ab extrinseco: dicens. Naȝ si putes bonuȝ q̄ᵒ in deo est extrinsecꝰ acceptū: tūc tu possis .i. potes existimare esse p̄stantius .i. meliꝰ illō bonū q̄ᵒ dederit eo ꝙ acceperit supple deo. q̄ᵒ est falsum. quia cōfitemur hunc p̄cellentissimū oīm reruȝ. Tūc ꝓbat ꝙ perfectuȝ bonū in deo: non est in ip̄o naturaliter tanq̄ȝ differens a substātia sua: dicens. Q si natura .i. per naturā inest deo summū bonum: sed est diuersum ab ip̄o ratiōe quidditatiua. fingat qui potest quis hec diuersa cōiunxerit sup. deum ⁊ summū bonū. q. d. nō est dare aliquē priorem ista diuersa cōiungentē. Notādū ꝙ ratio quā ph̄ia p̄tendit est ista. Summū bonū q̄ᵒ est in deo vel est acceptū ab extrinseco: vel inest sibi naturaliter. Si ab extrinseco aliq̄d erit p̄stantiꝰ ⁊ nobilius deo. quia dans summū bonū p̄stantiꝰ est recipiente ip̄m. Si autem inest deo naturaliter: vel tanq̄ȝ idē sibi: vel tanq̄ȝ diuersum ab ip̄o. Si tanq̄ȝ idē sibi habet᷑ ꝓpositum. si tā q̄ȝ diuersum ab ip̄o: erit aliquid prius q̄ᵒ ista diuersa cōiunxerit. Talia autem fingere est difficile.

atq̄ȝ inuiolabiliter ꝓbes ꝙ boni sūmi summuȝ deū diximꝰ esse plenissimū. B. Quonam inquit modo. P. Ne hunc rerum omniū patrē illud summū bonū quo plenꝰ esse ꝓhibetur: vel extrinsecꝰ accepisse: vł ita natutaliter habere p̄sumas quasi habētis dei habiteq̄ȝ beatitudinis diuersam cogites esse substantiā. Nam si extrinsecꝰ acceptū putes: p̄stantiꝰ id q̄ᵒ dederit eo q̄ᵒ acceperit existimare possis. Sed hunc esse rerum oīm p̄cellentissimū dignissime confitemur. Q si natura quidē inest: sed ratōe diuersum: cuȝ de rerū principe loq̄mur deo. fingat qui p̄ōt quis hec diuersa cōiunxerit

Postremo q̄ᵒ a q̄libet re diuersuȝ est: id

¶ Postremo q̄ᵒ a qualibet. Hic ph̄ia ponit secundā ratōem ꝙ summū bonum in deo nō differt ab ip̄o. ⁊ est ratio talis. Illud q̄ᵒ est diuersuȝ ab alio non est illud a quo est diuersum. si ergo summū bonū esset diuersum a deo deus nō esset summū bonū, q̄ᵒ nephas est dicere, Vn̄ dicit in l̄ra. Postre-

wo illud qd̃ est diuersum a qualibet re: illud nō est illud a quo intelligitur .i. videt̃ esse diuersum. quare qd̃ sui natura diuersuz est a sūmo bono illud nō est summū bonū. Si igit̃ summū bonū ita sit in deo ꝙ ₰m naturā est diuersū ab eo: sequit̃ ꝙ deus nō sit summū bonuz: qd̃ nephas est cogitare de deo: quo nihil cōstat esse p̄stantius. Nota si aliquid eēt in deo diuersuz ab ipo: deus esset ꝯpositꝰ et nō essentie simplicis: qd̃ ē falsū. Itē qd̃ ē ī deo diuersū ab ipo vl̃ ē accidēs vel pars eiꝰ. Nō accidēs. q̃a deꝰ nō est subiectū aliīcuiꝰ accidentis. si est ps eiꝰ: cuz pars p̄cedat totū: aliq̃d erit p̄us do. qd̃ falsum est.

non est illud a quo intelligit̃ esse diuersuz. quare qd̃ a summo bono diuersū est sui natura: id summū bonū non est. qd̃ nephas ē de eo cogitare: quo nihil cōstat esse p̄stantius. Omnino eīn nulliꝰ rei natura suo principio melior poterit existere. quare qd̃ omnium principiū sit: id etiam sui substantiaz summū esse bonū verissima ratōe concluserim. B. Rectissime inquā. P. Sed summū bonū beatitudinē esse ꝯcessum est. B. Ita est inquā. P. Igit̃ inq̃t deū esse ipsam beatitudinē necesse est ꝯfiteri. B. Nec inquā ꝓpositis p̄oribꝰ refragari q̄o: ⁊ ab illis ₰ illatuz ꝯñs eē ꝓspicio. P. Respice inq̃t an hinc q̃z idē firmiꝰ approbet̃ ꝙ duo sum

¶ Oino eniz nulliꝰ rei nā. Hic phia ponit tertiā rationē q̃ talis est. Illud qd̃ est p̄ncipiū oīm formal'r ē sūmū bonū. qꝛ sūmū bonū nō p̄t esse p̄ncipatū. ₰ deꝰ est p̄ncipiū oīm. ꝗ formal'r ē sūmū bonū. sūmū aūt bonū ē btītudo. ꝗ deus formal'r est sūma btītudo. Añ dicit ī lr̃a. Oino .i. general'r. nulliꝰ rei natura poterit existere .i. eē melior suo p̄ncipio. q̃re qd̃ oīm sit p̄ncipiū sic̃ deꝰ illud etiā cōcluserim verissima rōe sūmū esse bonū suba .i. ꝓ sui subam. Cui assentiēs Boet̃. dicit. Rectissime inquā ꝯclusū est. ₰ sūmū bonū eē btītudinē ꝯcessū ē. Dicit. B. Ita ē inquā. Cōcludit ꝗ phia. Igit̃ necesse ē deū ꝯfiteri ipaz btītudinē. Dicit. B. Nec q̄o refragari .i. resistē. p̄oribꝰ ꝓpositis .i. p̄missis. ⁊ ego ꝓspicio hoc illatū eē. ꝯñs illis .i. ad illa. Nota ꝙ p̄ncipiū oīm rex oportz eē sūmū bonū ₰baliter. qꝛ si aliq̃d aliud a p̄ncipio eēt sūmū bonū ₰bal'r sicut aliq̃d p̄ncipatū: seq̃tur ꝙ p̄ncipatū sit nobiliꝰ suo p̄ncipio nā bonū ₰bal'r nobiliꝰ ē bono accidētal'r. Itē si p̄ncipiū nō ē bonū ₰bal'r: ₰ accidētal'r. cū oē qd̃ ē tale ꝑ accidēs reducat̃ ad aliq̃d tale ꝑ se. tūc p̄ncipiū reduceret̃ ad aliq̃d ⁊ ꝑ cōsequēs nō eēt principiū.

¶ Respice inquit an hinc. Hic ponit quartam ratiōem ꝙ beatitudo in deo nō differt ab ipo. Si beatitudo differret a deo, cuz vtrūq; tā deꝰ q̄ btītudo

sit summū bonū eēnt duo sūma bona: quoꝝ vnū nō eēt alteꝝ. ⁊ cū vnū desit alteri: neutrū erit ꝑfectū ⁊ sūmū bonū. qꝛ ꝑfectū ē cui nihil deest. ꝙ necesse ē btitudinē esse idē cū deo. Vñ dicit in lr̄a. O Boeci: respice an hinc qd̄ mō dicā illud qd̄ ꝓbatū ē firmi⁹ approbet. duo sūma bona eē nō pñt q̄ sint a se diuersa. Etem̄ liqt. i. manifestū ē ꝙ bona q̄ discrepāt: nō esse alteꝝ supeoꝝ bonorū: qd̄ sit alteꝝ: q̄re cū alterū deest alterutri: id ē alteri. neutrū poterit esse ꝑfectum: cū ꝑfectū sit cui nihil deest. Sꝫ manifestū est illud non esse summū bonū qd̄ nō ē ꝑfectuꝫ. Igitur nullo mō possunt eē diuersa ea q̄ sūt sūma bona. At q̄ ꝓ certe. deum ⁊ btitudinē collegim⁹ esse summū bonū. q̄re necesse ē ipam nām q̄ sit diuitas. i. nām dei eē sūmaꝫ btitudinē. Qd̄ Boeti⁹ approbās dicit. Nihil veri⁹ ē ipa re: nec rōcinatiōe firmi⁹: nec deo digni⁹ ꝯcludi pt. Notādū ex. iiij. Topic. qd̄ ꝑ supabūdātiā dī vni soli ꝯuenit. Cū igr̄ sūmū bonū dicat̃ ꝑ supabūdātiā: nō erūt duo sūma bona. Itē si eēnt duo sūma bona: vel eēnt eiusdē spēi: vel differrēt specie. Si eiusdē spēi erunt eqlr̄ ꝑfecta ⁊ vnū erit supfluū. si differūt specie vnū erit ꝑfecti⁹ altero. qꝛ ipossibile ē duas spēs eē eqlr̄ ꝑfectas. ꝫ qd̄ est imꝑfecti⁹ nō ē summū bonū. ꝙ nō sunt plura sūma bona.

ma bona que a se diuersa sint: esse non possunt. Etenim que discrepāt bona non esse alterum qd̄ sit alteꝝ liquet. q̄re neutrū poterit esse ꝑfectū cum alterutri alterū deest. Sꝫ qd̄ ꝑfectū nō sit: id sūmū nō eē manifeste nō est. Nullo mō igit̃ q̄ sūma sunt bona ea possunt esse diuersa. Atqui ⁊ beatitudinē ⁊ deuꝫ summū bonū esse collegimus: quare ipam necesse est summā esse beatitudineꝫ que sit summa diuinitas. B. Nihil inquā nec reipa veri⁹: nec ratiocinatōe firmi⁹: nec deo digni⁹ ꝯcludi pt. P. Sup h̄ inqt igit̃ veluti geometre solēt demōstrati

¶ Sup hec inqt. Hic phīa cōcludit ex dictis q̄ndam ꝯclusionē corolariā dicens. Sup hec. s. p̄dicta. ego tibi dabo corolariū. i. ꝯclusionē corolariā. ita scꝫ sicut geometre aliq̄d solēt demōstratis suis ꝓpositis inferre: q̄ illata ipi vocāt porismata. i. apitōes. Et tūc pōit corolariū ꝙ oīs beat⁹ ē de⁹. qd̄ sic infert. quia adeptione beatitudinis fiunt homīes beati. beatitudo xͦo est ipa diuinitas: vt probatum est. manifestum est homines beatos fieri adeptione bonitatis. Sed sicut adeptione iusticie fiunt homines iusti: ⁊ adeptione sapīe sapiētes. ita necesse ē adeptiōe diuinitatis eē beatos siue deos. igitur omnis beatus est deus. Sed natura quidē vnus deus est ⁊ non plures. participatōe xͦo nihil prohibet plures deos esse. Hāc cōclusionem cōmendās. B. dicit. Et pulcrū inquam hoc. s. qd̄ mō ꝯclusisti: atq; p̄ciosuꝫ

ſiue poriſma: ſiue corolariũ mauis. i. magis velis ipm vocari. Notandum ꝙ oĩs beatꝰ eſt deꝰ. hoc ꝓbatꝰ ex lr̃a ſic. Hoĩes fiũt beati adeptõe beatitudinis. ẜ btĩtudo eſt diuinitas. g̃ hoĩes fiũt beati adeptiõe diuinitatis. ẜ adeptõe diuĩtatis aliq̃s efficitꝰ deꝰ. g̃ oĩs beatꝰ ẽ deꝰ. Vl̕ p̃t ſic argui. adeptõe diuinitatis aliq̃s efficitꝰ deꝰ. adeptiõe diuĩtatis aliq̃s efficitꝰ btũs: cũ diuinitas ſit idẽ cũ beatitudine. ergo om̃is btũs ẽ deus.

Poſitis aliq̃d inferre q̃ poriſmata ipi vocãt. Ita ego q̃ȝ tibi veluti corolarium dabo. Nã qm̃ beatitudinis adeptõe fiũt homines beati. Beatitudo ṽo eſt ipa diuinitas. Diuinitatis adeptõe fieri btõs manifeſtũ ẽ: ẜ vti iuſticie adeptõe iuſti ſapiẽ ſapientes fiũt. ita diuĩtatẽ adeptos deos fieri ſili rõe neceſſe ẽ. Oĩs igitꝰ btũs deꝰ. ẜ natura q̃dẽ vnꝰ: participatiõe ṽo nihil ꝓhibet eſſe q̃ȝ plurimos. B. Et pulcrũ inquã h̕ atq̃ȝ p̃cioſuȝ: ſiue poriſma: ſiue corolariũ vocari mauis. P. Atqui q̃ȝ pulcriꝰ nihil eſt

Nota ẜȝ Huguitõeȝ porꝰ. ri. eſt ſubtile foramen in corpore ꝑ q̃d ſudor emanat. Inde poriſma. tis. i. apertio vel illuminatio ſenſus. Dicuntꝰ etiã poriſmata regule q̃s geometre propoñũt ad aliq̃d oſtendendũ: eo ꝙ apiẽt ⁊ illumiẽnt mẽtẽ lectoris. ⁊ ipe allegat Boetiũ ĩ h̕ libro de h̕ noĩe poriſma. Notãdũ ẜm eũdẽ Hug. a corona venit coronariũ q̃d ẽ p̃miũ victorie vel p̃miũ belli vl̕ certamĩs. ſ. corona vl̕ aliq̃d aliud. Vel coronariũ ẽ vñ aliq̃s meretꝰ honorẽ: vl̕ adipiſcitꝰ coronã. Et etiã allegat Boetiũ ĩ h̕ loco de h̕ noĩe coronariũ. Sȝ cõiter ipm noĩamꝰ corolariũ. Et ẽ corolariũ cõcluſio ſequẽs ex p̃miſſis. Nota aliq̃s diceret. ſi oĩs beatꝰ eſt deꝰ: cũ plures ſint beati pl̕es erũt dij. Rñdit Boetiꝰ ꝙ vnꝰ ẽ deꝰ nãl̕r ⁊ eẽntial̕r: ẜ parcipatiue. ſ. ꝑticipatõe ṽtutis ⁊ ĩmortalitatis pñt eſſe pl̕es dij. Vñ pſ̃. Ego dixi dij eſtis ⁊ filij excelſi oẽs. Itẽ inuit ph̕us. xij. Metaphiſ. vbi ſic ꝯcludit. Nõ valet pluralitas p̃ncipuȝ. ſit g̃ vnꝰ p̃nceps. ſ. ẜm nãȝ ⁊ eſſentiã. Ergo dic̃ Señ. Vir ſpeculatiuꝰ ẽ q̃ſi deꝰ ĩ hũano corꝑe hoſpitatꝰ. Pro q̃ vlteriꝰ notãdũ ꝙ deꝰ ẽ q̃druplex. Aliq̃s ẽ deꝰ nũcupatiue: vt ydolũ. Aliꝰ vſurpatiue: vt demões cultũ dei ſibi vſurpãtes: vt dic̃ ſcriptura. Oẽs dij gẽtiũ demõia. Tertiꝰ ꝑticipatiue: vt hoĩes btĩtudinẽ ꝑticipãtes. Quartꝰ eſt deꝰ nã hñs eẽntie eternitatẽ: ĩmutabilitatẽ: ⁊ cõicabilitatẽ. Primis tribꝰ modis pñt bñ eẽ pl̕es dij: ẜ nõ q̃rto mõ. Vltio nota deitatẽ ſiue diuĩtatẽ ꝑticipare nõ ẽ niſi ĩmortalitatẽ: ĩpoſſibilitatẽ: ſubtilitatẽ ⁊ agilitatẽ adipiſci. Nã mortale additũ nobis ſeꝑat nos a dijs: vt dicit Porphiriꝰ. ergo adeptõe ĩmortalitatis erimus dij.

¶ Atqui h̕ q̃ȝ nihil pulcriꝰ eſt. Hic ph̕ia mouet circa p̃dicta q̃ndaȝ dubita-

tione. Scđo soluit eã: ibi. Cui⁹ discretõem. Primo dicit. Exquo dicis hoc corolariũ eẽ pulcrũ. Atq̃ p certo. hoc qđ iã dicã nihil ẽ pulcri⁹: qđ rõ psua det eẽ annectẽduz his. s. supdictis. Et dicit Boeti⁹. Quid ẽ pulcrũ illud: Dicit phia. Cũ beatitudo videat̃ multa ptinere: videat̃ vtrũ hec oĩa piun gãt. i. pstituãt veluti vnũ corpus btĩtudinis q̃dã varietate ptiũ: an sit ali- q̃d eoꝝ qđ cõ pleat sbaz be atitudis: ad hoc cetera re ferant̃. Tũc Boetius pe- tit hãc qõem magis eluci- dari: dicens. Vellẽ inquã vt pateface- res illud qđ q̃ris pmemo ratiõe ipsarũ rerũ sup. exẽ plificãdo. Et phia cõdescẽ dẽs Boetio q̃rit. Nonne cẽsem⁹ beati tudinẽ eẽ bo nũ: Dic̃ Bo etius. Certe sũmũ bonuz Cui phia. Li cet. i. licitum est. addas h̃ sup. sũmũ oĩ bus his. Nã beatitudo ẽ sũma sufficiẽtia: eadẽ est sũma potẽtia. ⁊ iudicat̃ esse sũma reuerẽtia claritas ⁊ voluptas. Dicit. B. Quid sup. estimas dicẽ dũ. Rñdit phia. Heccine. i. nũquid hec oĩa. s. sufficiẽtia: potentia: ceteraq̃ sunt veluti q̃dã mẽbra btĩtudinis. an cũcta referunt̃ ad bonũ veluti ad ver ticẽ. i. tanq̃ ad sũmã rõez appetẽdi oĩa alia. Tũc Boeti⁹ fatet̃ se ĩtelligere qõem ⁊ p̃stulari ei⁹ solutõez: dicẽs. Intelligo q̃d ꝓponas ĩuestigã dũ: desi- ro audire q̃d cõstituas. i. diffinias qõem dissoluendo. Notandũ q̄ q̃stio quã phia mouet est ista. vtrũ p̃dicta q̃nq̃. s. sufficiẽtia. reuerẽtia ⁊c̃. cõstitu ant beatitudinẽ sicut diuersa mẽbra vnũ corp⁹. vel vtꝝ oĩa sint eadẽ ⁊ refe rãt̃ ad aliq̃d vnũ. s. ad bonũ: qđ sit rõ appetẽdi oĩa ista. Notãdũ q̄ ĩ btĩ tudine ẽ sũmũ bonũ. ⁊ in btĩtudine est sufficiẽtia: reuerẽtia: potẽtia: gl'ia et iocũditas. Ideo q̃rit̃ an ista sint in btĩtudine tanq̃ diuersa: aut ad vnũ re lata. s. ad bonũ rõe cui⁹ appetunt̃. Nota ad primã ptez qõnis dz rũderi

qđ his annectendũ esse ratio psuadet. B. Quid inquã. P. Cũ multa inquit beatitu do cõtinere videat̃: vtꝝ ne hec oĩa vnũ ve luti corp⁹ btĩtudinis q̃dã ptiũ varietate cõ iũgãt: an sit eoꝝ aliq̃d qđ btĩtudinis sbam ꝯpleat. Ad h̃ vo cetera referant̃. B. Vel- lem inquã id ipaꝝ reꝝ cõmemoratõe pate- faceres. P. Nõne inq̃t btĩtudinẽ bonũ eẽ cẽsem⁹. B. Ac sũmũ q̃dẽ inquã. P. Ad- das inq̃t h̃ oĩb⁹ licet. Nã eadẽ sufficientia sũma ẽ. eadẽ sũma potẽtia. reuerẽtia q̃z cla ritas ⁊ voluptas btĩtudo esse iudicat̃. B. Quid igit̃. P. Heccine oĩa bona sufficien tia: potẽtia: ceteraq̃ veluti q̃dã btĩtudinis mẽbra sunt: an ad bonũ veluti ad verticez cũcta referunt̃. B. Intelligo inquã q̃d iue stigãdũ ꝓponas: s̃ q̃d pstituas audire de-

q̃ nõ. q: mẽbra vnũ corpꝰ ɔstituẽtia debẽt eẽ int̃ se diuersa: vt statim ꝓba‑
bit̃ in lr̃a sequẽti. s̃ illa q̃nq̃ sunt vnũ vt ꝓbatũ est. g̃ nõ p̃ñt eẽ ꝑtes beati‑
tudinis cõstituẽtes ip̃am sicut mẽbra vnũ corpꝰ. Etiã si sic: seq̃ret̃ q̃ beati‑
tudo seu deꝰ nõ eẽt oĩno simplex: qđ est ip̃ossibile.
¶ Cuiꝰ rei discretõez. Hic p̃hia soluit q̃stiõem. et p̃mo oñdit q̃ ista q̃nq̃ nõ sũt ꝑtes ⁊ mẽbra btitudis. Scđo ostendit q̃ oĩa referãt̃ ad bonum: ibi. Ad bonuz vero. Primo intẽdit talẽ rõez. Mẽbra cõstituẽtia aliq̃d vnuz adinuicem debẽt esse diuersa. s̃ ista oĩa q̃nq̃ sunt idem. ergo nõ sũt mẽbra ⁊ ꝑtes beatitudis. Ait dic̃ i lr̃a. Cuius rei supple posite in q̃stiõe: sic accipe discretionẽ. i. discretã solutõez.

sidero. P. Cuiꝰ rei discretõez sic accipe.
Si hec oĩa btitudinis mẽbra forẽt: a se q̃z
iuicẽ discreparẽt. Hec ẽ eñ ꝑtiũ natura vt
vnũ corpꝰ diuersa ɔponãt. Atq̃ h̃ oĩa idez
eẽ mõstrata sunt. Minime igit̃ mẽbra sũt.
Alioq̃n ex vno mẽbro btitudo videbit̃ eẽ
ɔiũcta: qđ fieri neq̃t. B. Id q̃dẽ inquã du
biũ nõ est: s̃ id qđ restat expecto. P. Ad
bonũ ṽo cetera referri palã ẽ. Idcirco eñ
sufficiẽtia petit̃: qm̃ bonũ esse iudicat̃. Id
circo potẽtia: qm̃ id q̃z eẽ credit̃ bonũ. idẽ
de renerentia: claritudine: iocũditate cõie
ctare licet. Omniũ igitur expetendoꝝ sum
ma atq̃ causa bonum est. Quod enim ne
q̃ re: neq̃ similitudine vllũ in se retinet bo

Si hec oĩa forẽt mẽbra btitudis: tũc discreparẽt a seiuicẽ. hec eñ ẽ nã ꝑtiũ vt diuersa ɔponãt vnũ corpꝰ. Atq̃ ꝓ certo. h̃ oĩa q̃nq̃ mõstrata sũt idẽ eẽ sup. i nona ꝓsa. igr̃ mĩme sĩt mẽbra btitudis. Sz si i eis saluet̃ rõ mẽbri oĩa erũt vnũ mẽbꝝ. ⁊ tũc seq̃t̃ btitudinẽ ɔponi ex vno mẽbro: qđ ẽ ip̃ossibile. Et h̃ ẽ q̃ dic̃. alioq̃n. i. si alit̃ dicat̃ q̃ nõ sĩt mẽbra. s̃ vnũ mẽbꝝ videbit̃ btitudo eẽ ɔiũcta ex vno mẽbro: qđ fieri neq̃t. Et dic̃. B. Id q̃dez qđ mõ ɔclusũ ẽ nõ ẽ dubiũ: s̃ illđ qđ restat đ ṽitate alteriꝰ ꝑtis q̃õnis: expecto. Notãdũ q̃ btitudo ẽ diuĩtas vt p̃ꝰ visũ ẽ. ⁊ q: diuĩtas ẽ oĩno simplex ⁊ idiuisibil̃ ex nullo p̃t eẽ ɔstituta. cũ ei ɔstituẽs p̃ꝰ sit ɔstituto: eẽt aliq̃d p̃ꝰ deitate: qđ absurdũ ẽ. g̃ btitudo nõ p̃t eẽ ɔstituta ex plibꝰ mẽbris vl̃ ex vno (mẽbro.
¶ Ad bonũ ṽo cet̃a. Hic p̃hia oñdit q̃ oĩa referant̃ ad bonũ tãq̃ ad cãz ꝓpt̃ quã appetunt̃. Scđo ex dictiз deducit q̃sdaz ɔclusiões supiꝰ ꝓbatas vt meliꝰ ĩtelligant̃. Scđa ibi. Cuiꝰ ṽo cã. Prĩo dicit Palã ẽ cet̃a. s. q̃nq̃ sup̃dicta ad q̃ oĩa appetẽda reducũt̃ ip̃a referri ad bonũ. idcirco eñ petit̃. i. appetit̃ sufficiẽtia. q: bonũ eẽ iudicat̃. idcirco potẽtia desiderat̃. q: id ẽt credit̃ eẽ bonũ idẽ lz ɔiectare. i. iudicare đ r̃uerẽtia claritu

oine.i.claritate ⁊ iocūditate:⁊ sic vniuersaliter cōcludere ꝙ bonū est sūma .i.ꝑfectio.⁊ causa oīm expetendoꝝ.i.desiderandoꝝ. Qđ declarat ꝑ signū dicēs. Illud em̄ qđ neqꝫ in re neqꝫ in sīlitudine.i.apparētia vllū bonū retinet in se:illud nullo mō pt̄ expeti.i.desiderari. ⁊ cōtra.i. ꝑ cōtrariū.illa q̄ nō sunt bona natura.i.ex natura.tn̄ si videant̄.i. appareāt esse q̄si vera bona sint appetunt̄:quo fit vti bōitas in re credat̄ esse sūma atꝫ causa oīm expetēdoꝝ. Notandū ꝙ bonuꝫ est causa oīm desiderādoꝝ.qꝛ deficiēte rōne boni ī aliq̄:siue sit bonū scđꝫ apparētiā: siue existentiā tollitur rō appetibilis. posita vo ratōe boni in aliq̄: siue ſm rē: siue ſm apparentiā exquo ipm̄ est appetibile. Propter qđ dicit Aristo.iij.de aīa. Mouet em̄ appetibile hoc quidē bonū:hoc autem apparens bonū.

num:id expeti nullo modo pt̄. Cōtraqꝫ etiam q̄ natura bona nō sunt:tn̄ si eē videant̄ q̄si vera bona sint:appetūtur. Quo fit vti sūma cardo atꝫ causa expetēdoꝝ oīm bonitas eē iure credat̄. ¶ Cuiꝰ vo causa q̄d expedit:id maxime videt̄ optari. veluti si salutis causa quispiā velit eq̄tare:non taꝫ eq̄tādi motū desiderat q̄ꝫ salutis effectū. Cū igit̄ oīa boni gr̄a petāt̄:nō illa potiꝰ q̄ꝫ bonum ipm̄ desiderant̄ ab oībꝰ. Sꝫ ꝓpter qđ cetera optant̄ beatitudinē esse ꝯcessimus: quare sic quoqꝫ sola querit̄ beatitudo. Ex quo liquido apparet ipsius boni ⁊ beatitudinis vnā atqꝫ eandem esse substantiā. B. Nihil video cur desētire q̄spiaꝫ possit. P.

¶ Cuiꝰ vo causa. Hic ex dictis ph̄ia deducit quasdā cōclusiones ꝑus ꝓbatas vt meliꝰ intelligant̄. Et sunt due. Prima est ꝙ bonū ⁊ beatitudo sunt idē. Secūda ꝙ deꝰ ⁊ bonū idē sunt. deducēs ergo p̄me ꝯclusionē dicit. Illud maxime videt̄ optari cuiꝰ causa q̄d.i. aliqđ expedit̄.i. desiderat̄.vt si causa salutis.i.sanitatis.quispiā.i.aliq̄s.velit eq̄tare.nō taꝫ.i.nō tm̄:desiderat motū eq̄tandi q̄.i.inq̄ꝫtū desiderat effectū salutis.i.sanitatis. Cū igitur oīa petant̄.i.appetant̄ gr̄a boni.illa nō potiꝰ desiderant̄ ab oībꝰ q̄ꝫ ipꝫ bonū. Sꝫ nos cōcessimꝰ beatitudinē esse ꝓpt̄ qđ cetera optant̄:q̄re sola beatitudo tanq̄ꝫ finis oīm alioꝝ querit̄.i.desiderat̄. Ex quo liq̄do.i.manifeste apparet esse eandē substantiā ipius boni ⁊ beatitudinis. Boetiꝰ em̄ assentiēs isti deductiōi:dicit. Nil video cur quispiā possit dissentire. Notandum quorūcūqꝫ ꝓprietas per se est eadem:necesse est illa esse eadē. Cuꝫ igitur bonū ⁊ beatitudo habeant vnā ⁊ eandem per se ꝓprietatem:erūt eadem. Naꝫ per se ꝓpriū est beatitudini ꝙ oīa ꝓpter eā desiderant̄. Similr̄ il

la proprietas ē boni q̄ oīa appetunt' q̄ bona ergo bonū τ btitudo sūt idē. Notandū q̄ illud magis appetit' cui⁹ cā aliquid appetit'. q̄ illō ꝓpter qō aliquid appetit' pri⁹ ē in causando motū desiderij. q̄ illud qō appetit' ꝓpē aliō. q̄ cā primaria plus influit q̄ scōaria. τ iō illud ꝓpter qō aliqd appetit' plus influit desiderio. q̄ illud qō appetit' ꝓpter aliud. sic finis plus influit q̄ ordinata in finē. et h̄ declarat p exēplū in līa de sanitate. q̄ plus appetit' q̄ act⁹ equitandi factus ꝓpē sanitatē ¶ Sed deum Hic phīa ex ꝯclusiōe pri⁹ ꝓbata deducit scōam. s. deū τ bonum eē idē s̄m sb̄stantiā τ dic. Sȝ demōstrauimus deū τ verā btitudinē esse idē τ vnū dic Boet'. Ita ē inquā. Ex q̄ ꝯcludit phīa dicens. igit' secure lȝ ꝯcludere sb̄am dei sitam eē in ipso bono. nec vsq̄ alio. i. alubi. Nota q̄ ex prima cōclusiōe infert' scōa. accipiēdo primā ꝯclusionē p maiore arguēdo sic. Bonū τ btitudo sūt idē s̄m sb̄am. s̄ deus ē vera btitudo. ergo deus τ bonum sunt idem s̄m substantiam.

Sed deum verāq̄ btitudinē vnū atq̄ idē eē mōstrauim⁹. B. ita inquā. P. Securo igit' concludere licet. dei quoq̄ in ipso bono nec vsq̄ alio sitam esse substantiam.

Metrū. x. tercij libri

b Uc omnes pariter venite capti
Quos fallax ligat iprobis cathenis
Terrenas habitans libido mentes.
Hic erit vobis requies labor.
Hic portus placida manens quiete
Hoc patens vnum miseris asilum

Uc omēs pariter venite capti. Istud est metrū decimū hui⁹ tercij qō dr̄ valēticū ab inuētore. τ est vnde casillabū ꝯstans ex spondeo τ dactilo. τ duob⁹ vl' trib⁹ trocheis. q̄ vltio loco p̄t pōi spōde⁹ vl' troche⁹. In q̄ metro phīa postq̄ oñdit i q̄ sit sūma btitudo hortat' ad istā btitudinē puenire dicēs. Oēs capti q̄s fallax libido. i. fallax delecticio. hītās. i. possidēs t'renas mētes. ligat iprobis cathenis. i. viciosis cupiditatib⁹. vēite parit' huc. i. ad sūmū bonū qō est sitū in deo. Tunc oñdit vtilitatē veniendi ad illud bonū dicēs. Hic. i. in isto bono qō ē deus. erit vobis reqes laborū. cū ipse sit premiū in hac vita laborantiū. hic est portus. i. securitas manens placida quiete h̄ ē asilū. i. domus refugij vnum. i. solū. quia tm̄ ad deū est tutum refugiū. patēs. i. apertum miseris. Tunc cōparat istud bonū ab bōa tempalia oñdens bona tpalia eē damnosa. quia sui cupiditate obtenebrāt aiam. d. Quicquid donat tagus fluui⁹ iste aureis suis arenis. Quicquid donat hermus fluuius rutilante. i. splendente sua ripa. aut indus fluui⁹ a quo dicitur India. ꝓpinquus calido orbi. q̄ vicinus torride sone. indus inquā commiscens lapillos virides. i. smaragdos. candidis. i. margaritis sup. omnia illa non illustrant aciē sup. mētis. s̄ magis ꝯdunt. i. inuoluunt

cecos alios. in suas tenebras id est ignorantias veri boni. hoc. s. bonū tpa-le. quicqd. i. qōcunqꝫ. placet. i. excitat mētes ad cupiditatē. illud tellꝰ aluit infimis cauernis. i. ꝓfundis. qꝛ in ꝓfundo terre gignunť metella ꝛ gemme Tūc oñdit vtilitatē boni qđ ē deꝰ in q ē vā btitudo dicēs. Splēdoꝛ. i. btitudo splēdēs. q splēdoꝛe regiť celū. ille vitat obscuras ruinas aie. qꝛ splēdoꝛ ꝛ obscuritas se nō ꝯpaciunť in eodē qsquis ꝫ poterit notare id ē notaꝫ habere hanc lucē. ipe negabit. i. nō curabit candidos radios phebi. i. solis Notādū ꝓpter liam ꝙ a silū ꝑm Hug. dr̄ domꝰ refugij quā romulus fecit. ab a qđ ē sine. ꝛ silon qđ ē tactꝰ q̄si sine tactu. quia non erat phas aliqueꝫ ibi tangere vł offendē. Notandum ꝑm Isid. li. ethimolo.

Non quicquid tagus aureis arenis
Donat. aut hermus rutilante ripa
Aut indus calido propinquus orbi.
Candidis miscens virides lapillos
Illustrant aciem magisqꝫ cecos
In suas condunt animos tenebras.
Hoc quicquid placet excitatqꝫ mentes.
Infimis tellus aluit cauernis.
Splendoꝛ quo regitur vigetqꝫ celum
Uitat obscuras anime ruinas.
Hanc quisquis poterit notare lucem
Candidos phebi radios negabit.

Prosa vndecima huius tercij libri

a Ssentioꝛ inquam cuncta eni firmissimis nexa rōnibus cōstāt. P. Tū illa quāti iquit estiabis. si bonū ipm qd agno

Tagus est fluuiꝰ quē cartago hispanie sic nūcupauit. ex q ꝓcedit copiositas arenis auriferis. ꝛ ab h ceteris fluuijs hispanie ē prelatꝰ Notādū ꝑm Hug. ꝙ hermꝰ est fluuiꝰ asie. q cāpos smirneos secat fluctibꝰ. ꝛ est plenus aureis harenis. Indus aūt ꝑm ysid. est fluuius oriētis. q rubeo mari excipitur a quo india nuncupať. abundans margaritł ꝛ smaragdis.

Ssentioꝛ iquā. Ista ē. xi. ꝓsa huius tercij in q̄ phia iducit Boetiū in cognitōem qrūdā que prꝰ fassus fuit ignorare. s. qs sit finis oīm rex ꝛ quibꝰ gubernaculł mūdꝰ regať. Prīo ducit ipm in cognitōeꝫ primi. scdō scdi in seqnti ꝓsa. Primo phia inuestigat diffinitōem boni. scdo ex h oñdit quis sit finis oīm rex ibi. Et illa nimiū. primo ꝑmittunť qdā scdo phia aggrediť ꝓpositū ibi. Nōne inqt. Prīo Boetiꝰ assentiēs ꝑdictł dic. Assentioꝛ inquā. s. iā dictis. cūcta em̄ ꝯstant nexa firmissimis rōibꝰ qꝛ demōstratiuis Et phia inqt. Quāti. s. ꝑcij estimabis. si agnoueris qd sit ipsū bonuꝫ Rñdet Boetiꝰ. Infiniti. s. precij inquā estimabo. si qdē mihi pariter ꝯtingat agnoscere deū q bonū ē. dicit phia. Atqui ꝓ certe. h patefaciā vissima

rõe. maneãt. i. ꝓcedant̃. mõ. i. tm̃mõ q̄ ɔclusa sũt pauloañ. Et dicit Boeti⁹ manebũt sine oĩ ɔ̃dictiõe ĩ sui ꝟitate. Notãdũ ꝙ ad ꝓbãdũ aliquã ɔclusionẽ oꝫ ꝑncipia manere in sui veritate τ ea ɔcedi. si eñ negarent̃ nõ posset ex eis ɔclusio deduci. volẽs ergo ph̃ia ex his q̄ ɔclusa sũt tanq̄ ex ꝑncipijs cõcludere q̄d sit bonũ. dic̃ ꝭ velle facere manentib⁹ his q̄ probata sũt. τ dicit botius ꝙ manebunt in sui veritate. Nonne inq̄t mõstrauimus ea. Hic ph̃ia aggredit̃ intentũ oñdendo q̄d sit bonũ. τ intẽdit ꝓbare istã cõclusionẽ bonũ est illõ qđ oĩa appetũt. quã ꝓbat tali rõe. Unum τ bonũ sũt idẽ ꝭ oĩa appetũt eẽ vnũ. ergo oĩa appetunt bonũ. Circa istã rõneꝫ sic ꝓcedit. Primo ꝓbat maiorẽ. scđo minoreꝫ. tercio

ueris. B. Infiniti inquã. siquidẽ mihi pariter deũ q̊q̄ qui bonum est ɔtingat agnoscere. P. Atqui hoc verissima inquit rõne patefaciam. maneãt modo que pauloante ɔclusa sunt. B. manebunt inquã. P. Nõne inquit monstrauimus ea q̄ appetunt̃ a pluribus. Idcirco vera ꝑfectaq̄ bona non esse. qm̃ a seinuicẽ discreparent. cunq̄ alteri abesset. alterũ plenum absolutumq̄ bonum afferre nõ posse. Tũ aũt veꝝ bonũ fieri cũ in vnam veluti formã atq̄ efficientiaꝫ colligunt̃. vt q̄ sufficiẽtia est eadẽ sit potẽtia. reuerẽtia. claritas atq̄ iocũditas. Nisi ꝟo vnũ atq̄ idẽ oĩa sint nihil habere quo nũerent̃. B. demõstratũ est inquã nec dubitari vllo modo potest.

resumpta maiore infert conclusionẽ. secunda ibi. Nostine igit̃. Tercia ibi Est ne igitur. probat ergo maiorem ꝙ vnũ τ bonũ sunt idem per modũ qđ nis. τ primo querit dicens. Nõne supra mõstrauim⁹ in nona prosa ea que appetunt̃ a plurib⁹ sup. sufficiẽtia. reuerẽtia. potẽtia. idcirco non esse vera bona τ ꝑfecta. qm̃ discrepãt a seinuicẽ sup. eo mõ quo appetunt̃ a plurib⁹ τ cũ alteruꝫ abesset alteri nõ posse afferre plenũ τ absolutũ bonũ. qđ nullo indigeat. tũc aũt sup. monstrauim⁹ vnũ verũ bonũ fieri. cuꝫ colliguntur in vnã formã beatitudinis. atq̄ efficientiam. i. in vnã cãm efficiẽtẽ. s. deũ. vt q̄ sit sufficientia. eadẽ sit potentia. τ reuerentia. claritas τ iocunditas nisi vero sint vnum τ idem mõstratum est. ea nihil habere quo nũerent̃. i. computentur inter expetenda. i. desideranda. Et dicit Boetius demonstratum est inquam nec vllo modo dubitari potest. Alterius querit ph̃ia. Illa que cum discrepant minime sunt bona. τ cum ceperint esse vnum sunt bona. Nonne hec contingunt fieri bona adeptione vnitatis dicit Boetius. Ita videtur inquã. Et subdit philosophia. sꝫ omne quod ẽ bonũ ꝑticipatione

boni cõcedis eẽ bonum. an minime. Et dicit Boetius ita ẽ Tũc pħia ex cõcessis ꝯcludit maiorẽ dicẽs. igit̃ sil̃i rõe oꝫ vt concedas vnũ ⁊ bonũ eẽ idez ⁊ ꝯfirmat illã cõclusionẽ ꝑ locũ ab effectu dicẽs. Nãqꝫ eadẽ ẽ sb̃a eoꝝ. quorũ nõ ẽ naturaliter diuersus effectus. qꝛ idẽ inq̃ntũ idẽ natũ ẽ facere idem. Boet̃. ꝯcedẽs dicit negare inquã nequeo. Nota ex lr̃a sic probat̃ ꝙ vnuz ⁊ bonum sint idez. Quecũqꝫ nõ sunt bona nisi qꝛ sũt vnũ illa non sunt bona nisi adeptione vnitatis. sed oĩa sunt bona adeptõne vnitat̃ ergo vnũ ⁊ bonuz idẽ sunt. vel aliter arguit̃ sic. Oĩa sunt bona adeptõne bonitatis oĩa sũt bona adeptõe vnitatis. ergo bonũ ⁊ vnũ sũt idẽ Aliã rõnẽ innuit in lr̃a dicẽs. Illa sũt vnũ quorum nõ est diuersus effectus. qꝛ idẽ inq̃ntũ idẽ nõ facit nisi idẽ ex scđo de generatõe. s; vni⁹ ⁊ bõi nõ ẽ diuersus effectus. qꝛ effect⁹ vtriusqꝫ ẽ bonũ. ergo sũt idẽ. ⁊ hec ꝯclusio pꝫ ex q̃rto metahisi. vbi Arest. vult ꝙ bonũ ⁊ vnum conuertantur.

¶ Nosti ne igit̃ om̃e qđ ẽ. Hic pħia ꝓbat minorẽ. s. ꝙ oĩa appetũt eẽ vnuz ꝑ talẽ rõez. Vnũqđqꝫ tãdiu mãet atqꝫ subsistit q̃diu ẽ vnũ. s; oĩa naturalit̃ appetũt manere ⁊ subsistere. ergo oĩa appetũt eẽ vnũ. Illi⁹ rõnis ꝑmo declarat maiorẽ. scđo minorẽ. ibi. Est ne igitur. tercio resũpta maiore ꝯcludit intentũ ibi. si qđ aũt inquit. Primo ergo declarãs maiorẽ. ꝙ vnũqđqꝫ tãdiu manet q̃diu ẽ vnũ. dicit. O boeti. nosti om̃e qđ ẽ tamdiu manere atꝫ subsistere. q̃diu sit vnũ. ⁊ cũ destiterit. i. desinit eẽ vnũ. ꝑiter ꝯtigit dissolui atꝫ interire. q̃rit boeti⁹. Quonã mõ. pħia declarat ĩ exẽplo dicẽs. in aĩalib⁹ hoc pꝫ. cũ aĩa ⁊ corp⁹ in vnũ coeũt atꝫ ꝑmanẽt vnũ. illđ vnũ vocat̃ aĩal. cũ ꝟo hec vnitas dissoluit̃ sepatõe vtriusqꝫ sup. aĩe ⁊ corporis. liq̃t. i. manifestũ ẽ aĩal. interire ⁊ nõ iã eẽ aĩal. Ponit aliđ exẽplũ ipsum etiã corpus hũanũ. cũ ꝑmanet ĩ vna forma ꝯiũctõe mẽbroꝝ. tũc visit̃. i. vꝫ hũana spẽs. s; si ꝑtes

P. Que igitur cũ discrepãt minime bona sũt cum ꝟo vnum esse ceperint. bona fiũt. Nonne hec vt bona sint. vnitatis fieri adeptõe contingit. B. Ita inquã vr̃. P. Sz omne qđ bonũ ẽ boni ꝑticipatõe bonũ esse ꝯcedis. an minime. B. Ita est. P. Oportet igit̃ idẽ eẽ vnũ atqꝫ bonũ sil̃i rõne cõcedas. Eadẽ nãqꝫ substãtia est eoꝝ quoꝝ naturaliter non est diuersus effectus. B. negare inquã nequeo. P. Nosti ne igitur inquit om̃e qđ est tãdiu manere atqꝫ subsistere q̃diu sit vnũ. Sz interire atqꝫ dissolui pariter atqꝫ vnũ eẽ destiterit. B. Quonã mõ P. vt in aĩalibus inq̃t. cũ in vnum coeunt ac ꝑmanent aĩa corpusqꝫ. id aĩal vocatur. Cũ vero hec vnitas vtriusqꝫ sepatõe dis-

corpis distribute τ segregate.i.sepate abinuicē.distraxerīt vnitatē.corpus desinit eē qđ fuerat.eodē mō pcurrēti cetera pculdubio patebit vnūqđqꝫ subsistere.i.pmanere dū ē vnū.cū vo desinit eē vnū interire vr̄.Et dicit boetius mīme inquā vr̄ mihi aliđ ꝯsiderāti plura. Nota ꝙ aliqs diceret nō vr̄ ꝙ eē τ eē vnū sint eadē.qꝛ mali sūt τ tñ nō sunt vnū.pbatio.vnū τ bonū sunt idē vt iā pbatū est.ꝫ mali nō sunt boni.ergo nō sūt vnū. Ista rō soluit ex quarto huiꝰ negādo maiorē.qꝛ pħia quarto huiꝰ probat malos nō solū nō eē potētes.ꝫ simpliciter nō esse. Un̄ mali bene sunt mali.ꝫ ꝙ simpliciť dicanť eē nō est verū.sicut hō mortuus simpliciť nō ē hō.τ đ hoc videbitur in quarto.

soluiť intire.nec iā eē aīal liqt.ipm q̄ꝫ corpus cū i vna forma mēbrorū ꝯiūctōe pmāet humana visiť spēs.At si distribute segregateqꝫ ptes corpis distraxerit vnitatē.desinit eē qđ fuerat.Eoqꝫ mō pcurrenti cetera pculdubio patebit subsistere vnūqđqꝫ dum vnū est.Cū deo vnum eē desinit esse interire. B. Cōsiderāti inquā mihi plura minime aliud vr̄. P. Est ne igiť inquit qđ inquantū naturaliter agat relicta subsistendi appetētia venire ad interitū corruptōeꝫ qꝫ desiderent. B. Si aīalia inquā cōsiderē que hn̄t aliquā volendi nolēdiqꝫ naturam. Nihil inuenio qđ nullis extra cogētibus abijciant manēdi intētionē τ ad interitum

¶ Est ne igiť inqt.Hic pħia pbat seu declarat minorē.s.ꝙ oīa appetāt eē τ pmanere.τ pmo oñdit h̄.scđo pbat ꝙ tal' appetitꝰ ē nālis.scđa ibi.neqꝫ nūc nos.Primo oñdit intētū i aīalibꝰ.scđo i vegetabilibꝰ.tercio in rebꝰ inaīatis.scđa ibi.Atq̄ non ē.tercia ibi.Ea etiā.Primo dicit pħia.Est ne aliqd ꝙ inq̄ꝫtū natural'r agat.desideret venire ad interitū.i.ad mortē.τ ad corruptionem relicta appetētia subsistēdi.Rn̄det boetiꝰ.Si ꝯsiderē aīalia q̄ hn̄t nām.i.appetitū.volēdi.i.pseq̄ndi.τ nolēdi.i.fugiēdi aliquid.nihil iuenio qđ abijciant intētionē manēdi sup.in rer̄ natura.τ festinēt sponte.i.volūtarie.ad iteritū nullis cāis ex̄ cogētibꝰ.qꝛ oē aīal laborat tueri salutē.τ deuitat mortē τ pniciē.ꝫ ego prsus dubito qd de herbis τ arboribꝰ τ qd de rebꝰ inaīatis oīno ꝯsentiā sup.an talia appetant eē τ pmanere. Nota boetiꝰ nō dubitat qn aīalia appetāt τ pmanere cuiꝰ rōem inuit Illđ qđ laborat tueri salutē τ vitare mortē.h̄ appetit eē τ pmanē.ꝫ oē aīal ē hmōi ergo τc̄.Sꝫ vtr̄ ita sit in vegetalibꝰ τ i rebꝰ inaīatis de h̄ dubitat.τ pt eē rō dubitationis.qꝛ ī talibꝰ nō sūt opatiōes ita māifeste sbfuiētes appetitui nāli pmanēdi sic in aīalibꝰ.q̄ mouēť ad pcipiēdū nutrimētū.τ ad alia q̄ ptinēt ad ꝯfuatōeꝫ vite

¶ Atqui non ē ꝙ de hoc. Hic pħia ꝓbat ꝙ vegetabilia sic̄ herbe ⁊ arbores appetant eē ⁊ ꝑmanere. ⁊ h̄ ꝓbat quatuor modis sic̄ patebit. p̄mo ex locoꝝ qualitate. qꝛ in talib⁹ locis nascunẗ vbi diuti⁹ pn̄t ꝯseruari in eē. Vn̄ dicit. Atq̄ ꝓ certe. O boeci nō qđ ē possis ābigere. i. dubitare de h̄. vtꝝ inaīata ⁊ vegetabilia appetant esse primū. i. primo signo. Cum tu intuearis herbas atqꝫ arbores ināsci locis sibi ꝯuenientib⁹. vbi q̄ntum earū natura. i. vigor nature queat non pn̄t cito exarescere et interire. nam alie cāpis oriunẗ sicut oliue. alie montibus sic̄ cip̄ssi. alias ferūt paludes sic̄ alnos ⁊ salices. Alie herent saxis sicut herbe q̄ dicunẗ capilli veneris et barba iouis. Aliaꝝ herbarū sunt fecunde. i. abundātes. steriles alie vt illius herbe que dr̄ merica. q̄s si

sponte festinent. Omne nāqꝫ aīal tueri salutem laborat mortem ꝯo ꝑniciemqꝫ deuitat. Sꝫ quid de herbis arboribusqꝫ. quid de inaīatis oīno cōsentiā. rebus ꝑsus dubito. P. Atqui nō est ꝙ de hoc possis ambigere. cuꝫ herbas atqꝫ arbores intuearis primum sibi cōuenientibus innasci locis. Vbi quantum earum natura queat cito exarescere atqꝫ interire non possunt. Nā alie quidē campis. alie mōtib⁹ oriunt. alias ferunt plaudes alie saxis herent aliaꝝ fecunde sūt sterilis arene. q̄s si ī alia q̄spiā loca trāsferre conetur arescant. Sed dat cuiqꝫ natura qđ ꝯuenit: ⁊ ne dum manere possūt intereant elaborat. Quid dicam. ꝙ omes velut in terras ore demerso trahunt alimēta radicibus ac per medullas robur corticēqꝫ diffundūt. Quid ꝙ nobilissimū qđqꝫ

quispiam id est aliquis conetur transferre in alia loca arescant. sed natura dat vnicuiqꝫ qđ sibi ꝯuenit ⁊ elaborat ne ītereant q̄diu manere pn̄t. Nota locus est principium generationis. quia saluat ⁊ conseruat locatum. et ipso mediante virtus celestis influit ipsi locato. cum igitur vegetabilia sicut herbe ⁊ plante requirant determīata loca in quib⁹ saluantur ⁊ in alijs arescant. patet ꝙ ipsa appetant esse et ꝑmanere.

¶ Quid dicā. ꝙ oēs velut in terras. Hic pħia ꝓbat idē alio signo qđ sumitur ex mō situatōis ptiū s̄m ꝯuenientiam ad attractionē alimēti quo ꝯseruatur eē coꝝ Et dicit. q̄d dicā ex hoc ꝙ oēs. s. herbe ⁊ arbores trahūt alimēta radicib⁹ velut ore dimerso in terras. ⁊ diffundunt sibi alimentū ꝑ medullas. ꝑ robur ⁊ ꝑ corticē qđ nō ē nisi ꝓpter appetitū ꝑmanēdi. Tūc pōit

alıud signũ qđ sumitur de dispõne ꝑtiũ ad ꝓhibẽdũ nocumẽtũ extrinsecuꝫ
dicens.qd dicã ex h ꝙ mollissimũ qđqꝫ sič ẽ medulla sp recõdiť.i.locať.in
iteriore sede.i.ĩ medio plãte.extra ꝟo tueť quadã ligni firmitate.vltim⁹ ãt
.i.exterior cortex arboris.q̃si patiẽs mali.i.potẽs sustinere mala.opponiť
defensor ꝟsus intẽpiẽ celi.i.aeris.Tũc ponit alıud signũ qđ sumiť ex ꝓpa

sicuti medulla est in interiore sp sede recon
dit.extra ꝟo quadã ligni firmitate. Ulti-
mus aũt cortex aduersũ celi intẽpiem. q̃si
mali patiens defensor opponitur. Jaꝫ ꝟo
quanta ẽ nature diligẽtia. vt cũcta semine
multiplicato propagentur.quo oĩa nõmõ
ad tp̃us manendi verũ generatim q̃ꝫ quasi
imppetuum ꝑmanendi.veluti quasdã ma
chinas eẽ quis nesciat.Ea etiam q̃ inaĩata
eẽ creduntur.nõne qđ suũ est queqꝫ silı̃ rõ-
ne desiderant.Cur enim flãmas quidẽ sur
sum leuitas vehit terras ꝟo deorsum pon
dus deprimit.nisi ꝙ hec singulis loco mo
tionesqꝫ cõueniunt.Porro auteꝫ qđ cuiqꝫ
ꝯsentaneũ ẽ.id vnũqđqꝫ cõseruat.sicuti ea

gatione semi
nis.q̃ ordina
tur ad ꝯsua-
tionẽ nature
in alio silı̃ in
spẽ cũ nõ pos
sit manẽ ideꝫ
nũero.Et dıč
iã ꝟo quãta
est diligentia
nature vt cũ-
cta ꝓpagẽtur
semĩe multi-
plicato sup.
ꝯsidera q̃ oĩa
semĩa q̃s ne-
sciat eẽ tanq̃
q̃sdã machi-
nas.i.instru-
mẽta manen
di.nonmõ .i.
nõtm̃ ad tp̃s
veꝝ etiã ma-
nẽdi imꝑpe-
tuũ.generatĩ
.i.successiua gnãtõe.q.d.null⁹ ẽ cui hec nõ pateãt. Notãdũ ꝙ radices plã
taꝝ ori sil̃es sũt.cũ hẽant eãdẽ oꝑationẽ sup.trahẽ alimtũ.hñt ãt plãte ra-
dices ĩfixas terre.qr ex ťra hũorẽ trahũt ⁊ alimẽtũ.qđ ꝑ diffundiť ĩ medul
lã.deiñ ĩ robur.deiñ in corticẽ.ẽ aũt medulla mollissimũ.qđ ẽ ĩ medio plã
te vl̃ arboris.nõ potẽs pati intẽpiem caloris ⁊ frigoris.iõ nã ĩpam locauit
ĩ medio.quã circũdat robur qđ ẽ lignũ arboris.robur aũt circũdať cortice
exteriori tãq̃ defensore ab ĩtẽpie aeris. Notãdũ ꝙ qr vegetabilia nõ pñt
idẽ numero manere. ideo natura producit in eis semina per quorũ ꝓpaga
tionẽ ꝑmaneãt idem in specie.s.in suo simili.
¶ Ea ẽt q̃ inaĩata.h pħia ꝓbat ꝙ ẽt inaĩata appetãt eẽ duab⁹ signis.Prĩo
ex ĩclinatõe nãli eoꝝ ad locũ.⁊ dicit sic.Ea ẽt q̃ crednnť eẽ inaĩata vt lapis
aer.ignis.nõne desiderãt.i.appetũt.q̃qꝫ.i.oĩa inaĩata.qđ suũ ẽ.i. sue natu
re ꝯsonũ ẽ silı̃ rõe ꝓpter ꝯsuationẽ sui eẽ.q.d.sic. Cur enĩ leuitas vehit. i.
mouet flammas sursum.⁊ põdus.i.grauitas deprimit terras deorsuꝫ non
ꝓpť aliã.cãm nisi ꝙ hec loca ⁊ motões ꝯueniũt singul̃ sup.ꝓ saluatõe eoꝝ
eẽ,⁊ subdit,Porro illđ ẽ ꝯsentaneũ,i,cõuinẽs cuiqꝫ, illđ sup. ꝯsuat in eẽ

vnūquodq̄. ſicut ea q̄ ſūt inimica. i. ꝯ̄ria corrūpūt. Scd̄o ꝓbat illō ꝑ aliō ſi-
gnū ſūptū ex ꝯſuatōe nāl' ꝓprietatis. hm̄oi ē ꝯtinuitas quā q̄libet res nā-
lis nitit' ꝯſuare. Vn̄ dicit. Jam ſup. iſta v̄o que dura ſūt vt lapides. adhe-
rēt tenaciſſim⁹. i. firmiſſimis. ſuis ꝑtib⁹ ⁊ reſiſtūt ꝑ ſuā duriciē ne facile diſ
ſoluant'. q̄ v̄o ſūt liquētia. i. mollia. ſicut aer ⁊ aq̄. ne facile cedūt diuiden-
tib⁹. ꝧ cito re
labuntur. i. re
deūt in ea a q̄
bus ſūt abſci
ſa. ꝧ ignis re-
fugit oēm ſe-
ctionē. Nota
ꝙ ꝧ vltimū
ꝙ dicit ignez
fugere oēm ſe
ctionē. dupli
citer exponit'
p̄mo ſic. Ali-
q̄d ſecat' cum
ꝑtes ei⁹ abin
uicē ſepantur
ita. vt in nul-
lo cōueniant.
ꝧ ꝑtes ignis
non ſic p̄nt ſe
cari. q̄n ſemꝑ
in aliquo ꝯue
niāt. vt maxīe
pȝ de igne q̄ ē
flamma. Alio
m̄ō exponitur
ſic ꝙ ignis re
fugit oēm ſec
tionē. q2 ꝓp̄t
vehemētiā ſui
actionis corrumpit ip̄m q̄d dȝ ſecare ⁊ igniēdo ipſum in ſui naturā ꝯuertit
¶ Neq̄ nūc nos. Hic ph̄ia ponit ꝙ deſideriū eſſendi nō ē appetitus volū-
tarius ꝧ naturalis. Et dicit. Neq̄ nos tractam⁹ nūc de motib⁹ volūtarijs
aīe cognoſcentis. ꝧ de naturali intētōe. ꝧ naturale ē quod tranſigimus id
eſt digerimus. acceptas eſcas ſine cogitatione. ⁊ quod in ſomno neſcien-
tes ducimus ſpiritum id eſt reſpiramus. Nam amor. i. appetitus. manen-
di. i. ſubſiſtendi in aīalibus. ſ. non prouenit ex voluntatibus ſup. ſicut tu
eſtīas quia ſuperi⁹ poſuiſti ſolum in animalibus eſſe appetitū manēdi. ſed
venit ex pricipijs nature. q2 natura repit' tam in aīatis q̄ȝ in inaīatis. Q̄d
autem appetitus manendi non ſit ex voluntate. probat dupliciter. Pri-
mo probat hoc, quia voluntas ſepe amplectitur mortem que tollit eē indi

que ſūt inimica corrūpūt. Jā v̄o q̄ dura ſūt
vt lapides adherēt tenaciſſime ꝑtib⁹ ſuis.
⁊ ne facile diſſoluantur reſiſtunt. Que ve-
ro liquentia vt aer atq̄ȝ aqua facile quidez
diuidētib⁹ cedūt. ꝧ cito in ea rurſus a qui-
bus ſūt abſciſa relabūt'. Jgnis v̄o oēm re
fugit ſectōez. Neq̄ nūc nos de volūtarijs
aīe cognoſcētis motib⁹. ꝧ de nāli itentōe
tractam⁹. Sicuti ē ꝙ acceptas eſcas ſine
cogitatōe trāſigim⁹. ꝙ in ſomno ſp̄m duci
mus neſciētes. Nā nec in aīalib⁹ quidē ma
nendi amor ex aīe volūtatib⁹: verū ex na-
ture principijs venit. Nā ſepe mortē cogē
tib⁹ cauſis. quā natura reformidat. volun-
tas amplectit'. Contraq̄ illud q̄ ſolo mor-
taliuȝ rerum durat diuturnitas. gignendi
opus quod natura ſemꝑ appetit. interduȝ
cohercet volūtas. adeo hec ſui caritas nō
ex aīali motōe. ꝧ ex naturali intētōe ꝓcedit

nidui. Uñ dicit. Uolũtas sepe amplectit̃ mortẽ. quã natura reformidat. i. abhorret, cogentibus causis. s. extrinsecis. sicut p3 de martiribus. Scđo p bat idẽ ex hoc: ꝙ volũtas qñ3 cohibet operationẽ ꝯ$uatiuã eẽ specifici di- cẽs. contraꝙ3. i. ꝑ ꝯ̃riũ. illud opus gignẽdi. quo solo durat diuturnitas. i. ꝑmanẽtia rex naturaliũ. qđ natura appetit interdũ coercet voluntas. sicut patet in cõti- nentib⁹ adeo hec caritas. i. appetitus sui sup. manendi non ꝓcedit ex aĩali motiõe. sed ex naturali intentione. quã de⁹ indi- dit nature.

Dedit eni prouidentia creatis a se rebus hanc vel maximã manendi cãm. vt quoad pñt naturaliter manere desiderẽt. Quare nihil est ꝙ vllo modo queas dubitare. cũ- cta que sũt appetere naturaliter cõstãtiam permanẽdi. deuitare ꝑniciẽ. B. Cõfiteor inquã nũc me indubitato cernere. que du- dũ ĩcerta videbãtur. P. Qđ aũt ĩquit sub sistere ac ꝑmanere appetit. id vnũ eẽ desi- derat. Hoc enim sublato nec eẽ q̃dem cui- ꝙ̃ ꝑmanebit. B. vex est inꝙ̃. P. Oia igi tur inquit vnũ desiderãt. B. cõsensi. P. Sed vnũ idipsum mõstrauimus eẽ qđ bo num est. B. Ita q̃dẽ. P. Cũcta igitur bo- num petũt. quod quidem ita describas. li

¶ Dedit eni3 ꝓuidẽtia diui na reb⁹ crea- tis a se. hanc maximã cãm manẽdi. vt de siderent ꝑma nere naturali ter ꝙ̃diu pñt. q̃re nihil ẽ ꝙ vllo mõ q̃as. i. possis du- bitare. cuncta q̃ sũt naturali ter appetere ꝯstantiã ꝑmanẽdi. ⁊ deuitare ꝑniciem. qđ boetius ꝯcedẽs dic̃ Cõfiteor inquã. nũc me cernere indubitato. i. sine dubitatõe. q̃ dudũ ĩcerta videbant̃ sup. ꝙ vegetabilia ⁊ inaĩata naturaliter appetũt. ꝑmanẽtiã eẽn- di. Notandũ ꝙ duplex ẽ appetit⁹ natutalis ⁊ aĩalis. Naturalis ẽ q̃ ꝯseq̃ tur formã naturalẽ. ⁊ q2 ꝑ̃ma ꝑfectio illi⁹ qđ h3 formã naturalẽ ẽ eẽ. iđ ap- petitus cuiuslibet rei natural' est ad suũ eẽ habẽdum si careat. vel ad ꝯser- uãdum. si habeat. Appetitus aĩalis ẽ q̃ ꝯsequit̃ formã apprehẽsam. ⁊ si est forma apprehẽsa ꝑ sensus. sic est appetit⁹ sensitiu⁹. q̃ sꝑ tẽdit in ꝯueniẽtiã nature. si aũt ẽ forma apprehẽsa ꝑ ĩtellectũ. tũc semꝑ inclinatio cõueniẽs ẽ appetitus rõnalis. qui ẽ voluntas. ⁊ q2 illud qđ ₰m se est discõueniẽs na- ture sibi est mors. illud homo apprehẽdit qñ3 tanꝙ̃ ꝯueniẽs ꝓpter aliđ an nexũ. s. ꝓpter premiũ eterne vite. iđ volũtas sepe amplectit̃ mortẽ quã natu ra reformidat ex q̃ p3 ꝙ appetit⁹ essendi nõ ẽ prĩo ⁊ pĩcipaliter ex appeti- tu ĩtellectiuo. sed ex appetitu naturali. Nam appetitus intellectiuus non inuenit̃ in omnibus inquibus inuenitur appetitus naturalis.

¶ Qđ aũt inq̃t subsistere. Hic ꝑhia resũpta maiore ꝯcludit ĩtẽtũ dicẽs. qđ

aūt appetit subsistere. ⁊ pmanē. illud desiderat eē vnū. hoc em̄ sup. vno sb lato non pmanebit cuiq̃ʒ rei suū eē. dicit boeti⁹ vex ē ꝯcludit ꝙ phia. Oia igit̃ vnū eē desiderant. Et boeti⁹ ꝯsentiēs dic̄ ꝯsensi. ⁊ tūc maiorē pricipal' silogismi resumit vt ꝯcludat diffinitōez boni dicēs. ƀ nos mōstrauim⁹ vnū eē idipm qd̄ bonū ē. dicit boeti⁹ ita quidē. tūc phia ꝯcludit intētū forman do diffinitōz boni dicēs. igit̃ cūca bonū petūt. qd̄ bonū lʒ. i. licitū ē. vt ita describat̃. bonū est qd̄ desideret̃ ab oībus. Et dicit boetius. nihil veri⁹ excogitari pōt. qꝛ vel ad nihilū cuncta referūt̃ ⁊ destituta vna vertice. i. pn̄cipio cuncta fluitabūt sine rectore. Aut si quid est ad qd̄ vniuersa festinēt. illud erit sūmū oīm bonox. Notādū ꝙ oē qd̄ est. vl' appetit pfici. vl' in sua pfectōe saluari. cū igit̃ pfici ⁊ in pfectiōe saluari sit bonū oīa appetūt bonū. Notādū cū dr̄ oīa appetūt bonū. ibi nō accipit̃ bonū pcise p bono morali. nec pcise p bono nāli. ƀ pro bono cōiter accepto. qd̄ bonū communiter acceptum est esse eēntiale vel accidentale conueniens rei vt perficiatur. vel in sua perfectione saluatur.

¶ Et illa nimiū inqt. Hic phia ex dictis reducit boetiū in cognitōez cuiusdā qd̄ supra se ignorare ꝯfessus ē. s. q̇s sit finis oīm rex. Et ƥ ꝯmēdat dictū boetij dicens. O alūne nimiū letor. qꝛ tu fixisti. i. attigisti. notā. i. cognitōez mēte medie ṽitatis. i. pfecte ṽitatis q̄ ē ī medio. ƀ h̄ patuit tibi qd̄ dicebas te igr̄are pauloāñ sup. ī ƥ li. sexta ꝓsa. Et q̄rit boeti⁹ q̇d inquā sup. ē illud. dicit phia. q̇s eēt finis oīm rex. Et sꝫdit Is enī ē finis oīm rex qd̄ desiderat̃ ab oīb⁹. qd̄ qꝛ bonū eē collegim⁹. vt pʒ ex diffinitōe boni. oʒ vt fateamur bonū eē finē oīm rex. Notandū ꝙ p notā medie veritatis ītelligit noticiā diuinā. sic pūctū ē mediū circuli. a q̄ oēs linee dicunt̃. sic de⁹ ē mediū veritatis a quo oīs ṽitas ꝓcedit. Notādū ꝙ oīa appetūt sui finē cū finis sit pfectio rei ⁊ res destituta suo fine frustatur. cum igit̃ de rōne finis sit eē bonū. qꝛ auferētes finē auferunt naturā boni ex scd̄o methaphisice. lō finis oīm rex est bonū.

cet ipm bonū essē qd̄ desideret̃ ab oībus. B. nihil inq̃ʒ verius excogitari pōt. Nam vel ad nihilum cuncta referunt̃. ⁊ vno veluti vertice destituta: sine rectore fluitabūt aut siquid est ad quod vniuersa festinent. id erit oīum summū bonorū. P. Et illa nimium inquit. O alumne letor. ipsam enim medie veritatis notam mente fixisti. Sed in hoc patuit tibi quod ignorare te pauloante dicebas. B. Quid inq̃ʒ. P. Quis esset inquit rerum omniū finis. Is est eniʒ ꝓfecto quod desideratur ab omibus. qd̄ qꝛ bonum eē colligimus. oportet rerū omnium finē bonū eē fateamur.

Uisqs ꝓfunda mēte. Istō ē.xi.metꝝ hui⁹ tercij qō dr̄ gliconicū ab īuētore. Iambicū a pede p̄dn̄ante. In q̄ metro pħia on̄dit quō possum⁹ cog̃scere bonū ⁊ veꝝ. ⁊ ꝑuenire in cognitōez reꝝ. ex q̄ boeti⁹ ꝑus fassus ē se mō scire qō pri⁹ ig̃rabat. Prio ꝙ on̄dit modū q̄ possum⁹ deuenire ī cognitōez vitat. Scd̄o assignat causam ei⁹. ibi. Nō oē. dicit prio. Quisqs vestigat.i. inuestigare vult. veꝝ ꝓfunda mēte.i. subtili.ꝗ ꝑ et.cupit falli nullis deuijs.i. falsis opinionib⁹ q̄ faciūt a vero deuiare. ille reuoluat in se.i. excitat ītra se lucē.i. speculationē. intimi visus id ē rōnis ⁊ intellectus īterioris. ⁊ ipse co

Metrum xj. hui⁹ tercij libri

Q Uisquis ꝓfūda mēte vestigat verum
Cupitqꝫ nullis ille deuijs falli
In se reuoluat intimi lucē visus.
Longosqꝫ in orbem cogat inflectēs mot⁹
Animūqꝫ doceat quicquit extra molitur.
Suis retrusum possidere thesauris.
Dudum quod atra texit terroris nubes
Lucebit ipso ꝑspicatius phebo
Non omne nāqꝫ mēte depulit lumē.
Obliuiosam corpus inuehēs molem.

gat.i. reducat lōgos mot⁹.i. opatōes aīe ꝓcedētes ab aīa. īflectēs eos mot⁹ in orbē.i. ī circulū redeūdo ad aīam. ⁊ q̄cq̄d aīam doceat molit.i. laborat. speculādo ex.i. circa res exteriores. ille doceat aīum retrusū.i. adꝯuersum. possidere suis thesaur.i. potētijs q̄ st̄ mēoria ⁊ ītellect⁹. ⁊ tūc illō qō atra nubes.i. obscuritas ignorantie. dudū texit.i. occultauit. illud lucebit.i. apparebit. ꝑspicatius.i. euidēti⁹ ipso phebo.q.d. qō longo tp̄e fuit obscurūz lucidū apparebit intellectui. Notādū ꝙ q̄ vult cognoscere veꝝ dirigat rōnē ⁊ intellectū ad ipsam rē extra ad reꝝ proprietates. ⁊ si aliq̄d cognoscit ex his nō statim iudicet. ꝫ in se reuertat liberando an ita sit vel nō sit quia sepe videt hoī esse quod non ē. ⁊ nō eē qō est. sine eni deliberatōe non est iudicandū. qō non est longa deliberatiōe ꝓbatū. ideo dicit pħia. reuoluat in se lucē intimi visus. Notandum ꝙ orbis est linea circunducta rediēs ad idē. inflectere ergo logos motus in orbem est cum virtus anime ab anima vsqꝫ ad ipsam rem diuertitur. ad animam reuertitur deliberādo an ita sit vel non sit s̄m ꝙ cognouit.

¶ Nō om̄e nāqꝫ mēte depulit lumē. Hic pħia assignat cām ei⁹. qō dictū est.s. quare possum⁹ cognoscere veꝝ dicēs. Nā corpus inuehēs.i. īducēs obliuiosaz molē.i. g̃uitatē q̄ hō fit obliuiosus. nō depulit oē lumē.i. cognitionem veritatis mente.i. de mente. qꝛ habitus principioꝝ manet. in mente. ⁊ subdit. profecto id est pro certo. semen id est principium veri id est veritatis. heret id est manet. introrsum.i. intrinsecus in aīa. qō excitatur vētilante id est exercente doctrina. ꝙ autem semen veri sit in anima probatur

Heret profecto semen introrsum veri.
Qd excitat ventilante doctrina
Nam cur rogati sponte recta censetis
Ni mersus alto viueret fomes corde.
Qd si platonis musa ꝑsonat verū.
Qd quisq̧ discit imemor recordat.

Prosa.xij.tercij libri.

c Um ego platoni inquā vehementer assentior. nam me horuꝫ iam secundo cōmemoras. Primum ꝙ memoriam corporea contagione. dehinc cū meroris mole pressus amisi. P. Tum illa si priora inquit concessa respicias. ne illud quidē longius aberit quin recorderis. qd te duduꝫ

ꝑ h̄ ꝙ puer ignar⁹. qñ recte rñdit ad iterrogata vt vtrū dualitas sit nūerus par vł ipar. Vñ dic̄ Nā cur rogati. i. iterrogati. cēsetis. i. iudicetꝭ. vł rñdetꝭ recta sponte. i. volūtarie nisi fomes. i. radix ꝟitatꝭ. mersus. i. latēs. viueret alto corde. i. ꝓfūda mēte. ꝛ subdit ꝙ si musa. i. sapiētia platōis. ꝑsonat verū illd qd q̄sq̧ discit. recordat īmemor. i. oblit⁹. Notādū ꝙ platoni īponit ꝙ voluerit animas oīa sciuisse añq̧ cōiūgerent corꝑib⁹. ꝫ adiūcte corporibus oīa tradidisse obliuiōi. ꝫ ꝑ studiū ꝛ exercitiū sapiāꝫ recuꝑasse. ꝗ voluit ꝙ scire nō ē aliud nisi qddā antiquorū remiīsci. ad quā intētōeꝫ videt hic loq̄ pħia sed nō ē dōm ꝙ scire fiat ꝑ remiīscentiaꝫ ꝫ scia de nouo acq̄rit ꝑ ꝑ inuētionē vel doctrinā. verū ē ꝙ itellect⁹ nr̄ nāłr hꝫ se in cognitionē ṗnciṗioꝝ. ꝑ q̄ ꝟtute intellect⁹ agētis ꝛ ꝑ doctrinā deuenit ī cognitionē ṗncipiatoꝝ. Vñ linconiēsis. I. posterioꝝ dic̄. Nō solū vox doctoris exteri⁹ sonans nec lr̄a visa docet. ꝫ hec duo mouēt ꝛ exercitāt. Ver⁹ aūt doctor ē q̄ mētē interi⁹ illūīnat ꝛ ꝟitatē oñdit. Notādū ꝙ sic̄ sanitas qñꝫ cāt a ṗncipio intrinseco. s. a corde. qñꝫ a ṗncipio īteriori ꝛ exteriori puta a medico ꝛ corde ꝫ nūq̧ causat a pr̄icipio exteriori siue interiori; sic̄ scia. qñꝫ acquirit a pr̄icipio interiori puta ab intellectu agēte sic̄ pꝫ in hñtib⁹ sciam ꝑ inuētionem. qñꝫ acquirit a principio īteriori ꝛ exteriori sił sic̄ a doctore ꝛ intelleccu agēte nunq̧ aūt acq̄rit a principio exteriori sine interiori.

Cum ego platoni iquā. Jsta ē duodecia ꝓsa ꝛ vltia hui⁹ tercij ī q̄ pħia reducit ī cognitionē boetiū alteri⁹ cui⁹ ignorātiā ṗus ꝯfessus ē. s. q̄bꝰ gubernaculꝭ mūdus regat. Prīo facit h̄. scdo boeti⁹ mouet quādā qōnē pħie. scda. ibi. Ludis ne me. ṗ oñdit pħia ꝙ de⁹ oīa gubernat sua bōitate. scdo oñdit modū q̄ oīa gubernat ibi. Sꝫ qd dicā. tercio ex his ꝯcludit malū nihil eē ibi. Sꝫ vis ne. Prīo boeti⁹ assentit dictis platōis ī metro. et oñdit pħia ipꝫ posse ꝯduci ī cognitōeꝫ cuiusdā. cui⁹ igrātiā ꝯfessus ē. scdo pħia reducit ipm ī cognitōeꝫ illi⁹ scda ibi. Mūdū hūc. Prīo dic̄. Tū ꝓ tūc

Ego Boetius inquã vehemẽter assentior. i. ꝯsentio platoni. Nã me o pħia hoꝝ sup. ꝙ de⁹ sit finis oĩm reꝝ ⁊ sũmũ bonũ. scđo cõmẽoras. i. recordari facis. pmũ ꝙ amisi mẽoriã. i. ꝙ erat ĩ mẽoria. corpea ꝯtagiõe. i. corpis graue ⁊ me. de hic. i. scđo cõmẽoror bonũ cũ amisi mẽoriaꝫ. pssus mole. i. põdẽ merorıs. Tũc pħia oñdit ꝙ nõ tm̃ hoꝝ r̃cordabit̃ ꝓpt̃ dicta. ß cuiusdã alterius ꝙ ignorare se dicebat dicens. si illa priora cõcessa respicias. nõ aberit lõgi⁹. s. a memoria tua. qn̄ facile recorderis qđ dudũ ꝯfessus es te nescire. i. ignorare ĩ primo libro. Et q̃rit boetius qđ iquã dicit pħia q̃bus guberna culi regatur mũd⁹. Et dic̃ boetius. Memini inquaꝫ me fuisse ꝯfessũ inscicıã. i. ignorãtiã meã. ⁊ lꝫ iã ꝓspiciã. i. agnoscaꝫ. tñ desidero plani⁹ audire ex te qđ afferas. i. qđ de ß dicas.

nescire cõfessus es. B. Quid inquã. P. Quibus ait illa gubernacul̃ mũd⁹ regat̃. B. Memini iquã me insciciã meam fuisse cõfessũ. ß qđ afferas lꝫ iã ꝓspiciã. plani⁹ tñ ex te audire desidero. P. Mũdũ hũc inq̃t deo regi pauloante minime dubitãdũ putabas. B. Ne nũc quidẽ arbitror inquaꝫ. nec vnq̃ dubitãdũ putabo. Quibusq̃ i ß rõnib⁹ accedã. breuit̃ exponã. Mũd⁹ hic ex tã diuersis ꝯrijsq̃ ptib⁹ i vnã formã minime cõuenisset. nisi vn⁹ eẽt q̃ tã diuersa cõiũgeret. ꝯiũcta ꝟo naturarum ipsa diuersitas inuicẽ discors dissociaret atq̃ diuelle

Notãdũ ꝙ boetius dic̃ se scđo cõmẽoratũ p̃dictoꝝ. ꝙ de⁹ sit finis reꝝ. ⁊ qđ sit sũmũ bonũ. Primo postq̃ mole corpis oppssus ẽ amisit mẽoriã eoꝝ. ⁊ postea p studiũ recordatus ẽ. scđo qꝛ merore ⁊ tristicia affect⁹ in ignorantiam eorum lapsus est. sed postea per instructionem pħie ad memoriam reduxit.

¶ Mũdũ hũc inq̃t deo regi. Hic pħia vult oñdere itẽtũ. ⁊ pmo admonet boetiũ de q̃dã pri⁹ cõcesso. Et boeti⁹ illđ fatet̃ ⁊ rõe ꝯfirmat. scđo pħia oñdit q̃b⁹ gubernacul̃ regat̃ mũd⁹. ibi. Tũc illa inq̃t. Prio dic̃. O boeci tu pauloañ. s. ĩ prio libro putabas mĩme dubitãdũ hũc mũdũ regi a deo. dic̃ boetius. mĩme arbitror dubitãdũ. nec vnq̃ putabo. ⁊ ego breuit̃ exponã q̃bus rõnib⁹ accedã ad ß ꝓbãdũ. Et innuit boeti⁹ rõnes suas dicẽs. Hic mũdus mĩme ꝯuenisset in vnã formã ex tam diuersis ⁊ ꝯrijs partib⁹. nisi eẽt vn⁹ q̃ tam diuersa ꝯiungeret. sup. q̃ est deus. ⁊ ipsa diuersitas naturaꝝ hui⁹ mũdi discors inuicẽ dissociaret atq̃ diuelleret ꝯiũcta. nisi eẽt q̃ ꝯtineret. i. cõseruaret. qđ nexuit. i. ꝯiunxit. qđ sup. est deus. ordo vero nature tam cert⁹ non ꝓcederet. nec explicaret tã dispositos motus. i. ordinatos motus locis tpib⁹. efficientia spacijs. qualitatib⁹. nisi eẽt vnus qui ipse manens. s. ĩmobiliter disponeret has varietates mutationũ. q̃cquid aũt ß est quo cõ-

dita.i.creata manēt.⁊ agitant᷑.i. mouent᷑ illud vsitato cunctis vocabulo nomio deū. Notandū ꝙ Boetius innuit tres rōnes ꝙ mundus regat᷑ a deo. Pria sumit᷑ ex diuersaꝝ reꝝ ꝯiunctōe que talis est. Diuersa ⁊ ꝯria nō vniuntur inuicē ꝑ se. cum igitur mundus vnitus sit ex partibus cōtrarijs vt ex elemētis oꝫ vt aliquid sit vniens eas ⁊ hoc ē deus. ergo mundus regit᷑ a deo. Hanc rōnē tāgit ibi Mūdus hic. Secunda rō sumitur ex ꝯrioꝝ simul cōiunctoꝝ cōseruatōe. que talis ē. diuersa ⁊ cōtraria ex proprietate sue nature dissocient᷑ ab inuicem. nisi ab aliquo cōseruentur. sꝫ partes mūdi sūt diuerse et contrarie. ergo ⁊c̄. Hanc rōnez tangit ibi. cōiuncta vero. Tercia ratō sumitur ex ordinata motuum dispositione que talis est. Nihil certitudinaliter ⁊ regulariter mouetur ꝓm dispositionē loci. temporis efficientie. spacij ⁊ qualitatis nisi sit vnum rectificans ⁊ regulans. sed motus eorum qui fiunt in mundo fiunt regulariter ꝓm predicta quinq̄. ergo necesse est ponere rectificantem ⁊ regulantem qd̄ est deus. ergo mundus regitur a deo. Hanc rationem tangit ibi. Non tam vero certus. Notandum ꝙ regulares motus fiunt in mundo locis q̄ntum ad proximationem ⁊ elongationez solis in obliquo circulo. fiunt etiam temporibus q̄ntum ad variationem diei ⁊ noctis Fiunt efficientia quia luna efficit augmentationem ⁊ diminutionē humidorum ꝓm sui crescentiam ⁊ decrescentiam. ⁊ efficit fluxum ⁊ refluxum maris. Fiunt etiam ordinati motus spacijs. quia luna ⁊ alij planete maiori ⁊ minori spacio quandoq̄ distant a sole ⁊ abinuicem. etiam fiant qualitatibus qr in estate causat᷑ calor in hyeme frigus.

ret. nisi esset vnus quod nexuit contineret Non tam vero certo nature ordo procederet. nec tam dispositos motus locis. temporibus. efficientia. spacijs. qualitatibus explicaret. nisi vnus esset qui has mutationum varietates manens ipse disponeret. hoc quicquid est quo condita manent atq̄ agitantur vsitato cunctis vocabulo deum nomino. P. Cum illa. cum hec inquit ita sentias paruam mihi restare operam puto. vt felicitatis compos patriā sospes reuisas. ergo que proposuimus intueamur. Nōne in beatitudine sufficientiam numerauimus. deumq̄ beatitudinez ipsam esse con

¶ Cum illa. Cum hec inquit ita. Hic philosophia supposito ꝙ mundus regatur a deo probat. ꝙ ab ipso regatur per suam bonitatē. ⁊ dicit O boeci cum hec ita sentias ꝙ mund⁹ regatur a deo. puta mihi restare paruā opam id est paruum laborem. vt tu cōpos. i. potēs felicitatis. sospes. i. sanus. re

nisas patriā.i.cognoscas btitudinem. Tunc probat ꝙ deus regat mundū sua bonitate dicens. intueamur que proposuimus. nōne numerauimus su pra in nona psa in btitudine eē sufficientiā ⁊ ꝯcessimꝰ deū eē ipsam btitudi nem. dicit Boetiꝰ. Ita est inquā. ex h̄ cōcludit phia deū nullo indigere ad regendum mūdū. dicit ergo ad mundū regendum deus nullis extrinsecis

cessimus. B. Ita quidē. P. Et ad mūdū igit inqt regēdū nullis extrinsecis adminiculis idigebit. alioquin si quo egeat plenā sufficientiā non habebit. B. Id inq̃ ita ē necessariū. P. Per se igit solū cūcta disponit. B. Negari inquā nequit. P. Atq̃ deus ipm bonū eē mōstratus ē. B. Memini inq̃. P. per bonum igit cuncta disponit. Si quidem p se regit oīa. quem bonū esse consensimus ⁊ hic est veluti quidam clauus atq gubernaculum. quo mundana machina stabilis atq incorrupta seruatur B. Vehementer assentior. inquā ⁊ id te pauloante dicturam tenui licet suspitione pspexi. P. Credo inquit. iam enim vt arbitror vigilantius ad cernēda vera oculos deducis. Sz qd dicā nō minꝰ ad ꝯtuendū patet. B. Quid inq̃. P. Cū deus inquit

adminiculis indigebit. ali oqn si ita eēt ꝙ aliquo egeat. non hēbit plenā sufficientiā. Et dic boetiꝰ. illud inquā est necessarium Ido ꝯcludit phia deꝰ cūcta disponit. i. regit p se solum. dicit boetiꝰ negari nequit. sed deus mōstratus est eē ipsum bonū memini inquā dicit Boetiꝰ ergo p bonū deus cuncta disponit. siquidem p se regit oīa. quē ꝯsensimꝰ esse bonum. ⁊ hic deꝰ est veluti quidā clauus atq gubernaculū. quo machina mūdana fuat stabil' ⁊ incorrupta. dicit Boetiꝰ. vehemēter. i. valde assentior. ⁊ illud te dicturā pauloanī pspexi. lz tenui suspitōe. dicit phia. Credo inquit ꝙ hec puidisti. iā enī vt arbitror vigilantiꝰ ꝙ prius deducis ocl'os ad v'a cernēda. Notādū ꝙ ex lr̄a accipiūt due rōnes ad pbādū intētū. Prio pbat ꝙ deꝰ p se regit oīa ⁊ talis in btitudine ē sūma sufficiētia. s deꝰ ē btitudo. g in deo ē sūma sufficientia. tale aūt nō indiget extrinsecis gubernaculis. g p se deꝰ regit oīa. Scd̄a rō pbat ꝙ deꝰ p suā bonitatē q̄ nō distinguit a deo regit oīa. sic deꝰ p se regit oīa vt visū ē. s deus ē ipsū bonū ergo p bonū regit oīa. vt pz de se. qz sua bonitate ⁊ clementia.

¶ Sz qd dicā. Hic pōit p quē modū deꝰ oīa gubernat. Et p̄ oñdit p oīa gubnat suauit, qz oīa sibi obediūt. Scd̄o ꝙ gubnat oīa fortit, qz nihil sibi re

sistere potest. secunda ibi. Quid si conetur. Primo dicit illud quod dicaz
non minus patet ad contuẽdũ. i. ad desiderandũ. Et dicit Boet. q̄d inquã
Et dicit phia. cum deus iure credatur oĩa gubernare clauo bonitatis sue.
ꝛ oĩa festinẽt naturali intẽtõe ad bonũ. sicuti docui pri⁹ in ꝓsa decima. nũ
ꝓ nũq̄d põt dubitari q̄n volũtarie regant̃ sponte. ꝛ ↄuertãt se ad nutũ di-

oĩa bonitatis clauo gubernare iure creda
tur. eadẽq₃ oĩa sicuti docui. ad bonũ natu-
rali intẽtõe festinẽt. Nũ dubitari pt̃ q̄n vo-
lũtarie regant̃. seq₃ ad disponẽtis nutũ ve
luti ↄueniẽtia ↄtẽpataq₃ rectori spõte ↄuer
tãt. B. Ita inquã necesse ẽ. nec beatũ re-
gimẽ eẽ videret̃. siquidẽ detrectantium iu
gum foret. nõ obtꝑantiũ salus. P. Nihil
est igitur q̄ð naturã seruans deo ↄ̃ire cone
tur. B. Nihil inq₃. P. Quid si conet̃. ait
nũ tandem ꝑficiet quidq₃ aduersus eum.
quem iure potentissimum beatitudinis eẽ
concessimus. B. prorsus inq₃ nihil vale-
ret. P. Non est igitur aliq̄d quod summo
huic bono vel velit vel possit obsistere.

sponentis ve
luti ↄuenien
tia. i. obediẽ-
tia. ꝛ contem
pata. i. coap-
tata suo rec-
tori. dicit bo
etius. Ita in
quã necesse ẽ
q₂ nõ videre-
tur btm̃ eẽ re
gimen dei. si
foret iugũ de
trectantiũ. i.
recusantium
sicẽ bos lasci-
u⁹ recusat iu
gum. ꝛ si non
esset sal⁹ ob-
tꝑantium. i.
obediẽtium.
g̃ dicit phia.
nihil ẽ q̄ð na
turaꝫ s̃uans
conetur. i. la-
borat ↄtraire deo Dicit. Boet. nihil inquã. Nota q̄ cũ gubernare nihil
aliud sit nisi in finẽ ordinare. nec aliud ẽ deũ per bonitatẽ gubernare. q̄₃ ꝑ
bonitatẽ in finẽ dirigere. ꝛ cũ omnia naturaliter tendant ad bonũ tanq₃ in
finẽ. manifestũ est q̄ oĩa sponte in finem dirigunt̃. ꝛ ita naturaliter oĩa spõ
te obediũt gubernãti. ꝛ ꝑ ↄñs deus regit oĩa suauiter. Nota q̄ volunta
riũ s̃m ꝑfectã sui rõem tm̃ inuenit̃ in hñtib⁹ voluntatẽ. s̃ extẽdẽdũ volun-
tariũ ad oẽm appetitũ nõ coactũ. sicẽ põt repiri in oĩbus. ꝛ sic accipit̃ hic.
Nota q̄ nihil seruãs naturã repugnat deo licet em̃ pctõr videat̃ deo re-
pugnare ipse non seruat naturam. q₂ pctm̃ diminuit ꝛ deprauat naturam.
Etiam boetius loquitur hic de appetitu nature vt patet ex supioribus.
¶ Quid si conetur. ait nũ tandẽ. Hic oñdit phia q̄ de⁹ regit oĩa fortiter. q₂
nihil ẽ q̄ð possit sibi resistere. Scdo ↄfirmat hoc ꝑ quãdã fabulã ibi Acce-
pisti. Primo dicit. Si quid conetur resistere deo. nunq̄d aliquid proficiet
aduersus eum. quem concessimus. esse potentissimum iure beatitudinis. i.
ex eo q̄ ẽ btitudo. dicit Boet. Prorsus nihil valeret sup. resistere. Igitur
dicit phia. Nõ est aliquid q̄ð huic sũmo bono vel velit vl̃ possit obsistere.

Dicit Boeti⁹. Nõ arbitror. Ideo dicit phia. Sũmũ bonũ est qđ regit cũcta fortiter: suauiterq₃ disponit. Dicit. B. q̃. i. q̃tũ. me ea sũma rõnũ q̃ mõ cõclusa est: nõ modo. i. nõ tãtũmõ me delectat. verũ p sed. hecipa ṽba quibus vteris: multomagis delectãt me: ita vt stulticiã. i. me stultũ. lacerantẽ. i. mala rep̃hendentẽ. magna. s. q̃ tangũt diuinã gubernatõem pudeat sui.

B. Non inquã arbitror. P. Est igit̃ summũ bonũ inq̃t qđ regit cũcta fortiter: suauiterq₃ disponit. B. Tum ego q̃ inquã₃ me nõ modo ea q̃ cõclusa sũma rationũ: veru₃ multomagis hecipa quib⁹ vteris ṽba delectãt: vt tandẽ aliqñ stulticiã magna lacerante₃ sui pudeat. P. Accepisti inq̃t in fabulis lacessentes celũ gigãtes: s₃ illos quoq₃ vti condignũ fuit: benigna fortitudo disposuit. Sed vis ne rões ipas inuicẽ collidam⁹: forsitan ex hmõi cõflictatiõe pulcra quedã veritatis scintilla dissiliat. B. Tuo inquã arbitratu. P. Deũ inquit esse omnipotentẽ nemo dubitauerit. B. Qui quidẽ inquã mente cõsistat: null⁹ p̃sus ambigat

Tũc ꝯfirmat per fabulã q̃ nihil p̃t resistẽ deo: q̃ talis est. Gigãtes volentes expellere deos d̃ celo: posuerũt mõte₃ sup̃ mõte₃ vt ascenderent. qđ vidẽs iupit̃ ipos fulmine deiecit. ꝛ mõtib⁹ dep̃ssit. Et h̃ in ij. methamorfoseos. Unde dic̃. O boeci: accepisti. i. didicisti. i fabulis gigãtes lacescentes. i. lacerare volẽtes celum. s₃ fortitudo benigna. s. dei. illos disposuit ꝛ deposuit vti cõdignũ fuit. Nota phia hic alludit verbis sacre scripture: q̃ dic̃. Attingit ergo a fine vsq₃ ad fiuẽ fortiter: ꝛ disponit oĩa suauiter. Ido dicit Boeti⁹ se nõ tãtũ delectari in istis rõnib⁹ quãtu₃ in suis verbis.

¶ S₃ vis ne rões ipas ĩuicẽ. Hic phia cõcludit ex dictis q̃ malu₃ nihil sit Et p̃mo petit assensu₃ Boetij: dicẽs. Uis ne ipas rões. i. ꝓpositiões rõe p̃batas. ĩuicẽ collidam⁹. i. cõponam⁹: forsitan ex cõflictatõe hui⁹ dissiliat. i. ꝓcedet quedã pulcra scintilia veritatis. Et dicit. B. Fiat inquã tuo arbitratu. i. tua volũtate. Tũc ponit ꝓpositõem manifestã: dicens. Nemo dubitauerit deũ esse oĩpotentẽ. Dicit. B. Nullus p̃sus ambigat qui mẽte cõsistat. i. q̃ sane mẽtis est. Tũc assumit aliã ꝓpositõem: dicens. Qui ṽo est oĩpotẽs: nihil est qđ ille nõ possit. Dicit. B. Nihil inquã. Tũc ponit aliã ꝓpositõem. Deus nõ p̃t facere malũ. Dicit. B. Minime. Igit̃ cõcludit phia Malũ nihil est cũ illud facere nõ possit: ille q̃ nihil non p̃t facere. i. oĩa facere. Nota sicut deus ẽ causa efficiens oĩm: ita est finis oĩm. Uñ quicq̃d fit ab eo ordinat̃ ad ipm tanq₃ ad finẽ. si ergo de⁹ faceret malu₃: ordinaret̃

ad ip̄m tanq̄ ad finē. ⁊ cū ip̄e sit bonū: maluz ordinaret̄ ad bonū. ergo de⁹ nō p̄t facere malū tanq̄ aliq̄d ꝑ se intentū. Est ꝗ̄ cōclusio quā p̄hia infert ꝙ malū nihil est. Rō cōclusiōis est. de⁹ p̄t facere oē qđ est cū sit oīpotēs. ſ de⁹ nō p̄t facere malū. ꝗ̄ malū nihil est. Et si diceres. si malū nihil ē: cū hō dānet̄ ꝓ malo dānabit̄ ꝓ nihilo. Dicēdū ꝙ malū dicit defectū boni. nō negatiue: sed ꝑuatiue. Et ideo malū est defect⁹ bōi qđ debet haberi. ⁊ q̄ꝛ ī ꝑtāte hominis ē illō hr̄e. et si non hʒ illō bonū cū debēt hr̄e ideo dānat̄. Et ponit̄ exēplū. Aliq̄s tenet̄ soluē cētuʒ libras: et si nō soluat ī carcerabitur certū ē ꝙ nō soluē nō ē aliq̄d sed nihil. nō tn̄ simpliciter dicit̄ aliq̄s incarcerari ꝓ nihilo. ſ ideo q̄ꝛ nihil erat quod debuit aliquid esse.

P. Qui vero est inq̄t oīpotēs: nihil est qđ ille nō possit. B. Nihil inquā. P. Num igitur de⁹ facere malū p̄t? B. Minime inquā. P. Malū igit̄ inq̄t nihil est: cū id facere ille nō possit q̄ nihil nō p̄t. B. Ludis ne inquā me inextricabilē laborintū rōnib⁹ texens. Quo nec quidē qua egrediaris introeas: nūc vero quo introieris egrediare. admirabilem quendā diuine simplicitatis orbem cōplicas. Etenī pauloante a beatitudine incipiēs: eam summū bonū esse dicebas quā in sūmo deo sitā loq̄bare. Ipsum quoq̄ deū summū esse bonū plenāq̄ beatitudinē disserebas: ex quo neminē beatū fore: nisi qui pariter deus esset q̄si munuscu-

¶ Ludis ne inq̄t me. Hic Boeti⁹ mouet q̄ōem p̄hie. Scđo p̄hia soluit: ibi. Tū illa. P̄rio Boeti⁹ admirās de ꝯnexiōe ⁊ cōuolutōe rōnū q̄b⁹ p̄hia vsa est: q̄rit vtꝝ ista cōnexio rōnū sit ex delusiōe p̄hie: vel ꝓueniat ex nā̄ rei. Et breuit̄ illas rōes recolligit ⁊ dicit. O p̄hia ludis. i. deludis ne me. texēs. i. formās. laborintū. i. laborē difficilē rōib⁹: faciēdo rōes circulares. q̄. s. laborītō: egrediaris ea p̄te q̄ ītroeas. ⁊ egrediare eo loco q̄ introieris: tu cōplicas quādā orbē admirabilē diuīe simplicitatis. i. facis mirabilē circulatōeʒ rōis ī diuīa simplicitate. Et tūc breuit̄ recolligit rōes: dicēs. Tu pauloante īcipiēs a btītudine dicebas eā eē sūmū bonū: quā btītudinē tu loq̄bare eē sitā ī sūmo deo. ⁊ disserebas deū eē sūmū bonū ⁊ plenā btītudineʒ. ex q̄ dabas. i. inferebas. q̄si munusculū. i. corolariuʒ. nemīnē fore btm̄ nisi eēt de⁹. Rursū tu loq̄baris formā boni eē sb̄aʒ dei ⁊ btītudinis. ⁊ dicebas ip̄m vnū eē idip̄m ꝙ bonū. ⁊ illud bonū dicebas eē qđ peteret̄ ab oī nā̄ rerū. ⁊ tu disputabas. i. disputādo ꝓbabas. deū regere vniuersitatē gubernaculis bonitatis; ⁊ cūcta volētia parere. i. obedire deo. Nec vllā eē nā̄m ma

li. τ hec oīa explicabas nullis rōib9 sumptis extrinsec9. i. nō accipiēdo pncipia extrinseca. s3 insitis. i. intrīsecis. τ domesticis. i. ꝓprijs et cōueniētib9 pbatōib9 rei de q̄ agebat altero assūpto. trahēte fidē. i. certidunē ex altero

Nota laborint9 dicebat dom9 dedali. quā cū aliq̄s intēdebat intrare exiuit: τ exeūdo ītrauit. τ cōsueuit depingi circularib9 ptractōib9. τ trāsumitur hic ad designandū circulatōes τ reuolutōes rationū. Nota ꝙ circūuolutio τ cōnexio rōnū quibus phia vsa est non est sic circularis ꝙ vna τ eadē ꝓpositio sit pncipium τ cōclusio respectu eiusdē3. q̄a sic nō contingit demōstrare circulo. vt patet p3 Posteriorū. sed dicit connexio circularis q̄a rationes ex inuicē dependēt: ita ꝙ ꝓpositio cōclusa in vna sit principiū alteri9 cōclusionis in alia. nec ꝓpter istas diuersas cōclusiones est aliqua diuersitas in deo. s3 omnia sunt idem simpliciter.

lum dabas. ¶Rursus ipam boni formā dei ac btitudinis loq̄baris esse subam. Ipmq3 vnū idipm esse bonū dicebas qd ab oī rex natura peteret. Deū q̄3 bōitatis gubernaculis vniuersitatē regere disputabas: volētiaq3 cūcta parere illi. Nec vllā mali eē naturā. Atq3 hec nullis extrinsecus sumptis s3 altero ex altero fidē trahēte insitis domesticisq3 pbatiōib9 explicabas. ¶P. Tu3 illa Minime inq̄t ludim9: remq3 oīm maximā dei munere quē dudū depcabamur exegimus. Ea est eñ diuie forma sube: vt neq3 i externa dilabat: nec i se extremū aliqd ipsa suscipiat. sed sicut de ea ¶Permenides ait: oēz tu circulo adducl spōte mltitudinē: id

¶ Tum illa. minime inquit. Hic phia respondit Boetio ad questionē: τ dicit. Minime ludim9: s3 nos exegim9. i. perfecim9 munere dei: quem dudu3 depcabamur rem maximā omniū rerum. Ea eni3. i. talis est forma. i. dispositio diuine substātie: vt neq3 in externa. i. in exteriora. dilabatur. i. cadat. nec suscipiat aliquid externū. i. extrinsecū in se. qd pbat auctoritate Permenidis. quam primo ponit in greco: deinde sensum eius subiūgit in latino: dicens. Sed sicut Permenides ait de ea. s. substātia diuina. ꝙ diuina substantia rerū orbem mobilē rotat. i. mutat. res circulatiōe generationis τ corruptiōis: τ mutādo res ipa non mutatur: sed se īmobile3 cōseruat. O Boeci: si nos agitauim9. i. cognouim9 rōes. nō extra. i. nō ab extrinseco. petitos. i. sūptas: s3 collocatas ītra rei ambitū: quā re3 tractabam9. nihil ē ꝙ de hoc admirere. i. admireris. cū. i. ex q̄ tu didiceris platone sanctiēte. i. cōfirmāte smōes oportere esse cognatos. i. ꝓprios ꝯueniētes reb9. de quib9

ſupple rebus loquũtur. Nota ꝙ ſermões accipiẽdi ſunt ſm mãm ſubiectã. q̃ꝛ certitudo nõ eſt ſimpl'r querẽda rõnibꝰ: ex ꝑ Ethic. vbi dꝛ ꝙ diſciplinati eſt tm̃ inq̃rere certitudinẽ ſm vnũqδqꝫ genꝰ q̃ꝫtũ natura rei patit̃. Cũ igit̃ deꝰ ſic regat oĩa ꝑter hoc ꝙ cõmiſceat̃ cũ eis: ex li. de cauſis. ſermões de diuĩa ſubſtãtia accipiẽdi ſint ſm intranea diuĩe ſubẽ: ⁊ nõ ſm extranea cũ non cõmiſceat̃ cũ eis.

Felix q̃ potuit boni fontẽ viſere. Iſtδ eſt. xij. metrũ ⁊ vltimũ huius tertij: qδ dꝛ gliconicũ ab inuẽtore: coꝛiambicuꝫ a pede ꝑdominãte. Primo eñ ponitur ſpõdeus dicẽdo Felix. Scδo coꝛiãbꝰ: dicẽdo. q̃ potuit. Tertio pirricheꝰ vel trocheꝰ.

eſt rerũ oꝛbẽ mobilẽ rotat: cum ſe ĩmobilẽ ip̃a cõſeruat. Quꝰ ſi rões q̃ꝫ non extra petitas: ſꝫ intra rei quã tractabamꝰ ambitũ collocatas agitauimus: nihil eſt qδ admirere cuꝫ platone ſanctiẽte didiceris: cognatos de q̃bꝰ loquũtur rebꝰ opoꝛtere eẽ ſmões.

Metrũ duodecimũ libꝛi tertij.

f Elix qui potuit boni.
Fontem viſere lucidum.
Felix qui potuit grauis
Terre ſoluere vincula.
Quondam funera cõiugis.
Vates thꝛaijcius gemens.

In quo metro poſtq̃ꝫ pħia oñdit que ſit vera btĩtudo ⁊ vbi ſit ſita: hoꝛtat̃ nũc ad ꝑſeuerandũ in ꝯtẽplatõe illius btĩtudinis. Et ꝑmo ponit illũ eẽ felicẽꝫ q̃ relictis terrenis vacat diuĩe ꝯtẽplatõi. Secũdo oſtẽdit q̃d hmõi cõtẽplatõeꝫ impediat. Tertio illud ĩpedimẽtũ vitare docet. Scδa ibi. Quõdam. Tertia ibi. Vos hec fabula. Primo dicit. Felix ſup. eſt: q̃ potuit viſere. i. deſiderãter videre. lucidũ fontẽ boni. i. deũ q̃ eſt fons oĩs boni. ⁊ felix ẽ qui potuit ſoluere vincula. i. affectiões grauis terre. i. terrenoꝝ q̃ ſua grauitate: trahũt hoĩem deoꝛſum. Notandũ ꝙ felix eſt q̃ ſpeculat̃ fontẽ boni: ⁊ qui cõtemnit delectatões terrenas. Vñ in li. de pomo ⁊ moꝛte Ariſto. ſcribit̃. Beata eſt aĩa q̃ nõ eſt infecta prauis opibꝰ huiꝰ mũdi: ⁊ intellexit ſuũ creatoꝛẽ: ip̃a eſt que reuertet̃ in locũ ſuũ in delicijs magnis. ve aũt aĩe q̃ nõ hꝫ poſſe redeũdi a pꝛiam ſuã. Turpia eñ opa ⁊ delectatões coꝛpales impediũt aſſenſũ eius ſurſum.

¶ Quondã funera cõiugis vates. Hic oñdit q̃d ĩpediat ꝯtẽplatõeꝫ diuĩoruꝫ q̃ ẽ affectꝰ t̃renoꝝ: qδ declarat ꝑ q̃ndã fabulã: q̃ talis ẽ. Oꝛpheꝰ filiꝰ caliope fuit cytbariſta. q̃ tãta dulcedine cythare reſonabat ꝙ nõ tm̃ hoĩes: ſꝫ etiã bꝛuta allexit. ⁊ intantũ ea demulſit ꝙ impetꝰ ſuos nãleꝫ dimittebant ſiluas currẽ: flumĩa ſtare fecit. hic habuit vxoꝛẽ dictã euridicẽ. quã cũ paſtoꝛ ariſteꝰ adamare vellet: ip̃a fugiẽs ꝑ ꝑta calcato q̃dã ſerpẽte interijt, et,

ad inferos descendit. quaz orphe⁹ volēs ab inferis reducere deos supnos sua cythara placare cepit. ſz cū nō pficeret ad infernū descēdit: ⁊ intātū de os infernales deliniuit q̄ cōcessa ē ei vxor: tali cōditōe anteq̄ exiret infernū nō flecteret retro aspectū vxorē respiciēdo. cū aūt iā ppe exiuisset orpheus amore allect⁹ retrospexit: ⁊ sic vxorez pdidit. Circa istā fabulam sic pcedit. Primo ostēdit quō orphe⁹ ad inferos descēdēs p vxore rogauit. Secūdo quō monstra inferni placauit. Tertio ostēdit q̄mō vxor ei cōcessa fuit ⁊ eā perdidit. Secūda ibi. stupet. Tercia ibi. Tandez

Postq̄ flebilibus modis.
Siluas currere mobiles.
Amnes stare coegerat.
Iunxitq̄ intrepidum latus.
Seuis cerua leonibus.
Nec visum timuit lepus.
Iam cantu placitum canem.
Cum flagrantior intima.
Feruor pectoris vreret.
Nec qui cuncta subegerant.
Mulcerent dominū modi.
Immites superos querens.
Infernas adijt domos.
Illic blanda sonantibus.

Dicit primo Vates thraici⁹. i. orphe⁹ de thraicia puincia oriundus. dict⁹ vates. i. sapiēs a multis. ille q̄ndā gemēs. i. deplorās. funera. i. mortē cōiugis. postq̄ coegerat amnes. i. fluuios stare: siluas currere. mobiles post ipm flebilib⁹ modis. i. modulatōib⁹ cythare. q̄s flēdo formauit. ⁊ postq̄ cerua iūxit intrepidū lat⁹ seuis leonib⁹. q: cerua icedebat seq̄ndo modulatōez orphei. nec lepus timuit canē visū iā placidū. i. placatū. cātu. i. sono cythare. q: lep⁹ ⁊ canis sil' seq̄bant ipm. Cū aūt feruor. i. amor. flagrātior. i. ardētior. vreret intima. i. iteriora pectoris orphei. ⁊ cū modi. i. modulatōes. q̄ cūcta subegerant. i. subiecerāt. non mulcerēt. i. nō placarēt. dnm. s. orpheū. ipe q̄rens supos. i. deos īmites. q: placari nō poterat: adijt domos infernas. i. infernales. illic tēperās blāda carmia sonātib⁹ cordib⁹. ipe deflet. i. flebilit' decantat i cythara q̄cq̄d hauserat ex p̄cipuis fontib⁹ mr̄is. s. dee caliope. ⁊ ipe deflet quod luctus impotēs qui facit hominem impotentē: sibi dabat. i. concessit. ⁊ deflet illud quod dabat sibi amor geminās luctum: quomodo commouēs trenera. i. inferna. ⁊ rogat dños vmbrar. i. infernales. dulci p̄ce veniā. i. relaxatōem sue vxoris. ¶ Nota fm Aristo. ij. Metha. ⁊ cōmētatorez iij. celi ⁊ mūdi. nō oēs accipiūt vitatē p eūdē modū: tū pp' diuersā ɔsuetudinē: tū pp' diuersā nāz: tū pp' paucitatē instructōis i logica. Aū q̄dā recipiūt veritatē p modū demōstratōis: q̄dā p modū autoritatū: q̄dā p moduz

fabulaꝝ. Ut ergo pħia talib⁹ satisfaciat: aliqñ demõstratõib⁹: aliqñ autoritatib⁹ vtit̃: aliqñ fabulas ĩterserit: sicut ĩ ꝓposito. Notãdũ ꝙ orphe⁹ dr̃ vates qr carmĩa ꝯposuit. dr̃ aũt vates a vi mẽtis: vel a video. Notãduz ꝙ trenera dicunt̃ q̃si lamẽtabilia: a tren⁹.ni. qd̃ ẽ lamẽtatio. Et trenar⁹ in singl'ari ẽ nomẽ cuiusdã mõtis ĩ q̃ dr̃ eẽ via ad infernũ. In plurali trenera significat loca infernalia sic dic̃ Hug. Cõiter autez inenit̃ h̃ nomen scriptuz sine .r. ĩ pma syllaba: dr̃ tenera vel tenerus: sic in doctrinali: tenerus infern⁹. tñ Hug. scribit tm̃ per .r. vt trener⁹ et trenera. Unde forsan ex vitio scriptoruz qñq₃ subtrahit̃ .r.

Cordis carmina temperans
Quicquid precipuis dee
Matris fontibus hauserat.
Quod luctus dabat impotens.
Quod luctum geminans amor
Deflet: trenera cõmouens.
Et dulci veniam prece
Umbrarum dominos rogat.
Stupet tergeminus nouo.
Captus carmine ianitor.
Que sontes agitant metu.
Ultrices scelerum dee.
Iam meste lachrymis madent.

¶ Stupet tergeminus nouo. Hic oñdit quõ orphe⁹ mõstra inferni placauit: dicẽs. Ianitor inferni q̃ dr̃ cerber⁹ q̃si vorator carniũ: ille tergemin⁹. i. hñs tria capita canina. captus fuit nouo carmĩe. i. melodia ṗus ĩaudita. ⁊ stupet. i. admirat̃. Tũc ostẽdit quõ alia mõstra placauerit: dicẽs ꝙ tres furie infernales: thesiphone: alecto: megera q̃ sunt vltrices scelerũ: inferẽtes metũ pctõrib⁹. iste lachrymabant̃ ꝓpt̃ dulcedinẽ cythare. Uñ dicit. dee. i. furie tres vltrices sceleruz .i. pctõꝝ. q̃ dee agitãt. i. vexãt. sontes. i. pctõres. metu. i. timore. iste iam meste madẽt. i. fluũt lachrymis. Tũc tãgit remissionẽ pene q̃rũdã ĩ inferno. ⁊ ṗ ixiõis. Ubi sciẽdũ ꝙ ixion voluit ꝯcubẽ cũ iunone. cũ aũt iuno interponẽt nubẽ: ixion ꝓiecit semẽ ĩ nubẽ ex q̃ nati sũt cẽtauri. ipe aũt adiudicat⁹ ĩferno ꝯtinue voluit̃ ĩ rota: q̃ rota stetit orpheo modulãte. Uñ dic̃. Uelox rota nõ ṗcipitat. i. nõ deijcit. caput ixionũ. i. ixiõis sup. orpheo canẽte. Tũc tangit remissionẽ pene tãtali. Ubi sciẽdũ ꝙ tãtal⁹ dr̃ lacerasse ꝓpriũ filiũ: dãs eũ dijs ad comedẽdũ: ꝓ q̃ dãnat⁹ fuit. Dr̃ aũt ĩ iferno hr̃e aquã vsq₃ ad mẽtũ ⁊ poma pẽdẽtia añ os: ⁊ tñ deficẽ siti ⁊ fame. cuz eñ vult sumẽ aquã vel pomũ fugiũt ab eo. iste tãtal⁹ spreuit flumĩa orpheo canẽte. Uñ dicit. tantalus ꝑdit⁹. i. ꝯsũpt⁹. lõga. i. mag̃ siti: spreuit flumĩa. Tũc oñdit remissionez pene ticij. Uñ sciẽdũ ꝙ tici⁹ voluit ꝯcubere cũ lacona mr̃e appollinis: quẽ appollo ĩterfecit ⁊ ĩ ĩfernũ relegauit. cui⁹ iecur vultur deuorat. orpheo aũt

canēte vultur cessauit laniare iecur eiꝰ. Vñ dicit. dū vultur ē satur modis .i. modulatōibꝰ orphei: nō traxit. i. nō laniauit iecur ticij.
¶ Tandē vīcimur arbit̄. Hic oñdit quō orpheo vxor sua ꝯcessa fuit: ⁊ quō eā ꝑdidit dicēs. Tādē arbit̄. i. iudex vmbraꝝ. iste miserās. i. miscđiaꝫ hñs ait. nos vīcimur donamꝰ. i. restituamꝰ viro. s. orpheo. comitē ꝯiugē emptā

Non ixionium caput
Velox precipitat rota.
Et longa siti perditus
Spernit flumina tantalus.
Vultur dum satur est modis
Non traxit ticij iecur.
Tandem vincimur arbiter
Umbrarum miserans ait.
Donamus comitem viro
Emptam carmine cōiugem.
Sed lex dona coerceat.
Nedum tartara liquerit
Phas est lumina flectere.
Quis legem det amantibus.
Maior lex amor est sibi.
Heu noctis prope terminos.
Orpheos erudicē suam
Vidit. perdidit. occidit.
Vos hec fabula respicit
Quicunq; in superum diem.

.i. cōꝑatā carmine suo. sꝫ lex. i. ꝯditio. coerceat: ista dōa: ne phas sit sibi deducēti vxorē flectē luīa. i. oculos respiciendo vxorez dū liq̄rit. i. reliq̄rit tartara Et tūc exclamat: dicens. Quis det. i. īponit: legez amantibꝰ. q. di. amor non debet coerceri lege. quia amor maior lex est sibi. i. amor maior ē lege. Et sb̄dit. Heu ꝓpe t̄mios noct̄ .i. inferni. orpheꝰ erudicē vxorē suā vidit: respiciendo a tergo eā ꝑdidit ab īferis nō deducēdo: occidit ī inferno eā relinq̄ndo. Notādū ꝙ apud inferos arbit̄. i. iudex vmbraꝝ dī adamātꝰ: q̄ cogit aīas ad fatēdū pctā cōmissa: ⁊ vnicuiq; ꝫm merita sua penā distribuit. iste adamātꝰ dixit: donemꝰ viro cōiugē. Notādū ꝙ amor nō p̄t lege coerceri. Nā ex incēso amore hō sepiꝰ trāsgredit̄ legē. ⁊ amor fortior ē ad aliq̄d implēdū q̄ꝫ lex ad coercēdū Ideo dicit. q̄s legē dat amātibꝰ: maior lex est sibi. q. di. ꝓpter quid lex dat̄ amātibꝰ: cū ꝑ se dura lex sit amare.
¶ Vos h̄ fabula respic̄. Hic phia applicādo fabulā ad ꝓpositū: hortat̄ nos vitare impedimētū ꝯtēplatiōis sūmi boni. Et dic̄. O hoīes q̄cūq; queritis

.i.vultis.ducere mentē.i.mētis ɔtēplatōez.in superū diē.i.in supnā clari/tatē.hec fabula iā dicta respicit vos.q2 ad vr̄am informatōez inducta.Nā q̄ vict⁹ affectu terrenoꝝ flexerit lumīa.i.oculos rōis ⁊ intellect⁹.in tartare um spec⁹.i.in terrena:q̄ ducūt ad terrenaꝫ ꝓfunditatē.Quicq̄d pcipuū.i. bonū.trabit.s.laborādo:illud pdit dū vidit inferos.i.dū intēdit terrenis ⁊ tpalibus q̄ sunt infima.

Nota q̄ cō cupiscentia ⁊ affect⁹ terrenoꝝ impedit ɔtēplatōꝫ sūmi boni. Unī Boeti⁹ ī tractatu de summo bono dicit. Inordinata cōcupiscētia mltos impedit a sūmo bono. q̄sdā em̄ pigriciā seq̄ videm⁹. q̄sdā em̄ delectatiōes sensuales. q̄sdā em̄ deside ria auri ⁊ argēti.

Mentem ducere queritis.
Nam qui tartareum in specus.
Uictus lumina flexerit.
Quicquid precipuū trahit
Perdit:dum vidit inferos.

Explicit liber terti⁹ de ɔsolatōe phie.
Incipit liber quartus Prosa prima.

Ec cū phia dignitate vult⁹ et oris grauitate seruata:leniterq̄ꝫ suauiterq̄ꝫ cecinisset. Tum ego nōdum penitus insiti meroris oblit⁹ intētionez dicere adhuc aliquid paratis abrupi. Et o inquā veri pūia luminis:que vsq̄ꝫ adhuc tua fudit oratio:tū sui speculatione

exceptis paucis viris honorādis phis q̄ ɔtēnūt sensus desideria:⁊ se quūtur desideria ītellect⁹. Et ꝓpe finē eiusdē tractatus dicit. Phus maxime delectat in pmo pncipio i ɔtēplatōe sue bonitatis. Et hec sola est recta delectatio.hec em̄ est vita phoꝝ sine qua nemo viuit vita recta. Et subdit. Phm aūt voco oēm hoīez viuentē ordine nature tendēs ī alta:⁊ finiens vitā acq̄rit vltimū finē ⁊ optimū vite hūane:qui est deus gloriosus benedictus in secula seculoꝝ.

Ec cū phia dignitate vult⁹.Hic incipit quart⁹ liber de cōsolatiōe phie.cui⁹ hec ē p̄sa pma. In q̄ libro phia assignat causas q̄re mala cōcedant in regno dei:cū oīm reꝝ rector bon⁹ exiūat.s.de⁹. et pbat bonos sp eē potētes:⁊ malos impotētes. Et sicut vitia nūq̄ꝫ sunt sine pena:ita virtutes nunq̄ꝫ sunt sine pmio. Probat etiā q̄ oīs fortuna tā ꝓspa q̄ꝫ aduersa bonis ē ad ꝓfectū:malis aūt ad iteritū. Etiā ꝓbat q̄ oīa q̄ fiūt a deo recte fiūt. ⁊ alia plura sicut patebit. Et diuidit ille liber ī xiiij. ptes.q2 septē sunt ꝓse ⁊ septē metra hui⁹ q̄rti:de q̄b⁹ patebit ī pcessu. Primo ğ ōndit Boeti⁹ quō intētōez phie adhuc paratis plura dicē interrupit,ꝓponēdo cās sui doloris. Scōo phia ꝓmittit sibi pfectā curam. Tertio dat modū curādi ipm. Scōa ibi. Tū illa ⁊ esset. Tertia ibi. Et qm̄. Et q̄rto

ꝓsequit intẽtõem: ipm curãdo in sequẽti psa: ibi. Tũ ego. Primo ostẽdit quõ interrupit intẽtõez phie volentis pl'a loq. Scõo ꝓbat cãs sui doloris. Scõa ibi. Sz eaipa est. Primo dicit. Cũ phia cecinisset. i. decãtass3. hec. s. p̃dicta. suata lenit. i. delectabilit. ⁊ suauiter. i. dulcit. suata dignitate. i. reuerẽtia. vult⁹. s. sui. ⁊ grauitate oris. i. smonis sup. sui. Tũ. i. post hoc. ego .s. Boet. nõdum. i. nõ ad huc. oblitus. i. immemor penitus. i. oĩno. insiti meroris. i. itrinseci doloris. Ego boe. abrupi. i. iterrupi. intẽtiõem. i. propositũ phie parãtis. i. intẽdẽtis: dicere adhuc aliqd. Et inquaz. i. dixi.

diuina: tuz tuis ratiõibus iuicta patuerũt. Eaq3 mihi: ⁊ si ob iniurie dolorẽ nup oblita: nõ tamen ante hac ꝓrsus ignorata dixisti. Sz ea ipa est vel maxima nostri causa meroris. ꝙ cum rerũ bonus rector existat: vel esse omino mala possint: vel impunita p̃tereant. Q: solũ quãta dignũ sit admiratiõe ꝑfecto cõsidera. At huic aliud maius adiungit. Nam imperãte florẽteq3 nequitia: virtus nõ solum p̃mijs caret: verũetiã

O p̃uia. i. p̃ambula. veri lumĩs. i. perfecte cognitõis. s. illa q̃ tua oro. i. tu⁹ smo. fudit. i. locut⁹ ẽ. hucusq3. i. ad istũ libꝫ q̃rtũ. patuerũt. i. manifesta fuerũt. iuicta. i. insolubilia. tuz. i. aliqñ. diuia speculatõe. i. sctã ɔtẽplatõe. tuz. i. aliqñ. sui. s. ipius. tũ. i. aliqñ. tuis rõib⁹. i. demõstratõib⁹. Et ea. i. illa p̃dicta. etsi ꝑ ꝗuis. oblita mihi nup. i. aliqñ dermiatiõem ob dolorẽ iniurie sup. quã ꝓpessus suz a Theodorico rege gothoꝝ. non tñ dixisti ꝓrsus. i. oĩno. hec. s. p̃dicta. ignorata. i. ignota. ante hac. i. hucusq3. Nota ꝙ dignitas ẽ honesta ⁊ impiosa autoritas. Dicit aũt phia hr̃e dignitatẽ vult⁹ ꝓpt sui honestatẽ. qꝛ sm Tulliũ sola sapia ẽ q̃ meret honores: ⁊ ꝓpt sui autoritatẽ q̃ digna ẽ imitatõe. Etiã phia dr̃ eẽ grauis ore. i. stabili smõe. qꝛ smones philosophici firmitate rõnũ insunt stabilitati. Nota cũ phia oñdisset qd sit sũmũ bonũ ⁊ in q̃ sitũ sit: ⁊ fecisset exhortatõez ad illud querẽdũ: intẽdebat oñdere modũ q̃ ad illõ ꝑuenit. s añq3 expleret illã itẽtõez Boeti⁹ velut auid⁹ ad sciẽdũ qdã q̃ꝫ ignorãtia detinebat ip3 ĩ merore: intrupit intẽtõez phie volẽtis pl'a dicere. Nota ꝙ phia dr̃ p̃uia veri lumĩs, quia ipa clarificat aĩam: ⁊ trahit eã ab obscuritate ignorãtie ad lucẽ sapie et ad claritatẽ itellect⁹: ex lib. de pomo Aristo. Uel iõ dr̃ p̃uia veri lumĩs: qꝛ per ipaz tãq3 ꝑ viã hõ ꝑuenit ad cognitõez veri lumĩs: qd̃ ẽ de⁹. qꝛ scribit ĩ li. de pomo. ꝙ ꝑ phiam hõ cognoscit suũ creatorẽ q̃ de nihilo fecit oĩa: q̃ ẽ iceptor oĩm inceptoꝝ: ⁊ oĩm ꝑncipioꝝ ꝑncipiũ. Et ibidẽ scribit. Oportuit vt phia mitteret ad instruẽdũ ignorãtes: ⁊ eos q̃ nõ cog̃uerũt suũ creatorẽ. ¶ Sed eaipa est. Hic Boeti⁹ ꝓponit cãs sui meroris: dicẽs. Sed eaipa est causa nr̃i meroris: ⁊ maxima causa. ꝙ cũ rector rerũ. s. de⁹ bon⁹ existat: vel esse mala oĩno possint: vel p̃tereãt impunita. qd̃ saltẽ si nullũ aliud incõue

niens sequeret̃.cōsidera quãta sit dignū admiratōe.at.p sed.huic adiūgit̃.i.addit̃.aliud maius sup.admirādū.Nā.p q̃a.impante.i.pcipiente.ꝛ florēte.i.vigēte neq̃tia.i.neq̃tiosis hoīb⁹.virt⁹.i.hō virtuosus.nō solū.i.nō tm̄ caret pmijs:verūetiã ipa virt⁹ subiecta.i.subdita.calcat̃ pedib⁹.i.potētijs.sceleratoꝝ.i.maloꝝ.ꝛ ipa virt⁹ luit.i.patit̃.supplicia.i.penas.in locum facinoꝝ.i.vitiosoꝝ loco:q̃.s.pdicta.fieri.i.pmitti.i reg.i.i mūdo.sciētis oīa.s.dei ꝛ potēt.oīa.ꝫ volētis.i.itēdētis.tantūmō bōa.nemo satis vel admirari nec cōqueri pt.i.q̃rimōiã facere. Nota ꝙ mala fiūt i

sceleratoꝝ pedibus subiecta calcatur:et in locum facinoꝝ supplicia luit. Que fieri i regno scientis oīa:potētis oīa.sed bona tantūmodo volētis dei nemo satis potest nec admirari:nec cōqueri. P. Tū illa. Et esset inquit infiniti stuporis:oībusq̧ horribilius monstris:sicuti tu estimas in tanti velut pꝛisfamilias dispositissima domo vilia vasa colerētur:pciosa sordescerēt. Sꝫ non ita est. Nam si ea que pauloante con-

mūdo:patꝫ.q2 rō sp depcat̃ ad bonū.Cū ergo mali nō regant̃ iudicio recte rōis:ꝫ vincant̃ passionib⁹ ire ꝛ cōcupiscentie:ideo deficiūt a bono. Itē supabūdantia ꝛ defect⁹ sunt de genere maloꝝ:cū virt⁹ cōsistat in medio. Cū igit̃ in plurib⁹ sit supabūdantia ꝛ defect⁹: patet ꝙ mala fiūt in mūdo. Cū aūt oīa dependeãt a deo celū ꝛ tota natura.ꝛ deus essentialr̃ sit bon⁹:mirabile est quō mala esse pñt:vel saltē pmaneãt impunita. Nota ꝙ q2 boni attingūt finē oīm rerū.s.summū bonū:ideo sunt potentes. Mali aūt q̃a hocipm attingere nō possunt:sunt impotētes. Et q2 Boeti⁹ in pmo libro sexta psa:dixit se ignorare quis sit finis oīm rerū. ideo putabat bonos esse impotētes.malos aūt potētes.et de hoc Boeti⁹ admirat̃:vt patꝫ in lr̃a. et ista est vna causa sui doloris.

¶ Tum illa.ꝛ esset inq̃t. Hic pħia pmittit Boetio pfectã curã q̃ cōsistit i ptractōe hui⁹ materie:dicēs. O Boeci.ꝛ esset infiniti stuporis.i. admirationis.ꝛ esset horribili⁹ oībus mōstris.i.deformitatib⁹. si in dispositissima.i. in ordinatissima domo.s.in mūdo.tāti pꝛisfamilias.s.dei.si ibi colerent̃.i. honorent̃.vilia vasa.i.mali hoīes.ꝛ si pciosa vasa.i.boni hoīes sordescerent.i.vilescerēt:sicut tu estimas. Sꝫ nō est ita. Nā si ea q̃ pauloante ꝯclusa sunt seruant̃ incōuulsa.i.integra in sui veritate:tu autore.i.doctore ipo deo de cui⁹ regno nūc loq̃mur:cognosces sp bonos eē potētes:malos xo impotētes.nec vnq̧ vitia esse sine pena:nec sine pmio esse virtutes.et cognosces bonis sp cōtingere felicia:ꝛ malis infortunata. et cognosces multa id gen⁹.i.hui⁹ generis:q̃ corroborent te firma soliditate.s.cōtra aduersitatē fortune:querelis tuis sopitis.i.remotis. Notādū sicut postea patebit oīa que fiūt recte:a deo fiunt. Cum igit̃ ordo iusticie requirit vitia

puniri: virtutes remunerari. si mali manerēt impuniti: ⁊ boni irremunerati: ⁊ sic ꝑuersus eēt ordo ī domo dei. s. ī mūdo: qđ ē horribiliꝰ oībꝰ mōstris. ¶ Et qm̄ vere formā. Hic pħia dat modū curādi ipm̄ Boetiū: dicēs. Quoniā dudū. s. in tertio libro: vidisti formaz vere beatitudinis me mōstrāte. i. docente. oībus decursis. i. ꝑtrāsitis que puto necessariū p̄termittere: ostendam tibi viā que te reuehat. i. reducat domuz. i. ad cognitionem vere beatitudinis. ⁊ ego affigā. i. apponaz tue menti pēnas. i. rationes: quibus mēs possit se tollere in altum vt depulsa ꝑturbatōe cōtingente tibi ex affectu bonoruz temporalium: reuertaris sospes in pr̄iaz meo ductu. mea semita. meis vehiclis. Nota per pēnas q̄s pħia promittit affigere menti Boetij: intelligitur speculatō rationis ⁊ intellectꝰ: virtus et sapientia. Sicut enim auis volando in altum deducit auxilio pennarū: sic mens hūana speculatiōe rationis ⁊ intellectus: virtute ⁊ sapiētia erigitur in cōtemplatōem summi boni.

clusa sunt: incōuulsa seruantur ipo de cuiꝰ nūc regno loqmur autore: cognosces semper quidē potentes bonos esse: malos vero abiectos semper atq̄ imbecilles. Nec sine pena vnq̄ esse vitia: nec sine p̄mio virtutes. Bonis felicia; malis semper infortunata contingere. Multaq̄ id genus que sopitis querelis firma te soliditate corroborent. Et quoniam vere formam beatitudinis me duduz monstrante vidisti: quo etiam sita sit agnouisti: decursis omnibus que p̄termittere necessarium puto: viam tibi que te domuz reuehat ostendam. Pennas etiam tue menti quibꝰ se in altum tollere possit affigam. vt ꝑturbatiōe depulsa sospes i patriā meo ductu: mea semita meis etiā vehiculis reuertaris.

Metrum primū quarti libri.

s Vnt etenī pēne volucres mihi.
Que celsa cōscendant poli.
Quas sibi cum velox mens induit.

Vnt eteniz penne. Istud est primuz metrum huius quarti. cuiꝰ primus versus dicitur metrum alemanicum ab inuentore: dactilicum a pede p̄dominante. Secundus versus dicitur metrum archiloycum ab inuentore: iambicum a pede p̄dominante. In quo metro pħia ostendit viaz per quā peruenit̄ ad cognitiōem summi boni. ⁊ est per cōsideratōez creatu

rarū: que gradatim sunt trāscendēde quousqꝫ īueniat᷑ aliq̄d qꝺ p̄emineat
oī creature. ⁊ istā viā tradit sub silitudine auis volātis. Primo ḡ tradit vi
am q̄ mens pueniat ad cognitōez sūmi boni. Scōo oñdit q̄d mens iudica
bit cū illic puenerit. Scōa ibi. Huc te. Primo dicit. Dixi ꝙ affigā pennas
mēti tue. sunt etem̄ mihi pēne volucres. i. veloces. s. virtꝰ ⁊ sapia. q̄ cōscen
dant. i. pene
trāt. celsa. i.
alta poli. q̄si
pennas. cum
mēs velox si
bi īduit. i. as
sumit. ipa pe
rosa. i. odio
hñs. t̄ras de
spicit eas: q̄-
rendo vlteri-
us creatorez
et mēs supat
globū. i. spe-
ricū corpꝰ. i-
mensi aeris:
coḡscendo ꝙ
vltra aerē est
creator. Nu
bes videt pꝰ
tergū. q̄a vl-
tra nubes q̄-
rit cognitōez
sūmi boni. et
trāscēdit ver
ticē. i. sūmita
tē ignis. qui
ignis calet a-
gili. i. veloci
motu. etherꝫ
. i. celi. ⁊ vlterius ꝓcedit mens īuestigando: donec surgat. i. eleuetur. in do
mos astriferas. i. in orbem planetarū. ⁊ cōiungat vias suas phebo. i. soli: i
uestigando ꝙ sol nō est deus. donec comitet᷑ iter gelidi senis. i. saturni qui
supra solem. mens inquā existēs miles corusci syderis. i. dei: qui est splen-
didū sydus. et vlteriꝰ ascendit supra orbes planetarū: donec recurrat. i. p-
trāseat circulū astri. i. celū stellatuz. quo. s. astro. pingitur. i. ornatur nox mi
cans. quia nox stellis exhaustū firmamenti illumīat᷑. vbi. i. postq̄ȝ satis fu-
erit exhaustū. i. speculatōe euacuatū ꝙ nulla stellaꝝ est deus. mens vlteriꝰ
trāscendit donec relinq̄t extimū polū. i. vltimū celuz. et p̄mat dorsa velocis
etheris. i. firmamēti. s. ꝯpos. i. potēs. reuerēdi lumīs. s. dei. hic sup̄ vltimū
polū dñs reguz tenet sceptꝝ. i. ipiū. ⁊ tpat. i. moderat᷑. habenas. i. regimīa

Terras perosa despicit.
Aeris imensi superat globum.
Nubesqꝫ post tergum videt.
Quiqꝫ motu agili calet etheris.
Transcendit ignis verticem.
Donec in astriferas surgat domos.
Phebo qꝫ cōiungat vias.
Aut comitetur iter gelidi senis.
Miles corusci syderis.
Vel quocūqꝫ micans nox pingitur.
Recurrat astri circulum.
Atqꝫ vbi iam exhaustū fuerit satis.
Polum relinquat extimuz.
Dorsaqꝫ velocis premat etheris.
Compos verendi luminis.
Hic regum sceptrum dominꝰ tenet.
Orbisqꝫ habenas temperat.
Et volucrem currum stabilis regit.
Rerum coruscus arbiter.

orbis ⁊ manēs stabilis ī se. regit volucrē. i. velocē. currū. i. circularē motū corpoꝝ celestiū. deus exñs coruscus arbiter. i. splēdidꝰ iudex rex. Notandū ꝙ dicit ignē calere motu celi. ex q̄ videt̄ ꝙ calor nō sit ꝓpria ⁊ per se q̄litas ignis: cū sibi debeat̄ ꝑ motū celi. ẜ dicēdū ꝙ locꝰ nō solū est cā ꝯservatiua locati: ẜ oīm accñtiū nāl'r ꝯñtiū. Ūñ qꝛ celū ē locꝰ ignis nō solū est cā ipiꝰ ignis ẜ etiā ipiꝰ caloris ignē cōsequētis. Et qꝛ ꝓpria dispositio celi ẜm quā hꝫ caliditatem sup oīa ē motus eiꝰ. Ideo dicit ignem calere motu celi: non excludens ꝑ h̄ q̄n calor sit ꝑ se q̄litas ignis. Notādū ꝙ Saturnus vocat gelidū senem. nō ꝙ sit gelidus formal'r: ẜ effectiue. Est em̄ effectiuus gelu ⁊ frigoris. Et dr̄ senex. qꝛ motus eius tardus est ad modū senis. Nam cursum suū cōplet pluri tempore q̄ꝫ sol vel luna.

Huc te si reducē referat via.
Quā nūc requiris imemor.
Hec dices memini patria est mihi
Hinc ortus: hic sistam gradum.
Q' si terrarum placeat tibi
Noctem relictam visere.
Quos miseri toruos populi timent.
Cernes tyrānos exules.

Prosa secūda quarti libri.

t Um ergo pape inquā vt magna promittis: nec dubito q̄n possis efficere: tu modo quē excitaueris ne moreris. P.

¶ Huc te si reducē. Hic ōndit ꝑh̄ia q̄d mens iudicabit cū trāscēdit creaturas ⁊ ꝑuenit in cognitōem dei: dicēs. O mens si via ducat te reducē. i. reuertētē a tꝑalibꝰ, huc. i. ad cognitōeꝫ dei. quā viā nūc imemor req̄ris. Tūc dices. Ego memini q̄ obnubilata fui affectu tꝑaliū. hic. s. ī ꝯtēplatōe dei est mihi p̄ria. hinc. s. a deo est meꝰ ortꝰ: qꝛ ad eiꝰ imaginē creata. hic. s. ī ꝯtemplatōe dei sistā. i. figā. gradū. i. ponā finalē quietē. Q' si placeat tibi exūti ī cognitōeꝫ dei visere. i. cū desiderio videre: noctē terraꝝ relictā. tu cernes. i. videbis, toruos tyrānos. i. crudeles ꝑncipes: q̄s miseri ppl'i timēt: illos toruos eē exules a vera p̄ria sua. Notādū ẜm apl'm. Nō habemꝰ hic manentē p̄riaꝫ: ẜ futurā inq̄rimꝰ. Hec em̄ ē vera p̄ria a q̄ aīa rōnalis ꝑ creationē a deo exiuit. ad quā nisi reuertat̄ eē q̄ḋ a deo accepit affectōe terrenoꝝ deturpata ꝓrsus amittit. Propter q̄ḋ dixit in scḋo metro tertij libri. Repetunt ꝓprios queq̄ꝫ recursus. Redituq̄ꝫ suo singula gaudent. Nec manet vlli traditꝰ ordo. Nisi ꝙ fini iūxerit ortū. Stabileq̄ꝫ sui fecerit orbē.

Um ergo pape inquā. Hic incipit secūda prosa huiꝰ q̄rti. Circa quā est sciendū ꝙ ꝑh̄ia in primo libro sexta ꝓsa: īuestigando causaꝫ ⁊ radicem infirmitatis Boetij: cognouit ꝙ Boetiꝰ ex ignorātia finis rerū ma-

los homīes potētes: bonos xͦo impotētes putabat. Itē qꝛ ignorabat qui bus gubernaculis mūdus regaꝛ. Fortuitarū vices estimabat fluitare sine rectore. Quia xͦo phia iaz oñdit qs sit finis rerū a qbꝰ gubernaculis mun dus regaꝛ: nūc phia vult adhibere Boetio pfectam curā: remouēdo dolo res in quos Boetiꝰ incidit ex ignorātia pmissaꝝ. Et pmo phia hoc petit. ⁊ phia scdo illud psequtur: ibi. Primuz igitur.

Primū igiꝛ inquit bonis semꝑ adesse po- tentiā malos cūctis viribus esse desertos agnoscas licebit: quoꝝ quidē alterū demō straꝛ ex altero. Nam cū bonuz malūqꝫ cō- traria sint: si bonū potens esse cōstiterit: li- quet imbecillitas mali. At si fragilitas cla rescat mali: boni firmitas nota est. Sz vti nostre sentētie fides abundātior sit alteru- tro calle ꝓcedam: nūc hinc: nūc inde ꝓposi ta cōfirmās. Duo sunt quibus oīs hūa- noruz actuū cōstat effectus: volūtas scz ac potestas. Quoꝝ si alterutrū desit: nihil est

Dicit pmo. Tū igi tur. s. finito ꝯmone phie: ego Boeꝛ. i- quā. pape est īteriectio ad mirantis. O phia: tu ma- gna promit- tis: nec dubi to quin pos- sis efficere. i. ad effectū ꝓ ducē: tu mo do ne more- ris. i. non ꝓ- trahas me quē excitaueris. s. ad audiendū. Notandū ꝙ sapiēs nihil ꝓ- mittit qd adimplere nō possit. qꝛ opus sapiētis est non mentiri. Ergo dicit Boetiꝰ phie. Sicut magna ꝓmittis: nō dubito qn efficere possis.

¶ Primū igiꝛ inqt. Hic phia ꝓsequtur intētū. ⁊ pmo ꝓbat bonos sꝑ eē potē tes ⁊ malos impotētes. cuiꝰ oppositū putabat Boetiꝰ. Et tangit pmo mo dū ꝑ quē vult hoc oñdere. Scdo oñdit ⁊ ꝓbat intētū suū rōnibꝰ: ibi. Duo sunt. Prio dicit. O Boeci: pmū licebit vt agnoscas bonis sꝑ adesse potē- tiā: ⁊ malos eē desertos. i. ꝑuatos cunctis viribꝰ. qꝝ alteꝝ. s. bonis sꝑ ad- esse potentiā demōstraꝛ ex altero. s. ex hoc ꝙ mali sunt viribꝰ deserti. Et hu ius cām subdit: dicēs. Nā cū bonū ⁊ malū sint ꝯria: si bonū eē potēs cōsti terit: liquet. i. manifestū fuerit. imbecillitas. i. impotētia mali. et si fragili- tas clarescat mali: firmitas boni nota est. Sed vt ꝑ sicut. abūdantior sit fi des nr̄e snīe: alꝛutro calle. i. vtraqꝫ via ꝓcedā cōfirmans ꝓposita. nūc hinc scz ex infirmitate boni: nūc inde ex fragilitate mali. Notādū ꝙ phia di- ctū suū: ꝙ si boni sunt potētes mali sunt impotētes: fundat suꝑ cōsiderati onē topicā. si ꝓpositū in ꝓposito ⁊ oppositū in opposito. vt si sanitas est bo na: egritudo ē mala. dicit ꝙ velit ꝓcedere vtraqꝫ via ex potētia bonoꝝ ꝓbā do impotētiā maloꝝ. ⁊ ex īpotētia maloꝝ potētiā bonoꝝ. qꝛ si tm̄ vnū isto rum ꝓbaret ⁊ ex hoc reliquū ꝯcluderet ꝑ locū a ꝯrijs esset argumētū verisi mile ⁊ nō necessariū. ⁊ iō vtrāqꝫ ꝑtē vult ꝓbare ⁊ ex vtroqꝫ reliquū ꝯcludē.

¶ Duo sunt quibꝰ oīs. Hic phia ꝓbat intentū rōnibꝰ. Secūdo excludit qn

dam dubitatōem: ibi. Sed p̄nt. Tertio cōfirmat p̄ncipale intentū autoritate platonis: ibi. Ex quib⁹ oībus. Primo pbat bonos sp̄ eē potētes: ⁊ malos impotētes duabus rōnib⁹. Secūdo ad idem ostendendū coaceruat breues ratōnes: ibi. Sed quoniam te. Prima in duo f̄m duas ratiōes. Secūda ibi. Rursus inquit. Primo p̄mittit duo necessaria ad p̄mā rōem. Secūdo ex his arguit: ibi. oēs igit̄ homies. Primo premittit vnum necessarium. Scđo aliud. ibi. Meministi ne. Prīo dic̄. Duo sūt p̄ncipia quibus cōstat. i. pmanet. oīs effect⁹ humanoꝝ actuū. s. volūtas ⁊ potestas. quoꝝ si alteꝝ desit nihil ē. quod queat effect⁹

qđ explicari queat. Deficiēte etem̄ voluntate: ne aggredit̄ quidē quisq̄ qđ nō vult. At si potestas absit: voluntas frustra fit. Quo fit vt si quē videas velle adipisci qđ minime adipiscat̄: huic obtinēdi qđ voluerit defuisse valētiā dubitare nō possis. B. Perspicuū est inquā: nec vllo modo negari potest. P. Quem ꝟo effecisse quod voluerit videas. Num etiā potuisse dubitabis. B. Minime. P. Quod ꝟo quisq̄ potest in eo validus: qđ ꝟo nō p̄t in hoc imbecillis esse cēsendus est. B. Fateor inq̄.

explicari. i. fieri. qđ declarat. Deficiēte em̄ volūtate nullus effect⁹ pducit̄ q: null⁹ aggredit̄ qđ nō vult. ⁊ si ptās absit: volūtas frustra fit. Quo fit. i. ex q̇ seq̇t̄: vt si videas aliquē velle adipisci qđ mīme adipiscat̄: nō possis dubitare huic defuisse valētiā. i. potētiā obtinēdi qđ voluerit. Et iō dic̄ Boeti⁹. Perspicuū ē: nec vllo mō negari p̄t. Et subdit p̄hia. Quē ꝟo videas effecisse qđ voluerit. Nū dubitabis eū potuisse: lꝫ nō habuisse potētiaꝫ. Et dicit. B. Mīme. Tūc p̄hia cōcludit tanq̄ manifestū ex dictis: dicēs. Illud qđ q̇sq̄ p̄t ī eo ē valid⁹. i. potēs. qđ ꝟo nō p̄t ī eo ē cēsend⁹. i. iudicād⁹ imbecillis. i. impotēs. Et dicit. B. Fateor inquā. Notanduꝫ ꝙ p̄hia dicit nullus aggreditur qđ non vult. Cōtra. aliquis nolens interficit hominē: vel ledit hominē. ergo aliquis aggredit̄ quod nō vult. Item aliquis cogitur facere aliquid cōtra voluntatē suam: ⁊ sic aggredit̄ quod nō vult. Dicendū ꝙ p̄hia loquit̄ hic de effectu spōtaneo qui ex intentōe pcedit: nō de eo qui casu cōtingit. Unde dicendū ad primuꝫ ꝙ voluntas potest cōparari vel ad ipam actōem quā aliquis primo aggredit̄: ⁊ sic nō deficit volūtas. vel pōt cōparari ad cōsequēs illā actōem: ⁊ sic potest deficere volūtas. vt si aliquis nolens hominē interfecit. Ad secundū dicendū: illud qđ quis coactus facit est voluntariū mixtum: tamē simpliciter est īuoluntariū. aliquis em̄ coactus magis vult hoc facere q̄ sustinere penam vel perdere vitā. Et ita respectu talis effectus nō deest volūtas. ꝟ q̄tū ad actū interiorē voluntas semp libera est: ⁊ cogi nō potest.

Meministi ne igit inquit. Hic phia pmittit secundũ vtile ad rõem: ⁊ est resumptio quorũdã prius dictoꝝ: dicẽs. Meministi ne esse collectũ. i. cõclusum supioribus rõnibꝰ omnẽ intẽtõem hũane volũtatis festinare. i. tendere ad beatitudinẽ q̃ volũtas agit. i. ducit diuersis studijs. Rñdet Boetiꝰ Memini inquã illð eẽ demõstratũ. Jtẽ q̃rit phia. Nũq̃d recordaris beatitudinem esse ipm bonũ: et eo mõ deside rari bonũ ab oĩbus: cũ beatitudo petitur. i. deside ratur. Rñdit Boet. Minime recordor qm̃ pro qꝛ. id. i. illud fixuꝫ teneo memorie. Notãdum q̧ recordari ẽ aliquid reducẽre ad memoriam qð ꝑ obliuionẽ ẽ lapsuꝫ a memoria. Et q̃a beatitudinẽ eẽ ipm summuꝫ bonũ: nõ exciderat a mẽte Boetij: ꝫ sẽꝑ remanebat ĩ habitu: iõ dicit se nõ recordari de hoc: sed in memoria tanq̃ꝫ fixũ tenere.

P. Meministi ne igit inq̃t supioribꝰ rõnibus eẽ collectũ intẽtiõeꝫ oẽꝫ volũtatis humane q̃ diuersis studijs agit ad beatitudinem festinare. B. Memini inquã id q̃ꝫ eẽ demonstratũ. P. Num recordaris btitudinẽ ipm esse bonũ: eoq̧ mõ cũ beatitudo petit ab oĩbꝰ desiderari bonũ. B. Minime inquã recordor: qm̃ id memorie fixũ teneo. P. Oẽs igit hoĩes boni ꝑiter ac mali indiscreta intẽtõe ad bonũ ꝑuenire nitũtur B. Jta inquã cõsequẽs est. P. Sꝫ certum est adeptõe boni bonos fieri. B. Certum. P. Adipiscunt igit boni qð appetũt B. Sic videt. P. Mali vo si adipiscerẽtur qð appetũt bonũ: mali esse nõ possent. B. Jta est. P. Cũ igit vtriq̧ bonũ petãt: si hi quidẽ adipiscant: illi vo mĩme. Non dubiũ est bonos quidẽ potẽtes esse: q̃ vo mali sunt imbecilles. B. Quisq̃s inq̃t du

¶ Omnes igit hoĩes. Hic phia arguit ex dictis ꝓbans bonos esse potentes ⁊ malos impotẽtes: tali rõe. Quicũq̧ adipiscunt qð volunt sunt potẽtes. ⁊ qui nõ adipiscunt qð volũt sunt impotentes: ex p̃mo p̃ambulo. ꝫ boni adipiscunt qð volunt. s. summũ bonũ. mali lꝫ velint nõ adipiscunt ipm qꝛ si mali adipiscerent summũ bonũ nõ essent mali. ergo boni sunt potẽtes mali impotẽtes. Vñ dicit in lr̃a. Omnes hoĩes boni ⁊ mali nitunt ꝑuenire ad bonũ indiscreta intentõe. i. indiuisa intentõe. Dicit Boetiꝰ. Jta cõsequẽs ẽ ad dicta. Subdit phia. Certũ ẽ bonos fieri adeptõe boni. Certũ est dicit Boet. Jgit cõcludit phia. Boni adipiscunt qð appetũt. i. volũt. Dicit Boeti. Sic videt: si mali adipiscerent bonũ qð appetũt: nõ possent eẽ

mali. Ita est dicit Boetius igit̃ ꝯcludit phia. Cũ vtriqꝫ petant bonũ. sed hi. s. boni illȯ adipiscãt̃. illi vo mali mĩme. Nõ ẽ dubiũ bonos eẽ potẽtes qui vo mali sũt imbecilles. i. ĩpotentes Rñdit Boetius. Quisqs. i. qcũqꝫ dubitat de hoc nõ p̃t ꝯsiderare naturã reꝝ: nec ꝯñam rõnum. Notandum ꝙ qꝛ veritas ꝓpositionũ fundat̃ sup̱ naturã rerũ: qui negat veritatẽ propositionũ nõ po

bitat: nec reꝝ naturã: nec ꝯñam põt considerare rõnuꝫ. P. Rursus inq̇t si duo sint quibꝰ ideꝫ ẜm naturã ꝓpositũ sit: eorumqꝫ vnꝰ naturali officio idip̃m agat atqꝫ ꝑficiat alter vo naturalc illȯ officiũ mĩme administrare queat. Alio vo mõ ꝙ nature conuenit: nõ q̇dẽ impleat propositũ suũ sed imitetur implentẽ: quẽnam horũ valentiorem esse decernis. B. Et si cõiecto inꝗ q̇d velis. planius tñ audire desidero. P. Ambulãdi inq̇t motũ ẜm naturã eẽ hoĩbꝰ num negabis. B. Minime inꝗ. P. Eiusqꝫ rei pedũ officium esse naturale num dubitas. B. nec hoc quidem inꝗ. P. Si q̇s igitur

test cõsiderare naturã reꝝ silr̃ negãs veritatẽ ꝓpositionũ nõ põt cõsiderare cõsequẽtiam rõnũ. qꝛ ꝯña rationuꝫ supra veritatẽ ꝓpositionũ fũdatur. Iõ dicit boetiꝰ. Qui dubitat de p̃missis nõ põt ꝯsiderare naturã reꝝ nec ꝯñam rõnuꝫ ¶ Rursus inq̇t. Hic phia ponit scdam rõnem dicẽs

Si sint duo quibus sit idem propositũ. i. eadem intẽtio faciendi aliquid ẜm naturã. ⁊ vnꝰ eoꝝ agat idipsũ ⁊ perficiat ipsũ naturali officio. i. nãli organo. alter vo mĩme queat admĩstrare. i. adĩplere illȯ officiũ. ẜ alio mõ ꝙ nature ꝯuenit. nõ ĩpleat ꝓpositũ. ẜ imitet̃ implẽtẽ quẽ horũ duoꝝ decernis. i. iudicas. eẽ valentiorẽ. i. potẽtiorẽ. dicit boetiꝰ. Etsi ꝑ ꝯiuis. ꝯiecto. i. cõsiderẽ quid velis. tñ ego desidero planiꝰ audire. Tũc phia declarat sibi in exẽplũ dicẽs. Nõ negabis motũ ãbulãdi hoĩbꝰ ineẽ ẜm naturã. dic̃ Boet̃. Mĩme nego. Et phia etiã num dubitas eiꝰ rei. i. actus ãbulandi eẽ officiũ nãle pedũ. dic̃ Boet̃. Nec h̃ dubito. ⁊ phia. Si q̇s igit̃ ambulet valẽs incedere pedibꝰ. Aliꝰ aũt cui h̃ officiũ desit. mãibꝰ nitẽs. i. laborãs. ãbulare conet̃. q̇s hoꝝ p̃t existiari valẽtioꝛ. dicit Boet̃. Cõtexe cetera. q. d. ꝓcede ĩ rõne tua: qꝛ nullꝰ ambigit q̇n potẽs nãlis officij sit valẽtioꝛ eo q̇ neqat. i. nõ p̃t in idẽ officiũ. Tũc phia. Isti ꝓpõni p̃misse tanq̃ maiori adiũgit vnã minorẽ dicẽs. Sꝫ sũmũ bonũ qȯ eq bonis ⁊ malis ẽ ꝓpositũ boni q̇dẽ petũt. id est adipiscuntur. officio naturali. s. virtute. mali vo conantur adipisci id ipsum ꝑ variam cupiditateꝫ reꝝ tp̱aliũ. qȯ non est officiũ nãle adipiscẽdi boni. An tu o Boeti estimas aliter. Cui Boetius. Mĩme inꝗ. ⁊ Boetiꝰ quasi p̃currendo ꝯcludit principale intẽtũ. dicens. Nam etiã illud qȯ est

P

consequens patet mihi. Ex his eni q̃ concesserim necesse ē bonos eē potē-tes: malos vero ībecilles. ꝛ phia applaudēs Boetio dicēs. Recte inq̄t ꝑcurris. ꝛ illō ē signū sic medici solēt sperare iudiciū. i. signū. erecte nature ꝛ nature resistētis supple ipsi morbo. Notādū ꝙ ex lr̄a formatur talis ratio. quādo duo intēdunt aliqd̄ ꝓpositū naturaliter qd̄ id ꝓpositum consequit̄ officio naturali est potēs ꝛ quod non ↄsequitur illud ꝓpositū naturali officio est impotens. sed tam boni q̄ȝ mali tendunt naturalit̄ ad beatitudinē. et boni ipsaȝ cō sequūtur naturali officio .s. virtute mali aūt non. ergo boni sunt potentes mali vero impotentes. ¶ Nota ꝙ circa vltimuȝ ꝙ medici solent accipere signa ꝑnoscita sanitatis ex egro quando patiens erigit se. ꝛ per se nitit̄ fortiori remedio. Sic ī boetio signum erat conualescentie ꝛ sanitatis. ꝙ ipse rationem phie remediātem quasi precurrens per se compleuit.

¶ Sed qm̄ te. Hic phia coaceruat quasdam alias rōnes breues ad ꝓpositū ostendendum. ꝛ sunt quatuor rōnes. scđa ibi. Considera vero. tercia ibi. In qua re. quarta ibi. Cur enim. Pˀo dicit. Sed qm̄ te conspicio ꝓmptissimū ad intelligendum. ego coaceruabo. i. componam. crebras rōnes. vide eniȝ quāta pateat infirmitas viciosoꝝ hoīm qui nec ad hoc queūt. ꝑuenire. ad qđ dicit ꝛ compellit eos naturalis intentio. ꝛ quid eēt de istis malis cen-senduȝ si desererentur hoc auxilio nature preeūtis tā magno ac pene inui-

pedibus incedere valens ambulet. aliusq̄ȝ cui hoc naturale pedum desit officium: manibus nitens ambulare conetur: quis iure horuȝ valentior existimari potest. B. Contexe inq̄ȝ cetera. nā quin naturalis officij potens eo qui ideȝ nequeat valentior sit nullus ambigit. P. Sed summum bonum quidem eque malis bonisq̄ȝ ꝓpositū: boni quidem naturali officio virtutum petunt. mali vero variam ꝑ cupiditatē qđ adipiscēdi boni naturale officiū nō ē: idipsum conant̄ adipisci: an tu aliter existias. B. Minime inq̄ȝ. nā etiā qđ est ↄñs patet. Ex his eni que ↄcesserim bonos quidē potentes. malos vero esse necesse est imbecilles. P. Recte inquit ꝑcurris. idq̄ȝ. vti medici sperare solent. iudiciū esse erecte iam resistentisq̄ȝ nature. Sed qm̄ te ad intelligēdum ꝓmptissimū esse ↄspicio. crebras coaceruabo rōnes. Vide eni quanta viciosoꝝ

cto. q. d. nihil aliud censendum ẽ: nisi ꝙ impotentie coꝝ hoc ascriberetur. Notandũ ꝙ tã boni q̃ mali vniuersaliter tendũt ad bonũ: ⁊ mali deficiũt ab eo qđ cõpetit eis ſm naturã. ex hoc arguit̃ sic. maxia ipotẽtia ẽ deficere ab eo qđ natura intẽdit. ſ3 hoc faciũt mali. ergo mali sũt impotẽtes. Notandũ ꝙ dicit pene inuicto: ꝙ appetitus naturalis boni nõ h3 ꝯtrariũ repugnãs quo vincat̃: ſ3 tñ ꝑ ignorãtiaz ⁊ errorẽ vicioꝝ ꝑuertitur ⁊ ita aliq̃ mõ vincit̃ l3 non directe.

hoim pateat infirmitas: q̃ nec ad hoc q̃dez ꝯuenire queũt. ad qđ eos naturalis ducit ac pene cõpellit intentio. Et quid si h̃ tam magno ac pene iuicto preeũtis nature desererentur auxilio. Considera ꝟo quanta sceleratos homies habeat ipotentia. neq̃ enim leuia aut ludicra premia petunt. q̃ cõsequi atq̃ obtinere nõ pñt. Sed circa ipaz rerũ summã verticem q̃ deficiunt. nec i eo miseris cõtingit effectus. ꝙ soluz dies noctesq̃ moliunt̃. In q̃ re bonoꝝ vires eminẽt. Sicut eni eũ qui pedibus incedẽs. ad eũ locum vsq̃ ꝯuenire potuisset. quo nihil

¶ Considera ꝟo quanta. Hic phia ponit scđam rõnẽ ⁊ dic. Cõsidera ex his q̃ dicã quãta ĩpotẽtia hẽat sceleratos homies. neq̃ eĩ petũt. i. appetũt premia leuia ⁊ ludicra. i. iocosa. sed ipsi deficiũt circa ipam summã supple ꝑfectionẽ reꝝ atq̃ verticẽ. Nec ꝯtingit ipsis miseris effect⁹ boni. in eo. i. ꝑpter h̃ ꝙ ipsi moliunt̃. i. laborãt acq̃rere dies ⁊ noctes. i. trãsitoria ⁊ tꝑalia bona. Nota ex littera format̃ talis ratio: quanto magis est illud a quo aliquis deficit: tanto maior' est suus defectus ⁊ in maiorẽ impotentiam cadit. Sed illud a quo mali deficiunt. non est quid vile ⁊ modicum. sed' est summum bonũ ergo malorũ maxima est impotentia.

¶ In qua re bonorum. Hic phia ponit terciã rõnem ꝓbando bonos maxĩe eẽ potentes pertractando exẽplũ supra positũ. ⁊ ex hoc cõcludit malos maxime eẽ impotẽtes. Et dicit In qua re. s. assuetudini bõi desiderari eminẽt vires bonorum supple ⁊ vires maloꝝ. Sicut eni censeres. i. iudicares. esse ambulãdi potẽtissimũ. q̃ pedib⁹ icedẽs potuisset ꝑuenire vsq̃ ad eũ locum quo vlterius nihil ꝑuiũ. i. mãifestũ iaceret incessui. ita necesse ẽ ꝙ eũ iudices potentissimũ. q̃ appħẽdit finẽ expetẽdorũ. q̃ nihil ẽ vltra. tales aũt sũt boni. Ex q̃ fit. i. sequitur. qđ huic obiacet. i. ꝯtrariũ ẽ. vt idẽ scelesti. i. mali. videant̃ deserti oĩbus virib⁹. Notandũ ꝙ sicut viator aliq̃s dicitur potẽs cum ambulat ad eũ locum vbi nihil amplius restat de via. sic boni qñ ꝑueniunt ad finem ⁊ ad bonũ qđ transcendi nõ põt. iđ dicũtur potentes. mali autẽ quia ipsum attingere nõ possunt dicuntur impotentes.

¶ Cur eni virtute. Hic philosophia ponit q̄rtã rõnẽ. scđo excludit quãdam dubitatõem. ibi. Q̄d q̄dẽ. Rõ quã itendit in sũma ẽ ista. mali q̄n relicta virtute declinãt ad vicia. aut sciũt bonũ eẽ adherere virtuti aut nesciũt. si nesciunt peccãt ꝑ ignorãtiã. nihil aũt ẽ impotẽtius ignorãtia. ẽ mali peccantes igrantia sũt impotẽtes. Si aũt sciũt bonũ eẽ adherere virtuti: ⁊ declinant ad vicia aut volentes derelinquunt bonũ: aut nõ Si non volẽtes sed attracti libidĩe passionũ conuertũť ad vicia. sequiť q̄ sũt impotentes. quia maxima impotẽtia est non posse resistere passionibus. Si autem sciẽtes et volẽtes relinquunt bonu; sequitur q̄ nõ tm̃ fiunt ĩpotentes: ꝫ etiã q̄ oĩno nõ sũt Cum em̃ oĩs natura inq̄ztũ hmõi habeat ordinẽ ad finẽ: inquãtum aliq̄d desistit ab ordine ad finẽ: intantum deficit a natura. ⁊ ꝑ ꝯñs ab esse ipsius nature. Istã rõnẽ pretendit in littera dicẽs. Cur eni relicta virtute mali sectantur vicia. ne pro nũquid hoc est ex inscicia. i. ex ignorantia bonoꝝ. Sed quid est eneruatius. i. debilius cecitate ignorantie. quasi diceret. nihil. an ipsi nouerunt sectanda bona. Sed ipsos transuersos libido. i. cõcupiscẽtia ꝑcipitat in vicia. ⁊ sic ipsi fragiles in tꝑantia. i. ꝓpter intempantiã libidinis nequeũt vicio obluctari. i. resistere An scientes ⁊ volẽtes deserunt bonũ. ⁊ deflectuntur ad vicia voluũtate ⁊ scientia. sed hoc modo nõ solum potẽtes esse desinunt: sed omnino desinunt esse. Cuius assignat rationem. nam qui relinquũt cõem finẽ omniũ que sũt. s. deum qui est ipsum eẽ. pariter esse desistunt. Notandu; q̄ primũ ens verissime h; eẽ ipsum est causa esse oĩbus vt sint. vt patet per cõmẽtatorẽ scđo methaphi. ⁊ prĩo celi ⁊ mũdi. Ab hoc ente deriuatũ ẽ singulis eẽ ⁊ viuere. quãto ergo magis ꝑ vicia recedat a primo eẽ tãto magis desinit eẽ. Unde beatus Gre. in li. mora. loquens de dyabolo dicit: q̄ dyabolus bene dicitur nõ eẽ. q; a summa essentia recessit. ⁊ per hoc quottidie

vlterius ꝓuiũ iaceret incessui. ãbulãdi potẽtissimũ eẽ cẽseres ita eũ q̃ expetẽdoꝝ finẽ quo nihil vltra ẽ apphẽdit potẽtissimũ necesse ẽ iudices. Ex q̃ fit qđ huic obiacet vt idẽ celesti virib⁹ oĩbus videanť eẽ deserti. Cur eni relicta virtute vicia sectantur. inscicia ne bonorũ. s; quid eneruacius ignorantie cecitate. an sectanda nouerunt. sed tranuersos eos libido ꝑcipitat. sic quoq; intꝑantia fragiles qui obluctari vicio nequeunt. An scientes volentesq; bonum deserunt. ad vicia deflectuntur. Sed hoc modo non solum potentes esse. sed oĩno esse desinunt. Nam qui cõem oium que sunt finem relinquunt pariter quoq; esse desistũt

excrescente defectu tendit ad non esse: quonã ab eo qui vex est eẽ cecidit. Notãdum ꝙ phia tres assignat cãs ex quibus oẽ peccatuȝ ꝓcedit. Ois eñ peccans: vel peccat ex ignorantia. ⁊ hũc modũ pri⁹ tangit. vl' peccat ex impotentia resistendi. ⁊ istũ scðo tangit. vel ex voluntate ⁊ malicia. ⁊ illuȝ modum q: grauioꝛ est vltimo ponit.

Qð qdã cuipiã mirũ forte videat. vt malos q plures hoim sũt eosdẽ nõ eẽ dicam? ꝶ ita sese res hȝ. Nã q mali sũt eos malos eẽ nõ abnuo. ꝶ eosdẽ eẽ pure atq3 simpliciter nego. Naȝ vti cadauer hoiem mortuũ dixeris. simpl'r autẽ hoiem appellare non possis ita viciosos malos qdẽ eẽ ꝯcesserim sed esse absolute nequeã ꝯfiteri. Est enim qð ordinẽ retinet seruatq3 naturã. Qð ꝟo ab hac deficit. esse etiã qð in sui natura situȝ est derelinquit. Sed pñt inquies mali ne ego quidem negauerim: sed hec quidẽ eox potentia nõ a viribus: ꝶ ab ibecillita-

¶ Qð qdam cuipiam. Hic phia excludit dubitatiões. Aliquis eñ dubitaret. q̃ mõ aliqs possit esse mal⁹. ⁊ tñ dici non eẽ. hoc excludit phia dicẽs. Mix forte videat cuipiã. i. alicui. vt malos qui plures sũt hominũ dicam⁹ ipsos non eẽ Sȝ ita res se se habȝ q̃uis mirũ videat Nam q sunt mali eos esse malos nõ abnuo. i. nego. sed ipsos simpliciter ⁊ pure eẽ nego Nã sicut cadauer hoiem mortuũ dixeris. simpl'r aũt hoiem appellare non possis Ita viciosos malos eẽ cõcesserim. ꝶ nequeã cõfiteri ipsos absolute esse sine determinatõe distrahẽte ⁊ replicat cãm prius dictam dicẽs. solum enim illud ẽ qð ordinẽ recte seruat in natura. qð autẽ ab hac natura ⁊ ab ordine deficit: etiam qð in sui natura situm est derelinquit. Notandũ ꝙ malũ est determinatio distrahens sicut ⁊ mortuum. Vñ sicut ꝯcedendum est cadauer hoĩs esse hoiem mortuũ: non tamẽ simpliciter ꝯcedẽdum ẽ cadauer esse hominẽ. sic quemcunq3 malum cõcedendum est esse malũ: non tamen simpliciter est concedendum ipsum esse. Unde sicut patebit tercia prosa homines conuersi in maliciam hũanã amiserũt naturam ergo ꝑ maliciam hoĩes desinunt esse quod fuerant.

¶ Sed pñt inqes mali. Hic phia excludit dubitatõeȝ cõtingentẽ circa pricipale ꝓpositũ. Ostensũ enim est ꝙ mali sunt ĩpotẽtes. Aliquis dubitaret quomodo hoc verũ sit. cum tñ cõsuetũ sit dicere ꝙ mali possunt. hoc soluit phia: scðo ostendit ꝙ potẽtia maloꝝ nulla sit: ibi. Nam si vti: dicit primo. O Boeti tu inquies obijciendo cõtra ꝑdicta: ꝙ mali possunt ꝺm ꝯsuetum modũ loquendi. Rñdet philosophia: ego non quidẽ negauerim quin mali possint. sed hec potentia ipsorũ non descendit a virib⁹. ꝶ ab imbecilli

tate.i.a fragilitate.qḋ declarat.qꝛ mali pn̄t quidem mala que minime va-
lerent.i.possent.si potuissent manere in efficiētia eoꝝ bonoꝝ.i. si efficiētia
maloꝝ eēt talis qualis illa quā hn̄t boni:q̄ potissima ē vt patet ex dictis.
Que possibilitas maloꝝ qua pn̄t mala.demōstrat eos euidēti⁹ nihil posse.
Notandū ꝙ dicit malos mīme posse mala si permaneant in efficatia bo-
noꝝ. ex q̄ videtur ꝙ boni nō pn̄t facere malum:nec ꝑ ɔn̄s peccare. quod falsum ē:cum iustus septies in die cadat ⁊ fortior resurgit ƀ3 scripturā. Ad hoc dicēdum ꝙ bōi nō pn̄t facere malu3 ex electōe recte rōnis. que semꝑ depcat̄ ad optima. l3 de potētia absoluta possint facere malū:inq̄ztū tamen potentia eorum coniunguntur voluntati ⁊ elec-
ctioni qua eligunt bonum ⁊ non malum. sic dicit̄ nō posse facere malum.

te descendit. P. Possunt etiā mala q̄ minime valerēt si in bonoꝝ efficientia manere potuissent. Que possibilitas eos euidēti⁹ nihil posse demōstrat. Nā sicuti pauloante collegimus. malū nihil ē:cum mala tm̄mō possint nihil posse iprobos liquet. B. pspicuum est. P. Atq3 vt intelligas quenā sit huius potētie vis:summo bono nihil potentius eē pauloan̄ diffiniuimus. B. Ita est inquā. P. S3 idē iquit malū facere neq̄t. B. mime. P. Est igit̄ inq̄t aliq̄s q̄ oīa posse hoīes putet. B. nisi q̄s insaniat ne-

¶ Nā sicuti pauloāte. Hic ꝓbat ꝙ potētia maloꝝ nll'a sit triplicit̄. scd̄a ibi.
Atq3 vt ītelligas. Tercia ibi. Huc accedit. Prīo dicit. Sicut collegim⁹ an̄
malū nihil ē:⁊ mali tm̄ possint mala.ex ƀ liquet īprobos nihil posse. Et dic̄
Boetius:pspicuū ē. Notādū ꝙ rō sic format̄.posse malū ē posse nihil: cū
malū nihil sit. ƀ mali tm̄ pn̄t mala. ꝗ pn̄t nihil ⁊ ꝑ ɔn̄s nulla ē eoꝝ potētia.
Notādū de ƀ ꝙ malū nihil sit visum est prius. Et dicit btūs Aug. Cū vni
uerse nature ꝑ verbū dei facte sint.iniq̄tas ꝑ ipsū facta nō ē.qꝛ iniq̄tas nul
la subā ē.⁊ pctm̄ nō ē nā ƀ viciū nature appetētis illḋ qḋ nō ē sui ordinis.
¶ Atq3 vt intelligas. Hic ꝓbat idē alio mō dicēs. O Boeti q̄ nā sit vis hu
ius potētie.qua mali dicunt̄ posse sic cōsidera ex dicēdis. Nos pauloante
diffiniuimus nihil esse potētius summo bono.s.deo. Ita est dicit Botius.
⁊ pħia. Sed idē.s.summū bonū nequit.i.nō pōt facere malu3. Mīme dicit
Boetius. Et pħia. Est igitur aliquis q̄ putet hoīes oīa posse. Nemo dicit
Boetius nisi quis insaniat.⁊ ide3 hoīes pn̄t mala facere:vtinā nō possent
dicit Boetius. Igitur pħia arguit. Cum igitur tm̄mō potēs bonoru3 pos-
sit oīa.non aūt queant.i.pn̄t oīa potētes maloꝝ. manifestum est eosdem
minus posse qui mala possunt. Notandū ꝙ posse malū magis arguit im-
potentiam q̄z potentia3.qꝛ si argueret potentiam tunc deberetur oīpoten-
tissimo.s.deo quod falsum ē. Unde pōt argui ex littera.sic. Deus pōt oīa:

ꝛ non potest maluʒ. mali non possunt omnia. ꝛ possunt malum. ergo posse malum magis arguit impotentiam ꝙ potentiam.

¶ Huc accedit. Hic ꝓbat idē tercio mō dicēs. Huc accedit ꝙ omnē potētiā esse numerandam inter expetenda. ꝙ. ꝓ et. oīa expetēda. i. desideranda. referri ad bonum velut ad quoddam cacumen id est ad perfectionem sue nature.

mo. P. Atqui idē pñt mala. B. vtinā quidem inquā nō possent. P. Cū igit̃ bonorū tm̄mō possit oīa. Nō v̈o queāt oīa potētes etiā maloꝝ: eosdē qui mala pñt minus posse manifestū ē. Huc accedit ꝙ oēm potentiā inter expetenda numerandā: oīaqꝫ expetenda referri ad bonū: velut ad qđdam nature sue cacumē ostendim⁹. Sed patrādi sceleris possibilitas referri ad bonū nō pōt. Expetēda igit̃ nō est Atqui oīs potētia expetenda est. liquet igit̃ malorū possibilitatē non eē potētiā. Ex quibus oībus bonorū quidem potētia. malorum verum minime dubitabilis apparet infirmitas. veramqꝫ illam platonis esse sententiam liquet. solos quod desiderent facere posse sapientes. improbos v̈o exercere quidem qđ libeat. quod vero desiderēt explere nō posse. faciunt enim quelibet. dū ꝑ ea quib⁹ delectant̃ id bonū quod desiderant se adepturos putant. ſ mīme adipiscunt̃. qm̄ ad beatitudinem probra non veniunt.

sʒ possibilitas. i. potentia patrādi sceleris. i. faciēdi malū non potest referre ad bonuʒ igitur expetenda non est. oīs auteʒ potētia expetenda est. liquet igit̃ possibilitateʒ. i. valentiaʒ siue potentiaʒ maloruʒ non esse potentiā Notandū ꝙ ratio sic potest formari ex lr̃a. Omnis potentia que est potētia natura ē appetenda. ꝛ refert̃ ad bonum. ergo potētia mali nō est potentia. ¶ Ex quibus omnibus bonorū. Hic ex dictis ꝯcludit cōclusionez principalē ꝯfirmādo eā auctoritate Platōis dicēs. Ex quib⁹ iā declaratis apparet mīme dubitabilis potētia bonoꝝ: ꝛ īfirmitas maloꝝ. ꝛ liq̄t verā eē illā sn̄iam. Platōis. Solos sapiētes posse facere qđ desiderāt. improbos v̈o explere posse qđ libeat. i. qđ libidini placeat qđ v̈o desiderent rōnali appetitu malos explere nō posse. faciunt em̄ supple mali. q̄. s. libido libʒ. i. expetit. dū putāt se adepturos bonū qđ desiderēt. ꝑ ea q̄b⁹ delectāt̃

ꝑ mime adipiscunt᷑. q̄m ꝑbꝛa. i. vicia. vł hoīes viciosi nō veniūt ad btitudinē. Notandū ꝙ desideriū ē appetitus rōnalis. libitū aūt spectat ad appetitū sensualē. Lȝ ergo mali affectēt btitudinē appetitu rōnali. tū quia faciunt qd̄ libet sequētes appetitū sensitiuū. iō ad btitudinē nō ꝑueniūt. Sapiētes aūt q̄ ꝯtēnūt delectatōes sensuales. ꞇ initunt᷑ itellectualib⁹ ipi sunt q̄ ꝑficiūt aīaȝ suam scīa sui creatoris qui de nihilo fecit ens. vt scribitur ī li. de pomo. Aīa non tristabit᷑ neqȝ ꝯturbabit᷑ cū recedit a corpe vt scribit᷑ ī eodē.

Metrum secundū libꝛi quarti

q Uos vides sedere celso
Solij culmīe reges
Purpura claros nitente.
Septos tristibus armis.
Oꝛe toꝛuo cōminantes.
Rabie coꝛdis anhelos.
Detrahit si quis superbis
Uani tegmina cultus.
Jam videbit intus artas
Dominos ferre cathenas.
Hinc enim libido versat
Auidus coꝛda venenis.
Hinc flagellat ira mentem
Fluctus turbida tollens
Meroꝛ aut captos fatigat.
Aut spes lubꝛica toꝛquet.
Ergo cum caput tot vnū
Cernas ferre tyrannos.
Non facit quod optat ipse
Dominis pꝛessus iniquis.

Uos vides sedere celso. Istd̄ ē metrū scd̄m hui⁹ q̄rti. ꞇ ē metruȝ mixtuȝ. Primū dr̄ alemanicū ab inuētoꝛe. trochaicū a pede pꝛedn̄ante. scd̄m dr̄ feregraciū ab inuentoꝛe spōdaicū a pede pꝛedn̄ante In quo metro pħia ostn̄dit quō potētia maloꝛū sit ꝯsiderāda. in quib⁹ maxīe vr̄ eē sic sūt reges ꞇ ꝑ̄ncipes. ꞇ dicit incipēdo ꝯstructionē in septio vsu. Si quis detrahat. i. remoueat. ꝑ ꝯsiderationē ꞇ intellectū. tegmina. i. tegimīa vani cultus exterioꝛib⁹ superbis regibus. Quos reges vides sedere celso culmīe. i. altitudīe. solij. i. cathedre. q̄s vides claros purpura nitēte. septos. i. circūdatos. armis tristib⁹. i. ꝯtristātib⁹. Reges inq̄ ꝯminātes. i. minas īponētes miseris. toꝛuo oꝛe. i. crudeli aspectu. anhelos. i. cupidos vł festiuos rabie coꝛdis. i. crudelitate moꝛtis. Jam videbit dn̄os tales ferre int⁹

.i. in aīo. artas cathenas. i. vincula vicioꝝ. qđ manifestat subdēs. hinc enī .i. ex vna pte. libido. i. ꝯcupiā versat. i. ꝑcipitat. corda taliū tyrānoꝝ auidis venenis. Hinc. i. ex alia pte. ira turbida flagellat. i. punit. mētē ipsoꝝ. ira ī⸗ q̄ꝫ tollēs. i. excitās. fluctus. i. disturbia. aut captos īfortunio aliq̄ meror ipsos fatigat. Aut spes lubrica. i. vana torquet. Cum ergo cernas vnum caput. i. vnum ꝑncipē. ferre id ē sustinere tot tyrannos id est passiones tyrāni⸗ santes. ⁊ ipse pressus iniq̄s dominis. i. vicijs dominantibus. nō facit qđ optat.

Prosa tercia libri quarti

Vides ne igitᷣ quāto in sceno ꝓbra voluantᷣ. q̄ ꝓbitas luce resplēdeat. In q̄ ꝑspicuū ē. nūq̄ꝫ bōis ꝑmia. nūq̄ꝫ sua sceleribꝰ deeē supplicia. Rex etenī q̄ geruntᷣ. illud ꝓpter quod vnaq̄q̄ꝫ res geritᷣ eiusdem rei premium esse nō iniuria videri potest.

Nota ꝙ intentio phīe ē dicere si quis visu posset penetrare corda pricipiū: quos videt sedere in altis solijs ornatos claris indumētis. hn̄tes arma terrentia. .i. toruo vultu. respicientes miseros. statim visu cognosceret ipsos ligatos multis cathenis insolubilibꝰ. s. passiōibꝰ ire: spei: timoris. ⁊ sic ligati passionibꝰ nō faciūt qđ optant. ⁊ ꝑ ꝯn̄s sunt īpotētes. Notādū ꝙ dicit hō ꝑssus inquis dn̄is. i. vicijs dn̄antibus nō facit qđ optat. dicit btūs Aug. ī li. de ciui. dei. Bonus etiam si seruiat liber est. malus autē si regnat seruus ē nec vnius hoīs. s3 quod grauius ē tot dominorū seruus ē quot viciorum.

Vides ne igitᷣ. Ista ē ꝓsa tercia huiꝰ q̄rti in q̄ on̄dit phīa malis nūq̄ꝫ deeē supplicia: ⁊ bonis nūq̄ꝫ deesse premia. Et ꝑ phīa ꝯtinuādo se ad ꝑcedentia. p̄io ꝑmittit ītētū suū. scđo ꝓsequitᷣ intētū ibi. Rerū etenī. Primo dicit sic. Vides ne igitᷣ o Boeti in quanto sceno. i. in quāta vilitate ipotētie. voluantᷣ ꝓbra. i. hoīes probrosi ⁊ viconsi. vides etiā qua luce. i. qua claritate potentie resplendeat ꝓbitas virtuosoꝝ hoīm. In quo sicut in suo an̄cedente ꝑspicuū ē hoc ꝯn̄s. s. nunq̄ꝫ bonis ꝑmia: nūq̄ꝫ scelaribꝰ. i. hoībꝰ sceleratis deesse in sua supplicia. Notandū ꝙ mali dicūtur volui ī sceno. quia mali ⁊ maxime libidinosi suibus assimilantᷣ. sicut postea patebit quō voluuntᷣ in sceno. ꝫm illud. Sus magis in sceno gaudet q̄ꝫ in fonte sereno De q̄bus dicit scriptura pierūt iumēta in stercore suo. ꝓbi aūt luce resplēdent. q2 virtꝰ ⁊ ꝓbitas vltra hūanā naturā hoīem prouehit ⁊ dijs assimilat ¶ Reru3 etenī que geruntᷣ. Hic phīa prosequitur intentū. ⁊ primo ꝓbat ꝙ bonis nunq̄ꝫ desunt premia. scđo ꝙ malis nunq̄ꝫ desūt supplicia ibi. Que cum ita sint. Primo on̄dit ꝙ bonis nunq̄ꝫ desunt ꝑmia. scđo on̄dit q̄d sit illud premiū. ibi. At cuius premij. Primum ꝓbat duabꝰ rōnibꝰ. scđam ponit ibi. Postremo. Pria rō talis ē. Omnis res ꝓpter quam aliud geritur est premiū illiꝰ rei que geritᷣ. s3 ꝓpter bonū oīa fiunt ⁊ gerūtᷣ. g3 bonū est premiū oīm q̄ geruntᷣ. s3 bonū a bonis separi non pōt. quia iam nō eēnt boni. ergo bonis nūq̄ꝫ desūt sua premia. Unde dicit in littera. Rerū que geruntᷣ

id est fiunt illud propter quod vnaqueqꝫ res geritur. i. fit. illud videri non potest iniuria esse premiũ illius rei. hoc declaratur exemplariter.

¶ Vti currenti in stadio. i. in aliquo spacio. corona ẽ premiũ ꝓpter quã curritur. sꝫ oñdimus prius btitudinẽ esse idipsum bonũ. ꝓpter qd oĩa gerunt ergo ipsũ bonũ est veluti cõe premiũ actibus hũanis ꝓpositũ. ẜ hoc bonũ

Vti curreti in stadio ꝓpter quã currit. iacet premiũ corona. Sꝫ btitudinem eẽ idipsum bonũ ꝓpter qd oia gerunt. ostendim⁹ Est igitur hũanis actib⁹ ipm bonũ veluti premium cõe propositum. atqui hoc a bonis non potest separari. Neqꝫ enim bon⁹ vltra iure vocabitur. qui careat bono. quare probos mores sua premia nõ relinquũt Quãtumlibet igitur seuiant mali. sapienti tamen corona non decidet. non arescet. neqꝫ eniꝫ probis animis propriũ decus aliena decerpit improbitas. Qd si extrisecus accepto letaret. poterat hoc vel alius quispiam. vl' ipse etiã qui ꝯtulisset auferre. Sꝫ qm id sua cuiqꝫ probitas confert. tum suo premio carebit. cum probus esse desierit.

nõ põt separari a bõis. Nõ eñ bonus in re vocabitur qui careat bono. quare ꝓbos mores. i. homĩes bene morigeratos. nõ relinquunt sua p̃mia. quantũcunqꝫ ꝙ seuiant mali cõtra bonos. tñ sapiẽti nõ decidet corona. i. premium. nec arescet. i. minuitur. qꝛ aliena improbitas non decerpit. i. non aufert ꝓpriũ dec⁹ ꝓbis animis: ꝙ si bõi accepto p̃mio extrinsecus letaret poterat hoc aliquis auferre ab eis. vl' saltẽ ille ꝗ ꝯtulisset: ẜ qꝛ illd p̃miũ sua ꝓbitas vnicuiqꝫ ꝯfert. tũc ꝗlibet carebit suo premio cũ desierit eẽ ꝓb⁹. Notãdũ ꝙ ꝯsuetudo fuerat apd romanos currere ĩ stadio. i. ĩ aliq̃ spatio. qd vocabãt stadiũ. ⁊ ꝗ citi⁹ venit ad metã sustulit premiũ. s. coronã vel aliq̃d aliud. sicut dicit apl's. Nescitis ꝙ hi qui in stadio currũt oẽs ꝗdẽ currũt ẜ vnus accipit brauiũ. sic currite vt apprehẽditas. ergo id ꝓpter qd curritur est premiũ currẽtiũ. Notandum ꝙ Boetius nõ põt carere p̃mio. qꝛ illud a quo homo denominatur bonus est virtus vel operatio virtuosa. quia ẜm Arestotelem scdo ethicorũ. Omnis virtus erit vtiqꝫ habitus ex quo hõ fit bonus. ꝓpter qd dignitas virtutis est premiũ virtuose opantiũ. sed opans virtuose nõ põt priuari virtute. ergo bonus non potest carere suo p̃mio. Notãdũ quãtũcũqꝫ mali seuiãt: tñ sapiẽti nõ decidet corona. qꝛ ẜꝫ Senecã. Nunqꝫ intantũ viciũ ꝯibit nec malicia inualescet ꝯ virtutes quin nomẽ phie sacrũ ⁊ venerabile ꝑmaneat sic silr est de malis ⁊ stultis respectu bonorum ⁊ sapientũ.

¶ Postremo cū omne premiū. Hic ponit scđam rōnē que ē talis. Premiuz nō hʒ rōnē premij nisi inq̄tū bonū. q̄ igit᷑ est cōpos boni est cōpos premij. dicit ergo in lr̄a. Postremo cū omne p̄miū idcirco appetat᷑ q᷑ credit᷑ esse bonū. quis iudicet cōpotē boni exptū eē p̄mij. q. d. null⁹. Notandū q᷑ argumētū p̄ꝫle sil'e ē isti: ac si arguatur. hō nō hʒ rōnē hoīs nisi q᷑ rōnalis. q̄cunq̄ igitur est rōnalis est hō. sic sil'r p̄miū non appetit᷑ nisi quia bonum. qui ergo ē compos boni ē cōpos premij. sʒ bonus ē cōpos bōi. ergo nō deest sibi premium.

Postremo cū oē premiū idcirco appetat᷑. qm̄ bonū esse credat᷑ q̄s boni cōpotē p̄mij iudicet exptem. At cui⁹ p̄mij oīm pulcherrimi maximiq̄ꝫ. Memēto ei illi⁹ corolarij q̄d pauloan̄ p̄cipuū dedi: ac sic collige. Cū ip̄m bonū btitudo sit. bonos oēs eo ip̄o q᷑ boni sunt fieri btōs liquet. Sʒ q̄ bti sūt deos eē ꝯuenit. Est igit᷑ p̄miū bonoꝝ q᷑ nullus deterat dies. nullius minuat ptās. nullius fuscet improbitas. deos fieri. Que cū ita sint. de maloꝝ q̄ꝫ inseꝑabili pena dubitare sapiēs nequeat. nam cū bonū malū q᷑ itē pena atq̄ꝫ premiū aduersa frōte dissideant. que in boni p̄mio videmus accidere. eadeꝫ necesse ē in mali pena ꝯtraria ꝑte rn̄deāt. Sicut igit᷑ ꝓbis ꝓbitas ip̄a sit p̄mium. ita improbis neq̄cia ipsa suppliciū est

¶ At cui⁹ p̄mij. Hic ostn̄dit q̄d sit illō premium q̄d boni assequūtur scʒ maximū ⁊ optimū quod est fieri deos. vn̄ dicit. At cui⁹ premij. s. bōi non sūt exptes. i. carentes. Respondit pħia: omni pulcherrimi ⁊ maximi p̄mij. q̄d ꝓbat ex q̄dā corolario sup̄ declarato dicēs. Memēto corolarij illi⁹ q̄d p̄cipuū an̄ dedi. ⁊ sic collige. i. ex illo corolario ꝯclude. Cū ipsū bonū sit btitudo. liquet omnes bonos eo q᷑ boni sūt fieri beatos ꝧ qui bti sunt eos ꝯuenit eē deos. igit᷑ premiū bonoꝝ est fieri deos. q̄d premiū bonoꝝ nullus dies deterat. i. ꝯsumit. nullius ptās minuat. nulli⁹ ꝓbitas fuscet. i. obscurat. Notādū q᷑ in ista deductōe pħia non accipit beatitudinē ꝓ statu quē boni habituri sunt post hanc vitam. sed pro statu beatitudinis qualis in hac vita haberi potest quē hō ꝯsequitur ꝑ virtutes. Vn̄ qui essentialiter est bonus essentialiter ē beat⁹ ⁊ deus. ⁊ qui nō est eēntialiter bonus sed participatiue. hic etiā ē ꝑticipatōe btūs ⁊ deus. ¶ Que cum ita sint. Hic ostendit philosophia q᷑ malis nunq̄ꝫ desint sua supplicia. secundo ostendit quale sit illō suppliciū. ibi. Vide aūt. Prīa in duas ꝑm duas rōes. scđa ibi. Jā x̄o. Prīo dic. Que cū ita sint scʒ q᷑ boni

nūq̄ carent premijs. sequit᷑ q̄ nullus sapiēs possit dubitare de inseparabili
pena maloꝝ. Nā cū bonū ⁊ malū pena ⁊ premiū aduersa fronte dissideant
.i. opponant᷑ ab inuicē. necesse ē q̄ in boni p̄mio videm⁹ accidere eadē ne
cesse est q̄ rn̄deant ꝯria parte in pena mali. sicut igit᷑ ꝓbis .i. bōīs. ipsa ꝓbi
tas sit premiū: ita neq̄tia ipsa ē iprobis suppliciū. Nota q̄ncūq̄ subiectis
ꝯrijs insūt ꝯ-
rie passiones
si vni sbiecto-
rū oñditur in
esse sua passio
tūc ꝑ locū a ꝯ
rijs reliq̄ sub-
iecto assigna-
tur inesse sil'r
sua passio Cū
igitur bonū ⁊
malū sint di-
uersa sbiecta:
premiū ⁊ sup
pliciū sicut di
uerse passio-
nes. si oñdit᷑
bonis non de
esse p̄mia ostē
sum est malis
nō deesse sup
plicia.
¶ Jam vero q̄s
quis. Hic po
nit scd̄am rō-
nē que talis ē
Pena nō hꝫ
rōnē pene: ni

Jam vero quisquis afficit᷑ pena. malo se af-
fectū eē non dubitat. Si igitur sese ipi exi-
stimare velint. pn̄t ne sibi supplicij exper-
tes videri quos omnium malorum extre-
ma nequitia nō afficit modo. verūetiam ve
hementer inficit. Vide autē ex aduersa ꝑ
te bonorum que improbos pena comitet᷑.
Omne namq̄ quod sit vnum esse. ipsumq̄
vnum bonū esse pauloante didicisti. Cui
consequens est vt omne quod sit. id etiam
bonū esse videat᷑. hoc igit᷑ mō quicq̄d a bo
no deficit esse desistit. quo fit vt mali desi-
nant esse quod fuerant. Sed fuisse homi-
nes adhuc ipsa hūani corporis reliqua spe
cies ostētat. Quare versi in maliciā hūanā
q̄ꝫ amisere naturā. Sꝫ cum vltra homines
quēquem prouehere sola probitas possit

si ex hoc q̄ malū est quoddā. ergo qui est affectus malo ipse est affectus pe
na. sed mali sūt affecti imo infecti malo. ḡ sunt affecti pena. ⁊ ꝑ ꝯn̄s suppli-
cio. vnde dicit in lr̄a. Jā vero quisquis afficitur pena: malo nō dubitat se eē
affectū. cū supple pena nō hēat rōnē pene nisi qꝛ mala. igitur si ipi mali se-
ipsos existimari velint. possunt ne sibi videri exptes supplicij. quos malos
oīm malorū extrema nequitia .i. maxīa in genere mali. nonmō .i. tm̄mō affi
cit. verꝫ ꝑ sed. vehemēter inficit .q.d. nō. Notandū q̄ sicut argumētū te-
net sub hac forma. hō non est hō nisi qꝛ est rōnalis. ergo q̄ est rōnalis ē hō.
sic arguit᷑ in proposito. pena nō hꝫ rōnē pene nisi qꝛ malū ē quoddā. ergo
qui est affectus malo est affectus pena. sed mali sunt affecti malo. ergo ma
lum non deest malis. ⁊ ꝑ consequens supplicium.
¶ Vide aūt Hic phia oñdit q̄le sit p̄miū maloꝝ scꝫ trāsformatio ī bestialita
tē. scd̄o ostēdit quō ꝑ diuersa vicia hoīes trāsformāt᷑ ī diuersas bestias. ibi

Auaricia. Primo dicit. Uide o Boeti q̄ pena comitet̃ improbos ex aduer sa pte bonoꝝ. i. p̄ p̄riū ad bonos. didicisti enim pauloante. s. in tercio libro Omne qđ est eē vnū: ⁊ didicisti vnū eē bonū cui p̄ns est. vt om̄e qđ sit videatur esse bonum. Igitur q̄cquid deficit a bono desistit eē quo fit: vt mali desinant eē qđ fuerant. ſ ipsa reliqua spēs hūani corpis adhuc manēs ī eis: ostentat malos fuisse homines. Qua reversi in maliciam amise re humanam naturam: sed cū sola pbitas possit quē quem hoīem puehere vltra homīes. .s. in naturaꝝ diuinā. necesse est vt quos ip̄robitas ab hūana oditō ne d̄iecit ipa detrudat hominē īfra meritū. i. dignitatē hoīs in naturā bestialitatis. igit̃ euenit vt nō possis estimare hominē ſ bestiam quē

Necesse ē vt q̄s ab hūana oditōe deiecit. īfra hoīs meritū detrudat ip̄robitas. Euenit igit̃ vt quē trāsformatū vicijs videas. hoīem estiare non possis. Auaricia feruet alienaꝝ opū violent⁹ ereptor. similez lupi dixeris. Ferox atq̄ inq̄et⁹ linguaz litigijs exercet. cani cōpabilis. Insidiator occultus surripuisse fraudibus gaudet. vulpeculis exeq̄tur Ire intēpans fremit leōis aīm gestare credat̃ Pauidus ac fugax nō metuēda formidat. ceruis silis habeatur. Segnis ac stupidus torpet azinū viuit. leuis ac incōstās studia pmutat nil ab auib⁹ differt. Fedis imūdisq̄ libidinibus imergit̃. sordide suis voluptate detinet̃ Ita fit vt q̄ pbitate deserta hō eē desierit. cū in diuinā oditionē trāsire nō possit. vertat̃ in beluaz

videas vicijs trāsformatū. Notādū q̄ cū gradus entiū distinguāt̃ ſm nobilitatē ⁊ ignobilitatē. qꝛ nō ē accipere duas spēs eq̄ pfectas. ſ vna ē dignior alia. iō oꝫ q̄ oē ens qđ nō ē hō sit supra hoīem vl' īfra hoīem. mali aūt vt pbatū ē p maliciā desinūt eē hoīes. g̃ necesse ē malos eē supra hoīes vl' infra. cū aūt sola pbitas vehat hoīem supra hūanā naturā. s. ad naturā dotū seq̄t̃ q̄ malicia deijciat malos īfra naturā hūanā. s. ad naturā bestialitatis ¶ Auaricia feruet alienaꝝ opū. Hic pħia oñdit q̄liter hoīes p diuersa vicia trāsformātur in diuersas bestias dicēs. Aliquis hō feruet auaricia. s. violētus ereptor. i. ablator vel raptor alienarū opū. talē dixeris silem lupi. ſ hō ferox ⁊ inquiet⁹ qui exercet linguā litigijs. talis cōpabilis est cani. Hō occult⁹ īsidiator qui gaudet subripuisse aliena fraudib⁹. talis exeq̄tur. i. cōparet̃ vulpecul. ſ hō ītēperans. i. intpatus. s. ire fremit. talis credatur gestare aīm leonis. ſ hō pauidus ⁊ fugax qui formidat habeat̃ silis ceruis, hō aūt

segnis ⁊ stupidus ille torpet.i.tardus ē.⁊ tal' viuit azinum.i.azinine. Hō aūt leuis ⁊ incōstans ꝗ ꝑmutat studia sua.i.opa.nihil differt ab auib⁹.sed hō qui imergit fedis ⁊ imundis libidinib⁹.ille detinet voluptate sordide suis.i.cōpatur suib⁹.⁊ sic de ceteris vicijs ꝯtingit loqui. Vn̄ cōcludit phīa dicens. Ita fit vt qui deserta ꝓbitate desierit esse hō cū non possit transire in ꝯditionez diuinā vertatur in beluā.i.in bestiam. Notanduz ꝙ in nobis ē duplex virt⁹ cognoscitiua.s.ītellectus ⁊ sensus. Intellect⁹ ē q̄d diuinū in nobis ꝑ quē ad supiora ascē-mus et deo similes sumus. Sensus aūt inq̄tū nō obedit rōi est q̄d brutale in nobis ꝑ quē infra naturam hūanam redigimur ⁊ bestijs siles efficimur. Iō dicit Boeti⁹ in tractatu de sūmo bono. Ve vobis hoībus ꝗ de nūero bestiarū estis cōputati:diuinū qđ in vobis est nō cognoscentes per qđ ad supiora ascenditis ⁊ deo siles estis.diuinū aūt in hoīe vocat intellectū.

Metrum tercium quatri libri

⁊ Ela naritij ducis
Et vagas pelago rates
Eurus appulit insule.
Pulcra qua residens dea.
Solis edita semine
Miscet hospitibus nouis.
Tacta carmine pocula.
Quos vt in varios modos
Vertit herbipotens manus.
Hunc apri facies tegit.
Ille marmaricus leo
Dente crescit ⁊ vnguibus

Ela naritij ducis. Istud ē metrū terciū huius q̄rti qđ dr̄ gliconicum ab inuētore.criambicū a pede p̄dn̄ante. In quo phīa oñdit transformationē hoīm in bestias ꝑ quādā fabulā.scđo oñdit trāsformationē mentis ꝑ vicia eē peiorē transformatione corpis .ibi. O leuem. Fabula quam intendit est de transformatōe sociorum Vlixis.⁊ est talis. Vlixes post bellū troianū:cum redeundo ad ꝓpria diu errasset in mari:ꝑuenit in quandā insulā quā inhabitabat q̄dā dea noīe Circe filia solis.q̄ ꝑ gramīa ⁊ potiones ꝯsueuit hospites suos mutare ī diuersas bestias.q̄ etiā socios Vlixis ꝗ ad ipam ꝑuenerāt ꝑ suas potōes mutauit.ſ mercuri⁹ dedit Vlixi album florē ꝑ quē mutauit trāsformatōez ⁊ potionem veneficā. Quis aūt socij sui essent mutati in bestias q̄ztū ad figurā corpis:tn̄ remāsit in eis mēs ītegra exclusa oī bestiali seuicia. Vn̄ dr̄ in lr̄a Eurus ventus talis:appulit vela ducis naritij.i.vlixis.qui denoīatur nariti⁹ a loco vl' a regiōe de qua oriūd⁹ erat.⁊ appulit vagas ratas.i.naues.pelago.i.mari cuidā īsule.q̄.i.in q̄ insula residens pulchra dea Circe edita.i.genita.ex semine solis. illa miscet nouis hospitibus.i.socijs Vlixis.pocula tacta carmīe.i.incantatōe.quos

.s.hospites.vt.i.postq̄.man⁹ Circe herbipotẽs.i.potẽs herbaꝝ. vertit.i. mutauit socios Vlixis in varios modos.i.in varias figuras bestiaꝝ. Hũc .i.vnũ illoꝝ tegit facies apri. Ille.i.alius marmaricus leo.i. affrican⁹ leo factus.crescit dente ⁊ vnguib⁹. Hic.i.alius nup lupis additus.i.ↄiunct⁹. dum parat flere ꝓpter suã trãsformationẽ ipse vlulat. Ille.i. alius.obambulat. i. circuit tecta.i. domus.initis vt indica trigris .i.tigris ĩdie. Sed lꝫ numẽ .i. deitas. arcadis.i. mercurij. q̄ colit̃ ĩ arcadia qui dĩ ales. eo ꝙ fingit̃ habere alas ĩ pedib⁹ ad designãdũ velocitatẽ sui motus. Ille mercuri⁹ miserans ducẽ. i. vlixẽ. obsitũ. .i. circũdatuꝫ varijs malis. ipesoluerit.i. libauerit.euꝫ a peste hospitis.s.circe tũ remiges.i. socij vlixis.iam traxerãt.i.biberãt.mala pocula ore. ⁊ iã sues effectiverterãt. .i.mutauerãt.pabula cerealia.i.nutrimẽta panis.q̄ panis ẽ cib⁹ hoĩm glãde.i.in glãdes.qui ẽ cib⁹ suis.⁊nihil mãet ĩtegrũ.s.de figura hũana. ipis ꝑditis.i.mutatis.voce ⁊ corpe.sola aũt mẽs stabilis manens gemit supra mõstra.i.sup̃ trãsformationẽ corpis quã patit̃.

Hic lupis nuper additus:
Flere dũ parat vlulat.
Ille tigris vt indica
Tecta mitis obambulat
Sed licet varijs malis
Numen arcadis alitis
Obsitum miserans ducem:
Peste soluerit hospitis
Iam tamen mala remiges
Ore pocula traxerant
Iam sues cerealia
Glande pabula verterant.
Et nihil manet integrum.
Voce corpore perditis
Sola mens stabilis.super
Monstra que patitur gemit

Notãdũ ꝙ transformatio hoĩs in bestiã remanẽte aĩa rõnali nõ ẽ possibil' ƀm rẽ.qꝛ si eẽt possibil'. vel eẽt possibil' ƀm trãsmutatõem subãlem vl' accidẽtalẽ.nõ ƀm subãlẽ.qꝛ p talẽ ĩtroducit̃ noua forma subãlis.⁊ sic due forme subãles speciuoce differẽtes vt forma lupi ⁊ hoĩs sil' informarent idẽ corpus qd̃ falsũ est.nec ẽ possilis ƀm accidẽtia ꝓpria q̄ disponãt materiã ad determinatã formã. qꝛ ĩpossibile ẽ mãm ƀm vnã ⁊ eãdẽ dispõnẽ ꝓportianari diuersis formis. Vñ oĩno ẽ ĩpossibile aĩam intellectiuã vniri materie disposite ad formã lupi. ꝫ transmutatio de qua hic loquitur si est possibilis erit solũ ƀm accidentia indiuidui ꝓueniẽtia ab exteriorib⁹ causis quẽadmodũ videt̃ ↄtigisse de rege Nabuchodonosor, de quo legit̃ ĩ Daniele, ꝙ ex hoĩb⁹ eiect⁹ ẽ ⁊ fenũ comedit

vt bos. ⁊ rore celi corpus eiꝰ infectũ ẽ: donec capilli eius crescerẽt. in silitudinẽ aquilaꝝ. ⁊ vngues eiꝰ q̃si vngues auiũ. ⁊ qꝛ trãsmutatio ſm talia accidẽtia ducit ab exp̃ssa representõe speciei hũane. ꝓpter deformitatẽ figure Jõ vt sic põt dici trãsmutatõez eẽ factã in bestiã aĩa remanẽte. Alij dicũt ꝙ hmõi trãsmutatio nõ sit possibilis ſm rẽ: ƀ ſm q̃ndã apparitõez fantasticã. vñ non vř rõnabile ꝙ Nabuchodonosor transtulerit se ad iumẽta comedens fenũ nisi ꝙ q̃dã ĩania ⁊ apparitõe fantastica agitatus seipsũ reputabat iumẽtum aut bestiã: ꝓpter qꝺ a consortio hoĩum eiectus ⁊ cuꝫ feris habitabat.

O leuem nimiũ manum.
Nec potentia gramina
Membra que valeant licet
Corda vertere non valent.
Intus est hominum vigor.
Arce conditus abdita.
Hec venena potentius
Detrahũt hominem sibi
Dira que penitus meant:
Nec nocentia corpori
Mentis vulnere seuiunt.

Prosa quarta libri quarti.

Tum ego fateor inq̃. nec iniuria dici video viciosos tametsi hũani corpis speciem seruent: in beluas tamẽ animorũ q̃litate mutari. Sꝫ quoꝝ atrox scelerataq̃ꝫ mens bonoꝝ pnicie seuit: idipm eis licere

¶ O leuẽ nimiũ manum. Hic ostendit trãsformationẽ mẽtis p vicia eẽ deteriorẽ trãsformatiõe corpis eo ꝙ mẽs nobilior est toto corpe ⁊ dicit. Ego dico manũ circe. i. ptãtẽ. eẽ nimiũ leuẽ. i. ĩbecillẽ nec dico gramina eiꝰ eẽ potẽtia que lꝫ valeãt vertere mẽbra. s. corpis nõ tñ valent vertere corda. qꝛ intus ẽ vigor hoĩm ꝯditꝰ. i. abscõditus. arce abdita id est in mente abscondita. Sed hec dira venena id est vicia. potentius detrahunt hominem sibi. q̃ venena siue vicia penitus meãt. i. pertrãseũt. ⁊ non nocentia corpori seuiunt. i. seuire faciunt hominem vulnere mentis.

Notãdũ ꝙ qꝛ aĩa nobilior ⁊ excellẽtior ẽ corpe trãsmutatio facta ĩ aĩa de ꝟtutibꝰ ad vicia stãte corpe hũano. ip̃a ẽ deterior q̃ꝫ facta trãsmutõe corpis hũani ĩ speciẽ bestie aĩa remanẽte ĩtrãsmutata. qꝛ aĩa ĩtrãsmutata dato ꝙ corpꝰ transmutet̃ adhuc hõ dř hõ rõne aĩe. ƀ remanẽte corpe hũano ⁊ aĩa transmutata: iã hõ nõ dř hõ nisi equoce. g̃ trãsmutatio aĩe peior ẽ trãsmutatõne corporis aĩa remanẽte intransmutata.

Tum ego fateor inq̃. Ista est quarta prosa huius quarti. In qua p̃ncipaliter tria probat. Primo ꝓbat malos eẽ miseriores qui cupita

ꝑficiūt q̄ si ea nō ꝑficerēt. Secūdo ꝓbat malos esse miseriores si sint impuniti q̄ si sint puniti. Tertio ostēdit illos esse miseriores q̄ faciūt iniuriā q̄ illi qui patiunt. Secūda ibi. Nā hoc quoq̄. Tertia ibi. Nā ne illud. Primo Boeti⁹ ꝯsentiēs ꝑdictis facit q̄ddā notū: ⁊ pħia sibi rn̄det. Scđo pħia ꝓsequit principale intentū: ibi. Etem̄. Primo dicit. Tū ego Boeti⁹ finito carmīe inquam.i.dixi. ego fateor.i. cōcedo veruz esse qđ dictū est. nec iniuria.i. nō iniuste video dici vitiosos mutari ī beluas .i.bestias q̄litate.i. vitio aīoꝝ. tāetsi ꝓ ꝓ q̄uis. fuēt spēz humani corpis. Tūc B. faciēs notū: dicēs. Sz eis q̄ꝝ mens atrox.i. crudelis. seuit ꝑnicie bonoꝝ idip̄z noluissē eis licē.s. vt seuiāt mali ī bonos. Rn̄det pħia. Nec licet inquit vti monstrabit cōuenienti loco. tn̄ si idip̄m qđ credit eis licere: si hoc auferat a malis: releuatur pena sceleratoꝝ hoīm ex magna pte. Notandū lz credat malis licere q̄ seuiāt ꝯ bonos: nō tn̄ in rei veritate licet. qr in sexta ꝓsa hui⁹ q̄rti ostēdit pħia q̄ nihil licet malis ꝯ bonos: nisi q̄tū ꝑmittit ex ordinatōe diuīe ꝓuidentie ad vtilitatē bonoꝝ.

noluissē. P. Nec licz inq̄t vti ꝯueniēti mōstrabit loco. Sz tn̄ si idip̄m qđ eis licē creditur auferat: magna ex pte sceleratoꝝ hominū pēa releuat. Etem̄ qđ icredibile cuiq̄ forte videat: infeliciores esse necesse est malos cū cupita ꝑfecerint q̄ si ea que cupiunt implere nō possint. Nam si miserū est voluisse praua potuisse: miseri⁹ est sine quo volūtatis misere langueret effect⁹. Itaq̄ cum sua singulis miseria sit triplici infortunio. necesse est vrgeant quos videas scel⁹ velle posse ꝑficere. B. Accedo inquā: sed vti hoc infortunio cito careāt patrādi sce-

¶ Etem̄ qđ incredibile. Hic pħia ꝓsequit principale intentū: ꝓbādo q̄ improbi sunt miseriores q̄ cupita ꝑficiūt q̄ q̄ ꝑficere nō possint. Scđo ondit q̄ in hac vita nihil est diuturnū in corꝑatōe ad vitā eternam. Tertio ponit admiratōem Boet. sup quodā. Secūdū ibi. Neq̄ em̄. Tertia ibi. Tū ego Primo dicit. necesse ē malos esse infeliciores.i. miseriores cū ꝑfecerint cupita q̄ si nō possint implere. qđ forte videat cuiq̄.i. alicui incredibile. cuius ꝓbatio est. Nā si miserū est voluisse praua: miseri⁹ est potuisse. sine q̄.s. posse langueret.i. deficeret: effect⁹ misere volūtatis. Itaq̄ cū singulis tribus.s. volūtati: potētie: ⁊ effectui sit sua miseria: necesse est vt illi vrgeantur triplici infortunio.i. malo. quos videas scel⁹ velle. scel⁹ posse. scel⁹ ꝑficere. Dicit. B. Accedo inquā.i. cōsentio. ꝫ ego vehemēter exopto. vt mali deserti possibilitate patrādi sceleris cito careāt h̄ infortunio. Et dic pħia. Carebūt inq̄t oci⁹.i. citi⁹ q̄ si tu forsitā velis.i. velle doleas. vel q̄ illi esti-

leris possibilitate deserti vehementer ex-
opto. P. Carebũt inq̄t oci⁹ q̄ vel tu forsitã
velis: vel illi sese estimẽt eẽ carituros. Ne
q̄ enĩ ẽ aliq̄d in tã breuib⁹ vite metis ita se
rũ qđ expectare lõgũ imortalis p̄serti ani-
mus putet: q̄ꝝ magna spes ꝛ excelsa facino
rũ machina repẽtino atq̄ insperato sepe fi
ne destruit: qđ q̄dẽ illis miserie modũ sta-
tuit. Nã si nequitia miseros facit: miserior
sit necesse ẽ diuturnior nequã. Quos infe-
licissimos eẽ iudicarẽ si nõ eoꝝ maliciã sal
tẽ mors extrema finiret. Etenĩ si de praui-
tatis infortunio vera cõclusimus: infinitã
liquet esse miseriã quam esse cõstat eternã.

mẽt sese.i.seipos carituros. ¶ Notandũ q̄ p̄hia dic̄ q̄ posse malũ sit pei⁹ q̄ velle malũ: h̄ videt̄ falsũ. q̄ꝛ posse peccare nõ ẽ malũ: s̄ velle peccare. Unde s̄m Sen. oẽ pctm̄ i actõe ẽ. ꝛ oĩs actio ẽ volũtaria. g̊ oẽ pctm̄ est volũtariũ. Pro tãto etiã dic̄ Aug⁹. Tolle volũtatẽ ꝛ infern⁹ nõ erit. g̊ pei⁹ ẽ velle malũ q̄ posse malũ: cui⁹ ɔ̄riũ hic dicit. Ad hoc dicẽdũ q̄ si posse ꝛ velle s̄m se absolute cõsiderent̄: tunc peius ẽ velle malũ q̄ posse maluꝫ. Si aũt accipit̄ posse vt seq̄ns malã voluntatẽ ꝛ subseruiẽs eidẽ: vt volũtas mala p̄ficiat̄ in exteriori opere: sic pei⁹ est posse q̄ velle. q̄ꝛ si ne tali posse lãgueret voluntatis effectus.i. nõ p̄ficeret op⁹ ei⁹ extra. Sicut aũt dicto mõ pei⁹ est posse malũ q̄ velle sic pei⁹ ẽ p̄ficere malũ q̄ posse: ita q̄ vnũquodq̄ istoꝝ triũ velle: posse: perficere aliquid mali addit supra p̄cedens.

¶ Neq̄ enĩ est aliq̄d. Hic p̄hia q̄ꝛ Boeti⁹ optauit malos citi⁹ carere potentia patrãdi sceleris: ꝓbat q̄ in hac vita nihil est diurnũ vel duratiuũ in cõparatõe ad ꝑpetuã vitã: dicẽs. Neq̄ enĩ est aliq̄d serũ.i. tardũ vel durabile in tã breuib⁹ metis.i. terminis p̄ntis vite: qđ imortalis anim⁹ putet ꝑ longũ tẽpus expectare.i. manere. quoꝝ maloꝝ magna spes quã habẽt de lõganimitate vite ꝛ excelsa machina.i. magna potẽtia facinorũ sepe destruit̄ fine.i. morte. fine inquã insperato ꝛ repentino. Qđ.s. finire morte statuit ipsis malis modũ.i. terminũ sue miserie. qđ ꝓbat ꝑ hoc. Nã si neq̄tia facit miseros: vt pꝫ ex dictis. necesse est vt diuturnior nequã sit miserior: quos malos iudicarẽ infelicissimos: si nõ extrema mors eoꝝ maliciã finiret. Si enĩ cõclusim⁹ vera de infortunio prauitatis: qđ infortuniũ.i. malum tãto ẽ maius: quãto est diuturni⁹: liquet miseriã eoꝝ esse infinitã quã cõstat eẽ eternam. Esset aũt maloꝝ miseria eterna si morte nõ finiret̄. Notãduꝫ q̄ de oppositis opposito mõ iudicandũ est: cũ oppositeꝝ opposite sint cause. Sicut g̊ in bonis illud qđ est diuturni⁹ ẽ meli⁹: sic i malis qđ est diuturni⁹ est pei⁹. Cũ igit̄ malicia facit miseros malos: infinita esset eoꝝ miseria si ꝑpe

tuo durarēt in vita. ẜ qꝛ mors termīat eoꝝ maliciā: ideo eoꝝ miseriā ⁊ infelicitatem diminuit.

¶ Cum ego. Hic phia ponit admiratōem Boetij sup deductōe phie: dicēs O phia mira est illatio tua. ⁊ cōcessu. i. ad cōcedendū difficilis. q̄ ꝓbatᷣ miseriā maloꝝ diminui ꝑ mortē. ẜ cognosco eā nimiū cōuenire his q̄ cōcessa sunt pri⁹.

B. Cū ego. Mira quidē inquā ⁊ cōcessu difficilis illatio. ẜ his eā q̄ pri⁹ cōcessa sūt nimiū cōuenire cognosco. P. Recte inq̄t estimas. ẜ q̄ ꝯclusioni accedere duꝝ putat equū est vel falsū aliq̄d ꝓcessisse demōstret: vel collatōem ꝓpositionū nō esse efficacem necessarie cōclusiōis ostēdat. alioq̄n cōcessis ꝓcedētib⁹ nihil ꝓrsus est qd̄ de illatiōe causetᷣ. Nā hoc q̄3 qd̄ dicā nō min⁹ mirum videatᷣ: ẜ ex his q̄ sumpta sunt eque est necessariū. B. Quidnā inquam. P. Feliciores inq̄t esse improbos supplicia luētes q̄ȝ si eos nulla iusticie pena coerceat. Neq̄ȝ id nūc molior qd̄ cuiuis veniat in mētē corrigi vltōe prauos mores: ⁊ ad rectū supplicij terrore deduci. Ceteris q̄3 exēpluȝ esse

Dicit phia. Recte iquā estimas. s. q̄ p̄dicte illatōi difficile creditᷣ: sed q̄ durum i. difficile putat accedē cōclusiōi ipsam ꝯcedēdo: equū ē vt ipse demōstret aliq̄d falsū precessisse i premissis. vl' ostendat collationem ꝓpositionū necessarie cōclusionis non esse efficacem. alioq̄n ꝯcessis precedentibus nihil ē qd̄ causetᷣ. i. cōqueratᷣ de illatōe. vnde necessariū est eā cōcedere quātūcūq̄ȝ videatᷣ durū.

Notādūq̄ȝ si nō ꝯsentitᷣ cōclusiōi h̄ ē vel ꝓpᷣ pctm̄ i mā: vl' ꝓpᷣ pctm̄ i forma. ꝓpᷣ pctm̄ i mā vt si aliq̄ p̄missarū sit falsa. vel ꝓpᷣ peccatū in forma: vt si nō sit debita cōnectio ꝓpositionū respectu cōclusiōis incidēte aliqua fallacia. Si aūt nihil istoꝝ accidit: necessario sequitᷣ cōclusio ex p̄missis.

¶ Nam hoc quoq̄ȝ qd̄ dicam. Hic philosophia probat malos esse miseriores si non puniātur q̄ȝ si puniātur. Secundo soluit quoddam dubiū. Tertio ponit quēdā epilogū p̄dictoꝝ. Scd̄a ibi. S3 queso. Tertia ibi. Id vo hactenus. Primo p̄mittit conclusionē3 quam probare intendit: excludendo quosdam modos probatōnis quibus cōclusio probari posset. Secundo ponit alium moduȝ probatōnis ab istis: ibi. Et illa. Primo dicit. Hoc quoq̄ȝ dicam. non minus videatur mirum: sed eque necessarium videatur concludi ex his que sumpta sunt. Et querit Boetius. Quidnaȝ est hoc? Dicit philosophia. Ego dico improbos esse feliciores luentes supplicia q̄ȝ si nulla pena iusticie eos coerceat: id ē puniat, sed ego non molior: id est

nõ intẽdo nũc q̄ alicui veniat in mentẽ prauos mores. i. hoĩes praue morigeratos corrigi vltõe. i. pena ⁊ terrore supplicij ipsos deduci ad rectũ. et nõ intẽdo ceteris hoĩb⁹ penã maloꝝ esse exemplũ fugiẽdi culpãda. i. mala. Sed p̃ter istas duas causas est alia a p̄dictis: q̃ arbitror improbos eẽ feliciores punitos. tãetsi ꝑ q̃uis. nulla rõ correctõis: ⁊ null⁹ respect⁹ exemplũ habeat. ⁊ q̄rit Boetius. Quis erit p̄ter hos ali⁹ mod⁹. Nota q̄ due sũt cause ꝓpt̃ q̄s videtur melius malos eẽ punitos q̄ꝫ ĩpũitos. Una ẽ q̄r ꝑ penas mali corrigũtur et resipiscunt a malo. Scd̃a cã est. q̄a alij timore pene malorum declinãt a malo. et sic pena malorũ est exemplũꝫ alijs fugiẽdi malum. Licꝫ iste due cause sint vere: tñ phia de eis nõ intẽdit: ß vult assiĝre aliã cãꝫ p̃ter istas.

fugiẽdi culpãda: ß alio quodã mõ infelicIores eẽ improbos arbitror impunitos: tã etsi nulla ratõ correctõis: null⁹ respect⁹ habeat exẽpli. B. Et q̃s erit inquã p̃ter hos ali⁹ mod⁹. P. Et illa. bonos inq̃t esse felices: malos ṽo miseros nõne ↄcessim⁹. B. Ita est inquã. P. Si igit̃ inquit miserie cuiuspiã bonũ aliq̃d addat̃: nõne felicior est eo cuius pura ac solitaria sine cuiusq̄ꝫ boni ãmixtiõe miseria est. B. Sic inquã videt̃. P. Quid si eidẽ misero q̃ cũctis careat bonis. Preterea q̃b⁹ miser ẽ malũ aliud fuerit ãnexũ: nõne multo infelicior eo cẽsẽd⁹ ẽ cui⁹ ĩfortuniũ boni ꝑticipatõe releuat̃. B. Quid ni inquaꝫ. P. Habent igit̃ improbi

¶ Et illa. Hic phia ponit aliũ modũ p̃ter p̄dictos: ꝓbãdo malos ĩpunitos eẽ miseriores q̄ꝫ punitos. Scd̃o declarat q̃ddã assũptũ in ꝓbatõe: ibi. Sed puniri. Prio resumit qd̃ sup̃ ꝓbatũ ẽ tertia ꝓsa: diẽs. Nõne cõcessim⁹ bonos eẽ felices: malos ṽo miseros? Dicit. B. Ita ẽ inquã. Et phia. Si miserie alicui⁹ addat̃ aliqd̃ bonũ: nõne ip̃e est felicior eo cui⁹ miseria ẽ pura ⁊ solitaria sine admixtiõe alicui⁹ boni? Dicit. B. Sic inquã videt̃. Ulteri⁹ q̄rit phia. Si eidẽ misero q̃ cũctis careat bonis aliud malũ fuerit annexũ: nõne cẽsend⁹ ẽ infelicior eo cui⁹ infortuniã. i. malũ releuat̃. i. tꝑat̃ ꝑticipatõe boni? Dicit. B. Quid ni inquã. i. q̄re nõ. Igit̃ dicit phia ĩprobi. i. mali: cũ puniunt̃ hñt aliq̃d boni ãnexũ. s. penã q̃ rõe iusticie bona ẽ. ⁊ cũ idem improbi carẽt supplicio. i. pena: ĩest eis aliq̃d alteri⁹ mali. s. ip̃a impunitas quã merito. i. iure iniq̃tatis cõfessus es esse malã. Dicit. B. Negare nõ possum. Igit̃ ↄcludit phia q̄ improbi multo sunt infeliciores donati. i. addicti. iniusta ĩpunitate. i. mala ĩpunitate: q̄ꝫ puniti iusta vltõe. i. pena. Notandũ q̄ ratio quã phia intẽdit est ista. Cuiuscũq̄ꝫ hoĩs malicie addit̃ ali

quid boni ipē felicioꝛ est eo cuiꝰ malicie nihil boni addit̃. ß cū malꝰ homo punit̃ sue malicie addit̃ aliq̄d boni. s. pena: q̄ rõe iusticie bona est. Cū aūt nō punit̃ eiꝰ malicie addit̃ aliq̄d malū. s. impunitas q̄ mala est. ergo malus punitꝰ felicioꝛ est malo impunito.
¶ Sʒ puniri impꝛobos iustū. Hic phia declarat q̄ddā assūptū in ꝓbatõe. s. ꝙ pena malorum sit bona ⁊ ꝙ impunitas sit mala: dicēs. Manifestū ē ꝙ puniri ĩpꝛobos ē iustū: ⁊ iniq̄s elabi. i. euadere impunitos est iniquū. i. ĩiustū. Dicit Boet̃. Quis neget illō. Subiūgit phia. Nū q̄d illō aliq̄s negabit: omne qō est iustū esse bonū et ecōtra. i. ꝑ ꝯriū qō iniustū est: liq̄t. i. manifestū est ipm eē malū. Ego Boetiꝰ

cum puniunt̃ quidē boni aliq̄d annexū: penam ipam. s. q̄ rōne iusticie bona est. ideꝫ cū supplicio carēt: eis inest aliq̄d alterius mali ipsa impunitas: quā iniq̄tatis merito malū esse cōfessus es. B. Negare nō possum. P. Multo igit̃ infelicioꝛes impꝛobi sunt iniusta impunitate donati q̄ꝫ iusta vltione puniti. Sʒ puniri impꝛobos iustuʒ: impunitos xͦo elabi iniquū esse manifestū est. B. Quis id neget. P. Sʒ ne illō q̄dē ait quisq̄ꝫ negabit bonū esse omne quod iustum est: cōtraꝫ qō iniustū est malū liquet esse. B. Tum ego. Ista quidē ꝯsequentia sunt eis que plauloante cōclusa sunt. Sed queso inquā te. nulla ne animarū supplicia post defunctum moꝛte coꝛpus relinquis.

dixi. Ista tā dicta ꝯñtia sunt eis q̄ pauloante cōclusa sunt. Notandū ꝙ phia ĩuit duplicē rōem. Primo talis ē. pena maloꝝ ē iusta. ß iustū ē bonū ergo pena maloꝝ ē bona. Scđa rō est. impunitas maloꝝ est iniusta. ß iniustū est malū. ergo impunitas maloꝝ est mala
¶ Sʒ queso inquā. Hic Boetiꝰ soluit dubiū. q̄rit eñ Boetiꝰ. O phia queso te inquā. nūquid nulla aīaꝝ supplicia post moꝛtē q̄ꝝ maloꝝ alia ego puto exerceri. i. puniri penali acerbitate sic̃ mala dānatoꝝ. alia xͦo puniri purgatoꝛia clemētia. i. igne purgatoꝛio. sed disserē. i. disputare de his penis q̄ debent̃ aīabꝰ post moꝛtē nūc nō est ꝯsiliū. Notandū ꝙ pctm̄ q̄nq̄ꝫ ē tale ꝙ ꝑ ipm habituat̃ volūtas ad malū: cuiusmodi ē moꝛtale pctm̄. Peccātes ḡ moꝛtalr̃ et ĩ tali pctō discedētes puniūt̃ et̃na pena post moꝛtē. Nā f̃m beatū Grego. ad magnā iusticiā iudicātis dei ꝑtinet vt nunq̄ꝫ careant supplicio q̄ nunq̄ꝫ carē volūt pctō. Q̄nq̄ꝫ aūt pctm̄ ē tale ꝙ ꝯstat cū volūtate habituata ad bonū: sicut ē pctm̄ veniale. tale nō punit̃ et̃nalr̃ post moꝛtē. Sʒ qꝛ ad iusticiā dei ꝑtinet vt nullū pctm̄ maneat ĩpunitū. iō opoꝛtet vt hō pu

ffilatur ad tẽpus p peccato veniali. Et qꝛ p talẽ penã aĩa purgaꝶ ad recepti
onẽ pleni p̃mij: ideo illa pena dr̃ pena purgatoria.

P. Et magna quidẽ inquit: quoꝝ alia pe-
nali acerbitate: alia vo purgatoria clemen
tia exerceri puto. sed nunc de his differere
consiliũ nõ est. Id vo hacten⁹ egimus: vt
que indignissima tibi videbaꝶ maloꝝ pote
stas: eam nullam esse cognosceres: quosq̃
impunitos q̃rebare videres nunq̃ impro-
bitatis sue carere supplicijs. Licentiã q̃cci
to finiri p̃cabaris: nec lõgã esse disceres in
felicioremq̃ fore si diuturnior. Infelicissimã
vo si eẽt etna. post hec miẜiores eẽ impro
bos iniusta ipunitate dimissos q̃ iusta vl-
tione punitos. Cui sententie cõsequẽs est:
vt tum demũ grauioribus supplicijs vrge
anꝶ: cũ impuniti esse creduntꝶ. B. Tũ ego.

¶ Id vo hacten⁹ egim⁹. Hic pħia ponit quẽdã epilogũ sup̃dictoꝝ. Scd̃o
oñdit Boeꝶ. opinionẽ vulgi eẽ ꝯriã opiniõi pħie: ibi. Tũ ego. Primo dic̃
Id egim⁹. i. ꝓtractauim⁹. hacten⁹. i. hucusq̃. vt ptãs maloꝝ q̃ tibi videba
tur idignissi-
ma nullã eaȝ
esse cognosce
res: sic oñdi
m⁹ in secũda
prosa. ⁊ illos
malos q̃s tu
q̃rebare ipu-
nitos tu nũ-
q̃ videres ca
rere supplici
is sue ĩprobi
tatis: sic ostẽ
suȝ ẽ tertia p
sa. et nos eti
am egim⁹ vt
licẽtiã seuiẽ-
di contra bo
nos quaȝ tu
cito precaba
ris finiri: di-
sceres eã nõ
esse lõgã: ⁊ ĩ-
feliciorẽ esse
potentiaȝ ad
malũ si esset diuturnior: ⁊ infelicissimaȝ esse si eẽt eterna: sicut in ista prosa
oñsuȝ est. post hec ꝓbatũ est eadẽ psa improbos eẽ miseriores: dimissos. i.
relictos iniusta impunitate q̃ puuitos iusta vltiõe. Cui cõsequẽs ẽ. cũ cre-
dunꝶ esse ĩpuniti vrgeanꝶ grauib⁹ supplicijs. Notãdũ circa p̃dicta cuȝ
dr̃ illũ esse miseriorẽ q̃ peccat ĩpune q̃ q̃ puniꝶ p peccato. hoc est intelligẽ
dum de miseria p̃sentis vite vtrobiq̃: vt sit cõformis cõpatio. Accipiẽdo
eñi miseriã p̃sentis vite ex vna pte: ⁊ ex alia pte miseriã que est post mortẽ:
esset difformis compatio ⁊ extra ꝓpositum. quia hic non loquitur de mise-
ria que est post mortem.

¶ Tũ ego. Hic Boeti⁹ oñdit opinienẽ vulgi esse ꝯriã opiniõi pħie. Secũ-
do ostẽdit pħia nõ esse cõsentiendũ opiniõi vulgari. Secũda ibi. Quid igi
tur. Primo dicit. O pħia: cũ ego cõsidero tuas ratões. i. inquisitões. puto
nil veri⁹ dici sup. illis. Sȝ si reuertar ad iudicia hoĩm vulgariuȝ sup. aliter
videꝶ. Quis eñi est ille cui hec sup. dicta tua: nõ modo. i. nõ tm̃. videãtur
credẽda: ſȝ etiã non audiẽda. Dicit pħia. Ita est q̃ vulgares nequeũt ocu
los rõnis ⁊ intellect⁹ assuetos. i. assuefactos tenebris passionũ attollere. i.

erigere ad lucē ꝑspicue veritatis sup. vt verū videāt iudicio recte rōnis. et sunt similes auibus. s. noctuis et bubonib⁹. q̄ꝝ intuitū. i. visuz nox illuminat: ⁊ dies cecat. Dū em̄ vulgares nō intuent̄ ordinē rerū qui h3 se ad modū lucis: ſ intuent̄ suos affect⁹. i. desideria que hn̄t se ad modū tenebraꝝ: ipi putāt felicē esse impunitatē sceleꝝ. i. maloꝝ. vel licentiā supple seuiēdi

Cum tuas inquā rōnes cōsidero: nihil dici veri⁹ puto. At si ad iudicia hoim reuertar: quis ille est cui hec nō credēda modo: ſ saltē nō audiēda videātur. P. Ita est inquit illa. Nequeūt em̄ oculos tenebris assuetos ad lucē ꝑspicue veritatis attollere. similesq̄ auib⁹ sunt quaꝝ intuitū nox illuminat: dies cecat. Dum em̄ nō rerum ordinem: ſ suos intuent̄ affectus: vel licentiaz vel impunitatē scelerū putant esse felicem. Uide aūt quid eterna lex sanctiat. Melioribus animū si cōformaueris nihil op⁹ est iudice ꝑmiū deferente: tu te ipē excellentiorib⁹ addidisti. Si studiū ad peiora deflexeris: extra ne q̄sieris vltorē. tu te ipē i deteriora detrusisti: veluti si vicib⁹ sordidā humū celūq̄ respicias: cūctis extra cessātib⁹ ipā cernēdi ratiōe nūc sceno: nūc syderib⁹ interesse videaris. at vulg⁹ ista nō respicit.

ꝯtra bonos: quod tamen non est. Uide autē quid sāctiat. i. statuat et̄na lex. i. diuīa prouidentia. Si ꝯformaueris animū tuum meliorib⁹. i. virtutib⁹: nihil est tibi op⁹ iudice exteriori deferente premium. quia tu te ipse addidisti excellētioribus. ⁊ ꝑ cōsequēs factus ē deus. Si autez studium deflexeris ad priora i. ad vitia. ne pro nō: quesieris extra vltorē. i. vindicē. quia tu teipē detrusisti te in deteriora. ⁊ per cōsequens factus es belua. Hoc declarat in simili. veluti si respicias humum et celum: vicibus. i. vicissim nunc celum nunc terram: cunctis supple iudicijs extra censsantibus: tuipsa sola ratione cernendi videaris: nunc interesse sceno. i. terre. nunc syderibus. i. celo supple eodem modo cunctis extra cessantibus: ipsa sola ratione operandi bene vel male: assequeris premiuz vel supplicium diuina iusticia hoc ordinante. sed vulgus ista non respicit propter predictam causam. Nota q̄ quia natura visus requirit medium illuminatuz: ideo scd̄m cōmunem naturam visus noctue et bubones melius deberent videre in die q̄ in nocte Cuius tamen contrariuz accidit eis vel propter debilitatem naturalem visus: sicut in noctuis, de q̄b⁹ dic̄ Isido. q̄ ortu splēdore solis visus noctue

hebetat᷑. vel ꝓpter cõsuetudinẽ ad tenebras: sicut creditur esse de bubone. Cum eñ bubo habeat alias aues sibi inimicas: ideo de die in cauernis latitat. ꝛ alijs auib⁹ quiescẽtib⁹ ꝓpter necessitatẽ vict⁹ de nocte volat. Notandũ ꝙ dicit Uide q̇d et̃na lex sanctiat. Dicit btũs Augus. in li. de libero arbit᷑. Lex eterna est q̄ iustũ est vt oĩa sint ordinata. Et ideo ſm ordinẽ ei⁹ nunq̃ iustus destituit᷑ p̃mi is nec malus supplicijs.
¶ Quid igitur his ne accedam⁹. Hic ostẽdit p̃hia nõ eẽ cõsentiendũ opinioni vulgari: dicens. O Bocci q̇d igit᷑ dicis. nũq̇d debem⁹ accedẽ ꝑ consensum his vulgarib⁹ q̇s mõstrauim⁹ sil᷑es eẽ bestijs. q. di. nõ. Et h᷑ manifestat ꝑ exẽplũ: dicens.

Quid igit᷑ his ne accedam⁹ quos beluis sil᷑es esse monstrauim⁹. Quid si q̇s amisso penitus visu: ip̃m etiam se habuisse obliuisceret᷑ intuitũ: nihilq̧ sibi ad humanã perfectõem deesse arbitraret᷑. num vidẽtes eadem cecos putarem⁹. Nã ne illud quidez adquiescẽt qꝺ eq̃ validis rationũ nitit᷑ firmamẽtis infeliciores esse eos q̇ faciãt q̃ꝫ q̇ patiant᷑ iniuriã. B. Uellẽ inquã hasip̃as audire rõnes. P. Omnẽ inq̇t improbũ nũ supplicio dignũ negas. B. Minime. P. Infelices ꝯo esse q̇ sunt improbi multipliciter liquet. B. Ita est inqua. P. Qui igitur supplicio digni sunt: miseros esse non

Quid dicis si q̇s hõ amisso penit⁹ visu: obliuisceret᷑ etiã seip̃m habuisse visum: ꝛ arbitraret᷑ nihil deesse sibi ad ꝑfectõez hũanã. nũquid hoĩes videntes. i. iudicãtes eadẽ cũ ceco: putarem⁹ eẽ cecos. q. d. ĩmo. sup. sil᷑r si vulgares dicerẽt se recte iudicare ꝛ se nõ esse beluas: adhuc nõ eẽt eis cõsentiendum. Notandũ ꝙ vulgares ꝛ imꝑiti iudicãt tanq̃ lõge distãtes a veritate. qꝛ iudicãt ſm cõcupiscẽtiã: nõ ſm rei veritatẽ: ꝓpter qꝺ nõ est astãdũ coꝝ iudicio. Uñ Señ. in de remeꝺ. fortuitoꝝ dicit. Male opinant᷑ homĩes de te: sed mali. mouerer aũt si sapiẽtes hoc loquerent᷑. nũc autez malis displicere ẽ laudari: male de te loquũtur. mouerer si hoc iudicio facerẽt. nũc aũt morbo ignorãtie faciũt: male de te loquũtur. q̇a bñ nesciũt loq̇.
¶ Nã ne illud q̇dẽ adq̇escent. Hic p̃hia ꝓbat illos eẽ miseros q̇ faciũt ĩiuriã q̃ꝫ q̇ patiunt᷑. Scꝺo ex hoc cõcludit ꝙ iniuria nõ ẽ ip̃i⁹ patiẽtis: ſ; inferentis. Tertio iuehit᷑ ꝯ oratores. Scꝺa ibi. Hac igit᷑. Tertia ibi. Atq̇ nũc. Primo dicit. Nũquid vulgares nõ adq̇escent. i. credẽt: illud qꝺ nitit᷑ eq̃ validis firmamẽtis rõnũ. s. infeliciores eẽ eos q̇ faciũt ĩiuriã q̃ꝫ q̇ patiant᷑. Dicit. B. Uellẽ audire hasip̃as rões. Tũc p̃hia intẽdit duos syllogismos ad ꝓbãdũ intẽtũ: quoꝝ p̃m⁹ ẽ. Oĩs ĩprob⁹ ẽ miser. ſ; oĩs dign⁹ supplicio ẽ improb⁹. ḡ oĩs dign⁹ supplicio ẽ miser. ꝛ ꝑ ꝯñs quãto dignior ẽ supplicio

tanto est miserior. Secūdus syllogismꝰ est. quāto aliq̄s est dignior supplicio: tāto est miserior. ꝭ faciēs iniuriā dignior est supplicio q̄ꝫ patiēs. ꝗ faciens iniuriā miserior est q̄ꝫ iniuriā patiēs. Primo īnuit ꝑmū syllogismū: dicens. Nūquid negas oēꝫ improbū esse dignū supplicio. Boetiꝰ dicit. Minime nego. Et multipl'r liquet eos esse infelices q̄ sunt improbi. Ita ē dicit Boetius.

dubitas. B. Cōuenit inquam. P. Si igiť cognitor ait resideres: cui suppliciū inferēdum putares. ei ne q̄ fecisset: an q̄ ꝑtulisset iniuriā. B. Nec ambigo inquā q̄n perpessa satisfacerē dolore faciētis. P. Miserior igiť tibi iniurie illator q̄ꝫ acceptor eē videreť. B. Cōsequiť inquā. Hac igiť alijsq̄ꝫ de causis ea radice nitētibus ꝙ turpitudo suapte natura miseros faciat: apparet cuilibet illatā iniuriā nō accipiētis: ꝭ inferentis esse miseriam. P. Atqui nūc ait cōtra faciūt oratores. Pro his eñ qui graue q̄d acerbūq̄ꝫ perpessi sunt: miseratōem iudicū

Igiť dic̄ philosophia qui digni sť supplicio nō dubitas eos eē miseros. Dicit. B. Cōuenit īquā sup. ꝑdictis. Tūc inuit secūdū syllogismuꝫ. ꝑ modū īterrogatiōis: dicens. O Boeci: si tu resideres cognitor: id est iudex causarū: cui putares īferēdum supplicium. vl' ei q̄ q̄ fecissꝫ īiuriā: vl' ei q̄ ꝑtulissꝫ īiuriā. Dic̄. B. Nō ābigo. i. ñ dubito: q̄n ego satisfacerē ꝑpesso īiuriā dolore. i. cū supplicio faciēťl īiuriā. Igiť dic̄ phia illator īiurie videreť tibi eē miserior q̄ꝫ acceptor iniurie. Dicit. B. Cōseq̄ť inquā sup. ꝑdicta. Notādū ꝙ ad eandē cōclusionē sic posset argui. Quicūq̄ꝫ opať malū ex ꝓposito magis peccat ⁊ miserior est q̄ꝫ ipm sustinēs sine ꝓposito ⁊ volūtate. ꝭ inferēs iniuriā peccat ex ꝓposito ⁊ ex volūtate. sustinens aūt sustinet ꝯ volūtatē. ꝗ īferēs īiuriā peior ē ⁊ miśior patiēte īiuriā.

¶ Hac igiť alijsq̄ꝫ de causis. Hic phia cōcludit ex dictis ꝙ quelibet iniuria nō est miseria patiētis: ꝭ inferētis dicēs. Hac igiť de causa: q̄a inferēs iniuriā miserior est patiēte: ⁊ ex alijs causis ea radice. i. fundamēto nitētibꝰ hoc. s. fundamēto ꝙ turpitudo facit hoīes miseros suapte natura. i. sua ꝓpria natura. Ex hoc apparet iniuriā cuilibet illatā nō esse miseriā accipientis. i. patiētis eā: ꝭ inferētis. Notandū ꝙ ex lr̄a sic pōt argui. Turpitudo ꝓpria natura sua facit hoīem miserū. ꝭ turpitudo est in inferēte iniuriā ⁊ nō in patiēte. ꝗ inferēs iniuriā est turpis ⁊ miser. ⁊ ꝑ cōsequēs iniuria nō est miseria patiētis: ꝭ eam inferētis.

¶ Atqui nūc ait. Hic phia īuehiť ꝯ oratores. Secūdo cōcludit ex dictis ꝙ odiū nō hꝫ locū apud sapiētes: ibi. Quo fit. Primo īuehiť cōtra oratores qui inducūt iudices ad miserandū patiēti iniuriā: cū tamē potius miseran

dum sit facienti iniuriã. et oratores. i. causidici: quoꝝ officiuz est ꝑsuadere iudici. Isti faciũt nũc cõtrarium. qꝛ ipi conant excitare miseratiõem iudicum ꝓ eis qui perpessi sunt graue et acerbũ quid. cuz magis iustioꝛ miseratio debeat admittẽtibus. i. faciẽtibus malum. quos iniuriãtes oportebat duci ad iudiciũ velut egros ad medicũ. non ab iratis accusatoribus: sed a ꝓpiciis ⁊ miserãtib⁹: vt resecarẽt morbos cl'pe supplicio. i. pẽa. quo sup. ordine pacto si homies mouerent misericordia erga facientes iniuriã. opera. i. diligentia. defensorũ. i. defende revolentium ipos. illa tota frigeret. i. cessaret. Uel si mallet prodesse hominibus iniuriãtibus: tũc defensio eorum verteret i habitũ accusatõis. ita ꝙ ille q̃ fuit defensor fieret accusator. Ipsi q̃z improbi si esset eis fas aspicere virtutẽ relictã aliq̃ rimula. i. cognitõe: ipi viderẽt se deposituros sordes vitioꝝ cruciatib⁹ penaꝝ ꝯpẽsatiõe. i. causa adipiscẽde ꝓbitatis. nec ipi dicerẽt. i. reputarẽt cruciat⁹: ſ ipi repudiarẽt. i. spernerẽt operã. i. diligentiã defensoꝝ: ⁊ se totos ꝑmitterẽt accusatorib⁹ ⁊ iudicib⁹.

excitare conãtur: cuz magis admittẽtibus iustioꝛ miseratio debeat. quos non ab iratis: sed a ꝓpiciis potius miserãtibusq̧ accusatoribus ad iudiciũ veluti egros ad medicũ duci oportebat. vt culpe morbos supplicio resecarent: quo pacto defensoꝝ opera vel tota frigeret. Uel si ꝓdesse hominibus mallet: in accusatõis habituz verteretur. Ipsi quoq̧ improbi si eis aliqua rimula virtutẽ relictam fas esset aspicere: vitiorumq̧ sordes penarũ cruciatibus se deposituros viderent cõpensatiõe adipiscende ꝓbitatis. nec hoc cruciatus esse dicerent: defensorũq̧ operã repudiarẽt: ac se totos accusatoribus iudicibusq̧ permitterent.

Nota ꝙ misericordia ⁊ miseratio est virt⁹ ẜm quam aliq̃s ꝯpatit aliene miserie. Cui g̃ inest maior miseria: ei debet maior misericordia. ſ declaratum est maiorẽ eẽ miseriã inferẽtis iniuriã q̃ patiẽtis. g̃ ad miserãduz eis maxime debẽt induci iudices. Cui⁹ ꝯriũ faciũt oratores. qꝛ inducunt iudices ad miserandũ patiẽtibus iniuriã. Notandũ ꝙ facientes iniuriã accusandi sunt nõ ex ira: ſ ex cõpassiõe ⁊ misericordia: ⁊ penali remedio morbus culpe eoꝝ auferat. sicut eñ egris nõ est insultandũ: ſ poti⁹ cõdolẽdũ sic ⁊ istis q̃ morbo vitioꝝ affecti sunt ⁊ poti⁹ sunt accusandi q̃ defendendi vt penali acerbitate eoꝝ malicia minuat. Etiã si mali perpenderẽt sordes vitioꝝ ⁊ dignitates virtutũ: nõ reputarẽt cruciat⁹, ſ se accusatoribus ⁊ iudicibus volũtarie afferrerent puniẽdos.

¶ Quo fit. Hic pħia ex dictis cōcludit ꝙ odiū nō hȝ locū apud sapiētes. et dicit. Quo fit. i. ex dictis sequit᷑. vt apud sapiētes nullꝰ locꝰ reliquat᷑ odio Nā ꝗs oderit bonos nisi stultissimꝰ: Malos ỽo odisse caret rōe. i. est irra-tionale. Nā sicut languoꝛ est moꝛbꝰ coꝛpoꝝ: ita vitiositas est moꝛbꝰ aīoꝛū. Cū ergo egrotos coꝛpoꝛe mīme iudicemꝰ dignos odio: sed potius misera-tione: multo magꝭ nō inse-quendi sunt odio: sed po-tius miseran-di: quoꝝ mē-tes vrget im-pꝛobitas: id ē malicia. exi-stens atroci-oꝛ: id ē crude-lioꝛ om̄i lan-guore corpo-rali. Nota ꝙ sapien-tes nō debēt odire malos ꝗa dicit Se-neca ad Lu-cilluȝ. Hunc affectum sa-pientes ha-beant aduer-sus malos: quem habet medicus ad-uersus suos egros. qui e-os non odio sed remedio studet cōtre-ctare qui nec reliꝗas egro-rum: nec effu-sa dedignatur intueri.

Quo fit vt apud sapiētes nullꝰ prorsus odio locꝰ relinquat᷑. Nam bonos quis nisi stultissimꝰ oderit: malos ỽo odisse ratione caret. Naȝ sicuti coꝛpoꝝ languor: ita vitiositas ē quasi morbꝰ animoꝝ. Cū egros corpe minime dignos odio: sed potiꝰ miseratione iudicemꝰ. multomagis nō insequēdi ꝭ miserendi sunt: quoꝝ mentes om̄i languore atrocioꝛ vrget improbitas.

Metrū quartū: quarti libri.

q Uid tātos iuuat excitare motus
Et ꝓpria fatū sollicitare manu:
Si mortē petitis: ꝓpinquat ipsa
Spōte sua: volucres nec romorat᷑ equos.
Quos serpēs: leo: tigris: vrsus: aper
Dente petūt: idem se tn̄ ense petunt.
An distant quia dissidentqꝫ mores,
Iniustas acies ⁊ fera bella mouent,
Alternisqꝫ volunt perire telis.
Non est iusta satis seuitie ratio.
Uis aptam meritis vicem referre.
Dilige iure bonos: ⁊ miseresce malis.

Uid tantos iuuat excitare motus. Hic incipit quartum metrū huius quarti: qḋ dicit᷑ valenticū ab inuentoꝛe. secundū dicitur penthametrū siue elegiacū. In ꝗ pħia exclamat ꝯ hoīes ꝗ bellicis motibꝰ ex odio semetipsos ad moꝛtē deducūt dicēs. Quid iuuat. i. ꝗ vtilitas ē excitare tātos motꝰ. s. odij. ⁊ ꝗd iuuat sollicitare. i. sollicite exꝗrē. fatū. i. moꝛtē ꝓpria manu. q. d. nulla est vtilitas. Est aūt rō hec. quia si moꝛteȝ petitis. i. desidera-

tis siue vestrā siue alioꝝ ꝓpinquat spōte sua. nec remoratꝛ .i. retardat. volucres .i. veloces equos. Mirādū est etiā ꝙ hoīes quos leo. serpens. tigris. vrsus. aper dente petūt .i. īuadūt: ꝙ idē hoīes petūt .i. īuadūt se ense: vt se mutuo interficiāt. Et q̄rit phīa. Nūquid hoīes mouēt iniustas acies ⁊ fera bella: ⁊ volūt perire alternis telis .i. mutuis sagittis. ideo qꝛ mores eoꝝ distāt ⁊ dissidēt .i. discordant. Certe ista ratio seuicie: nō ē satis iusta vis. ergo referre: id ē reportare aptā vicez .i. vicissitudinem meritis tā bōi q̄ꝫ mali: dilige bonos ⁊ misere sce malis. Notādum ꝙ dicit mortē nō retardare suos eq̄s. ꝑ equos mortis intelligūtur partiales dispositiōes periodi per quas homo ad mortem tendit. Quilibet em̄ homo habet certam ⁊ determinatā periodum sue vite eo ꝙ forme oīm rerū sunt in terminis .i. in corpibus celestibus virtualiter vt patet .ij. de generatōe. Notandū ꝙ phīa hic non excludit licentiā gerendi iustū bellū: ꝫ iniustū. qꝛ dicit iniustas acies. Bellū em̄ iustū ꝯceditꝛ. ⁊ ideo geritꝛ vt aliq̄s nitēs cōtra iusticiā ad iusticiā reducatꝛ.

Prosa quinta quarti libri.

b Hinc ego video inquā que sit vel felicitas vel miseria in ipis ꝓboꝝ atq̄ꝫ improboꝝ meritis cōstituta. Sed in hac ipa fortuna populari nō nihil boni: mali ve iesse perpēdo. Neq̄ꝫ em̄ sapientū quisq̄ꝫ exul inops ignominiosusq̄ꝫ esse malit potius q̄ꝫ pollens opibus: honore reuerendus: potentia validus in sua permanēs vrbe florere. Sic em̄ clarius testatiusq̄ꝫ sapiē tractatꝛ officiū sapiētis: cū in cōtingētes pp̄los regentiū quodāmodo beatitudo trāssunditꝛ.

Hinc ego video. Ista est quinta ꝓsa huius quarti. quia Boetius prius conquerebatꝛ bonis mala ⁊ malis bona cōtingere: propter qd̄ etiam reputabat istarum fortunarū vices nō ex ordine diuine ꝓuidentie: sed ex casu ꝓuenire. Ideo philosophia super hoc consolatꝛ Boetiuz: assignando causas quare bonis mala ⁊ malis bona cōtingant. Et primo Boetius exprimit suum dolorem in hoc ꝙ vices fortunarū videntur confuse ⁊ inordinate disponi. Secundo assignat philosophia causam huius apparentie. Tertio ipsum cōsolatur assignando causas p̄dictorum. Secunda ibi. Nec mirum. Tertia ibi. Ita est inquit. Primo Boetius p̄mittit quedam. Secundo exprimit causam sui doloris: ibi. Cum p̄sertim. Primo dicit. Ego video hinc .i. ex dictis. que felicitas sit cōstituta in meritis proboꝝ: scilicꝫ deos fieri. ⁊ que sit miseria constituta in meritis improborū: scilicet transformari in beluas. Sed ego perpendo .i. iudico. non nihil .i. aliquid: boni vel mali esse in hac forma populari .i. in prosperitate fortuita. Quod probat. Neq̄ꝫ em̄ quisq̄ꝫ sapientū malit .i. magis vult esse exul. inops. ignomi-

niosus.i.infamis:potius q̄ꝫ pollēs opib⁹:q̄ꝫ reuerēdus honore.valid⁹ po tētia.ꝛ in sua vrbe ꝑmanēs florere. Sicut em̄ ꝑ hm̄oi bona fortune officiū sapie.i.sapiētis:tractat clari⁹ ꝛ testati⁹.i.cū maiori testimōio.qꝛ talib⁹ pl⁹ credit:cū btitudo regētiū trāsfundit.i.dilatat. in pp̄los ꝯtingētes.i.vicinos. Notandū ꝙ in bonis fortuitis est aliq̄d boni. qꝛ ꝑ ip̄a sapiēs expeditius tractat officium gubernādi subditos. Qui em̄ diuitijs: potētia et fama p̄cellunt alios: aptiores sunt ad regēdam rēpublicā quia aptiores sunt ad subueniēdū oppressis:ꝛ ad deprimendum malos. ad ꝓtegendū bonos.ad expugnādū inimicos. Et ita sapienti q̄ tractat negociū reipubli. necessaria est potētia ꝛ diuitiaꝝ abūdantia. Sꝫ sapiēti qui vacat cōtemplationi diuitie sunt onerose.qꝛ nimiā inde gerit sollicitudinē.

Cum p̄sertim carcer:lex:ceteraqꝫ legaliū tormēta penaꝝ ꝑniciosis poti⁹ ciuib⁹:propter quos etiā ꝯstituta sunt debeant. Cur hec igit versa vice mutent: scelerūqꝫ supplicia bonos p̄mant: p̄mia virtutū mali rapiāt vehemēter admiror:queqꝫ taz iniuste confusiōis ratio videatur ex te scire desidero. Minus etenim mirarer:si miseri oīa fortuitis casibus crederem. Nūc stuporez meum deus rector exaggerat. qui cuz sepe bonis iocunda:malis aspera:cōtraqꝫ bonis dura tribuat:malis optata concedat: nisi causa deprehendatur:quid est ꝙ a fortuitis casibus differre videatur. P.

¶ Cum p̄sertim carcer lex. Hic Boeti⁹ exp̄mit cām sui doloris ꝛ admirationis dicens. Cū lex ꝛ carcer ꝛ cetera tormēta legaliuz penaꝝ poti⁹ debeant ꝑniciosis.i. malis ciuib⁹ ꝓpter q̄s cōstituta sunt.ego vehementer admiror cur hec tormēta viceuersa.i.ꝯrio mō mutent. ita vt supplicia scelerū.i.maloꝝ p̄mant bonos.ꝛ mali rapiāt p̄mia virtututū.i.virtuosoꝝ. Et ego desidero o ph̄ia scire ex te q̄ videat esse ratio.i.causa tam iniuste ꝯfusiōis. Minus em̄ mirarer si crederē oīa misceri fortuitis casib⁹. Nūc autē de⁹ rector oīm exaggerat.i.augmētat stuporē meū.qui deus cū sepe bonis iocunda: malis aspera tribuat.ꝛ cōtra.i.per cōtrariū bonis dura tribuat:malis optata concedat.nisi dep̄hendat.i.cognoscat causa hui⁹:quid est qd̄ hoc videatur differre a fortuitis casibus.q.d.nihil. Notandū ꝙ tormēta legalia sicut carcer. mēbroꝝ mutilatio.flagellatio ꝛ hm̄oi sunt inuenta ꝓpt malos.ꝛ ista sepi⁹ vident infligi bonis malis euadētibus. ꝛ super hoc admirat Boet.cum tn̄ deus debeat punire malos:ꝛ remunerare bonos. Et nisi hui⁹ rō cognoscat q̄re hoc ꝯtingat:nihil est q̄n talia videant ꝯtingere a casu ꝛ a fortuna.ꝛ nō subiacere regimī ꝓuidētie diuie:qd̄ absurdū est.

¶ Nec mirū inqͣt. Hic ph̄ia assignat causam apparentie talis cōclusiōis. qꝛ sic videt̄ esse ꝓpter ignorantiā cause. Et dicit. Nec mirū si quid credat̄ confusum ⁊ temerariū. s. casuale in istis inferioribus: ignorata ratiōe ordinis scꝫ diuine ꝓuidentie. Sꝫ q̄uis tu ignores causaꝫ tante dispositōis diuine tamē bon⁹ rector. s. de⁹ tēperat mundū sua bonitate. ideo nō dubites cuncta recte fieri

Nec mirū inqͣt si quid ordinis ignorata ratōe temerariū cōfusumq́ꝫ credatur. Sed tu q̄uis causaꝫ tante dispositōis ignores: tn̄ quoniā bon⁹ mūdū rector tempat: recte fieri cuncta ne dubites.

Metrū quintū quarti libri.

s Iquis arcturi sydera nescit
Propinqua summo cardine labi.
Cur legat tardus plaustra boetes.
Mergatq́ꝫ seras equore flāmas.
Cum nimis celeres explicet ortus
Legem stupebit etheris alti.

Notandū ꝙ mirū ē cuius causa nescit̄. ꝓ tanto eñ multi mirant̄ de eclipsi solis: qꝛ cāꝫ ignorāt. Et qꝛ Boet. igrabat causam hui⁹ confusionis q̄re bōis mala et mal' bona cōtingāt. idō h̄ admirabat̄ ⁊ cāꝫ admirationis ei⁹ fuit ignorātia dispositiōis diuine ꝓuidentie.

Iquis arcturi sydera nescit. Istud est q̄ntū metrū hui⁹ quarti: qd̄ dr̄ alemanicū ab inuētore: dactilicū a pede p̄dn̄ante. tetrametrū. i. q̄tuor pedū. hypcathalecticū. i. abūdans ī vna syllaba. In q̄ metro ph̄ia declarat quō ea quoꝝ cause non apparēt vident̄ mira. Scd̄o oñdit quō cognita causa cessat admiratio: ibi. Nemo mirat̄ flamīa. Primo oñdit ꝙ ꝓpter latentiā causaꝝ hoīes mirant̄. ⁊ inducit de hoc duo exēpla. Primū ē de eo qd̄ accidit in stellis iuxta polū septētrionaleꝫ. qꝛ ille stelle ceteris stellis remotiorib⁹ tardi⁹ mouent̄: ⁊ tn̄ veloci⁹ oriunt̄. qui aūt ignorat cām hui⁹: illi videt̄ hoc mirū. Vn̄ dicit. Siquis nescit sydera arcturi. i. maioris vrse. labi. i. volui. ꝓpinq̄ sūmo cardīe. i. cardini: ponēdo ablatinū ꝓ datiuo. causa metri. i. polo septētrionali. ille stupebit. i. admirabit̄. legem alti etheris. i. firmamēti. Cur boetes. i. stella tardus. legat. i. ꝑtranseat. plaustra. i. stellas plaustri. s. maioris vrse. ⁊ mergat seras flāmas equore: loquēs more poetico: q̄ sequētes iudiciū vulgi dicūt stellas tingi in mari qñ occidūt. Et dicit̄ boetes mergere seras flāmas. i. lumīa sua tarda. qꝛ nunq̄ ea mergit. Et est modus loquēdi: id qd̄ nunq̄ꝫ fit tarde fit. cāꝫ tn̄ boetes explicet ort⁹ nimis celeres: eo ꝙ in p̄ncipio noctis nobis statim apparet. Secundū exempluꝫ est de eclipsi lune: quā nesciētes cām adeo aliq̄ admirant̄ ꝙ putāt ei⁹ eclipsim cōtingere ꝑ incantatōem. ⁊ volētes auxiliari lune ⁊ impedire ne audiat incantatōem: cōcutiāt oīa vasa erea ⁊ sonora tp̄e eclipsis. Vn̄ dic̄ in lr̄a.

Cornua plene lune palleāt. qꝛ incipiēte eclipsi luna incipit apparere corniculata. cornua infecta metis .i. terminis opace noctis .i. vmbre terre. ⁊ phebe .i. luna. cōfusa .s. ꝓuatōe lumīs. detegat .i. apparere faciat astra minora. que texerat .i. latere fecerat. fulgēti ore .i. abūdātia sui fulgoris. Tūc publicus error: quo putať luna incātari: cōmouet gētes. et lassant .i. fatigāt. era

Palleant plene cornua lune
Infecta metis noctis opace.
Queqꝫ fulgenti texerat ore
Confusa phebe detegat astra
Cōmouet gentes publicus error.
Lassantqꝫ crebris pulsibus era.
 Nemo mirať flamina chori.
Littus fremēti tundere fluctu
Nec niuis duram frigore molem.
Feruenti phebi soluier estu.
Hic em̄ causas cernere ꝓmptum est.
Illic latentes pectora turbant
Cuncta: que rara ꝓuehit etas.
Stupetqꝫ subitis mobile vulgus.
Cedat inscitie nubilus error.
Cessent ꝓfecto mira videri.

.i. vasa erea vel cāpanas crebris pulsibus. Notādum ꝙ arcturus dr̄ ab arctos qḋ est vrsa: q̄ ē q̄ddā signū iuxta polum septētrionalez qḋ nos vulgariter plaustrum nomīamus. ⁊ sic accipit beatus Gregꝰ. super Iob: dicens Arcturus septē stellꝰ maxime lucet. sē per moueť et nunqꝫ mergitur. Notādum ꝙ stelle circa polū articū mote sicut arcturꝰ. ⁊ alte stelle moueňť tardiꝰ alijs stellis remotioribꝰ a polo artico. qꝛ mīorē circulū suo motu describūt ⁊ stelle remotiores maiorem. Vñ cū stelle remotiores ineq̄li tp̄e ptrāseāt maiorē circulū in quo stelle ꝓpinquiores minorē. qꝛ ambo circūuoluūtur semel in die naturali. patet p diffinitōem velocitatis ⁊ tarditatis ꝙ stelle ꝓpinquiores polo tardiꝰ moueňť: ⁊ remotiores velocius. Illud em̄ moueť tarde qḋ ineq̄li tp̄e ptrāsit minꝰ spaciū: ⁊ illud moueť velociter qḋ inequali tp̄e ptrāsit magis spaciū.

Notandū ꝙ luna recipit lumē suū a sole. si ḡ corpꝰ opacū interponiť impediēs ne lumē solis ꝑueniat ad lunam vel in toto vel in pte: necesse est lumen lune deficere vel in toto vel in pte. ⁊ hoc est lunā eclipsari.

¶ Nemo mirať flamīa chori. Hic ostēdit pħia ꝙ cognita cā cessat admiratio: dicēs. Nemo mirať flamīa chori: talis vēti. tūdere .i. pcutē. littꝰ fremēti fluctu .s. maris. Et ħ dicit ꝑ tāto. qꝛ vēto flāte aq̄ maris cedit ⁊ ad littꝰ resistens repercutiť. Nec etiam aliquis mirať molem .i. magnitudinē niuis frigore duram .i. cōgelatam. soluier .i. solui. Et hic est peragoge .i. additio

syllabe ad finē dictōis ꝓpter necessitatē metri. ergo ponitur soluier ꝑ solui feruēti estu phebi. i. solis. Hic eñ. i. in istis exemplis. ꝓmptū est cernē causas. q̄re vent⁹ impellit mare: q̄re sol liq̄facit niuē. s̄ illic in priorib⁹ exēplis latētes cause turbāt pectora sup. ꝑ admiratiōez. ⁊ mobile vulgus stupet. i. miraꝛ. subitis. i. de subitaneis euētibus. ⁊ stupet cūcta que ꝓuebit. i. ꝓducit rara etas. i. q̄ raro eueniūt. s̄ si vis cassare admiratōem: nubilus error īscitie. i. ignorātie causaꝝ cedat. i. r̄cedat ⁊ accedat noticia causaꝝ. ꝓfecto. i. pro certo: tūc cesset videri mira: q̄ pri⁹ stāte igrātia videbanꝛ mira. Notādū q̄ sacerdotes i egypto ꝓpter admirari inceperūt philosophari. videntes eñ eclipses solis ⁊ lune ⁊ ignorātes causas mirabantur: causas eaꝝ inq̄rētes. quib⁹ inuētis habuerūt scientiā eaꝝ eclipsiū: eo q̄ scire est causam rei cognoscere. cognita ergo causa cognosciꝛ res: ⁊ ꝑ cōsequēs cessat admiratio.

Prosa sexta quarti libri.

Ita est inquam. Sed cuz tui muneris sit latentiū rerū causas euoluere: velatasq̄ caligine explicare rōnes: queso vti hinc decernas. qm̄ hoc me miraculū maxime pturbat edisseras. P. Tū illa paulisp arridens. Ad rem me inq̄t oīm q̄situ maximā vocas: cui vix exhausti quicq̄ satis sit Talis nāq̄ materia est: vt vna dubitatiōe succisa: inumerabiles alie velut hydre capita succrescant. Nec vllus fuerit modus nisi quis eas viuacissimo mētis igne coerceat. In hac eñ de ꝓuidentie simplicitate

Ita est inquā. Hic incipit sexta ꝓsa hui⁹ q̄rti. in qua ꝓsa phīa cōsolando Boetiū assignat causas p̄dictoꝝ q̄ videnꝛ mira in diuia gubernatiōe ꝓpter ignorantiā cause. Et primo Boeti⁹ petit sibi explicari istas causas. ⁊ phīa tangit difficultatē explicatōis eaꝝ. Secūdo ꝓmittit se velle assignare causas. Et tertio eas assignat. Secūda ibi. Sed qm̄. Tertia ibi. Omnium generatio. Primo Boeti⁹ cōcedit qd̄ dictū est de admiratōe hominuz ꝓpter ignorantiā causaꝝ: dicēs. Ita est inquā. Tūc petit explicari causas admiratōis eoꝝ que cōtingūt in diuina ꝓuidentia ⁊ dispositōe: dicens. O phīa cum euoluere. i. elucidare causas latentiū reruz sit tui muneris. i. tue gratie: ⁊ explicare rōes velatas caligine. i. rōes obscuras ⁊ difficiles. queso vt hinc. i. de ista difficultate. discernas. i. iudices. ⁊ edisseras. i. disputes qm̄ hoc miraculū maxime me pturbat. s. q̄re malis bona ⁊ bonis mala eueniāt. Et phīa paulisper arridens Boetio inquit. Ad rem maximā oīm questu. i. ad maximā questiōnē. vocas. i. incitas me: cui vix quicq̄ exhausti satis sit ei ad quā exhauriendā ⁊ soluendā vix aliq̄d sufficit. Talis nāq̄ est

materia quã petis declarari. vt vna dubitatõe succisa. i. soluta. innũerabi-
les alie succrescãt. velut capita hydre. quoꝝ vno ablato tria succrescebãt.
nec fuerit modꝰ. i. terminꝰ dubitatõnum. nisi q̃s eas coerceat viuacissimo
igne. i. ardẽti ĩuestigatõe mẽtis. In h̃ eni mã q̃ri solet de ꝓuidẽtie simplici
tate. de serie fati. de repẽtinis casibꝰ. de p̃destinatiõe diuina. de libtate ar
bitrij. q̃ oĩa

de fati serie. de repentinis casibus. de co-
gnitõe ac predestinatõe diuina de arbitrij
libertate q̃ri solet. Que quanti oneris sint
ipse perpendis. Sed qm̃ hec q̃z te nosse q̃
dam medicine tue portio est quanq̃ angu
sto limite temporis septi. tñ aliquid deli-
berare conabimur. Qd si te musici carmis
oblectamẽta delectant. hanc oportet pau-
lisper differras voluptatẽ. Dum nexas si-
bi ordine cõtexo rões. B. Ut libet inquã
P. Tum velut ab alio orsa principio ita
disseruit. Omnium generatio rerum cun-
ctosq̃ mutabiliũ naturarum progressus. ⁊

quãti oneris
. i. difficulta-
tis sint ad de
terminãdum
tuipse ꝑpen-
dis. Notan
dũ q̃ sapien-
tis ẽ scire oĩa
vt ꝯtingit ex
ꝓhemio me-
thaphisice. ⁊
cuz scire sit ꝑ
cãm prio po-
steriorũ. Sa-
piẽtis ẽ euol
uere cãs reꝝ
latentiũ. Iõ
dicit Boetiꝰ
ad p̃hiam.
Tui muneris
ẽ euoluere ca
sus. Notãdũ q̃ dicit p̃hiam paulisꝑ sibi arrisisse ꝑ h̃ p̃hia innuit morẽ et
habitũ sapiẽtũ. q̃ audita simplicitate impitoꝝ arridẽt eis ꝯgratulãdo q̃ ipi
cũ auiditate sapiam q̃rũt. Notãdũ s̃m fabulas hydra fuit serpẽs in lerna
palude. hñs plura capita q̃ꝝ vno succiso tria excrescebant quẽ cũ hercules
cũ sagittis interficere nõ posset. greco igne ipsum ꝯsumpsit.
¶ Sz qm̃ hec. Hic p̃hia ꝓmittit velle assignare cãs dicẽs. Qm̃ hec nosse
te ẽ q̃dã portio. i. ꝑs tue medicĩe. quãq̃ simꝰ septi. i. ꝯclusi angusto. i. breui
limite tp̃is. tñ aliq̃d deliberare conabimur. s̃ si te delectãt oblectamenta. i.
suauitates. musici carmĩs. i. metri. oz q̃ differas paulisꝑ. i. modicũ hãc vo-
luptatẽ. donec ꝯtexo. i. formabo rõnes sibi nexas. i. ꝯiũctas ordĩe dic̃. B.
vt libet inq̃. i. vti tibi placet. tũc ipsa p̃hia orsa. i. ĩcipiẽs loq̃. velut ab aliq̃
p̃ĩcipio ita disseruit. i. disputauit. Notandũ ꝑ hoc q̃ dicit. Nos septi an
gusto limite tp̃is. ĩnuit p̃hia p̃ñtẽ materiá adeo eẽ difficilẽ. q̃ totũ tp̃s p̃ñ-
tis vite q̃d breue ẽ vix sufficit ad p̃dicta plenarie declarãda. Notandũ q̃
dicit p̃hiam orsam fuisse ab alio p̃ĩcipio. nã illa que p̃hia priꝰ ꝓbauit de-
ducunt̃ ex h̃ p̃ncipio. q̃ deꝰ ẽ ꝑfectũ bonũ ⁊ vltimꝰ finis oĩm. q̃ ãt nũc vult
demõstrare deducũt̃ ex h̃ p̃ĩcipio. q̃ deꝰ ẽ p̃ĩcipiũ effectuũ oĩm vt patebit
¶ Omniũ generatio rerum. Hic p̃hia ꝓsequitur intentum volens assigna
re casus. quare bonis mala ⁊ malis bona contingant. et primo declarat q̃-

dam ad suã determĩatione necessaria. scđo ponit suã deťminationẽ. Scđa ibi. Que vo indes. PMo pħia deťminat de ꝓuidentia diuina ꝛ de fato. secundo ostendit que sint ea que fato disponuntur: scđa ibi. Ea series. Primo ostendit quid nominetur diuina ꝓuidentia. ꝛ quid fatum. secundo tangit differentiã inter ea assignando diffinitiones vtriusq;. Tercio ponit di/

quicq̃d aliquo mouet̃ mõ causas ordinez ex diuine mẽtis stabilitate sortitur. Hoc i sue simplicitatis arce composita. multiplicem rebus gerendis modũ statuit. qui modus cuz in ipsa diuine intelligentie puritate conspicitur prouidentia noĩatur. Cum vero ad ea que mouet atq; disponit refertur fatum a veteribus appellatum est.

diuersas opiniões circa fatũ. Quarto infert quandaz ꝯclusionẽ circa fatum ꝛ ꝓuidentiã: secũda ibi Que licet diuersa. ťcia ibi. Siue igitur quarta ibi. Quo fit. Pmo diĉ Generatio oĩum rerũ. cunctosq; ꝓgressus naturarũ mutabiliũ. ꝛ q̃cq̃d alio mõ mouet̃. illud sortit̃ causas generatõis ꝛ mutatõis. ꝛ ordinẽ generatõis ꝛ mutatõis. ꝛ formas quibus generat̃ vel mouet̃ substantiales vel accidẽtales oĩa ista sortit̃ ex diuine mẽtis stabilitate. Hec enim mẽs diuina ꝯposita. i. stabilita. in arce. i. in altitudinẽ sue simplicicatis. statuit reb⁹ gerendis. i. fiendis mľtiplicem modũ. qui modus cũ conspicitur. i. consideratur in ipsa puritate diuine intelligentie. i. ẜm eẽ qđ hz in intellectu diuino noĩat̃ ꝓuidentia cũ vero iste mod⁹ refert̃ ad ea que mouet ꝛ disponit. a veterib⁹. i. ab antiquis fatũ appellatũ est. Notandũ ꝙ oĩa a pmo sunt mutabilia. aliq̃ mouent̃ ẜm subsubãm vt gñabilia ꝛ corruptibilia q̃tũ ad illa dicit. Oĩm generatio rerũ. Alia aũt sũt mutabilia ẜm locũ ꝛ non ẜm subãm. vt corpa celestia. q̃tũ ad illa dicit. Cunctosq; mutabiliũ naturaꝝ ꝓgressus. Alia sũt mutabilia solũ ẜm opatõez. s. ẜz ĩtelligẽ nõ ẜz subãz nec ẜz vbi ꝓpe sic ĩtelligẽtie. q̃tũ ad illas diĉ. Et q̃cq̃d aliq̃ mouet̃ mõ. Aliť expõit ꝙ ĩ reb⁹ mutabilib⁹ triplex ẽ dispõ. vna ẽ q̃ trãseũt de nõ eẽ ad eẽ p generationẽ q̃tũ ad h̃ dicit. Oĩm generatio reꝝ. Aut res pmanẽt ĩ existẽtia p aliqđ tps. postq; generate sũt q̃tũ ad illas dicit. Cunctosq; mutabiliũ naturaꝝ ꝓgressus. Aut res ꝓcedũt de eẽ ad nõ eẽ p corruptionẽ. q̃tũ ad illas diĉ. Et q̃cquid aliq̃ mouet̃ modo. Notandũ ꝙ quidã dicũt. fatũ esse quãdã dispõnem derelictã in rebus inferioribus ex actione corporũ celestiũ. ẜm quã inferiora necessitãtur ꝛ ꝯstringuntur ad ignobiles effectus. Et sic beatus Gregori⁹ in omeľ. epiphanie improbat fatũ dicens. Absit a fideliũ cordibus vt fatũ eẽ aliqđ dicamus scz necessitans inferiora. quia sic oĩa venirent ex necessitate. Alio modo accipitur fatum pro dispositione rerum ẜm quã res dependent ex diuina voluntate ꝛ potestate. ꝛ sic fatum conceditur aliquid esse. Est ergo ꝓuidentia diuina ordinatio siue dispositio existens in mente diuina qua cũ/

cta inferiora sint prouisa fm statum sue nature. Fatum autem est disposi-tio diuina existens in rebus mobilibus, qua singula suis annectuntur or-dinibus vt magis patebit.

¶ Que diuersa eē facile liquebit. Hic ponit differentiā inter prouidentiaȝ ꝛ fatū assignando diffinitiones vtriusqȝ. secundo ostendit ꝙ vnū eorum de

Que diuersa eē facile liquebit. siqs vtriusqȝ vim mēte ꝯspexerit. Nā ꝓuidētia ē ipa illa diuina rō. in sūmo oīum pricipe ꝯstituta. que cūcta disponit Fatū vero īherēs rebus mobilib⁹ dispō ꝑ quā ꝓuidentia suis queqȝ nectit ordinibus. Prouidētia nāqȝ cūcta pariter ꝗuis diuersa: ꝗuis infinita cōplectitur. Fatū ꝟo singula digerit in motum locis formis: ac tpib⁹ distributa. Ut hoc temporalis ordinis explicatio. in diuine mentis adunata prospectu prouidentia sit. Eadem vero adunatio digesta atqȝ explicata temporibus fatum vocetur.

pendet ex alio: ibi. Que licet diuersa. Primo dicit Que duo scȝ fatuȝ ꝛ prouidentiam diuinā liquebit. i. patebit esse diuersa. si quis mente cōspexerit. i. considerauerit vtriusqȝ vim. i. naturam ꝛ essentiā ꝛ diffiniens ꝓuidentiam dicit. Prouidētia est ipsa diuina rō. que ē in summo ꝓncipe oīum rerum constituta. que scilicet ratio cuncta disponit. Tunc diffiniens fatum dicit. Fatum est dispositio inherens rebus mobilibus idest temporalibus per quā dispositionem prouidentia nectit queqȝ suis ordinibus. Tunc declarat istas diffinitiones ex proprietatibus vtriusqȝ intendens. ꝙ prouidētia cōplectitur omnia simul. sed manifestum est ꝙ omnia nusꝗ sunt simul nisi in mente diuina. ergo oportet ꝙ prouidentia sit ratio existens in mente diuina. ad fatū vero spectat vt ea que fato subduntur distribuantur per tempora ꝛ loca. Ita ꝙ ordo fatalis quandā successionē tꝑalē importat. talis autem successio non est. nisi in ipsis rebus mobilibus. quare oportet ꝙ fatum sit in rebus mobilibus. Unde dicit in littera. Prouidentia nanqȝ cuncta complectitur pariter ꝗuis diuersa ꝛ infinita. Fatum vero digerit. id est diuidit singula distributa in motuȝ. locis. formis temporibus. ita scilicet vt hec temporalis explicatio que ad fatum pertinet. adunata in ꝓspectu diuine mentis sit prouidentia. Eadem ꝟo adunatio digesta idest diuisa et explicata temporibus. que successionem important vocetur fatum.

Notandum ꝙ qꝛ prius dixit ꝙ diffinitio rerū faciēdarum vt est in intellectu diuino dicitur prouidētia. vt aūt refert̄ ad res mobiles dr̄ fatum. Posset alicui videri ꝙ fatū et ꝓuidētia significarent eandem rem sub diuersis ratiōibus. Ideo philosophia h̄ excludens ostēdit ea realiter distingui po

nens diuisionē vtriusq₃. Notandū ꝙ cognitio dei hʒ se ad res sic cogni-
tio artificis ad artificiata. sic ergo oīa artificiata subdūt ordini ⁊ rōi artis
sit necesse ē oēs res subdi rōi ⁊ ordini diuine ꝓuidētie. ꝓpter qđ oñdit ꝙ
ꝓuidētia ē diuina rō que cūcta disponit. Notandū ꝙ dispō que ponit in
diffinitōe fati accipitur pro ordine. ⁊ dicitur ille ordo inherens rebus mo-
bilib⁹. ad dif
ferentiam or
dinis qui est
in ipa rōe di-
uina. quē iaʒ
vocamus ꝓ-
uidentiā: ſm
quē ordinem
ꝓuidentia di
na ānectit q̄-
q₃ suis ordi-
nib⁹. scilicet
vt illa eueni
ant illo tpe.
⁊ alia alio tē
pore Hec pri
us: illa poste
rius.

Que lʒ diuersa sint. alter tñ pēdet ex alte-
ro. Ordo nāq₃ fatalis ex ꝓuidētie simplici
tate ꝓcedit. Sic eni artifex faciēde rei for-
mā mēte ꝑcipiēs mouet opis effectū. ⁊ qđ
simplr̄ pn̄tarieq₃ ꝓspexerat. p tꝑales ordi-
nes ducit. Ita deus ꝓuidentia quidē sin-
gulariter stabiliterq₃ faciēda disponit. fato
vo hec ipa q̄ disposuit multiplr̄ ac tꝑaliter
administrat. Siue igitur famulantibus q̄-
busdam prouidētie diuinis spiritib⁹ fatuʒ
exerceat: seu aīa. seu tota in seruiente natu
ra. seu celestib⁹ syderū motib⁹. seu angeli-

¶ Que lʒ di-
uersa sint.
Hic oñdit ꝙ licet fatū ⁊ ꝓuidentia differant tñ vnū dependet ex altero di-
cēs. Que lʒ sint diuersa. tñ alter pendet ex altero. s. fatum dependet ex ꝓ-
uidentia. nam ordo fatalis procedit ex simplicitate prouidētie. sicut decla
rat in simili dicēs. Sicut eni artifex puto edificator. formā faciēde rei sic
domus. mente ꝑcipiēs. i. ꝓspiciens mouet. i. ꝓducit effectū opis. ⁊ quod
simplr̄ ⁊ pn̄tarie ꝓspexerat mente scʒ formā domus cum suis ꝑtib⁹ sil' du-
cit p tꝑales ordines supple ad effectū. prīo fundamētū. postea parietes. vl
timo tectū. Ita deus prouidentia sua singulariter. i. simpliciter ⁊ stabiliter
disponit omnia faciēda. sʒ fato. i. p fatū ea que disposuit tꝑaliter admini-
strat. Notandum ꝙ prouidentia diuina hʒ esse in prima causa. fatū vo in
rebus causatis. Itē prouidentia diuina habet motū vnitū: quia est in vno
simplici. s. in mente diuina fatū autē habet motum pluralitatis: qꝛ in plu-
ribus causatis habet eē. Item fatum dependet a prouidentia diuina sicut
effectus a sua causa. ꝟ non econuerso. Sicut enī forma rei artificialis depē
det a forma preexistēte in mente artificis. ⁊ nō ecōuerso: sic fatū dependet
a prouidentia diuina non autem econuerso.
¶ Siue igitur famulātibus. Hic ponit diuersas opīones circa fatū ⁊ dicit
Siue fatū exerceat quibusdā diuinis spiritib⁹ famulantib⁹ diuine ꝓuidē
tie siue exerceatur aīa siue tota natura inseruiēte. siue exerceat motib⁹ cor
porum. syderū. i. celestiū. siue angelica virtute. siue demonū solertia. siue
aliquibus hoꝝ. vel oībus hoc est incertū. tamē istud est certū prouiden-

tiam diuinam esse immobilē ⁊ simplicē formā rerũ gerendaruꝫ id est fiendaꝝ. sed fatũ eē nobilē nexũ. i. dispōnē. ⁊ ordinē tpalē eoꝝ que diuina simplicitas disposuit gerēda. i. ꝓducēda. Notandũ ꝙ fatũ ē tpalis dispositio rerũ inq̃ꝫtũ ea que ꝓuisa sunt a deo ꝓducunť ad effectũ mediātibꝰ causis scđis adminiſtrātibꝰ. de q̄bꝰ causis diuerse fuerũt opiniones q̄s Boetiꝰ tangit in littera. sed nullam earũ affirmat. Nam quidam antiquorum dicebant fatũ exerceri mediātibꝰ diuinis spiritibꝰ deo famulantibꝰ. Alij dicebāt ipsum exerceri ab aīa mũdana. sicē platonici. qđ alij exponunt de anima humana. quia per ipsam tanq̄ꝫ

seu angelica virtute. seu demonũ varia solertia seu aliquibꝰ hoꝝ. seu oibꝰ fatalis series texitur. illđ certe manifestũ est imobilem simplicemq̄ꝫ gerendarũ formā rerũ eē ꝓuidentiā fatũ ꝟo eoꝝ que diuina simplicitas gerēda esse disposuit: mobilē nexum atq̄ꝫ ordinē tpalē. Quo fit vt oīa que fato subsunt prouidentie q̄q̄ꝫ subiecta sint: cui ipsum etiā subiacet fatũ. Quedā ꝟo q̄ sub ꝓuidentia locata sunt fati seriē supent. Ea ꝟo sunt q̄ prime ꝓpinqua diuitati stabili-

per causaꝫ scđam exercenť actus liberi arbitrij qui sub prouidentia cadũt. Alij dixerunt fatũ exerceri tota nā inseruiēte. i. ītelligētes ꝑ totā naturā cōplexionē oīuꝫ elemētoꝝ. Alij dicũt fatũ exerceri motibꝰ corpoꝝ celestiũ: sicē astrologi. Alij ꝙ ꝑ variā solerciā demonũ. ⁊ dicuntur demones in ꝯposito spūs habitantes circa humectā ptē aeris: ſm doctrinā quorũdā platonicorũ qui dicunť cacodemones. i. malũ sciētes. Alij dicũt fatũ exerceri angelica virtute. Ubi notādũ ꝙ in pꝛīa opiniōe fatũ dr̄ exerceri mediātibꝰ spiritibus deo famulātibꝰ. qđ ē intelligēduꝫ de spiritibꝰ oīa disponētibꝰ. ſ̄ īmobilr̄ ꝑmanētibꝰ. Qđ aũt dr̄ in q̄nta opiniōe fatũ exerceri ꝟtute angelica. intelligēdũ ē de angelꝭ siue spiritibꝰ applicātibꝰ se diuersis locis missis ī ministeriũ. Angelꝰ eīm nũcius īterꝑtať: ⁊ ē nomē officij nō nature ſm. b. grego.
¶ Quo fit vt oīa. Hic infert quandā ꝯclusionē circa fatũ ⁊ ꝓuidētiā. scđo declarat eā in exemplo ibi. Nam vt orbiũ. Primo dicit ex quo dictũ est fatũ dependere a ꝓuidētia diuina. Quo fit. i. ex quo sequiť. vt oīa q̄ subsũt fato etiā prouidētie sint subiecta. Cui etiā prouidētie ipsum fatum subiacet. sed non econuerso. quia quedam que locata sunt sub prouidentia superent seriem fati: scilicet ea que immediate per deum administrantur sicut creatio rerum. et glorificatio creaturarum rationalium. ea vero que sunt ꝓpinqua prime diuinitati stabiliter fixa id est immobilia. Hec excedunt ordinem fatalis mobilitatis. i. mutabilitatis. Notandum ꝙ quia fatũ dependet a prouidentia sicut effectus a sua causa. necesse est illa que dependent

a fato etiam a prouidentia dependere. non autem ecõuerso. quia effectus non adequatur sue cause. prouidentia aũt ad diuinũ intellectum spectat. fatum vᵒ ad ea que in creaturis geruntur.

¶ Nam vt orbium. Hic declarat illam conclusionem ꝑ exemplũ ostendens quomodo quedam subiacent fato magis. quedam minus. ⁊ quedam to-

ter fixa: fatalis ordinem mobilitatis excedunt. Nam vt orbium circa eundem cardinem sese vertentium qui est intimus ad simplicitatem medietates accedit ceterorumqꝫ extra locatorum veluti cardo quidam circa quem versentur existit. extimus vero maiore ambitu rotatus. quanto a pũcti media indiuiduitate discedit: tanto amplioribus spacijs explicatur. Siquid vero illi se medio connectat ⁊ societ in simplicitatẽ cogitur. Diffundiqꝫ ac diffluere cessat. Simili ratione quod longius a prima mẽte discedit. maioribus fati nexibus implicatur. Ac tanto aliquid fato liberuꝫ est

taliter excedunt fatũ. Secundo ex dictis concludit hĩtudinẽ fati ad ꝓuidẽtiaꝫ ꝑ quedã silia ibi. Igitur vti est. dicit prĩo. Naꝫ sicut orbium .i. circulorūꝫ vertentiuꝫ .i. mouentiũ se circa eundeꝫ cardinem .i. axem. ille q̄ ẽ intimus .i. vicinior siue ꝓximior axi accedit ad simplicitatẽ medietatis. id ẽ axis vel centri quia tardiori motu mouetur. ⁊ ideo magis accedit ad immobilitatem axis. ⁊ iste circulus respectu exterioris habet se ad modũ centri circa quod exterior versatur. vnde subdit ꝙ est veluti quidam cardo. id est centrum ceterorũ orbium extra locatorum circa quem versentur. Sicut mediolus in rota adheret axi et est sicut cardo quidam circa quem voluũtur canti ⁊ radij. Extimus vero. id est vltimus orbis exterior. rotatus. id ẽ motus maiore ambitu. tanto explicatur amplioribus spacijs. quanto discedit a media indiuiduitate. puncti id est centri. Si quid vero illi medio se ꝯnectat illō cogit̃. id ẽ cõpellit̃ in simplicitatẽ. i. imobilitatẽ axis. ⁊ cessat diffũdi ⁊ difluẽ ꝑ magnũ spaciũ. Silr̃ illō qō lõgiꝰ a prĩa mẽte discedit sicut creature corruptibiles. maioribꝰ nexibꝰ fati iplicat̃ ⁊ tãto magis aliq̄d ẽ libeꝝ a fato. quãto viciniꝰ petit. i. accedit illũ cardinẽ reꝝ. s. deũ. qō si firmitate supne mẽtis heserit supgredit̃ necessitatẽ fati. Notãdũ quanto magis entia sunt ꝓpinq̄ prĩo causato minꝰ sũt mutabilia. ⁊ quanto remotiora tanto magis mutabilia. qō declarat phia exẽplo diuersoꝝ circulorũ ab eodẽ centro ductoꝝ. in quibus circulꝰ remotior a centro ẽ maior. ⁊ velocius mouetur. quia magis spacium pertransit in equali tempore. Qui autem est vicinior centro minor est et tardius mouetur minus spaciuꝫ per

transcundo. circuli vero medij medio mō se habēt ꝛ est optīa cōpatio centri circuli ad creatorē. Sicut enī cētrū ē indiuisibile ꝛ ab ipō possent plures circuli procedere. Ita creator vnꝰ ꝛ indiuisibilis existens infinita creat ꝛ gubernat.

quanto illū rex cardinē vicinꝰ petit. Quod si supne mentis heserit firmitati motu carens. fati quoqꝫ supgreditur necessitatem Igitur vti ē ad itellectū ratiocinatio ad id qd est: id qd gignit. ad eternitatē tempus ad punctum medium circulus. ita est fati series mobilis ad prouidētie stabilem simplicitatem. Ea series celum ac sydera mouet elementa in seinuicez temporat. ꝛ alterna commutatione transformat. Eadem nascentia occidentiaqꝫ oīa per similes fetuum seminumqꝫ renouat progressus.

¶ Igitur vti est. Hic phia ꝯcludit habitudinē fati ad ꝓuidentiā diuinam ꝑ quedā similia. ꝛ dicit. series fati ita ē .i. ita se habꝫ ad stabilē simplicitatē diuine ꝓuidentie sicut ratiocinatio se hꝫ ad intellectum. Ubi sciēdum ꝙ illud qd intellectus simplici veritate intelligit ratōcinatio per modū discursus ꝛ successiue apprehendit. Etiā fatū se hꝫ ad prouidētiam sicut illud qd gignit hꝫ se ad illd qd est. Ubi sciendū ꝙ illud qd gignit est in quadā fluxibilitate ꝛ motu. qd vero actu ē genitū est in quadā ꝑmanētia. etiā hꝫ se fatū ad ꝓuidētiā sicut tēpus ad eternitatē. Ubi sciēdū ꝙ in tpe ē successio ꝑtiū tpis. pñtis. pteriti ꝛ futuri. eternitas aūt est sine successiōe tota sil' existēs. Itē fatū hꝫ se ad ꝓuidētiā sicut circulꝰ ad mediū pūctū. Ubi sciēdū ꝙ circulꝰ distēdit ꝛ ꝑ ꝑtes diuidit mobilis existens. punctum autem est immobile ꝛ indiuisibile. quia ex primo euclidis. punctum est cuius pars non est.

¶ Ea series celū ac sydera mouet. Hic phia ośdit q̄ sint illa que fato disponunt. scdo ꝯcludit ꝙ illa q̄ itellectui ꝯfusa videt: i diuina gubnatōe sūt rōnabilr ordinata ibi. Quo fit. Prio dic ea series fati de q̄ dictū ē mouet celū ꝛ sidera. tpat elemēta in seiuicē ne totalit se corrūpāt. ꝛ trāformat ipa alterna ꝯmutatōe. ita ꝙ ex aq̄ fiat aer ꝛ ecōuerso. ꝛ eadem series fati renouat oīa nascentia ꝛ occidētia. i. mouētia. ꝑ siles ꝓgressus fetuū quo ad aīalia ꝛ seminū quo ad vegetabilia. ꝛ fatū etiā ꝯstringit idissolubili ꝯnexiōe cāꝝ actus. i. apatōes. ꝛ fortunas hoīm. q̄ oēs res cū ꝓficiscant .i. ꝓcedant ab exordijs diuine ꝓuidētie. necesse ē eas eē imutabiles. Ita eñ res optīe regunt. si simplicitas manēs i diuina mēte. ꝓmat. i. explicet. ideclinabilē. i. imutabilē ordinē cāꝝ. Hic aūt ordo diuie ꝓuidētie. coerceat ꝓpria icōmutabilitate res mutabiles. ꝛ alioqn temere. i. casualit fluituras. Notādū ꝙ fatū ꝯsideraf dupl'r vno mō vt ē i causis scdis, quaꝝ ordo ꝛ dispositio di

citur fatum. ꝛ sic fatū est mobile. ꝛ res fato subiacētes sunt mobiles. Alio mō ꝯsideratur fatū ſm ꝙ dependet a ꝓuidētia diuina. q̄ oīno imobilis est. ꝛ sic fatū sortit̄ imutabilitatē. ꝛ sic etiā res fatales vt sic ſm subām sūt immobiles. Notandū ꝙ si aliquid possit declinare ab ordine ꝓuidētie. tūc ꝓuidētia diuina deficeret a suo effectu. ꝛ hoc redundaret in impotētiā regētis. Et si dicis si oīa subiacent ꝓuidētie diuine. ergo oīa eueniunt ex necessitate. dicendū ꝙ nō. qꝛ deus ꝓuidet res sicut sunt future. quedam ꝓuidet necessario euenire. et q̄dā ꝯtingent̄ ꝛ de h̄ videbitur magis in quito huius. ¶ Quo fit. Hic pħia oñdit ꝙ ea q̄ apparēt in rebꝰ ꝯfusa in diuina gubnatione sunt ordīata dicēs. quo fit id est ex h̄ ꝙ diuina prouidētia ineuitabilē ordinē

Hec actus etiam fortunasqꝫ hominum indissolubili causarum connexione constringit. que cum ab imobilis ꝓuidentie proficiscantur exordijs. ipas quoqꝫ immutabiles necesse est esse. Ita enim res optie regunt̄ si manēs in diuina mēte simplicitas indeclinabilē causaꝝ ordinem ꝓmat. Hic ꝟo ordo res mutabiles: et alioq̄n temere fluituras: ꝓpā icōmutabilitate coerceat. Quo fit vt tametsi vobis hunc ordinē minime considerare valentibus. confusa oīa ꝑturbataqꝫ videāt̄. nihilominꝰ tn̄ suus modus ad bonū dirigens cūcta dispōit. Nihil ē eñ qḋ mali cā nec ab ipsis quidē improbis fiat. quos vt vberrime demonstratū est: bonū querētes prauus error auertit. nedum ordo de summi boni cardine ꝓficiscens a suo quēquem deflectat exordio

rebus constituit. sequitur vt etsi vobis minime valētibus considerare hūc ordinē reꝝ. videāt̄ vobis oīa ꝯfusa ꝛ ꝑturbata. nihilominꝰ tn̄ modꝰ suus .i. ordo ꝓpriꝰ diuine ꝓuidētie. dispōit cūcta dirigēs ea ad bonū. nihil eñ ē ꝙ cā mali fiat. nec etiā ab ipsis iprobis. q̄s bonū q̄rētes prauꝰ error auertit vt priꝰ demōstratū ē. nedū. i. mltominꝰ ordo fatal̄ ꝓficiscens de cardine sūmi boni. i. ab ipso deo. deflectat a suo exordio. i. a deo: q̄ ē finis ꝛ ꝑncipiuꝫ oīm. Notādū ꝙ dicit malos nihil facē cā mali. cuiꝰ oppositū pꝫ mlti eniꝫ mali seipos interimūt. dicēdū ꝓ nullꝰ opat̄ respiciēs ad malū qꝛ oīa bonū appetūt. Si aūt q̄s malū opat̄. h̄ ꝯtingit sub fantasia mali. Nā aliquis in magna anxietate existēs estimat eē bonū fugere anxietatē. ꝛ nihil aliō ipe ꝯsiderās seq̄t̄ hāc estiationē seipsum interficiēs ꝛ talis priuās se bono ducit̄ fantasia boni. qꝛ ꝓ tunc putat esse bonū effugere anxietatē ꝑuatōe vite.

¶ Que vo inquies. Hic pħia soluit q̄onē q̄re bona malis ⁊ mala bonis cō
tigant. Et Prīo oñdit hoc ī gnāli. scd̄o magis ī spāli ibi. Sȝ si aliq̄s Pri-
mo assignat cām p̄dicti accidētis ex defectuoso iudicio hoīm. scd̄o ex ꝯrio
iudicio dei ⁊ hoīm ibi. Nam vt pauca. Prīo facit qd̄ dictū est secundo de
clarat ꝑ se sil'e ibi. Non eñ dissimile. Prīo dicit. O boeci tu inquies q̄ pōt

Que vo inquies pōt vlla iniquior eē ꝯfu-
sio. q̄ȝ vt bonis tum aduersa. tū ꝓspa. ma-
lis etiam tum optata. tum odiosa ꝯtingāt.
Nū igitur ea mētis integritate hoies de-
gunt vt quos ꝓbos improbosue cēsuerit.
eos quoqȝ vti existimāt eē necesse sit. Atq̄
i hoc hominū iudicia depugnāt. Et quos
alij premio alij supplicio dignos arbitran
tur. Sed cōcedamus vt aliquis possit bo-
nos malosue discernere. Nū igitur pote-
rit intueri illā intēpiem (velut in corpib⁹
dici solet) animorū: Non eni dissimile est
miraculū nescienti. cur sanis corporibus.
his quidem dulcia illis vero amara conue
niant. Cur egri etiam quidā leuibus. qui-
dam vo acerbis adiuuant. Ad h̄ medi-

esse vlla iniq̄-
or cōfusio. q̄ȝ
vt bōis aliq̄n
ꝓspera aliq̄n
aduersa cōtin
gāt. id est eue
niant cū sem-
per bonis de
berēt ꝓspera
euenire. ⁊ ma
lis per cōtra-
rium aliquan
do cōtingant
optata aliq̄n
odiosa. cū sꝑ
mal' deberent
odiosa eueni
re dicit pħia.
Nunquid ho
mines degūt
id est viuunt
ea integritate
id est integro
iudicio men-
tis. vt necesse
sit eos eē pro
bos quos ipsi censuerint. i. iudicant esse tales. Atqui pro certo in hoc de-
pugnant. i. ꝯriant iudicio hoīm. vt q̄s alij p̄mio alij arbitrant̄ dignos sup
plicio. S̄ ꝯcedam⁹ vt aliq̄s possit discernere bonos ⁊ malos. Nūq̄d ip̄e po-
terit ītueri illā mīmā tēperiē. i. īteriorē ꝯditionē ⁊ q̄litatē aīoꝝ velut solet
dici in corpib⁹. q̄si dicat. Ego loq̄r de aīs s̄ȝ ꝙ hoīes ꝯsueuerūt loq̄ de cor
pib⁹. Notādū ꝙ ꝓpt̄ d̄fectuosū iudiciū hoīm ꝯtigit ꝙ iudicāt eos eē bonos
q̄ mali sūt ⁊ ecōuerso. Si ḡ iudicāt malos eē bonos. ⁊ si ill' eueniāt mala pu
tāt bōis euēire mala. ⁊ si bōis q̄s iudicāt malos euentāt bōa putāt mal' eue
nire bōa. ⁊ iō sepe putāt bonos dep̄mi. cū mali dep̄mūt̄ iudicātes malos
eē bonos. ⁊ putāt malos extolli cū bōi extollūt̄ q2 iudicāt bonos eē malos
¶ Nō eñ dissimile ē miraculū. Hic pħia declarat hoc ꝑ sil'e dicēs. Istō mi-
raculū nō ē dissimile īmo valde simile ad propositū nescienti alicui cur sa-
nis corporibus his conueniant dulcia his amara. etiā nescienti alicui cur
q̄dā egri adiuuant̄ leuib⁹ quidā acerbis. lȝ hoc videat̄ mirꝝ nesciēti. tñ me
dicus de h̄ nō mirat̄. q̄ cognoscit modū ⁊ tp̄amētū sanitatis ⁊ egritudis. S̄

cus q̇ sanitatis ipsi⁹ atqꝫ egritudinis modū tꝑamētūqꝫ dinoscit mime mirat̄. Quid ꝟo aīoꝝ aliō salus videt̄ eē q̄ꝫ ꝓbitas. q̇d egritudo q̄ꝫ vicia. Quis eni ali⁹ vł̄ ꝯuator bonoꝝ. vł̄ maloꝝ depulsor. q̄ꝫ rector ac medicator mētiū deus. Qui cum ex alta ꝓuidentie specula respicit quid vnicuiqꝫ ꝯueniat agnoscit. ꝛ quod ꝯueniri nouit: accōmodat. Hinc iam fit illud fatalis ordinis insigne miraculum. cuꝫ ab sciente geritur quod stupeant ignorantes. Nam vt pauca que valet ratio humana de diuina ꝓfunditate perstringam. de hoc queꝫ tu iustissimum ꝛ equiseruantissimum putas. omnia scienti prouidentie diuersum videtur. Et

cut silr̄ lꝫ hō ignoret quid ꝯueniat bonis ꝛ malis. tū de⁹ q̄ ē scrutator cordiū ista cognoscit vidēs q̄ bonis aliqn̄ ꝯueniūt aduersa. mał̄ qn̄ꝫ ꝓspa. iō sic eis distribuit ꝛ h̄ ē qō s̄bdit applicādo silitudinē ad aīm dicēs. Quid eñ aliud vr̄. i. apparet eē solus aīoꝝ q̄ꝫ ꝓbitas. q̇d aliō ē egritudo aīoꝝ q̄ꝫ vicia ꝛ quis ali⁹ cōseruator ē bonoꝝ. ꝛ depulsor maloꝝ q̄ꝫ de⁹ rector ꝛ medicator mentium. Qui cū respicit ex alta specula ꝓuidentie. ipse agnoscit q̇d vnicuiqꝫ conueniat. et qō nouit ꝯuenire: hoc accommodat. hic. i. ex hoc qō dictum est. Fit insigne miraculū ordinis fatalis. i. fit illud qō admirant̄ homīes in ordīe fatali cum sciente. i. a deo illud gerit̄. i. fit. qō ig̃rātes stupeant. i. admirātur. Notandū q̄ ē bona comparatio sanitatis et egritudīs corꝑał̄ ad medicū. ꝛ ꝓbitatis ꝛ vicij aīoꝝ ad deū. sicut eñ medic⁹ cognoscēs causas sanitatis ꝛ egritudinis. scit quid ꝯueniat sano ꝛ egro alijs ignorātib⁹ ꝛ mirātib⁹. sic de⁹ cognoscens q̄litatē aīorū scit quid bonis ꝯueniat ꝛ q̇d malis. ꝛ vnicuiqꝫ sibi ꝯueniēs tribuit qn̄qꝫ malis ꝓspera: bonis aduersa. de stupent ignorātes. Notandū q̄ specula dicitur locus altus aptus ad circūspiciendum ꝛ qꝛ deus ꝑ prouidētiā oīa circumspicit. iō silitudinarie ipsa ꝓuidētia dicitur specula. Notādū q̄ qꝛ hoīes ignorant q̇ sūt bōi ꝛ mali ignorāt etiam q̇d vnicuiqꝫ ꝯueniat. iō aliqua credunt̄ ꝯuenire bonis q̄ tū ꝺm iudiciū dei eis non conueniunt. ꝛ ideo hoīes mirantur quare deus eis non attribuat que vident̄ eis attribuenda. Ideo dicit ph̄ia ex dictis ꝯtingit h̄ miraculū q̄ ignorantes stupent que fiunt a deo sciente.

¶ Nā vt pauca. Hic ph̄ia oñdit q̄ bōis mala ꝛ bōa mał̄ ꝯtigunt ex ꝯ̄rio iudicio dei ꝛ hoīm dicēs. Ut ego pauca ꝑstrīgā que hūana rō valet. s. accipe de diuina profūditate illō supple declarabo. O Boeci de hoc supple hoīe quē tu putas eē iustissimū ꝛ seruātissimum eq̇. i. eq̇tatis diuersū vr̄. i. aliter

videtur prouidētie scīcti oīa.i.deo.qđ cōfirmat autoritate lucani.ꝙ descri bens bellū inť Pompeiū ⁊ Iuliū cesarē cū quereret ab eo cuius cā eēt iu stior dixit.victrix cā displicuit.ſ victa Cathoni.Vñ dicit. Victricē cām.s. Iulij cesaris placuisse dijs.victam vo cām.s. Pompeij placuisse Cathoni admonuit lucanus noster familiaris.ex quo cōcludit ea que ꝯ spem hominū veniūt esse ꝯfusionē ī opiniōe hominum: non tñ in re dicēs Quicq̄d igitur videas geri.i.fieri vel euenire.contra spem hominis causaꝫ ignorātis id in rebus ē rectus ordo.ſꝫ opinioni tue ē ꝑuersa ꝯfusio.Nota ꝙ Cato vticēsis propter suaꝫ

victricem quidē causam dijs victam vero Cathoni placuisse familiaris nr̄ lucanꝰ admonuit.Hic igiť quicq̄d citra speꝫ videas geri rebꝰ quidē rectus ordo est . Opinioī vero tue ꝑuersa confusio. Sed sit aliquis ita bene moratus.vt de eo diuinū iudiciū pariter humanumq꜓ consentiat.sed est animi viribus infirmꝰ. cui si quid eueniat aduersi. desinet colere forsitan innocentiam per quam nō potuit retinere fortunā. Parcit itaq꜓ sapiens dispēsatio ei quem deteri

sapiam ⁊ virtutē maxīe autoritatis fuerat in pplo.Cum aūt Iuliꝰ pugnaret contra Pompeiū.Cato iudicauit pompeium esse iustum attribuit sibi causam victricem.Alij autem iudicabant Iulium esse iustū attribuentes sibi causam victricem.ex quo patet ꝙ de eodem contrario modo iudicabant dij ⁊ homines sapientes qui Cathonē sequebantur.

¶ Sed sit aliquis.Hic phīa assignat causas spāles q̄re bonis ⁊ malis īdifferenter eueniūt nūc ꝓspera nūc aduersa.Scđo excusat se de āpliori ꝑtractōe hmōi cāꝝ:scđa ibi.Neq꜓ em̄ phas.Prīo declarat itētū suū de bōis secūdo de malis ibi.Nā id q̄ꝫ.Prīo assignat cām quare aliq̄bꝰ bōis nō eueniunt mala.scđo quare aliq̄ñ eis contingūt mala ibi.Alijs mixta.Prīo ostendit quare bonis non ꝯtingant mala.scđo quare contingant eis q̄n꜓ bona ibi.Fit autem.Primo assignat duas causas:quare bonis non eueniant mala.scđa ibi.Est alius.Prima causa est infirmitas animi alicuius boni cui si adueniret aduersitas ipse deterioretur.Vñ dicit in littera. Sed sit.i.ponamus ꝙ aliquis sit ita bene moratus.i.morigeratus.ꝙ diuinum ⁊ humanum iudicium ꝯsentiat de eo.forsan ipse est infirmus viribus animi non potens resistere aduersitatibus.Cui si eueniat quid.i. aliquid aduersi.forsan desinet colere īnocentiā.i.exercere virtutē.per quā nō potuit retinere fortunaꝫ.quia imputabit sue innocētie ꝙ prosperitas sua recessit quēadmodum legitur de Iob.cui vxor sua improperabat.dicens.Adhuc ꝑmanens in simplicitate tua benedic deo ⁊ morere.

¶ Parcit itaq꜓ illi sapiens dispēsatō,i.ꝓuidētia dei quē aduersitas possit

facere deteriorē.ne patiatur eū laborare aduersitate cui non ꝯuenit. No
tandū q̈ q̇dā bōi sunt ita imbecilles aī q̈ ex modica tēptatōe aduersitatis
mutarent᷑.qđ vidēs deꝰ parcit ip̄is ne eos aduersitate deijciat. Un̄ aplꝰs.
Fidelis deus qui non patitur vos temptari vltra id q̈ potestis.
¶ Est alius cunctis virtutibus absolutus. Hic assignat aliam causam qua

orē facere possit aduersitas.ne cui nō ꝯue-
nit laborare patiat᷑. Est aliꝰ cūctis ꝟtutibꝰ
absolutꝰ.sctūsq₃ ac deo ꝓximꝰ. Hūc ꝯtigi
q̇buslibꝫ aduersis nephas ꝓuidētia iudi-
cat adeo vt ne corporeis q̇dē morbis agi-
tari sinat. Nam vt q̇dā me q̇₃ excellentior
ait.viri scti corpus edificauerūt ꝟtutes.
Fit autem sepe vti bonis summa rerū re-
gēda deferatur. Ut exuberās retūdat᷑ im-
probitas. Alijs mixta quedā ꝓ aīoꝝ q̄lita
te distribuit. Quosdā remordet:ne lōga fe
licitate luxurient. Alios duris agitari vt
ꝟtutes animi patie vsu atq₃ exercitatione
cōfirmēt. Alij plus equo metuūt quod fer
re possūt. Alij plꝰ equo despiciūt qđ ferre

re quibusdaz bonis nō ad-uenīant mala dicēs. Est ali-us homo ab-solutus.i.perfectus cūctis virtutibus et sanctus ⁊ ꝓximus deo hūc hominē con-tingi.i.tangi aliquibus ad-uersis ꝓuidētia diuina iu-dicat nephas adeo id est in tātū.vt nec sinat ip̄m agitari morbis corporeis.quod ꝯfirmat autoritate cuiusdā phi.dicēs Nā vt ait quidaz
phus excellētior me cuius auctoritatem pōit ī greco.que tantum sonat in latīo. Corpꝰ viri sacri edificauerūt ꝟtutes supple ꝑsuādo ip̄m ab aduersis.

Nota q̈ scđa cā q̄re aliquibꝰ nō adueniūt aduersa ē excellēs sctitas ip̄oꝝ sic ei deꝰ excellēter malos nō tm̄ punit in futuro.sed etiā ī p̄nti.sic aliq̇s excellent᷑ bonos nōtm̄ p̄miat in futuro ꝫ ī p̄nti ab aduersitate custodit. Notādum q̄re phia dicat quidam excellētior me dixit.cū nullus sit excellētior phia. Dicendum q̈ littera sic debet exponi. Nam quidaz phus excellētior alijs phis me.i.ꝑ me phiam dixit.

¶ Fit aūt sepe. Hic oñdit q̄re bōis sepe ꝯtigāt bona dicēs. Fit aūt.i.ꝯtingit sepe vt sūma reꝝ regēda.i.p̄ncipatꝰ regēdi res deferat᷑.i.ꝯcedat᷑ bōis.i.ꝓbis nōtm̄ ꝓpter vtilitatē bonoꝝ hoīm.ꝫ vt iprobitas exuberās.i.abūdans maloꝝ retundat᷑.i.ꝯpescat᷑ vł exprimat᷑. Tūc assignat cām q̄re bōis qñ₃ ꝯtigant mala dicēs. Alijs.i.bōis deus distribuit q̇dā mixta.i.nūc bona nūc mala.ꝓ q̄litate aīoꝝ.q̇sdā ei bonos deꝰ remordet aduersitatibꝰ.ne luxuriēt.i.supbiāt lōga felicitate.i.ꝓspitate Alios bonos patit᷑ agitari.i.vexari.durł.i.aduersitatibꝰ vt ꝟtutes aī ip̄oꝝ ꝯfirment vsu ⁊ exercitatōe patiē

tie. Ut pz in Job. Alij plus equo metuūt qđ bñ ferre pñt. sic thomas formi dauit īgressum Indie di. Dñe mitte me quovis p̄terq̄ ad indos. Alij plus equo despiciūt qđ ferre nō pñt. q2 quasi presumēdo despiciūt temptatiōes quas tñ ferre non possunt. Ut sctūs petrus q̄ dixit. Et si oportuerit me mori tecū nō te negabo qui ad temptatōez ꝛ accusationē ancille xp̄m negauit

nō pñt. hos in expimētū sui tristib⁹ ducit. Nonnulli venerādū scli nomē gliose ꝑcio mortis emerūt. Quidā supplicijs iexpugnabiles exēplū ceteris ꝓtulerūt. iuictā malis eē ṽtutē. Que q̄ recte atq̄ disposite ꝛ ex eoꝝ bono q̄b⁹ accedere videnť fiant nl̄la dubitatio ē. Nā illđ q̄z qđ iprobis nūc tristia nūc optata ꝓueniūt. ex eisdē ducit̄ causis ac de tristib⁹ q̄dem nemo mirať. ꝙ eos malo meritos oēs existimāt: quoꝝ q̄dē supplicia: tū ceteros ab sceleribus deterrent. tum ipsos quibus inuehuntur emendant

hos vtrosq̄ deus ducit. i. temptat tri-stib⁹. i. aduersitatibus. in epimentū sui. i. in recognitionē sui. vt sciant q̄d possint ꝛ q̄d non possint. ꝛ nō nl̄li. i. aliqui emerunt precio mortis venerandū no-men seculi sicut martyres. Quidā inexpugnabiles supplicijs ꝓ-tulerunt ceteris exemplū. virtutē eē inuictā a malis. que oīa q̄ recte ꝛ di-sposite fiant ex eoꝝ bono quibus accedere: videnť nulla ē dubitatio. No-tandū ꝙ quidā plus timēt q̄ timere deberēt aliquā aduersitatem. de q̄bus dr̄ in psalmo. Trepidiauerūt timore vbi non erat timor. Talibus deus immittit aduersitates quib⁹ resistūt vt cognoscant se gr̄a dei posse resistere ei qđ timebāt. Alij autē presumētes de ꝓprijs viribus despiciūt tēptatōes q̄si potentes resistere eis. illis deus tēptatōes immittit ꝛ ꝑmittit eos succūbere vt cognoscant q̄ fragilis sit humana natura sine diuine gratia.

¶ Nam illud quoq̄. Hic assignat causas q̄re malis q̄ñz bona q̄ñz mala cō-tingāt. Et ꝓ oñdit q̄re malis ꝯtingant mala. scđo quare bona ibi. Leta ṽo. Prio dicit. Ex eisdē causis duciť. i. ꝓbať. ꝙ improbis nūc ꝓueniūt tristia nūc optata. sed de tristib⁹ que malis eueniūt nemo mirať. q2 oēs existimāt eos. s. malos eē meritos. i. dignos malo. quoꝝ maloꝝ supplicia ceteros deterrent. i. terrore retrahūt a scelerib⁹. ꝛ ipsos malos emendant q̄bus inuehunť supplicia. Notandū ꝙ ph̄ia innuit tres causas quare malis eueni-unt mala. Pria ē q2 oēs hoies estimāt eos dignos malo. Scđo q2 ꝑ sup-plicia maloꝝ alij a malo retrahūtur. Tercia cā q2 mali supplicijs emēdāť. ¶ Leta ṽo magnū bonis argumētū loquunť. Hic assignat causas q̄re ma-lis bona eueniant. secundo soluit tacitam questionē siue obeiectionē. ibi. Naz vt probis. Prio dicit. Leta ṽo. i. ꝓspera que malis eueniunt. loquū-tur, id est iudicant bonis magnū argumētū, quid iudicare debeāt de hmōi

felicitate. quam sepe cernant famulari improbis. Habēt enim probi ex hoc
certissimū argumentū ꝙ illa non est vera felicitas q̄ malis aduenit: sȝ falsa
deceptio. Tūc assignat primā causam q̄re deus malis ꝯcedit bona ꝛ ꝓspe-
ra ꝙ q̄dē mali ꝑ ꝓspa ꝓ̄ſuant̄ a peiorib⁹ scelerib⁹ ne fiāt fures vl̄ raptores
ꝛ dicit. In qua re vt malis eueniāt ꝓspera. illō credo dispēsari. i. dispēsati

Leta vero magnū bonis argumentum lo-
quuntur. Quid de huiusmodi felicitate de-
beant iudicare. q̄ꝫ famulari sepe improbis
cernant. In qua re illud etiam dispensari
credo. ꝙ forsitan alicuius tampreceps at-
q̄ꝫ importuna natura est. vt eum in scelera
potius exacerbare possit rei familiaris in-
opia. huius morbo prouidētia collate pe-
cunie remedio medetur Hic fedatam pro-
bris conscientiam spectans. ꝛ secum fortu-
nam suaȝ comparans. forsitan pertimescit
ne cuius ei iocundus vsus est sit tristis a-
missio. Mutabit igitur mores. ac dum for-
tunam metuit amittere nequiciam derelin-
quit Alios in cladem meritam precipita-
uit indigne acta felicitas. Quibusdam
permissum puniendi ius. vt exercitium bo-
nis et malis esset causa supplicij.

oni ordinari
ꝙ forsitā na-
tura alicuius
mali est tam-
ꝑceps ad ma
lum ꝛ impor
tuna. vt ino-
pia rei fami-
liaris. i. pau-
pertas. possit
euȝ exacerba
re id est pro-
uocare in sce
lera. s. ad fur
tuȝ vl̄ ad ra-
pinam. hui⁹
morbo diui-
na prouiden
tia medet̄ re
medio colla-
te pecuīe. tūc
assignat secū
dam causam
talem ꝙ ideo
malis eueni-
unt prospera
vt ꝓsperita-
te emendent
vitam quam
timētes ne ꝓ
pter maliciam amittant prosperitatem. Unde dicit. Hic id est aliquis ma-
lus spectans. i. considerans conscientiam suam fedatā ꝓbris. i. maculatā
vicijs. ꝛ ipse ꝯpans secū fortunā. i. ꝓsperitatē suam. forsitan ꝑtimescit. vt
cuius rei. s. ꝓsperitatis iocund⁹ est ei vsus illi⁹. fiat tristis amissio. ꝛ dum
metuit amittere fortunā derelinquit nequiciā. Tūc ponit terciā causam di
cens. Alijs malis aduenit prosperitas vt incidant maiorē miseriā aduersi
tatis qꝛ sicut dictum fuit secundo libro prosa quarta. In omni aduersitate
fortune infelicissimum genus infortunij est fuisse felicē. Unde dicit in lr̄a.
ꝙ felicitas indigne aucta. Alia littera hȝ acta id est inducta. alios malos
precipitauit in meritam cladem id est in miseriam. Et addit ꝙ quibusdam
malis permissum est, id est concessum, ius puniendi. i. ꝑtās vt sit bonis cau

sa exercitij in virtutib⁹ ꝛ patiā. ꝛ malis sit cā supplicij. Nota ꝙ felicitas quosdam precipitat in cladem aduersitatis. Unde Samariensis. Promo uet iniustos fortuna volubiles vt quos Scandere precipites fecit ad ima rotet. Nam grauiore ruit turris tumefacta ruina. Et grauis pulsat alta ci-pressus humū. Et notandū ꝙ boni ꝑ aduersitates in virtutib⁹ ꝛ patiā exer

Nam vt ꝓbis atq̈ iꝓbis nullū fed⁹ ē. ita iꝑi iter se iꝓbi neq̄unt ꝯuenire. Quid ni. cū a semetiꝑis discerpētib⁹ ꝯsciam vicijs quiq̈ dissentiāt. faciātq̈ sepe q̄ cū gesserit nō fuisse gerenda decernant. Ex quo sepe summa illa prouidētia ꝓtulit insigne mira culuȝ. vt malos mali bonos facerent. Nā dum iniqua sibi a pessimis quidā ꝑpeti vi dentur noxiorū odio flagrantes ad virtu-tis frugem rediere. Dum se eis dissimiles student eē quos oderāt Sola ē cm̄ diuina vis. cui mala q̊q̈ bona sint cū eis ꝯpetēter vtendo alicui⁹ boni elicit effectum. Ordo enim quidē cuncta ꝯplectitur. vt quod ab

cent. Unde idem pauper Heinricus. Aspera ferre decet matu-rant asꝑa mē tem. Et bene matura pleni us vna sapit. Per nimios est⁹ gelidas transit ad vn das. Sicq̈ ꝑ oppositū dul cia querit ho mo.

¶ Nā vt pro-bis. Hic sol-uit quādam obiectionem scdo īfert q̄n dam ꝯclusio nem ibi. Ex q̄ sepe. Prīo dic̄. Aliq̈s diceret. dixisti ꝙ malis ē ꝯcessū ius puniendi vt sint cā supplicij alijs malis. h̄ nō videt̄ ver̄ q2 mal⁹ nō punit malū cū sint sil'es. h̄ soluit ꝓhia dicēs. Sic̄ ꝓbis ꝛ iꝓbis nullū ē fed⁹. i. ꝯcordia. q2 sꝑ īuicē ꝯriant̄. Ita ipsi iꝓbi nequeūt iter se ꝯuenire. Quid ni. i. q̄re nō eēt ita. cū q̄q̈. i. q̄libet mali. dissentiāt a semetiꝑis vicijs discerpētib⁹. i. distrahētib⁹ conscientiam ipsorum. ꝛ sepe mali faciant. que cū gesserint id est fecerint. decernant ide st iudicēt non fuisse gerenda. i. faciēda. Notādū ꝙ intm̄ aliq̈s ē bon⁹ inq̄ztū ꝑuat ordinē ī vltimū finē. q̄ finis ē sūmū bonū. ꝛ q2 illū finē ꝛ ordinē oēs bōi seruāt. iō oēs bōi ī eo ꝙ bōi sīt īuicem ꝯcordant mali autem quia hūc ordineȝ nō obseruāt ꝛ a semetiꝑis discordant. mutuo sibi conordare non pn̄t.

¶ Ex quo sepe summa illa. Hic īfert quādā ꝯclusionē dicens. Ex quo mali puniunt malos ex hoc diuina prouidētia ꝓtulit insigne miraculū scilȝ vt mali facerent malos bonos quod' declarat. Nam dum quidam mali viden tur perpeti iniqua a pessimis. flagrantes id est ardentes odio noxiorum id est damnoruȝ suorum. ipsi rediere ad frugem virtutis id ē ad vtilitatē. dū tales student se esse dissimiles illis malis quos oderant. ꝛ addit ꝙ sola di uina vis talis est, cui mala sint bona id est cedunt in bonum, sicut cū mal⁹

facit malum bonũ. Unde subdit. Cum deus vtendo ꝯpetenter magis elicit effectum alicuius boni. Ordo enim fatalis cuncta cõplectitur. vt quod decesserit ab insignata ratione ordinis scilicet mali relabatur in aliuꝫ ordinẽ scꝫ boni. ne in regno prouidentie dei liceat quid. i. aliquid temeritati. i. inordinationi. ⁊ ponit autoritatem in greco q̃ tantũ sonat. Fortissimus in mundo deus omnia regit.

signata ordinis ratiõe decesserit. hoc lꝫ in aliũ tñ ordinẽ relabatur. ne quid in regno ꝓuidentie liceat temeritati. fortissimus in mundo deus cuncta regit. cũ oia secula ꝓuidet ac ꝓspicit. Neqꝫ enĩ phas est homini cunctas diuine ope machinas. vel ingenio ꝯprehẽdere vl' explicare ₰mone. Hoc tñ ꝓspexisse sufficiat. quod naturarũ oĩm proditor deus. idem ad bonum dirigens cũcta disponat. Dumqꝫ ea que protulit in sui similitudinem retinere festinat. Maluꝫ omne de reipublice sue terminis per fatalis seriem necessitatis eliminat. Quo fit vt que in terris abundare creduntur. si disponentem ꝓuidentiam spectes. nihil vsqꝫ mali esse perpendas. Sed video iam dudũ te ⁊ pondere questiõis oneratũ. ⁊ rõis ꝓlixitate fatigatum. aliquam carmis expectare dulcedinem. Accipe igitur haustum quo refectus. firmior in vlteriora contendas.

Notandum ꝙ bonũ ꝓueniẽs ex malicia improborum nõ est imputãduꝫ ipis iprobis. sed tm̃ diuitie virtuti que nouit ex mal' efficere bona. et licꝫ deus malũ dirigat ad bonuꝫ sua intentõe ⁊ ptã te. non tamẽ homo ideo ẽ extra culpam qui illud maluꝫ agit mala intentione.

Notãduꝫ ꝙ alius est ordo naturalis. alius ordo a deo ꝓuisus. Ordo naturalis est vt deum et ꝓximũ diligamus. Ordo ꝓuisus est tpalis rerum dispositio que fatum vocatur. ⁊ licet ordinẽ naturalem sepe dimittamus aliquid plus deo diligendo ⁊ ꝓximũ odiendo. tamẽ ordinem ꝓuisum a deo nunqꝫ effugimus. quia nunqꝫ aliter ꝓuenit q̃ꝫ deus ꝓuidet. ⁊ si aliquid recedit ab ordine naturali relabitur in aliũ. vt si aliq̃d est malũ quo ad mi̾icordiã ipm est bonũ in cõpatione ad iusticiã. ita ꝙ in regno diuine ꝓuidẽtie nihil relinquit̾ temeritati. i. inordinationi.

¶ Neqꝫ enĩ phas ẽ homini. Hic phia excusat se de ampliori indagatõe causarum dicens. Neqꝫ enĩ est phas homini vl' ingenio comꝓhẽdere vel ₰mone explicare cunctas machinas. i. causas vel disposiciões opere diuine. i.

causas vl' dispōnes opere diuine. i. diuini opis. hoc tm̄ sufficiat ꝓspexisse. q̄ꝺ de⁹ ꝓditoꝛ. i. ꝓductoꝛ oīm nāꝝ dispōat cūcta dirigēs ad bonū. Et dū ea q̄ ꝓtulit. i. ꝑdixit festinat retinē ī silitudine sui. i. in bono. ip̄e eliminat. i. excludit ꝑ seriē id est per ordinez fatal' necessitatis omne malū de termīs sue publice rei. i. mūdi. quo fit vt mala q̄ credūt abūdare in terris. si spectes ꝓ-

Metrum sextum quarti libri

s Si vis celsi iura tonantis
Pura solers cernere mente
Aspice summi culmina celi.
Illic iusto federe rerum
Veterem seruant sydera pacem
Non sol rutilo concitus igne
Gelidū phebes impedit axem.
Nec q̄ summo vertice mundi
Flectit rapidos vrsa meatus.
Nunq̄ occiduo lota profundo

uidētiā dispo nētē nihil per pēdas vsq̄ eē mali. Tūc inuocat Boetiū ad ꝯsolationē metricā dicēs Uideo te esse oneratū pondere q̄ōnis q̄ difficil' ē. et fatigatū ꝓlixitate oꝛōnis. expectare aliq̄ dulcedinē carminis. Igit' accipe haustū dulcedīs metrice. q̄ refect⁹. i. recreat' firmioꝛ ꝯtēdas. i. ꝑgas ī vlterioꝛa. Notādū q̄ dicit malū nusq̄ eē in ꝯꝑatōe ad diuinā ꝓuidētiā. q2 malū nō ē aliq̄ nā neq̄ aliq̄ res. oīs eī nā ꝛ res appetit suā ꝑfectionē. Cū aūt appetibile hēat rōnē bōi. si malū eēt nā ꝛ res appetēs ꝑfectōez malū eēt bonū. Notādū q̄ nullū ē malū simpl'r ꝛ totalit' ī mōo q̄n ī ꝯꝑatōe ad diuinā ꝓuidētiā hēat rōez bōi. vñ expeditml'tos defectos ꝯtingere ī vniuerso ne ml'ta bōa tollūt'. Si em̄ nō corripet' aer ignis nō ꝯꝟuaret'. nec vita leōis ꝯꝟuaret' nisi occideret' agnus vl' azinus. neq̄ laudaret' iusticia nec patiētia si nō eēt iniq̄tas. Ex q̄ p3 q̄ multa in cōꝑatione ad nos sunt mala. que in cōꝑatione ad diuinā ꝓuidentiā oīa disponētē ꝟm q̄ melius ꝯpetūt vniuerso bona sunt.

Si vis celsi iura tonātis. Istō ē sextū metꝝ hui⁹ q̄rti q̄ꝺ ꝟm q̄sdā dr̄ adonicū. ꝟ3 q̄sdā archiloycū. ab īuētoꝛe tetrametrū. Dactilicū a pede ꝑdñante. In q̄ metro ph̄ia ꝯmēdat diuinā ꝓuidētiā in dispōne reꝝ. ꝛ ꝑ ex ꝑte reꝝ q̄ diuīa dispōne regūt' scḋo ex ꝑte dei regētis ibi Sedet īterea. Primo ꝯmēdat diuinā ꝓuidētiā ī regimīe corpoꝝ celestiū. scḋo ī regimīe elem̄toꝝ. tercio in regimīe tꝑoꝝ. q̄rto in regimīe gn̄ābiliū ꝛ corruptibiliū: scḋa ibi. Hec ꝯcoꝛdia. tercia ibi. His de causis. q̄rta ibi. Hec tēꝑies. Prīo dicit Si tu solers. i. sapiēs vis pura mēte cernere iura. i. regimīa q̄b⁹ mūd⁹ regit' celsi tonātis. i. dei. aspice culmīa. i. altitudines sūmi celi. Illic sydera ꝟuāt veterē pacē. i. antiquā ꝯcoꝛdiā quā eis diuina ꝓuidētia īdidit iusto federe q2 sol ꝯcit⁹. i. ꝯmot⁹. rutilo igne. i. caloꝛe. nō īpedit gelidū axem phebes. i. lune. nec vrsa q̄ flectit rapidos meat⁹. i. mot⁹ circa polū septētrionalē. nūq̄ lota acciduo ꝓfūdo. i. mari occidētali. cupit tingere. i. mergere. flāmas

oceano.i.mari.cernēs cetera sydera mergi in mare. ⁊ loquitur mori vulgari: credit enī vulgus stellas q̄n occidūt descendē in mare. ⁊ vesp. i. ven⁹ sp eq̄s vicib⁹ tp̄is nūciat seras vmbras noctis. ⁊ eadē ven⁹ ex̄ns lucifer reuehit diē almū.i.clar̄ Sic altern⁹ amor ꝓueniēs ex diuia ꝓuidētia. reficit eternos cursus syderū. sic.i.p talē mutuā ꝯcordiā. bellū discors exulat.i.expellit̄ ab oris ab stringeris.i.a regiōib⁹ celestib⁹ q̄ gerūt astra. Notādū de hac dictiōe solers q̄ ẜm Isidoruꝫ īterpretat̄ q̄si solicitus ī arte vel vtilis ⁊ ⁊ sic dꝫ scribi per duplex ll. Sꝫ ẜꝫ Huguitionē dr̄ a solon qđ ē totū vl̄ mł̄tū ⁊ ars tis. q̄si tot⁹ vl̄ multus ī arte ⁊ sic dꝫ scribi p simplex l. Notanduꝫ q̄ deus magis denoiat̄ tonās a tempestate tonādi. q̄ȝ ab alia tēpestate. qr maior terror p eā īcutit̄ mētib⁹ hoīm q̄ȝ p aliā. vn̄ p tēpestatē tonādi hoīes magis īducūt̄ ad recogitādā diuinā potētiā. Notādū q̄ vrsa hn̄s septē stellas circa polū septētrionalē mota. nūq̄ occidit ẜ sp nob̄ appet. lꝫ alie stelle nob̄ oriāt̄ ⁊ occidāt. de venere āt q̄ de nocte seq̄t̄ solē ⁊ de mane lucifer dicta p̄cedit solē visū fuit in ꝑ libro metro secundo.

Cetera cernens sydera mergi
Cupit occeano tingere flammas:
Semp vicib⁹ tp̄is equis
Vesper seras nunciat vmbras.
Reuehitq̄ȝ diem lucifer almū.
Sic eternos reficit cursus
Alternus amor. sic astriugeris
Bellū discors exulat oris
Hec concordia tpat equis
Elemēta modis. vt pugnantia
Vicibus cedant humida siccis
Iunganto̧ fidē frigora flāmis.
Pendulus ignis surgat in altū
Terreq̄ȝ graues pondere sidant.
Hisdem causis vere tepenti
Spirat florifer annus odores.

¶ Hec ꝯcordia tpat eq̄s. Hic pħia ꝯmēdat regimē diuine ꝓuidētie ī elem̄tis dicēs. Hec ꝯcordia ꝓueniēs ex diuina ꝓuidētia. tpat elem̄ta eq̄s modis vt hūida eleměta pugnātia.i.ꝯria cedāt. siccis vicib⁹.i.viceuersa. Ita q̄ q̄nꝫ p̄ualeāt hūida ⁊ q̄nꝫ sicca. ⁊ q̄ frigora.i.elem̄ta frigida. iūgāt fidē. .i.ꝯcordiā. flāmis.i.calidis elemētis: ne vnū totalr̄ aliđ corrūpat. ⁊ ħ ꝯcordia facit vt pēdul⁹ ignis surgat ī altū.i.moueat̄ sursū. ⁊ terre graues pondere sidāt.i.deorsū residean̄t. Tūc ꝯmēdat regimē dei circa tp̄a dicēs. Hisdē causis.i.silib⁹ causis p diuinā ꝓuidētiā ordiatis ānus florifer.i.ī q̄ abūdāt flores. spirat odores ip̄o vere.i.tp̄e veris. tepēte.i.incalescēte. estas feruida siccat.i.maturat. cererē.i.fruges. Autūn⁹ remeat.i.reuertit̄. ꝑuis.i.

onerosus. pomis imber defluus irrigat hyemē. Tūc cōmēdat regimen dei circa gnābilia ⁊ corruptibilia dicēs. Hec tēpies. i. tꝑata dispō ꝓuidētie diuine alit ⁊ ꝓfert qcq̄d ī orbe spirat vitā. i. qcq̄d viuit. ⁊ eadē tēpies rapiēs ea q̄ fecit. ꝯdit. i. abscōdit. ⁊ aufert. s. ab eē. mergens orta. i. ꝓducta supmo obitu. vltīa morte. Notādum ꝫm ꝯmētatorē. viij. phisi. Primū antiquum

Estas terrerē feruida siccat.
Remeat pomis grauis autūnus.
Hyemē defluus irrigat imber.
Hec temperies alit ac profert
Quicq̄d vitā spirat in orbe.
Eadē rapiēs condit et aufert
Obitu mergēs orta supremo
Sedet interea conditor altus
Rerūq; regēs flectit habenas
Rex ⁊ dn̄s: fons ⁊ origo.
Lex ⁊ sapiēs arbiter equi.
Et que cū motu concitat ire
Sistit retrahēs. ac vaga firmat.
Nam nisi rectos reuocans itus.
Flexos iterū cogat in orbes.
Que nunc stabilis ꝯtinet ordo.

nihil fac̄ sine scd̄o antiquo. i. celo. q̄ p̄ria cā generationē ⁊ corruptōnē elemētoꝝ ⁊ oīm in mūdo ⁊ tēpoꝝ distīctionē opatur mediantibus corporibꝰ celestibꝰ. Unde in li. de pomo Arestotelis scribitur. q̄ creator oīm sua sapīa preparauit speras. ⁊ in qualibet spera stellas lucidas. ⁊ dedit ipīis virtutē dominandi ī hoc mundo faciēdi bonum et maluꝫ mortē ⁊ vitā. ⁊ incedūt stelle ꝫm virtutē ipsis a creatore datā. ꝫm desideriū ⁊ volūtatē eiꝰ ī ascēdēdo ⁊ descēdēdo. nūc de oriēte ad occidēs. nūc de occidēte ad oriēs sine ꝯdictōe. ⁊ oīs stelle sūt sicut ꝫui dn̄o obediētes. ⁊ cursus ⁊ motus eaꝝ nō ē a seipsis nec ṽtute eaꝝ. sꝫ ē creator q̄ fac̄ eas mouerī ¶ Sedet iterea ꝯditor altꝰ. Hic ꝯmēdat ꝓuidētiā diuinā ex ꝑte dei regētis dicēs. Interea dū res sic gerūẗ. altꝰ ꝯditor. i. summꝰ creator rex deꝰ. sedet. i. in se mutabiliẗ manet regēs oīa. flectit. i. moderaẗ. habenas reꝝ. i. frena. exn̄s rex ꝑ sapīam gubernatōis. dn̄s ꝑ potētiā creatōis. Fōs oīs bonitatis. ⁊ origo oīum ⁊ ipse a nullo. lex oīa ligans. ⁊ sapiēs arbiter. i. iudex. equi. i. equitatis oībus retribuēs ꝫm iusticiā que. s. lex oīa regens. ꝯcitat. i. excitat encia. ire. i. procedere ad eē. motu id est per motum. ⁊ sistit id est permanere facit ad tēpus inesse retrahens oīa ad nō esse ⁊ ipse firmat per gratiam. vaga id est instabilia per naturam. Nam nisi deus reuocans rectos itus id ē rectū progressum q̄ est abeē ad nō eē. cogitat. i. reducat encia in flexos orbes. i. in quasdā circulatiōes, ea que stabilis ordo diuine pro-

uidẽtie ꝯtinet ip̃a diſſepta.i.ſeꝑata a ſuo fonte.i.a ſuo ꝑ̃ncipio qḋ ẽ deus fatiſcãt.i.deficiant.⁊ ad nihilũ deueniẽt.Hic fons ẽ cõis amor cũctis enti bus.⁊ cũcta reputẽt.i.appetũt teneri.i.ꝯſeruari.fine boni.i.ꝑ finẽ boni.qꝛ res aliter nõ queãt durare.i.ĩ eẽ ꝑpetuari.niſi ꝯuerſo amore.refluãt.i.rede ant.cãe.i.ad cauſaꝫ ꝑ̃mã.que dedit eis eẽ ꝑ creationem.

Diſſepta ſuo fonte fatiſcant.
Hic ẽ cunctis cõis amor
Repetũtq; boni fine teneri.
Qui nõ aliter durare queãt
Niſi ꝯuerſo rurſus amore
Refluant cauſe que dedit eẽ.

Proſa ſeptima libri quarti

i
Am ne igiť vides quid hec oĩa q̃ dixi mus ꝯſequať. B. Quid nam inquã. P. Omnẽ inquit bonã prorſus eſſe fortu· nam. B. Et qui inq; fieri põt. P. Attẽde

Notandum ꝙ encia regum tur a deo ꝑ q̃n dã circulatio nẽ ẽm quã q̃ dãmõ ꝑpetuã tur ineẽ. ver bigrã. deꝰ ſic diſpoſuit res vt ex ſemĩe ꝑ uениat herba et econuerſo ex herba pro ducatur ſemẽ ſic in genera tione elemen torum fit q̃dã circulꝰ. Dum ex aere gnã tur ignis ⁊ ite rũ ex igne aer. Itẽ ĩ creaturis rõnalibꝰ q̃ ꝓgrediũť a deo ꝓductõe nãe .fit iteꝝ reflexio ad ip̃m deũ ꝑ reductionẽ grẽ vt ſic nihil ꝑmaneat ĩ rebꝰ ens et ꝑfectũ niſi ꝑ q̃ndã circulatõeꝫ.⁊ h̃ ĩnuit pħia ĩ lr̃a Notãdũ ꝙ finiſ ad quẽ oĩa naturali appetitu tẽdũt ẽ ipſũ ſũmũ bonũ qḋ ẽ deꝰ.hũc finẽ ꝯſequunť rõnales creature ꝑ oꝑationẽ ĩtellectꝰ ⁊ volũtatis . Sꝫ irrõnales creature ꝯſequũtur ip̃m ſolũ ꝑ h̃ ꝙ ip̃m repñtant ꝑ quãdã participationẽ eſſendi. et ĩõ eodem appetitu naturali q̃ aliq̃d appetit ſuũ eẽ.eodẽ appetitu tendit in ſuũ vltimũ finẽ.⁊ h̃ innuit in lr̃a cũ dicit.Hic ẽ cũctis cõis amor.

Am ne igiť vidẽs. Iſta ẽ ſeptĩa ⁊ vltĩa ꝓſa huiꝰ q̃rti in q̃ pħia dedu cit quãdã ꝯcluſionẽ ex ꝑ̃miſſis. Et p̃ facit h̃.ſcḋo ſbiũgit quãdam ex hortationẽ.ſcḋa ibi. Quare inq̃t. Prĩo põit ꝯcluſionẽ ĩtẽtã. ſcḋo ꝯpat eã ad opinionẽ vulgi.ſcḋa ibi. Sꝫ eã. Prĩo diĉ. Uides ne iã o Boeci q̃d ꝯſe q̃tur h̃ oĩa q̃ dixĩmꝰ.dicit Boetiꝰ. Quid ĩquã.⁊ pħia. O ẽm fortunã ꝑ̃ſus eẽ bonã dicit Boetiꝰ ⁊ q̃ inquã.i.quõ p̃t h̃ fieri. Cui pħia. Attẽde inq̃t. Cũ oĩs fortuna ſiue iocũda ſiue aſꝑa. deferať cã remũerãdi vľ exercẽdi bonos vľ cã puniẽdi vľ corrigẽdi ĩprobos pꝫ.ꝙ oĩs fortũa ẽ bona quã vľ ꝯſtat eẽ iuſtã ſiĉ illa q̃ punit malos.⁊ ꝑ̃miat bonoſ.vľ ꝯſtat eẽ vtilẽ.ſiĉ q̃ exercet bo nos ⁊ corrigit malos dicit Boeť.nimis.i.valde xᵃ ẽ rõ.⁊ ſi ꝓuidẽtiã quã paulañ docuiſti.⁊ fatũ ꝯſiderẽ.tĉ ſnĩa ẽ nixa.i.firmata firmis viribꝰ.i.rõi bus. Notãdũ ꝙ exq̃ ẽꝫ diuinã ꝓuidẽtiã bonis ⁊ malľ nũc ꝓſpera nũc ad uerſa eueniunt bonis propter remunerationem proſpera ⁊ propter exerci tationem in virtutibus aduerſa , patet ꝙ proſpera fortuna remunerans

⁊ aduersa exercitans est bona. Item cum ꝓspera fortuna malos emendet vt visũ est pri⁹. ⁊ aduersa ipos corrigat ⁊ iuste puniat p3 ipam ēt eē bonā ¶ Sed eā si placet. Hic cōpat hanc cōclusionē ad opinionē vulgi oñdens eam vulgo eē inopinabilē. ⁊ inquirit quid vulgus sentiat de qualibet fortuna. scđa ex opiniōe vulgi ꝯcludit. qđdā ꝯriū ipsi vulgo ibi. Uide igit̃ dic̃

inquit cum omnis fortuna vel iocunda vel aspera. tum remunerandi exercendiue bonos. tum puniēdi corrigēdiq; iprobos cā deserat. ōis bona quā vel iustā constat eē vel vtilem. B. Nimis quidē inq̃ vera rō Et si quā pauloante docuisti ꝓuidētiā fatũue considerē. firmis virib⁹ nixa snīa. S3 eā si placet inter eas quas inopinabiles paulante posuisti numerem⁹. P. Et quid inquit. B. Quia id hoīm sermo cōis vsurpat. ⁊ quidē crebro quorundam malā esse fortunā. P. Uis ne igitur inquit paulisp vulgi sermonibus accedamus. Ne nimiũ velut ab humanitatis vsu recessisse videamur. B. Ut placet inq̃. P. Nonne igit̃ bonũ cēses esse quod ꝓdest. B. Ita ē inq̃ P. Que vo aut exercet aut corriget. prodest. B. Fateor inq̃. P. Bona igit̃. B. Quid ni. P. S3 hec eoꝝ ē. q̃ vł i vtute positi ꝯtra aspera bellum gerunt. vł a vicijs

q̃ O philosophia si placet eam opiniones q omnis fortũa sit bona nũeremus inter eas opiniōes q̃s pauloante posuisti inopinabiles. dic̃ phīa. quid. i. ꝓpter quid Boeti⁹ dicit q: cōis sermo hoīm vsurpat istō. i. in vsum capit quorũdā fortunam eē malam quorundā bonā ⁊ dicit phīa. Uis ne o Boeci accedam⁹ paulisper sermonibus vulgi. ne nimiũ videamur recessisse a cōi vsu hoīm. dicit Boetius. vt placet. et

phīa nōne cēses bonũ qđ ꝓdest. dicit Boeti⁹. Ita ē. ⁊ phīa fortuna q̃ aut exercet aut corrigit ꝓdest. dic̃ Boet̃. Fateor inquā. Iđ ꝯcludit phīa. Ōis fortuna bona ē que exercet ⁊ corrigit. dicit Boeti⁹. Quid ni. i. quare non Et addit phīa. Hec fortuna q̃ exercet est eoꝝ hoīm. qui positi in virtute gerunt bellũ ꝯ aspa. ꝭ fortuna que corrigit est eoꝝ hoīm qui declinantes a vicijs arripiũt iter virtutis. Dicit Boetius. Negare nequeo. Querit phīa. Quid ē de fortuna iocunda q̃ tribuit̃ bonis in premiũ. nũquid vulg⁹ decernit. i. iudicat eā eē malā. dicit Boetius nequaq;: sed censet. i. iudicat eā eē optimā sicut ē. Querit vlteri⁹ phīa. Quid est de reliqua fortuna q̃ punit.

que cũ sit aspera ⁊ coerceat malos iusto supplicio. nunq̃d pplus. i. vulgus putat eã eẽ bonã. dicit Boet. Immo iudicat eã eẽ miserrimã oĩm q̃ excogitari pñt. Notandũ ꝙ oĩs fortuna vł ẽ ad exercẽdũ bonos ⁊ corrigendũ malos hoĩes. Uł ẽ ad remunerandũ bonos ⁊ puniẽdũ malos. Fortuna q̃ ẽ ad exercẽdũ bonos ⁊ ad corrigẽdũ malos hoĩes vtraq3 ẽ bona. et ṡm opinionẽ vulgi. qđ pbat philosophia. Illud qđ pdest est bonũ. sed fortuna q̃ exercet bonos hoĩes pdest bonis. ⁊ que corrigit malos pdest malis. ergo vtraq3 ẽ bona. Fortuna aũt q̃ exercet ẽ bonorũ qui gerũt bellũ ꝯ vicia Fortuna que corrigit ẽ malorũ q̃ declinant ad virtutes Fortuna aũt q̃ remũerat

declinantes ỽtutis iter arripiũt. B. Negare inquã nequeo. P. Quid ỽo iocunda que in premiũ tribuit bonis. Nũ vulgus malã eẽ decernit. B. nequaq3. Uerũ vti ẽ ita q̃q3 eẽ optimã censet. P. Quid reliq̃ q̃ cũ sit aspera ⁊ iusto supplicio malos cohercet. Nũ bonã ppls putat. B. Immo oĩm inquã q̃ excogitari pñt iudicat eẽ miserrimam. P. Uide igitur ne opinionẽ populi sequẽtes qđdã inopinabile valde ꝯfecerimꝰ. B. Quid inquã. P. Ex his eñ ait q̃ cõcessa sunt euenit eorũ quidẽ q̃ sunt vel in possessione vel in profectu. vel in adeptione virtutis omnem quecunq3 sit bonam in

rat bonos. bona est etiã ṡm vulgares. sed q̃ punit malos oĩm pessima ẽ ṡm vulgares. ⁊ hanc opinionẽ vulgi de vtraq3 fortuna phia tangit in littera. ¶ Uide igit. Hic phia ex ꝯcessis a vulgo ꝯcludit qđdã inopinabile ⁊ ꝯtrariũ vulgo. s. malã eẽ fortunã tm̃ malorũ. cũ tñ opinet vulgus vt plurimũ malã fortunã euenire bonis ⁊ dicit. Uide ne nos sequẽtes opinionẽ ppli. i. vulgi confecerimꝰ. i. cõcluserimꝰ. quoddã valde inopinabile apud vulgum. Quid inquã dicit Boetius ⁊ phia. Ex his enim q̃ cõcessa sunt ṡm opinionem vulgarẽ euenit ꝙ eorũ qui sunt in perfecta possessione virtutis. vel in profectu vel in adeptione virtutis. oẽm fortunã eẽ bonam siue sit pspera siue aduersa. manẽtibus autem in improbitate oẽm fortunã esse pessimã. ⁊ dicit Boetius. Hoc verũ est ṡm vulgares. q̃uis nemo audeat ꝯfiteri ṡm veritatem. quia in rei veritate oĩs fortuna bona est tam bonorũ q̃ malorũ vt probasti. Notãdũ ꝙ oĩs fortuna bona vel est remunerãs. vł exercẽs vel corrigens. Fortuna remunerãs est eorũ qui sunt in possessiõe virtutis. Fortuna exercens est eorũ qui sũt in profectu virtutis. Fortuna corrigens est eorũ qui incipiũt eẽ virtuosi. Ex quo relinquitur ꝙ eorũ q̃ pmanẽt ĩ malicia sit fortuna pessima ⁊ hoc verũ est ṡm opiniones vulgares. Nota ꝙ q̃libet fortuna põt dupliciter considerari. Uno modo in cõpatiõe ad cãm

vniuersalē que oīa regit ⁊ disponit ordinādo singula ī finē eis ꝯuenietem sic ōis fortuna bōa ē vt ꝓbatū est. Vel pōt cōparari fortuna ad istū cui euenit. ⁊ sic solū illa dr̄ bona que aliqd̄ bonū ꝯfert illi cui aduenit: ⁊ illa mala que nihil mali confert.

¶ Quare inqt ita. Hic pħia fac̄ quādā exhortatōnē dicēs. Ex quo ōis fortuna ē bona

improbitate vero manentibus omnez pessimam esse fortunam. B. Hoc inquā verum est. tametsi nemo audeat cōfiteri. P. Quare inquit ita vir sapiens moleste ferre non debet. quotiens in fortune certamen adducitur. vt virum fortem non decet indignari quotiēs increpuit bellicus tumultus. vtriqʒ enim huic quidem glorie propagande. illi vero confirmande sapientie difficultas ipsa materia est. Ex quo etenim virtus vocatur. quod suis viribus nitens non superetur aduersis. Neqʒ enim vos in prouectu positi virtutis diffluere delitijs ⁊ emarcescere voluptate venistis pliū cum omni fortuna nimis acre conseritis. Ne vos aut tristis opprimat aut iocunda corrūpat firmis mediū virib⁹ occupate Quicquid aut infra subsistit. aut vltra progreditur habet ⁊ ꝯtemptū felicitatis. Nō habet premiū laboris. In vestra ē enim situm manu qualem vobis fortunam formare malitis. Omnis enim que videt̄ aspera nisi aut exercet. aut corrigit. punit.

sapiēs vir nō debʒ moleste ferre quotieſ adducit̄ ī certamē fortune .i. cū fortuna ⁊ nō decet fortē viꝝ īdignari. i. turbari. quotiēs īcrepuit. i. īsonuit. bellic⁹ tumult⁹. i. strepit⁹ Naʒ ipsa difficultas bellādi ⁊ resistendi fortune est vnicuiqʒ viro forti ⁊ ꝟtuoso materia. i. causa glie ꝓpagande. exercitiuʒ enī bellicum est cā glie viro forti. Illi ꝟo. s. viro virtuoso resistētia fortune ē materia. i. cā ꝯfirmāde sapie. i. virtutiſ Ex quo. i. ex qua victoria talis difficultas virtus vocatur. dicitur enim virtus eo ꝙ suis viribus nitens nō superetur aduersis: ⁊ subdit. Neque enim vos positi in profectu id est in via virtutis. venistis in mundū defluere delicijs. et emarcescere voluptate. prelium nimis acre censeritis id est iudicabitis fieri cum omni fortuna, ne tristis fortuna opprimat eijciendo in desperationez, aut iocūda cor

rūpit alliciēdo ad voluptatē. occupate. i. tenete ergo mediū virtutis firmis viribus. qꝛ qcqd infra subsistit a medio virtutis deficiēdo. aut vltra pgredit mediū virtutis excedendo illud hꝫ ꝯtēptum felicitatis. i. virtutis ⁊ nō hꝫ premiū laboris. ⁊ in vestra manu. i. potestate situ ē. qualē virtutē vobis malitis. i. magis velitis formare. scꝫ bonā vel malaꝫ. Omis eni fortuna q vi aspera aut exercet bonos ⁊ punit malos ⁊ sic bōa est. Notandum ꝙ phia hortatur sapientē ad magnanimitatē cū dic. Sapiens nō dꝫ moleste ferre fortunam. Naꝫ sm Arestotelez i ethicis. Sapiēs bn̄ scit ferre fortunas. qꝛ hꝫ se sine vituplo sic̄ tetragonū. Corp⁹ ei tetragonū qcūqꝫ pijcit firmiter stat. ⁊ magnanim⁹ ē q ꝯ diffomes isult⁹ fortūe vnanimi mētis ꝯstātia militat. Notādū ꝙ virt⁹ ꝯsistit i medio int duo vicia extrema ad qꝝ vnū ipellit pspa fortūa ad aliō aduersa. Vbigrā Aduersitas ipellit ad despationē ⁊ timiditatē. psꝑitas aūt ad ꝑsūptionē ⁊ audaciā. iter q ꝯsistit mediū virtutis cui⁹ excessus vl defect⁹ ē viciosus. ⁊ h̄ inuit phia i lr̄a. Nota ꝙ i ptāte hoīs ē facē fortunā sibi qlē vult. s. bonā vl malā qō declarat phia i aduersa fortuna. qꝛ si eā accipim⁹ bono aīo pro exercitio ⁊ correctōe ipsa est bona. Si aūt eam toleram⁹ malo animo etiam pro pena ipsa mala est.

Metrum septimum quarti libri

b Ella bis quinis operatus annis
Ultor atrides. frigie ruinis
Fratris amissos talamos piauit
Ille dum graie dare vela classi
Optat ⁊ ventos redemit cruore
Exuit patrem miserumqꝫ tristis
Federatnate iugulū sacerdos

Ella bis qnis opatus annis. Hic icipit septimū ⁊ vltimū metrū hui⁹ qrti qō dr̄ saphicū ab iuētore trochaicū a pede ꝑdn̄ante. i q phia cōfirmat suā exhortatōeꝫ exēplo viroꝝ fortiū q spretl voluptatib⁹ magnos sbierūt labores spe laudis ⁊ glīe. Et ꝑ pōit plura exēpla. scdo hortat nos ad imitationē eoꝝ ibi. Ite nūc fortes. Pria ps possꝫ diuidit tot ptes qō exēpla ponit que patebūt. Primū exēpluꝫ est tale Paris filius priami regis troianorū in greciā pfect⁹ rapuit vxorē helenā Menelai ⁊ duxit eā i frigiā regionē. Menelaus aūt ꝯqstus frī suo. Agamēnoni h̄ factū Menelaon cōuocatis pricipib⁹ grecoꝝ trāsfretauit in frigiā ⁊ obsedit troiaꝫ decē annis quā tandē destruxit ⁊ maiorib⁹ iterfectis: pplm captiuauit. Cū aūt Agamēnō pficisceret vsus troiam deuenit i quādā insulā vbi factus est ei vent⁹ ꝯrius. ⁊ reqsiuit vates quid eēt faciēdū. q dixerūt ꝙ nō haberet ventū pspe rū nisi placaret dianā sacrificando ei suā filiā. Cui lꝫ hoc videret durū propter pietatē pīnam. tū suadēte Ulixe spe laudis ⁊ glīe sup victoria obtinēda ꝯsentit vt eā imolaret. quo facto obtinuit ventū psperū ad volūtatem. dicit ergo in lr̄a. Atrides. i. Agamēnon atride filius existēs. vltor opatus bella bis quinis. i. decē annis. piauit. i. purgauit vlciscendo amissos thala

mos.i.vxorē ꝯtentā in thalamo frīs Menelai.ruinis.i.destructiōib⁹. frigie.i.troie q̄ sita fuit in frigia.dū ille Agamēnon.optat dare.i.exponere velagraie classi.i.naui grecali.ꝛ dū redemit ventos cruore filie sue.ip̄e exuit.i.deposuit patrē.i.pietatē paternā ꝛ sacerdos tristis existens federat.in federe sacrificat.miserū iugulū.i.collū vel guttur. nate.i. filie Agamēnonis ſm enim huguitionez iugulū ē idez q̄d guttur vl' gutturꝰ icisio

Fleuit amissos ithacus sodales.
Quos ferus vasto recubans in antro
Mersit imani poliphem⁹ aluo.
Sed tamē ceco furibundus ore
Gaudiū mestis lacrimis repēdit:
Herculē duri celebrant labores
Ille centhauros domuit supbos
Abstulit seuo spolium leoni.
Fixit ꝛ certis volucres sagittis:

¶ Fleuit amissos ithac⁹ sodales. Hic ph̄ia ponit se cūdū exēpluz in quo declarat fortia acta ipsius vlixis. intendēs talē fabulam Vlexes rediens de bello triano decē annis errauit in mari sustinēs mlta aduersa.tādē casualiter venit ad antrū poliphemi q̄ erat maximus gigas h̄ns vnicū oculū in frōte.q̄ socios Vlixis occidit et vorauit.sup quo vlixes ꝯtristat⁹ sustinuit vsq̄ ꝑdict⁹ gigas cibo repletus obdormiret.q̄ dormiēte oculū quē in frōte h̄uit eruit.Qui euigelans furibund⁹ q̄siuit vlixē:ſ; excecat⁹ eū iuenire nō potuit Dicit ḡ in līa ithac⁹.i. vlixes ab ithaca regiōe vl' ab auo suo ithaco sic dictus.ille fleuit.i.ꝯfleuit.amissos sodales q̄s ferus poliphem⁹ recubās.i.morans in vasto antro.i.magno mersit īmani aluo.i.magno vētre.ſ; tñ vlixes furibund⁹ rependit.i.restituit.gaudiū mestis lacrimis.id ē suis tristicijs ore.i.facie.poliphemo ceco.i.excecato.

¶ Herculē duri celebrāt labores.Hic pōit aliō exēplū i q̄ describit acta herculis ꝛ labores ei⁹ q̄b⁹ fingit̄ meruisse celū dicēs.Duri labores assūpti.celebrant.i.celebrē reddūt herculē.Cuius pōit p̄mū laborē.s.domatōez centhauroꝝ dicēs.Iste hercules domuit centhauros supbos q̄ eū ꝯtēpserūt. Vbi notādū q̄ centhauri mōstra q̄dā dicta sūt ex medietate hoīes ꝛ ex medietate thauri.q̄s poete fingunt genitos ex semīe Ixionis q̄d ꝓiecit in nubē.qua Iuno circūdederat se fugiēs a facie ei⁹ volētis cū ea ꝯcubere.hos centhauros hercules domuit. Cū eni ꝯuenissent ad ludū palestine ī mōte folor Hercules ꝯgressus cū eis ipsos vsq̄ ad effusionē sanguīs ꝓstrauit.

¶ Abstulit seuo spoliū leoni.Hic ponit scd̄z laborē Herculis dicēs.Hercules abstulit spoliū.i.pellē seuo leoni. Vbi notādū q̄ ī silua Nenica fuit q̄dā leo crudilissim⁹ q̄ hoīes toti⁹ regiōis inuasit quē aggressus hercules ꝓ liberatōe p̄rie ipsum interemit ꝛ excorians ipsum pellez ꝓ spolio abstulit.

¶ Fixit ꝛ certis volucres sagittis.Hic pōit terciū laborē dicēs . Hercules fixit volucres.i.arpias certis sagittis. Vbi notādū q̄ rex fini⁹ suos filios

excecauit qui nouercam' suam de stupro accusauerant ꝓpter q̄d inuidia de-
orũ ipse ẽ excecat⁹ ꝛ apposite sũt ei arpie. i. volucres virginei vult⁹. rapiẽtes
cibũ de mensa eius. quas hercules sagittis suis fixit ꝛ fugauit.
¶ Poma cernenti rapuit draconi. Hic tangit quartũ laborẽ dicẽs. Hercu
les rapuit poma draconi cernenti. i. custodiẽti illa rapuit aureo metallo. i.
cũ claua au-
rea Hercules
inquã factus
grauior. i. for
tior leua. id ẽ
manu. Ubi
notandũ ꝙ se
ptẽ fuerũt fi-
lie Athlantis
hñtes ortũ au
reũ cũ pomis
aureis q̄ dra
co custodie-
bat Hercules
aũt superue-
niẽs draconi
poma aurea abstulit.

Poma cernẽti rapuit draconi.
Aureo leua grauior metallo.
Cerberũ traxit triplici cathena.
Uictor immitem posuisse fertur
Pabulũ seuis dñm quadrigis.
Hydra combusto periJt veneno.
Fronte turbatus achelous amnis.
Ora demersit pudibunda ripis.
Strauit Antheũ libicis arenis.

¶ Cerberꝝ traxit triplici cathena. Hic põit q̄ntũ labo
rẽ dicẽs. Hercules cerberꝝ. i. canẽ ĩfernalẽ traxit ab ĩferis triplici cathena.
Ubi notãdũ ꝙ Pirritanẽ⁹ volẽs sibi dispõsare reginã ĩferni Herculẽ et
theseũ ꝛ alios viros fortes assũpsit. q̄b⁹ veniẽtib⁹ ad ĩfernũ Cerber⁹ iani-
tor ĩferni ĩpos latratu suo ĩpediuit. Hercules aũt ĩpm tribus cathenis vin
xit. Al' ßz alios ĩpz traxit de ĩferno triplici cathana. qꝛ dr̃ hr̃e tria capita ca
nina triplici cathena vincta. ¶ Uictor ĩmitẽ posuisse fert. Hic põit sextũ
laborẽ dicẽs. Uictor. s. hercules fert posuisse ĩmitẽ dñz. s. dyomedẽ ĩ pabu
lũ seuis q̄drigis. i. equis q̄drigã trahẽtib⁹. Ubi notãdũ ꝙ dyomedes fuit
rex tracie. qui eq̄s suos pauit hũana carne. quẽ hercules interfectũ dedit
suis ꝓprijs equis deuorandũ. ¶ Hydra ꝯbusto periJt veneno. Hic põit se
ptimũ laborẽ dicẽs. Hydra. i. serpens periJt ꝯbusto veneno suo. Ubi notã-
dũ ꝙ ĩ lerna palude fuit quidã serpens habẽs plura capita quorũ vnum p̄
ciso succrescebant tria. quẽ hercules aggressus sagitãdo cũ non videret se
ꝓficere collecta ꝯgerie lignorũ ipsum cõbussit. ¶ Frõte turbat⁹ achelo⁹
amnis. Hic põit octauũ laborẽ herculis. Ubi sciendũ ꝙ cũ hercules vel-
let deducere filiã cuiusdã regis q̄ dicebatur deiamira fluui⁹ achelous quez
debebat transire mutauit se ĩ diuersas formas pugnando ꝯtra herculem.
Cum autem vltimo mutasset se in speciẽ thauri. Hercules ipso deiecto ab-
stulit sibi vnũ cornu. quod sacrificauit copie. id est dee fortune. ꝓpter quod
achelous verecundia confusus fugit ꝛ in aquis latuit. Unde dicit in litte
ra Achelous amnis id est ille fluui⁹ fronte turbatus ꝓpter ablationẽ cor-
nu. ipse demersit in ripis ora pudibunda quia latuit pre pudore in ripis.
¶ Strauit antheũ libicis arenis. Hic ponit nonũ laborẽ dicẽs. Hercules
strauit. i. occidit antheũ illũ gigantez arenis libicis. i. arenis libie regiõis

Ubi notandũ ꝙ Anthe⁹ erat gigas de terra ꝓgenitus cui⁹ erat talis virtus. ꝙ si aliqñ ex fatigatõe debilitaret̃ tactu terre: statim recupabat vires. Qui cũ exerceret magnã tyrannidẽ ĩ libia aduenit hercules. τ ꝯgressus cũ eo diu sil' luctabant̃. Cũ autẽ antheus sentiret se debilitari sponte cecidit in terrã. τ sic resumpsit vires qd̃ hercules cognoscẽs ipsuz a terra eleuauit τ supra pect⁹ suũ ipsum tenẽdo oppressit ꝗusq; spm̃ exalaret.

Cacus Euandri saciauit iras.
Quosq; pressurus foret altus orbis
Setiger spumis humeros notauit
Ultimus celum labor inreflexo
Sustulit collo. preciumq; rursus
Ultimi celũ meruit laboris.
Ite nunc fortes vbi celsa magni
Ducit exempli via. cur inertes
Terga nudatis. supata tellus
Sydera donat.

Finit liber quartus

¶ Cacus euãdri satiauit iras. Hic ponit decimum laborẽ. Ubi notãdũ ꝙ cacus fuit monstrũ euomẽs ignẽ p os cuius pat̃ fuit fulcan⁹. manebat aũt cacus in monte auentino spolians τ occidens homines τ furto plurimũ insistens. Cuz aũt hercules veniret de hispania ducẽs secuz multos boues. Cacus quosdã boues herculis furabat̃ τ traxit eos in antrũ suũ retrorsũ per caudas ne furtũ pateret. cũ autem hercules q̃reret boues p mugitũ vni⁹ bouis ꝑuenit ad antrũ Caci. ꝗ extracto ip̃m interfecit cui⁹ morte. placata ẽ ira Euãdri. quẽ idem Cacus multũ offenderat. Uñ dicit. Cacus supple morte sua quã passus est ab hercule. satiauit. i. ꝯpescuit iras Euãdri quẽ Cacus ml't̃um offenderat. ¶ Quosq; pressurus foret. Hic ponit vndecimũ laborẽ herculis. Ubi notãdũ ꝙ in archadia erat quidã aper deuastans totam regionem quem cuz hercules agitaret. aper sibi insultans humeros herculis spuma maculauit. quem aprum tandem interfecit. Unde dicit. Setiger id est aper gerẽs setas. notauit. id est maculauit humeros herculis scilz spuma vel saliua. quos hũeros altus orbis foret. i. erat pressurus q̃ꝛ vt statim patebit. Hercules hũeris suis celũ sustulit. ¶ Ultim⁹ celũ labor ĩreflexo. Hic ponit duodecimũ τ vltimũ laborem. ei⁹. Ubi notãdũ ꝙ athlas fingit̃ fuisse quidam gigas supportãs celũ hũeris suis. Hic fatigatus rogauit herculẽ vt celum supportaret ꝗusq; ip̃e respiraret. qd̃ τ hercules fecit τ p' h̃ celũ meruit. vñ di. Ultim⁹ labor hercul' fuit ꝙ sustulit. i. supportauit celũ collo ĩreflexo. i. ĩcliato. τ rursus meruit celũ tãq; ꝓciũ vlti sui laboris. ¶ Itẽ nũc fortes vbi celsa magni. Hic hortat̃ ph̃ia ad p̃dictoꝝ fortiũ viroꝝ di. Itẽ nunc fortes resistẽs aduersitatib⁹ ite illic vbi ducit via celsa. i. ardua magni hercul' q̃ ẽ

via virtutũ ꝛ via magni exempli ad aggrediẽdũ fortia. ꝛ tũc inuehiť ꝯ tardos ꝛ viciosos. d. Cur vos inertes. i. hoĩes sine arte. sicut hoĩes desidiosi. cur nudatis terga. i. dorsa vr̃a fugiẽdo labores ꝛ aduersa. nã tellus. i. terrena ↄcupiscẽtia supata donat hoĩ sydera. i. celũ. qꝛ supata terrena ↄcupiscentia efficiť hõ dign⁹ celo qð ẽ locus deoꝝ ꝛ spirituũ. Nã ſm arestotelẽ primo celi et mũdi. Omes eũ locũ q̃ sursum ẽ deo attribuũt ꝛ barbari ꝛ greci q̃ cunqꝫ putant deos eẽ de q̃ loco diť Plato ĩ fedrone. Viri speculatiui viuentes ſʒ vitã ↄtemplatinã. celestes sedes recipiũt in quib⁹ felicitate deoꝝ potiunť. qua felicitate nos faciat ꝑticipes ihs xp̃s q̃ ẽ de⁹ sup oĩa bñdictus in scl'a scl'oꝝ amẽ.

Incipit liber quint⁹. Prosa pria

D Ixerat oꝛonisqꝫ cursũ ad alia qdã tractãda ꝛ excipiẽda vtebat. B. Tũ ego Recta q̃dẽ iquã exhortatio. tuaqꝫ prorsus autoritate dignissima. Sʒ ꝙ tu dudũ de ꝓuidẽtia qõnem. plurib⁹ alijs iplicitã esse dixisti re experior. Quero eni an esse aliquid oĩno ꝛ quidnam esse casuʒ arbitrere.

Dixerat oꝛonisqꝫ cursũ. Hic icipit qntus liber Boetij de ↄsolatõe phĩa cuius hec ẽ pria ꝓsa. in q̃ phĩa vult soluere quedã dubia suã determinationem consequentia de fato ꝛ prouidẽtia. vr̃ enim ex dictis ꝙ casus non fit. quia si oĩa sunt prouisa ita ꝙ nihil eueniat ꝑter ordinem prouidentie diuine. videtur ꝙ nihil casualiter eueniat. quia casus importat euentum inopinatũ. Item videtur ex dictis ꝙ liberꝫ arbitriũ non sit. quia omnia disponuntur ſm ordinẽ fatalis necessitatis. liberꝫ autem arbitriuʒ necessitatẽ excludit. videtur ergo si poniť ꝓuidentia ꝛ fatũ ꝙ oĩno excludatur liberũ arbitrium. Phĩa ergo in p̃nti libro inq̃rit vtrũ casus sit. ꝛ quid sit. ꝛ inquirit vtrum liberũ arbitriũ sit ponẽdo argumenta quibus liberũ arbitriũ cum ꝓuidẽtia diuina non vĩ posse stare. post hoc ponit falsam solutionem quoꝛũdã quã improbat. ꝛ ponit ꝓpriam quã rationib⁹ confirmat ꝛ de eternitate deťminat ꝛ alia plura sicut patebit. Et diuidiť iste liber in vndecim ꝑtes. quia sex sunt prose ꝛ quiqꝫ metra eius. que partes et que in ipsis determinantur patebunt in processu libri. In prima prosa determinat de casu. ꝛ primo Boetius tangit acta philosophie commendans eius exhortationem factam. ꝛ mouet questionem de casu Scdo phĩa excusat se ab eius determinatione. ꝛ Boetius illam excusationẽ remouet. Tertio phĩa determinat de casu. scđa ibi. Tũ illa festino. tercio ibi. Tũ illa morem. Primo dicit. phĩa dixerat hec predicta. Et vertebat cursum orationis id est sermonis ad tractanda quedam alia atqꝫ expedienda. Tunc ego Boetius inquã. O philosophia recta est tua exhortatio facta. ꝛ prorsus est dignissima autoritate. sed ꝙ tu dudum dixisti sexta prosa quarti libri. questionem de prouidẽtia implicitam id est implica tam esse pluribus alijs

P. Cũ illa festino inquit debitũ ꝓmissiõis absoluere. viãq₃ tibi : q̃ patriã reueharis aperire. Hec aũt ꝛ si perutilia cognitu. tñ a ꝓpositi nostri tramite paulisꝑ auersa sũt. Uerẽdũq₃ est ne deuijs fatigatus ad emetiẽdũ rectũ iter sufficere nõ possis. B. Ne id inq̃₃ prorsus vereare. Nã q̇etis mihi loco fuerit ea quibus maxie delector agnoscere sil'. cũ om̃e disputatõis tue latus idubitata fide constiterit. nihil de sequentib⁹ ambigat'. P. Cũ illa Morem inq̇t geram

.s. qõnibus ego explorare.i. realiter. q̃ro ei an arbitreris casũ oĩno aliquid eẽ supple in rex natura. ꝛ q̇dã arbitreris eẽ casũ supple ĩ rex natura. Notãdũ ꝑ h' ꝙ dicit Boeti⁹ dixerat. ĩnuit phiaз iã expediuisse q̃ ad sui speculationẽ spectabãt. ꝛ ita determinasse ꝓncipalẽ hui⁹ libri intẽtionẽ. ꝛ phia vertebat cursũ orõnis. i. orõnẽ currẽtẽ. qꝛ orõ phie nõ ĩpediebat' ignorãtia docẽtis. nec tarditate dicentis. hanc orationẽ vertebat ad q̇dam alia tractanda. que autẽ fuer't illa Boetius nõ exꝑmit. qꝛ forsitan sua opinione minus erant desiderãda vl' forsan ꝯtũ ad ꝓpositũ extnea Notãdum ꝙ dic̃ exhortationẽ phie fuisse rectã. qꝛ phia hortabat' ad ꝟtutes ꝛ ad ꝯtẽptũ fortuitoꝝ. talis aũt exhortatio q̃ fit ad bonũ ꝓsequẽdũ ꝛ malũ fugiẽdũ recta ẽ. ꝛ dic̃ exhortatõeз phie eẽ dignissimã aucte. qꝛ qđ a sapiẽtib⁹ dr̃ aucte sapiẽt' dignũ reputatur
¶ Cũ illa festino inq̇t. Hic phia excusat se de hui⁹ opiniõis vl' qõnis determinatõe Et boeti⁹ illã excusatõeз remouet. d. phia inq̇t. Ego festino absoluere. i. ꝑficẽ debitũ ꝓmissiõis. ꝛ apire tibi viã q̃ reueharis ad patriã. Hec ãt q̃ tu queris de cãu. ꝛ si ꝓ ꝯuis ꝑutilia cognitu. i. cognitõe. tñ paulisꝑ auersa sũt a tramite. i. via nr̃i ꝓpositi. ꝛ dic̃ paulisꝑ qꝛ nõ sũt totalit' auersa. ſ; ali quãtulũ elucidãt ꝓmissa. ꝛ ẽ verẽdũ. i. timẽdũ. ne tu fatigat⁹ deuijs. i. qõnib⁹ extneis. nõ possis sufficẽ ad emetiẽdũ. i. trãseũdũ rectũ iter. dic̃ Boeti⁹ O phia ne illđ vereare. i. nõ timeas'. qꝛ h' fuerit mihi loco q̇etis. agnoscẽ ea q̇b⁹ maxie delector. ꝛ cũ oẽ latus. i. circũstãtia tue dispõnis mihi ꝯstiterit fi de indubitata. nihil ẽ ꝙ ãbigat' de seq̃ntib⁹. Notãdũ ꝙ dic̃ q̃ via reueharis p̃riaз. hic p̃riam vocat btĩtudinẽ. quã pri⁹ inuenire docuit. Illa aũt ꝑ q̃ hõ ꝑuenit ad ip̃m sũt ꝟtutes. de q̇b⁹ Boet'. ĩtẽdebat agẽ nõ in h' libro ſ; in vltimis libris musice sue. agẽdo de musica hũana. ĩtentionem autẽ suã nõ compleuit. quia a rege Theodorico morte preuẽtis fuit.
¶ Cũ illa morẽ inquit. Hic phia determĩat de casu soluẽdo ꝓmissas cãs ꝛ qõnes. Prĩo soluit primã an casus sit. scđo scđam. q̇d sit casus ibi lз igit'. Prĩo ondit quid significetur ꝑ nomẽ casus. ponẽdo opinionẽ quorundã. Scđo ĩprobat illã opinionẽ ibi. Quis eni. Prĩo dicit O boeci ego geraз tibi morẽ. i. cõfirmabo me voluntati tue. ꝛ sil' sic est exorsa. i. sic ĩcepit. si ali

quis definiat quo ad nomē dicēs. casum esse euentuꝫ productū motu temerario. i. improuiso. ⁊ nulla ꝯnexione causarū. Ego pħia affirmo casū sic oīno nihil eē. ⁊ decerno. i. iudico vocem casus prorsus eē manē. preter significationē rei subiecte. sicut hec vox chimera inanis est. Notandū ꝙ ꝗuis questio si ē precedit qōnez quid est. ſm ꝙ qō quid est querit de quidditate rei. quia qd ē rei nlli debetur nisi enti. tñ questio qd est querēs de quo quid est nominis est pria cognitō et iō ex q qd ē noīs oportet scire de aliquo si est. ꝓpť hoc pħia ad querendū de casu vtruꝫ sit vel nō accipit ꝙ qd ē qō significať ꝑ nomen: et dicit. Si aliqui dicūt casum esse euē-tum temerarium sine omni causa productum. ego video vocem casus esse inanem tanꝙ sibi nihil correspondeat in re.

tibi: simulꝙ sic exorsa ē. Siqdē inqt aliqs euētū temerario motu. nllaꝙ cāꝝ ꝯnexiōe ꝓductū. casū eē ꝺfiniat: nihil oīno casū eē ꝯfirmo. ⁊ꝓter subiecte rei significatōeꝫ inanē ꝓrsus eē vocē decerno. Quis eī (coercē te in ordinē cūcta deo) locus eē vllꝰ temeritati reliquꝰ pōt. Nā nihil ex nihilo existere vera snia ē. cui nemo vnꝙ veteꝝ refragatꝰ ē. quāꝙ id illi nō de opāte ꝓncipio ſ de māli subiecto (Hoc ē oīm de natura rōnū) quasi quoddā iecerint fundamētum. At si nullis ex causis aliqd oriať id de nihilo ortū eē vř. Qđ si hoc fieri nequit. nec casuꝫ

¶ Quis enī cohercente. Hic pħia improbat opinionē istā oñdens casū nihil eē ſm eam. scđo soluit qōnem ſm rei veritatē ibi. Arestoteles meꝰ. Primo ponit vnā rōnē. scđo aliā ibi. Nam nihil Antiq dicebāt ꝙ casus ē euētus temerarius. i. improuisus. Contra ħ arguit pħia sic. Vbicūꝙ oīa sunt prouisa ibi nihil ē temerariū. sed omnia que sunt prouisa sunt a deo. ergo inter ea q sūt nihil ē temerariū. Hāc rōneꝫ breuiter innuit in littera dicēs. Quis eīn locus vllus pōt eē reliquus. i. relictus. temeritari. i. improuisiōi deo cohercente cūcta in ordinē scilicet ꝓuisū: quasi dicat nulus. Notandum ꝙ oīa a deo sunt prouisa cuius ratio ē. Quorumcūꝙ deus ē causa omnia talia ꝓuisa sunt a deo. sꝫ deus ē causa omnis entis. ergo omnia entia a deo sunt prouisa. Qđ aūt deus sit causa omnis entis pꝫ q2 ab ipso dependet celum ⁊ tota natura. vt patet ex. xij. methaphisice.

¶ Nam nihil ex nihilo existere. Hic pōit aliā rōnē ꝓbantē ꝙ casus non pōt esse sine oīa cā ꝓductꝰ sicē dicebāt antiq: ⁊ arguit sic. Qđ ē ex nihilo nihil ē ſ qđ est ex nulla causa est ex nihilo est. ergo qđ ex nulla causa est: nihil est. Sꝫ ſm antiquos casus ē ex nulla causa. q2 ē ꝓductus sine oīn ꝯnexiōe cārū. ergo casus nihil ē. Vñ dicit in littera, Vera sententia est cui nemo vnꝙ

veterũ refragatus est.i.cõtradixit.s.ex nihilo nihil existere.qu anq̃ȝ illi antiqui illam ꝓpõnẽ ex nihilo nihil existere iecerint.i.posuerint quasi q̃ȯdam fũdamẽtũ non de oꝑante principio scȝ de eo creatore.qꝛ ille ex nihilo aliquid fecit.sed ĩtellexerunt hoc de materiali subiecto.i.de tota natura fundata in materia.⁊ exponit seipsum dicẽs.Hoc est de natura oĩm rõnũ.i. de

quidem huiusmõi esse possibile ẽ qualem pauloañ diffiniuim⁹.B.Quid igit̃ inquã Nihil ne est quod vel casus vel fortuitum iure appellari queat.An ẽ aliquid(tamet si vulgus lateat)cui vocabulo ista conueniunt.P.Arestoteles meus id inquit in phisicis et breui ⁊ veri propinqua ratione definiuit.B.Quoniam inquã modo.P.Quotiẽs ait aliquid cuiuspiam rei gratia geritur.aliudq̃ȝ quibusdam de causis.q̃ȝ quod intendebatur obtingit:casus vocatur.Ut si quis colendi agri causa fodiens humum defossi auri pondus inueniat.Hoc igitur fortuito quidem creditur acci-

materia que est subiectuȝ formaꝝ naturaliũ.Sed si aliquid oriatur ex nullis causis.id vr̃ eẽ ortũ ex nihilo.ſ; h̃ fieri nequit vt aliquid oriatur ex nihilo.ergo non ẽ possibile casũ eẽ hmõi.i.taleȝ q̃lẽ paulante diffiniuimus s̃ȝ antiquos ꝙ sit euẽtus temerari⁹ sine ꝯnexione cãꝝ Quid ergo dicendũ ẽ de casu querit Boetius.Est ne nihil in rerum natura quod iure queat.id est possit appellari casus vel fortuitum vel est aliquid.tametsi pro q̃ȝuis.lateat vulgus cui ista vocabula conueniant. Notanduȝ ꝙ hec propositio ex nihilo nihil existere vera est in comparatione ad causam particularem.que in sua actione presupponit materiam.tñ in cõparatione ad causam vniuersalem que est causa totius entis non est vera.Unde dicimus deũ oĩa creasse ex nihilo ⁊ fide tenemus.sed antiqui de isto modo productionis ꝑ creationẽ non loquebantur:sed primo modo.Unde Arestoteles Primo phisicorũ.Impossibile est aliq̃d fieri ex his que nõ sunt.de hac eñ opiniõe ꝯueniũt omnes qui de natura sunt.

¶ Arestoteles meus id inq̃t in phisicis.Hic phĩa soluit q̃õnẽ de casu ⁊ primo oñdit eam esse solutã ab arestotile ⁊ ostendit modum eius.scd̃o declarat ꝙ licet casus nõ habeat causas ꝑ se:habet tñ causas per accidens ibi.He sunt igitur.Primo dicit arestoteles meus id est doctrina mea nutritus et deditus definiuit casum in phisicis id est in secũdo phisicorum breui ratione et propinqua veri.i.veritati.⁊ querit Boeti⁹ Quonã inquã modo.dicit philosophia.Quotiens aliquid geritur id ẽ fit gratia cuiuspiam

rei.i.alicuiꝰ rei.ꝛ aliud obtingit quibuſdã de cauſis ꝙ qð ĩtendebat illud vocatur caſus.vt ſi aliqͣs cã colẽdi agri fodiẽs humũ inueniat põdus auri defoſſum.hec inuẽtio auri credit fortuitu.i.a cãu accidiſſe.veꝝ ꝓ ꝫ talis euẽtus caſual' nõ eſt de nihilo.i.de nll'a cã.ſic̃ dicebat diffinitio antiqꝝ.nã euẽtus caſualis hꝫ ꝓprias cãs.q̃rũ ꝯcurſus inopinatꝰ ꝛ ĩprouiſus ſupple ab eo qui aliquid fecit cã alteriꝰ rei: vr̃ opatꝰ eẽ caſũ niſi ei cultor agri foderet humum que ſupple foſſio ẽ vna cã inuẽtionis auri. ꝛ niſi eo loci.i.loco depoſitor obruiſſꝫ id eſt abſcondiſſet pecuniam ſuã.q̃ eſt alia cauſa inuẽtionis auri:auruꝫ non eẽt inuentũ. Notanduꝫ ꝙ caſus ſm Areſtotelẽ ẽ qñ aliqͩ fit ꝓpter aliquẽ finẽ vt foſſio agri ꝓpter ſeminationẽ.ſi aliqͩ aliꝺ euenit ex q̃buſdã cauſis p̃ter hoc qð ĩtẽdebat h̃ ẽ caſus.vt ĩuẽtio theſauri caſualis ẽ.q̃ nõ ĩtendebat a foſſore agri.Ex q̃ pꝫ ꝙ inuẽtio theſauri ẽ caſualis.nõ iõ ꝙ nõ ẽ ꝓuiſa a deo.ꝫ qꝛ nõ ẽ ꝓuiſa ab homine.ꝛ ita caſus nihil eſt quo ad deum:ſed eſt aliquid quo ad homineꝫ preter cuius intentionem ꝛ prouiſionẽ euenit.

diſſe: veꝝ nõ de nihilo ẽ. Nã ꝓprias cãs hꝫ.quarũ ĩprouiſus inopinatuſqꝫ ꝯcurſus caſũ vr̃ opatus. Nã niſi cultor agri humũ foderet.niſi eo loci pecuniã ſuã depoſitor obruiſſet.aurũ nõ eẽt inuentũ. He ſunt igitur fortuiti cauſe compendij. quod ex obuijs ſibi ꝛ ꝯfluentibꝰ cauſis.nõ ex gerẽtis intentõe ꝓuenit. Neqꝫ eñ vel qui auꝝ obruit.vel qui agrũ exercuit.vt ea pecũia repiretur intendit.ꝫ (vti dixi) quo ille obruit Hũc fodiſſe ꝯuenit atqꝫ ꝯcurrit. Licet igit definire caſũ eẽ inopinatũ.vt ex confluentibus cauſis in his q̃ ob aliqͩ gerunt euẽ

¶ He ſũt igitur. Hic oñdit pħia ꝙ lꝫ caſus hẽat cauſas non tñ hꝫ cãs ꝑ ſe:ꝫ ꝑ accidẽs dicẽs. He igit ſũt cãe fortuiti ꝯpendij.i.fortuiti euẽtus.qð fortuitũ ꝯpẽdiũ ꝓuenit ex cauſis obuijs ꝛ ꝯfluẽtibꝰ.nõ ex intẽtõe gerẽtis.nõ enĩ ille q̃ aurũ obruit.vl' qui agꝝ exercuit.i.fodit.intẽdit vt ea pecũia repiret.ꝫ vt dixi preter gerẽtis intẽtionẽ euenit hunc fodere.q̃ ille obruit pecuniam.ꝛ ꝯcurrit ſupple inuentio pecunie Notandum ꝙ cauſa efficiens non agit niſi moueatur a fine. Finis autem nõ mouet niſi ſm ꝙ eſt ĩ intentione.ꝛ iõ reſpectu illius effectus qui eſt ĩ intentione agẽs eſt cauſa per ſe.ſed ſiquid contingat in actione p̃ter ĩtentionẽ agẽtis illiꝰ agens eſt cauſa per accidẽs.ꝛ ſic caſus:qꝛ ꝯtingit preter intentionem agentis non hꝫ cauſam agentem per ſe ſed per accidẽs.

¶ Licet igit definire. Hic pħia ſoluit ſcðam qõnẽ oñdendo quid ſit caſus. Cõcludit q̃ diffinitõeꝫ eiꝰ ex iã dictꝭ dicẽs. Lꝫ igit definire caſũ eẽ euẽtũ inopinatũ ex cauſis ꝯfluẽtibꝰ in his q̃ gerunt ob aliquid aliud. Tunc oñdit

quõ effect⁹ casualis cadit sub ordine ꝓuidentie. Dictũ est eñi q casus ꝓue
nit ex causis cõfluẽtib⁹. Q: aũt cause cõfluãt hoc ꝓuenit ex ordine ꝓuiden
tie. Uñ dicit. Causas vo ꝯcurrere ꝛ cõfluere facit iste ordo sup. fatalis. ꝓ
cedens ĩeuitabili cõnexiõe. s. causaꝝ. qui descẽdens sup. ordo de fonte ꝓui
dẽtie: cũcta disponit suis tꝑib⁹ ꝛ locis. Notandũ q diffinitio casus est

tum. Cõcurrere vo atq ꝯfluere causas fa-
cit ordo ille ieuitabili ꝯnexiõe ꝓcedẽs: qui
de ꝓuidẽtie fonte descẽdens: cũcta suis lo
cis tempibusq disponit.

Metrũ p̄mũ quinti libri. (quẽtũ.
Upis achemenie scopulis vbi vsa se
Pectorib⁹ figit spicula pugna fugax
Tigris ꝛ eufrates vno sese fonte resoluũt.
Et mox adiũctis dissociant aquis.
Si coeãt: cursũq iterũ reuocent ĩ vnũ.
Confluat alterni qd trahit vnda vadi.
Cõueniãt pupes: ꝛ vulsi flumie trunci
Mixtaq fortuitos implicet vnda modos
Quos tñ ipa vagos terre decliuia casus
Gurgitis ꝛ lapsi defluus ordo regit.
Sicq ꝑmissis fluitare videtur habenis
Fors. patit frenos: ipaq lege meat.

bona. q: ꝑ eã casus distinguit ab alijs. ꝑ h qd dr: casus est euẽt⁹ ĩopinat⁹: excluditur effect⁹ neccio eueniẽs vl' vt frequẽter: sic solẽ oriri vl' hominem nasci cũ qnq digitis ĩ vna manu. talia eñi non eueniũt casualit ꝛ inopiate. Per h qd dr ex cõfluentib⁹ causis: excludit casus p̄ modo dict⁹: qui s̄m antiquos ponebat produci ex nulla cõnexiõe causarũ. Per h
aũt qd dr in his q̄ gerunt ob aliq̄d aliud: ꝑ hoc excludit a casu casualitas
ꝑ se. casus eñi ꝛ fortuna sũt cause ꝑ accidẽs: ꝛ fiũt p̄ter intẽtõez agẽtis.

Upis achemenie scopulis. Istud est p̄mũ illi⁹ q̄nti qd dr metꝝ elegi
acũ. ꝛ p̄mũ metrũ ẽ dactilicũ exametrũ. secũdũ est trochaicũ pentha-
metrũ: vel dactilicũ penthametrũ. In q̄ ph̄ia oñdit quõ euẽtus casualis se
hz ad ꝓuidẽtiã diuinã. Est aũt materia exẽpli q tigris et eufrates sũt duo
fluuij ab eodẽ fonte ꝓcedẽtes: q̄ postea abĩuicẽ diuidunt. ꝛ si iteꝝ ꝯcurrãt
necesse ẽ naues ꝛ alia q̄ ꝑ ista flumĩa deferunt cõcurrere. q̄ q̄dẽ cõcursus ꝓ
uenit inq̄ztũ regunt decursu istoꝝ fluuioꝝ: ꝛ tñ est p̄ter intẽtõez istoꝝ q̄ re-
gũt naues. Eodẽ mõ cõcursus causarũ casualis q̄uis sit p̄ter intẽtõez ipo-
rum agẽtiũ: tamẽ cõcurrũt s̄m defluxũ ordinis fatalis ex regimĩe diuine ꝓ
uidẽtie. Et q̄uis nobis ignorãtib⁹ ordinẽ diuĩe ꝓuidẽtie videat aliq̄d ca-
suale ꝛ fortuitũ: tñ in ꝯꝑatõe ad deũ oĩa sunt ordinata ꝛ ꝓuisa. Uñ dicit in

·lr̃a. Tigris ꝛ eufrates resoluūt se vno fōte scopulis. i. ex ꝯcauitatib⁹ rupis achemenie. i. mōtis parthie. vbi. s. ĩ parthia fugax pugñ ꝟsa spicula. i. sagittas figit pectorib⁹ sequētū. Est eñ ꝯsuetudo parthoꝝ ꝙ fugiēdo pugnāt sagittādo a tergo ꝯ insequētes. Et mox. i. paruū post spaciū. tigris ꝛ eufrates dissociant abiūctis aquis sup. alijs. ꝛ si dicti fluuij iterū coeāt. i. ꝯueniant. ꝛ reuocē tur ĩ vnū cur suz. ꝯfluat. i. oportz ꝯflue re: illō qđ vn da alterni va di. i. vtriusqꝫ fluminis. tra hit. i. secū du cit. ꝛ cōueni ant pupes et trūci. vulsi. i. eradicati. flu mine. i. ꝑ flu men. et vnda mixta. i. ꝯflu ens ĩplicꝫ. i. ĩplicabit for tuitos modos. qꝛ vnda faciet cōcurrere fortuitu naues ꝛ trūcos: q̃s tñ vagos casus. i. casuales euētus: regit ipa decliuia terre. i. depssio terre: dans viā fluuio. ꝛ defluus ordo lapsi gurgitis. i. currentis aq̃: regit illos vagos cursus. Et ita est de euētu casuali respectu ꝓuidentie. Vñ dicit. Fors. i. casus vel fortuna: q̃ videt̃ fluitare ꝑmissis habenis. i. sine regimie. illa patit̃ frenos. i. regimia. ꝛ meat. i. trāsit: ipa lege. i. ꝑ ipam legē diuine ꝓuidentie

Prosa secūda q̄nti libri:

a Nimaduerto inquā: idqꝫ vti tu dicis ita esse ꝯsentio. Sz in hac herētiū sibi serie causarū est ne vlla nostri arbitrij libertas: an ipsos quoqꝫ humanoꝝ motus animoꝝ fatalis cathena cōstringit. P. Est inquit. Neqꝫ eñ fuerit vlla rationalis natura q̄n eidem libertas assit arbitrij. Naz qđ ratōe vti naturaliter potest: id habet iudiciū quo quodqꝫ discernat per se. igit̃ fugi-

Nota ꝙ scribit̃ in Geñ. Tigris ꝛ eufrates sunt flumia: quoꝝ ort⁹ est in paradiso. Sed Hieronym⁹ autoritate Salustij dicit ꝙ ortus tigris ꝛ eufrates demōstrat̃ in armenia. i. in parthia: cui videt̃ Boeti⁹ ꝯsentire. Beatus aūt Augus. sup Genesim ad lr̃am istā ꝯrietatē cōcordat: dicēs. Illud cōtingit in istis flumĩbus qđ in alijs expimur. s. ꝙ aliqñ absorbent̃ a terra ꝛ iterum oriunt̃. Et qꝛ hoc sepe p̄t cōtingere. ideo de ortu ipoꝝ fluuioꝝ diuersa ꝑñt dici. Qñ eñ Moyses dicit in Geñ. ꝙ oriant̃ in paradiso: p̄t ĩtelligi de prima origine eoꝝ. Sz qđ dr̃ ab alijs ꝙ al's oriant̃: p̄t ĩtelligi de ortu eorū secūdario. Notādū ꝙ parthia est regio quedā q̄ alio noīe dr̃ achemenia Vñ dicunt̃ hoīes parthi q̄ vincūt hostes suos fugiēdo sagittas a tergo mittēdo. ꝛ sic amor vincēdus ē fugiēdo. Vñ poeta dixit. Qua specie martis cedit victoria parthis. Cipris ea pte sili q̄z vincit̃ arte. Cipris. i. venus que colebatur in cipro. Et paup Heinric⁹. Proscribas igit̃ gladijs ꝛ fustibus ipm: supple amorē. Et fugiēdo fuga quē fuga sola fugat.

Nimaduerto inquā. Hic incipit ꝓsa secūda hui⁹ q̄nti: in q̄ incipit determĩare de cōueniētia libri arbitrij ad ꝓuidentiā diuinā. Et primo q̄rit an liberū arbitriū possit stare cū ꝓuidētia diuina. Et p̄hia ꝓbat liberū

rum arbitriū esse. Scđo ōndit quō diuersificatᷓ in diuersis. Et tertio ōndit act⁹ libert arbitrij cadere sub ꝓuidētia diuīa. Scđa ibi. Sꝫ hāc. Tertia ibi Que tñ. Primo dicit. Aiaduerto inquā. i. cognosco: quō casus stat cū ꝓuidentia: ⁊ ita cōsentio sicut dixisti. Et qrit Boe. Est ne vlla libertas arbitrij in hac serie causaꝝ sibi herētiū: an fatalis cathena. i. fatalis necessitas. cōstrigit motus . i. affect⁹ humanoꝝ aīoꝝ. Tūc pħia ꝓbat liberū arbitriū esse: dicens. Libertas arbitrij ē nō obstāte ꝑdicta cōnexione causarū. neqꝫ eñ fuerit. i. eē poterit vlla rōnalᷓ natura qn libertas arbitrij eidē assit

enda optāda ve dinoscit. Qđ ṽo qs optādum iudicat: esse petit. Refugit ṽo quod estimat esse fugiendum. Quare quib⁹ inest ratio: ipis etiam inest volēdi nolendiqꝫ libertas. Sed hanc nō in oīnibus equam esse cōstituo. Naꝫ supnis diuinisqꝫ substātijs: ⁊ ꝑspicax iudiciū: ⁊ incorrupta voluntas: ⁊ efficax optatoꝝ ꝑsto est ptās. Humanas ṽo aīas liberiores qdē esse necesse est cum se in mentis diuine specalatiōe cōser-

Et accipitᷓ hic rōnalis natura large ꝓ oī eo qđ habet cognitōem intellectiuam. ꝓbat aūt ꝙ oī nature rōnali insit liberū arbitriuꝫ: dicēs. Illud qđ ꝑt naturalᷓr vti rōne: id hꝫ iudiciū quo discernat vnūquodqꝫ. igitᷓ per se dinoscit. i. discernit fugiēda ⁊ optāda. Qđ aūt quis iudicat optāduꝫ id petit. i. ꝓsequitᷓ. ⁊ refugit illud qđ estimat fugiēdū. Quare quib⁹ inest ratio: illis inest libertas volēdi ⁊ nolēdi. Potest ergo sic ratio formari. Oīne qđ potest vti rōne habet iudiciū cognoscēdi fugiēda ⁊ optāda. ẞ qđ quisqꝫ iudicat optandū ꝓsequitᷓ: ⁊ qđ iudicat fugiendū hoc refugit. ergo omne qđ ꝑt vti rōe hꝫ libertatē volendi ⁊ nolēdi. Notandū ꝙ dicit: illud qđ vtitᷓ ratione hꝫ iudiciū quo discernat vnūquodqꝫ. hoc dicit ad differentiā iudicij naturalis qđ est in brutis. quo nō iudicatᷓ vnūquodqꝫ agenduꝫ: sed aliqđ particulare. sicut ouis nō iudicat de quolibet fugiendo: sed tm̄ de lupo. et apes nō habent industriā ad faciendū aliqđ opus: nisi ad fauos mellis. ẞ iudiciū ratiōis est de quolibet que aguntᷓ. Notandu ꝙ dicit ꝙ habens rōnis iudiciū ꝑ se iudicat ꝓsequēduꝫ vel fugiendū. licet eñ bruta quodāmodo cognoscāt fugienda vel ꝓsequenda: non tamē per se. quia non sunt causa iudicij. Homo autem nō solum cognoscit finem ⁊ ordinata in finem: sed cognoscit ea vniuersaliter per moduꝫ collationis ⁊ per modū syllogisticū. etiam homo suū iudicium iudicat ⁊ discernit. quia intellectus est virtus cōuersa supra se.

¶ Sed hanc non in oīnibus. Hic ostendit pħia quomō liberum arbitrium diuersificatᷓ in diuersis: scilicꝫ in angelis ⁊ hominibus: dicens. Hanc scilicet libertatem arbitrij non cōstituo esse equam. i. equalē in oībus. qꝛ maior est in substantijs diuinis ꝙ̄ in hominibus. Nā supnis ⁊ diuinis substan

tijs inest ꝑspicax iudiciũ.i.infallibile iudiciũ.⁊ inest eis incorrupta volun
tas.i.inflexibilis ad malũ.⁊ in eis est p̄sto.i. parata efficax ptās optatorũ.
q꞉ nõ est in eis impedimētũ executōis. Aīas v̄o hũanas necesse ē esse libe-
riores qñ cõseruãt se in speculatōe diuīe mentis.min⁹ v̄o libere sunt cũ di
labunt̄ ad corpa.i.ad curã rerũ corpaliũ.⁊ adhuc min⁹ libē sunt cũ colligã
tur t̄renis ar
tubus.i. affe
ctib⁹:q̄b⁹ mi
n⁹ resistē pñt
passiōib⁹ īsur
gentib⁹. Ex-
trema v̄o.i.
maxima ē ser
uit⁹ animarũ
quãdo dedi-
te vitijs ceci
derint a pos-
sessione pro-
prie ratōis q̄
regi.i. dirigi
deberēt in a-
gendo. Naz

uant.min⁹ v̄o cum dilabũtur ad corpa.mi
nusq̧ etiã cum terrenis artub⁹ colligant̄.
Extrema v̄o est seruitus:cum vitijs dedi-
te ratōis ꝓprie possessiōis ceciderint. Naz
vbi oculos a summe luce veritatis ad in-
feriora et tenebrosa deiecerint:mox iusti-
cie nube caligãtur:perniciosis turbant̄ af-
fectibus. Quibus accedendo:cõsentien-
doq̧ quaz īuexere sibi adiuuant seruitutē.
et sũt quodãmodo ꝓpria libertate captiue.

vbi.i.postq̄.aīe deiecerint oculos rōis ⁊ ītellect⁹ a luce sũme v̄itatis ad ī-
feriora ⁊ tenebrosa.i.ad t̄rena ⁊ carnalia.mox caligant̄.i.obscurant̄ nube
inscitie.i.ignorãtie.⁊ turbant̄ ꝑniciosis affectib⁹.i.passiōib⁹.q̄b⁹ acceden
do ⁊ ꝯsentiēdo adiuuãt.i.augmētãt s̄uitutē.quã sibi īuexere.i.induxerũt.
⁊ aīe vitiosoꝝ sunt q̄dãmõ captiue ꝓpria libertate. Notandũ ꝙ liberꝝ ar
bitriũ ē libertas iudicãdi ⁊ exeq̄ndi res. Uel s̄m Boet̄.sup̄ ꝑ ꝑiarmeñ.libe
rũ arbitriũ ē de volũtate iudiciũ animi nullo extrinseco aut violēter cogē-
te:aut violēter impediēte:nullo cogēte ad faciēdũ qđ displicet:nullo īpe-
diēte ne fiet qđ placet. Notãdũ ꝙ liberũ arbitriũ in duob⁹ ꝯsistit.ī liber
tate iudicãdi:⁊ ī libtate exequēdi iudicata. Primũ.s.libtatē iudicãdi īpe
dit īgrãtia:s libtatē exeq̄ndi īpedit īpotētia executōis ⁊ corruptio volũta
tis. Qñq̧ eī possum⁹ bonũ ꝑficē:tñ volũtate corrupta vitio nõ ꝑficim⁹. In
subijs aũt sepatꝭ nõ ē īgrãtia iudicãdi:nec īpotētia ꝑficiēdi: nec corruptio
volũtaꝭ.g̃ ī eis ē maxīa libtas arbitrij. Intelligētie eñ ī nllo fallũt̄.g̃ hñt
ꝑspicax iudiciũ ⁊ nũq̄ volũt nisi bonũ.g̃ ī eis ē īcorrupta volũtas ⁊ pñt ꝑfi
cere q̄cq̄d desiderãt.g̃ in eis ē efficax ptās optatoꝝ. Notãdũ ꝙ q̄dã dixe
rũt fuisse de intētōe Platonis:aīas hũanas silꝛ eē creatas in celo:⁊ postea
descēdere ī corpa:⁊ ī eis detineri tanq̄ ī vinculis. s̄m illos grad⁹ libertatꝭ
aīaꝝ hũanaꝝ q̄s ponit in lr̃a sic distīguũtur.s.ꝙ aīe cuz sint ī celo create in
ꝯtēplatōe diuīe mētis sunt maxīe libere. cuz aũt desiderio corpoꝝ incipiũt
descēdere ad corp⁹ sunt min⁹ libere.cũ aũt iã sunt colligate corpib⁹ adhuc
sunt miu⁹ libere.s mĩma libertas ē ī eis qñ subdunt̄ vitijs. Ista tñ exposi-
tio nõ tenet s̄m veritatē. Ideo alit̄ exponit̄.ꝙ illas aīas necesse ē eē libe-
riores q̄ ꝯtēplatōī diuīe inseruiũt:vt aīe virtuosoꝝ ⁊ ꝯtemplatiuoꝝ:quoꝝ

cōuersatio in celis est. Jlle aūt sunt minꝰ libere que dilabunt̄ ad corpa. i. que descendūt ad curā reꝝ tpaliū: sicut sunt practici q̄ negociant̄ circa bona tpalia ad cōem vtilitatē dispēsanda. adhuc minꝰ libere sunt aīe que terrenis artubꝰ colligant̄. i. que descēdūt ad curandū ꝓpriū corpꝰ ⁊ ꝓpriā vtilitatē. minime aūt libere sunt que subdite vitijs ratōem amittūt. Vitiosus enī nō vnius tm̄ dn̄i est seruus. ſ tot dominoꝝ q̄t vitioꝝ: ſm beatū Aug⁹.

Que tamē ille ab eterno cūcta ꝓspiciens
ꝓuidētie cernit ītuitꝰ: ⁊ suis queq3 meritis
p̄destinata disponit. oīa videt ⁊ oīa audit.

Metrū secundū q̄nti libri.

p Uro clarū lumīe phebum
Melliflui canit oris homerus.
Qui tamē intima viscera terre
Non valet aut pelagi radioꝝ
Jnfirma ꝓrumpere luce.
Haud sic magni conditor orbis

¶ Que tn̄ ille. Hic ostendit ph̄ia quō actꝰ liberi arbitrij cadunt sub ꝓuidētia diuiā. q2 ꝓpē ſ q2 diuiā cognitio se extēdit ad oīa: dicens. Que oīa dicta quo ad diuersos gradus libertatis: ⁊ quo ad oēs actꝰ inde ꝓuenientes: cernit ille intuitꝰ ꝓuidentie diuina cūcta ꝓspiciens. ⁊ queq3 p̄destinata disponit suis meritis: reddendo bonis bona: ⁊ malis mala. Et hoc cōfirmat autoritate greca: q̄ sonat in latino. Omnia videt deus ⁊ oīa audit Vel ſm alios sonat. deus illustrat oīa clariꝰ q̄3 sol. Notandū q̄ lic3 diuina ꝓuidentia ab eterno oīa ꝓspexerit: nō tn̄ ꝓpter hoc necessitat̄ liberū arbitriū ad faciendū bonū vel malū. q2 ſm Aristo. iij. Ethic. homo est dn̄s suarū opationū a p̄ncipio vsq3 ad finē. Et ſ ſm merita opationū liberi arbitrij recipit penā vel p̄miū.

Uro clarū lumīe phebū. Jstud est metrū secundū huiꝰ q̄nti: qd̄ dicitur archiloicū ab īuētore: dactilicū a pede p̄dominātē. Jn quo ph̄ia cōmendat excellentiā diuine cognitōis in compatōe ad solē materialē: dicens. Homerus oris melliflui. i. dulcis eloquētie. canit. i. describit phebu3. i. solē clarū puro lumīe. Forsan enī Homerꝰ fecit libru3 de claritate solis: qui. s. sol non valet ꝓrumpere. i. penetrare. intima viscera. i. ꝓfunda terre. ⁊ pelagi. i. maris. infirma. i. debili luce radioꝝ. Haud sic. i. non sic habet se cōditor magni orbis. s. deus. ſ ipe sua cognitōe penetrat oīa: cū nihil possit ipm latere huic. s. cōditori. tuēti. i. respiciēti. cūcta ex alto. s. celo. terre sibi resistūt nulla mole. i. magnitudine: sicut obsistūt radijs solis. Nec etia3 nox obscura obstat sibi atris nubibꝰ. imo in vno ictu mētis. i. in vnico mētali intuitu: cernit que sunt q̄3tū ad p̄sentia. que fuerūt q̄3tū ad p̄terita. que veniāt q̄3tū ad futura. qnē. s. cōditorē. q2 respicit oīa solus: tu possis dicere verum solem. Notandū lic3 deus oīa cognoscēdo ꝓuideat etiā illa q̄ fiunt ex libero arbitrio: voluit tamē quasdā creaturas esse liberi arbitrij. qa

hoc magis decet diuinã bonitatẽ. Sicut eñ melius ⁊ nobilius est regnuz in quo nõ tñ seruitur regi a seruis: sed etiaz a liberis q̃ vbi tñ seruit̃ a seruis. sic melius erit regnũ dei ⁊ decenti⁹ ex hoc q̃ sunt alique creature libere seruiẽtes: sicut homo ⁊ angelus q̃ si essent sole creature seruiliter opantes: cuiusmodi sunt oẽs creature p̃ter hoiem ⁊ angelũ: que ex determiatõe nature necessitant̃ ad sua opera.

Huic ex alto cuncta tuenti
Nulla terre mole resistunt.
Non nox atris nubibus obstat:
Que sint: que fuerint: veniantq̃
Uno mentis cernit in ictu.
Quem quia respicit omnia solus:
Uerum possis dicere solem.

Prosa tertia libri quinti.

t Vm ego. En inquam difficiliori rursus ambiguitate cõfundor. P. Quenam inqt ista est: iam eñ quibus pturbare cõiecto. B. Nimiũ inquã aduersari ac repugnare videt̃ pnoscere vniuersa deum: ⁊ esse vllum libertatis arbitriuz. Nam si cũcta pspicit deus: neq̃ falli vllo modo potest: euenire necesse est q̃ puidentia futurũ esse puiderit. Quare si ab eterno non facta hominũ modo: sed etiam cõsilia volũtatesq̃ pnoscit: nulla erit arbitrij libertas. Neq̃ eñ vel factũ aliud vllũ: vel quelibet exi-

Um ego. En inquam. Hic incipit tertia psa hui⁹ q̃nti: ĩ qua Boeti⁹ obijcit cõtra predicta: ostendẽs nõ posse sil' stare puidentiã ⁊ liberum arbitriũ. Et p̃mo p̃mittit q̃ dicta pñt habẽ dubitatõem. Secũdo ponit rõem dubitatõis: ibi. Nimiũ ĩquã. Primo dicit Tuz p tũc: finitis p̃dictis ego Boet̃. ĩquã. O pħia rurs⁹ ego cõfundor difficiliori ambiguitate. Et q̃rit pħia. Quenã est ista ambiguitas. iaz eñ cõiecto. i. iudico. q̃bus tu perturbare. i. pturbaris. Notanduz q̃ cõiectare est ex aliquibus signis aliquid putare. Et sic pħia cõiectit per locũ a cõiter accidentib⁹ dubitatiõem Boetij. quia cõmuniter quicũq̃ loquebant̃ de puidentia ⁊ libero arbitrio dubitabãt de cõpassibilitate eoꝝ.

¶ Nimiũ inquã. Hic Boeti⁹ exp̃mit suam dubitatõem: ostẽdens puidentiam ⁊ liberũ arbitriũ esse incõpassibilia. Primo facit hoc. Secundo excludit quasdã vias quib⁹ aliqui conabant̃ defendere puidentiam: ibi. Quid igit̃. Ad pbandũ ꝙ incõpassibilitatẽ p̃dictoꝝ ponit tres ratiões, Scd̃a ibi

Ad hec. Tertia ibi. Postremo. Primo ponit pmã rõem. Secũdo excludit
quãdã solutõem eius:ibi. Neq em. Primo modo dicit. Nimiũ videt ad
uersari τ repugnare deũ pnoscere vniuersa:et esse vllũ libertatis arbitriũ.
Q' aũt ista repugnãt pbat. Nam si de' pspicit cũcta:neq vllo modo falli
pt:necesse est euenire illud qd puidentia puiderit esse futurũ. qd si nõ eue
niret fallere-
tur puidẽtia

stere poterit volũtas:nisi quam nescia fal-
li puidentia diuina psenserit. Naz si alior-
sum q puisa sunt detorqueri valẽt:nõ iam
erit futuri firma psentia:sed opinio potius
incerta: quod de deo nefas credere iudico
Neq eniz illam probo ratiõem qua se qui
dam credunt hunc questionis noduz pos-
se dissoluere. Aiũt enim non ideo quid es-
se euenturum:quoniaz id prouidẽtia futu-
ruz esse pspexerit:ß ecõtrario potius. quo-
niam qd futurũ est:id diuinaz puidentiam

Quare si ab
eťno nõ mo-
do.i.non tm
facta homi-
nũ: sed etiaz
cõsilia τ volũ
tates preno-
scit: nll'a erit
libertas arbi
trij: ß omnia
euenirent de
nccitate. Q'
aũt deus sua
puidẽtia om
nia pcogno-
scat:declarat
Neq em po
terit existere aliquod factum vel aliqua voluntas:nisi quam presenserit.i.
psciuerit puidentia diuina nescia.i. nõ potens falli. nec possunt aliter eue-
nire q puisa sunt. Nam si valent detorqueri aliorsum.s. vt aliter eueniant
q puisa sunt:non erit iam firma pscientia dei:sed potius erit incerta opi-
nio:quod iudico nefas credere de deo. Notandum q ex littera sic for-
matur ratio. Illa que prouidẽtur infallibiliter de necessitate eueniũt. sed
omnia prouidẽtur a deo infallibiliter. ergo omnia de necessitate eueniũt.
τ sic perit libertas arbitrij. Notandum q scientia dei non est opinio. qz
opinio est eorum que sic τ aliter se possunt habere:ex pmo Posterioꝝ. sci-
entia autem est eoꝝ que non possunt se aliter habere. ergo scientia dei non
est dicenda opinio.

¶ Neq enim illam probo rationez. Hic philosophia excludit quãdam re-
sponsionem que posset dari ad pdictam rationẽ. Et primo ponit eam. Se-
cundo eam excludit:ibi. Quasi vo. Primo dicit. Neq enim probo.i.ap-
probo. illam rationem.i. responsionez. qua quidam credunt se posse dissol-
uere nodum.i. difficultatem questionis. Aiunt em non ideo quid esse ven-
turum:quoniam puidentia pspexerit illud esse futurũ.i. venturuz:sed po-
tius econtrario.i. ecõuerso. quoniam quod futurum est:illud non posse la-
tere puidentiam diuinã. quasi di. euentus rei est causa pscientie τ non ecõ
uerso. et ideo ex euentu debet coucludi necessitas pscientie: non ecõuerso
scdm eos. Et isto modo necessarium est hoc:scilicz quod cõcluditur de euẽ
tu relabi in ꝯriã ptẽ.s. vt quod cõcludit de euẽtu:hoc ꝯcludat de psentia,

Neqꝫ em̄ necesse est cōtingere que ꝓuidentur ſm eos: ſʒ que futura sunt ne-
cesse est ꝓuideri. Notandū ꝙ prior ratio ꝑtendebat ꝙ oīa futura de ne-
cessitate eueniāt. qr deꝰ futura infallibiliter ꝓuidet. Rn̄sio aūt quorūdā di-
cit ꝯriū. dicit em̄. Non ideo qr deꝰ ꝓuidet futura necessario eueniūt. ſʒ quia
ventura sunt: ideo deꝰ ea ꝓuidet.

latere nō posse. Eoqꝫ modo necessariuꝫ est hoc in ꝯriā relabi ꝑtē. Neqꝫ em̄ necesse est ꝯtingere q̄ ꝓuidentur: sed necesse est q̄ futura sūt ꝓuideri. Quasi vo q̄ cuiusqꝫ rei causa sit ꝑscientia ne futuroꝝ necessitas sit: an futuroꝝ necessitas cā ꝓuidentie laboret. Ac nō illud demōstrare nitamur quoq̄ modo se habeat ordo causaꝝ. Necessariū esse euētum ꝑscitaꝝ rerū: etiā si ꝑsciētia futuris rebus euenīēdi necessitatē non videatur inferre. Etem̄ si quispiam sedeat: opinionē que eum sedere cōiectat veram esse necesse est. Atqꝫ ecōuerso rursus si de quopiam vera sit opinio qm̄ sedet: euꝫ sedere necesse est.

¶ Quasi vo. Hic excludit istā respōsionem: dicens. Ista rn̄sio ꝓcedit q̄ laboraret querēdo cuiꝰ rei cā sit ꝑscientia. vtrū sit cā necessitatis futuroꝝ vl' vtꝝ necessitas futuroꝝ sit causa ꝓuidentie sed nos nitamur. i. laboramꝰ hoc demonstrare. s. necessariū eē euentū reruꝫ ꝑscitarū: q̄q̄ mō. i. quocūqꝫ modo: se habeat ordo causaꝝ. Etsi ꝓ q̄uis. ꝑsciētia nō videatur inferre necessitatē euenīēdi rebꝰ futuris. Qđ declarat in exēplo: dicens. Si aliq̄s sedeat: necesse est opinionē eē verā q̄ cōiectat eū sedere. Et ecōuerso si de aliquo vera sit opinio qr sedet: necesse ē eū sedere. igitur in vtroqꝫ. s. in opiniōe ꝛ sedēte ē necessitas. in hoc. s. ī sedēte ē necessitas sedēdi. ꝛ ī altero. s. ī opiniōe est necessitas veritatis. Sʒ nō idcirco q̄sqꝫ sedet sup. causalr': qm̄ vera est opinio. qr veritas opiniōis nō est cā sessiōis. ſʒ hec. s. opinio potiꝰ est vera: qm̄ ꝑcessit quēpiā. i. aliquē sedere. Et ita cū causa veritatis ex altera ꝑte ꝓcedat: tn̄ in vtroqꝫ ē cōis necessitas. ꝛ eodē mō ꝯtingit arguere de ꝓuidētia ꝛ de his q̄ ꝓuidentur. Un̄ dicit. patet. i. manifestū ē: ratiocinari de ꝓuidētia ꝛ de rebꝰ futuris. Nā etsi ꝓ q̄uis. idcirco ꝓuidentur: qm̄ futura sunt. nō tn̄ ideo eueniūt qm̄ ꝓuidentur. nihilominꝰ tn̄ necesse ē a deo vel vētura ꝓuideri: vel ꝓuisa euenire. ita ꝓ vtreqꝫ ꝑti inest necessitas: q̄uis alteri causalitas. qđ solū satis ē. i. sufficit ad ꝑimendā libertatē arbitrij. Notandū ꝙ rn̄sio ista quā īnuit in lr̄a videtur fuisse ipius Origenis. q̄ sup̄ ep̄lam ad Roma. sic dicit. Nō ꝓpterea aliq̄d erit qr illud deꝰ scit futurū. ſʒ qr futuꝝ ē: iđo scitur a deo anteq̄ fiat. Qđ tn̄ ꝑt ītelligi dupl'r. Uno mō ꝙ euētus rei sit causa ꝑscientie ſm rōem ꝯn̄tie: ꝛ sic rn̄sio ē vera. Alio mō ꝑt ītelligi ꝙ euētus

rei sit causa p̄sciẽtie s̄m existẽtiã: ⁊ sic ẽ falsa. ⁊ hoc mõ improbat hic a Bo
etio. Primo ḡ oñdit Boet. q̄ ista r̃ñsio nõ est ad ꝓpositu. Scd̃o ostẽdit q̄
nõ includit veritatẽ: ibi. Jam v̓o.
¶ Jam v̓o. Hic pħia oñdit q̄ ista r̃ñsio ĩcludit falsitatem. q̄r ponit q̄ aliq̄d
tp̄ale sit cã eterni. Dicũt eñ q̄ res future sint causa ꝓuisiõis et̃ne. Vñ dicit

In vtroq̄ igit̃ necessitas inest. in hoc quidem sedendi. at v̓o in altero veritatis. Sz nõ idcirco quisq̄ sedet q̄m vera ẽ opinio: ſ3 hec potius vera est q̄m quẽpiaz sedere precessit. Ita cũ causa veritatis ex altera parte ꝓcedat: inest tamẽ cõis in vtroq̄ necessitas. Similia de ꝓuidentia futurisq̄ rebus ratiocinari patet. Nam etiã si idcirco quoniã futura sunt ꝓuident̃: nõ v̓o ideo quoniam ꝓuident̃ eueniũt. Nihilomin⁹ tamen a deo vel ventura ꝓuideri: vel ꝓuisa euenire necesse est. q̄d ad perimẽdã arbitrij libertatem solum satis est. Jam v̓o q̄p̄reposterum est vt eterne p̄scientie tempaliũ reruz euẽt⁹ causa esse dicat̃. Quid est autem aliud arbitrari ideo deuz futura: quoniã sunt euentura ꝓuidere q̄p̄ putare que olim acciderunt: causã summe illius esse ꝓuidentie.
Ad hec. sicuti cũ quid esse scio: idip̄m esse necesse est. ita cuz q̄d futurũ noui: idip̄m

Jaz v̓o q̄p̄posterũ. i. peruersuz est: vt euẽt⁹ rex tpaliũ dicat̃ esse cã et̃ne p̄scientie. q̄d dr̃ ĩ ista respõsiõe Vñ subdit. Quid est aliud arbitrari deũ ideo ꝓuidere futura: q̄m sunt euẽtura q̄p̄ putare q̄ olim acciderĩt. s. ipsa futura eẽ cãz sũme ꝓuidentie. q. d. nihil ẽ aliud dicẽ. Notandũ q̄ nullũ tpale est cã eterni: sed potius ecõuerso. Indigni⁹ eñ non est cã digniorꝭ: eo q̄ causa dignior est effectu tpale aũt indigni⁹ est eterno: sicut corruptibile incorruptibili. ergo ⁊c̃.

¶ Ad hec. sicuti cũ q̄d esse scio. Hic ponit secũdã r̃ñsionẽ ad ꝓbãdũ secũdã
cõclusionẽ: dicẽs. Ad hec sup. p̄dicta. addẽda est hec rõ. sicuti cuz scio esse
q̄d. i. aliq̄d: necesse est ip̄m esse. ita cũ noui q̄d futurũ: necesse est idip̄m esse
futurũ. sic igit̃ fit. i. cõtingit. vt euẽtus rei p̄scite nequeat euitari. Notã
dum q̄ ratio sic potest formari. sicut se habet sciẽtia respectu scibilis p̄sen
tis: sic p̄scientia respectu effectus futuri. ſ3 cum scio in p̄senti aliq̄d esse: ne
cesse est ip̄m esse. ergo cum p̄scitur aliquid futurũ esse: necesse est ip̄m futu
rum esse. ſ3 deus p̄scit om̄ia futura. ergo necessario eueniũt. ⁊ sic iterum tol

litur libertas arbitrij.

¶ Postremo si qd aliqs. Hic ponit tertiã ratõez ad idem: dicens. Si quis existimet aliquid esse aliorsum. i. aliter ꝙ̃ res se habet: illud nõ modo. i. nõ tm̃ non est sciẽtia: sed est fallax opinio lõge diuersa a veritate sciẽtie. quare si aliqd ita futurũ est vt ei⁹ euẽtus nõ sit certus ⁊ necessarius: quõ illud poterit ꝑsciri euẽtuꝝ. q. di. nullo mõ. Cuius rõnez assigñt: dicẽs. Sic ipsa sciẽtia est impmixta falsitati: sic illõ qd cõcipitur ab ea nõ ꝑt alit̾ esse ꝙ̃ ꝯcipit̾. quia si posset alit̾ se habere: tũc sciẽtia posset eẽ falsa. Unde sb̾dit. Ista ẽ cã quare sciẽtia careat mẽdacio. quia necesse est vnãquãqꝫ rez ita se habere sicut sciẽtia cõprehẽdit eaz sese habere. Notandũ ꝙ ratio quaz intẽdit ẽ ista Quicũqꝫ existimat rez alit̾ esse ꝙ̃ est: ei⁹ existimatio est falsa. ⁊ nõ est sciẽtia ꝫ fallax opinio. ergo si de⁹ ꝑscit aliqd futurũ eẽ: ⁊ si ipm nõ necessario euenit sicut ꝑsciuit ꝑsciẽtia dei: nõ erit sciẽtia ꝫ fallax opinio. ergo futura a deo ꝑuisa necessario eueniũt. ⁊ sic perit liberũ arbitriũ.

¶ Quid igit̾. Hic phĩa improbat modos quib⁹ aliqui nitunt̾ saluare ꝓuidentiã. Et ꝑmo querit quõ possit saluari ꝓuidẽtia diuina: improbãdo duos modos quib⁹ aliq conabant̾ ipam saluare. Secũdo ponit tertiũ modũ silr ipm improbãdo. Scda ibi. Q₂ si apud. Primo dic̃. Quid igit̾ sup. dicem⁹. quonã mõ dici põt ꝙ de⁹ ꝑnoscit hec futura incerta: Prim⁹ modus est vt dicat̾ deũ ea que ꝓuidet iudicari infallibiliter: ꝙ̃uis possint nõ eue-

futurum esse necesse est. Sic fit igit̾ vt euentus ꝑscite rei nequeat euitari. Postremo si quid aliquis aliorsũ ꝙ̃ sese res habet existimet: id non modo sciẽtia non est: sed est opinio fallax ab scientie veritate longe diuersa. Quare si quid ita futurũ est: vt eius certus ac necessari⁹ non sit euentus: id euẽturum esse presciri qui poterit: Sicut enim scientia ipa impmixta est falsitati: ita id qd ab ea cõcipitur: esse aliter ꝙ̃ cõcipitur nequit. Ea nãqꝫ causa est cur mendacio scientia careat. ꝙ se ita rem quãqꝫ habere necesse est: vti eam sese habere sciẽtia cõphendit. Quid igit̾. Quonaz modo deus hec incerta futura ꝑnoscit. Nam si ineuitabiliter euentura censet que etiam non euenire possibile est: fallit̾. qd sentire nõ modo nefas est: sed etiam voce ꝓferre. At si ita vti sunt: ita ea futura esse decernit: vt eque vel

nire. ꝫ id est incōueniens. qꝛ tūc falleretᷣ sua ꝓuidētia. Vñ dicit. Nā si deus censet .i. iudicet euenire infallibiliter: q̄ etiā possibile est nō euenire: fallitᷣ sup. de⁹. qd̄ nō modo .i. nō tm̄: nefas ē sentire de deo: ꝫ etiā nefas ē voce ꝓferre. Secūdus mod⁹ ē vt dicatᷣ deū ꝓuidere futura īdetermīate sicut sunt futura: ꝫ isto modo ꝓuidētia dei nō est certa. Vñ dicit. Si de⁹ decernit ista

fieri ea: vel non fieri posse cognoscat. que ē hec ꝑsciētia q̄ nihil certū: nihil stabile cōꝑhēdit. Aut q̄d hoc refert vaticinio illo ridiculo Tiresie: quicq̄d dicā aut erit aut nō. Quid etiā diuina ꝓuidētia hūana opinione ꝑstiterit: si vti hoīes incerta iudicat quorum est incert⁹ euētus. Qd̄ si apud illuꝫ rerum omniū certissimū fontē nihil incerti esse potest: certus eoꝝ est euētus que futura firmiter ille ꝑscierit. Quare nulla est humanis cōsilijs actionibusq̄ libertas: quas diuina mens sine falsitatis errore cūcta ꝓspiciēs: ad vnū alligat ⁊ ꝯstringit euentū.

futura esse q̄ ꝓuidentᷣ indetᷣminate sicut sūt. vt scꝫ cognoscat ea eque .i. equalitᷣ: posse fieri vel nō fieri que ē ista prescientia q̄ nihil certū: nihil stabile cōꝑhēdit. q.d. talᷣ ꝓuidētia nulla est. Et q̄d hec ꝑsciētia refert: id est differt: ab illo vaticinio ridicl'oso Tiresie: qui dicebat. Quic quid dicā hoc erit vel non erit. Quid etiam .i. in quo diuina ꝓuidētia ꝑstiterit .i. ꝑualebit humana opinione. si iudicat incerta sicut homīes: ea quorum euentus est incertus. quasi di. in nullo differt. Notandū q cū Tiresia vidisset duos serpentes simul coire: ꝓiecto baculo ipos sepauit ab inuicem: ⁊ mutatus fuit in mulierem. Post septenniuꝫ iterum serpentes coeuntes baculo sepauit: ⁊ mutatus fuit in virum. Cuꝫ autem orta fuisset dissensio inter Iouem et Iunonem: an maior esset delectatio in coitu viri q̄ꝫ mulieris: elect⁹ fuit Tiresia in iudicem. qui expertus erat sortem vtriusq̄ sexus. Cum aūt diceret maiorem esse delectatōem mulieris: Iuno cōmota excecauit ipm. Iupiter autem sui misertus in recōpensam amissi visus: dedit sibi spm vaticinādi. Fuit aūt hec sua vaticinatio. Quicq̄d dicā erit vel nō erit. Si ḡ de⁹ nō aliter ꝑsciret futura īdetᷣmīata nisi qꝛ erūt vl' nō erunt: nō differret sua ꝑsciētia a ꝑsciētia Tiresie: qd̄ ē ridiculosuꝫ.

¶ Qd̄ si apd̄ illū reꝝ. Hic pōit tertiū modū conātiū saluare ꝓuidētiā. Et ē vt ponam⁹ oīa euenire de necessitate: ⁊ auferam⁹ libeꝝ arbitriū. Primo ḡ ponit istū modū. Scđo ondit q īcōueniētia seq̄ntᷣ ad ipm: ibi. Quo semel. Primo ḡ ꝯcludit istū modū: dicēs. Qd̄ si apd̄ illū certissimū fontē oīm rerū nihil ꝑt esse incerti: cert⁹ ē euēt⁹ eoꝝ que ipe firmiter ꝑsciuerit futura. quare nulla erit libertas humanis cōsilijs ⁊ actiōib⁹: q̄s diuina mens sine er-

rore falsitatis cũcta ꝓspiciẽs alligat ⁊ cõstringit ad vnũ euentũ. Notandũ ꝙ nulla mutatio cadit circa fontẽ oĩm reꝝ. qꝛ cognitio eiꝰ nõ pt eẽ icerta. etsi iã esset incerta esset imꝑfecta ⁊ diminuta. si ḡ est certa respectu futuroꝝ: necesse ẽ vt oĩa futura p̃scita a deo necessario eueniãt.

¶ Quo semel recepto. Hic ponit incõueniẽtia que sequũtur si auferat̃ liberum arbitriũ

Quo semel recepto quãtus occasus humanaruꝫ rerum cõsequatur liquet. Frustra eñ bonis malisq; p̃mia peneve ꝓponũtur: que nullus meruit liber ac volũtarius motus animoꝝ. Idq; omniũ videbit̃ iniquissimũ qđ nunc equissimũ iudicat̃: vel puniri improbos vł remunerari probos. quos ad alterutrũ non ꝓpria mittit voluntas: sed futuri cogit certa necessitas. Nec vitia igitur nec virtutes quicq; fuerint: sed omniũ meritoꝝ potius mixta atq; indiscreta cõfusio. Quoq; nihil sceleratius excogitari potest: cũ ex ꝓuidẽtia rerũ omis ordo ducat̃. nihilq; liceat cõsilijs humanis: fit vt vitia queq; nr̃a ad bonoꝝ oĩm referant̃ autoreꝫ.

Et p̃mo ostẽdit q̄ incõueniẽtia sequũtur ex pte hominũ. Secũdo q̄ ex parte dei dei. Tertio q̄ ex parte ꝯiunctõis hoĩm ad deũ Secũda ibi. q̄ nihil. Tertia ibi. igr̃ nc̃ sperãdi. Incõueniẽtia ex pte hoĩm sũt Si non sit liberũ arbitrium frustra ꝓponunt̃ hoĩbus pene vel p̃mia: et iniuste puniũtur mali ⁊ p̃miant̃ boni. nec erũt vitia nec virtutes in hoĩbꝰ: sicut nec ĩ alijs q̄ agũt necessitate nãe ⁊ nõ libtate animi. Vñ dic̃. Quo semel recepto. i. posito. s. vt neget̃ libeꝝ arbitriũ. liq̄t. i. manifestũ ẽ. q̄ntꝰ occasus. i. q̄nta destructio hũanaꝝ reꝝ ꝯseq̄tur. Frustra eñ ꝓponunt̃ bonis p̃mia ⁊ malis pene: ita statuta ⁊ leges hũane erũt iutiles: q penas ⁊ p̃mia statuũt. q̄ nullꝰ motus aĩoꝝ liber ac volũtariꝰ meruit. Et illud videbit̃ iniq̄ssimũ oĩm qđ nũc iudicat̃ eq̄ssimũ. s. puniri ĩprobos ⁊ remunerari ꝓbos. q̄s ad alteruꝝ. i. ad ꝓbitatẽ vel ĩprobitatẽ nõ mittit ꝓpria volũtas: ſ cogit certa necessitas futuri. igit̃ ꝟtutes ⁊ vitia nõ fuerit q̄cq;: ſ potiꝰ erit mixta ⁊ ĩdiscreta ꝯfusio oĩm meritoꝝ. s. bonoꝝ ⁊ maloꝝ. Nota ꝙ oẽs ꝟtutes ⁊ vitia oriũt̃ ex liƀa electõe bõi ⁊ mali. ⁊ silr̃ punitio ⁊ remuneratio fiũt ꝓpt̃ liberã actõeꝫ bõi vł mali. Si ḡ tollit̃ libtas arbitrij nõ erit liƀa electio nec liƀa actio bõa vł mala. ⁊ ꝑ ꝯñs nll'a erit ꝟtꝰ ⁊ nullũ vitiũ. ⁊ iiuste malꝰ puniet̃ cũ ex nc̃citate malũ opet̃. ⁊ iiuste bonꝰ p̃miet̃ cũ ex nc̃citate opet̃ bonũ: qđ ẽ absurdũ dicẽ.

¶ Quoq; nihil sceleratius. Hic ostendit incõuenienꝰ qđ sequitur ex parte dei: scilicet ꝙ deꝰ erit auctoꝛ maloꝝ. Unde dicit. Cũ oĩs ordo rerũ ducat̃ ex ꝓuidẽtia diuĩa: ⁊ si nihil liceat libere fieri ex hũanis ꝯsilijs. fit. i. seq̄t̃ vt vi

cia nostra referant ad auctorē oīm sup. deū. quo nihil scelerati⁹ excogitari
pōt ꝙ deū dicere auctorē maloꝝ: qḋ tñ necessariū ē ablata libertate. No
tandū ꝙ defect⁹ in opatōe q̄ defect⁹ nō est ī ptāte rei vt euitet: necessario ē
ab agēte ꝛ a pducēte. Si ḡ actio volūtat nr̄e nō ē libera: defect⁹ actōis ſm
volūtatē reducet in deū. ꝛ sic de⁹ erit cā defectuū nr̄oꝝ: qḋ ē absurdū.

Igit nec sperādi aliq̄d nec depcādi vlla
rō ē. Quid eñ vl speret q̄sq₃ vl etiā depce
cet: qñ optāda oīa ideflexa series ɔnectit.
Auferet igit vnicuȝ illud int hoies deūq₃
cōmertiū: sperandi scȝ ꝛ depcādi. Siq̄deȝ
iuste hūilitatis pcio inestimabilē vicē diui
ne grē pmeremur. q̄ sol⁹ mod⁹ est q̄ cū deo
colloq̄ hoies posse videant. Illiq₃ inacces
se luci pri⁹ q̄ȝ ꝙ ipetrēt: ipa supplicādi ra
tōe ɔiūgi. Que si recepta futuroꝝ necessita
te nihil viriū hr̄e credant: quid erit q̄ sūmo
illi reꝝ principi cōnecti atq₃ adherere pos
sim⁹. Quare necesse erit hūanū genus: vti
pauloante cātabas: disseptū atq₃ disiūctū
suo fonte fatiscere.

¶ Igit nec
sperandi ali
quid. Hic po
nit icōue niē
tia q̄ sequūt
ex cōiunctōe
hoīs ad deū
q̄a tolleretur
act⁹ depcādi
ꝛ act⁹ speran
di q̄b⁹ maxi
me coniungi
mur deo. Uñ
dicit. Igit si
tollitur libe
rum arbitriū
nec vlla ratō
ē specādi ali
q̄d: nec dep
cādi int deū
et homines.
Quid eñ q̄s
q₃ depcet vl
speret: si seri
es indeflexa
cōnectit oīa optāda. q. d. frustra fieret vtrūq₃. Igit auferet illud vnicuȝ cō
mertiū. s. sperādi ꝛ depcādi int deū ꝛ hoies. Uocat aūt spē ꝛ depcatōeȝ cō
mertiū. q₂ istis mereamur oīa bñficia. Uñ subdit. Siq̄dē pcio iuste hūilita
tia nos hoies pmeremur iestimabilē vicē. i. retributiōeȝ diuīe grē. q̄ mod⁹
depcādi sol⁹ ē q̄ hoies videant posse colloq̄ cū deo: ꝛ ɔiūgi iaccesse. i. inac
cessibili luci sup. deo: priusq₃ hoies ipetrēt qḋ petūt. Pri⁹ eñ pces porri
gim⁹ ꝙ effectū petitōis ɔseqmur. q. s. spes ꝛ depcatio: si nihil credāt habe
re viriū: recepta. i. ɔcessa nccitate futuroꝝ: q̄d erit q̄ ɔiūgi possim⁹ illi sum
mo pncipi reꝝ. q. d. nihil. q̄re necesse erit gen⁹ hūanū disseptū. i. disiunctuȝ
suo fōte. i. a suo pncipio: sup. a deo. fatiscere. i. deficere. vti pauloante cāta
bas: in. vi. met. iiij. libri. Notādū ꝙ act⁹ depcādi spectat ad itellectū: et
est oīo ſm Jo. damas. ascēsus itellect⁹ ad deū vel ī deū. q̄ q̄dē actu insinua
mus deo idigētiā nr̄aȝ. nō ꝙ deo p insinuatōeȝ nr̄aȝ aliq̄d inotescat qḋ pri
us ignorauerit: ſ vt nos ipa insinuatōe vtēdo cōsiderem⁹ ī his eē recurrē
dū ad diuinū auxiliū. Act⁹ aūt sperādi ptinet ad volūtatē. q₂ ei⁹ obiectū ē
bonū futurū. p istū actū adherem⁹ deo tanq₃ pfecto pncipio bonitatis: im

tentis ei⁹ auxilio ad ꝯsequēdū bonū quo īdigem⁹. ꝫ si hmōi bonū necessa rio eueniret: vł īpossibile eēt eueīre vł ꝙ act⁹ tā depcādi ꝙ spādi eēt iutił.
Uenam discors federa rerū. Hic incipit tertiū hui⁹ qnti: qđ dr adonicū: vel ſm alios archilogicū ab īuētore: dactilicū a pede pdn̄ante

Metrū tertiū libri qnti.

Uenam discors federa rerum
Causa resoluit: quis tanta deus
Ueris statuit bella duobus?
Ut que carptim singula constent
Eadem nolunt mixta iugari.
An nulla est discordia veris.
Semperq; sibi certa coherent.
Sed mens cecis obruta membris
Nequit oppressi luminis igne
Rerum tenues noscere nexus.
Sed cur tanto flagrat amore
Ueri tectas repire notas.

In quo facit exclamatōem sup incōpassibilitate q̄ apparēt int̄ ꝓuidētiā et liber arbitrium. Et pmo querit quare sint incōpassibilia cū per se cōsiderata sint passibilia. Secundo ponit rn̄sionē ad hoc. Tertio ꝯ responsiōez obijcit. Quarto obiectōez soluit. Secūda ibi. An nulla Tertia ibi. ꝫ cur tāto. Qr̄ta ibi. aut cū mētē. Prio dic̄. Quenaz discors causa resoluit. i. sepat. federa. i. ꝯcordias rex. s. ꝓuidētie diuīe ⁊ liberi arbitrij ne ꝯpatiant̄ se simul. aut q̄s de⁹ tāta bella statuit duobus veris: vt singula vera q̄ carptim. i. sigillatim vel diuisim accepta. cōstent. i. pmanēt eadē. tn̄ mixta. i. ꝯiūcta nolūt iugari. i. copulari seinuicē cōpatiēdo. Tūc ponit responsionē: dicēs ꝙ istis duob⁹ veris. s. ꝓuidētie ⁊ libero arbitrio nulla ē discordia. ꝫ apparētia discordie ꝓuenit ex debilitate nr̄i ītellect⁹. Un̄ dic̄. An ē nota solutiōis nulla ē discordia veris: ꝫ sp certa coherēt sibi. ꝫ mens nr̄a obruta. i. oppssa mēbris cecis. i. cecātib⁹ aīaz. illa neqt igne. i. splēdore oppssi lumīs. s. ītellect⁹. noscē tenues. i. subtiles. nex⁹. i. ꝯiūctōes rerū q̄ videtur discordare. Notādū si cōsiderem⁹ ꝓuidētiā diuinā p se: possibile est eā eē. si cōsiderem⁹ liber arbitriū p se: etiā possibile ē eū eē. vt pz ex dictis. Sz si cōsiderem⁹ vtrūq; sil̄: tūc vident̄ incōpassibilia: sic pz ex rōib⁹ supioribus. ſm vitatē aūt bn̄ se ꝯpatiunt̄: ꝫ nobis nō apparet. qr ītellect⁹ noster oppssus mole corpis nō pt se eleuare ī hmōi cognitiōem. Nā ſm sapientē. Corpus qđ corrumpit̄ aggrauat animaz: ⁊ terrena habitatio opprimit sensum multa cogitantē.

¶ Sz cur tāto flagrat amore. Hic phia obijcit ꝯ solutōem. Si eni aīa ignoret istas subtiles ꝯiūctōes: vn̄ est ꝙ desiderat eas scire: cū nihil ignotū pos

ſit deſiderari. Vñ dicit. Sꝫ cur aīa flagrat. i. ardet. tāto amore. i. deſiderio. repire notas tectas. i. notificatiões latētes. veri. i. veritatis. ſcit ne mēs illud qd̄ ipa anxia. i. ſollicita appetit noſſe. q. d. non. qꝛ nullꝰ appetit ſcire id qd̄ ſcit. Et h̄ eū qd̄ dicit. Quis laborat ſcire nota. q. d. nullꝰ. Oportet igit̄ dicere ꝙ neſciat. et tūc ſequit̄ aliud incōueniēs. ſ. ꝙ aīa deſideret illud qd̄

Scit ne qd̄ appetit anxia noſſe.
Sed quis nota ſcire laborat.
Et ſi neſcit: quid ceca petit.
Quis eñ quicꝙ̄ neſcius optet.
Aut quis valeat neſcita ſequi.
Quo ve inueniat. quis repertam
Queat ignarus noſcere formam.
An cum mentē cerneret altam:
Pariter ſummā ⁊ ſingula norat.
Nunc membroꝝ cōdita nube:
Non in totum eſt oblita ſui.
Summāꝙ̄ tenens ſingula perdens.
Igitur quiſquis vera requirit:
Neutro eſt habitu. nam neꝙ̄ nouit:
Nec penitus: tamen omnia neſcit.
Sed quā retinens meminit ſummā:
Conſulit. alte viſa retractans.
Vt ſeruatis queat oblitas addere ꝑtes.

quod neſcit. Vnde dicit. Si neſcit illud quod petit: quid petit: id eſt deſiderat. mens ceca. i. ignorans? Quis eniꝫ neſcius optet quicꝙ̄ Quis eñ valeat. i. poſſit ſequi neſcita aut quis neſciꝰ poſſit noſcere quo inueniat ſup. illud qd̄ querit? Et quis ignarꝰ: id eſt neſcius. queat: id eſt poſſit noſcē formam repertaꝫ. quaſi di. nullꝰ. Notanduꝫ ꝙ dictuꝫ eſt in reſponſione ꝙ anima ignorat compaſſibilitatem ꝓuidentie ⁊ liberi arbitrij: ſed deſiderat eam ſcire. Contra hoc arguit ſic. Nullus appetit ſcire quod ſcit. ſi anima deſiderat ſcire aliquid vel ignorat illud: vel ſcit. Si ſcit. ergo non deſiderat ipſum ſcire. quia nullus appetit ſcire quod ſcit: cum omnis appetitus ſit ratione carentie. Si autē ignorat illud quod deſiderat: quomodo ignotum deſideratur: cum voluntas non querat incognituꝫ. ideo ſi ignorat nunꝙ̄ cognoſcet. Quis enim ignotum inueniet? Si enim paterfamilias quereret ſeruum fugitiuū quem ignoraret: poſſet ſibi multotiēs occurrere ꝙ ipm̄ nō inueniret: ſicut dicit Linconiēſis ſup̄ ꝑ Poſterioꝝ.

¶ An cum mentē cerneret altā. Hic ſoluit obiectōem. Vbi notādū ꝙ Plato poſuit aīas in celo eſſe creatas ⁊ hr̄e cognitiōem oīm ꝑfectā. ſꝫ ꝑ lapſum ad corpora eam obliuiſci cognitionem rerum in particulari ⁊ retineri eam

in vniuersali: ⁊ postea p exercitiū recupare cognitōez rerū in pticulari. Añ
dicit sic. An est nota solutōis cū aīa cerneret. i. specularet. altā mētez. i. p
fundā mentē dei. ipa piter. i. sil'. norat. i. nouerat sūmā. i. vniuersalē cogni
tōem. ⁊ singula. i. singularē cognitōez rerū. ꝑ nūc ipa condita. i. tecta nube
mēbroꝝ: nō est oblita sui ī totū. i. total'r. ꝑ ipa tenet summā. i. cognitōe vni
uersalē rerū:
pdens singu
la. i. singula
rē cognitōez
Igit qsqs re
qrit. i. inuesti
gat cogscere
vera: talis ē
neutro habi
tu sup. vt per
fecte cogscat
vel ꝙ omino
ignoret. Añ
dicit. Nā ne
qꝫ nouit. s. in
speciali ⁊ pfe
cte illō qd q
rit: nec peni
t⁹ nescit oīa.
ꝑ ipse memi
nit. i. ī memo
ria habz. sū
mā. i. vniuersalē cognitōem. quā retinens cōsulit sup. actuali cōsideratiōe:
retractās. i. reuocās p studiū. alte. i. subtiliter. visa. i. pri⁹ in speciali cogni
ta: vt ipe queat addere oblitas ptes ptib⁹ sup. seruatis in memoria. No
tandū ꝙ ꝑm istā viam Platonis solueret ratio prius tacta. vel aīa scit qd
desiderat: vel nescit. Dico ꝙ nescit in speciali ⁊ in ꝓpria forma: ꝑ scit ī vni
uersali. Et cū dr: null⁹ desiderat notū. verū est sicut est notū in vniuersali:
tñ desiderat ipm vt est ignotū in speciali. Et cuz dr: si ignoret nunqꝫ īueni
et. ⁊ verū est si ignorat tam in generali qꝫ in speciali. Et si ignorat in poten
tia ⁊ in actu: si tñ scit ī potētia ⁊ in vniuersali ⁊ ignorat actu ⁊ in ꝓpria for
ma: pōt ipm īuenire ⁊ addiscere.

Prosa quarta libri quinti.

Tum illa. Vet⁹ inqt hec est de ꝓuidē
tia qrela a Marcoqꝫ tullio: cū diuina
tiōem distribuit: vehemēter agitata. tibiqꝫ
ipsi res diu ꝓrsus multūqꝫ qsita. Sz haud
qqꝫ ab vllo vestrū hacten⁹ satis diligēter
ac firmiter expedita. Cui⁹ caliginis causa
est ꝙ humane ratiocinatōis motus ad di
uine pscientie simplicitatez non potest ad
moueri. Que si vllo modo cogitari queat:
nihil prorsus relinquet ambigui. Qd ita
demuz patefacere atqꝫ expedire temptabo
si prius ea quibus moueris expendero.

Tum illa. vet⁹ inqt. Hec est quarta ꝓsa hui⁹ qnti: in qua phia incipit
dissoluere qstionē de cōpassibilitate ꝓuidētie ⁊ liberi arbitrij. Et pri
mo tangit difficultatē hui⁹ questiōis ⁊ causaz difficultatis: ⁊ tāgit modū p
cedendi circa eius solutōem. Secūdo dissoluit eam: ibi. Quero enī. Pri
mo dicit. Hec querela. i. questio hec de ꝓuidētia est vetus ⁊ est vehemēter
agitata. i. ptractata. a Marco tullio. cū distribuit. i. diuidit. diuinatōem. i.
in libro diuinationū: vbi diuidit diuinatōem in suas species. nō soluz hoc
ꝑ tibiipi est res multū diu quesita. Sed haud qqꝫ. i. nō alicubi: ab vllo ve
strū satis diligenter ⁊ firmiter expedita. cui⁹ caliginis. i. difficultatis causa

est. q motus. i. actus humane ronis. no pot admoueri. i. applicari ad simplicitatē diuie puidētie. q si vllo mō qat cogitari nihil relinqt prsus ābigui qō. s. rōnez z causam difficultatis. ita demū patefacere z expedire tēptabo si prius expēdero. i. declarauero. ea quibus tu moueris. Notandū q qō de puidētia diuia z libero arbitrio ē oim qōnū difficillima. de q mlti antiquoz dubitabant. z nonnulli modernoz ppt ei⁹ difficultatez lapsi sūt. quā tullius in li. diuinationū ptractans: z nō valēs dissoluē ei⁹ difficultatē negans penit⁹ puidentiam z pscietiā futuroꝝ a deo in pdicto libro diuinationum.

Quero eni cur illā soluētiū rōnez min⁹ efficacē putes: que qr pscietiā nō esse futuris rebus causam necessitatis existimat nihil impediri pscientia arbitrij libertatē putat. Num. n. tu aliūde argumentū futurorum necessitatis trahis: nisi q ea que presciunt non euenire nō pñt. Si igitur pnotio nullā futuris rebus adijcit necessitatē (qō tu etiā pauloante fatebare) quid est q voluntarij exitus rerū ad certū cogant euentū. Etenim positionis gratia vt quid cōsequatur

¶ Quero enī. Hic pħia accedit ad solutōez qōnis. Et prio discutit motiua boetij. scdo soluit dubitationē siue qōnē. ibi. Qm igit Circa primū sciēdū q duo fuerūt motiua boetij principalia circa hāc qōnē Primū: qr vīz necessariū si deus preuidet futura q necessario eueniāt. Scdm motiuū: q futura quoꝝ euētus ē incert⁹ sic sunt futura cōtingentia: nō pñt a deo certa puideri. Prio ergo ptractat primū motiuū. scdo scdm. ibi. Sz h inqs. Primo ostēdit q si de⁹ puidet futura: nō pter hoc necessario eueniūt. Scdo mouet dubitatōez. ibi. Sz q fieri pōt. Prio ondit q ex pñtia dei non iferatur necessitas libero arbitrio. Scdo ondit q pscietia dei nō sit signū necessitatis futuroꝝ. ibi. Sz pscietia. Circa primū sciēdū. quaz pri⁹ improbauit quādā rñsionē: qua quidā nitebant impedire rōnē ondentē non eē liberuz arbitriū pter pscientiā diuinā. quā rñsionē hic resumit ondens eā aliquo mō eē bonā: qr sufficiēter ipedit intentōem aduersarij. Nā aduersarius ex nullo alio probat necessitatē futurorū: nisi quia sunt prescita a deo. cū igit ex rñsione habeat q pscietia nullaz causalitatē hz sup futura. videtur sufficienter ondsum esse q ea que procedūt ex libero arbitrio nō sūt necessaria. Prio ergo ponit istā rñsionē resumēdo eius solutōem dicēs. Quero eniz cur istā rōnē soluētiū putes minus eē efficacē: que putat libertatē arbitrij nō ipediri a pscietia. qr existimat prescietiā nō eē cām necessitatis futuroꝝ. Qō aūt p istā rñsionē ipediat illatio necessitatis futuroꝝ pz ex h. qr tu nō trahis aliunde argumētum necessitatis futuroꝝ: nisi q ea q psciūtur non possunt nō euenire. Si igitur prenotio. i. prescietia futuroꝝ. nullaz adijcit

.i. imponit necessitatẽ reb⁹ futuris: vt dicit rñsio. ⁊ tu etiã fatebare paulo ante. q̃d ẽ .i. q̃d eẽ poterit. ꝙ volũtarij exitus cogant̃ ad certũ euentũ. ⁊ ita ꝑ istã rñsionẽ excludit̃ necessitas futuroꝝ. ⁊ mãifestat se in exẽplo dicens. At aduertas q̃d ↄ̃sequat̃ gr̃a positõis .i. exẽpli statuam⁹ .i. ponam⁹ ꝑ iposs sibile nullã eẽ p̃scientiã futuroꝝ. igit̃ h̃ posito q̃ꝫtũ ad h̃ .i. inq̃ꝫtũ ad istam

aduertas. statuam⁹ nullã eẽ p̃scientiã. Nũ igit̃ (q̃ꝫtũ adhoc attinet) q̃ ex arbitrio eueniunt ad necessitatẽ cogunt̃. B. Minime. P. Statuam⁹ iteꝝ eẽ: sꝫ nihil reb⁹ necessitatis iniungere. manebit vt opinoꝛ eadem voluntatis integra atq̧ absoluta libertas Sed pꝛescientia inquies tametsi futuris eueniendi necessitas non est signum tamẽ est necessario ea eẽ ventura. hoc igitur modo etiam si pꝛecognitio nõ fuisset necessarios futuroꝛuꝫ exitus esse constaret. Omne etenim signum tm̃ quid sit ostendit: nõ vero efficit qđ designat. Quare demõstrãdũ pꝛius ẽ nõnihil ex necessitate ↄ̃tingere: vt pꝛenotõeꝫ signũ eẽ hui⁹ necessitatis appareat. alioq̃n si hec nulla ẽ: nec illa quidem eius rei signum poterit esse que non est.

illatõem. qua ex pꝛesciẽtia cõcludit̃ necessitas futuroꝛũ. ea q̃ inueniunt ex arbitrio cogũt̃ ne ad necessitatẽ. dic̃ boetius. Mĩme. ⁊ ph̃ia. statuamus iteꝝ eẽ ꝓuidentiã: ß nihil necessitat̃ iniũgere reb⁹ futuris. mãebit vt opinoꝛ eadẽ lib̃tas volũtatis integra et absoluta ab omni necessitate

Notanduꝫ ꝙ pꝛioꝛ solutio ĩpꝛobata fuit bona et mala. in h̃ fuit bona: quia posuit p̃scientiã nõ eẽ cãm necessitat̃ futuroꝝ. Dixit .n. Jđ futura eueniunt: nõ qꝛ de⁹ ea ꝓuidet. ß in h̃ fuit mala: qꝛ posuit futura eẽ cãm p̃scie dei. Dixit em̃ qꝛ futura sũt iđ deus ea ꝓuidet. pꝫ g̃ ex rñsiõe antiquoꝝ ꝙ p̃scia non est causa necessitatis rebus futuris.

¶ Sꝫ p̃scia inquies. Hic oñdit ph̃ia ꝙ p̃scia diuina nõ sit signũ necessitat̃ reb⁹ futuris. Sc̃đo oñdit ꝙ mod⁹ ꝓbãdi ex signo nõ ẽ efficax. ibi. Jaꝫ vo. Pꝛio dic̃. Tu inq̃es .i. dicẽ poteris. etsi ꝓ q̃ꝫuis. p̃scia nõ ẽ nc̄citas eueniẽdi reb⁹ futuris. tñ ẽ signũ ea nc̄cio eẽ vẽtura. ⁊ ita ex p̃scia p̃t ĩferri nc̄citas futuroꝝ tãq̃ꝫ ex signo. Hoc igit̃ mõ ponẽdo p̃sciaꝫ eẽ signũ nc̄citat̃ futurorũ. ↄ̃staret exit⁹ .i. euẽtus futuroꝝ eẽ nc̄cios. etiãsi nõ fuisset p̃cognitio. qđ ꝓbat ex nã signi dicẽs. Oẽ nãq̧ signũ tm̃ oñdit q̃d sit .i. mãifestat illđ cui⁹ ẽ signũ. ß nõ efficit qđ designat. q̄rẽ vt p̃notõeꝫ .i. ꝓuidẽtiã appeat eẽ signũ nc̄citat̃ futuroꝝ. demõstrãdũ erat p̃us nihil ↄ̃tingere nõ ex nc̄citate .i. oĩa

euenire necc̃io. alioq̃n si hec necessitas futurorum nulla ē. nec illa p̃scia poterit esse signū ei⁹ rei q̄ nō ē. ⁊ ita nō valet arguere necessitatē futurorum ex p̃sciētia tanq̄ ex signo. Notādū q̄ signū nō est cā ei⁹ cui⁹ ē signū: sȝ tm̄ manifestat signatū eē. vt circulus nō ē cā venditōis vini: ſ tn̄ ē signū venditiōis Si ergo p̃sciētia eēt signū necessitatis futurorum: p̃supponeret futura eē necessaria. et sic ad ondēdum p̃sciam eē signū necessitatis futurorum opteret prius ondē futura necc̃io eē futura: anq̄ p̃scia eēt signū necessitatis futurorum. al's p̃scia eēt signū alicuius rei q̄ nō ē. qd̄ ē absurdum.

Jam vero pbatōez firma rōne subnixā ꝯstat nō ex signis neq̄ petitis extrinsecus argumētis. ſ ex ꝯuenietib⁹ necessarijsq̄ causis eē ducendā. Sȝ q̄ fieri pōt vt ea nō ꝓueniant q̄ futura eē ꝓuident. Quasi vero nos ea que prouidētia futura eē p̄noscit: nō euētura credam⁹ Ac nō illō potius arbitremur lȝ eueniant: nihil tn̄ vt euenirent sui natura necessitatis habuisse. quod hinc facile ꝑpendas licebit. Plura. n. dum fiunt subiecta oculis ītuemur. vt ea que in quadrigis moderandis atq̄ flectendis facere spectantur aurige. atq̄ ad hunc modum et

¶ Jā vo. Hic ondit moduȝ ꝓbandi ex signo nō eē efficaceȝ. ⁊ dicit.

Constat. i. manifestū est. rōnem subnixam. i. firmatā demonstratōe. eam nō esse dicēdā ex signis neq̄ ex argumētis extrinsecus petitis. i. acceptis. sed firma ratio ducenda est ex conuenietibus. i. ex ꝓprijs ⁊ necessarijs causis. Cum ergo predicta ratio processerit ex signo: non est efficax ⁊ demonstratiua: cum sit a posteriori. demōstratio aūt que est potissima probationū ipsa ē a priori: cū sit ex causis ꝑ se īmediatis p̄orib⁹ ⁊ notiorib⁹. ⁊ ꝓptāto etiā demōstratio ē syllogismus faciēs scire efficax ad ꝓbandū ex p̄mo posteriorum. ¶ Sed qui fieri pōt. Hic pħia mouet quādā dubitationē ⁊ soluit eā. vȝ em̄ ex dictis seq̄ q̄ aliq̄ pn̄t p̃sciri q̄ tn̄ non necc̃rio eueniūt si aūt nō necc̃rio eueniunt: possunt non euenire. ⁊ sic sequitur q̄ aliquod prescitum a deo non eueniat. Primo ergo philosophia dubitando de hoc querit: dicens. Ex quo ita est q̄ ea que sunt prescita non sunt necessaria. ſ possunt non euenire. qui id est qūo fieri potest. vt ea que prouidentur futura eē non ꝓueniāt Tunc soluit dubitationem dicens. q̄ non negatur q̄ prescita non eueniāt immo oportet dicere q̄ prescita eueniant. sed tn̄ non eueniunt de necessitate. vnde dicit quasi vero. q̄si diceret Jsta dubitatio ꝓcedit quasi non credamus ea. que ꝓuidētia p̄noscit nō esse euētura. sȝ hoc nō ēverum: ſ poti⁹ arbitremur illō. s. q̄ lȝ futura eueniāt: nihil tn̄ necc̃itatis habuisse in sui nā vt euenirent. ⁊ manifestat in exēplo qūo aliquid certe cōprehendit quod tn̄

cetera. Nū igiť quicq̄ illoꝝ ita fieri necessi
taſ vlla cōpellit. B. Mime. P. Frustra ei
eēt artis effect⁹: si oīa coacta mouerentur.
Que igiť cū fiūt carent existēdi necessitate
eadē priusq̄ fiāt sine necessitate futura sūt.
Quare sūt q̄dā euētura quoꝝ exit⁹ ab oī
necessitate absolut⁹ sit. Nā illō quidē nul-
lū arbitroꝛ eē dicturū. ꝙ q̄ nūc fiūt: priusq̄
fierent euentura non fuerint. Hec etiaꝫ igi
tur precognita liberos habent euentus.
Nam sicut sciētia presentiū rerū nihil his
que fiunt: ita prescientia futuroꝝ nihil his
que ventura sunt necessitatis ipoꝛtat. Sed
hoc inquis ipsum dubitatur: an earū rerū
que necessarios exitus non habēt vlla poſ
sit esse prenotio. dissonare eteniꝫ videntur

nō est necessariū dicēs. ꝙ aliquid cognitū eueniat ꝛ tñ nō necessario. lice-
bit ꝙ tu ħ ꝑpēdas hinc. i. ex tali exēplo. intuemur em̄ plura exēpla oculis
dū fiūt. i. dū sūt ī fieri. sicut ea q̄ spectanť. i. videnť aurige facere ī moderā-
dis ꝛ flectēdis q̄drigis ꝛc̄. Videm⁹ ad hūc modū vt que fiūt in alijs actib⁹
voluntarijs. nūquid vlla necessitas ꝯpellit aliqđ illoꝝ ita fieri sicut oculis
vī. dic̄ boeti⁹
Mime. ꝛ assi-
gnat rōnem.
Frustra enim
eēt effect⁹ ar-
tis si oīa mo-
uerenť coacta
ꝛ frustra esset
ars flectendi
q̄drigā si ne-
cessario flecte
retur. igiť illa
q̄ cū fiūt carēt
necessitate exi
stendi. eadem
sť futura sine
cessitate prius
q̄ fiāt. Ex q̄ cō
cludit ꝙ q̄dā
sūt euētura q̄
rū exit⁹. i. euē
tus sit absolu
tus ab oī ne-
cessitate. ꝛ foꝛ
san aliquis di
ceret ea q̄ nūc
fiunt nō erant futura an̄q̄ eēnt. ħ excludit dicēs. Nullū arbitrū eē dicturū
ꝙ q̄ nūc fiunt euētura nō fuerūt. hoc enī eē nimis irrationabile. iō necessa-
rio cōcludiť. ꝙ hec etiā ꝑcognita hn̄t euētus liberos qꝛ sic̄ scīa p̄ntiū nihil
īpoꝛtat necessitatis his reb⁹ q̄ fiunt in p̄nti. sicut pꝫ in exēplo predicto de
regimīe quadrigie. Ita p̄ntia futuroꝝ nihil impoꝛtat necessitatis his q̄ vē
tura sunt. Notādū ꝙ futura in cōpatione ad diuinā prouidētiam sint ne
cessaria necessitate ꝯditōata. nō tñ oīa sunt necessaria necessitate absoluta.
Multa. n. hꝛ̄e eueniūt sicut ea que fiūt ab arte et a voluntate. vt regimē q̄-
drigaꝝ. Si enī regimē quadrigaꝝ necessario eueniret: frustra eēt ars regē
di quadrigaꝫ. Notādum ꝙ sicut res actu fiunt. ita erunt future. ſ quedā
actu libere fiunt. ergo erant libere future. ꝛ p ꝯn̄s nō oīa sūt necessario fu-
tura: lꝫ necessitate cōditionata inquātū cōpanť ad ꝓuidētiā diuinā. nō tñ
in sui natura considerata necessario eueniūt necessitate absoluta. sicut po-
stea videbiť vbi distinguet duplicē necessitatē: ꝯditionatā ꝛ absolutā.
¶ Sꝫ ħ inq̄s. Hic p̄hia discutit motiuū boetij. vtꝝ futura īcerta sic̄ sť ꝯtigē

tia possint certe pſciri Et pˀo monet dubitationē de h̄. ⁊ tāgit rōnē dubita
tionis. scdo assignat cām erroris. ibi. Cui⁹ erroris cā ē. Dicit p̄. Sz tu in-
quis o boeci hocipm̄ dubitat'. an possit eē vlla p̄nocio. i. pſciētia illaꝝ reꝝ.
que nō hn̄t necessarios exit⁹. i. euētus. hoc eni nullo mō vı̄ possibile. Cum
eni vident' hec dissonare scz presciētia ⁊ ꝯtingētia Tu eni putas si p̄uideā

putasq3 si p̄uideant' ꝯseq̄ necessitatē. si ne-
cessitas desit. minime pſciri. nihilq3 pſcia
cōprehēdi posse nisi certū. Qd si que icer-
ti sūt exit⁹ ea q̄si certa ꝓuident'. opinionis
adesse caliginem nō scientie veritatē. Ali-
ter eni ac sese res hēat arbitrari ab integri-
tate scientie credis eē diuersum. Cuius er
roris causa est. ꝙ oia que quisq3 nouit: ex
ipsoꝝ tm̄ vi atq3 natura cognosci estiat que
sciunt' qd totū cōtra est. Omne eni qd co-
gnoscitur: non ƀm sui vim: sed ƀm cogno-
scentium potius cōprehendit' facultatem.

tur contigentia necessitatem ipsa ꝯseq̄. ⁊ si necessitas desit minime ea pſciri. ⁊ putas nil posse cōprehēdi presciētia diuina nisi certū. Et si ea que sunt icerti exit⁹. i. euent⁹ sic cōtingētia. si ꝓuidentur illa quasi certa. tu putas illō eē caliginem opinionis nō
veritatem sciētie. ⁊ in hoc tu deciperis. cuius deceptōis cā est error tuus
circa iudiciū cognitionis. Credis eni diuersū esse ab integritate sciētie. ali
ter arbitrari rem q̄ sese hēat. ⁊ i hoc erras. Notādū ꝙ q2 nos nō possum⁹
futura ꝯtingētia certe precognoscere: putam⁹ silr deum hoc non posse. res
enim eodē modo se habens diuersimode a diuersis potest cognosci. vnde
cognoscere rem aliter q̄ se habet ex parte rei cognite non est scientia. sed
cognoscere rē aliter q̄ se habeat ex pte cognoscentis bn̄ ē sciētia. ⁊ sic futu
ra ꝯtingentia licet in se sint icerta: pn̄t tn̄ pſciri a deo sine errore falsitatis.
¶ Cui⁹ erroris cā ē. Hic assignat cām erroris. Ubi notādū ꝙ cā erroris q̄re
putamus futura incerta non posse certe presciri. q2 putat' ꝙ facultas co-
gnitionis sit ƀm facultatē rei cognite: ⁊ non ipsius cognoscentis. quod est
falsum. Pˀo ergo premittit huiusmodi causam erroris. Scdo improbat
ipsam ibi. Nā vt hoc breui. dicit pˀo. Cuius erroris cā est q2 existimat' ꝙ
oia que quisq3 nouit illa cognosci tm̄ ex vi ⁊ natura ipsorū q̄ sciunt'. ⁊ non
ex vi cognoscentis. qd totū est ꝯ. i. p ꝯtrū quia res magis cognoscunt' ƀm
naturā cognoscētis. Omne em̄ qd cognoscit' nō cōprehēdit' ƀm sui vim. i.
ƀm modū sue nature. ꝟ potius ƀm facultatē cognoscentis. Notandū ꝙ si
cognitio eēt ƀm facultatē. rei cognite tunc res ab oībus eodē mō cogno-
sceret'. ⁊ sic aliq̄d ꝯprehēderet' eodē mō ab ītellectu hūano ⁊ diuino. quod
falsum est. quia que sunt incerta ꝯprehēsiōe hūana: sūt certa ꝯprehēsione
diuia. cognitio ꝟ poti⁹ attēdit' ƀm facultatē potētie cognoscētis. ita ꝙ quāto

potẽtia est efficatior ⁊ certior: tanto certius ⁊ limpidius rem compꝛehẽdit ¶ Nam vt hoc breui exẽplo liqueat. Hic ꝓbat ꝙ facultas cognitõis ẽ ſm facultatẽ potẽtie coḡſcẽtis ⁊ nõ rei cognite. Pꝛio declarat h̃ exẽplis. Secũdo ꝓbat h̃ idẽ ꝑ rõnẽ. ibi. Neq3 id iniuria. Pꝛia in duas ſm duo exẽpla Scõm ibi. Ipm q3. Pꝛio dicit ꝙ cognitio ſit ſm facultatẽ cognoſcẽtis li-

Nã vt hoc breui liq̃at exẽplo: eandẽ corporis rotũditatẽ aliter viſus aliter tactus agnoſcit. Ille eminus manẽs: totũ ſil' iactis radijs intuet̃. hic v̾o coherẽs orbi atq3 cõiunctus circa ipſũ motus ambitũ: rotũditatem partibus cõpꝛehendit. Ipſu3 q̃q3 hoĩem aliter ſenſus: aliter imaginatio. aliter ratio: aliter intelligẽtia cõtuetur. Senſus enim figurã in ſubiecta materia ꝯſtitutã. Imaginatio v̾o ſolã ſine materia iudicat figurã. Rõ v̾o hãc q3 trãſcẽdit: ſpeciẽq3 ipſam que ſingularibus ineſt vniuerſali conſideratione perpẽdit. Intelligentie v̾o celſior oculos exiſtit. ſupergreſſa namq3 vniuerſitatis ambitum: ipſam illa3 ſimplicem formam pura mentis acie contuetur.

q̃at breui exẽplo Nã viſus alit̃ agnoſcit eandẽ corpis rotunditate3 ⁊ aliter tact⁹. Ille eñi viſus manens eminus. i. a lõginquo. intuetur totu3 corpus ſimꝉ iactis radijs viſualib⁹ hic v̾o ſupple tactus coherens [illegible] iū- [illegible] id ẽ [illegible] ali. et mot⁹ circa ipſum ambitu3 .i. circa corp⁹ rotundũ. cõpꝛhẽdit. ſ. eiuſ rotunditate3 ꝑtibus. i. ꝑ ꝑtes. Notandũ ꝙ innuit duplicẽ differentiã inter modu3 cognoſcendi viſus ⁊ tactus. Pꝛia ẽ ꝙ viſus a remotis exiſtens cognoſcit aliq̃d corpus rotundũ. Tactus aũt non cognoſcit ipm niſi cõiunct⁹. Scda differentia ẽ. ꝙ viſus totũ corpus ſil' cõpꝛehẽdit: tactus aũt ꝑ ꝑtes. Talis aũt diuerſitas ĩ cognoſcendo nõ eẽt ſi res cognoſceretur ex ſui natura. cũ eadẽ res manet ĩ vtraq3 cognitione. Notãdũ. quidã dixerunt viſionẽ fieri ꝑ emiſſionẽ radiorũ viſualiũ ab oculis vſq3 ad rem viſam. S3 hec opinio eſt ꝯ areſto. viſio eñi non fit extra mittẽdo: ſ3 intus ſuſcipiẽdo. patiẽte. n. aliq̃ ſenſitiuo fit ipm videre: ſcdo de anima. Hic autem loquitur opinione antiquorum. cũ dicit ꝙ viſus totũ corp⁹ intuetur iactis radijs.
¶ Ipm q3 hoĩem. Hic põit ſecũdũ exẽplũ in virtutib⁹ cognoſcitiuis ſbordinatis. Scdo oñdit q̃o iſte virtutes ſe hẽant adinuicem. ibi. In q̃ illud Pꝛio ergo declarat q̃o idẽ a diuerſis potẽtijs diuerſimode cõpꝛehẽditur dicẽs. Senſus exterior aliter ꝯtuet̃ ipm hoĩem. aliter imaginatio. alit̃ rõ. aliter ĩtelligẽtia diuina. Sẽſus. n. exterior ſic̃ viſus iudicat figurã hoĩs in

ſubiecta materia.i.in ſenſibili materia.ſ; imaginatio ſolam figurā iudicat .i.diſcernit ſine materia.i.in abſentia rei materialis. Rō vero hanc imaginationē tranſcendit. ⁊ ipſam ſpectē.i.naturā ſpecificā hoīs que ſingularibus ineſt.ꝑpendit.i.diſcernit vniuerſali ꝯſideratōe. ocul⁹ vo.i.ꝯſideratio intelligētie eſt celſior. qꝛ intelligētia diuina ſupgreſſa ābitū vniuerſitatis

In quo illud maxie ꝯſiderādum eſt. Naꝫ ſupiorvis cōprehēdēdi amplectitur iferiorem. Inferior vo ad ſupiorēꝫ nullo mō cōſurgit neqꝫ eni ſenſus aliquid extra materiam valet: vel vniuerſales ſpecies imaginatio contuetur: vel ratio capit ſimplicem formam.ſed intelligentia quaſi deſup ſpectans concepta forma que ſubſunt cuncta dijudicat.ſed eo modo quo formaꝫ ipſam que nulli alij nota eſſe poterat:comprehēdit. Nam ⁊ rōnis vniuerſum:⁊ imaginationis figuram.⁊ materiale ſenſibile cognoſcit. Nec ratione vtens:nec imaginatione nec ſenſibus.ſed illo vno ictu mentis formaliter(vt ita dicam) cuncta proſpiciens.

q̄ exiſtit ī ſingularib⁹:illā ſimpliceꝫ formam.ſ.ydeaꝫ hoīs q̄ ē ī mēte diuina.contuetur pura acie.i.ſpeculatione mentis Notanduꝫ ꝙ primū exēplū fuit de virtutib⁹ cognoſcitiuis nō ſb ordinatis. ſicͭ de viſu ⁊ tactu. Iſtud aūt exemplū ē de virtutib⁹ ſub ordinatis. q̄ ſunt quatuor .ſ.ſenſus exterior que ineſt omnibus aīalibus. imaginatio que tm̄ ineſt animalibus ꝑfectis rō q̄ tm̄ ē in hoībus. ⁊ ītelligētia ꝑ quā intelligit diuinā cognitōeꝫ. Iſte virtutes hn̄t diuerſū modū cognoſcēdi eandem rem.ſ.hoīem.vt declarat in littera.qd̄ nō eēt niſi cognitio fieret ſm facultatē virtutū cognoſcentiū ⁊ non rei cognite.

¶ In quo illud maxie. Hic oñdit pħia quō p̄dictevirtutes cognoſcitiue ſe habēt adinuicē.oñdēs ꝙ q̄cquid pōt virt⁹ inferior. p̄t etiā ⁊ ſupior ⁊ amplius. Et pͥo hoc oñdit de ītelligētia reſpectu aliaꝝ virtutū. Scd̄o oñdit idem de rōne.ſecūda ibi. Rō q̄ꝫ. Prīo dicit. In quo.i.in ordine iſtarū virtutum. illd̄ eſt maxime conſiderandum.ꝙ vis ꝯprehēdendi ſupior amplectitur in ſe inferiorem. quia virtus ſuperior cognoſcit omne illud quod inferior. Inferior autem non conſurgit ad ſupiorē.ita vt apprehendat illud qd̄ ſupior.qd̄ manifeſtat in exemplo dicēs. Neqꝫ eni ſenſus aliquid valet apprehendere extra materiam ⁊ imaginatio contuetur ſpecies vniuerſales.i.minus particulares.ſed ratio capit ſimplicem id eſt vniuerſalem formam. Intelligentia autem diuina quaſi deſuper ſpectans. cū ſit in ſupremo gradu cognitionis ipſa concepta forma ydeali, dijudicat etiam cun-

cta que subsūt illi forme. vt cognoscēdo ydeā hoīs cognoscit oīa q̄ sunt in hoīe. ſ3 eodē mō ꝯprehēdit ipam formā q̄ nulli īferiori virtuti nota eē poterit. nā ipsa cognoscit vniuersū. i. vniuersalē formā rōnis ⁊ figurā imaginatōis. ⁊ materiale sensibile. quod spectat ad sensum exteriorē: nō vtēs ratione: nec imaginatōe: nec sensibus: ſ3 ꝓspiciēs cuncta vno ictu mentis. i. absq; decursu cognoscit. qđ nō fac̄ ratio. Notandū ꝙ q2 virtus supior virtutē includit īferiorē. sicut tetragonū includit trigonū. vtiq; secundo de aīa iō quicq̄d p̄t virtus īferior: pōt et superior ⁊ magis. q2 modo magis vniuersali cōprehēdit qđ inferior mō magis ꝑticulari. licet nō ecōuerso. iō q̄ p̄t itelligētia hūana ꝯprehēdē: p̄t ⁊ diuīa itelligētia. l3 nō ecōuerso

Rō q̄3 cū q̄d vniuersale respicit: nec imaginatōe nec sensibꝰ vtens: imaginabilia vel sensibilia ꝯprehēdit. Hec ē eni q̄ ꝯceptōis sue vniuersale ita definit. hō est aīal bipes rōnale. q̄ cū vniuersalis notio sit: tū imaginabilē sensibilemq; eē rem nullus ignorat ꝙ illa non imaginatōe vel sensu: sed rōnali cōceptōe considerat. Imaginatio quoq; tametsi ex sensibus visendi formandiq; figuras sūpsit exordiū. sensu tñ absente sensibilia queq; collustrat. nō sensibili ſ3 imaginaria ratione iudicandi. Uides ne igitur vt in cognoscendo cūcta sua potius facultate q̄3 eoꝝ que cognoscuntur vtantur:

¶ Rō quoq; cū q̄d vniuersale respicit. Hic oñdit idē de rōe. ꝙ sic̄ itelligentia cōprehēdit alias tres virtutes īferiores: sic rō etiā ꝯp̄hēdit sub se alias duas virtutes. s. imaginationē ⁊ sensū dicens. ꝙ cū ratio respicit id est cognoscit quid vniuersale. non vtens imaginatione nec sensibus. ⁊ comprehendit imaginabilia ⁊ sensibilia vniuersali cōprehēsiōe. hec enim est ratio que ita definit vniuersale sue conceptōis. hō est animal bipes ratiōale. que diffinitio cum sit vniuersalis notio. i. notificatio tunc nullus etia3 ignorat rem eē imaginabilē ⁊ sensibilem: que hac diffinitōe explicatur. Illa rō considerat vniuersale non vtens imaginatione vel sensu: sed rationali ꝯceptōne. Tunc ostendit ꝙ sicut ratio comprehendit imaginationē ⁊ sensum: sic imaginatio sensū comprehēdit: dicēs. imaginatōem quoq; tametsi ꝓ q̄3uis sumpsit exordiū ex sensibus visendi ⁊ formādi figuras. tñ absente sensu exteriori. imaginatio collustrat. i. ꝯgnoscit q̄q; sensibilia nō sensibili: ſ3 imaginaria rōne iudicādi. ⁊ tūc cōcludit dicēs. Uides ne igit̄ q̄uo cūcta potiꝰ vtant̄ sua. i. ꝓpria facultate in cognoscendo. q̄3 facultate eoꝝ q̄ cog̃scunt̄.

Notādū ꝙ l3 rō in ꝯprehēdēdo suū vl'e nō vtat̄ imaginatōe ⁊ sensu: tñ in actu suo p̄supponit imaginatōe3 ⁊ sensū. q2 nihil ē ī itellectu nisi fuerit in

sensu. Silr lz imaginatio ĩ sua opatõe nõ vtať sensu: tñ presupponit sensũ fuisse in actu. qz fantasia quã ħ vocat imaginationẽ: ẽ mot⁹ factus a sensu ẜm actũ. ex. ij. de aĩa. ¶ Neqꝫ id iniuria. Hic ꝯfirmat dictũ suũ ꝑ rõnẽ dicẽs. Illud. s. res cognoscit̃ nõ ẜm sui nãm: ʒ ẜm nãm cognoscẽtis: illď nõ ꝯtigit iniuria. i. irrõnabilr. Nã cũ oẽ iudiciũ cognitõis sit act⁹ ꝛ opatio iudicãtis. i. potentie cognoscitiue. necesse ẽ vt quisqꝫ cognoscẽs ꝑficiat suã operam. i. suam opationẽ cognoscẽdi. nõ ex aliena potestate. s. rei cognite. ʒ ex ꝓpria potestate. i. ex virtute cognoscentis. Notandum ꝙ ex lr̃a formatur talr̃ rõ. Oĩs act⁹ ꝛ operatio sequitur conditionez illius potentie cuius est actus ꝛ operatio. sed iudicare siue cognoscere est actus ꝛ operatio potentie cognoscentis ꝛ nõ rei cognite. ergo iudicare ꝛ cognoscere sequit̃ modum ꝛ conditionem potentie cognoscentis ꝛ non rei cognite.

Neqꝫ id iniuria. nam cum omne iudicium iudicantis actu existat: necesse est vt suam quisqꝫ operam nõ ex aliena sed ex propria potestate perficiat.

Metrũ quartum libri q̃nti:

Quondam porticus attulit
Obscuros nimium senes:
Qui sensus ꝛ imagines
E corporibus extimis:
Credant mentibus imprimi
Ut quondam celeri stilo
Mos est equore pagine
Que nullas habeat notas
Pressas figere litteras.

Quondam porticus attulit. Istud est metrum quartũ huius quinti. quod dicitur gliconicum ab inuentore. coriambicũ a pede predominante. In quo metro improbat opinionẽ stoicorũ. ex qua videtur sequi cõtrariuz dictis suis. Fuit enim opinio stoicorum ꝙ cognitio intellectiua solum perficeretur ex hoc. ꝙ corpora exteriora suas silitudines imprimant ĩ mentem. ita vt mẽs solum se habeat in ratione patientis: ꝛ res extra in ratione agentis. Ex quo sequitur cum patiens trahatur ad naturam agentis ꝛ non econuerso. ꝙ cognitio sequeretur naturam rei cognite ꝛ non naturã cognoscentis. quod est contra dicta. Primo ergo ponit opinionem stoicorum. secundo improbat eam. ibi. Sed mens. Primo dicit. Quondam porticus attulit senes supple stoicos. qui dicebantur senes ꝓpter maturitatez morum senes inqꝫ nimiũ obscuros supple in sententijs. qui stoici credunt sensus ꝛ imagines. i. rerum sensibiliũ formas imprimi mentibus ex corporibus extimis. i. exterioribus. ꝛ posuerunt illa corpa co mõ imprimere imagines mẽtib⁹. vt quondã mos fuit alicui scribenti celeri stilo figere ꝓssas

litteras equore id eſt in planicie pagine. que pagina nullas pri⁹ notas habeat. Notandum ꝙ ſtoici dicuntur a ſtoa greco quod eſt porticus latine quia athenis in manifeſtiſſima portico ⁊ alijs locis publicis ſtoici diſputare ſolebant. illi poſuerunt aīam tm̄ habere ſe in ratione patientis reſpe-ſpectu rerum exteriorum. ⁊ quia cognitio magis videtur ſequi virtutē actiuam ꝙ̄ paſſiuam. ideo ſm̄ eos cognitio potius debet attendi ſm̄ facultatē rei cognite que eſt actiua. ꝙ̄ anime cognoſcētis que ē paſſiua.

¶ Sed mens ſi proprijs vigens. Hic improbat hanc opinionē. ſecundo ponit ſuam veritatē ibi. hec eſt efficiens. Primo ergo deducit ad plura īconuenientia iſtam opinionem dicens.

Sed mens ſi ꝓprijs vigens
Nihil motibus explicat:
Sed tm̄ patiens iacet
Notis ſubdita corpoꝝ.
Caſſaſq; in ſpeculi vicem
Rerum reddit imagines.
Unde hec ſic animis viget
Cernens oīa notio.
Que vis ſingula proſpicit.
Aut que cognita diuidit.
Que diuiſa recolligit.
Alternumq; legens iter:
Nunc ſummis caput inſerit:
Nunc decidit in infima.
Tum ſeſe referens ſibi:
Ueris falſa redarguit.

Sed ſi mens vigens nihil explicat ꝓprijs motib⁹. i. ſi nullam actionem ꝓpriaꝫ hꝫ: ſ; tm̄ iacet patiēs. ſubdita notis. i. ſilr̄itudinib⁹ corporū. ⁊ ſi ipa reddit. i. repn̄tat caſſas imagīes reꝝ. i. ſilr̄itudines īvicē ſpeculi. i. ad modū ſpeculi. Tūc qri turvn̄ viget hec notio id ē hec cognitio animis. ꝙ aīa eſt cernēs oīa nō tm̄ corꝑalia ſ; etiam incorꝑalia. Notandū ꝙ primū inconueniēs eſt. ſi cognitio intellectiua fieret ꝑ ſolā impſſioneꝫ corpoꝝ in aīa. tunc non eēt vtus ꝑ quā aīa cognoſcēt incorꝑalia. qꝛ ꝑ ſolā īpreſſionē corpoꝝ tm̄ cognoſceret coꝑalia. nūc aūt māifeſtū eſt ꝙ etiam incorꝑalia cogſcit. Aliud īcōueniēs ponit dicēs. Si anima tm̄ eſt paſſiua. que vis anime ſingula ꝓſpicit. i. iudicat. aut que vis aīe cognita diuidit. aut diuiſa recolligit. aut q̄ vis aīe legens. i. apprehēdens alternū iter componendi ⁊ diuidēdi. nunc inſerit caput ſummis. i. generaliſſimis aſcēdēdo a ſpēaliſſimis ad generaliſſima colligendo multitudinē. ⁊ nunc decidit vel decedit ſm̄ aliā lrām. i. cadit in infima. i. in ſpēaliſſima ꝓcedēdo a generaliſſimis ad ſpēaliſſima diuidendo. Tū. i. tādē aīa referēs. i. cōparās ſeſe ſibi redarguit falſa verī. i. ꝑ vera. No

tandū q̄ ex l'ra tal' format̃ rō. Illa aīa nō est tm̄ passiua s; actiua q̄ iudicat compōit ⁊ diuidit. ⁊ x̄ra falsis redarguit. s; aīa ītellectiua ē hmōi. g̃ Maior nota ē. qr iudicare. ↄponere. diuidere. redarguere vident̃ eē opatōes actiue. Minor apparet. aīa iudicat inter vex̄ ⁊ falsū. ↄpōit p̄dicatū cū s̄biecto. aliqn̄ diuidit p̄dicatū a subiecto. ⁊ falsas opiniones redarguit.

Hec est efficiēs magis
Longe causa potentior
Quā que materie modo
Impressas patit̃ notas.
Precedit tamē excitās
Ac vires animi mouens
Viuo in corpe passio.
Cum vel lux oculos ferit.
Vel vox auribus instrepit.
Tū mentis vigor excitus
Quas intus species tenet
Ad motus siles vocans
Notis applicat exteris
Introrsūq; reconditis.
Formis miscet imagines

¶ Hec est efficiens magis Hic phīa ponit veritatē dicens. Hec mēs ē magis cā efficiēs. q est cā lōge potentior q̄ illa que mō materie. i. silitudine materie. patit̃ notas impressas. et qr aliqs crederet q̄ ī aīa nulla eēt passio. Iō subdit quedam passio p̄cedit opatiōes aīe in viuo corpe excitās ⁊ mouēs vires animi ad opandū. vt qn̄ lux ferit oculos tunc patitur visus vel cū vox īstrepit. i. īsonuit auribus tūc patit̃ auditus. ⁊ tandem vigor mentis excit⁹. i. excitat⁹ vocās species quas intus tenet ad siles motus. applicat eas notis exteris. id est silitudinibus exteriorib⁹. ⁊ miscet. i. applicat imagines exteriores corpox formis. i. spēbus introrsum. i. in aīa recōditis. Notandū q̄ boetius hic vtitur snīa platonica q̄ ponit spēs rex a principio naturaliter inditas aīe. Sed aīa sopita est in corpe. ita q̄ non intelligit p eas nisi excitet̃ p īmutatiōnē sensuum exteriorum. excitata aūt euocat speciem silem illi quā sensus exterior impssit ⁊ applicādo eam rei exteriori. sic ītelligit p eas. ad hāc intentionem etiam loquitur linconiensis primo posteriorum dicēs. Ratio in nobis sopita non agit nisi prius p operatiōes sensuū quibus admiscet fuerit expecta. Notādū q̄ ex l'ra vr̄ q̄ intellect⁹ possibilis ītelligēdo etiā sit actiu⁹ cū sit causa efficiens vt dicit in littera. Arestotiles autem. iij. de anima vult q̄ intelligere sit pati ⁊ q̄ intellectus nullam habet naturam nisi q̄ est possibilis vocatus. Ad hoc dicunt aliq̄ q̄ quia aīa cōp̄hēdit tam intellectū possibilez q̄ agentem in anima est actiua immo causa effectiua

intellectōis rōe intellectus agentis. ꝫ ē passiua rōne intellectus possibilis vł dōm ꝙ ītellectus possibił ē potētia passiua saltē ꝗ ad primū eius actum cū ītelligere sit pati. ꝫ oīs potētia passiua de necessitate reqrit potētiā actiuā ꝗ reducat ipsā ad actū. Tale aūt actiuū nō pōt eē res corporalis ex̄ cum agēs sit prestanti⁹ passo. iō tale actiuū ex pte aīe erit intellectus agēs cui⁹ operatio ē facere potētia ītellecta actu intellecta. ita ꝙ a rebus ex̄ ꝟtutē ītellectus agentis imprimit̄ aliqd ītellectui possibili pqd in actū ītelligēdi reducit̄. Nō ē ꝫ intētio boetij negare qn mēs sit passiua rōne ītellectus possibił. sed vult ꝙ mens siue aīa magis hēat efficiētiā in ītellectōe ꝗꝫ sit passiua ab ipsis corpib⁹ ex̄. ꝛ p ꝯñs efficiētia intellectus non dꝫ attribui reb⁹ ex̄ qd erat de intentione stoicorum.

Prosa qnta libri quinti.

Quod si in corpib⁹ sentiēdis ꝗuis afficiāt īstrumēta sensuū forinsec⁹ obiecte qlitates animiqꝫ agētis vigorez passio corpis añcedat. ꝗ in se actū mētis ꝓuocet excitetqꝫ interim qescentes intrinsecus formas. si in sentiēdis inqꝫ corpibus animus nō passiōe insignit̄. ꝫ ex sua vi subiectā corpori indicat passionem quantomagis ea ꝗ cunctis corporū affectionib⁹ absoluta sūt indiscernendo non obiecta extrinsecus sequuntur. sed actum sue mentis expediūt.

Quod si in corpibus sentiendis. Hec est quinta ꝓsa huius qnti libri. In qua ꝓbat specialiter diuinā cognitionē eē ꝫꝫ modū cognoscētis ꝛ non rei cognite. Scdo ostendit insufficientiā eoꝝ qui ex nostro modo cognoscendi improbat prouidentiam diuinam ibi. Quid igit̄ Prio facit qd dictum est. secundo infert duas cōclusiōes. ibi. Hac itaqꝫ. Prio dicit. Si in sentiendis id est in cognoscendis corporibus animus noster non tm̄ insignitur. id est afficitur passione corporis. sed ex sua vi iudicat passionem subiectam corpori. ita ꝙ in cognoscendo sequitur proprium motū. ꝗuis qualitates obiecte forinsecus afficiāt. i. īmutent. instrumēta. i. organa sensuū ꝛ passio corporis antecedat vigorez agentis animi. que passio ꝓuocet actū mentis in se. ꝛ excitet formas intrinsecus quiescētes. Si hoc ē in aīo nostro multomagis ea que absoluta sunt cunctis affectōibus. i. qualitatibus corporum. Sic ītelligēne separate ꝛ precipue deus. illa īdiscernēdo nō sequuntur obiecta extrinsecus. sed expediunt id est perficiunt actum sue mentis id est operationem intellectiuam ꝫm naturam ꝓpriam. Notādum ꝙ ex lr̄a potest sic argui. Si id de quo minus vr̄ inesse inest ꝛ de ꝗ magis. ꝫ minus vr̄ ꝙ anim⁹ nr̄ in cognoscendo sequat̄ motū suū ꝛ nō rei cognite et tn̄ sequitur facultatē sue cognitionis ergo młtomagis ītelligentia dīna sequitur in cognoscendo propriū motū sue cognitionis ꝗꝫ ipsius rei cognite

¶ Hac itaq; rõne. Hic ĩfert duas cõclusiões ex premissis dicẽs. Ex q̃ cogni-
tio seq̃tur naẽm cognoscẽtis ⁊ nõ rei cognite. ⁊ cũ cognoscentia sint diuersa
ßm naẽm. oꝫ diuersis cognoscẽtibꝰ ꝯuenire diuersas cognitiões. Vñ dicit.
Hac itaq; rõne. q2 cognitio sequit̃ naẽm cognoscẽtis. multiplices cognitio
nes. cessere. i. cesserũt diuersis ac differentibꝰ substãtijs. sensus eñ solꝰ de

Hac itaq; rõne mĺtiplices cognitiões di-
uersis ac differẽtibꝰ cessere substãtijs. Sẽ
sus ei solꝰ cũctis alijs cognitõibꝰ destitutꝰ
ĩmobilibꝰ aiantibꝰ cesset. q̃les sᷓ cõche ma
ris. queq; alia saxis herẽtia nutriũt. Ima
ginatio xͦo mobilibꝰ beluis. q̃bꝰ iã ineẽ fu
giẽdi appetẽdiue aliq̃s vꝫ affectꝰ. Rõ xͦo
hũani tm̃ generis ẽ sicuti ĩtelligẽtia sola di
uini. Quo fit vt ea noticia ceteris p̃stet q̃
suapte natura nõ mõ ꝓpriũ. sꝫ ceteraꝝ q̊ꝫ
noticiaꝝ subiecta cognoscit. Quid igit̃. si
rõcinatiõi sensus imaginatioq; refragent̃.
nihil eẽ illõ vniuersale dicẽtes. ꝙ sese itu

stitutꝰ. alijs
cognitõibus
cessit: aianti-
bus ĩmobili-
bus. quales
sũt cõche ma
ris. ⁊ q̃cunq;
nutriunt̃ he-
rentia saxis.
Imaginatio
xͦo cessit mo
bilibꝰ beluis
q̃ mouet̃ mo
tu ꝓgressiuo
q̃busvꝫ ineẽ
affectꝰ. i. ap-
petitꝰ fugien
di maluꝫ vel
appetẽdi bo
num. Rõ xͦo
ꝑ quã ꝯphẽ-
dimꝰ vniuersale tm̃ ẽ hũani generis. sic̃ ĩtelligẽtia ẽ diuini generis. Tunc
põit scdãm ꝯclusionẽ. ꝙ illa cognitio ẽ notior ⁊ nobilior q̃ nõsolũ apprehẽ
dit ꝓpriũ obiectũ ß etiã obiecta aliaꝝ noticiaꝝ. i. cognitionũ. Vñ dic. Quo
fit vt ea noticia. i. cognitio. p̃stet. i. nobilior sit ceteris. q̃ suapte natura. i. ꝓ
pria natura. nõmõ. i. nõtm̃mõ ꝓpriũ obiectũ cognoscit. ß ẽt cog̃scit s̃biecta
ceteraꝝ noticiaꝝ. Nota circa primã ꝯclusionẽ ꝙ cũ actꝰ ⁊ opatões diuer-
sificent̃ ßm diuersitatẽ agentiũ ⁊ opantiũ. sequit̃ si agentia ⁊ opantia sint
diuersa ꝙ hẽant diuersas opatões ⁊ cognitões. ꝓpter qͦd sensus sine alijs
cognitõibꝰ cessit aĩalibꝰ ĩmobilibꝰ. ⁊ accipit̃ hic sensus stricte ꝑ apprehen
siõe sensitiua. q̃ solũ ĩmutat̃ ad p̃ñtiam sensibilis. Sic ei distinguit̃ ꝯ ima-
ginatõem que nõtm̃ apphẽdit rẽ p̃ñtẽ. ß etiã absentẽ. Notãdũ circa scdãꝫ
ꝯclusionẽ ꝙ q̃cũq; potẽtia plura cognoscit vꝫ eẽ p̃stantior ea q̃ cognoscit
pautiora. Si ergo aliqua potẽtia cognoscit ꝓpriũ obiectũ. ⁊ cuꝫ hͦ obiecta
aliaꝝ potẽtiaꝝ ĩferioꝝ. sic̃ ẽ intelligẽtia diuina. ⁊ nõ ecõuerso. seq̃t̃ ꝙ potẽ
tia supior plura cognoscens sit nobilior ĩferiori.
¶ Quid igit̃. Hic phia oñdit insufficiẽtiã eoꝝ q̃ ex mõ cognoscẽdi nr̃o im
probant diuinã ꝓuidẽtiã. scdͦo hortat̃ nos ad ꝯsiderãdũ modũ diuine co
gnitõis. ibi. Quare ĩ illiꝰ. Prĩo maĩfestat ĩsufficiẽtiã eoꝝ ꝑ si͠le. scdͦo appli
cat illõ si͠le ad ꝓpositũ ibi. Si͠le ẽ. Si͠litudo aũt quã ĩtẽdit tal' ẽ. Sensus ⁊
imaginatõ sᷓ cognitões ĩferiores q̃ꝫ rõ. Si ḡ sensus ⁊ imaginatõ vellẽt ĩu-

eri rō putet. Qđ em̄ sensibile vel imaginabile ē id vniuersū eē nō posse aut igit̄ rōnis ver̄ eē iudiciū. nec quicꝙ eē sensibile. aut qm̄ sibi notū sit plura sensib⁹ ⁊ imaginatōi eē subiecta. inanez ꝯceptōez eē rōnis q̄ qđ sensibile sit ac singulari q̄si qđdā vniuersale ꝯsideret. Ad hec. Si rō ꝯ rn̄deat: se q̄dē ⁊ qđ sensibile ⁊ qđ imaginabile sit vniuersitatis ratione ꝯspicere. Illa ꝟo ad vniuersitatis cognitionez aspirare non posse. qm̄ eorum notio corporalis figuras nō possit excedere. De rerum ꝟo cognitione firmiori potius perfectioriꝙ iudicio eē credendum. In hmōi igitur lite nos quibus tam rōcinandi ꝙ imaginādi etiā sentiēdiꝙ vis inest. nōne rōnis potius causaz ꝓbarem⁹? Simile est ꝙ humana ratio diuinam intel

dicare modū cognoscēdi rōnis ex modo cogscēdi ꝓprio ⁊ dicere ꝙ vniuersale nihil eēt qđ rō apprehēdit. vel si verū esset iudiciū rōnis vel eēt ꝑticulare ⁊ sensibile. ratio vero diceret ꝯriū. Manifestū est qđ nos q̄ vigemus vtraꝙ cognitiōe potius assentirem⁹ rōni iudicādo motiuū sensus ⁊ imaginatōis esse insufficiens. dicit ergo. Quid igit̄ si sensus ⁊ imaginatio refragēt̄. i. ꝯdicāt rōni dicentes nihil eē vniuersale id qđ rō putat sese intueri sic arguendo Qđ em̄ ē sensibile aut imagiabile id non posse esse vniuersum. i. vniuersale ꝫ iudiciuz sensus ⁊ imagitiōis. Aut igitur iudiciū rōnis necesse ē eē verū. ⁊ per cōsequēs nec q̄cꝙ eē sensibile. qđ est ab surdū aut qm̄ notum sit sibi sup. sensui et imaginationi plura eē subiecta sensib⁹ ⁊ imaginatōi. q̄ necesse ē eē sensibilia. crederes ne ꝯceptōez rōnis eē inanē. q̄ ꝯsideret illđ qđ sit sensibile ⁊ singulare. q̄si qđdā vniuersale. Ad hec si rō rn̄deat se ꝯspicere in rōe vniuersali qđ sit sensibile ⁊ imaginabile. Illa ꝟo .s. sensum ⁊ imaginationē nō posse aspirare. i. ꝑuenire ad cognitōez vniuersitatis. i. vniuersal'. q: notio. i. cognitio eoꝝ nō possit excedē figuras corꝑales. ⁊ diceret rō poti⁹ eē credēdū firmiori ⁊ ꝑfectiori iudicio reꝝ. In hmōi igit̄ lite. s. īter sensū ⁊ imaginatōez ex vna ꝑte. ⁊ rōnē ex altera ꝑte. nos q̄bus inest tā vis rōcinādi ꝙ imaginādi ⁊ sentiēdi. nōne poti⁹ ꝓbarem⁹ cāz rōnis. ⁊ reputarem⁹ motiua sensus ⁊ imaginatōis eē īsufficiētiā. q. d. īmo.

Notādū ꝙ iudicio nobilioris potētie poti⁹ est astādū ꝙ iudicio potētie ignobilioris. cū igit̄ rō sit potētia nobilior ꝙ sensus ⁊ imaginatio. eo ꝙ rō ꝯphēdit ꝓpriū obiectū. ⁊ obiectū sensus ⁊ imaginationes ⁊ non econuerso. ꝗ potius astādū est iudicio rōnis ꝙ potentiarū inferiorū

¶ Sil'e. ē Hic applicat illud sil'e ad ꝓpositū ⁊ dicit. Illud qđ est dictum de

sensu ꝛ imaginatōe respectu rōnis. silr̄ est ei qđ humana rō non putet diui
nam intelligentiam intueri. nisi vt ipsa rō cognoscat. qđ apparet ex ip̄o mo
do arguēdi. Nam ita differis. i. arguis si qua nō videant̄ nō hr̄e certos et
necessarios euentus. talia nequeūt p̄sciri certo euētura. Igit̄ taliū rex nul
la ē p̄sciētia. quā. s. p̄sciētiā si credam⁹ eē in his. nihil erit qđ nō ꝓueniat ex
necessitate.

ligentiā futura nisi vt ip̄a cognoscit nō pu-
tat itueri. Nā (ita differis) si q̄ certos ac ne
cessarios hr̄e nō videant̄ euētus. ea certo
euētura p̄sciri nequeūt. Hax igit̄ rerū nul
la ē p̄scia. quā si etiā in his eē credam⁹. ni-
hil erit qđ non ex necessitate ꝓueniat. Si
igitur vti rōnis ꝑticipes sum⁹. ita diuīe iu
diciū mētis hr̄e possem⁹. sic imaginationē
sensūq₃ rōni cedere oꝑtere iudicauim⁹. sic
diuīe sese mēti hūanā sūmittē rōnē iustissi-
mū censerem⁹. Quare i illius sūme intelli
gentie cacumen si possim⁹ erigamur. Illic
eni rō videbit qđ in se non pōt intueri. Id
autem est. quonā modo etiam que certos
exitus non hn̄t. certa tn̄ videat ac definita
p̄notio neq₃ id sit opinio. sed summe poti⁹
scientie nullis terminis iclusa simplicitas

Si igit̄ sicut
sumus ꝑtici-
pes rōis. ita
possemus ha
bere iudiciū
diuīe mentis
sic nunc iudi
cauim⁹ ima-
ginationez ꝛ
sensum opor
tere cedere ra
tioni. sic cen-
seremus. i. iu
dicarem⁹. iu
stissimum. hu
manā rōnem
sese submitte
re diuine mē
ti. Notan-
dū ꝙ silr̄ ē de
iudicio sen-
sus ꝛ imagi-
nationis re-
spectu rōnis
ꝛ rōnis respe
ctu inteligen
tie diuīe. Nā sensui ꝛ imaginatōi vī ꝙ rō aliter nō possit ꝯp̄hēdere rē. nisi
sic ip̄a ꝯp̄hēdit qđ tn̄ falsū ē. Sic silr̄ vī rōni hūane. ꝙ ītelligētia diuīa nō
possit res incertas cognoscē alit̄ q̄₃ ipsa cognoscit. qđ falsū ē. Nā q̄ rō hūa
na incerte cognoscit intelligentia diuina certa comprehendit.
¶ Quare in illi⁹ summe ītelligētie. Hic pħia hortat̄ vt erigam⁹ nos ad co-
gnitōez diuine ītelligētie dicēs. Quare si possim⁹ erigamur ꝑ diligētē cō-
sideratōem in cacumen illius summe intelligentie sup. diuine. Illic eni ra
tio videbit quod in se non potest intueri. s. quō certa ꝛ diffinita p̄notio dei
cognoscat illa que nō habent certos exitus ꝛ illud nō sit opinio. ꝫ poti⁹ sit
simplicitas sūme scīe nullis terminis inclusa. qꝛ simplicitas sūme sapīe est
infinita. Notādum ꝙ si cognitio sequeretur facultatem rei cognite. ꝛ nō
virtutis cognoscentis. tunc sicut ratio humana cognoscit futura ꝯtingen-
tia incerte. sic similiter intelligentia diuina ea incerte cognosceret. Sed
quia facultas cognitionum est sm̄ facultatem virtutum cognoscentium.

⁊ intelligentia diuina in cognoscēdo excedit rōnē hūanā. poterit ipsa certe cognoscere que rō humana incerte cognoscit.

Uam varijs terras. Hic incipit quītū metrum huius q̄nti. qḋ dr̄ archiloycum ab īuētore. dactilicū a pede p̄dn̄ante. In q̄ on̄dit hoīem esse dispositū ad contemplationem celestiū ex figura corpis sui. ⁊ prio de/

Metrū q̄ntū libri quinti.

q Ul̄a varijs tras aīalia pmeāt figuris
Nāq3 alia extēto sūt corpe puluerēq3 vrūt
Cōtinuūq3 trahūt vi pectoris icitata sulcū
Sūt qb⁹ alaꝝ leuitas vaga vberetq3 vētos
Et liq̄do lōgi spacia etheris enatet volatu
Hec p̄ssisse solo vestigia gressib⁹ gaudent.
Ul'virides cāpos trāsmittē vl' subire siluas
Que varijs videas l3 oīa discrepar̄ formis
Prona tn̄ facies hebetes valet īgūar̄ sens⁹
Unica gēs hoīz celsū leuat altius cacumē
Atq3 leuis recto stat corpe d̄spicitq3 tras.
Hec nisi tren⁹ male d̄sipis admōet figura
Qui recto celū vultu petis. exerisq3 frōtez:
In sublime feras aīmū q̄3 ne g̃uata pessū.
Inferior sidat mens corpe celsius leuato:

scribit figurā corpalē aliaꝝ bestiaꝝ. scḋo figurā hominis. ibi. Unica gēs. Prio dicit. Aīalia permeant terras q3 varijs id est valde varijs figuris nāq3 alia aīalia extēto corpore sicut sūt serpētes ⁊ reptilia. illa verrunt id est vertunt puluerē. ⁊ incitata. id est mota vi pectoris. trahūt cōtinuū sulcū sup. in puluere. Sunt alia aīalia qb⁹ inē vaga leuitas alaꝝ q̄ vberet ventos. ⁊ enatet. i. trāsiet liq̄do volatu spacia lōgi etheris. i. aer'. Sūt alia q̄ gaudēt vestigia p̄ssisse solo. i. terre gressib⁹ suis ⁊ trāsmittere i. ptrāsire virides cāpos. ⁊ gaudēt subire siluas. q̄ oīa aīalia l3 videas ea discrepare varijs formis. tn̄ facies eoꝝ pna. i. ad terrā inclinata. valet ī grauare. i. ī grauatos on̄dere sensus hebetes. i. brutales. Notādū q̄ p̄hia tangit tria genera aīaliū. s. reptilia. volatilia ⁊ gressabilia. q̄ lic3 differant in formis quia quedam formantur ad reptādum vt serpentes. quedam ad volandū vt aues. quedam ad gradiendum vt bestie. tamen in hoc omnia conueniunt q̄ habent faciē inclinatā ad terram.

¶ Unica gēs hoīm. Hic describit figurā hoīs dicēs. Unica gēs hoīm. i. solū gen⁹ hūanū. leuat celsū cacumē. i. caput suū alti⁹. ⁊ leuis stat recto. i. erecto corpe. ⁊ despicit terras vultu eleuato ad celū. tu hō terren⁹ q̄ recto vultu petis celū. ⁊ exeris. i. erigis frōtē. hec recta figura admonet te. q̄ tu male desipis. nisi etiā referas. i. extollas aīm tuū ī sublime. i. ī celestia. ne mēs grauata. i. grauedine depressum. pessum. i. sub pedib⁹ vl' subt⁹. ⁊ est pessū

aduerbiũ loci. ne illa mens sidat. i. resideat: inferior corpe leuato celsius. Notandũ cum homo habeat figuram corpis erectã ad celũ: si aĩa nõ erigeret ad ɔtẽplatõem celestiũ: videret corp⁹ esse nobili⁹ aĩa. Notanduz ẜm Aristo. in. xvi. de aĩalib⁹. homo inter oĩa aĩalia habeat figurã rectilinearem. de q̃ figura loquit etiã Ouiđ. in li. Methamorfoseos dicẽs. Pronãcũ spectãt animalia cetera terrã. Os homini sublime dedit celumq̃ʒ videre Iussit. ⁊ erectos ad sydera tollẽ vult⁹.

Prosa sexta ⁊ vltima.

q Voniã igit vti pauloante monstratũ est: oĩe qđ scitur nõ ex sua: sed ex cõphendentiuʒ natura cognoscit. intueamur nũc (q̃tuʒ fas est) quis sit diuine substãtie status: vt quenã etiam scientia eius sit possimus agnoscere. Deum igitur eternũ esse cunctoꝝ ratione degentiũ cõmune iudicium est. Quid sit igitur eternitas cõsideremus. Hec eñ nobis naturã parit diuinaʒ sciẽtiãq̃ʒ patefacit. Eternitas igit est interminabilis vite tota simul ⁊ pfecta possessio.

Voniã igr̃ vti pauloante. Hic icipit sexta psa et vltima hui⁹ q̃nti: in qua dẽmiat veritatẽ de cõpassibilitate p̃sciẽtie diuie et liberi arbitrij. Et p̃ ponit suã dẽmiatõeʒ. Scđo ssiũgit vtilẽ exhortatõeʒ circa finẽ libri: ibi. Auersamini igit. Primo oñdit modũ diuĩe cognitõis. Secũdo soluit obiectões factas ɔ̃ diuinã puidentiã. Tertio cõcludit cõpassibilitatẽ liberi arbitrij cũ puidẽtia diuĩa. Secũda ibi. Quid igit postulas. Tertia ibi. Que cũ ita sint. Primo determĩat de statu dei: q̃ est eternitas. Secũdo ex hoc declarat modũ diuĩe sciẽtie: ibi. Qm̃ igit omne iudicium. Primo p̃mittit q̃ determĩanduʒ sit de eternitate. Scđo determĩat de ea: ibi. Eternitas igit est intermĩabilis. Primo dicit. Qm̃ monstratũ est pauloante q̃ oĩe qđ scitur cognoscit: nõ ex sua natura. i. non ex natura rei scite: ẜ ex natura cõphendentiũ. i. cognoscentiũ. intueamur nũc q̃tuʒ fas ẽ quis sit stat⁹ diuine essentie vel substãtie: vt possim⁹ agnoscere que sit eius sciẽtia. Et subdit q̃ cõe iudiciũ cunctoꝝ degentiũ. i. vtentiũ rõe est deuʒ eẽ eternũ. ideo cõsiderem⁹ quid sit eternitas. hec eñ nobis patefacit naturaʒ ⁊ diuinã scientiã. Notandũ q̃ viri degentes rõne sunt viri p̃diti luce sapientie. ⁊ oẽs isti cõcedunt deũ esse eternũ. Nã pħus. viij. Phisic. ex eternitate mot⁹ ostẽdit eternitatẽ motoris. et oẽs tam greci q̃ʒ barbari putantes deos esse estimãt eos ĩmortales. Notandũ q̃ q̃r eternitas dei ⁊ natura ⁊ sciẽtia dei nõ differũt ẜm substãtiã: ideo cognita eternitate: cognoscitur natura ⁊ scientia dei.

¶ Eternitas igit est. Hic psequit de eternitate. et p̃mo ponit eius diffinitionẽ. Secũdo declarat eã: ibi. Q⁊ si ex collatiõe. Priõ dicit. Eternitas est

possessio vite intermiabilis existens tota simul ⁊ perfecta. Nota ꝺm Albertũ sup li. de causis. Aliq̃d est eternũ ⁊ est in eťnitate ⁊ est ip̄a eťnitas: sicut de⁹. Aliq̃ sunt eťna ⁊ sunt i eťnitate: ʒ nõ sunt ip̄a eťnitas: sic̃ subẽ sepate. Alia sunt eťna nõ in eťnitate nec sũt ip̄a eťnitas. vt mct⁹: tp̄s: ⁊ mũdus. Notãdum cũ dicit: eťnitas ē possessio: ibi vtit' noīe possessiõis. ad designanduȝ imutabilitatē ⁊ ideficiētiã eťnitatis qȝ ip̄a firmit' possidet' ⁊ q̃ete habetur. Et dicit vite: ad inuēdum ꝙ nõ viuētia nõ mensurãtur eternitate. Et dic̃ inťmiabilis: ad dr̃iaȝ illi⁹ vite q̃ hȝ terminũ a pte añ ⁊ a pte post: sic̃ vita hois. vl' a pte ãte tm̃: sic̃ vita angelorum. Et dicit tota sil' ad dr̃iaȝ vite angelice. Quis em̃ esse angeli ꝺm subãȝ sit totũ simul: nõ tñ ꝺm opatõem: cũ habeat opationes successiuas ⁊ itellectões. Et dicit pfecta: ad designandũ ꝙ eternitati nihil deest. Perfectũ em̃ est cui nihil deest. ꝑ celi ⁊ mũdi.

Qd ex collatiõe tpaliũ clari⁹ liquet. Nam quicq̃d viuit in tpe: id p̄sens a p̄teritis i futura ꝓcedit. Nihilq; ē in tpe cõstitutũ: qd totuȝ vite sue spaciũ parit' possit amplecti. Sȝ crastinũ q̃dē nõdũ app̄hēdit: hesternũ xo iã pdidit. In hodierna q̃ȝ vita ñ ãpli⁹ viuitis q̃ȝ in illo mobili trãsitorioq; momēto. Qd igit' tpis patit' cõditõeȝ: licȝ illd (sicut de mũdo censuit Aristotiles) nec cepit vnq̃ eē: nec desinat. vitaq; ei⁹ cũ tpis infinitate tendat'. nondũ tñ tale est: vt eťnuȝ eē iure credat'. Nõ em̃ totũ sil' infinite licȝ vite spaciũ ꝯphendit atq; cõplectit': ʒ futura nondũ trãsacta iã nõ hȝ. Qd igit' intmiabilis vite plenitudinē totaȝ parit' ꝯp̄hēdit ac

¶ Qd ex collatõe. Hic declarat diffinitõeȝ. Scd̃o redarguit q̃sdã q̃ vocabulo eťnitatis abutebãt': ibi. Añ nõ recte. Pr̃io ğ declarat diffinitõeȝ eťnitatis i ꝯpatõe ad tp̄s: dicēs. Añ dictũ ē ꝙ eťnitas ē possessio tota sil' inťmiabilis vite. qd liq̃t clari⁹ ex collatõe. i. ex ꝯpatõe tpaliũ. Nã q̃cq̃d viuit i tpe illd p̄ñs exñs ꝓcedit p successiuã mutabilitatē a p̄teritis i futura. ⁊ nihil ē i tpe ꝯstitutũ qd pit' possit amplecti. i. ꝯp̄hēdere totũ spaciũ vite sue: ʒ crastinũ nõdũ app̄hēdit. hesternũ xo tp̄s iã pdidit. ⁊ in hodierna vita nõ ampli⁹ viuitis. i. nihil pl⁹ ē p̄ñs de hodierna vita: nisi ꝙ i isto mobili ⁊ trãsitorio momēto ꝯtinet' de vita. Et dr̃ momētũ illud idiuisibile instãs q̃ futurũ copulat' cũ p̄terito. Quicq̃d igit' patit' tpis ꝯditõeȝ. i. successionē: lȝ nunq̃ cepit eē nec desinat eē: sic̃ Aristo. cēsuit de mũdo. ⁊ lȝ vita. i. duratio ei⁹: tēdat'. i. extēdat'. cũ infinitate tpis. nõdũ tñ tale ē vt iure credat' eē eternũ. qȝ õn ꝯp̄hēdit neq; cõplectit' sil' totũ spaciũ vite. i. sue duratiõis. lȝ infinite. i.

infinito tpe duret: ꝟ futura nōdū habet trāsacta.i.ptrāsita ꝛ pterita nō hꝫ.
Quicq̄d igit̄ ꝯphēdit ꝛ possidet parit̄ totā plenitudinē int̄miabilis vite:
cui nihil absit futuri: nec aliq̄d fluxerit p̄teriti: illud iure ꝓhibet̄ eē eternū
q: illud et̄nū sui ꝯpos eo ꝙ nihil sibi desit: necesse ē sp̄ sibi assistē pn̄s. ꝛ est
necesse pn̄tē hr̄e infinitatē.i.infinitā duratiōem tpis.mobilis.i.successiui.

possidet: cui neq3 futuri q̄cq̄d absit: nec p̄te
riti fluxerit: id et̄nū esse iure ꝓhibet̄. Ideq3
necesse ē ꝛ sui ꝯpos pn̄s sibi semꝑ assistere
ꝛ infinitatē mobilis tp̄is hr̄e p̄sentē. Vn̄
q̄dā nō recte: q̄ cū audiūt visū Platoni mū
dū hūc nec habuisse initiū tpis: nec habitu
rū esse defectū. Hoc mō ꝯditori ꝯditū mū
dū fieri coeternū putāt. Aliud ē em̄ ꝑ iter-
minabilē duci vitā qd̄ mūdo Plato tribu
it: aliud intermiabilis vite totā pariter cō-
plexā esse p̄sentiā: qd̄ diuine mētis ꝓpri-
um esse manifestū est. Neq3 deus cōditis
rebus antiquior videri debet tempis quā
titate: ꝟ simplicis poti⁹ ꝓprietate nature.

Notādum ꝙ ꝑ cognitione tpis deuenim⁹ in et̄nitatis cognitionē: eo ꝙ opposita iuxta se posita magis elucescūt. Ideo ꝑ naturā ꝛ successionē tpis declarat nobis naturā eternitatis. Sic enī ratō tpis cōsistit in successione et app̄hensiōe prioris et posterioris in motu cuius vna ps p̄terijt ꝛ alia

ē futura: sic rō eternitatis ꝑ oppositū cōsistit ī app̄hēsiōe vniformitatis illi
us qd̄ oīno est extra motū: ꝯp̄hendēs simul p̄teritū ꝛ futurū tanq3 p̄sens.
Notādū ꝙ ipi⁹ eterni nihil trāsit in p̄teritū: iō sp̄ sibi pn̄s assistit. q: xo
nūq3 deficiet sicut nec vnq3 incepit cū habeat vitā int̄miabilē: necesse ē ꝙ
assint q̄libet ꝑtie tpis: etiā si ponat̄ tp̄s infinitū. Et q: eodē mō assistit dif-
ferētijs tēpoꝝ ꝑ quē modū in se subsistit. mot⁹ aūt q̄ in se subsistit ē p̄senta
ri⁹. iō etiā assistit differētijs tpis ꝑ motū pn̄tē. ideo dicit ꝙ necesse ē eternū
p̄sentē hr̄e infinitatē tpis mobilis.
¶ Vn̄ nō recte putāt. Hic ph̄ia ip̄robat q̄sdā q̄ abutebant̄ vocablo et̄nitat̄
Scd̄o doceat ꝓpriū modū loq̄ndi: ibi. Ita si dig̃. Prio fac̄ qd̄ dictū ē. Se
cūdo manifestat quō tp̄alia deficiūt a simplicitate diuie nāe quā nitūt̄ imi
tari: ibi. Hūc em̄. Prio dic̄. Dictū ē ꝙ et̄nitas nō solū dicit īterminabilita-
tē: ꝟ etiā simplicitatē. vn̄ nō recte q̄dā putāt: q̄ cū audiūt visū eē Platoni
mūdū nō habuisse initiū tpis. nec habiturū defectum.i.finē. hoc modo pu
tant mūdū cōditū fieri coeternū cōditori. Causa autē quare nō recte putāt
est. quia aliud est duci ꝑ intermiabilē vitā cū quadā successione: qd̄ Pla
to tribuit mūdo. ꝛ aliud est pariter.i.simul. esse cōplexā totā pn̄tiā vite iter
minabilis: qd̄ est ꝓpriū diuine mentis. Et q: aliq̄s diceret. Si mūd⁹ nunq3

incepit videt̃ esse coetern' deo. Ad qđ rñdet q̲ de' est prior mũdo non anti quitate tpis: ħ simplicitate nature. Vñ dicit. Nec̃ eñ de' dz videri antiq͛or reb' ɔditis quãtatate tpis: ħ ꝓprietate simplicis nature. Notandum q̲ sicut ptz ex li. Thimei. plato voluit mũdũ incepisse: ħ finẽ nõ hr̃e. ⁊ hoc idẽ Aristo. sibi imponit in li. celi ⁊ mũdi: dicẽs q̲ sol' plato generat mũdũ

Hũc eñ vite ĩmobilis pñtariũ statũ infi-nit' ille tp̃aliũ rer̃ mot' imitat̃. Cũq̃ eũ ef-fingere atq̃ eq̃re non possit ex ĩmobilitate deficit ĩmotũ: ⁊ ex simplicitate pñtie decre scit in infinitã futuri ac p̃teriti quãtitatem. Et cũ totã pariter vite sue plenitudinẽ neq̃ at possidere: hoc ip̃o q̲ aliquo mõ nunq̃ eẽ desinit illud qđ implere atq̃ exprimere nõ p̃t: aliq̃ten' videt̃ emulari: alligãs se ad q̃-lẽcũq̃ pñtiã hui' exigui volucrisq̃ momẽ-ti. Que qm̃ manẽtis illi' pñtie q̃ndã gestat imaginẽ: q̃buscũq̃ ɔtigerit id p̃stat vt eẽ vi deant̃. Quoniã Xo manere nõ potuit: infi nitum tẽpis iter arripuit. eoq̃ modo fa-ctũ est vt cõtinuaret vitã eundo: cui' pleni tudinez complecti non valuit permanẽdo.

Quid ẽ ħ qđ dicit Boeti' q̲ plato non posuit mũdũ ĩcepisse. Ad ħ dr̃ q̲ dũ plato dixit mundũ habuisse initiũ: intelligit̃ q̲ habuit initiũ institutõis: nõ autẽ tpis. sicut ponit exẽplũ de vestigio pedis. vt si pes ab eterno stetissz in puluere pes eẽt cã vestigij nãliter precedẽs vestigiũ: licz nõ tẽpe.

¶ Hũc eñ vite ĩmobilis. Hic manifestat quõ tp̃alia deficiũt a simplicitate diuĩe nature quaz nitunt̃ imitari: dicens. Ille infinit' mot' rerũ tp̃aliũ imitat̃ q̃tũ p̃t: hũc p̃sentariũ statũ vite ĩmobilis. i. eternitatis. Et cũ eũ nõ possit effingere. i. exprimere ⁊ eq̃re: deficit ab ei' ĩmobilitate successiue acquirẽdo qđ simul hr̃e nõ potuit. ⁊ ex simplicitate pñtie decrescit in infinitã quãtitatẽ p̃teriti ⁊ futuri. Et cũ nequeat possidere parit̃ totã plenitudinẽ vite sue: hoc ip̃o q̲ aliquo mõ nunq̃ eẽ desinit: videt̃ aliq̃ten' emulari illđ qđ ĩplere nõ p̃t. alligãs se. s. stat' tp̃alis ad qualẽcũq̃ pñtiam hui' momẽti. i. instãtis. exigui. i. indiuisibilis. et volucris. i. trãsitorij. que. s. p̃sentia instãtis tpis: gestat quãdam imaginẽ manentis p̃sentie. i. eternitatis. ⁊ p̃stat quibuscũq̃ cõtigerit vt illa esse videãtur. Nam illa dicim' esse q̃ sunt in p̃senti momẽto. q: Xo nõ potuit manere scz pñtia instãtis ꝓpter naturã rei mobilis. ideo arripuit infinituz iter tpis ꝑ successionẽ. Et eodẽ modo factũ est vt cõtinuaret vitã eũdo de vno eẽ in aliud: cui' plenitudinẽ nõ valuit. i. potuit cõplecti ꝑmanẽdo. Nota q̲ infinitus mot' rerũ tp̃aliũ q̃tũ p̃t imitat̃ statũ eternitatis. q: nõ p̃t eũ totali-

ter exprimere. qꝛ status tpalis est successiu⁹: stat⁹ eternitatis nõ. ⁊ stat⁹ tpalis respicit p̃teritũ ⁊ futurũ: stat⁹ eternitatis tm̃ p̃sens. tñ in hoc imitatᷣ statum eternitatis ꝙ sicut etᷣnitas nunq̃ deficit: sic infinit⁹ mot⁹ rerũ tpaliuꝫ nunq̃ esse desinit. ⁊ sicut in tpe est dare instans qd̃ hꝫ quãdã imaginẽ cum eternitate: ita ꝙ sicut in eternitate aliq̃d dr̄ est: ⁊ sicut illa diciu⁹ eẽ q̄ sunt in pñti instãti. ıdõ status rerũ tempalium licet nõ possint imitari statuꝫ eternitat⁊ pñtialiter pmanẽdo: tñ ipsum imitatur suã duratõeꝫ successiue ꝯtinuando.

Itaq; si digna rebus nomĩa velimus imponere Platonẽ sequentes deum quidem eternũ: mundũ vero dicamus esse perpetuũ.

Quoniã igitᷣ omne iudiciũ ſm sui naturã que sibi subiecta sunt cõphendit. Est autem deo semp eternus ac p̃sentarius status. Scientia quoq; eius omnẽ tempis supergressa motõem in sue manet simplicitate p̃sentie: infinitaq; p̃teriti ac futuri spacia complectẽs. Omnia quasi iam gerãtur in sua simplici cognitiõe considerat. Itaq; si p̃scientiã pensare velis: qua cũcta dinoscit nõ esse p̃scientiam quasi futuri: sed scientiã nunq; deficiẽtis instãtie recti⁹ estimabis. Vñ nõ p̃uidẽtia: ſ p̃uidẽtia poti⁹ dicitᷣ ꝙ porro ab reb⁹ infimis constituta: quasi ab excelsa rerum cacumine cuncta prospiciat.

¶ Itaq; si digna. In ista pte phĩa docet quõ ꝓprie loquẽduꝫ sit d̃ deo ⁊ d̃ mũdo dicẽs. Si nos sequentes platoneꝫ velim⁹ imponere noĩa digna. i. ꝯuenientia reb⁹ dicam⁹ deũ esse etᷣnũ: mundum vero dicamus perpetuũ. Et hoc cũsonat dicto autoris Grecismi. Eternum vero sine principio sine fine. Perpetuũ cui principiũ: ſ fine carebit.

¶ Quoniã igitur om̃e iudiciũ. Hic phĩa ex dictis ostẽdit modũ scientie diuine. Primo ergo ostendit qualis sit sciẽtia diuina ⁊ qualiter sit nominãda: dicens. Quoniã omne iudiciũ cõphendit ea que sunt sibi subiecta. i. sua obiecta. ſm sui naturam. i. ſm naturam virtutis cognoscẽtis. Natura autem dei talis est ꝙ semper ipi deo est status eternus ⁊ p̃sentari⁹. ex quo sequitur ꝙ scientia dei supgressa omnẽ motõem tempis manet in simplicitate p̃sentie: ⁊ complectẽs infinita spacia p̃teriti ⁊ futuri tempis. omnia cõsiderat quasi iam. i. p̃sentialiter gerantur in sua simplici cognitione. Tunc ostendit quomõ scientia dei est nominanda: dicens. Itaq; si velis pensare p̃scientiam qua cuncta dinoscit: non dices diuinã scientiam esse p̃scientiã quasi futuri: sed rectius estimabis diuinaꝫ scientiã esse instantie. i. p̃sentie

nunq̄ deficientis. Quod cōfirmat per ethimologiaȝ hui⁹ nomīs ꝓuidentiaȝ dicens. Unde cognitio diuina nō dicitur ꝓuidentia. quia illa importat ordinem ad futuruȝ. sed dicit̄ ꝓuidentia quasi porro. i. ꝓcul a rebus infimis cōstituta: ab excelso cacumīe rerum cuncta ꝓspiciat. Notandū quia cognitio sequitur moduȝ rei cognoscentis. ideo cognitio ⁊ scientia dei sequitur statū ⁊ dispositōeȝ dei. stat⁹ autē dei est eternus ⁊ p̄sentari⁹: cū esse diuinum mēsuret̄ eternitate. ꝙ sciētia dei erit eterna et presētaria. ita ꝙ oīa q̄ sunt p̄terita et futura cogꝰscit q̄si sint p̄sentia.

Quid igitur postulas vt necessaria fiant que diuino lumine lustrētur: cum ne homines quidem necessaria faciāt esse que videant. Num eīn que p̄scientia cernis: aliquā eis necessitatem tuus addit intuitus. B. Minime. P. Atqui si ē diuini humaniq̄ꝫ p̄sentis digna collatio: vti vos vestro hoc temporario presenti quedaȝ videtis: ita il-

Notanduȝ aliquis diceret. Non ens nō potest alicui esse p̄sens. sed preteritum ⁊ futuruȝ est non ens. ergo non potest esse p̄sens cognitioni diuine. Dicendum ꝙ duplex est non ens. Quoddaȝ quod nullo modo est ens ⁊ tale non est realiter p̄sens alicui cum nihil sit. Aliud est non ens non simpliciter: sed quia actu non est ens. ⁊ licȝ huiusmodi non possit realiter coexistere tempori p̄senti: tamen potest coexistere eternitati. quia eternitas cum sit infinita excedit tempus presens: extendendo se ad p̄teritum et futurum. et sic preterituȝ ⁊ futurum sunt eternitati coexistentia p̄sentialiter. quia in eternitate non est successio. Unde non sequitur: si aliquid coexistit eternitati ꝙ pro tanto simpliciter existat. quia eternitas etiam extendit se ad non existens sicut ad preterituȝ ⁊ futurum. Notanduȝ ꝙ deo omnia sunt presentia: ⁊ sibi nihil est futurū. ideo scientia sua non est dicenda prescientia que sonat aliquid futurum. nec debet dici ꝓuidentia propter eandem causam. sed debet dici ꝓuidentia quasi ꝓcul cōstituta a rebus inferioribus omnia ꝓspiciens.

¶ Quid igitur postulas. Hic soluit obiectiones superius factas contra ꝓuidentiam. Primo ergo ostendit qualiter huiusmodi obiectiones soluantur. Secundo resumit primam obiectōnem: ip̄am fortificando vt formalius soluatur. Secunda ibi. Hic si dicas. Circa primuȝ notandum ꝙ tres erant rationes: quarum prima ⁊ secunda fundātur super hoc ꝙ nihil potest esse prescituȝ a deo: nisi id sit necessariū. Tertia fundatur super hoc ꝙ euentus incert⁹ nō potest certitudinaliter cognosci. Facit ergo duo. Primo ergo ostendit ꝙ p̄scientia nō imponit necessitatem rei p̄scite: per quod soluitur prima ⁊ secunda ratio. Secundo ostendit ꝙ scientia dei non mutat naturam rei: sed simul stant certitudo a parte scientie: et incertitudo a parte euentus: per quod soluitur tertia ratio. Secunda ibi. Quare hec di

uina. Primo dicit. Exquo deus cognoscit omia tanq̄ presentia: quid igi/tur postulas vt illa fiant necessaria que lustrentur. i. cōp̄hendūtur. diui/no lumine. i. diuina cognitiōe: cum nec homines faciant ea necessaria que p̄sentialiter videant. Verbi gratia. qd̄ homo videt in presenti non facit es/se necessarium. Nūquid enim intuitus tuus addit. i. dabit aliquam neces/

le omnia suo cernit eterno. Quare hec di uina p̄notio naturaꝫ rerum ꝓprietatēq; nō mutat. Taliaq; apud se p̄ntia spectat: qualia in tempe olim futura ꝓueniēt. Nec rerꝫ iudicia cōfundit: vnoq; sue mentis intuitu tam necessarie q̄ nō necessarie ventura dinoscit. Sicuti vos cū pariter ambulare in terra hominem: ⁊ oriri in celo solem videtis. quanq; sit simul vtrūq; cōspectum: tamen discernitis ⁊ hoc volūtariuꝫ: illud esse necessariuꝫ iudicatis. Ita igitur cuncta despiciens diuinus intuitus: qualitatē rerum minime pturbat. apud se quidem presentium: ad conditōnem ꝟo temporis futuraruꝫ. Quo fit vt hec non sit opinio: sed veritate potius nixa cognitio: cum extiturum quid esse cognoscit: quod idem existendi necessitate carere non nesciat.

sitateꝫ: eis q̄ tu cernis presentia. Dicit Boet⁹. Minime. Et philosophia. Si ē digna collatio diuini et humani intuitus respectu presentis: sicut vos videtis quedaꝫ ꝗ presenti temporario. i. in presenti temporis. ita deus suo eterno ītuitu omnia cernit tā q̄ presentia.

Notādum ꝙ intuit⁹ noster rei p̄sentis nullaꝫ imponit necessitatē rei presenti. quia visio sortis currentis non imponit necessitatem sorti currenti. quia potest sortes currere vel non currere. Sic etiam intuit⁹ diuinus qui omnia p̄sentialiter cognoscit. nullā imponit rebus necessitatem: ꝗ videt ea p̄sentialiter sicut futura sunt necessario futura: ⁊ cōtingentia videt cōtingenter future.

¶ Quare hec diuina p̄notio. Hic ostendit ꝙ circa cōtingentia simul stant certa cognitio dei: ⁊ incertus euentus rei: dicens. Quare hec diuina p̄notio qua deus nouit futura: illa non mutat proprietatem rerum quo ad necessitatem ⁊ contingentiam. quia non imponit necessitatem rei que cōtingens est. sed talia apud se spectat presentia: qualia olim preueniēt futura nec confundit rerū iudicia vt cōtingens faciat non esse cōtingēs: sed vno intuitu mentis dinoscit tam necessarie q̄ non necessarie ventura. i. futura. Quod declarat in exemplo: dicens. Sicuti vos hoīes: quādo pariter. i. in

ter soluit ꝙ illa ꝓpositio est vera in sensu cōposito: ſ falsa in sensu diuiso. Vñ cū dr̄: quicqd ꝓuisuꝫ est necessario euenit: verū est in sensu cōposito. qꝛ impossibile est ꝓuisum a deo nō euenire: tñ in sensu diuiso falsa est. qꝛ euē-tus rei saltē cōtingētis in se nō est necessarius.

Fiunt igit̄ ꝓculdubio cuncta q̄ futura deus esse p̄noscit. Sed eorum quedam de libero ꝓficiscūtur arbitrio. que q̄uis eueniant existendo: tamē propriam naturaꝫ non amittūt. quia priusq̄ fierent etiam nō euenire potuissent. Quid igitur refert nō esse necessaria: cūm ꝓpter diuine scientie cōditiōem modis omnibꝰ necessitatis instar eueniāt. hoc scilicꝫ ꝙ ea que pauloante ꝓposui: sol oriens ꝛ gradiēs homo. que duꝫ fiunt nō fieri nō possunt. Eorum tamē vnū prius quoq̄ q̄ fieret necesse erat existere: alteruꝫ vero minime. Ita etiam que p̄sentia deus habet: ꝓculdubio existunt. Sed eorum hoc quidē de rerum necessitate descēdit: illud vero de potestate facientiū. Haud

¶ Fiūt igitur ꝓculdubio cūcta que. Hic ph̄ia cōcludit ex p̄dictis ꝙ ista simul stāt ꝙ aliq̄ sunt ꝯtingētia ꝛ incerta: q̄ tñ certitudinal'r eueniūt inq̄ʒtum p̄uisa a deo. Secūdo obijcit ꝯ hoc. ibi Quid igitur refert nō esse necessaria cū. Primo dic. Proculdubio cūcta futura fiūt que deus prenoscit eē. alioq̄n falleretur diuīa ꝓuidētia. ſ q̄dā eorum ꝓficiscūtur. i. ꝓcedūt de libero arbitrio: ita ꝙ q̄ʒtū est de eē ipoꝝ p̄nt nō euenire. Vñ subdit. q̄ q̄uis eueniāt: tñ nō amittūt ꝓpriā nāꝫ libertatis. qꝛ p̄usq̄ fierēt potuissent nō euenire. Nota ꝙ tota intētio Boetij fundat̄ sup̄ hoc ꝙ aliq̄d libere futurū ex sui natura ī ꝯparatōe ad p̄scientiā diuinā necessario euenit. ꝛ talis ē necessitas cōditionata. qꝛ inq̄ʒtū p̄uisum est sic necessario euenit: ſ nō absolute circūscripta ꝓuisione.

¶ Quid igit̄ refert nō esse necessaria. Hic obijcit ꝯ solutōem: ꝛ soluit obiectōem. Scd̄o ꝯ illā solutōem obijcit: ibi. Sꝫ si inq̄es ī mea. Obiectio ī hoc cōsistit. Ex q̄ futurū cōtingēs p̄scitū certitudinal'r euenit ꝛ necessario nō videt̄ eē dr̄ia inter cōtingēs ꝛ necessariū. Vñ dicit. Quid igit̄ refert cōtingētia ꝛ libere futura nō esse necessaria: cū ipa eueniāt instar. i. ad silitudinem necessitatis. Tūc soluit: dicēs ꝙ int̄ euētū necessariū ꝛ ꝯtingētē hoc refert q̄d manifestū apparet ꝑ exēpla q̄ pauloante ꝓposui. s. ꝙ sol oriēs ꝛ hō gradiens q̄ dū fiūt nō fieri nō p̄nt. Et ita vtrūq̄ ē necessariū sub cōditōe p̄ntie. p̄ntia eīn necesse ē esse dū sunt p̄sentia. tñ vnuꝫ eoꝝ. s. sol oriēs p̄usq̄ fieret necesse erat existē, alterū vero. s. hō gradiēs minime hꝫ necessitatē fieri anteq̄

fiat. ita etiā illa que deꝰ hꝫ ꝑñtia: ꝓculdubio existūt ꝓpter necessitatē cōdi-tōis q̄ sunt ꝓuisa euenire tanq̄ ꝑñtia. Sꝫ eoꝝ q̄ sic sunt ꝓuisa hoc de rerum necessitate descēdit: sicut solē oriri. aliud de ꝑtāte facientiū. s. hoīez ambulare. Ex q̄ cōcludit. Ideo nō iniuria diximꝰ hoc priꝰ ꝙ illa q̄ cōtingēter eueniūt si referant̄ ad diuinā noticiā sunt necessaria. s. ex cōditōe diuīe sciētie

igitur iniuria diximꝰ: hec si ad diuinā noticiam referātur necessaria: si per se cōsiderētur necessitatis esse nexibꝰ absoluta. sicuti omne qđ sensibus patet: si ad ratiōem referas vniuersale est. si ad seipā respicias: singulare. Sꝫ si in mea inquies potestate situm est mutare ꝓpositum: euacuabo ꝓuidētiam. cum que illa ꝓnoscit forte mutauero. Respōdebo ꝓpositum te quidē tuum posse deflectere. Sed quoniam ⁊ id te posse: ⁊ an facias: quoue cōuertas presens ꝓuidētie veritas intuetur. diuinam te ꝓscientiā non posse vitare: sicuti presentis oculi effugere non possis intuitum: quamuis te in varias actiones libera voluntate cōuertas.

Si vero per se cōsiderentur ipā sūt absoluta a nexibꝰ .i. a vinculis necessitatis: Quod manifestat ꝑ simile. sicuti si id qđ patet sensibꝰ si referas ad rōez tūc ē vniuersale. si autē referas ad sensum: tūc ē singulare. Notādum ꝙ si idē relatū ad diuersa pōt eē vniuersale ⁊ singulare: videtur simil'r ꝙ idē cōparatū ad diuersa possit esse cōtingēs ⁊ necessariū. Nā ꝑticulare hꝫ rōem cōtingētis: ⁊ vniuersale rōem necessarij. Sꝫ videmꝰ ꝙ hūana natura cōpata ad itellectū agētē abstrahentē a cōditōibꝰ indiuiduātibꝰ ⁊ cōpata ad itellectū possibilē hꝫ rōem vniuersalis. ſ cōpata natura hūana ad sensū q̄ ꝑticularit̄ cōphēdit: hꝫ ratōem singularis. Nā vniuersale est dū intelligit̄. ꝑticulare vero dū sentitur Simil'r erit de futuro cōtingēti ꝙ ipm cōpatū ad diuinā ꝓsciētiā ē necessariū cōditional'r. in se aūt cōsideratū hꝫ se cōtingēter.

¶ Sed si in mea inq̄s. Hic obijcit ꝯ solutōem iā dictā: ⁊ soluit illā obiectionē. Scđo mouet dubitatiōem: ibi. Quid igit̄. Primo dicit. Tu obijcies ꝯ solutōem sic. si in mea ꝑtāte est mutare ꝓpositū meū. s. currēdo vel nō currendo. ego euacuabo. i. frustrabo ꝓuidentiā diuinā: cū ego mutauero illa que ꝓnoscit esse futura. Ipse soluit: dicēs. Ego rñdebo te posse deflectere .i. mutare tuū ꝓpositū. sed veritas ꝓuidentie illa intuetur illud te posse. s. mutare ꝓpositū. ⁊ an facias ꝙ ꝓpositū mutas ⁊ ītuet̄ q̄ cōuert̄ tuū ꝓpositū ideo scias te nō posse vitare diuinā ꝓsciētiā: sicuti quamuis libera volūtate te cōuertas ī varias actōes: tu nō possis effugē ītuitū ꝑñtis oculi. Nota ꝙ lꝫ

homo possit mutare ꝓpositū suū: ꝑ hoc tñ nō effugit ꝑscientiā diuinā. qꝛ deus illā mutatōez ꝑnoscit. posito em̄ ꝙ de⁹ te ꝑuideret cras iturū ad forꝫ: q̄uis possis nō ire ⁊ ꝓponas nō ire: nō tñ nō ibis. qꝛ de⁹ ꝓuidet simul ⁊ ꝓpositum ⁊ ꝑtātē nō eūdi: ⁊ mutatōez ꝓpositi ⁊ actiōem eūdi. ⁊ ideo nō potes aliquo modo effugere eius ꝑscientiā.

Quid igit̄ inq̄es? Ex mea ne dispositiōe scientia diuina mutabit̄. vt cū ego nūc hoc nūc aliud velim: illa quoqꝫ noscendi vices alternare videat̄. B. Minime. P. Omne nāqꝫ futurū diuinus ꝑcurrit intuitus: ⁊ ad ꝑsentiam ꝓprie cognitiōis retorquet ac reuocat. nec alternat vt tu estimas nunc hoc nūc illud ꝑnoscendi vices: ſꝫ vno ictu mutatiōes tuas manens ꝑuenit atqꝫ complectitur. Quā cōp̄hendendi oīa visendiqꝫ ꝑsentiam: nō ex futurarū ꝓuentu rerum: sed ex propria deus simplicitate sortit⁹ est Ex quo illud quoqꝫ resoluitur quod paulo ante posuisti indignum esse: si scientie dei causam futura nostra prestare dicant̄. Hec enim scientie vis presentaria notione cuncta complectens: rebus omnibus moduꝫ ipsa cōstituit. nihil vero posteriorib⁹ debet.

¶ Quid igr̄ inquies. Hic mouet dubitatōez: dicēs Tu forte inq̄es. quid igit̄ ꝯtīgat ex ista solutōe. mutabit̄ ne sciētia diuina ex mea dispositiōe. i. ex mea variatōe: scꝫ cum ego nūc velim h̄: nūc aliud: videatur ne ꝑscientia diuina ex hoc alternare. i. mutare vices suas noscēdi. i. cognoscēdi. Ipse rñdet. Minime ꝯtingit h̄ ꝙ diuīa sciētia mutet̄. qꝛ diuin⁹ intuit⁹ ꝑcurrit omne futurū: ⁊ retorquet illud ad ꝑscientiā ꝓprie cognitiōis: cognoscēdo oīa sit̄ tanqꝫ p̄ntia. nec alternat. i. mutat vices suas ꝑnoscēdi. i. ꝑcognoscēdi nūc h̄: nūc illud. s. successiue sic̄ tu estimas. ſꝫ manens liber a mutatōe vno ictu ꝑuenit ⁊ ꝯplectit̄ tuas mutatōes. quā p̄ntiā ꝯp̄hēdēdi oīa tanqꝫ p̄ntia deus nō sortit̄ ex reb⁹ futuris: ſꝫ ex ꝓpria simplicitate. Ex q̄ resoluit̄. i. declaratur illd̄ qd̄ pauloāte posuisti. s. īdignū eē si futura nr̄a dicant̄ ꝑstare cāꝫ scientie dei. vis. i. virt⁹ em̄ sciētie diuine cūcta cōplectēs p̄ntialiter: ip̄a cōstituit. i. imponit modū oībus rebus. quia sciētia dei est causa rerū. ip̄a vero nihil debet ip̄is rebus. qꝛ nihil ab eis accipit sicut nos accipim⁹ scientiā a rebus. Nota si deus simul non cognosceret ea que successiue eueniāt in tempore: tunc scientia dei esset variabilis propter hoc ꝙ cognitioneꝫ vnius succederet cognitio alteri⁹. sed quia oīa simul cognoscit tanqꝫ p̄ntia:

ideo in sua sciẽtia nõ cadit variatio: vt priꝰ nesciat esse alicuiꝰ ⁊ postea sciet: vel ꝙ priꝰ sciat hoc nõ esse ⁊ postea esse: imo simul oĩa cognoscit. ⁊ iõ simul scit aliquid nõ esse in vna differentia tempis mensurãtis rem et esse in alia differentia tempis.

¶ Que cũ ita sint. Hic cõcludit ex p̃missis cõpassibilitatẽ liberi arbitrij cuȝ p̃scientia diuina dicens.

Que cum ita sint: manet intemerata mortalibus arbitrij libertas. Nec inique leges solutis omni necessitate volũtatibus premia penasq; ꝓponũt. Manet etiam spectator desuper cunctoꝝ p̃scius deus: visionisq; eius p̃sens semp eternitas: cum nostrorum actuũ futura qualitate cõcurrit bonis p̃mia: malis supplicia dispẽsans. Nec frustra sunt in deo posite spes p̃cesq;. que cuȝ recte sint: iefficaces esse nõ possũt. Auersamini igitur vitia. colite virtutes: ad rectas spes animũ subleuate. humiles p̃ces in excelsa porrigite. Magna vobis est (si dissimulare nõ vultis) necessitas indicta ꝓbitatis: cum ante oculos agitis iudicis cuncta cernentis.

Que cuȝ ita sint vt predictuȝ est: manet libtas arbitrij intemerata. i. incorrupta. nec leges ꝓponunt hoibꝰ penas et p̃mia iniq. i. iniuste volũtatibꝰ nr̃is solut. i. liberatis ab omni necessitate manet etiã imobiliter deus p̃scius cũctorũ. ⁊ presens et̃nitas sue visiõis cõcurrit cuȝ futura qualitate. s. bonitate et malicia nostroꝝ actuũ dispẽsãs. i. distribuẽs: bonis p̃mia ⁊ malis supplicia. nec frustra sunt posite p̃ces ⁊ spes in deo: que nõ possunt esse inefficaces cum sint recte. ¶ Nota ex quo ꝓpter liberũ arbitriũ possunt res sic et aliter euenire: nõ iniuste bonis p̃mia ⁊ malis supplicia ꝓponũtur: nec spes ⁊ p̃ces frustrant̃. Frustrarent̃ autẽ oĩa hec: si oĩa vinculo necessitatis vterent̃: sicut patet ex dictis.

¶ Auersamini igitur vitia. Hic phia subiũgit exhortatiõem vtilem: dicens. Ex quo sic est ꝙ non estis coacti necessitate ad faciendũ aliquid: sed manet in vobis libera voluntas. Ideo auersamini. i. spernite. vitia: ne per ea iuste incurratis penas. colite. i. exercete virtutes: ꝓpter quas merita cõsequamini. subleuate animũ vestrũ ad rectas spes: que in veraȝ beatitudinem tendũt. porrigite in excelsa. s. ad deum hũiles p̃ces. Et hoc merito faciatis. quia si nõ vultis dissimulare auertẽdo animũ vestrũ ab his: tũc magna vobis est indicta necessitas ꝓbitatis. i. virtutis. q̃a illud qd̾ agitis nõ pt̃ latere illũ qui est iudex actuũ vestroꝝ. Unde subdit. Cum agatis ante

oculos.i.cum actiões vestre sint in ꝓspectu iudicis cuncta cernẽtis.s.dei. ¶Nota vitia sunt spernẽda.quia reddũt hominem seruilem. Nam qui facit peccatũ seruus est peccati. Et Seneca dicit. Si scirẽ deos peccata ignoscituros ⁊ homĩes ignoraturos: adhuc ꝓpter vilitatẽ peccati peccare erubescerem. Virtutes autem sunt colende. quia virtus est que habentẽ perficit ⁊ opus eius bonũ reddit. Recta spes ⁊ recte p̃ces sunt deo porrigende quia his deo cõiungimur ⁊ ip̄m alloquiur. Et si non dissimulam⁹ negligẽdo p̄dicta: magnã virtutis ꝓbitatem nobis indictam ⁊ ꝓmissam inde cõsequemur. quoniã omnia que agimus sunt in ꝓspectu dei cuncta cernentis. Sicut em̄ scribitur ad Hebreos.iiij. Omnia nuda ⁊ apta sunt oculis eius Qui est deus benedictus in secula seculoꝝ. Amen.

Anicij torquati Seuerini Boetij viri nominis celebritate ꝗ̄memorãdi textus de philosophie cõsolatõe cum editõe cõmẽtaria beati Thome de Aq̄no ordinis p̄dicatoꝝ: Anthonij kobergers ciuis inclite Nurnbergensiũ vrbis industria fabrefactus: finit feliciter. Anno a natiuitate xp̄i M.cccc.xcv. die. viij. mensis Junij.

